Phật Học Phổ Thông - Quyển 1 (HT Thích Thiện Hoa)

Phật Học Phổ Thông (HT Thích Thiện Hoa)

LÔØI NOÙI ÑAÀU Ñaïo Phaät truyeàn vaøo Vieät Nam ta ñaõ treân 15 Theá kyû cho neân phaàn ñoâng daân chuùng nöôùc ta laø tín ñoà Ñaïo Phaät. Daân chuùng thöôøng noùi "Ñaïo Phaät laø ñaïo cuûa oâng baø", hay "Nhaø naøo coù ñoát höông, ñeàu laø tín ñoà Ñaïo Phaät caû...." Keå veà soá löôïng thì tín ñoà Phaät giaùo ôû Vieät Nam thaät laø ñoâng ñaûo; nhöng xeùt veà phaàn phaåm, thì chuùng ta chöa coù theå laïc quan ñöôïc. Tình traïng phaåm ít, löôïng nhieàu aáy phaùt sinh vì nhieàu nguyeân nhaân phöùc taïp: Coù ngöôøi theo Ñaïo Phaät vì truyeàn thoáng cuûa oâng cha (oâng cha theo Ñaïo Phaät, neân con chaùu cuõng theo). Coù ngöôøi theo Ñaïo Phaät vì caûm tình ñoái vôùi thaân baèng quyeán thuoäc, hay ñoái vôùi caùi Ñaïo ñaõ chia seû nhöõng phuùt vui buoàn, thònh suy cuûa ñaát nöôùc. Coù ngöôøi theo Ñaïo Phaät, vì mong caàu ñöôïc tai qua naïn khoûi, hay caàu cuûa, caàu con v.v... Ngaøy nay, vaãn bieát coù moät soá ñoâng tín ñoà ñaõ hieåu ñuùng giaù trò cao sieâu vaø lôïi ích roäng lôùn cuûa Ñaïo Phaät, nhöng caùi soá aáy khoâng phaûi laø ña soá, neáu ñem so vôùi caùi khoái tín ñoà hieåu ñaïo moät caùch noâng caïn, hay sai laïc noùi treân. Vì khoâng hieåu moät caùch thaáu ñaùo Ñaïo Phaät, neân loøng tin khoâng ñöôïc chaéc chaén. Moãi khi gaëp moät lyù thuyeát naøo laï, moät toân giaùo naøo môùi, thì hoï uøa hoøa tin theo, nhö caây thieáu reã caùi, gioù thoåi phía naøo thì ngaõ raïp theo phía aáy, thaät ñaùng buoàn thöông. Tình traïng buoàn thöông aáy coù theå boå cöùu ñöôïc, neáu chuùng ta coù moät chöông trình daïy Phaät phaùp baèng chöõ Vieät, maø kinh saùch toaøn baèng chöõ ngoaïi quoác; caû pho trieát lyù cao saâu cuûa Ñaïo Phaät vaãn coøn naèm nguyeân trong 3 Taïng chöõ Haùn, thöû hoûi coù maáy ai ñoïc ñöôïc? Nhö theá thì baûo tín ñoà laøm sao hieåu bieát

giaùo lyù cao saâu cuûa Ñaïo Phaät vaø loøng tin laøm sao vöõng chaéc cho ñöôïc? Noùng loøng vì tình caûm aáy, chuùng toâi baïo daïn vaø coá gaéng soaïn ra chöông trình "Phaät hoïc phoå thoâng" naøy, mong giuùp tín ñoà mau hieåu giaùo lyù, thaáy ñöôïc choã quyù baùu cuûa Ñaïo, ñeå cho loøng tin ñöôïc chôn chaùnh vaø vöõng beàn. Chuùng toâi töï bieát mình ñöùc baïc taøi sô, chöa ñuû khaû naêng laøm vieäc vó ñaïi naøy. Nhöng neáu do döï vaø nhuùn nhöôøng maõi, roài suoát ñôøi cuõng chaúng laøm ñöôïc vieäc gì. Chi baèng cöù coá gaéng hy sinh ñaép tröôùc con ñöôøng ñaát, ñeå cho caùc baäc coù taøi ñöùc sau naøy söûa chöõa laïi, roài caùn ñaù vaø traùng nhöïa. Chöông trình "Phaät hoïc phoå thoâng" coù muïc ñích xaây döïng cho tín ñoà coù caên baûn giaùo lyù, hieåu bieát Phaät phaùp töø thaáp ñeán cao, laáy Nguõ thöøa Phaät giaùo laøm neàn taûng. Töø khoùa thöù nhöùt ñeán khoùa thöù tö, chuùng toâi ñaõ soaïn heát Nguõ thöøa Phaät giaùo. Khi tín ñoà ñaõ hieåu giaùo lyù caên baûn noùi treân roài, caùc khoùa sau chuùng toâi seõ môû theâm beà roäng vaø xaây döïng theâm beà cao tuaàn töï hoïc veà Ñaïi cöông Kinh Laêng Nghieâm, Vieân Giaùc, Duy Thöùc Luaän vaø Kim Cang, Taâm Kinh. Chöông trình naøy, chuùng toâi ñaõ soaïn töø naêm 1953 ñeán nay vaø ñaõ xuaát baûn thaønh taäp, töø taäp Phaät hoïc phoå thoâng thöù nhaát cho ñeán taäp Phaät hoïc phoå thoâng thöù 12. Coâng vieäc treân ñaây laø

caû moät gaùnh naëng, maø ñöôøng laïi daøi, chuùng toâi khaån thieát yeâu caàu nhöõng vò nhieät taâm vì ñaïo, töø quyù vò Ñaïi ñöùc Taêng-giaø cho ñeán caùc haøng Cö só, keû coâng ngöôøi cuûa tieáp söùc vôùi chuùng toâi (hoaëc giuùp saùng kieán, taøi lieäu hay taøi chaùnh), cuøng nhau xaây döïng cho hoaøn bò moät chöông trình hoaèng phaùp ôû nöôùc nhaø, haàu boå cöùu nhöõng khuyeát ñieåm vaø deïp boû nhöõng tình teä trong Ñaïo Phaät töø tröôùc ñeán nay. Chuùng toâi chaám döùt trong söï tin töôûng ôû loøng nhieät thaønh vì Ñaïo cuûa quyù vò ñoäc giaû xa gaàn. BAN HOAÈNG PHAÙP

PHAÄT-HOÏC PHOÅ THOÂNG TOÅNG MUÏC (12 KHOÙA)

KHOÙA THÖÙ NHAÁT

Chuù troïng veà Nhaân thöøa Phaät Giaùo (10 baøi)

KHOÙA THÖÙ HAI

Chuù troïng veà Thieân thöøa Phaät giaùo (10 baøi)

KHOÙA THÖÙ BA

Chuù troïng veà Thinh vaên thöøa Phaät giaùo (10 baøi)

KHOÙA THÖÙ TÖ

Chuù troïng veà Duyeân giaùc vaø Boà taùt thöøa Phaät giaùo (10 baøi)

KHOÙA THÖÙ NAÊM

Lòch söû truyeàn baù Phaät giaùo, 10 Toân phaùi vaø vuõ truï, nhaân sanh (10 baøi)

KHOÙA THÖÙ SAÙU

Ñaïi cöông Kinh Laêng Nghieâm (8 baøi)

KHOÙA THÖÙ BAÛY

Ñaïi cöông Kinh Laêng Nghieâm (8 baøi)

KHOÙA THÖÙ TAÙM

Toaøn boä Kinh Vieân Giaùc (12 baøi)

KHOÙA THÖÙ CHÍN

Duy thöùc hoïc vaø Nhaân minh luaän

KHOÙA THÖÙ MÖÔØI VAØ MÖÔØI MOÄT

Luaän Ñaïi Thöøa Khôûi Tín

KHOÙA THÖÙ MÖÔØI HAI

Kinh Kim Cang vaø Taâm Kinh

PHAÄT HOÏC PHOÅ THOÂNG KHOÙA I

BAØI THÖÙ NHÖÙT ÑAÏO PHAÄT DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Phaät ra ñôøi vì moät nhaân duyeân lôùn: Khai thò chuùng sanh ngoä nhaäp Phaät tri kieán.

Ñònh nghóa

1. Sao goïi laø Ñaïo?

2. Sao goïi laø Phaät?

3. Sao goïi laø Ñaïo Phaät?

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

II.- Ñaïo Phaät coù töø luùc naøo?

III.- Ai khai saùng ra Ñaïo Phaät?

IV.- Giaùo lyù Ñaïo Phaät nhö theá naøo?

- Tieåu thöøa

- Ñaïi thöøa

V.- Söï truyeàn baù cuûa Ñaïo Phaät.

VI.- Söï lôïi ích cuûa Ñaïo Phaät.

C.- KEÁT LUAÄN:

1.- Khuyeân hoïc Phaät. 2.- Khuyeân haønh theo Phaät

BAØI THÖÙ NHÖÙT ÑAÏO PHAÄT A.- MÔÛ ÑEÀ:

PHAÄT RA ÑÔØI VÌ MOÄT NHAÂN DUYEÂN LÔÙN: “KHAI THÒ CHUÙNG SANH NGOÄ NHAÄP PHAÄT TRI KIEÁN.” Ngöôøi ñôøi thöôøng noùi moät caùch hôøi hôït cho qua chuyeän: - “Ñaïo naøo cuõng toát!” Lôøi noùi aáy, hoaëc vì xaõ giao ñeå cho vui loøng khaùch, hoaëc vì chöa roõ beà trong cuûa caùc Ñaïo khaùc nhau theá naøo, neân môùi noùi ra nhö theá. Thaät ra veà muïc ñích thì ñaïo naøo cuõng coù giaù trò cuûa noù, chaúng qua chæ hôn nhau veà taàng baäc cao thaáp maø thoâi. Nhöng muïc ñích toát, duø sao, cuõng chöa ñuû. Ñieàu quan troïng laø laøm sao thöïc hieän ñöôïc muïc ñích aáy, vaø ñem lôïi ích roäng lôùn cho ñôøi. Thöû hoûi neáu ñaïo naøo cuõng coù giaù trò nhö nhau, thì sao tröôùc ñaây 2.500 naêm, trong luùc xöù AÁn Ñoä ñaõ coù 94 thöù ñaïo roài, maø Ñöùc Phaät Thích Ca coøn giaùng sinh laøm chi nöõa? Chaúng qua caùc Ñaïo tuy nhieàu, maø chöa ñöôïc toaøn “chôn, thieän, myõ”, neân Ñöùc Phaät môùi öùng thaân thò hieän, daïy cho chuùng sanh ñaïo Voâ thöôïng chaùnh ñaúng chaùnh giaùc, ngoõ haàu giaûi thoaùt khoûi khoå sanh töû luaân hoài, ñöôïc töï taïi voâ ngaïi nhö Phaät. Kinh Phaùp Hoa cheùp: “Vì moät nhaân duyeân lôùn, Phaät môùi xuaát hieän ra ñôøi.” Nhaân duyeân lôùn aáy laø gì? - Chính laø “Khai thò chuùng sanh ngoä nhaäp Phaät tri kieán”, ñeå cho chuùng sanh ñöôïc nhôø ñoù maø ñoåi meâ ra ngoä thaáy taùnh toû taâm, vöôït soáng khoûi cheát, lìa khoå ñöôïc vui.

B.- CHAÙNH ÑEÀ: I.- ÑÒNH NGHÓA: 1.- Chöõ Ñaïo nghóa laø gì? - Chöõ ñaïo coù ba nghóa: ñaïo laø con ñöôøng; ñaïo laø boån phaän; ñaïo laø lyù taùnh tuyeät ñoái, laø baûn theå. a) Ñaïo laø con ñöôøng, nhö ngöôøi ta thöôøng duøng trong nhöõng chöõ: nhaân ñaïo, thieân ñaïo, ñòa nguïc ñaïo, ngaï quyû ñaïo, suùc sanh ñaïo. Phaøm laø con ñöôøng thì coù toát, xaáu, coù thieän, aùc v.v... Theo Ñaïo Phaät, heã coøn trong voøng ñoái ñaõi, thì khoâng theå goïi laø hoaøn toaøn roát raùo. b) Ñaïo laø boån phaän, nhö ngöôøi ta thöôøng duøng nhöõng chöõ: ñaïo vua toâi, ñaïo cha con, ñaïo thaày troø, ñaïo vôï choàng v.v... Phaøm laø boån phaän thì thöôøng chòu aûnh höôûng cuûa phong tuïc hay taäp quaùn. Phong tuïc vaø taäp quaùn cuûa nöôùc naøy khoâng gioáng nöôùc kia. Vì vaäy, chöõ ñaïo laø boån phaän cuõng chöa ñuùng vôùi

nghóa chöõ ñaïo maø nhaø Phaät muoán noùi. c) Ñaïo laø lyù taùnh tuyeät ñoái, laø baûn theå, noù lìa noùi naêng, khoâng theå nghó baøn. Ñöùc Laõo Töû noùi: "Ñaïo maø noùi ra ñöôïc, khoâng phaûi laø ñaïo." Xöa coù ngöôøi hoûi moät vò Toå sö: - "Ñaïo laø gì?" Toå sö ñaùp: - "Tröôùc Phaät Oai AÂm Vöông, khoâng coù teân Phaät vaø chuùng sanh, luùc aáy chính laø Ñaïo." Chöõ Ñaïo cuûa nhaø Phaät chính laø ñoàng nghóa vôùi baûn theå vaäy. 2. Chöõ Phaät nghóa laø gì? - Chöõ Phaät, noùi cho ñuùng tieáng Phaïn laø Bouddha (Phaät-ñaø). Ngöôøi Trung Hoa dòch nghóa laø Giaùc giaû, (baäc ñaõ giaùc ngoä, saùng suoát hoaøn toaøn). Giaùc coù ba baäc:

a) Töï giaùc: Nghóa laø töï mình giaùc ngoä hoaøn toaøn do phöôùc hueä vaø coâng phu tu haønh, khaùc vôùi phaøm phu laø nhöõng ngöôøi coøn meâ muoäi, bò luaân hoài trong coõi traàn lao, khoå haûi. b) Giaùc tha: Nghóa laø mình ñaõ giaùc ngoä, laïi ñem phöông phaùp giaùc ngoä aáy daïy cho nhöõng ngöôøi tu haønh ñöôïc giaùc ngoä nhö mình. Ngöôøi tu theo Tieåu thöøa khoâng theå coù ñöôïc giaùc tha, vì chæ lo giaûi thoaùt cho mình. Chæ ngöôøi tu theo Ñaïi thöøa môùi coù ñöôïc giaùc tha, nghóa laø giaùc ngoä cho heát thaûy chuùng sanh ñang chìm ñaém. c) Giaùc haïnh vieân maõn: Nghóa laø giaùc ngoä hoaøn toaøn ñaày ñuû cho mình vaø cho ngöôøi. Nhöõng baäc Boà Taùt, tuy ñaõ giaùc ngoä cho mình vaø cho ngöôøi, nhöng coâng haïnh chöa vieân maõn, neân chöa ñöôïc goïi laø "Giaùc haïnh vieân maõn." Chæ coù Phaät môùi ñöôïc goïi laø Giaùc haïnh vieân maõn. Chöõ Phaät laø moät danh töø chung ñeå goïi nhöõng baäc ñaõ töï giaùc, giaùc tha vaø giaùc haïnh vieân maõn, chöù khoâng phaûi laø moät danh töø rieâng ñeå goïi moät ngöôøi naøo nhaát ñònh. Ai tu haønh ñöôïc chöùng quaû nhö ñaõ noùi treân ñeàu ñöôïc goïi laø Phaät caû. 3. Ñaïo Phaät nghóa laø gì? Theo nhöõng ñònh nghóa veà chöõ Ñaïo vaø chöõ Phaät ñaõ noùi treân, chuùng ta coù theå giaûi thích chöõ Ñaïo Phaät nhö sau: - Ñaïo Phaät laø con ñöôøng chôn chaùnh, hoaøn toaøn saùng suoát ñöa ñeán baûn theå cuûa söï vaät, laø lyù taùnh tuyeät ñoái, lìa taát caû hö voïng phaân bieät, maø caùc ñaáng giaùc ngoä hoaøn toaøn ñaõ phaùt minh ra.

- Ñaïo Phaät goàm taát caû töï lôïi vaø lôïi tha, töï giaùc, giaùc tha vaø coù coâng haïnh ñoä mình, ñoä ngöôøi ñöôïc hoaøn toaøn thaønh töïu, roát raùo vieân maõn. II. ÑAÏO PHAÄT COÙ TÖØ HOÀI NAØO? Coù hai nghóa: - Ñöùng veà phöông dieän baûn theå maø xeùt thì Ñaïo Phaät coù töø voâ thæ (nghóa laø khoâng coù ñaàu moái, khoâng coù giôùi haïn ôû trong thôøi gian). Vì Ñaïo Phaät laø baûn taùnh saùng suoát cuûa chuùng sanh, neân coù chuùng sanh laø coù Ñaïo Phaät; maø chuùng sanh ñaõ coù töø voâ thæ thì Ñaïo Phaät cuõng coù töø voâ thæ. - Ñöùng veà phöông dieän lòch söû vaø haïn cuoäc trong theá giôùi naøy maø noùi, thì Ñaïo Phaät ñaõ coù töø 2501(1) naêm nay (tính ñeán naêm 1957), tröôùc Thieân Chuùa Giaùo 544 naêm. III.- AI KHAI SAÙNG RA ÑAÏO PHAÄT? Tín ñoà Ñaïo Phaät caàn phaûi bieát lòch söû ñöùc Giaùo Chuû cuûa mình. Döôùi ñaây, xin keå sô löôïc nhöõng ñieåm chính cuûa cuoäc ñôøi Ñöùc Giaùo chuû, ngöôøi ñaõ khai saùng ra Ñaïo Phaät, töùc laø Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni, nguyeân laø Thaùi töû nöôùc Ca-tyø-la-veä (Kapilavastu) xöù Trung AÁn Ñoä, Phuï hoaøng teân Tònh Phaïn vöông Ñaàu-ñaø-naø (Sudhodana); Maãu hoaøng teân laø Ma Da (Maya). Hoï Ngaøi laø Kieàu- ñaùp-ma, xöa

dòch laø Cuø-ñaøm, teân Ngaøi laø Taát-ñaït-ña (1) Neáu tính theo naêm Phaät nhaäp Nieát-baøn (2546) thì tröôùc chuùa Giaùng sinh 544 naêm. Neáu tính naêm Phaät Ñaûn sinh thì tröôùc chuùa Giaùng sinh 624 naêm.

(Shidartha). Coøn chöõ Thích Ca (Sakya), Haùn dòch laø Naêng nhaân: Naêng laø naêng löïc, Nhaân laø töø bi. Maâu-ni (Muni) nghóa laø Tòch maëc: Tòch laø yeân laëng, khoâng bò khoå vui laøm ñoäng taâm; Maëc laø laëng leõ, khoâng bò phieàn naõo khuaáy roái, ñoä mình ñoä ngöôøi, coâng ñöùc ñaày ñuû. Luùc nhoû Ngaøi coù trí tueä saùng suoát vaø taøi naêng phi thöôøng. Lôùn leân nhìn thaáy nhaân sinh thoáng khoå, theá cuoäc voâ thöôøng, neân Ngaøi cöông quyeát xuaát gia tu haønh, tìm ñöôøng giaûi thoaùt cho mình vaø cho ngöôøi, ngoõ haàu ñöa taát caû chuùng sanh leân bôø giaùc ngoä. Sau saùu naêm tu khoå haïnh trong nuùi Tuyeát (Hymalaya), Ngaøi thaáy tu khoå haïnh eùp xaùc nhö theá, khoâng theå ñaït ñöôïc chaân lyù, neân Ngaøi ñi qua nuùi Koda, ngoài döôùi goác caây Boà-ñeà (Taát-baùt-la, dòch aâm theo tieáng AÁn Ñoä) vaø theà raèng: “Neáu ta khoâng thaønh ñaïo, thì duø thòt naùt xöông tan, ta cuõng quyeát khoâng ñöùng daäy khoûi choã naøy.” Vôùi chí huøng duõng cöông quyeát aáy, sau 49 ngaøy tö duy, Ngaøi thaáy roõ chaân töôùng cuûa vuõ truï nhaân sanh vaø chöùng ñaïo Boà-ñeà. Sau khi thaønh ñaïo, Ngaøi chu du khaép xöù, thuyeát phaùp ñoä sinh, ñeå chuùng sanh chuyeån meâ thaønh ngoä, lìa khoå ñöôïc vui. Suoát thôøi gian 49 naêm, nhö moät vò löông y ñaïi taøi, xem bònh cho thuoác, Ngaøi ñaõ daét daãn chuùng sanh leân ñöôøng haïnh phuùc vaø vaïch cho moïi ngöôøi con ñöôøng giaùc ngoä giaûi thoaùt. Ñeán 80 tuoåi, Ngaøi nhaäp Nieát-baøn ôû thaønh Caâu- thi-na, trong röøng Ta-la (song thoï). Luùc baáy giôø, nhaèm ngaøy raèm thaùng 2 aâm lòch. IV.- GIAÙO LYÙ ÑAÏO PHAÄT NHÖ THEÁ NAØO?

Giaùo lyù cuûa Ñaïo Phaät goàm trong 3 taïng kinh ñieån laø kinh, luaät, luaän. 1. Kinh: Kinh laø nhöõng lôøi cuûa Ñöùc Phaät Thích Ca ñaõ noùi khi coøn taïi theá, ñeå daïy chuùng sanh döùt tröø phieàn naõo vaø ñaït ñeán quaû Nieát-baøn. 2. Luaät: Luaät laø nhöõng giôùi luaät maø Phaät ñaõ cheá ra cho caùc ñeä töû, ñeå caùc ñeä töû raên chöøa caùc ñieàu döõ, tu taäp caùc ñieàu laønh, trau doài thaân taâm cho thanh tònh. 3. Luaän: Luaän laø nhöõng saùch phaàn nhieàu do caùc ñeä töû Phaät laøm ra ñeå baøn giaûi roõ raøng nghóa lyù maàu nhieäm trong kinh, luaät hoaëc quyeát ñoaùn taùnh, töôùng cuûa caùc Phaùp, phaân bieät nhöõng leõ phaûi chaúng cuûa chaùnh ñaïo vaø taø ñaïo, khieán cho ngöôøi ñôøi khoûi nhaän laàm phaûi traùi, chaùnh taø. Tam taïng kinh ñieån laïi chia laøm hai loaïi laø Ñaïi thöøa vaø Tieåu thöøa. Chöõ Thöøa nghóa laø chôû, coù choã cuõng goïi laø Thaëng, nghóa laø coå xe. Thöøa hay Thaëng ñeàu coù haøm yù nghóa laø: Giaùo lyù cuûa Phaät coù coâng naêng nhö moät chieác xe, ñöa chuùng sanh töø nôi coõi traàn lao phieàn naõo ñeán caûnh giôùi an vui thanh tònh, töø bieån khoå luaân hoài ñeán Nieát- baøn, giaûi thoaùt. Ñaïi thöøa nhö laø coã xe lôùn, coù theå chôû nhieàu ngöôøi trong moät luùc; traùi laïi Tieåu thöøa nhö laø moät coã xe nhoû, chæ chôû moãi luùc moät vaøi ngöôøi maø thoâi. Sôû dó Giaùo lyù Ñaïo Phaät chia ra laøm Ñaïi thöøa vaø Tieåu thöøa nhö theá, vì caên cô vaø nguyeän voïng chuùng

sanh khoâng ñoàng nhau. Nhöõng haïng ngöôøi naøo nhaän thaáy mình chæ ñuû söùc ñeå giaûi thoaùt cho rieâng phaàn mình maø thoâi, nhö chieác xe nhoû chôû ñöôïc moät vaøi ngöôøi, thì theo giaùo lyù Tieåu thöøa. Nhöõng haïng ngöôøi naøo töï nhaän thaáy mình coù theå vöøa giaûi thoaùt cho mình vaø cho ngöôøi ra khoûi sanh töû luaân hoài, töï nguyeän ñoä mình vaø ngöôøi cuøng ñi ñeán Nieát-baøn, nhö moät coã xe lôùn, cuøng chôû trong moät luùc ñöôïc nhieàu ngöôøi, thì theo Ñaïi thöøa. Haïng ngöôøi naøy roõ bieát phieàn naõo, sanh töû nhö huyeãn hoùa, neân khoâng chòu sôùm an vui ôû quaû vò cuoái cuøng cuûa mình, maø thöôøng ñoä sanh khoâng bao giôø bieát moûi meät; vaø vì nhaän thaáy chuùng sanh coøn ñau khoå, thì mình chöa coù theå an vui ñöôïc. V.- SÖÏ TRUYEÀN BAÙ CUÛA ÑAÏO PHAÄT: Sau khi Phaät Thích Ca nhaäp dieät, hai vò ñaïi ñeä töû cuûa Phaät laø Ngaøi Ca Dieáp vaø Ngaøi A Nan thay Phaät hoaèng truyeàn Phaät phaùp ôû AÁn Ñoä. Ñoù laø thôøi kyø thöù nhöùt. Thôøi kyø thöù hai do caùc vò Toå sö Long Thoï, Maõ Minh vaø Voâ Tröôùc laõnh ñaïo. Thôøi kyø thöù ba do caùc vò Toå sö Long Trì, Thieän Voâ UÙy vaø Lieân Hoa Sanh ñaûm nhieäm. Töø AÁn Ñoä, Phaät giaùo lan truyeàn daàn vaøo caùc nöôùc laân caän, roài toaøn coõi AÙ ñoâng, vaø cuoái cuøng toaøn caû theá giôùi. Söï truyeàn baù naøy ñi theo hai höôùng: moät höôùng veà phöông Baéc vaø moät höôùng veà phöông Nam. (xem Lòch söû truyeàn baù Phaät Giaùo khoùa 5) Veà phöông Baéc, thì goïi laø Baéc Phöông hay laø Baéc Toâng Phaät giaùo, hay Ñaïi thöøa Phaät giaùo, goàm coù

nhöõng nöôùc: Taây Taïng, Trung Hoa, Moâng Coå, Maõn Chaâu, Cao Ly, Nhaät Baûn, Vieät Nam v.v.. Veà phöông Nam, thì goïi laø Nam Phöông hay Nam toâng Phaät giaùo, hay Tieåu thöøa Phaät giaùo, hay Nguyeân Thuûy Phaät giaùo, goàm coù nhöõng nöôùc: Tích Lan, Mieán Ñieän, Thaùi Lan, Ai Lao, Cao Meân, Nam Döông v.v... Nhöng hieän nhôø söï giao thoâng tieän lôïi vaø kinh ñieån ñöôïc trao ñoåi khaép caùc nöôùc, neân söï chia reõ giöõa Baéc toâng vaø Nam toâng khoâng coøn roõ raøng nhö tröôùc: trong Ñaïi thöøa vaãn coù Tieåu thöøa vaø trong Tieåu thöøa vaãn coù Ñaïi thöøa. VI. SÖÏ LÔÏI ÍCH CUÛA ÑAÏO PHAÄT: Muïc ñích cuûa Ñaïo Phaät laø ñem laïi nhöõng keát quaû ñeïp ñeõ sau naøy cho chuùng sanh: 1. Chôn thöôøng: Chuùng sanh troâi laên, laën huïp trong bieån sanh töû luaân hoài; chuùng sanh soáng trong caûnh voâ thöôøng, khi treû khi giaø, khi laønh khi oám, khi soáng khi cheát... Ñaïo Phaät ñem laïi cho ngöôøi tu haønh moät quaû vò laø khoâng bao giôø bò luaät voâ thöôøng noùi treân chi phoái. 2. Chôn laïc: Chuùng sanh ñang soáng trong caûnh giôùi toái taêm, buoàn tuûi, khoå ñau; neáu coù vui cuõng chæ vui ñöôïc trong choác laùt, nhö ngöôøi khaùt, uoáng nöôùc maën vaøo, ñöõ khaùt trong choác laùt, roài veà sau laïi caøng khaùt hôn luùc ñaàu. Ñaïo Phaät coù muïc ñích ñem laïi cho keû tu haønh moät söï an vui toaøn veïn vaø baát taän. 3. Chôn ngaõ: Chuùng sanh bò khoâng bieát bao nhieâu nghòch caûnh ôû chung quanh chi phoái, raøng buoäc,

nhö keû tuø toäi bò giam haõm trong nguïc thaát, khoâng bao giôø ñöôïc töï do hoaït ñoäng theo yù muoán cuûa mình. Ñaïo Phaät coù muïc ñích laøm cho nhöõng ngöôøi tu haønh ñöôïc giaûi thoaùt hoaøn toaøn ra ngoaøi nhöõng troùi buoäc noùi treân, laøm cho con ngöôøi ñaày ñuû naêng löïc ñeå thöïc hieän yù nguyeän toát ñeïp cuûa mình, vaø soáng moät cuoäc ñôøi an nhieân töï taïi. 4. Chôn tònh: Chuùng sanh ñang

soáng trong caûnh giôùi oâ troïc, laám laùp trong buøn nhô cuûa coõi tuïc, töø trong taâm hoàn cho ñeán ngoaøi theå chaát. Ñaïo Phaät coù muïc ñích laøm cho ngöôøi tu haønh gaïn loïc ñöôïc bao nhieâu oâ troïc cuûa coõi ñôøi, ñöôïc soáng moät cuoäc soáng trong traéng, tinh khieát, khoâng vöôùng chuùt baän nhô cuûa traàn tuïc. Khoâng phaûi chæ trong vò lai, Ñaïo Phaät môùi ñem laïi lôïi ích cho ñôøi, ngay trong xaõ hoäi hieän taïi, Ñaïo Phaät cuõng ñem laïi nhieàu lôïi ích quyù baùu: - Ñaïo Phaät, nhôø tinh thaàn Töø bi, laøm cho xaõ hoäi, nhaân loaïi thöông yeâu nhau hôn. - Ñaïo Phaät, nhôø aùnh saùng Trí Tueä, laøm cho xaõ hoäi, nhaân loaïi bôùt si meâ laàm laïc, thaáy ñöôïc ñaâu laø giaù trò thaät, ñaâu laø phænh phôø, giaû doái. - Ñaïo Phaät, nhôø tinh thaàn Bình Ñaúng tuyeät ñoái, san baèng ñöôïc nhöõng baát coâng cuûa xaõ hoäi, nhaân loaïi, vaø laøm cho caûnh giôùi Ta-baø naøy ñöôïc saùng suûa, an vui hôn. Ñoù laø nhöõng lôïi ích maø Ñaïo Phaät ñem laïi cho coõi ñôøi.

C - KEÁT LUAÄN

Nhöõng lôïi ích noùi treân quyù baùu nhö theá, nhöng seõ khoâng bao giôø ñeán vôùi chuùng ta, neáu khoâng hoïc vaø haønh theo Phaät. 1. Hoïc Phaät: Ñöùc Phaät maëc duø laø moät ñaáng xuaát phaøm, thoâng minh xuaát theá, nhöng khi xuaát gia Ngaøi cuõng phaûi hoïc hoûi ñeâm ngaøy, hao toán söùc bieát bao nhieâu, môùi phaùt huy ra ñöôïc caùi giaùo lyù nhieäm maàu ñeå laïi cho chuùng ta. Vaäy chuùng ta muoán trôû thaønh moät Phaät töû chaân chính thì tröôùc tieân laø phaûi hoïc hoûi nhö Phaät. Chuùng ta khoâng chæ hoïc trong giaùo lyù cuûa Ngaøi maø coøn hoïc qua ñôøi soáng, ñöùc haïnh, haønh vi cuûa ñôøi Ngaøi nöõa. 2. Haønh theo Phaät: Nhöng hoïc maø khoâng taäp, khoâng haønh thì chaúng khaùc gì caùi ñaõy ñöïng saùch, chöõ nghóa kinh saùch chaát chöùa thaät nhieàu, maø chaúng coù ích lôïi gì caû. Vaäy neân hoïc phaûi ñi ñoâi vôùi haønh. Chuùng ta phaûi coá gaéng thöïc haønh cho ñöôïc nhöõng ñieàu ñaõ hoïc, laøm cho ñöôïc nhöõng ñieàu mình thaáy laø hay laø phaûi. Phaät ñaõ laøm gì, chuùng ta phaûi taäp laøm laïi; Phaät ñaõ coù nhöõng ñöùc taùnh Töø bi, Hyû xaû, Hoan hyû, Tinh taán, Thanh tònh... chuùng ta cuõng coá gaéng thöïc hieän cho ñöôïc nhöõng ñöùc taùnh aáy. Coù nhö theá, môùi khoûi hoå vôùi hai tieáng Phaät töû vaø môùi goïi laø ñeàn ñaùp trong muoân moät, aân ñöùc saâu daøy cuûa Ñöùc Töø phuï Thích Ca. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ HAI
LÖÔÏC SÖÛ
ÑÖÙC PHAÄT THÍCH CA MAÂU NI
(Töø Giaùng sanh ñeán Thaønh ñaïo)
DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Ñôøi Ñöùc Phaät Thích Ca laø moät taám göông saùng ñeå moïi ngöôøi soi chung. Vì vaäy chuùng ta phaûi hieåu töôøng taän ñôøi Ngaøi:
I.- Ñònh nghóa hai chöõ Giaùng sanh.
II.- Hoaøn caûnh vaø doøng doõi cuûa

Thaùi töû Taát-ñaït-ña

III.- Taøi naêng vaø ñöùc haïnh cuûa Ngaøi.

B.- CHAÙNH

IV.- Nhöõng söï raøng buoäc maø vua cha duøng ñeå ngaên caûn chí xuaát ÑEÀ: gia cuûa Ngaøi.

V.- Nhaän roõ 4 caûnh khoå ôû ñôøi.

VI.- Söï xuaát gia vaø tìm ñaïo cuûa Ngaøi.

VII.- Thaønh Ñaïo.

VIII.- YÙ nghóa cao caû trong söï xuaát gia tìm ñaïo cuûa Ngaøi.

C.- KEÁT LUAÄN:

Chuùng ta neân phaùt taâm roäng lôùn vaø maïnh meõ trong söï tu haønh, ñeå xöùng ñaùng laø ngöôøi theo daáu chaân Phaät.

BAØI THÖÙ HAI

LÖÔÏC SÖÛ

ÑÖÙC PHAÄT THÍCH CA MAÂU NI

(Töø Giaùng sanh ñeán Thaønh ñaïo)

A.- MÔÛ ÑEÀ:

ÑÔØI ÑÖÙC PHAÄT THÍCH CA LAØ MOÄT TAÁM GÖÔNG SAÙNG Baát luaän moät toân giaùo naøo, vò giaùo chuû bao giôø cuõng laø moät taám göông saùng cho tín ñoà soi chung ñeå tieán böôùc. Nhöng trong caùc vò giaùo chuû cuûa caùc toân giaùo hieän coù treân theá giôùi naøy, khoâng coù moät vò naøo ñaày ñuû yù nghóa cao ñeïp, moät ñôøi soáng saâu xa baèng Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni. Moãi haønh ñoäng, moãi cöû chæ, moãi lôøi noùi, cho ñeán moãi im laëng cuûa Ngaøi ñeàu laø nhöõng baøi hoïc quyù baùu cho chuùng ta. Neáu chuùng ta hoïc giaùo lyù cuûa Ngaøi maø khoâng hieåu roõ ñôøi soáng cuûa Ngaøi, thì söï hoïc hoûi cuûa chuùng ta coøn phieán dieän, thieáu soùt. Ñôøi Ngaøi chính laø nhöõng bieåu hieän giaùo lyù cuûa Ngaøi. Ngaøi noùi vaø Ngaøi thöïc haønh ngay nhöõng lôøi Ngaøi ñaõ noùi. Ñôøi Ngaøi laø moät baèng chöùng hieån nhieân ñeå ngöôøi ñôøi nhaän thaáy raèng giaùo lyù cuûa Ngaøi coù theå thöïc hieän ñöôïc, chöù khoâng phaûi laø nhöõng lôøi noùi suoâng, nhöõng khoâng töôûng, nhöõng laâu ñaøi xaây döïng treân maây, treân khoùi. Vaäy cho neân khi chuùng ta hoïc hoûi ñôøi Ngaøi, chuùng ta khoâng neân coù caùi quan nieäm hoïc cho bieát ñeå thoûa maõn taùnh hieáu kyø, maø chuùng ta caàn phaûi tìm hieåu yù

nghóa thaâm thuùy cuûa ñôøi soáng aáy ñeå ñem aùp duïng cho ñôøi soáng cuûa chuùng ta. Laøm ñöôïc nhö theá môùi khoûi phuï yù nguyeän lôùn lao cuûa ñöùc Phaät khi giaùng sanh xuoáng coõi Ta-baø naøy vaø ñaõ cam chòu bao noãi ñau khoå, gian lao trong kieáp soáng nhö moãi ngöôøi chuùng ta.

B.- CHAÙNH ÑEÀ I.- ÑÒNH NGHÓA HAI CHÖÕ GIAÙNG SANH Thöôøng trong danh töø nhaø Phaät, khi noùi ñeán söï hieän dieän cuûa Ñöùc Phaät Thích Ca trong coõi ñôøi naøy, ngöôøi ta thöôøng duøng chöõ ñaûn sanh (nghóa laø moät söï ra ñôøi vui veû, laøm haân hoan, xaùn laïn cho coõi ñôøi); hay thò hieän (nghóa laø hieän ra baèng

xöông baèng thòt, cho con maét traàn cuûa chuùng ta thaáy ñöôïc); hay giaùng sanh (nghóa laø töø moät choã cao maø xuoáng moät choã thaáp ñeå sanh ra). Ba chöõ aáy ñeàu coù 3 yù nghóa khaùc nhau: Chöõ ñaûn sanh duøng ñeå ca tuïng moät baäc toân quí ra ñôøi; chöõ thò hieän haøm caùi yù Phaät bao giôø cuõng coù caû, nhöng vì maét ngöôøi khoâng thaáy ñöôïc, phaûi hieän roõ raøng ra môùi thaáy; chöõ giaùng sanh haøm caùi yù ñöùc Phaät ôû moät caûnh giôùi cao hôn, toát ñeïp hôn maø haï xuoáng caûnh giôùi phaøm traàn naøy. Ba chöõ aáy maëc duø khaùc nhau, nhöng ñeàu coù theå duøng ñeå chæ söï ra ñôøi cuûa Ñöùc Phaät. Traùi laïi, khi moät nguôøi phaøm ra ñôøi thì goïi laø "ñaàu thai." Ñaàu thai coù nghóa laø bò nghieäp baùo hoaëc thieän hay aùc baét buoäc phaûi luaân hoài ñeå chòu quaû baùo laønh hay döõ. Coøn giaùng

sinh hay thò hieän thì khoâng haøm caùi nghóa bò nghieäp nhaân caâu thuùc, maø do nôi loøng töø bi, muoán lôïi ích cho chuùng sanh, neân töï nguyeän öùng thaân xuaát hieän ra ñôøi trong moät thôøi gian ñeå cöùu ñoä chuùng sanh; xong xuoâi thì thaâu thaàn tòch dieät, töï taïi voâ ngaïi ra ngoaøi soáng cheát. III. HOAØN CAÛNH VAØ DOØNG DOÕI CUÛA ÑÖÙC THÍCH CA Ñöùc Phaät giaùng sinh ôû xöù Trung AÁn Ñoä, baây giôø laø nöôùc Neùpal, moät nöôùc ôû ven söôøn daõy nuùi Hy-maõ -laïp sôn, laø moät daõy nuùi cao nhaát theá giôùi. Phong caûnh ôû ñaáy raát ñeïp; ñeán muøa xuaân caû nöôùc ñôm boâng naûy laù nhö moät vöôøn hoa vó ñaïi. Daân cö ôû xöù aáy raát laø thuaàn löông. Vò vua trò vì laø Tònh Phaïn, moät vò vua thuoäc doøng Thích Ca, laø moät doøng hoï lôùn ñaõ maáy möôi ñôøi noái nghieäp trò vì ñaát nöôùc naøy. Baø Hoaøng Haäu Ma Da, cuõng laø moät ngöôøi thuoäc doøng vua chuùa ñaõ laâu ñôøi. caû hai oâng baø vua Tònh Phaïn ñeàu laø ngöôøi ñaõ nhieàu kieáp tu haønh, coù ñöùc haïnh lôùn, xöùng ñaùng laøm cha meï muoân daân. Moät hoâm, trong thaønh Ca-tyø-la-veä, laø kinh ñoâ cuûa vua Tònh Phaïn, coù leã vía Tinh tuù, vua toâi cuøng nhau môû hoäi aên chôi. Hoaøng Haäu Ma Da, sau khi daâng höông hoa cuùng kieán trong cung ñieän roài, ra ngoï moân boá thí thöùc aên, ñoà maëc cho daân baàn cuøng. Khi trôû veà cung an giaác, baø naèm moäng thaáy moät con voi traéng saùu ngaø töø treân hö khoâng xuoáng, laáy ngaø khai hoâng beân höõu cuûa baø maø chui vaøo. Baø ñem ñieàm chieâm bao aáy thuaät laïi cho vua Tònh Phaïn nghe. Vua ra lònh môøi caùc thaày ñoaùn moäng. Caùc nhaø tieân tri

ñoaùn raèng: "Hoaøng haäu seõ sanh moät quyù töû taøi ñöùc song toaøn." Vua Tònh Phaïn raát möøng rôõ, vì ngoâi baùu töø ñaây seõ coù ngöôøi truyeàn noái. Ñeán saùng ngaøy moàng taùm thaùng tö aâm lòch (tröôùc Taây lòch 624 naêm), taïi vöôøn Laâm-tyø-ni, caùch thaønh Ca- tyø-la-veä 15 caây soá, Hoaøng haäu Ma Da ñang ngoaïn caûnh, troâng thaáy caønh hoa Voâ öu môùi nôû, thôm ngaùt, baø ñöa tay phaûi voùi haùi, thì Thaùi Töû cuõng vöøa xuaát hieän ngay ñaáy. Ngaøy ñaûn sanh Thaùi Töû, trong thaønh Ca- tyø-la- veä, caûnh vaät ñeàu vui veû laï thöôøng, khí haäu maùt meû, caây coû ñeàu ñôm hoa troå traùi; soâng, ngoøi, möông, gieáng nöôùc ñeàu trong ñaày; treân hö khoâng chim choùc vaø haøo quang chieáu saùng caû möôøi phöông. Vua Tònh Phaïn vui möøng khoân xieát, môøi caùc vò tieân tri ñeán xem töôùng Thaùi Töû. Trong soá aáy, coù ñaïo só teân A Tö Ñaø tu ôû nuùi Hy-maõ-laïp, tieân ñoaùn raèng: Thaùi Töû vì coù 32 töôùng toát xuaát hieän, neân seõ trôû thaønh moät vò

Thaùnh. Nhöng vua Tònh Phaïn laïi chæ muoán con mình laøm moät vò vua ñeå noái doõi toâng ñöôøng maø thoâi. Vì theá, Tònh Phaïn Vöông muoán ñoåi soá meänh con mình, neân ñaët teân cho Thaùi Töû laø Taát-ñaït-ña (Siddartha) theo tieáng Phaïn, nghóa laø: "Keû seõ giöõ chöùc vò maø mình phaûi giöõ." Chöùc vò maø Tònh Phaïn Vöông muoán aùm chæ ñaây töùc laø ngoâi Vua. Ngaøi khoâng ngôø raèng chính thaät chöùc vò cuûa Thaùi töû veà sau laø chöùc vò Phaät. Hoaøng haäu Ma Da sau khi sanh Thaùi Töû ñöôïc baûy ngaøy, vui thuù quaù vì thaáy mình ñaõ laøm troøn nhieäm vuï

cao quyù, vaø ñaõ röûa saïch nghieäp baùo neân Baø truùt ñöôïc xaùc phaøm vaø sanh veà coõi trôøi Ñao Lôïi. Vua Tònh Phaïn giao Thaùi Töû cho em gaùi Hoaøng haäu laø baø Ma-Ha Ba- xaø-ba-ñeà nuoâi döôõng. III.- TAØI NAÊNG VAØ ÑÖÙC HAÏNH CUÛA THAÙI TÖÛ Thaùi Töû moãi naêm moãi lôùn thì dieän maïo caøng theâm khoâi ngoâ, taøi naêng caøng phaùt loä gaáp boäi. Ngaøi coù moät söùc khoûe hôn ngöôøi, moät trí thoâng minh xuaát chuùng. Töø ngheà vaên cho ñeán nghieäp voõ, Thaùi Töû hoïc vôùi thaày naøo thì trong ít hoâm sau, vò giaùo sö aáy phaûi xin caùo thoái, vì khoâng coøn ñuû söùc ñeå daïy nöõa. Cho ñeán vò thaày danh tieáng ñeä nhaát thôøi baáy giôø laø Saèn-ñeà-ñeà- baø cuõng chòu khuaát phuïc Ngaøi luoân. Nhöng, maëc duø taøi söùc hôn ngöôøi, thoâng minh xuaát chuùng laïi ôû trong ñòa vò cao sang quyeàn quyù toät baäc, Thaùi töû khoâng bao giôø toû veû ngaïo maïn, khinh ngöôøi. Ngaøi coù moät thaùi ñoä raát hoøa nhaõ oân hoøa, voâ tö, bình ñaúng. Loøng thöông ngöôøi, thöông vaät cuûa Ngaøi khoâng ai saùnh kòp, heã coù dòp giuùp ñôõ, thì duø khoù khaên bao nhieâu Ngaøi cuõng khoâng töø nan. Bôûi theá, Ngaøi ñöôïc treân Vua cha yeâu quyù, döôùi thaàn daân kính troïng, neå vì. IV. NHÖÕNG RAØNG BUOÄC CUÛA TÒNH PHAÏN VÖÔNG ÑEÅ NGAÊN CHÍ XUAÁT GIA CUÛA THAÙI TÖÛ Caøng thöông yeâu, quyù troïng con, Tònh Phaïn Vöông laïi caøng lo sôï con mình seõ khoâng ôû laïi vôùi mình, maø seõ xuaát gia tìm Ñaïo ñeå thaønh moät vò Thaùnh, nhö lôøi tieân ñoaùn cuûa ñaïo só A Tö Ñaø. Nhaát laø khi nhaän thaáy

caøng lôùn, Thaùi Töû laïi caøng coù veû suy nghó xa xaêm, vaø neùt maët Thaùi töû laïi khoâng ñöôïc vui töôi nhö thôøi thô aáu, Vua Tònh Phaïn laïi caøng lo sôï raèng lôøi tieân tri xöa seõ thöïc hieän. Bôûi theá, Vua cuøng trieàu thaàn ngaám ngaàm saép ñaët moïi keá hoaïch ñeå raøng buoäc Thaùi Töû ôû laïi ngoâi baùu. Ngaøi truyeàn xaây döïng ba toøa laâu ñaøi nguy nga traùng leä ñeå Thaùi Töû thay ñoåi nôi aên choán ôû cho hôïp thôøi tieát quanh naêm, vaø choïn haøng traêm cung phi myõ nöõ coù taøi ñaøn ca hay, muùa gioûi ñeå giaûi khuaây cho Thaùi Töû. Nhöng chöøng aáy cuõng chöa ñuû, Ngaøi coøn laøm leã thaønh hoân cho Thaùi töû vôùi moät coâng chuùa con vua Thieän Giaùc laø Da Du Ñaø La, moät coâng chuùa tuyeät ñeïp vaø ñöùc haïnh voâ cuøng. Thaùi Töû bò baét buoäc phaûi laäp gia thaát vaø coù moät con laø La Haàu La. Nhöng, maëc duø soáng moät cuoäc ñôøi quaù ñaày ñuû: naøo chöùc töôùc, danh voïng, naøo laâu ñaøi cung ñieän, naøo ñaøn ca muùa haùt, naøo vôï ñeïp con ngoan, Thaùi Töû vaãn thaáy loøng mình naëng tróu bao noãi baên khoaên, thaéc maéc. Ngaøi cho caûnh ñôøi Ngaøi ñang soáng ñaây khoâng phaûi laø haïnh phuùc chaân thaät, maø laø giaû doái, meâ muoäi, chæ laøm cho kieáp soáng theâm naëng neà ñau khoå. Ngaøi thaáy caàn phaûi tìm moät loái thoaùt, moät cuoäc soáng chaân

thaät, coù yù nghóa vaø cao ñeïp hôn. V.- NHAÄN RA BOÁN TÖÔÙNG KHOÅ ÔÛ ÑÔØI Moät hoâm, nhaân ngaøy leã haï ñieàn, Thaùi töû theo vua cha ra ñoàng xem daân chuùng caøy caáy. Caûnh xuaân, môùi nhìn qua thaät laø ñeïp maét, naøo hoa laù toát töôi, muoân

chim ñua hoùt; naøo baàu trôøi quang ñaõng, gioù xuaân phôi phôùi. Caûnh töôïng coù veû thaùi bình, an laïc laém. Nhöng taâm hoàn Thaùi töû khoâng phaûi laø moät taâm hoàn hôøi hôït, xeùt ñoaùn moät caùch noâng noãi. Traùi laïi, Ngaøi nhìn saâu vaøo trong caûnh vaät vaø ñau ñôùn nhaän thaáy raèng coõi ñôøi khoâng ñeïp ñeõ an vui nhö khi môùi nhìn qua. Ngaøi thaáy ngöôøi noâng phu vaø traâu boø laøm vieäc moät caùch cöïc nhoïc döôùi aùnh naéng thieâu ñoát, ñeå ñoåi laáy baùt côm, naém coû. Chim choùc tranh nhau aên töôi nuoát soáng coân truøng ñang giaõy giuïa treân nhöõng luoáng ñaát môùi caøy. Cuõng trong luùc aáy, trong buïi raäm ngöôøi thôï saên ñang nhaém baén nhöõng con chim kia, vaø trong khu röøng gaàn ñaáy, boïn hoå baùo ñang rình baét ngöôøi thôï saên. Thaät laø moät caûnh töông taøn töông saùt, khoâng phuùt giaây naøo ngöøng! Chæ vì mieáng aên ñeå soáng maø ngöôøi vaø vaät duøng ñuû moïi phöông keá ñeå gieát haïi laãn nhau khoâng bieát gôùm. Ngaøi nhaän thöùc roõ raøng söï sanh soáng laø khoå. Moät hoâm khaùc nöõa, Ngaøi xin pheùp Vua cha ñi daïo ngoaøi boán cöûa thaønh ñeå ñöôïc tieáp xuùc vôùi thaàn daân. Ra ñeán cöûa Ñoâng, Ngaøi gaëp moät oâng giaø toùc baïc, raêng ruïng, maét lôø, tai ñieác, löng coøng, nöông gaäy laàn töøng böôùc ngaäp ngöøng nhö saép ngaõ. Ñeán cöûa Nam, Thaùi Töû thaáy moät ngöôøi ñau naèm treân coû, ñang khoùc than reân xieát, ñau ñôùn voâ cuøng. Ñeán cöûa Taây, Ngaøi troâng thaáy moät caùi thaây cheát naèm giöõa ñöôøng, ruoài nhaëng bu baùm, vaø sình leân, troâng raát gheâ tôûm. Ba caûnh khoå giaø, ñau, cheát, coäng theâm vaøo caùi aán

töôïng töông taøn trong cuoäc soáng maø Thaùi töû ñaõ nhaän thaáy khi ñi xem leã caøy ruoäng, laøm cho Ngaøi ñau buoàn, thöông xoùt chuùng sanh voâ cuøng. Moät hoâm khaùc nöõa, Ngaøi ra cöûa Baéc, gaëp moät vò tu só töôùng maïo nghieâm trang, ñieàm tónh, vaø thaûn nhieân nhö ngöôøi voâ söï ñi ngang qua ñöôøng. Thaùi töû thaáy trong loøng naûy sinh moät söï caûm meán ñoái vôùi vò tu só. Ngaøi voäi vaõ ñeán chaøo möøng vaø hoûi veà ích lôïi cuûa söï tu haønh. Vò Sa moân ñaùp raèng: “Toâi tu haønh laø quyeát boû döùt moïi söï raøng buoäc cuûa coõi ñôøi, caàu cho mình khoûi khoå vaø thaønh chaùnh giaùc ñeå phoå ñoä chuùng sanh ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt nhö mình.” Lôøi giaûi ñaùp ñuùng vôùi hoaøi baõo maø Thaùi Töû ñang aáp uû baáy laâu, neân Ngaøi khoân xieát vui möøng. Ngaøi lieàn trôû veà cung xin vua cha cho mình xuaát gia. Vua Tònh Phaïn khoâng nhaän lôøi. Thaùi Töû yeâu caàu vua cha 4 ñieàu neáu vua giaûi quyeát ñöôïc thì Ngaøi hoaõn vieäc ñi tu, ñeå trôû laïi lo chaên daân, trò nöôùc. Boán dieàu naøy laø: 1.- Laøm sao cho con treû maõi khoâng giaø 2.- Laøm sao cho con maïnh maõi khoâng ñau 3.- Laøm sao cho con soáng hoaøi khoâng cheát 4.- Laøm sao cho moïi ngöôøi heát khoå

Boán ñieàu naøy laøm cho vua cha boái roái, khoâng giaûi quyeát ñöôïc ñieàu naøo caû.

IV. SÖÏ XUAÁT GIA TÌM ÑAÏO

Vua Tònh Phaïn, khi bieát ñöôïc yù ñònh xuaát gia cuûa Thaùi töû, laïi caøng lo sôï, laïi tìm heát caùch ñeå ngaên caûn, raøng buoäc Ngaøi trong “cung vui.” Nhöng moät khi Thaùi töû ñaõ quyeát thì khoâng coù söùc maïnh gì ngaên trôû ñöôïc Ngaøi. Moät ñeâm khuya thöøa dòp quaân lính canh gaùc vaø cung phi myõ nöõ say nguû sau moät cuoäc yeán tieäc linh ñình, Thaùi Töû leùn troåi daäy, nhìn vôï con töø bieät moät laàn cuoái, roài ñaùnh thöùc teân giöõ ngöïa Xa-naëc daäy, thaéng yeân cöông, roài hai thaày troø cuøng nhau troán ra khoûi thaønh. Luùc baáy giôø nhaèm ñeâm moàng taùm thaùng hai, vaø Ngaøi ñöôïc 19 tuoåi. Sau khi döùt boû cuoäc ñôøi vöông giaû, Thaùi töû ñi vaøo röøng saâu tìm Ñaïo. Ban ñaàu, Ngaøi ñeán ôû vôùi caùc vò tu khoå haïnh. Nhöng haïng ngöôøi naøy soáng moät caùch kham khoå, nhòn aên nhòn uoáng, daõi naéng, daàm söông, haønh thaân hoaïi theå moät caùch gheâ rôïn. Thaáy caùch tu haønh nhö theá khoâng hieäu quaû, Ngaøi khuyeân caùc vò ñoù neân boû phöông phaùp tu haønh aáy, nhöng hoï khoâng nghe. Ngaøi laáy laøm thöông cho hoï, beøn tìm nôi khaùc maø tu haønh. Ngaøi ñi heát choã naøy ñeán choã khaùc, ôû ñaâu nghe coù moät vò tu haønh ñaéc ñaïo thì Ngaøi tìm ñeán hoïc; nhöng ñeán ñaâu thì Ngaøi thaáy Ñaïo cuûa hoï cuõng coøn heïp hoøi, thaáp thoûi, khoâng theå giaûi thoaùt cho con ngöôøi heát khoå ñöôïc. Töø ñaáy, Ngaøi tìm ñeán choán tu taäp moät mình, ñeâm ngaøy nghieàn ngaãm ñeán Ñaïo giaûi thoaùt, queân aên

boû nguû thaân hình moãi ngaøy moãi tieàu tuïy. Moät hoâm Ngaøi kieät söùc, naèm ngaõ lieät treân coû, vaø ñöôïc moät ngöôøi chaên cöøu ñeán ñoå söõa cho Ngaøi tænh laïi. Töø ñoù, Ngaøi nhaän thaáy neáu muoán tìm Ñaïo coù keát quaû, caàn phaûi boå döôõng thaân theå cho ñöôïc maïnh khoûe, chöù khoâng boû queân noù ñi ñöôïc. Khi thaáy mình ñaõ ñaày ñuû söùc löïc ñeå chieán ñaáu trong traän cuoái cuøng vôùi boùng toái si meâ vaø duïc voïng, vaø ñem laïi aùnh saùng giaùc ngoä, Ngaøi ñeán ngoài nhaäp ñònh döôùi goác caây Boà-ñeà vaø theà raèng: “Neáu ta khoâng thaønh Ñaïo thì duø thòt naùt xöông tan, ta cuõng quyeát khoâng ñöùng daäy khoûi choã naøy." IV. THAØNH ÑAÏO Thaùi töû ñaõ ngoài nhaäp ñònh 49 ngaøy ñeâm döôùi goác Boà-ñeà. Trong 49 ngaøy aáy, Ngaøi ñaõ chieán ñaáu vôùi boïn giaëc phieàn naõo ôû noäi taâm nhö tham, saân, si, nghi, maïn... vaø chieán ñaáu vôùi giaëc Thieân ma do Ma-vöông Ba-tuaàn chæ huy. Sau khi thaéng caû giaëc ôû noäi taâm caû ngoaïi caûnh, taâm trí ñöôïc khai thoâng, Ngaøi hoát nhieân ñaïi ngoä. Trong ñeâm thöù 49, vaøo canh hai, Ngaøi chöùng ñöôïc quaû “Tuùc meänh minh”, thaáy roõ ñöôïc taát caû quaù khöù cuûa mình trong tam giôùi. Ñeán nöûa ñeâm, Ngaøi chöùng ñöôïc quaû “Thieân nhaõn minh”, thaáy ñöôïc taát caû baûn theå cuûa vuõ truï vaø nguyeân nhaân caáu taïo cuûa noù. Ñeán canh tö, Ngaøi chöùng ñöôïc quaû “Laäu taän minh”, roõ bieát nguoàn goác cuûa ñau khoå vaø phöông phaùp döùt töø ñau khoå ñeå

ñöôïc giaûi thoaùt khoûi sanh töû luaân hoài. Töø ngaøy aáy, Ngaøi ñöôïc Ñaïo voâ thöôïng, thaønh baäc “Chaùnh ñaúng Chaùnh Giaùc”, hieäu laø Phaät Thích Ca Maâu Ni. Ngaøy thaønh ñaïo cuûa Ngaøi tính theo AÂm lòch laø ngaøy moàng 8 thaùng 12, vaøo luùc sao mai moïc. Luùc aáy Ngaøi ñöôïc 30 tuoåi. IV.- YÙ NGHÓA CAO CAÛ

TRONG SÖÏ XUAÁT GIA TÌM ÑAÏO CUÛA ÑÖÙC PHAÄT Nhöõng töôùng só chieán thaéng quaân ñòch ôû ngoaøi chieán tröôøng, thöôøng ñöôïc ca tuïng laø anh huøng. Caøng chieán thaéng ñöôïc nhieàu quaân ñòch caøng ñöôïc hoan hoâ laø anh huøng caùi theá. Nhöng nhöõng keû anh huøng caùi theá aáy, nhö Naõ-phaù-luaân, Thaønh-caùt-tö-haõn, Xeâ-da (Caesar), ñaõ coù ai chieán thaéng ñöôïc nhöõng duïc voïng chính mình? Cho neân thaéng ngöôøi ñaõ khoù maø thaéng mình laïi khoù hôn. Ñöùc Phaät ñaõ thaéng caû ngoaïi caûnh laãn noäi taâm, ñaõ thaéng ñöôïc giaëc Ma vöông Duïc voïng. Ñöùc Phaät thaät xöùng ñaùng vôùi caùc danh hieäu Ñaïi Huøng, Ñaïi Löïc. Ngaøi khoâng phaûi vì quyeàn lôïi rieâng mình maø chieán ñaáu. Ngaøi chieán ñaáu vì tình thöông. Maø tình thöông ôû ñaây cuõng khoâng phaûi chæ naèm trong phaïm vi heïp hoøi cuûa gia ñình: thöông cha meï, vôï con, baïn beø. Tình thöông ôû ñaây laø tình thöông vôùi taát caû chuùng sanh, taát caû coõi ñôøi. Tình thöông aáy noù roäng saâu nhö trôøi beå, thieát tha nhö tình meï thöông con. Ñöùc Phaät thaät xöùng ñaùng vôùi danh hieäu Ñaïi töø, Ñaïi bi.

Laïi vì tình thöông aáy, Ngaøi ñaõ hoan hyû lìa boû ngoâi baùu, cung vaøng ñieän ngoïc, vôï ñeïp con ngoan, ñaøn hay muùa ñeïp, muøi ngon vò laï, ñeå soáng moät ñôøi kham khoå, ñaïm baïc, thieáu thoán, giöõa röøng thieâng nöôùc ñoäc. Vaø moät khi rôøi boû nhöõng thöù maø ngöôøi ñôøi cho laø quyù baùu noùi treân, Ngaøi khoâng moät phuùt giaây naøo hoái tieác, muoán quay veà ñeå höôûng thuï laïi. Baèng côù laø Ma-vöông ñaõ sai con gaùi mình giaû laøm naøng Da-du ñeán keâu goïi van xin Ngaøi trôû veà cung, maø Ngaøi cuõng khoâng moät chuùt ñoäng taâm thoái chuyeån. Ngaøi thöïc xöùng ñaùng vôùi danh hieäu laø Ñaïi hyû, Ñaïi xaû. Cho neân ngaøy nay, moãi khi xöng taùn danh hieäu Ngaøi, chuùng ta khoâng theå khoâng suy gaãm caùi yù nghóa saâu saéc vaø ñuùng ñaén maø ngöôøi ñôøi töø xöa ñeán nay ñaõ toân xöng Ngaøi laø Ñaïi huøng, Ñaïi löïc, Ñaïi töø, Ñaïi bi, Ñaïi hyû, Ñaïi xaû. C. KEÁT LUAÄN CHUÙNG TA NEÂN PHAÙT TAÂM ROÄNG LÔÙN VAØ MAÏNH MEÕ Chuùng ta ñaõ ñöôïc bieát qua ñôøi soáng cuûa Ñöùc Phaät töø khi sô sinh cho ñeán thaønh ñaïo. Baøi hoïc cuûa ñôøi Ngaøi daïy cho chuùng ta nhieàu yù nghóa, nhieàu phöông dieän quyù baùu. Nhöng ñieàu quyù baùu nhaát ñoái vôùi keû sô cô nhö chuùng ta laø phaûi phaùt taâm Boà-ñeà roäng lôùn, nguyeän vì ñôøi, vì ñoàng baøo, ñoàng loaïi maø tu haønh, chöù khoâng phaûi chæ vì lôïi ích rieâng cho moãi caù nhaân chuùng ta.

Chuùng ta laïi phaûi phaùt taâm doõng maõnh, tích cöïc trong söï tu haønh; moät khi vaøo ñöôøng ñaïo, thì duø gaëp nguy nan, hieåm trôû khoù khaên cuõng nhaát thieát khoâng thoái lui quay goùt. Chuùng ta phaûi taäp cho ñöôïc caùi ñöùc kieân chí nhö Ñöùc Phaät khi ngoài thieàn ñònh döôùi goác Boà-ñeà. Ñöôïc nhö vaäy môùi xöùng ñaùng laø “chaân chaùnh Phaät töû.” HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ BA
LÖÔÏC SÖÛ
ÑÖÙC PHAÄT THÍCH CA MAÂU NI
(Töø Thaønh ñaïo ñeán nhaäp Nieát-baøn)
DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Ñöùc Phaät ñaõ vì ñaïi nguyeän maø xuaát gia tìm ñaïo. Khi thaønh ñaïo Ngaøi cuõng vì ñaïi nguyeän maø ñi hoùa ñoä chuùng sanh.

I.- Söï hoùa 1. Hoùa ñoä theo thöù lôùp, caên cô. B.- CHAÙNH ñoä cuûa 2. Hoùa ñoä tuøy phöông tieän. ÑEÀ: Ñöùc 3. Hoùa ñoä theo tinh thaàn bình Phaät ñaúng

II.- Naêm thôøi noùi kinh.
III.- Söï hoùa ñoä vieân maõn.
IV- Tröôùc 1.Phaät tuyeân boá saép lìa coõi ñôøi.
khi nhaäp 2. Phaät noùi kinh Di-giaùo phuù
Nieát-baøn chuùc.
1.- Khuyeân Phaät töû neân noi göông Phaät. C.- KEÁT LUAÄN 2.- Khuyeân tín ñoà neân nhôù lôøi di chuùc cuûa Phaät

BAØI THÖÙ BA
LÖÔÏC SÖÛ
ÑÖÙC PHAÄT THÍCH CA MAÂU NI
(Töø Thaønh ñaïo ñeán nhaäp Nieát-baøn)
A - MÔÛ ÑEÀ:

Trong baøi tröôùc, chuùng ta ñaõ thaáy Ñöùc Phaät Thích Ca vì moät ñaïi nguyeän lôùn lao, vì moät loøng töø bi voâ bôø beán maø xuaát gia tìm Ñaïo. Ñaïi nguyeän vaø loøng töø bi lôùn lao aáy laø: "Caàu thaønh Phaät quaû ñeå treân ñeàn ñaùp boán ôn saâu, döôùi cöùu vôùt ba ñöôøng khoå." Cho neân sau khi giaùc ngoä, Ngaøi khoâng voäi nhaäp Nieát-baøn, maø nghó ngay ñeán söù maïng cuûa Ngaøi laø: thay theá chö Phaät ñôøi tröôùc, tieáp tuïc chuyeån meâ khai ngoä cho taát caû moïi ngöôøi. Söù maïng aáy Ngaøi bieát tröôùc khoâng phaûi deã daøng, vì caùi Ñaïo cuûa Ngaøi thì cao thaâm huyeàn dieäu, maø chuùng sanh caên cô laïi khoâng ñeàu, vaø töø muoân kieáp ñaõ laën huïp trong si meâ laàm laïc, khoù coù theå nhaän hieåu ñöôïc ngay yù nghóa cao thaâm cuûa giaùo lyù Ngaøi. Chuùng sanh töø laâu ñôøi laâu kieáp quen soáng trong boùng toái cuûa si meâ, ngaøy nay chaéc khoâng khoûi choùa maét, hoaûng sôï khi tieáp xuùc vôùi aùnh saùng böøng choùi cuûa Trí tueä. Nhöng Ngaøi xeùt bieát raèng maëc duø soáng trong taêm toái, nhöng moãi chuùng sanh ñeàu coù maàm Phaät taùnh, nhö hoa sen, maëc duø soáng trong buøn tanh hoâi, nhöng

vaãn toûa nhuïy vaøng thôm ngaùt. Ngaøi cöông quyeát thöïc hieän söù maïng cuûa mình.

B.- CHAÙNH ÑEÀ: I - SÖÏ HOÙA ÑOÄ ROÄNG LÔÙN VAØ CUØNG KHAÉP CUÛA ÑÖÙC PHAÄT Söù maïng hoùa ñoä cuûa Ñöùc Phaät, nhö chuùng ta ñaõ bieát, thaät naëng neà vaø khoù khaên. Nhöng nhôø trí tueä saùng suoát, loøng töø bi roäng saâu, nhôø tinh thaàn bình ñaúng trieät ñeå vaø nhôø yù chí doõng maõnh khoâng thoái chuyeån, maø Ñöùc Phaät ñaõ hoaøn thaønh söù maïng cuûa mình moät caùch vieân maõn. Trong khi hoùa ñoä, Ngaøi ñaõ döïa theo ba nguyeân taéc sau ñaây: 1.- Hoùa ñoä theo

thöù lôùp caên cô Khi baét ñaàu ñi truyeàn Ñaïo, yù nghó tröôùc tieân cuûa Ngaøi laø ñeán vöôøn Loäc uyeån tìm maáy ngöôøi baïn ñoàng tu vôùi Ngaøi tröôùc kia ñeå thuyeát phaùp. Maáy ngöôøi baïn aáy laø caùc oâng: Kieàu Traàn Nhö, AÙc Beä, Thaäp Löïc, Ma Ha Nam vaø Baïc Ñeà. Baøi thuyeát phaùp ñaàu tieân aáy laø Töù dieäu ñeá. Naêm vò naøy ñeàu ñöôïc khai ngoä, vaø trôû thaønh naêm ñeä töû ñaàu tieân cuûa Ngaøi. Keá ñoù, Ngaøi thuyeát phaùp luoân 3 thaùng cho 55 ngöôøi Baø-la-moân, maø ngöôøi ñöùng ñaàu laø oâng Da Xaù, 55 ngöôøi naøy ñeàøu xin qui y theo Ngaøi vaø hoïïp vôùi 5 ngöôøi trong nhoùm oâng Kieàu Traàn Nhö thaønh 60 ñeä töû, 60 ngöôøi ñeä töû naøy, sau khi giöõ ñuùng giôùi luaät, ñöôïc Ngaøi thoï kyù cho ñi truyeàn Ñaïo khaép nôi. Ngaøi rôøi Loäc uyeån ñi veà phía Nam ñeán xöù Öu- laàu-taàn-loa vaø haøng phuïc moät vò toå sö raát coù uy tín

cuûa Ñaïo thôø löûa laø oâng Ma-ha Ca Dieáp vaø hai ngöôøi em cuûa oââng. OÂng Ca Dieáp mang taát caû soá ñeä töû cuûa mình goàm 500 vò, xin qui y theo Phaät. Nhôù laïi lôøi heïn xöa vôùi vua Taàn-baø-sa-la, Ngaøi ñeán xöù Ma-kieät-ñaø vaøo thaønh Vöông-xaù ñeå ñoä cho vua. Vua Taàn-baø-sa-la gaëp laïi Ngaøi, vui möøng khoân xieát, truyeàn xaây caát tònh xaù Truùc laâm ñeå thænh Phaät vaø chö Taêng ôû laïi thuyeát phaùp ñoä sanh. Trong luùc Phaät ôû tònh xaù Truùc laâm thì vua Tònh Phaïn nghe tin Ngaøi ñaõ thaønh Phaät, truyeàn söù giaû ñi thænh Ngaøi veà thaønh Ca-tyø-la-veä. Nhöng 9 laàn 9 söù giaû ñi ñeàu bieät taêm, khoâng trôû laïi. Thì ra nhöõng ngöôøi naøy khi ñeán Truùc laâm tònh xaù nghe Phaät thuyeát phaùp, ñaõ say meâ queân söù maïng cuûa mình vaø xin thoï giôùi xuaát gia. Laàn thöù möôøi, vua Tònh Phaïn sai moät caän thaàn thaân tín laø Öu Ñaø Di, môùi thænh ñöôïc Phaät veà. Treân ñöôøng töø thaønh Vöông xaù trôû veà Ca-tyø-la-veä, Ñöùc Phaät ñaõ thuyeát phaùp ñoä cho khoâng bieát bao nhieâu ngöôøi. Veà thaønh Ca-tyø-la-veä, Ngaøi ôû laïi 7 ngaøy. Maëc duø chæ trong thôøi gian ngaén nguûi aáy, Ñöùc Phaät ñaõ caûm hoùa taát caû doøng hoï Thích vaø taát caû nhöõng ngöôøi trong doøng hoï naøy ñeàu xin qui y vaø moät soá lôùn xin xuaát gia theo Phaät, nhö caùc oâng: Nan Ñaø, A Nan Ñaø, A Naäu Laâu Ñaø, La Haàu La... Sau khi trôû veà thaêm gia ñình vaø queâ höông, Ñöùc Phaät cuøng caùc ñeä töû laïi tieáp tuïc ñi truyeàn Ñaïo. Ngaøi ñi ñeán thaønh Xaù-veä laø kinh ñoâ nöôùc Kieàu-taùt-la, thuoäc

quyeàn thoáng trò cuûa vua Ba Tö Naëc. ÔÛ thaønh naøy coù moät vò ñaïi thaàn teân laø Tu Ñaït Ña, giaøu loøng boá thí cho nhöõng keû baàn cuøng coâi cuùt, neân ñöôïc goïi danh hieäu laø Tröôûng giaû Caáp Coâ Ñoäc. OÂng raát ngöôõng moä Ñöùc Phaät neân ñaõ truùt heát taát caû tieàn cuûa vaøng baïc trong kho ra mua khu vöôøn roäng lôùn cuûa Thaùi töû Kyø-ñaø ñeå laøm tònh xaù cho Phaät vaø ñeä töû cuûa Ngaøi ôû, thuyeát phaùp ñoä sanh. Ñöôïc ít laâu, nghe tin vua Tònh Phaïn ñau naëng, saép baêng haø, Ñöùc Phaät voäi vaõ trôû veà thaêm cha laàn cuoái cuøng. Thaáy phuï thaân buoàn raàu treân giöôøng beänh, Phaät thuyeát veà leõ “voâ thöôøng, khoå, khoâng, voâ ngaõ” cho vua nghe. Nghe xong, vua lieàn döùt phieàn naõo, göông maët vui töôi, caát tieáng nieäm Phaät, roài baêng haø moät caùch eâm aùi. Sau khi vua Tònh Phaïn maát, baø meï nuoâi cuûa Phaät laø Ma Ha Ba Xaø Ba Ñeà vaø baø Da Du Ñaø La cuøng nhieàu ngöôøi beân nöõ giôùi hoï Thích xin ñöôïc pheùp xuaát gia. Töø ñoù trong Ñaïo

Phaät laàn ñaàu tieân coù haøng Tyø-kheo-ni. Ñöùc Phaät cuøng caùc ñeä töû laïi tieáp tuïc ñi truyeàn Ñaïo, ñi ñeán ñaâu Ngaøi cuõng ñöôïc suøng moä, tin theo vaø nhieàu ngöôøi noi theo göông cuûa oâng Caáp Coâ Ñoäc laäp Tònh xaù, caát giaûng ñöôøng ñeå Ngaøi thuyeát phaùp ñoä sanh. Nhö theá chuùng ta thaáy Ñöùc Phaät ñaõ tuaàn töï hoùa ñoä vaø keát naïp ñeä töû, töø nhöõng haïng ngöôøi ñuû caên trí deã hieåu thaáu giaùo lyù cuûa Ngaøi roài môùi roäng ra nhöõng ngöôøi khaùc; laäp Tyø-kheo tröôùc, roài Tyø-kheo-ni sau.

2.- Hoùa ñoä tuøy phöông tieän Trong suoát thôøi gian ñi thuyeát phaùp ñoä sanh, laém khi Ngaøi cuõng gaëp nhieàu caûnh gay go traùi ngöôïc do loøng ñoá kî cuûa ngoaïi ñaïo, taø giaùo, hay loøng ganh gheùt cuûa noäi thaân quyeán thuoäc gaây ra. Nhöng luùc naøo Ngaøi cuõng tuyø phöông tieän ñeå caûm hoùa hoï vaø ñöa hoï veà ñöôøng ngay leõ phaûi. Chaúng haïn, khi thì Ngaøi bò coâ gaùi con ngoaïi ñaïo ñoän buïng giaû coù chöûa ñeán giöõa Ñaïo traøng ñeå vu oan cho Ngaøi; khi thì Ngaøi bò anh chaøng Voâ Naõo ñuoåi theo quyeát gieát Ngaøi ñeå laáy ngoùn tay goùp theâm cho ñuû soá moät ngaøn ngoùn maø anh ta ñaõ gieát ngöôøi ñeå laáy, vì theo thuyeát taø-ñaïo, anh tin raèng coù laøm ñöôïc nhö theá môùi chöùng quaû; khi thì Phaät bò Ñeà Baø Ñaït Ña, ngöôøi em hoï hung aùc, aâm möu haõm haïi Ngaøi baèng caùch thaû con voi say cho chaïy ñeán chaø ñaïp Ngaøi, hay laên ñaù to töø treân nuùi cao xuoáng ñeø Ngaøi. Nhöng taát caû nhöõng aâm möu aáy ñeàu voâ hieäu quaû, vì oai ñöùc, uy danh vaø trí hueä cuûa Ngaøi baûo boïc Ngaøi, khoâng moät haønh ñoäng xaáu xa naøo coù theå thaéng Ngaøi ñöôïc. Ngaøi coù ñuû phöông tieän khoân ngoan kheùo leùo, xoay chieàu ñoåi höông deã daøng, hoaùn caûi ñöôïc taát caû nghòch caûnh trôû thaønh thuaän lôïi. Vaø cuoái cuøng, keû khinh gheùt Ngaøi trôû laïi kính meán Ngaøi; keû ngoaïi ñaïo trôû thaønh Phaät töû. Baèng chöùng laø: Ñeà Baø Ñaït Ña cuõng ñöôïc Ngaøi thoï kyù; anh chaøng Voâ Naõo cuõng ñöôïc quy y; voi say cuõng ñöôïc saùm hoái; Vua A Xaø Theá cuõng hoái caûi vaø quay veà ñöôøng ngay. Noùi toùm laïi, Ñöùc Phaät coù ñuû muoân ngaøn phöông tieän thích öùng vôùi moïi ngöôøi, moïi vaät, moïi hoaøn caûnh

ñeå hoùa ñoä taát caû nhöõng ai maø Ngaøi ñaõ gaëp treân ñöôøng truyeàn ñaïo cuûa Ngaøi. Khoâng phaûi chæ ôû ngoaøi ñôøi, maø ngay trong Giaùo hoäi cuûa Ngaøi, Ngaøi cuõng tuøy theo caên cô, taâm lyù cuûa moãi ñeä töû maø aùp duïng phöông phaùp thích hôïp. Chaúng haïn nhö ñoái vôùi oâng Nan Ñaø, maëc duø thaân ñaõ xuaát gia, maø taâm vaãn muoán ngao du, luyeán aùi baïn beø, Ngaøi duøng thaàn thoâng ñeå ñöa oâng leân coõi trôøi xem nhöõng caûnh soáng toát ñeïp, vui thuù khaùc thöôøng, roài ñöa oâng xuoáng ñòa nguïc muïc kích nhöõng hình phaït ñau ñôùn ruøng rôïn, haõi huøng ñeå oâng so saùnh hai caûnh ñôøi traùi ngöôïc nhau maø töï choïn laáy moät ñöôøng. Coøn ñoái vôùi oâng A Nan, ngöôøi hoïc roäng nghe nhieàu, nhöng vì nghieäp duyeân coøn naëng, neân maéc naïn Ma-ñaêng-giaø, thì Phaät laïi ñem giaùo lyù thaâm saâu laø Kinh Laêng Nghieâm ra giaûng daïy ñeå cho oâng A Nan thaáy roõ ñöôïc caùi quí giaù cuûa chaân taâm maø lo tu luyeän, chöù khoâng giong ruoåi theo giaû caûnh nöõa. Xem nhö theá thì Ñöùc Phaät ñaõ duøng phöông tieän ñeå tuøy duyeân hoùa ñoä, nhö oâng löông y gioûi tuøy beänh cho

thuoác, chöù khoâng nhaát thieát phaûi theo moät ñöôøng loái coá ñònh naøo caû. Ñoái vôùi keû thaân, ngöôøi thuø, ñoái vôùi keû thoâng minh hay ngöôøi ngu ñoän, ñoái vôùi keû giaøu, ngöôøi ngheøo, Ngaøi ñeàu coù ñuû phaùp moân cho hoï khai ngoä vaø quy y theo Ngaøi. 3.- Hoùa ñoä theo tinh thaàn bình ñaúng Tinh thaàn trieät ñeå bình ñaúng laø moät ñieåm son quí giaù nhaát trong giaùo lyù cuûa Ñöùc Phaät, cuõng nhö trong taâm hoàn cuûa Ngaøi. Ngay töø khi coøn aáu thô, tinh thaàn

aáy ñaõ ñöôïc boäc loä trong nhöõng cöû chæ cöùu giuùp nhöõng keû baàn cuøng, nhöõng con vaät laâm naïn, nhö chuùng ta ñaõ thaáy trong baøi tröôùc. Khi thaønh Ñaïo, tinh thaàn bình ñaúng aáy laïi boäc loä roõ raøng hôn nöõa. Ngaøi ñaõ coù nhöõng caâu noùi baát huû, khieán cho ngaøy nay, ngöôøi ta vaãn ñem ra laøm khuoân vaøng thöôùc ngoïc. Nhö khi Ngaøi xin nöôùc cuûa moät ngöôøi thuoäc giai caáp haï tieän nhaát AÁn Ñoä, ngöôøi naøy sôï laøm laây oâ ueá cho Ngaøi, thì Ngaøi phaùn baûo: “Khoâng coù giai caáp, trong doøng maùu cuøng ñoû, trong nöôùc maét cuøng maën. Moãi ngöôøi sanh ra ñeàu coù Phaät taùnh vaø coù theå thaønh Phaät.” Trong Giaùo hoäi cuûa Ngaøi, Ngaøi nhaän caû nhöõng ngöôøi thuoäc giai caáp haï tieän. Nhö oâng Öu Ba Ly, moät ñeä töû coù tieáng taêm cuûa Ngaøi veà phöông dieän giôùi luaät, laø moät ngöôøi thuoäc giôùi haï tieän Chieân-ñaø-la, laøm ngheà gaùnh phaân. Söï thaâu nhaän aáy ñaõ laøm cho caùc vò vua chuùa baát maõn. Chính vua Ba Tö Naëc ñaõ baïch Phaät: “Ñaáng Chí Toân thaâu nhaän keû heøn haï vaøo haøng Taêng-ñoà nhö vaäy, khoâng ngaïi raèng ñaù soûi laãn loän vôùi chaâu ngoïc, laøm maát giaù trò cuûa chuùng Taêng sao? Phaät daïy raèng: - “Ngöôøi heøn haï maø bieát phaùt taâm Boà-ñeà, xuaát gia tu haønh, chöùng ñöôïc quaû Thaùnh, thì quí baùu voâ cuøng, chaúng khaùc gì hoa sen moïc ôû buøn laày nhô baån maø vaãn tinh khieát thôm tho.” - “Moät ngöôøi sanh ra khoâng phaûi lieàn thaønh Baø- la-moân (giai caáp treân heát) hay Chieân-ñaø-la (giai caáp

thaáp nhaát) maø chính vì sôû haønh cuûa ngöôøi aáy, taïo thaønh Chieân-ñaø-la hay Baø-la-moân.” Ngaøi xaâu giuøm kim cho ngöôøi muø, hoan hyû nhaän hoøn ñaát seùt maø ñöùa beù ñaõ naén ñeå daâng Ngaøi, thoï laõnh böõa côm cuoái cuøng do ngöôøi thôï ñoát than ngheøo naøn daâng cuùng. Chính vì söï hoùa ñoä bình ñaúng nhö theá, maø kinh Ñaïi Nieát-baøn ñaõ taùn thaùn: “Ñöùc Nhö Lai khoâng chæ thuyeát phaùp cho caùc haïng ngöôøi quyeàn quyù nhö vua Baït Ñeà Ca, maø cuõng thuyeát phaùp cho haïng ngöôøi baàn cuøng nhö oâng Öu Ba Ly; khoâng rieâng thoï laõnh söï cuùng döôøng cuûa nhöõng ngöôøi giaøu coù nhö oâng Tu Ñaït Ña, maø cuõng thoï laõnh söï cuùng döôøng cuûa caùc haïng ngheøo khoå nhö oâng Thuaàn Ñaø; khoâng rieâng cho pheùp xuaát gia caùc haïng khoâng coù taùnh tham nhö Ngaøi Ca Dieáp, maø cuõng cho pheùp xuaát gia nhöõng ngöôøi coù nhieàu taùnh tham nhö oâng Nan Ñaø; khoâng nhöõng thuyeát phaùp cho haïng ngöôøi an tònh khoâng döï vieäc ñôøi, maø cuõng thuyeát phaùp cho vua Taàn-baø-sa-la trong luùc ñang baän roän vieäc nöôùc; khoâng nhöõng thuyeát phaùp cho haïng thanh nieân treû tuoåi, maø cuõng thuyeát phaùp cho oâng giaø 80 tuoåi; khoâng nhöõng thuyeát phaùp cho baø Hoaøng haäu Maït Lî, maø cuõng thuyeát phaùp cho daâm nöõ Lieân Hoa.” II- NAÊM THÔØI KYØ NOÙI KINH Toùm laïi, trong moät ñôøi cuûa Ñöùc Phaät, tuøy theo trình ñoä cuûa moïi

ngöôøi maø thuyeát phaùp giaùo hoùa, maõi ñeán khi Ngaøi nhaäp dieät, coäng laø 49 naêm. Nhöõng Kinh

Phaùp cuûa Ngaøi noùi ra, veà sau caùc ñeä töû kieát taäp chia ra laøm naêm thôøi: 1. Thôøi thöù nhaát noùi Kinh Hoa Nghieâm Khi Phaät môùi thaønh Ñaïo, ôû taïi coäi Boà-ñeà, noùi Kinh Hoa Nghieâm 21 ngaøy, vaïch roõ chaân taùnh, chæ baøy choã cao saâu maàu nhieäm cuûa ñaïo Phaät. Chuû ñích coù hai ñieàu: a) Daét daãn caùc baäc Boà Taùt leân ñòa vò Ñaúng giaùc vaø Dieäu giaùc. b) Neâu baøy giaùo phaùp roát raùo cuûa Nhö Lai, chæ coù Phaät vôùi Phaät môùi hieåu roõ maø thoâi; ngoaøi ra haøng Nhò thöøa ngoài nghe nhö ñui, nhö ñieác, huoáng chi ngoaïi ñaïo, taø giaùo laøm sao hieåu noåi! Ñöùc Phaät trình baøy giaùo phaùp sieâu vieät tuyeät vôøi aáy, laø muoán cho ñaïi chuùng phaûi tu theo Ñaïi thöøa Phaät giaùo môùi ñöôïc hoaøn toaøn roát raùo. 2.- Thôøi thöù hai Phaät noùi Kinh A-Haøm Bieát raèng: “Muoán ñi xa phaûi do nôi gaàn, muoán leân cao phaûi töø nôi thaáp”, Ñöùc Thích Ca y theo chö Phaät maø noùi phaùp Tam thöøa. Vì vaäy thôøi thöù hai, Ngaøi noùi Kinh A-Haøm troïn 12 naêm, duøng thí duï thaät teá, chæ roõ chaân lyù cho haøng Tieåu thöøa deã nhaän, maø lo beà töï tu vaø töï ñoä. 3.- Thôøi thöù ba Phaät noùi Kinh Phöông Ñaúng. Ñaïo Phaät chaúng nhöõng daïy phaùp giaùc ngoä phaàn mình maø Ngaøi coøn chæ baøy phöông phaùp giaùc tha nöõa, töùc laø khuyeán khích töø caùi giaùc ngoä tieâu cöïc nhoû heïp cuûa Tieåu thöøa (A-la-haùn), ñeå tieán leân caùi giaùc ngoä tích

cöïc bao la cuûa Ñaïi thöøa Phaät giaùo. AÁy laø thôøi noùi Kinh Phöông Ñaúng troïn 8 naêm, daãn Tieåu thöøa qua Ñaïi thöøa. 4.- Thôøi thöù tö Phaät noùi Kinh Baùt Nhaõ Ñeán khi Ñöùc Phaät xem caên cô cuûa chuùng sanh coù theå tieán leân moät taàng cao nöõa laø haáp thuï ñöôïc hoaøn toaøn giaùo phaùp Ñaïi thöøa, neân Ngaøi chæ baøy ñaïo lyù chaân khoâng cuûa vuõ truï, thuyeát minh caùi thaät töôùng, voâ töôùng cuûa caùc phaùp. AÁy laø thôøi kyø noùi Kinh Baùt Nhaõ troïn 22 naêm. 5.- Thôøi thöù naêm Phaät noùi Kinh Phaùp Hoa vaø Nieát-baøn Söï hoùa ñoä moät ñôøi cuûa Phaät gaàn vieân maõn, laïi theâm thaáy caên cô cuûa chuùng sanh ñaõ thuaàn thuïc, coù theå gaùnh vaùc Ñaïi thöøa chaùnh phaùp cuûa Nhö Lai, neân Ngaøi beøn noùi roõ baûn hoaøi cuûa Ngaøi thò hieän ra ñôøi laø vì moät nguyeân nhaân lôùn: “Khai thò chuùng sanh ngoä nhaäp Phaät tri kieán.” Ngaøi phuù chuùc, thoï kyù cho caùc haøng ñeä töû, töông lai seõ thaønh Phaät. AÁy laø thôøi noùi Kinh Phaùp Hoa vaø Kinh Nieát-baøn troïn 8 naêm. Ñeán ñaây nhieäm vuï thuyeát phaùp ñoä sanh cuûa ñôøi Ngaøi ñaõ vieân maõn. Toùm laïi 5 thôøi thuyeát phaùp, coå nhaân coù laøm baøi keä nhö sau: Hoa Nghieâm toái sô tam thaát nhöït, A-Haøm thaäp nhò, Phöông Ñaúng baùt. Nhò thaäp nhò nieân Baùt Nhaõ ñaøm, Phaùp Hoa Nieát-baøn coäng baùt nieân.

DÒCH NGHÓA Tröôùc noùi Hoa Nghieâm haêm moát ngaøy, A-Haøm möôøi hai, Phöông Ñaúng taùm. Hai möôi hai naêm noùi Baùt Nhaõ, Phaùp Hoa Nieát Baøn coäng taùm naêm. III- SÖÏ HOÙA ÑOÄ VIEÂN MAÕN Töø khi thaønh ñaïo döôùi goác caây Boà-ñeà cho ñeán ngaøy nhaäp dieät, traûi qua moät thôøi gian 49 naêm, Ñöùc Phaät ñaõ ñi khaép xöù AÁn Ñoä roäng lôùn bao la, heát nöôùc naøy ñeán nöôùc khaùc. Heã choã naøo coù chaân Ngaøi giaãm ñeán laø aùnh Ñaïo vaøng böøng toûa huy hoaøng.

Moãi ngaøy, Ngaøi theo moät thôøi duïng bieåu, moät chöông trình nhaát ñònh, khoâng bao giôø xao laõng, giaûi ñaõi, töø khi treû cho ñeán giaø, töø muøa möa cho ñeán muøa naéng. Moãi ngaøy khi trôøi chöa saùng, Ngaøi ñaõ lìa khoûi giöôøng ñi taém röûa, thay ñoåi y phuïc roài vaøo phoøng quaùn cô cho ñeán luùc maët trôøi xuaát hieän. Sau ñoù Ngaøi thuyeát phaùp cho chuùng Taêng ñeán luùc tröa môùi nghæ ñeå thoïi trai. Buoåi chieàu, Ngaøi thuyeát phaùp cho tín ñoà caùc vuøng laân caän ñeán nghe; roài laïi giaûng giaûi nhöõng nghi vaán cuûa chö Taêng veà nhöõng vaán ñeà maø Ngaøi ñaõ thuyeát phaùp buoåi saùng. Moãi naêm, Ngaøi ñi chu du ñeå thuyeát phaùp ñoä sanh trong chín thaùng naéng raùo; coøn ba thaùng veà muøa haï coù möa lôùn (theo thôøi tieát AÁn Ñoä), thì Ngaøi laïi ôû luoân trong Tònh xaù ñeå an cö kieát haï.

Roøng raõ trong 49 naêm nhö theá, haït gioáng Töø bi ñöôïc Ngaøi tinh taán gieo khaép caùc xöù ôû AÁn Ñoä. Töø Baéc chí Nam, töø Ñoâng sang Taây, töø röøng nuùi ñeán ñoàng baèng, khoâng nôi naøo laø Ngaøi khoâng ñaët chaân ñeán, hoaëc truyeàn ñeä töû ñeán thay Ngaøi ñeå hoùa ñoä chuùng sanh. Vaø ôû ñaâu Ngaøi vaø caùc ñeä töû cuõng ñöôïc nhaân daân, töø vua ñeán daân, töø giaøu ñeán ngheøo, töø giaø ñeán treû, töø phaùi nam ñeán phaùi nöõ, ñoå xoâ ra ñoùn tieáp Ngaøi, vui thuù ñöôïc taém goäi trong aùnh naéng Trí hueä vaø nöôùc Töø bi do Ngaøi töôùi xuoáng. ÔÛ ñaâu coù aùnh Ñaïo vaøng ñeán, thì taø giaùo vaø ngoaïi ñaïo lui xa daàn, tan bieán nhö nhöõng laøn maây, nhö boùng toái tan bieán tröôùc aùnh bình minh ñang leân. Gioïng thuyeát phaùp cuûa Ngaøi coù oai löïc nhö tieáng sö töû roáng, laøm cho caàm thuù phaûi khieáp phuïc, nhö tieáng haûi trieàu leân, laán aùt taát caû bao nhieâu tieáng tæ teâ cuûa coân truøng, chim choùc. Ñaïo Boà-ñeà töø ñaây ñaõ aên saâu goác reã treân baùn ñaûo AÁn Ñoä bao la, vaø trôû thaønh toân giaùo chính cuûa caùc nöôùc lôùn, nhoû thôøi baáy giôø taïi AÁn Ñoää. Ñöùc Phaät sau khi töï giaùc ñaõ giaùc tha, vaø ñeán ñaây giaùc haïnh cuûa Ngaøi ñaõ vieân maõn. IV- TRÖÔÙC KHI NHAÄP NIEÁT BAØN 1 - Phaät baùo tin saép lìa ñôøi Khi giaùc haïnh cuûa Ngaøi ñaõ vieân maõn thì Phaät ñaõ 80 tuoåi. Ñeán ñaây, saéc thaân töù ñaïi cuûa Ngaøi cuõng theo luaät voâ thöôøng maø bieán ñoåi, yeáu giaø. Naêm aáy Ngaøi vaøo haï ôû röøng Sa-la trong xöù Caâu-ly, caùch thaønh Ba-la-naïi chöøng 120 daëm.

Moät hoâm, Ngaøi goïi oâng A Nan, ngöôøi ñeä töû luoân luoân ôû beân caïnh Ngaøi ñeán vaø phaùn baûo: - “A Nan! Ñaïo Ta nay ñaõ vieân maõn. Nhö lôøi nguyeän xöa, nay ta ñaõ coù ñuû boán haïng ñeä töû: Tyø-kheo, Ty-kheo-ni, Öu-baø-taéc, Öu-baø-di. Nhieàu ñeä töû coù theå thay ta chuyeån xe phaùp, vaø Ñaïo Ta cuõng ñaõ truyeàn baù khaép nôi. Baây giôø ta coù theå rôøi caùc ngöôi maø ra ñi. Thaân hình Ta, theo luaät voâ töôøng, baây giôø nhö moät coã xe ñaõ moøn raõ. Ta ñaõ möôïn noù ñeå chôû phaùp, nay xe ñaõ vöøa moøn maø phaùp cuõng ñaõ lan truyeàn khaép nôi, vaäy Ta coøn meán tieác laøm gì caùi thaân tieàu tuïy naøy nöõa? A Nan! Trong ba thaùng nöõa ta seõ nhaäp Nieát-baøn.” Tin Ñöùc Phaät saép vaøo Nieát-baøn lan ra nhö moät tieáng seùt. Caùc ñeä töû cuûa Ngaøi ñi truyeàn giaùo ôû caùc nôi xa, luïc tuïc trôû veà ñeå cuøng ñaáng Giaùc ngoä chia ly laàn cuoái. Trong thôøi gian ba thaùng cuoái cuøng cuûa Ngaøi, Ñöùc Phaät vaãn khoâng nghæ ngôi, maø vaãn tieáp tuïc ñi truyeàn

Ñaïo. Moät hoâm, Ngaøi ñi thuyeát phaùp ngang qua moät khu röøng, gaëp moät ngöôøi laøm ngheà ñoát than, oâng Thuaàn Ñaø, thænh Ngaøi veà nhaø ñeå thoï trai. Ngaøi im laëng nhaän lôøi cuøng caùc ñeä töû theo oâng. Ñeán nhaø, oâng Thuaàn Ñaø doïn ra cuùng döôøng Ngaøi moät baùt chaùo naám Chieân ñaøn, thöôøng goïi laø naám heo röøng, vì loaïi naám naøy raát ñöôïc gioáng heo röøng öa thích. Thoïi trai xong, Phaät cuøng caùc ñeä töû laïi töø giaõ oâng Thuaàn Ñaø ra ñi. Ñöôïc moät quaõng ñöôøng, Ngaøi giao

bình baùt cho oâng A Nan vaø truyeàn treo voõng leân, trong röøng caây ta-la(1), ñeå Ngaøi naèm nghæ. Ngaøi naèm xuoáng voõng giöõa hai caây ta-la, ñaàu trôû veà höôùng Baéc, mình nghieâng veà phía tay phaûi, maët xaây veà höôùng maët trôøi laën, hai chaân treùo vaøo nhau. Nghe tin Ngaøi saép nhaäp Nieát-baøn, daân chuùng quanh vuøng ñeán kính vieáng raát ñoâng, trong soá aáy coù moät oâng giaø ngoaøi 80 tuoåi, teân Tu-baït-ñaø-la ñeán xin xuaát gia thoï giôùi Sa-di vôùi Ngaøi, Ngaøi hoan hyû nhaän lôøi. Ñoù laø ngöôøi ñeä töû choùt trong ñôøi Ngaøi. 2.- Phaät noùi Kinh Di Giaùo vaø nhöõng lôøi phuù chuùc Luùc baáy giôø caùc ñeä töû Ngaøi ñeàu coù maët ñoâng ñuû, chæ tröø oâng Ca-dieáp vì ñi thuyeát phaùp xa, chöa veà kòp. Ngaøi hoäi taát caû ñeä töû vaø tín ñoà ñeán quanh Ngaøi vaø daën doø moät laàn cuoái. Ngaøi phuù chuùc nhö sau: a) Y, baùt cuûa Ngaøi seõ truyeàn cho oâng Ma Ha Ca Dieáp. b) Caùc ñeä töû phaûi laáy giôùi luaät laøm Thaày. c) ÔÛ ñaàu caùc kinh, phaûi neâu 4 chöõ: “Nhö thò ngaõ vaên.” d) Xaù lôïi cuûa Ngaøi seõ chia laøm ba phaàn: - Moät phaàn cho thieân cung, - Moät phaàn cho long cung, - Moät phaàn chia cho 8 vò Quoác vöông ôû AÁn Ñoä

(1) Ta-la, haùn dòch laø caây song thoï: caây coù hai nhaùnh lôùn chia ra nhö hai caùi naïn.

Sau ñaây laø lôøi vaøng ngoïc maø Ngaøi ñaõ ñeå laïi trong giôø phuùt cuoái cuøng. - “Naøy! Caùc ngöôøi phaûi töï thaép ñuoác leân maø ñi! Caùc ngöôøi haõy laáy Phaùp cuûa ta laøm ñuoác! Haõy theo Phaùp cuûa ta maø töï giaûi thoaùt! Ñöøng tìm söï giaûi thoaùt ôû moät keû naøo khaùc, ñöøng tìm söï giaûi thoaùt ôû moät nôi naøo khaùc, ngoaøi caùc ngöôøi!...” - “Naøy! Caùc ngöôøi ñöøng vì duïc voïng maø queân lôøi Ta daën. Moïi vaät ôû ñôøi khoâng coù gì quí giaù. Thaân theå roài seõ tan raõ. Chæ coù ñaïo Ta laø quyù baùu. Chæ coù Chaân lyù cuûa ñaïo Ta laø baát di, baát dòch. Haõy tinh taáán leân ñeå giaûi thoaùt, hôõi caùc ngöôøi raát thaân yeâu cuûa ta!” Sau khi ñaõ daën doø caën keõ xong, Ngaøi nhaäp ñònh roài vaøo Nieát-baøn. Luùc baáy giôø nhaèm ngaøy raèm thaùng hai aâm lòch (theo giaùo söû Trung hoa). Röøng caây ta-la tuoân hoa xuoáng phuû leân thaân Ngaøi, trôøi ñaát u aùm, caây coû heùo uùa, chim choùc im baët tieáng hoùt. Vaïn vaät nhö chìm laëng trong giaây phuùt naëng neà cuûa söï chia ly. Caùc ñeä töû taản lieäm xaùc Ngaøi vaøo trong kim quan vaø 7 ngaøy sau, ñöa kim quan Ngaøi vaøo thaønh Caâu thi ñeå taïi chuøa Thieän Quang vaø laøm leã traø-tyø (leã hoûa thieâu). Taùm vò Quoác vöông lôùn ôû AÁn Ñoä keùo binh huøng töôùng duõng ñeán toan tranh giaønh xaù-lôïi. Nhöng oâng Höông Tích y theo di chuùc cuûa Phaät, ñöùng ra ñieàu ñình, vaø nhôø theá vieäc phaân chia xaù-lôïi

ñeàu ñöôïc oån thoûa.

C.- KEÁT LUAÄN

Ñöùc Phaät ñaõ nhaäp Nieát-baøn, nhöng göông saùng cuûa ñôøi Ngaøi vaãn coøn chieáu saùng röïc rôõ tröôùc maét chuùng ta. Suoát moät ñôøøi, trong 80 naêm trôøi, khoâng moät luùc naøo Ngaøi xao laõng muïc ñích toái thöôïng laø hoùa ñoä chuùng sanh ñang traàm luaân trong beå khoå. Khi coøn taïi gia, Ngaøi laø ngöôøi ôû trong moät ñòa vò coù dieãm phuùc nhaát, cao nhaát cuûa ngöôøi ñôøi, theá maø Ngaøi vaãn khoâng maøng töôûng ñeán; khi vaøo trong Ñaïo, Ngaøi laø ngöôøi ôû trong ñòa vò cao choùt voùt cuûa Ñaïo, theá maø Ngaøi vaãn khoâng chòu ôû yeân trong ñòa vò aáy, laïi vaát vaû duoãi rong treân moïi neûo ñöôøng buïi baëm, gai goùc ñeå ñöa daét chuùng sanh leân con ñöôøng haïnh phuùc an vui vaø giaûi thoaùt hoaøn toaøn. Loøng thöông cuûa Phaät thaät laø voâ löôïng voâ bieân. 1.- Ngöôøi ñôøi neân noi göông saùng cuûa Phaät. - Söï hy sinh cao caû, loøng töø bi roäng lôùn, trí tueä saùng suoát, yù chí duõng maõnh cuûa Ngaøi khoâng nhöõng laø bao nhieâu göông saùng cho rieâng haøng Phaät töû, maø coøn cho taát caû moïi ngöôøi. Neáu chuùng ta quan nieäm Ngaøi laø moät vó nhaân thì ñoù laø moät vó nhaân treân heát caùc vó nhaân cuûa nhaân loaïi töø xöa ñeán nay. Neáu chuùng ta quan nieäm Ngaøi laø moät baäc sieâu nhaân, thì ñoù laø moät baäc sieâu nhaân cao hôn nhöõng baäc sieâu nhaân khaùc. Neáu chuùng ta quan nieäm ñôøi Ngaøi laø moät söï thò hieän cuûa Phaät, thì ñoù laø söï thò hieän ñeïp ñeõ nhaát vaø ñaày ñuû yù nghóa hôn heát trong caùc söï thò hieän.

Cho neân khoâng nhöõng ñoái vôùi tín ñoàø Phaät giaùo, maø ñoái vôùi toaøn theå moïi ngöôøi, Ñöùc Phaät ñaùng ñöôïc kính caån toân suøng vaø chieâm ngöôõng. 2.- Tín ñoà neân ghi nhôù nhöõng lôøi di chuùc cuûa Phaät. - Chuùng ta , nhöõng Phaät töû, ai cuõng bieát ñôøi Ñöùc Phaät laø ñeïp ñeõ, cao caû; baøi hoïc cuûa ñôøi Ngaøi laø quí baùu, saâu xa. Nhöng neáu chuùng ta khoâng coá gaéng hoïc taäp, thì baøi hoïc duø hay ho quí baùu bao nhieâu cuõng voâ ích. Ñöùc Phaät tröôùc khi nhaäp dieät, ñaõ daën chuùng ta moät caâu cuoái cuøng: - “Moïi vaät ôû ñôøi khoâng coù gì quí giaù. Thaân theå roài seõ tan raõ. Chæ coù Ñaïo Ta laø quí baùu. Chæ coù Chaân lyù cuûa Ñaïo Ta laø baát di baát dòch. Haõy tinh taán leân ñeå giaûi thoaùt!” Vaäy thì ñieàu kieän troïng yeáu nhaát ñeå giaûi thoaùt laø söï tinh taán. Chuùng ta ñöøng bao giôø queân ñieàu kieän aáy trong khi tu haønh. HOAÈNG PHAÙP

Chuù yù:

NIEÂN LÒCH CUÛA PHAÄT THÍCH CA (theo Kinh ñieån Ñaïi thöøa)

- PHAÄT GIAÙNG SANH NGAØY MUØNG 8 THAÙNG 4
(Tröôùc Chuùa giaùng sanh 624 naêm. Neáu tính naêm Phaät Nhaäp-dieät thì tröôùc Chuùa giaùng sanh 544 naêm).
- 19 TUOÅI XUAÁT GIA, NHAÈM NGAØY MUØNG 8
THAÙNG 2.
- 5 NAÊM TAÀM HOÏC CAÙC ÑAÏO.

- 6 NAÊM TU KHOÅ HAÏNH.
- 49 NGAØY NHAÄP ÑÒNH.
- 30 TUOÅI THAØNH ÑAÏO, NHAÈM NGAØY MUØNG
8 THAÙNG CHAÏP.
- 49 NAÊM THUYEÁT PHAÙP ÑOÄ ÑÔØI.
- 80 TUOÅI NHAÄP NIEÁT-BAØN, NHAÈM NGAØY
RAÈM THAÙNG 2.
BAØI THÖÙ TÖ QUY Y TAM BAÛO DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Ngöôøi soáng treân ñôøi nhö ngöôøi ñi trong ñeâm toái, caàn phaûi coù ngöôøi höôùng daãn.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- Ñònh danh vaø giaûi nghóa
1.- Quy y laø gì?
2.- Tam baûo laø gì?
3.- Quy y Tam baûo laø theá naøo?
II. Ba böïc Tam Baûo
1.- Ñoàng theå Tam baûo.
2.- Xuaát theá gian Tam baûo.
3.- Theá gian truï trì Tam baûo.
III. Söï quy y Tam Baûo
1.- Söï quy y Phaät.
2.- Söï quy y Phaùp.
3.- Söï quy y Taêng.
IV. Lyù quy y Tam baûo
1.- Töï quy y Phaät
2.- Töï quy y Phaùp
3.- Töï quy y Taêng.
V.- Nghi thöùc quy y 1.- Tröôùc tieân phaûi goäi röûa thaân, taâm cho saïch. 2.- Phaùt nguyeän roõ raøng tröôùc Tam baûo. VI.- Lôïi ích veà quy y Tam Baûo 1.- Khoûi ñi laïc ñöôøng ñôøi vaøo nôi taêm toái, khoûi phaûi cheát ñuoái trong beå khoå. 2.- Khi ñaõ phaùt nguyeän quy y, mình deã giöõ lôøi ñaõ höùa, vì ñaõ coù söï chöùng tri cuûa Phaät vaø chuùng Taêng.

C.- KEÁT LUAÄN

Khuyeân tín ñoà neân quy y caû söï laãn lyù, vaø tinh tieán trong söï quy y.

BAØI THÖÙ TÖ QUY Y TAM BAÛO A.- MÔÛ ÑEÀ:

Caûnh giôùi Ta-baø cuûa chuùng ta laø moät caûnh giôùi ñaày meâ môø vaø duïc voïng. Chuùng ta ñang laën huïp trong beå nöôùc maét cuûa ñau khoå vaø buøn nhô cuûa duïc voïng, soáng troâi laên trong caûnh aáy, chuùng ta khoù thaáy ñöôïc beán bôø saùng suûa, yeân oån ñeå loäi vaøo. Thaät laø ñaùng thöông cho thaân phaän con ngöôøi chuùng ta. Nhöng baûn nguyeän chuùng ta ñaâu coù theá! Chuùng ta, töø voâ thæ, ôû nôi nguoàn chôn vaéng laëng, saùng suoát voâ cuøng. Vì moät nieäm baát giaùc, khôûi voâ minh voïng töôûng, neân chuùng ta bò quay cuoàng trong sanh töû, troâi noåi trong ba coõi saùu ñöôøng. Vaäy thì trong chuùng ta, ai laø ngöôøi khoâng muoán thoaùt ra khoûi coõi ñen toái, saàu ñau naøy, ñeå döôïc trôû veà nguoàn trong saùng, an vui? Nhöng laøm sao ñeå thoaùt ra ñöôïc? Ai seõ laø keû ruû loøng thöông ñeå ñöa ñöôøng chæ loái cho chuùng ta? Ai laø ngöôøi coù ñuû phöông phaùp thaàn dieäu ñeå giuùp chuùng ta ra khoûi sinh töû luaân hoài? - Ñaáng cao caû saùng suoát vaø ñaày ñuû naêng löïc aáy khoâng ai khaùc hôn laø Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni, ngöôøi ñaõ chöùng quaû baát sanh, baát dieät; vaø chæ coù giaùo phaùp cuûa Ngaøi môùi cöùu ñöôïc chuùng sanh ra khoûi voâ thöôøng ñau khoå.

Vaäy chuùng ta coøn ngaàn ngaïi gì nöõa maø chaúng chòu quy y Tam baûo.

B- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- ÑÒNH DANH VAØ GIAÛI NGHÓA 1.- Quy y nghóa laø gì? - Quy laø trôû veà; Y laø nöông töïa, Quy y laø trôû veà nöông töïa nôi maø mình ñaõ vì si meâ, phoùng ñaõn lìa boû ra ñi, nhö ñöùa treû khôø daïi ñaõ rôøi boû cha meï ñeå ra ñi trong hoang phaù, baây giôø bieát söï daïi khôø do kinh nghieäm khoå ñau, quay trôû veà nöông töïa laïi döôùi boùng haïnh phuùc vaø yeâu thöông cuûa cha meï. Chöõ Quy y nguyeân dòch nghóa laø kính vaâng hay phuïc toøng. 2.- Tam baûo nghóa laø gì? - Tam baûo laø ba ngoâi baùu: Phaät, Phaùp, Taêng. ÔÛ theá gian, vaøng baïc, ngoïc ngaø vaø danh voïng laø quí baùu. Nhöng söï thaät, vaøng baïc, danh voïng ñaâu coù cöùu ñöôïc con ngöôøi khoûi khoå, soáng, giaø, bònh, cheát, maø laém khi coøn laøm cho con ngöôøi theâm khoå nöõa! Coøn Phaät, Phaùp, Taêng thì coù ñuû naêng löïc daét daãn con ngöôøi ra khoûi nhöõng caùi khoå noùi treân. Bôûi theá, ngöôøi ñôøi môùi toân suøng Phaät, Phaùp, Taêng laø ba ngoâi baùu (Tam Baûo). a) Phaät: Chöõ Phaät do chöõ Phaïn Bouddha phieân aâm ra. Ngöôøi Haùn dòch laø Giaùc Giaû; ngöôøi Phaùp dòch laø L'Illumineù. Ba chöõ aáy ñeàu cuøng moät nghóa laø: Baäïc ñaõ giaùc ngoä saùng suoát hoaøn toaøn veà ba phöông dieän: Töï giaùc, giaùc tha, giaùc haïnh vieân maõn.

b) Phaùp: Phaùp laø do chöõ Phaïn Dharma maø dòch nghóa ra. Phaùp laø phuông phaùp tu haønh maø Phaät ñaõ phaùt huy ra ñeå dieät tröø moïi meâ muoäi, khoå ñau vaø chöùng ñöôïc quaû Phaät. Ba Taïng kinh ñieån ñeàu goïi chung laø Phaùp. c) Taêng: Taêng hay Taêng-giaø laø do chöõ Phaïn Shanga maø phieân aâm ra; Taøu dòch laø: Hoøa hôïp chuùng, nghóa laø moät ñoaøn theå tu haønh töø boán ngöôøi trôû leân, cuøng nhau soáng chung moät choã, ñoàng giöõ giôùi luaät cuûa Phaät, ñoàng chia sôùt cho nhau moät caùch hoøa thuaän nhöõng gì ñaõ thaâu nhaän ñöôïc, töø vaät chaát ñeán tinh thaàn. 3.- Quy y Tam baûo laø theá naøo? - Quy y Tam baûo laø trôû veà nöông töïa ba ngoâi baùu: Phaät, Phaùp, Taêng. Taïi sao phaûi quy y Phaät? -

Vì Phaät laø ñaáng hoaøn toaøn saùng suoát, töø bi voâ löôïng, phöôùc hueä voâ bieân, ñöùc haïnh vieân maõn; - Vì Phaät laø ngöôøi daãn ñöôøng vó ñaïi nhaát, ñaõ coù caùi kinh nghieäm baûn thaân thoaùt ra ngoaøi voøng sanh töû ñeå chöùng Ñaïo. Taïi sao quy y Phaùp? - Vì chæ coù phöông phaùp cuûa Phaät laø ñaày ñuû coâng naêng ñeå ñöa chuùng ta qua khoûi beå khoå, ñeán bôø giaûi thoaùt. Taïi sao quy y Taêng? - Vì Taêng laø ngöôøi ñaõ hy sinh gia ñình, tieàn cuûa, danh voïng... ñeå tình nguyeän theo Phaät daét daãn chuùng sanh treân ñöôøng Ñaïo. II- BA BAÄC TAM BAÛO Tam Baûo coù ba baäïc: - Ñoàng theå Tam baûo,

- Xuaát theá gian Tam baûo. - Theá gian truï trì Tam baûo. 1.- Ñoàng theå Tam Baûo a) Ñoàng theå Phaät Baûo, töùc laø noùi taát caû chuùng sanh cuøng chö Phaät ñoàng moät theå taùnh saùng suoát. b) Ñoàng theå Phaùp Baûo, töùc laø noùi taát caû chuùng sanh cuøng chö Phaät ñoàng moät phaùp taùnh töø bi bình ñaúng. c) Ñoàng theå Taêng Baûo, töùc laø noùi taát caû chuùng sanh cuøng chö Phaät ñoàng moät theå taùnh thanh tònh, söï, lyù hoøa hôïp. 2.- Xuaát Theá Gian Tam Baûo a) Xuaát theá gian Phaät baûo, laø chæ cho Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni, Ñöùc A Di Ñaø, chö Phaät trong möôøi phöông ba ñôøi, ñaõ töï giaûi thoaùt ra khoûi söï raøng buoäc cuûa theá gian. b) Xuaát theá gian Phaùp baûo, laø chæ cho Chaùnh phaùp cuûa Phaät, coù coâng naêng laøm cho chuùng sanh thoaùt khoûi söï raøng buoäc cuûa theá gian, nhö Töù ñeá, Thaäp nhò nhaân duyeân, Luïc ñoä v.v... c) Xuaát theá gian Taêng baûo, laø chæ cho caùc vò Thaùnh Taêng ñaõ thoaùt ra ngoaøi söï raøng buoäc cuûa theá gian nhö ñöùc Quaùn Theá AÂm, Ñaïi Theá Chí, Vaên Thuø, Ca Dieáp, A Nan v.v... 3.- Theá gian truï trì Tam Baûo a) Theá gian truï trì Phaät baûo, laø chæ cho xaù lôïi cuûa Phaät, töôïng Phaät ñuùc baèng kim khí, chaïm troå baèng

danh moäc, toâ baèng ñaát, ñaép baèng xi maêng, theâu baèng vaûi, hay veõ treân giaáy. b) Theá gian truï trì Phaùp baûo, laø chæ cho ba Taïng giaùo ñieån: Kinh, Luaät, Luaän vieát hay in treân giaáy, treân vaûi, treân laù buoân v.v... c) Theá gian truï trì Taêng baûo, laø chæ caùc vò Tyø- kheo tu haønh chôn chaùnh, ñaïo ñöùc trong saïch, giôùi luaät trang nghieâm trong hieän taïi. III.- SÖÏ QUY Y TAM BAÛO Sau khi ñaõ hieåu roõ theá naøo laø quy y Tam baûo, taát nhieân phaûi thöïc haønh söï hieåu bieát aáy. Thöïc haønh Tam quy baèng söï töôùng cung kính, vaâng theo Tam baûo, nhö theá goïi laø söï quy y Tam baûo. 1.- Söï quy y Phaät: Haèng ngaøy chuùng ta phaûi nhôù töôûng luoân ñeán Phaät, nieäm danh hieäu Ngaøi, chieâm ngöôõng töôïng Ngaøi, chí taâm thaät yù leã baùi ñeå toû loøng suøng kính Ngaøi, vaø nguyeän suoát ñôøi theo chaân Ngaøi, aáy laø söï quy y Phaät. 2.- Söï quy y Phaùp: - Haèng ngaøy tuïng ñoïc Kinh, Luaät, Luaän treân giaáy traéng möïc ñen; sôùm hoâm hai thôøi coâng phu, tìm hieåu nghóa lyù thaâm huyeàn cuûa Phaùp baûo caøng toát, khoâng bieát nghóa tuïng suoâng, cuõng khoâng phaûi laø voâ ích. Khi tuïng ñoïc Kinh ñieån, taâm trí chuùng ta khoâng nghó ñeán nhöõng yù nghó xaèng baäy, khoâng nhôù töôûng nhöõng vieäc khoâng hay, khoâng baøn möu tính keá ñeå lôïi mình, haïi ngöôøi. Chuùng ta tröø boû ñöôïc duïc voïng, taâm trí ñöôïc saùng suoát, an laønh, thanh tònh.

3.- Söï quy y Taêng: Theá gian thöôøng noùi: “Troïng Phaät phaûi kính Taêng.” Cho neân, neáu chuùng ta thaønh taâm thôø Phaät bao nhieâu, thì chuùng ta phaûi thaät daï kính Taêng baáy nhieâu. Ngöôøi thöïc haønh söï quy y Taêng, heã thaáy ngöôøi ñaàu troøn aùo vuoâng, chaân chính tu haønh, giöõ gìn giôùi luaät, thì lieàn kính neå, quyù troïng, xem nhö ñoù laø vò ñaïi dieän cho Ñöùc Phaät. Laøm nhö theá laø söï quy y Taêng. Toùm laïi, thôø Phaät coát, Phaät töôïng, tuïng Kinh, giöõ giôùi, nghieân cöùu Phaät phaùp, kính troïng Taêng-giaø chaân chính, ñoù chính laø söï quy y Tam baûo, hay noùi noâm na laø theo ñaïo Phaät. IV- LYÙ QUY Y TAM BAÛO Lyù laø beân trong. Lyù quy y Tam baûo nghóa laø quy y Tam baûo trong taâm chuùng ta. Neáu chuùng ta chæ thöïc haønh söï quy y, chæ giong ruoåi theo Tam baûo beân ngoaøi, maø queân lyù quy y, nghóa laø queân Tam baûo beân trong taâm chuùng ta, thì chuùng ta chöa thöïc haønh ñuùng nghóa Tam quy. Thaät theá, beân trong taâm chuùng ta cuõng coù ñuû Tam baûo. Chuùng ta caàn thöïc haønh lyù quy y, hay tam töï quy y: 1.- Töï quy y Phaät: Töï nghóa laø mình ñoái vôùi töï taâm mình. Töï quy y Phaät laø mình töï trôû veà vôùi Phaät taùnh saùng suoát cuûa taâm mình. - Vaâng, moãi ngöôøi ñeàu coù Phaät taùnh, vaø ñeàu coù theå thaønh Phaät. Ñoù laø lôøi Phaät Thích Ca ñaõ daïy. Nhöng Phaät taùnh aáy bò meâ laàm, voïng töôûng che laáp. Voïng töôûng nhö maây môø, Phaät taùnh

nhö traêng. Maây môø coù theå che khuaát, chöù khoâng theå tieâu dieät ñöôïc traêng saùng. Phaät taùnh cuûa chuùng ta bò voïng töôûng, voâ minh che laáp saâu kín ñeán ñaâu cuõng vaãn thöôøng coøn. Vaäy thì sao chuùng ta laïi boû queân Phaät taùnh cuûa mình, maø chæ chaïy theo caàu khaån Phaät beân ngoaøi; nhö ñöùa “cuøng töû” coù vieân ngoïc quyù, cha meï ñaõ giaáu saün trong cheùo aùo maø noù khoâng bieát, laïi ñi xin aên cuøng khaép moïi nôi! 2.- Töï quy y Phaùp: Töï quy y Phaùp laø vaâng theo Phaùp taùnh cuûa mình. Trong taâm ta coù ñuû taát caû caùc Phaùp: Töø bi, Trí tueä, Bình ñaúng, Nhaãn nhuïc, Tinh taán... Chuùng ta caàn phaùt huy nhöõng ñöùc taùnh aáy vaø haønh ñoäng theo chuùng, tuaân theo chuùng; nhö theá laø töï quy y Phaùp. 3.- Töï quy y Taêng: Töï quy y Taêng laø vaâng theo thaày trong taâm mình. Thaày trong taâm mình laø ñöùc taùnh thanh tònh hoøa hôïp cuûa mình, nhö Taêng-giaø laø hieän thaân cuûa söï hoøa hôïp thanh tònh beân ngoaøi. Baáy laâu vì mình meâ muoäi, khoâng nhaän thaáy ñöôïc oâng Thaày trong taâm, nay nhôø Phaät chæ daïy, mình nhaän thaáy ñöôïc oâng thaày thanh tònh aáy, thì mình phaûi quy y thaày cuûa mình tröôùc ñaõ chöù! Noùi toùm laïi, mình phaûi nöông töïa, quay veà vôùi Phaät trong taâm mình laø taùnh saùng suoát; vôùi Phaùp cuûa mình laø caùc ñöùc taùnh Töø bi, Hyû xaû v.v..., vôùi Taêng cuûa mình laø söï hoøa hôïp, thanh tònh cuûa baûn taâm. Nhö theá laø Lyù quy y Tam baûo.

V.- NGHI THÖÙC QUY Y Sau khi chuùng ta ñaõ hieåu roõ SöÏ vaø Lyù quy y roài, chuùng ta cuõng caàn bieát qua nghi thöùc cuûa leã quy y. 1.- Tröôùc tieân phaûi goäi röûa thaân taâm cho trong saïch. Quy y laø buoåi leã quan troïng nhaát treân ñöôøng tu taäp cuûa chuùng ta. Noù laø cuoäc khôûi haønh ñeå ñi ñeán muïc ñích giaûi thoaùt, vì theá chuùng ta khoâng theå xem thöôøng, cöû haønh moät caùch böøa baõi ñöôïc. Khi muoán quy y, chuùng ta phaûi y phuïc chænh teà, saém khay leã thænh chö

Taêng ñeán trai ñöôøng, ñaûnh leã vaø caàu xin chö Taêng ruû loøng töø bi truyeàn trao quy giôùi cho mình. Tröôùc ngaøy haønh leã, thaân taâm chuùng ta phaûi ñöôïc goäi röûa trong saïch. Ta taém röûa saïch seõ aên maëc chænh teà. Ñoù laø veà thaân; coøn veà taâm thì ta phaûi ba phen saùm hoái, cho ba nghieäp ñöôïc thanh tònh. Nhôø söï taåy goäi caû trong laãn ngoaøi aáy, ta môùi xöùng ñaùng ñoùn nhaän Phaùp thanh tònh cao quyù cuûa Tam baûo. 2.- Phaùt Nguyeän. Ñeán giôø quy y, chuùng ta phaûi quyø xuoáng; theo lôøi höôùng daãn cuûa chö Taêng, chí thaønh phaùt nguyeän: - Ñeä töû xin suoát ñôøi quy y Phaät. - Ñeä töû xin suoát ñôøi quy y Phaùp. - Ñeä töû xin suoát ñôøi quy y Taêng. Sau khi phaùt nguyeän Tam quy roài, ngöôøi phaùt nguyeän tin chaéc raèng mình ñaõ gieo haït gioáng giaûi

thoaùt, theá naøo cuõng seõ gaët ñöôïc keát quaû toát laø thoaùt ly ba ñöôøng aùc: ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh. Vì theá, ngöôøi quy y lieàn noùi tieáp ba laàn: - Ñeä töû quy y Phaät roài, khoûi ñoïa ñòa nguïc. - Ñeä töû quy y Phaùp roài, khoûi ñoïa ngaï quyû. - Ñeä töû quy y Taêng roài, khoûi ñoïa suùc sanh. Theá laø troïn veïn Tam quy vaø Tam kieát. Ñeå baûo toàn lyù töôûng cao caû cuûa mình vaø giöõ vöõng ñöùc tin treân ñöôøng Ñaïo, ngöôøi quy y töï nguyeän moät caùch maïnh meõ vaø thaønh khaån: - Ñeä töû quy y Phaät, nguyeän troïn ñôøi khoâng quy y thieân, thaàn, quyû, vaät. - Ñeå töû quy y Phaùp, nguyeän troïn ñôøi khoâng quy y ngoaïi ñaïo, taø giaùo. - Ñeä töû quy y Taêng, nguyeän troïn ñôøi khoâng quy y toån höõu, aùc ñaûng. Nhö theá laø leã quy y ñaõ hoaøn taát. Ngöôøi tín ñoà chæ coøn vieäc laøm theo ñuùng nhöõng lôøi mình ñaõ phaùt nguyeän vaø ñaõ tuyeân theä tröôùc Tam baûo. VI.- LÔÏI ÍCH CUÛA QUY Y TAM BAÛO 1.- Khoûi ñi laïc ñöôøng ñôøøi vaøo nôi taêm toái. Nhö chuùng ta ñaõ thaáy ôû ñoaïn môû ñaàu baøi naøy, chuùng sanh ñang laën huïp trong bieån khoå, ñang bô vô laïc loõng giöõa ñeâm toái meânh moâng. Trong hoaøn caûnh bi ñaùt nhö theá, neáu khoâng thaáy ñöôïc nhöõng phöông tieän ñeå ñi ñeán, khoâng coù nhöõng baäc Thaày ñeå dìu daét

ñeán, thì chuùng ta seõ quay cuoàng maõi maõi trong bieån sanh töû luaân hoài. Caùi ñích saùng aáy laø Ñöùc Phaät, nhöõng phöông tieän aáy laø Phaùp, vaø nhöõng baäc Thaày dìu daét aáy laø Taêng. Khi chuùng ta ñaõ bieát coù nhöõng söï quyù baùu nhö theá maø khoâng naém baét laáy, thì chaúng khaùc gì ngöôøi saép cheát ñuoái thaáy caùi beø goã troâi qua maø laïi daïi khôø xoâ ñaåy noù ra. Söï quy y chính laø moät caùch baùm víu vaøo caùi beø Tam baûo maø Phaät ñaõ cheá ra ñeå cöùu vôùt nhöõng keû saép cheát ñuoái trong bieån ñôøi laø toaøn theå chuùng ta. 2.- Khi ñaõ phaùt nguyeän quy y, mình deã giöõ ñuùng lôøi ñaõ höùa, vì coù söï chöùng minh cuûa chö Phaät vaø Chuùng Taêng. Coù ngöôøi noùi: “Toâi toân suøng Ñöùc Phaät, vì bieát Ngaøi laø moät Ñaáng saùng suoát hoaøn toaøn; toâi troïng Phaùp vì bieát Phaùp Phaät coù ñuû naêng löïc ñöa ngöôøi ñeán giaûi thoaùt; toâi kính Taêng vì bieát ñaáy laø nhöõng vò ñaïi dieän cuûa Phaät. Bieát nhö theá cuõng ñuû, caàn gì phaûi laøm leã phaùt nguyeän quy y?” Noùi nhö theá laø chöa hieåu giaù trò veà phöông dieän taâm lyù cuûa lôøi höùa, lôøi theà tröôùc maët ngöôøi khaùc. Khi chuùng ta ñaõ höùa vôùi ai moät ñieàu gì, maø nuoát lôøi höùa, thì taâm hoàn chuùng ta böùt röùt, hoái haän khoâng an. Ñaõ höùa taát coù boån phaän laøm troïn lôøi höùa, neáu thaát lôøi höùa,

taát ta seõ töï khinh ta. Nhaát laø khi lôøi höùa, lôøi nguyeän aáy laïi cöû haønh trong moät khung caûnh trang nghieâm tröôùc ñieän Phaät, treân coù söï chöùng tri cuûa chö Phaät, döôùi coù söï chöùng tri cuûa chö Taêng, chung quanh

coù söï hoä nieäm cuûa nhöõng thaân baèng quyeán thuoäc; phaùt nguyeän trong khung caûnh aáy, taát nhieân chuùng ta khoù loøng maø traùi lôøi nguyeän hay xao laõng noù ñöôïc. Vaäy ñaõ bieát Tam baûo laø quyù, taát nhieân ta phaûi quy y Tam baûo vaø cöû haønh leã quy y moät caùch trang nghieâm môùi ñöôïc. C.- KEÁT LUAÄN Khuyeân tín ñoà neân quy y caû Söï laãn Lyù vaø tinh tieán trong söï quy y Chuùng ta ñaõ thaáy, laø Phaät töû thì phaûi quy y. Quy y phaûi ñuû Söï vaø Lyù. Khoâng neân hoaøn toaøn yû laïi beân ngoaøi maø xao laõng beân trong. Cuõng khoâng neân hoaøn toaøn töï toân töï troïng rieâng mình maø khinh thò beân ngoaøi. Muoán quy y thì tröôùc tieân phaûi long troïng laøm leã quy y ñeå ñaùnh daáu böôùc ñi ñaàu tieân cuûa mình treân ñöôøng giaûi thoaùt. Leã aáy nhö laø leã tieãn ñöa moät ngöôøi ra ñi nhaän moät nhieäm vuï môùi. Nhöng moät khi ñaõ ñaët chaân leân ñöôøng, thì ngöôøi aáy phaûi giong ruoåi, quyeát tieán mau cho ñeán ñích, chöù khoâng phaûi chaàn chôø, quay ñi loän laïi moät choã, hay reõ qua moät ngaû khaùc. Ñaõ phaùt nguyeän quy y maø khoâng theo daáu chaân cuûa Ñöùc Phaät ñaõ ñeå laïi, khoâng soi vaøo göông saùng cuûa Ñöùc Phaät ñaõ neâu cao, khoâng theo giaùo phaùp maø reøn luyeän taâm taùnh; khoâng giöõ giôùi luaät, khoâng vaâng lôøi nhaéc nhôû cuûa chö Taêng, nhö theá laø töï löøa doái mình vaø löøa doái ngöôøi khaùc, vaø caùi tai haïi laïi caøng lôùn lao hôn caû khoâng quy y.

Traùi laïi, neáu chuùng ta quy y vaø thöïc haønh ñuùng nhö lôøi ñaõ phaùt nguyeän thì con ñöôøng giaûi thoaùt duø xa, cuõng seõ coù ngaøy thaáy ñích. Xin haõy nhôù luoân lôøi noùi cuoái cuøng cuûa Phaät: - “Haõy tinh taán leân ñeå giaûi thoaùt!” HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ NAÊM NGUÕ GIÔÙI DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Sau khi laøm leã Quy y xong, phaûi giöõ giôùi. Giôùi luaät laø gieàng moái cuûa keû tu haønh.

I.- Ñònh nghóa Nguõ giôùi.

II.- Thaønh 1.- Khoâng gieát haïi.
phaàn cuûa 2.- Khoâng troäm cöôùp.
B.- CHAÙNH
Nguõ giôùi
ÑEÀ: 3.- Khoâng taø daâm.
4.- Khoâng noùi sai söï thaät.
5.- Khoâng uoáng röôïu
C.- KEÁT LUAÄN:

- Phaät töû khoâng giöõ Nguõ giôùi, khoâng phaûi laø Phaät töû. - Ngöôøi khoâng theo Ñaïo Phaät cuõng neân giöõ Nguõ giôùi.

BAØI THÖÙ NAÊM NGUÕ GIÔÙI A.-MÔÛ ÑEÀ

Sau khi quy y Tam baûo roài, ngöôøi Phaät töû taïi gia phaûi soáng ñuùng theo quy luaät maø Ñöùc Phaät ñaõ cheá ra, ñeå tieán böôùc treân ñöôøng Ñaïo. Quy luaät aáy laø Nguõ giôùi. Ngöôøi theo ñaïo Nho phaûi soáng ñuùng theo Tam cöông, Nguõ thöôøng, thì ngöôøi theo Ñaïo Phaät cuõng phaûi soáng theo Tam quy, Nguõ giôùi. Ngöôøi theo ñaïo Nho khoâng theå theo Tam cöông maø boû Nguõ thöôøng, thì ngöôøi theo Ñaïo Phaät cuõng khoâng theå chæ thoï Tam Quy maø khoâng trì Nguõ giôùi. Ngöôøi ñaõ phaùt taâm quy y Tam baûo laø ñaõ böôùc chaân leân naác thang giaûi thoaùt, nhöng neáu khoâng giöõ naêm giôùi laø chæ môùi böôùc moät naác ñaàu roài döøng laïi, khoâng theå tieán ñeán giaûi thoaùt thaät söï ñöôïc. Naêm giôùi naøy khoâng nhöõng ñöa ngöôøi maïnh tieán treân ñöôøng giaûi thoaùt, maø coøn ñem laïi traät töï, an vui, hoøa bình cho gia ñình, quoác gia, xaõ hoäi nöõa. Nguõ giôùi chính laø gieàng moái chaéc thaät taïo haïnh phuùc cho caù nhaân vaø ñoaøn theå, chính laø oâng thaày ngaên ngöøa chuùng ta laøm ñieàu xaèng baäy trong thôøi maït phaùp. Vì theá, Ñöùc Phaät Thích Ca ñaõ coù lôøi di chuùc khaån thieát sau ñaây tröôùc khi Ngaøi nhaäp Nieát-baøn: - “Sau khi Ta dieät ñoä, caùc ngöôøi tu haønh phaûi toân kính giôùi luaät laøm thaày; daàu cho Ta coøn taïi theá ñeå daïy

doã cho caùc ngöôøi maáy ngaøn ñôøi ñi nöõa, Ta cuõng khoâng theâm ñieàu naøo ngoaøi giôùi luaät.” Giôùi luaät Phaät cheá ra raát nhieàu, vì caàn phaûi aùp duïng cho nhieàu haïng ngöôøi tu haønh: Tyø-kheo, Tyø-kheo- ni, Sa-di, Sa-di-ni. Rieâng ñoái vôùi haøng Phaät töû taïi gia, thì chæ coù Naêm giôùi maø thoâi. Nhöng neáu giöõ ñöôïc Naêm giôùi aáy thì lôïi ích cho mình, cho ngöôøi khoâng xieát keå.

B.- CHAÙNH ÑEÀ: I.- ÑÒNH NGHÓA

Nguõ giôùi laø naêm ñieàu ngaên caám maø Phaät ñaõ cheá ra, ñeå ngaên nhöõng töôûng nieäm aùc, noùi naêng chaúng laønh, haønh ñoäng baát chính. Naêm ñieàu raên aáy laø: Khoâng ñöôïc gieát haïi, khoâng ñöôïc troäm cöôùp, khoâng ñöôïc taø daâm, khoâng ñöôïc noùi doái, khoâng ñöôïc uoáng ruôïu. Naêm ñieàu naøy y cöù treân taâm töø bi, bình ñaúng treân phöông dieän döùt tröø toäi loãi caù nhaân vaø ñem laïi traät töï, an vui cho xaõ hoäi maø thaønh laäp. Ñöùc Phaät khoâng baét buoäc chuùng ta phaûi trieät ñeå tuaân theo vaø cuõng khoâng haêm doïa neáu chuùng ta khoâng tuaân theo thì seõ bò Ngaøi tröøng phaït. Söï giöõ hay khoâng giöõ giôùi laø do chuùng ta hoaøn toaøn töï lieäu laáy. Ñaïo Phaät khaùc vôùi caùc toân giaùo khaùc chính laø ôû ñieåm Ñöùc Phaät khoâng phaûi laø moät quan toøa toái cao giöõ quyeàn thöôûng phaït. Moät yù nghó, moät lôøi noùi, moät haønh ñoäng toát hay xaáu chính ñaõ mang theo noù moät maàm thöôûng phaït roài. Ñöùc Phaät chæ laø moät vò daãn ñöôøng raát töø bi vaø raát saùng suoát. Ngaøi chæ cho chuùng ta con ñöôøng naøo laø con ñöôøng saùng vaø con ñöôøng naøo

laø con ñöôøng nguy hieåm khoâng neân ñi. Nhöng neáu chuùng ta khoâng theo con ñöôøng saùng maø laïi muoán ñi vaøo con ñöôøng nguy hieåm, thì taát nhieân chuùng ta seõ gaëp tai hoïa töï nhieân, chöù Phaät khoâng taïo ra tai hoïa ñeå tröøng phaït chuùng ta. Toøa aùn chính laø luaät nhaân quaû. Ta laøm aùc thì ta chòu quaû xaáu; ta laøm thieän thì ta ñöôïc quaû toát. Naêm giôùi chính laø naêm thaønh trì ngaên chaän cho ta ñöøng ñi laïc vaøo ñöôøng aùc, laø naêm haøng raøo ngaên chaän cho ta khoûi rôi xuoáng vöïc saâu, trong khi ta ñi treân con ñöôøng giaûi thoaùt. II.- NAÊM GIÔÙI 1.- Khoâng ñöôïc gieát haïi. Ñieàu ngaên caám thöù nhöùt maø Phaät khuyeân chuùng ta, laø khoâng ñöôïc gieát sanh maïng, töø loaøi ngöôøi cho ñeán loaøi vaät. Sanh maïng laø moät giaù trò quyù baùu, nhaát laø sanh maïng ngöôøi; gieát haïi sanh maïng kia ñeå toâ boài cho sanh maïng naøy laø moät ñieàu aùc, khoâng hôïp lyù ñaïo. Phaät giaùo caám saùt sanh bôûi nhieàu lyù do: a) Toân troïng söï coâng baèng. - Chuùng ta coi sanh maïng mình laø quyù, laø moät cuûa baùu tuyeät ñoái. Neáu ai möu haïi, laø mình choáng traû ñeå baûo veä sanh maïng. Mình ñaõ bieát quyù troïng thaân maïng mình, taïi sao laïi muoán chaø ñaïp sanh maïng ngöôøi? Suy roäng ra, caùc loaøi vaät cuõng bieát quyù troïng maïng chuùng. Nhö khi moät con boø hay moät con heo saép bò ñaäp ñaàu, thoïc huyeát, ta thaáy söï phaûn khaùng maõnh lieät, söï ñau thöông cuøng cöïc cuûa chuùng, baèng nhöõng tieáng keâu gaøo, nhöõng caùi

giaõy giuïa thoaùt cheát! Theo leõ coâng bình, ñieàu ta khoâng muoán ai laøm cho ta, thì ta cuõng ñöøng laøm cho ngöôøi khaùc, hay loaøi khaùc. Phaät daïy: “Ai ai cuõng sôï göôm ñao, ai ai cuõng sôï söï cheát. Vaäy neân laáy loøng mình suy loøng ngöôøi, chôù gieát, chôù baûo gieát!” b) Toân troïng Phaät taùnh bình ñaúng. - Chuùng sanh moãi loaøi tuy thaân hình khaùc nhau, maø vaãn ñoàng moät Phaät taùnh. Phaät taùnh ñaõ bình ñaúng thì khoâng theå vieän lyù do gì ñeå noùi raèng Phaät taùnh ôû ngöôøi giaù trò hôn ôû vaät, ôû giai caáp naøy, maøu da naøy giaù trò hôn giai caáp kia, maøu da kia. Saùt haïi moät sanh vaät laø saùt haïi Phaät taùnh. c) Nuoâi döôõng loøng töø bi. - Loøng töø bi cuûa Ñöùc Phaät xem moïi loaøi nhö con, neân Ngaøi khoâng ñoàng yù cho ñeä töû Ngaøi saùt haïi sanh vaät, baát cöù trong tröôøng hôïp naøo. Bôûi vì ñem taâm gieát haïi sanh maïng laø loøng ñoäc aùc ñaõ cöïc thònh, taâm töø bi bò boùp cheát. Nhaãn taâm voâ côù gieát moät con vaät, tính baïo aùc khoâng keùm gieát moät con ngöôøi. Nhaãn taâm laøm cho keû khaùc hay vaät khaùc phaûi giaõy giuïa, reân xieát, quaèn quaïi trong maùu ñaøo, trong leä noùng tröôùc khi truùt hôi thôû cuoái cuøng, laø töï gieát loøng töø bi cuûa mình, laø boùp cheát caùi maàm thöông yeâu raát quyù baùu trong taâm hoàn chuùng ta. Nhö theá, khoù maø tu haønh ñeå thaønh chaùnh quaû ñöôïc. Ñöùc Khoång Töû coù daïy: “Vaên kyø thanh baát nhaãn kieán kyø thöïc, kieán kyø sanh baát nhaãn kieán kyø töû.” (Nghe tieáng keâu la cuûa con vaät, khoâng nôõ aên thòt noù; thaáy noù soáng khoâng ñaønh thaáy noù cheát.) Nhö vaäy ngöôøi

coù taâm töø bi hay loøng nhaân ñeàu khoâng nôõ gieát haïi ngöôøi hay vaät. d) Traùnh nhaân quaû baùo öùng oaùn thuø. - Khi ta gieát moät ngöôøi hay moät con vaät thì söï oaùn haän cuûa hoï traøn treà khoù daäp taét ñöôïc. Hoï vì coâ theá, vì yeáu söùc neân bò ta gieát haïi. Trong khi aáy, hoï oâm loøng caêm haän, chôø gaëp

dòp baùo thuø, hay con caùi, thaân nhaân hoï seõ baùo thuø laïi. Cöù theá, moãi ngaøy ta ñeàu gieo caêm hôøn cho ngöôøi vaø vaät, tích luõy laâu ngaøy, khoái oan gia aáy to hôn söùc ta, seõ ñeán luùc ta seõ bò noù saùt haïi laïi. Caøng taïo nghieäp saùt, caøng lao mình vaøo voøng ñau khoå. Phaät daïy: “Ngöôøi thöôøng sanh taâm saùt haïi, caøng taêng tröôûng nghieäp khoå, maõi xoay vaàn trong sanh töû, khoâng coù ngaøy ra khoûi.” (Kinh Laêng Giaø) Lôïi ích cuûa söï khoâng saùt haïi Vì nhöõng lyù do treân, Ñöùc Phaät caám Phaät töû gieát haïi. Khoâng gieát haïi, seõ coù nhöõng ñieàu lôïi sau ñaây: a) Veà phöông dieän caù nhaân. - Moät ngöôøi khoâng taøn nhaãn saùt nhaân, haïi vaät, khoâng ñoäc aùc laøm ñoå maùu, khoâng loùc da, xeû thòt, chaët ñaàu, thaét coå, thì trong loøng khoâng böùt röùt, hoái haän, thaân taâm ñöôïc nheï nhaøng, thö thôùi, giaác nguû ñöôïc an laønh, neùt maët ñöôïc hieàn hoøa, trong saùng. b) Veà phöông dieän xaõ hoäi. - Neáu taát caû nhaân loaïi treân theá giôùi naøy ñeàu giöõ ñuùng giôùi thöù nhaát cuûa Phaät daïy ñaây, thì chieán tranh seõ khoâng coù, maø caùc nghieäp sanh töû luaân hoài cuõng ñöôïc giaûi thoaùt. Cho neân Toå xöa coù daïy:

Nhöùt thieát chuùng sanh voâ saùt nghieäp,
Thaäp phöông haø xöù ñoäng ñao binh?
Gia gia, hoä hoä ñoàng tu thieän,
Thieân haï haø saàu baát thaùi bình?
Nghóa laø:
“Heát thaûy chuùng sanh khoâng nghieäp gieát, Möôøi phöông naøo coù noåi ñao binh. Moãi nhaø, moãi choán ñeàu tu thieän. Lo gì thieân haï chaúng thaùi bình.” Haïn cheá: Vaãn bieát gieát haïi laø taïo nhaân khoå, nhöng ngöôøi taïi gia coøn aên maën, coøn laøm coâng vieäc kia noï, thì khoù traùnh khoûi phaïm giôùi saùt. ÔÛ ñaây khoâng baét buoäc chuùng ta phaûi giöõ trieät ñeå nhö theá, chæ caàn giöõ phaàn quan troïng laø khoâng gieát ngöôøi, vaø nhöõng con vaät lôùn nhö: traâu, boø, ngöïa, choù, heo... Coøn nhöõng con vaät nhoû, neáu traùnh gieát ñöôïc bao nhieâu quyù baáy nhieâu. Chuùng ta neân ñi töø töø thì chaéc chaén hôn. Nhaát laø khoâng neân gieát haïi sinh vaät moät caùch voâ lyù, gieát ñeå thoûa loøng thích gieát. Trong khi giöõ giôùi saùt, ta neân ñeà phoøng hai ñieàu sau ñaây: a) Khoâng neân ñeå cho aùc yù sanh khôûi. Gieát moät con vaät lôùn maø vì voâ yù hay töï veä, thì caùi quaû cuûa noù coøn nheï hôn laø gieát moät con chuoàn chuoàn vôùi caùi aùc yù muoán gieát cho vui tay.

b) Neân traùnh söï huaân taäp trong hoaøn caûnh gieát haïi: Nhöõng ñöùa beù leân 3, leân 5 ra saân gaëp chuoàn chuoàn, böôm böôùm chuïp baét roài ngaét caùnh, röùt ñaàu, neáu cha meï thaáy maø khoâng raày la; ñeán 12, 13 tuoåûi, chuùng saém naù, daøn thun baén chim, ñeán 20, 25 tuoåi, chuùng ñaâm hoïng heo, gieát choù, vaãn khoâng bò ngaên caám thì sau naøy, quen vôùi taùnh hung baïo, trong côn giaän döõ, chuùng coù theå gieát ngöôøi khoâng gôùm tay. Vaäy chuùng ta khoâng neân ñeå töï do cho con caùi quen söï gieát haïi sinh vaät, maø cuõng khoâng cho chuùng muïc kích nhöõng caûnh cheùm gieát ôû caùc raïp chieáu boùng hay ôû giöõa ñôøi. 2.- Khoâng

ñöôïc troäm cöôùp Ai cuõng bieát troäm cöôùp laø laáy nhöõng taøi vaät thuoäc quyeàn sôû höõu cuûa ngöôøi, maø khoâng coù söï öng thuaän, hay cöôõng eùp ngöôøi ta öng thuaän baèng voõ löïc hay quyeàn haønh. Nhöõng vaät quyù giaù nhö nhaø cöûa, ruoäng vöôøn, tieàn baïc, ngoïc ngaø... cho ñeán vaät heøn moïn nhö laù traàu, traùi ôùt... ngöôøi ta khoâng cho maø mình töï laáy ñeàu laø troäm cöôùp. Troäm cöôùp coù nhieàu hình thöùc: YÛ maïnh beø ñaûng giöït ngang cuûa ngöôøi laø aên cöôùp; caäy theá yû quyeàn laøm tieàn keû yeáu laø aên cöôùp; baét cheït ngöôøi ta trong luùc tuùng thieáu ñeå cho vay naëng lôøi, caàm baùn giaù reû maït laø aên cöôùp; tích tröõ ñaàu cô ñeå baùn giaù chôï ñen laø aên cöôùp. Duøng möu meïo rình raäp, leùn luùt laáy cuûa ngöôøi laø aên troäm; caân non, ñong thieáu, troán xaâu, laäu thueá, ñöôïc cuûa ngöôøi ta maø khoâng tìm caùch traû laïi laø aên troäm. Coù

theå noùi toùm moät caâu laø: baát cöù hình thöùc naøo, do loøng gian tham laáy cuûa ngöôøi baát chính ñeàu laø troäm cöôùp caû. Neáu vì ngheøo naøn thieáu thoán, vôï oám con ñau, thieáu gaïo thieáu thuoác, neân phaûi buoäc loøng gian xaûo, thì toäi coøn ñöôïc chaâm cheá; chöù ñaõ giaøu coù, aên sung maëc söôùng, leân xe xuoáng ngöïa maø coøn löôøng gaït ngöôøi laáy cuûa, cöôùp coâng, ñeå soáng moät caùch vöông giaû treân moà hoâi nöôùc maét cuûa keû ngheøo ñoùi, thì toäi aùc thaät naëng neà! Vì lyù do gì Phaät caám troäm cöôùp? Phaät caám troäm cöôùp vì nhöõng lyù do sau ñaây: a) Toân troïng söï coâng baèng: Chuùng ta khoâng muoán ai laáy cuûa mình, taïi sao mình laïi chaêm chaêm muoán ñoaït cuûa ngöôøi? Quyeàn sôû höõu caù nhaân cuûa ta, ta bieát toân troïng, thì taïi sao ta laïi chaø ñaïp leân quyeàn sôû höõu cuûa ngöôøi? Laøm nhö theá laø traùi leõ coâng baèng. Moät xaõ hoäi maø thieáu coâng baèng thì khoâng theå toàn taïi laâu daøi ñöôïc. b) Toân troïng söï bình ñaúng. - Moãi ngöôøi ñeàu coù Phaät taùnh nhö nhau, taïi sao ta laïi muoán laøm khoå ngöôøi khaùc ñeå ta ñöôïc sung söôùng? Taïi sao ta laïi muoán höôûng nhöõng ñaëc aân baát chính trong khi ta cuõng chæ laø moät con ngöôøi nhö bao nhieâu con ngöôøi khaùc? c) Nuoâi döôõng loøng töø bi. - Moät khi voâ yù ñaùnh maát moät vaät gì hay moät soá tieàn, ta daøu daøu buoàn khoå, aên khoâng ngon, nguû khoâng yeân, taïi sao ta laïi nôõ taâm laáy cuûa ngöôøi ñeå cho ngöôøi phaûi khoùc than, ñau khoå vì ta? Ngöôøi ta thöôøng noùi: “Tieàn taøi laø huyeát maïch.” Nhö

vaäy, keû cöôùp ñoaït cuûa ngöôøi töùc laø cöôùp ñoaït xöông maùu ngöôøi, saùt haïi sinh maïng ngöôøi vaäy. Chæ nhöõng ngöôøi khoâng coù loøng thöông ngöôøi, taùn taän löông taâm môùi laøm nhöõng vieäc ñen toái nhö vaäy. Coøn ta, ñaõ laø Phaät töû, ñang coá gaéng nuoâi döôõng loøng töø bi, ta khoâng theå troäm cöôùp cuûa ai ñöôïc. d) Traùnh nghieäp baùo oaùn thuø. - Trong xaõ hoäi coù toå chöùc, toân troïng leõ coâng baèng, thì toäi troäm cöôùp bao giôø cuõng bò tröøng trò. AÊn troäm laø bò ñöa ra toøa aùn tieåu hình, aên cöôùp thì ra toøa aùn ñaïi hình. Khi chöa bò baét, keû troäm cöôùp phaûi tìm traêm phöông ngaøn keá ñeå troán traùnh, soáng chui ruùc trong boùng toái. Khi bò baét, ngöôøi troäm cöôùp phaûi bò troùi buoäc, tra khaûo, ngoài tuø, nhoát khaùm. Phaän mình ñaõ ñaønh cöïc thaân khoå trí, laïi laøm cho gia ñình mình, cha meï, vôï con cuõng buoàn raàu, xaáu hoå, vaø maát heát caû hy voïng ôû töông lai. Nhöng neáu luaät phaùp theá gian khoâng tröøng trò, thì ngöôøi troäm

cöôùp cuõng khoâng thoaùt khoûi luaät nhaân quaû nghieäp baùo. Troäm cöôùp cuûa ngöôøi thì seõ bò ngöôøi troäm cöôùp laïi, gaây bao thuø oaùn, khoå ñau. Phaät daïy: “Ngöôøi tham luyeán saéc taøi khoâng chòu rôøi boû, cuõng nhö ñöùa beù luyeán tieác moät chuùt maät treân löôõi dao, theø löôõi lieám, phaûi bò caùi hoïa ñöùt löôõi.” (Kinh Töù Thaäp Nhò Chöông). Chính theá, vì tham tieàn cuûa, laém ngöôøi ñaõ töï gieo mình vaøo khaùm ñöôøng, vaøo ñòa nguïc. Chuùng ta haõy laéng nghe baøi keä caûnh tænh cuûa vua Traàn Thaùi Toâng:

Taïc bích xuyeân töôøng yù baát höu, Thieân ban baùch keá, khoå vinh caàu; Kim sanh caàu ñaéc tha nhaân vaät, Baát giaùc chung thieân thoï maõ ngöu. Dòch: Khoeùt vaùch xoi töôøng chí nhöõng ñaâu, Ngaøn möu traêm keá luoáng tham caàu; Cuûa ngöôøi daàu coù ñôøi nay ñöôïc, Ñôøi khaùc luoân luoân kieáp ngöïa traâu. Vì nhöõng lyù do treân, neân Ñöùc Phaät caám caùc ñeä töû troäm cöôùp. Lôïi ích cuûa söï khoâng troäm cöôùp. a) Veà phöông dieän caù nhaân. - Ngöôøi khoâng gian tham thì ñôøi soáng hieän taïi ñöôïc an oån, khoâng bò ñoøi hoûi, giam caàm, tuø toäi, ñi ñaâu cuõng ñöôïc ngöôøi khaùc tin caäy, giao phoù cho mình nhöõng ñòa vò quan troïng. Ngöôøi khoâng gian tham thì ñôøi sau ñöôïc höôûng phöôùc baùo giaøu sang, an vui, vaø con chaùu nhieàu ñôøi cuõng nhôø thöøa höôûng aâm chaát cuûa oâng baø, cha meï maø ñöôïc vinh hieån. b) Veà phöông dieän ñoaøn theå. - Neáu moät ngaøy naøo trong xaõ hoäi khoâng ai coù taâm gian tham, troäm cöôùp thì nhaø khoâng caàn ñoùng cöûa, cuûa khoûi gìn giöõ, vaät ñaùnh rôi khoâng maát, thaät khoâng coøn gì sung söôøng hôn! Ngöôøi ta khoå bôûi khoâng coù cuûa, nhöng keû coù cuûa nhieàu cuõng vaãn khoå, vì phaûi lo gìn giöõ. Ngöôøi khoâng troäm cöôùp töùc laø ñaõ aâm thaàm ban cho ngöôøi khaùc söï an oån roài.

Nhaø Nho coù caâu: “Nhaân phi nghóa baát giao, vaät phi nghóa baát thuû”, huoáng chi chuùng ta laø Phaät töû laïi ñi troäm cöôùp hay sao? 3.- Khoâng ñöôïc taø daâm Taø daâm töùc laø muoán noùi veà söï daâm duïc phi leã, phi phaùp. Luaät daïy ngöôøi xuaát gia ly tuïc phaûi döùt haún daâm duïc. Khi vôï choàng coù cöôùi hoûi ñuû leã goïi laø chaùnh; ngoaøi ra, leùn luùt lang chaï laøm vieäc phi phaùp vôùi ngöôøi khaùc phaùi goïi laø taø. Nhöng neáu vôï choàng chính thöùc ñi nöõa, maø naèm khoâng phaûi choã, gaàn guõi nhau khoâng chöøng möïc thì cuõng thuoäc veà taø daâm caû. Ñoù laø noùi veà maët thoâ thieån. Noùi moät caùch vi teá hôn, thì phaøm nhöõng söï phoùng taâm ñaém saéc, nghó ngôïi baát chaùnh, chôi bôøi laû lôi, cuõng ñeàu thuoäc veà loaïi taø daâm caû. Phaät caám taø daâm vì nhöõng lyù do sau ñaây: a) Toân troïng söï coâng bình. - Moãi ngöôøi ai cuõng muoán gia ñình mình eâm aám, yeân vui, vôï con mình ñoan chaùnh, thì sao laïi ñi phaù haïi gia cang, laøm nhuïc nhaõ toâng moân ngöôøi, ñöa vôï con ngöôøi vaøo con ñöôøng daâm loaïn. b) Baûo veä haïnh phuùc gia ñình. - Khoâng gì ñau khoå, ñen toái hôn, khi moät gia ñình maø choàng hoaëc vôï coù daï rieâng tö, taø vaïy. Haïnh phuùc ñaâu coøn, khi choàng vôï khoâng tin nhau! Moät khi gia ñình laâm vaøo caûnh aáy, thì con caùi seõ xaáu hoå, beâ tha, coâi cuùt, baø con khoâng ñoaùi hoaøi ñeán, söï nghieäp tan taønh, laøng xoùm cheâ bai, danh giaù hoen oá. Ñieàu kieän thieát yeáu ñeå giöõ gìn haïnh phuùc gia ñình chính laø loøng chung thuûy cuûa hai vôï

choàng. Ngöôøi ta baûo: “Thuaän vôi thuaän choàng, taùt beå Ñoâng cuõng caïn.” Vì söï taø daâm cuûa moät trong hai ngöôøi baïn ñöôøng maø trong gia ñình thöôøng xaûy ra nhöõng vuï ghen töông, caõi vaõ, ñaùnh ñaäp coù khi ñeán gaây aùn maïng. Coù khi, ñeå traû thuø, ngöôøi ta thöôøng thaáy xaûy ra caùi caûnh “oâng aên chaû, baø aên nem.” Moät ngöôøi choàng ñeå taâm doøm ngoù vôi con ngöôøi, thì chính vôi con hoï cuõng laêm le vaïch raøo sang nhaø keû khaùc roài. Hoï phaù haïnh phuùc gia ñình ngöôûi, thì chính haïnh phuùc gia ñình hoï cuõng ñaõ tan raõ tröôùc. Cho neân caám taø daâm laø moät ñieàu kieän caàn thieát ñeå xaây döïng haïnh phuùc cho gia ñình mình vaø gia ñình ngöôøi. c) Traùnh oaùn thuø vaø quaû baùo xaáu xa. - Phaät daïy: “Ngöôøi oâm loøng aùi duïc cuõng nhö keû caàm ñuoác ñi ngöôïc gioù, quyeát bò naïn chaùy tay.” (Kinh Töù Thaäp Nhò chöông). Thaät vaäy, ngöôøi ta coù taâm xaáu xa ñaém meâ saéc duïc, khoâng sôùm thì chaày quyeát bò haïi: neáu khoâng tan nhaø maát nöôùc, thì cuõng gaõy chaân maát maïng bôûi muõi suùng, ngoïn göôm. Xöa nay nhöõng keát quaû thaûm khoác ñen toái do söï ñaém meâ saéc duïc gaây ra khoâng thieáu gì; chuùng ta chæ caàn môû nhöõng choàng saùch lòch söû hay choàng baùo haèng ngaøy, seõ thaáy nhan nhaûn trong moãi trang, moãi ñoaïn. Trong caùc söï oaùn thuø, khoâng coù oaùn thuø naøo maõnh lieät baèng oaùn thuø do söï löøa doái phuï raãy veà tình aùi gaây ra. Caùc cuoäc aùn maïng xaûy ra haèng ngaøy, phaàn lôùn laø keát quaû cuûa taø daâm.

Lôïi ích cuûa söï khoâng taø daâm. Vì theá neân söï giöõ giôùi caám taø daâm seõ coù nhöõng lôïi ích sau ñaây: a) Veà phöông dieän caù nhaân. - Kinh Thaäp Thieän noùi: “Ngöôøi theá gian khoâng taø haïnh thì ñöôïc höôûng boán ñieàu lôïi sau: - Saùu caên (tai, maét, muõi, löôõi, thaân, yù) ñeàu ñöôïc veïn toaøn. - Troïn ñôøi ñöôïc ngöôøi kính troïng. - Ñoaïn tröø ñöôïc heát caû phieàn luïy khuaáy nhieãu. - Cuoäc tình duyeân troïn ñôøi khoâng ai daùm xaâm phaïm.” b) Veà phöông dieän ñoaøn theå. - Trong moät xaõ hoäi maø ai cuõng khoâng taø haïnh, thì gia ñình ñöôïc yeân vui haïnh phuùc, nhöõng söï thöông luaân baïi lyù seõ tieâu tan, nhöõng caûnh thuø hieàm, cheùm gieát seõ khoâng xaûy ra nöõa; con caùi ñöôïc maïnh khoûe, naâng niu, xaõ hoäi seõ cöôøng thònh. Noùi toùm laïi, coõi Ta-baø oâ troïc, ñau khoå naøy seõ bieán thaønh theá giôùi thanh tònh, an vui. 4.- Khoâng ñöôïc noùi sai söï thaät Noùi sai söï thaät coù boán caùch: Noùi doái, noùi theâu deät, noùi löôõi hai chieàu, noùi lôøi hung aùc. a) Noùi doái hay noùi laùo, laø noùi khoâng thaät, chuyeän coù noùi khoâng, chuyeän khoâng noùi coù, vieäc phaûi noùi traùi, vieäc traùi noùi phaûi; ñieàu nghe noùi khoâng nghe, ñieàu khoâng nghe noùi nghe; hoaëc giaû tröôùc maët khen doài, sau löng cheâ maït; hay laø khoâng öa thì noùi dòu ngoït thôm

tho, khi gheùt laïi ñaéng cay chua chaùt. Toùm laïi, yù nghóa lôøi noùi vieäc laøm tröôùc sau maâu thuaãn, treân döôùi khaùc nhau, trong ngoaøi baát nhöùt, ñeàu thuoäc veà noùi doái caû. b) Noùi theâu deät, laø vieäc ít xít cho nhieàu, laøm cho ngöôøi nghe noåi saân haän; laø trau tria lôøi noùi, chuoác ngoùt gioïng hay, leân hôi xuoáng gioïng cho eâm tai maùt daï ñeå caùm doã ngöôøi nghe, laøm cho ngöôøi say meâ ñaém nhieãm; cuõng coù khi laø noùi bieám noùi baâm, noùi chaâm noùi chích, laøm cho ngöôøi nghe phaûi khoå sôû. Toùm laïi, bao nhieâu lôøi noùi khoâng ñuùng

nghóa chaân thaät, theâm bôùt, cho ñeán vaên chöông phuø phieám, boùng baåy laøm cho keû nghe phaûi loaïn taâm, sanh phieàn naõo, ñeàu goïi laø noùi theâu deät caû. c) Noùi löôõi hai chieàu, hay noâm na hôn, laø noùi "ñoøn xoùc nhoïn hai ñaàu", nghóa laø ñeán choã naøy thì veà huøa vôùi beân naøy ñeå noùi xaáu beân kia, ñeán beân kia thì noùi huøa beân aáy ñeå noùi xaáu beân naøy, laøm cho baïn beø ñang thaân nhau trôû laïi choáng nhau, keû aân ngöôøi nghóa choáng ñoái, oaùn thuø nhau. d) Noùi lôøi hung aùc, laø noùi nhöõng tieáng thoâ tuïc, coäc caèn, chöûi ruûa, laøm cho ngöôøi nghe phaûi ñau khoå, buoàn raàu, sôï haõi. Vì sao Phaät caám noùi sai söï thaät? - Phaät caám noùi sai söï thaät vì nhöõng lyù do sau ñaây: a) Toân troïng söï thaät. - Ñaïo Phaät laø ñaïo nhö thaät; ngöôøi tu theo ñaïo Phaät phaûi toân troïng söï thaät. Ngöôøi quen vôùi doái traù, khoâng thieát tìm söï thaät thì khoù coù theå chöùng quaû ñöôïc. Chuùng ta ñang soáng trong voïng

töôûng, coâng vieäc chính cuûa ngöôøi tu haønh laø coá gaéng phaù tan voïng töôûng aáy ñeå thaáy ñöôïc baûn nguyeän; neáu khoâng laøm ñöôïc nhö theá maø traùi laïi coøn choàng chaát theâm caùi voïng töôûng aáy vôùi nhöõng söï doái traù löøa phænh nöõa, thì thaät laø voâ cuøng traùi ñaïo. b) Nuoâi döôõng loøng töø bi. - Caùi ñoäng löïc chính cuûa söï doái traù laø loøng ích kyû, aùc ñoäc, muoán haïi ngöôøi ñeå thoûa loøng duïc voïng ñen toái cuûa mình. Ngöôøi bò löøa doái, phænh gaït phaûi ñau khoå vì mình, coù khi phaûi maéc thuø vöông oaùn, coù khi phaûi taùn gia baïi saûn. Ngöôøi tu haønh maø laøm nhö theá laø ñaõ taùn taän löông taâm, ñaõ boùp cheát tình thöông trong loøng hoï roài. Moät khi loøng töø bi khoâng coøn nöõa, nghóa laø caùi ñoäng löïc chính ñaõ maát, thì söï tu haønh chæ coøn laø giaû doái, löøa bòp ngöôøi, vaø taát nhieân khoâng bao giôø coù keát quaû toát. c) Baûo toàn söï trung tín trong xaõ hoäi. - Trong moät gia ñình, moät ñoaøn theå, moät xaõ hoäi maø khoâng ai tin ai, thì moïi coâng cuoäc töø nhoû ñeán lôùn ñeàu thaát baïi. Trong ñaïo Nho, moät trong 5 ñöùc taùnh caên baûn laø loøng tin. "Nhaân voâ tín baát laäp", ñoù laø lôøi daïy cuûa Khoång Töû. Haïnh phuùc gia ñình vaø xaõ hoäi khoâng theå coù ñöôïc trong söï doái traù, nghi ngôø, ñoá kî. d) Traùnh nghieäp baùo khoå ñau. - Lôøi noùi tuy khoâng phaûi laø löôõi kieám, nhöng noù nguy hieåm hôn löôõi kieám, vì noù coù hai muõi nhoïn, moät muõi ñaâm vaøo ngöôøi khaùc, moät muõi ñaâm vaøo chính ngöôøi söû duïng noù. Ai ai chaéc cuõng chöa queân caâu chuyeän thaèng beù chaên cöøu muoán ñaùnh löøa haøng xoùm, baèng caùch la "Löûa! Löûa!", nhöng

noù chæ phænh ngöôøi ñöôïc moät laàn, laàn sau nhaø noù chaùy thaät, maëc duø noù keâu la thaûm thieát cuõng khoâng ai theøm ñeán chöõa nöõa. Ñaáy, ngöôøi doái traù chæ gaây hoïa cho mình. Do ñoù, Phaät daïy "Phuø só xöû theá phuû taïi khaåu trung, sôû dó traûm thaân do kyø aùc ngoân", nghóa laø: Phaøm keû ôû ñôøi, löôõi buùa beùn naèm saün trong mieäng, sôû dó cheùm mình laø do lôøi noùi aùc." Ñaõ ñaønh noùi ly giaùn, noùi xuyeân taïc laø ñeå haïi ngöôøi, nhöng khi ñaõ laøm haïi ngöôøi thì theá naøo ngöôøi cuõng haïi laïi mình. "AÙc lai aùc baùo" laø theá. Ñeå traùnh söï thuø haèn, traùnh nghieäp döõ, chuùng ta khoâng neân doái traù, ñieâu ngoa. Lôïi ích cuûa söï khoâng doái traù: a) Veà phöông dieän caù nhaân. - Ñöôïc ngöôøi troïng neå, tin caäy, khoâng ai oaùn haän thuø hieàm; ñi ñaâu cuõng ñöôïc ngöôøi chung quanh

daønh cho moät ñòa vò thaân tín, nieàm nôû tieáp ñoùn. Trong ngheà nghieäp laøm aên, ngöôøi chaân thaät ñöôïc nhieàu thaân chuû, vaø ñöôïc giao phoù cho nhieàu troïng traùch quyù baùu. b) Veà phöông dieän ñoaøn theå. - Gia ñình vaø xaõ hoäi ñöôïc ñoaøn keát trong söï tin caäy. Moïi coâng cuoäc chung, ñöôïc xuùc tieán coù keát quaû toát. Ñoàng baøo thöông yeâu, thoâng caûm nhau hôn. Haïn cheá: Noùi doái laø moät tai hoïa lôùn lao, cho mình vaø xaõ hoäi. Tuy nhieân, cuõng coù vaøi tröôøng hôïp neân noùi doái. Ñoù laø khi naøo vì loøng töø bi maø phaûi noùi doái ñeå cöùu ngöôøi hay vaät. Noùi doái phaïm toäi laø trong tröôøng hôïp do loøng tham, saân laøm ñoäng cô thuùc ñaåy.

Ngöôïc laïi, neáu do loøng töø bi thuùc ñaåy maø phaûi noùi doái, thì khoâng phaïm toäi. 5.- Khoâng ñöôïc uoáng röôïu Taát caû nhöõng thöù coù chaát men laøm say ngöôøi, hay chaát ñoäc haïi ngöôøi ñeàu khoâng ñöôïc uoáng. Chính mình khoâng uoáng ñaõ ñaønh, maø cuõng khoâng ñöôïc eùp naøi ngöôøi khaùc uoáng. EÙp naøi, khuyeán khích ngöôøi khaùc uoáng, toäi laïi naëng hôn caû chính mình uoáng nöõa. Luùc laâm bònh naëng, uoáng caùc thöù thuoác khoâng laønh, löông y baûo phaûi duøng röôïu hoøa vaøo thuoác, thì taïm ñöôïc duøng. Nhöng tröôùc khi duøng phaûi baïch cho chuùng Taêng bieát. Khi heát bònh, khoâng ñöôïc tieáp tuïc uoáng thuoác coù hoøa röôïu aáy nöõa. Vì nhöõng lyù do gì Phaät caám uoáng röôïu? - Phaät caám uoáng röôïu vì nhöõng lyù do sau ñaây: a) Baûo toaøn haït gioáng trí tueä. - Röôïu coøn nguy hieåm hôn thuoác ñoäc. Moät cheù thuoác ñoäc ta uoáng vaøo cheát ngay, nhöng chæ cheát moät thaân hieän taïi, chöù röôïu uoáng vaøo, laøm maát gioáng trí tueä, phaûi cheát ñi soáng laïi voâ soá kieáp. Vì theá ñeå baûo toaøn haït gioáng trí tueä quyù baùu, Phaät caám uoáng röôïu. b) Ngaên ngöøa nhöõng nguyeân nhaân sanh ra toäi loãi. - Röôïu chính noù khoâng phaûi laø moät toäi loãi nhö saùt sanh, troäm cöôùp, taø daâm, nhöng noù coù theå laøm nhaân cho nhöõng toäi loãi kia sanh ra. Khi ñaõ uoáng röôïu vaøo say söa, thì toäi naøo cuõng coù theå phaïm ñöôïc. Döôùi ñaây laø moät caâu chuyeän ñeå chöùng minh ñieàu ñoù:

- Moät anh noâng phu kia ñang caøy ruoäng giöõa ñoàng, boãng thaáy hieän ra söøng söõng tröôùc maët mình moät hung thaàn to lôùn, kyø dò, haêm doïa gieát anh. Anh kinh sôï, khoùc loùc xin tha maïng. Vò hung thaàn baûo: - Neáu ngöôi laøm moät trong ba vieäc naøy thì ta tha cheát cho: hoaëc laø gieát cha ngöôi, hoaëc laø ñaùnh meï ngöôi hay uoáng heát lít röôïu ñeå treân baøn nhaø ngöôi. Anh noâng phu suy nghó moät hoài roài traû lôøi: - Xin Ngaøi cho con ñöôïc uoáng lít röôïu. Hung thaàn nghe xong, coù veû haøi loøng roài bieán maát. Tröa hoâm aáy, anh noâng daân veà nhaø, thaáy lít röôïu maø oâng thaân mua ñeå ñaõi khaùch, vì nhaø saép coù gioã, anh ta voäi vaøng chuïp laáy, noác caïn moät hôi. Cha anh thaáy ñöùa con hoãn laùo, naém gaäy xoâng laïi ñaùnh maéng con. Ma men ñaõ thaám, anh ta khoâng coøn bieát phaûi traùi, giöït gaäy cuûa cha, ñaùnh oâng moät caây cheát toát! Baø meï chaïy ñeán oâm con la laøng. Anh ta chöa haû giaän, ñaùnh meï tuùi buïi. Xoùm laøng chaïy laïi baét anh daãn leân quan vì toäi gieát cha ñaùnh meï. Tænh laïi anh môùi bieát uoáng röôïu laø toäi naëng nhöùt trong ba ñieàu maø hung thaàn baét anh laøm. Toùm laïi, röôïu gaây ra nhieàu toäi loãi. Sau ñaây laø 10 tai haïi cuûa röôïu maø trong Kinh ñaõ noùi

ñeán: 1.- Cuûa caûi rôi maát; 2.- Taêng tröôûng loøng gieát haïi; 3.- Trí tueä keùm daàn; 4.- Söï nghieäp chaúng thaønh;

5.- Thaân taâm nhieàu khoå; 6 - Thaân hay taät bònh; 7.- Taâm saân haän boàng boät, öa caõi laãy; 8.- Phöôùc ñöùc tieâu moøn; 9.- Tuoåi thoï giaûm bôùt; 10.- Maïng chung ñoïa vaøo ñòa nguïc. Lôïi ích cuûa söï caám uoáng röôïu. a) Veà phöông dieän caù nhaân. - Ngöôøi khoâng uoáng röôïu thì traùnh ñöôïc 10 ñieàu haïi vöøa keå treân: Khoâng maát tieàn cuûa, thaân ít beänh taät, khoâng sinh loøng aùc ñoäc gieát haïi, bôùt noùng giaän, trí tueä taêng tröôûng, tuoåi thoï caøng cao v.v... b) Veà phöông dieän ñoaøn theå. - Gia ñình ñöôïc yeân vui, con caùi ít beänh taät, xaõ hoäi ñöôïc hoøa muïc, noøi gioáng ñöôïc huøng cöôøng. C. - KEÁT LUAÄN 1. - Phaät töû khoâng giöõ giôùi khoâng phaûi laø Phaät töû. - Chuùng ta ñaõ thaáy coâng duïng thieát thöïc vaø lôïi ích cuûa naêm giôùi veà phöông dieän caù nhaân vaø ñoaøn theå. Neáu Tam quy laø neàn taûng, thì Nguõ giôùi laø 5 naác thang cuûa ngöôøi Phaät töû taïi gia ñeå böôùc daàn leân Thaùnh quaû. Trong böôùc ñaàu, ngöôøi Phaät töû neáu coù theå phaùt nguyeän giöõ caû naêm giôùi thì caøng toát; neáu vì nhieàu söï raøng buoäc chöa theå giöõ ñöôïc caû naêm giôùi thì coù giöõ vaøi giôùi maø mình thaáy coù theå thöïc haønh ñöôïc, nhö: khoâng uoáng röôïu, khoâng noùi doái. Roài vôùi söï tinh taán

vaø Boà-ñeà taâm doõng maõnh, ta tieáp tuïc phaùt nguyeän giöõ theâm nhöõng giôùi khaùc nhö khoâng troäm caép, khoâng taø daâm... Nhöng ñaõ phaùt nguyeän giöõ giôùi naøo thì giöõ cho trung kieân, ñöøng coù moät böôùc tieán tôùi, hai böôùc thoaùi lui, duøng daèng nhö theá maõi thì khoâng bao giôø ñi ñeán ñaâu caû. Neáu ngöôøi Phaät töû maø khoâng giöõ giôùi naøo thì sao goïi laø Phaät töû? Ngöôøi thöôøng, khoâng theo Phaät maø coøn giöõ ñuùng tö caùch nhö khoâng uoáng röôïu, khoâng noùi doái, khoâng troäm caép thay, huoáng hoà laø Phaät töû? Ta ñeán vôùi ñaïo Phaät laø muoán vöôït leân treân ñôøi taàm thöôøng cuûa theá nhaân. Neáu chuùng ta vaøo Ñaïo roài maø vaãn tieáp tuïc cuoäc ñôøi troâi noåi cuõ, hay coøn teä hôn cuoäc ñôøi thöôøng cuûa theá nhaân, thì ñoù laø chuùng ta muoán laøm hoen oá ñaïo, Cho neân, ngöôøi Phaät töû phaûi coá gaéng giöõ giôùi ñeå cho xöùng ñaùng vôùi danh nghóa cuûa mình, ñeå ñem haïnh phuùc ñeán cho mình vaø chuùng sanh. 2.- Ngöôøi khoâng theo ñaïo Phaät cuõng neân giöõ giôùi. - Naêm giôùi noùi treân khoâng coù gì laø cao sieâu, huyeàn bí. Ñoù laø moät baøi hoïc coâng daân thoâng thöôøng maø baát cöù moät xaõ hoäi naøo, moät quoác gia naøo muoán phoàn thònh, huøng cöôøng cuõng khoâng theå boû soùt ñöôïc. Cho neân naêm ñieàu luaät aáy khoâng phaûi chæ ñeå aùp duïng rieâng cho giôùi Phaät töû, maø coøn chung cho taát caû nhöõng ai muoán soáng moät cuoäc soáng laønh maïnh, an vui, coù leã nghóa vaø tieán boä.

Moät xaõ hoäi maø moïi phaàn töû ñeàu thöïc hieän ñöôïc naêm giôùi caám aáy, thì ñoù laø moät xaõ hoäi göông maãu, vaên minh nhöùt theá giôùi. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ SAÙU SAÙM HOÁI DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ: Chuùng ta khoâng moät ai coù theå töï haøo laø hoaøn toaøn trong saïch; vaäy muoán ñöôïc trong saïch, caàn phaûi saùm hoái. I.- Ñònh nghóa hai chöõ saùm

hoái. 1.-Caùch a) Theá gian: traàu röôïu saùm taï toäi hoái sai b) Toân giaùo: khoå haïnh, laàm thieâu thaân röûa toäi

II.- Caùc 2.- Caùch a) Taùc phaùp, saùm hoái. B.- saùm soái caùch b) Thuû töôùng saùm hoái. CHAÙNH saùm hoái chaân c) Hoàng danh saùm hoái. ÑEÀ chính d) Voâ danh saùm hoái. cuûa Ñaïo Phaät III. Phaùt trieån 1.- Luaän veà toäi cuõ haïnh laønh ñeå 2.- Phaùt trieån haïnh tieâu tröø toäi cuõ laønh C.- KEÁT LUAÄN: 1.- Trong 4 phaùp saùm hoái treân, caàn löïa phaùp naøo thích hôïp vôùi mình ñeå saùm hoái. 2.- Ngöôøi tu haønh theo phaùp saùm hoái thì coù keát quaû toát ñeïp.

BAØI THÖÙ SAÙU SAÙM HOÁI A.- MÔÛ ÑEÀ

Chuùng ta soáng treân ñôøi naøy khoâng ai laø hoaøn toaøn trong saïch. Phaät thöôøng daïy: “Phaøm coøn xuoáng leân ba coõi, laên loän trong saùu ñöôøng, thì khoâng moät loaøi naøo ñöôïc hoaøn toaøn trong saïch, khoâng moät gioáng naøo döùt heát toäi loãi.” Thaät theá, coõi ñôøi naøy ñaõ ñöôïc goïi laø coõi traàn, thì laøm sao trong saïch ñöôïc? Ngöôøi ta thöôøng noùi “ôû baàu thì troøn, ôû oáng thì daøi”; vaäy thì ôû trong buïi taát phaûi laám buïi. Buïi ñôøi ñaõ laâu ñôøi laâu kieáp phuû leân thaân, leân ñaàu chuùng ta, vaøo trong buoàng gan laù phoåi cuûa chuùng ta. Noù laøm cho chuùng ta môø maét khoâng thaáy ñöôïc ñöôøng chaùnh; noù laøm cho chuùng ta ñuïc loøng, khoâng thaáy ñöôïc chaân taâm. Neáu chuùng ta muoán soáng maõi trong caûnh buïi nhô, muoán ñaém mình trong toäi loãi, thì khoâng noùi laøm gì. Nhöng khi chuùng ta ñaõ muoán ñöôïc trong saïch thaûnh thôi, muoán truùt boû toäi loãi cho loøng ñöôïc nheï nhaøng, thö thôùi, thì taát nhieân chuùng ta phaûi tìm phöông phaùp ñeå tröø cho heát buïi baëm, taåy tröø cho heát toäi loãi. Trong Ñaïo Phaät, phöông phaùp taåy tröø aáy goïi laø saùm hoái.

B.- CHAÙNH ÑEÀ I.- ÑÒNH NGHÓA: Chöõ “saùm”, tieáng Phaïn goïi laø samma; Haùn dòch laø “hoái quaù.” Kinh noùi: “Saùm giaû saùm kyø tieàn khieân, hoái giaû hoái kyø haäu quaù.” Nghóa laø, saùm laø aên naên loãi tröôùc, coøn hoái laø chöøa boû loãi sau. Neáu chæ duøng moät chöõ saùm hay moät chöõ hoái thì chöa ñuû yù nghóa, neân caùc Toå xöa gheùp hai chöõ laïi thaønh danh töø “saùm hoái”, dòch theo tieáng Vieät laø “aên naên chöøa loãi.” Nhö theá, trong chöõ saùm hoái coù haøm nghóa aên naên, hoái haän vì nhöõng loãi laàm trong quaù khöù, baát luaän laø laâu mau, vaø baây giôø cho ñeán veà sau, mình nguyeän laø khoâng taùi phaïm nöõa. Neáu bieát loãi cuõ laø baäy, baây giôø mình xin chuoäc loãi, maø sau naøy vaãn coøn laøm laïi, thì khoâng phaûi laø ñuùng nghóa saùm hoái trong Ñaïo Phaät. II.- CAÙC CAÙCH SAÙM HOÁI. 1.- Saùm hoái sai laàm. Ñuùng ra chöõ saùm hoái laø danh töø rieâng cuûa Ñaïo Phaät. Khi saùm hoái maø goïi laø sai laàm, thì khoâng phaûi laø saùm hoái nöõa roài. Nhöng ñeå tieän vieäc dieãn ñaït, chuùng ta haõy taïm duøng hai chöõ aáy ñeå noùi chung nhöõng caùch chuoäc toäi ôû theá gian hay trong caùc ñaïo ngoaøi (ngoaïi ñaïo). Ngöôøi theá gian, khi coù toäi loãi vôùi oâng baø, laøng nöôùc, thöôøng duøng traàu ruôïu, hay heo gaø, tieàn baïc ñeå taï toäi, xin loãi. Coù khi ngöôøi ta laïi duøng hình thöùc “ñoaùi coâng chuoäc toäi”, nhöng khi phaïm toäi vôùi trieàu ñình hay trong quaân nguõ chaúng haïn. Hình thöùc laáy coâng chuoäc

toäi cuõng coù choã hay, nhöng chöa hoaøn haûo vaø coøn thoâ thieån. Noù chæ aùp duïng ñeå ñoái phoù vôùi beân ngoaøi, chöù trong tröôøng hôïp nhöõng toäi loãi xaûy ra trong noäi taâm cuûa chuùng ta, nhöõng toäi loãi raát vi teá, raát saâu xa, thì khoù coù theå aùp duïng ñöôïc hình thöùc noùi treân. Trong caùc ngoaïi ñaïo, ngöôøi ta cuõng coù duøng nhieàu hình thöùc chuoäc toäi: nhö coù ñaïo duøng maùu thuù vaät ñeå xin röûa toäi vôùi thaàn linh; coù ñaïo chuû tröông xuoáng taém ôû nhöõng soâng, suoái maø ngöôøi ta cho laø linh thieâng thì heát toäi; coù ñaïo laïi ñem phaåm vaät ñeå xin Thaùnh Thaàn xaù toäi; coù ñaïo laïi chuû tröông khoå haïnh, eùp xaùc nhö ñaùnh ñaäp thaân mình, nhòn ñoùi khaùt, chòu noùng reùt, naèm gai neám maät ñeå ñöôïc giaûi thoaùt toäi loãi. Nhöõng caùch chuoäc toäi nhö theá ñeàu sai laàm heát. Toäi loãi thuoäc veà taâm lyù, khoâng coù hình töôùng. Vaäy thì laøm sao coù theå laáy vaät chaát nhö nöôùc, maùu huyeát, phaåm vaät hay xaùc thaân ñeå laøm saïch toäi ñöôïc. 2.- Saùm hoái chaân chính Ñöùc Phaät daïy raèng: “Toäi loãi do taâm cuûa ngöôøi taïo ra, khoâng ai coù quyeàn thöôûng phaït ñöôïc. Keû gieo gioáng xaáu thì aên traùi dôû, ngöôøi troàng gioáng quyù thì höôûng quaû ngon. Toäi loãi ñaõ töø taâm taïo, thì cuõng phaûi töø taâm maø saùm.” Lôøi noùi thaät roõ raøng, chí lyù, hôïp vôùi thöïc nghieäm. Vaäy chuùng ta muoán heát toäi, phaûi y theo nhöõng phaùp saùm hoái chaân chaùnh cuûa Ñaïo Phaät maø thöïc haønh. Trong Ñaïo Phaät, coù 4 phaùp saùm hoái sau ñaây, coù phaùp thuoäc veà söï, coù phaùp thuoäc veà lyù: - Taùc phaùp saùm hoái (söï)

- Thuû töôùng saùm hoái (söï) - Hoàng danh saùm hoái (söï) - Voâ danh saùm hoái (lyù) a) Taùc phaùp saùm hoái: Phaùp saùm hoái naøy thuoäc veà söï, phaûi laäp giôùi ñaøn vaø thænh thanh tònh Taêng chöùng minh, neân goïi laø taùc phaùp. Khi vaøo giôùi ñaøn, mình phaûi thaønh thaät toû baøy toäi loãi moät caùch thaønh khaån, chí taâm aên naên vaø nguyeän veà sau khoâng taùi phaïm nöõa. Moät loøng thaønh kính saùm hoái nhö vaäy, khi giôùi theå ñöôïc thanh tònh, töùc laø heát toäi. b) Thuû töôùng saùm hoái: Phaùp naøy thuoäc veà söï, vaø khoù hôn phaùp tröôùc. Phaät cheá phaùp naøy, laø saùm hoái thuoäc quaùn töôûng, cho nhöõng ngöôøi tu haønh coù trình ñoä cao, hoaëc ôû choã khoâng coù Taêng, hay coù nhöng khoâng ñöôïc thanh tònh. Muoán tu phaùp naøy, haønh giaû phaûi ñeán tröôùc töôïng Phaät hay Boà Taùt, thaønh taâm leã baùi, trình baøy nhöõng toäi loãi ñaõ phaïm, vaø nguyeän aên naên chöøa boû. Laøm nhö theá töø moät ngaøy, ba ngaøy, baûy ngaøy, 49 ngaøy, vaø maõi maõi ñeán khi naøo thaáy ñöôïc haûo töôùng: nhö thaáy haøo quang, hoa sen baùu, thaáy Phaät, Boà Taùt ñeán xoa ñaàu v.v... thì môùi thoâi. c) Hoàng danh saùm hoái: Phaùp Hoàng danh saùm hoái naøy cuõng thuoäc veà söï, do Ngaøi Baát Ñoäng Phaùp Sö ñôøi nhaø Toáng beân Trung Hoa soaïn ra. Ngaøi ruùt 53 danh hieäu Phaät trong Kinh “Nguõ Thaäp Tam Phaät” töùc laø töø Ñöùc Phaät Phoå Quang cho ñeán Phaät Nhöùt Theá Phaùp Traøng Maõn Vöông, vaø ruùt 35 hieäu Phaät trong Kinh

“Quaùn Döôïc Vöông, Döôïc Thöôïng”, vôùi phaùp thaân Ñöùc Phaät A Di Ñaø, sau theâm vaøo keä Phoå Hieàn ñaïi nguyeän, thaønh nghi thöùc saùm hoái naøy, toång coäng laø 108 laïy, ñeå aùm chæ töø 108 phieàn naõo. Nghi thöùc saùm hoái naøy, neáu ai chí thaønh kính leã, thì seõ dieät töø ñöôïc nhöõng phieàn naõo vaø toäi loãi

ñaõ taïo, trong ñôøi hieän taïi cuõng nhö nhieàu ñôøi quaù khöù. Ñöùc Phaät Tyø Baø Thi noùi: “Neáu chuùng sanh naøo nghe danh hieäu 53 vò Phaät naøy, thì traêm ngaøn öùc kieáp khoâng ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc.” Ñöùc Phaät Thích Ca noùi: “Thuôû xöa, ñôøi Phaät Dieäu Quang, Ta ñi tu nhaèm ñôøi maït phaùp, nhôø ñöôïc nghe danh hieäu 53 vò Phaät naøy, vaø thaønh taâm leã baùi, maø traùnh khoûi nhöõng ñau khoå trong ñöôøng sanh töû luaân hoài nhieàu kieáp.” Coøn 35 danh hieäu Phaät sau, töø Ñöùc Phaät Thích Ca cho ñeán Ñöùc Phaät Böûu Lieân Hoa Thieän Truï Ta La Thoï Vöông, thì trong Kinh Baûo Tích noùi: “Neáu taát caû chuùng sanh, hoaëc phaïm toäi nguõ nghòch hay thaäp aùc, ñeán muoân kieáp khoâng theå saùm hoái, chæ xöng danh hieäu 35 vò Phaät naøy vaø leã baùi, thì bao nhieâu toäi chöôùng ñeàu tieâu tröø.” Hoàng danh cuûa chö Phaät coù coâng ñöùc khoâng theå nghó baøn nhö vaäy, neân Ngaøi Baát Ñoäng Phaùp sö môùi soaïn ra ñeå laøm nghi thöùc saùm hoái. Phaùp Hoàng danh saùm hoái hieän nay, haàu heát caùc chuøa ñeàu thöïc haønh theo. Veà sau Ngaøi Töø Vaân Phaùp sö vì nhöõng ngöôøi yeáu ñuoái hoaëc khoâng quen laïy nhieàu, neân ñaõ soaïn ra moät nghi thöùc saùm hoái, raát goïn, deã vaø ñaày ñuû yù nghóa, cuõng goïi laø Phaùp tieåu saùm hoái, ñeå cho Phaät töû haèng ngaøy coù theå saùm hoái toäi loãi cuûa mình.

d) Voâ-sanh saùm hoái: Phaùp naøy thuoäc veà lyù saùm hoái, raát cao vaø khoù, baäïc thöôïng caên môùi coù theå thöïc haønh ñöôïc. Coù hai caùch saùm: - Quaùn taâm voâ sanh: Nghóa laø quan saùt töï taâm mình hieän tieàn khoâng sanh. Nhö trong Kinh Kim Cang noùi: “Taâm quaù khöù khoâng theå ñöôïc, taâm hieän taïi chaúng coù, taâm vò lai cuõng khoâng.” Quaùn trong ba thôøi gian ñeàu khoâng coù taâm, thì voïng nieäm khoâng töø ñaâu maø coù; neáu voïng nieäm khoâng coù, thì caùc toäi loãi cuõng khoâng. Kinh noùi: “Toäi töø nôi taâm sanh maø cuõng töø nôi taâm dieät. Neáu taâm naøy khoâng sanh, thì toäi kia cuõng chaúng coøn, theá môùi thaät laø saùm hoái.” - Quaùn phaùp voâ sanh: Nghóa laø quan saùt thaät töôùng (chôn taùnh) cuûa caùc phaùp khoâng sanh. Chöõ “thaät töôùng”, nghóa laø caùi töôùng aáy khoâng sanh khoâng dieät, khoâng hö doái; töø xöa ñeán nay noù vaãn thöôøng nhö theá, khoâng bò thôøi gian thay ñoåi, hay khoâng gian chuyeån dôøi, suoát xöa thaáu nay, neân goïi laø thaät töôùng (Töôùng chaân thaät). Noù cuõng coù teân laø chôn nhö hay chôn taâm... Khi nhaän ñöôïc thaät töôùng roài, thì caùc giaû töôùng ñeàu khoâng coøn. Luùc baáy giôø nhöõng toäi loãi (giaû töôùng) kia, khoâng coøn gaù nöông vaøo ñaâu maø toàn taïi. Trong Kinh Quaùn Phoå Hieàn coù cheùp: “Muoán saùm hoái, phaûi quaùn thaät töôùng cuûa caùc phaùp, thì toäi môùi hoaøn toaøn tieâu dieät.” III .- PHAÙT TRIEÅN HAÏNH LAØNH MÔÙI ÑEÅ TIEÂU TRÖØ TOÄI LOÃI CUÕ Laøm leã saùm hoái xong, phaûi phaùt trieån nhöõng haïnh laønh cho nhieàu, ñeå tieâu tröø nhöõng toäi loãi cuõ.

1.- Luaän veà toäi loãi thôøi gian ñaõ qua. Nhöõng toäi loãi xöa cuûa chuùng ta raát nhieàu, coù theå noùi laø voâ soá. Söï soáng cuûa chuùng ta tieáp noái lieân laïc vôùi nhau töø ñôøi noï ñeán ñôøi kia, nhö moät xaâu chuoãi daøi voâ taän. Roài cöù trong moãi ñôøi, töø sanh ñeán töû, töø töû ñeán sanh, chuùng ta cöù taïo theâm toäi maõi. Töø caùi teä naøy baét qua caùi dôû khaùc, roài töø caùi loãi nhoû ñi ñeán caùi toäi

lôùn, caùi ñaø aáy cöù taêng tieán maõi taïo thaønh moät söùc maïnh goïi laø nghieäp löïc, daét daãn chuùng ta vaøo ñöôøng khoå naõo, meâ laàm, töùc laø doøng sanh töû maø chuùng ta ñang thoï vaäy. Trong Kinh Hoa Nghieâm ñöùc Phoå Hieàn Boà Taùt noùi: “Neáu toäi loãi chuùng sanh coù hình töôùng, thì taát caû hö khoâng cuõng khoâng chöùa heát.” Thaät theá, toäi loãi cuûa chuùng sanh chaát choàng töø muoân vaïn kieáp, vaø truyeàn noái qua thôøi gian, bôûi di truyeàn, phong tuïc, thoùi quen v.v... Chaúng haïn nhö taùnh tham, chuùng ta môùi sanh, naøo coù ai daïy cho chuùng ta ñaâu, theá maø chuùng ta vaãn bieát! Cuõng khoâng ai baûo chuùng ta giaän hôøn, vaäy maø gaëp ñieàu gì traùi yù, laø chuùng ta cau coù, la loái lieàn. Nhöõng taùnh xaáu aáy coù moät laàn vôùi thaân vaø raát saâu saéc, khoù döùt töø. Trong kinh goïi chuùng noù laø “caâu sanh phieàn naõo”, hay “boån höõu chuûng töû”, nghóa laø nhöõng haït gioáng coù töø laâu. Nhöõng haït gioáng xaáu naøy laïi coøn laøm duyeân sanh ra caùc toäi loãi khaùc, maø trong kinh luaän goïi laø “Phaân bieät phieàn naõo” hay “thæ khôûi chuûng töû”, nghóa laø haït gioáng môùi nhieãm do aûnh höôûng thôøi ñaïi, taäp quaùn, phong tuïc chi phoái. “Phaân bieät phieàn naõo thì coù theå deã töø, nhöng “caâu sanh phieàn naõo” raát khoù töø. Chuùng nhö coû cuù, ñaâm saâu goác reã raát xa;

neáu ngöôøi laøm vöôøn khinh thöôøng noù thì khoâng deã gì doïn ñaát saïch coû. Cho neân chuùng ta khoâng neân saùm hoái laáy leä, laáy coù ñöôïc! Chuùng ta phaûi laøm sao cho: a) Nhöõng taùnh xaáu kia yeáu bôùt daàn daàn, do söùc maïnh cuûa loøng thaønh khaån vaø chí cöông quyeát; b) Roài döùt tuyeät chuùng, maø neáu khoâng coù phöông phaùp thích hôïp, thì chaúng khaùc gì laáy ñaù ñeø coû: noù naèm beïp taïm thôøi, nhöng khi dôøi ñaù ñi, noù seõ moïc leân maïnh meõ hôn tröôùc. Phöông phaùp thích hôïp trong söï saùm hoái laø: phaùt trieån haïnh laønh, ñeå tieâu töø toäi loãi cuõ. 2.- Phaùt trieån haïnh laønh. Trong loøng moãi chuùng ta khoâng phaûi toaøn chöùa ñöïng nhöõng taùnh xaáu xa. Neáu taùnh xaáu ñaõ coù töø muoân ñôøi, thì taùnh toát cuõng ñaõ coù töø voâ thæ. Chuùng ta moãi ngöôøi ñeàu coù Phaät taùnh laø caùi maàm cuûa muoân haïnh laønh, caùi maàm aáy ñaõ bò choân vuøi döôùi bao lôùp duïc voïng, si meâ. Baây giôø muoán tieâu töø duïc voïng thì chuùng ta phaûi taïo ñieàu kieän, cho caùi maàm Phaät taùnh troå laù, leân hoa, keát traùi Boà-ñeà. Ñieàu kieän laøm cho maàm Boà-ñeà phaùt trieån laø nhöõng haïnh laønh nhö: Tö øbi, Hyû xaû, Boá thí, Trì giôùi, Nhaãn nhuïc, Tinh taán v.v... Neáu chuùng ta phaùt trieån nhöõng tính toát aáy, taát nhieân nhöõng taùnh xaáu khoâng coù ñaát ñeå moïc leân nöõa.

C.- KEÁT LUAÄN:

Nhö chuùng ta ñaõ thaáy ôû caùc ñoaïn treân, ngöôøi theá gian hay caùc toân giaùo ñeàu coù nhöõng caùch thöùc aên naên

ngöøa loãi caû. Song, chæ coù phaùp saùm hoái cuûa Ñaïo Phaät môùi döùt töø ñöôïc toäi loãi, do choã laáy söï caûi aùc, tuøng thieän laøm coát yeáu. Trong 4 phaùp saùm hoái cuûa Ñaïo Phaät, coù phaùp veà söï, coù phaùp veà lyù, coù phaùp cao, coù phaùp thaáp. Vaäy phaûi tuøy theo caên cô vaø hoaøn caûnh cuûa moãi ngöôøi maø aùp

duïng. Ngöôøi thöôïng caên, thì quaùn phaùp voâ sanh saùm hoái. Ngöôøi khoâng gaëp caûnh thuaän tieän, khoâng coù giôùi ñaøn, khoâng gaëp cao Taêng, thì duøng phaùp Thuû töôùng saùm hoái. Ngöôøi ñöôïc caûnh thuaän tieän coù giôùi ñaøn thanh tònh, coù cao Taêng ñaïi ñöùc thì duøng phaùp Taùc phaùp saùm hoái. Coøn thaáy mình toäi chöôùng naëng neà, vaø thaáy caùc phaùp treân khoù thöïc haønh ñöôïc, thì cöù moãi ñeâm, hay trong nhöõng böõa aên chay vaø ngaøy soùc voïng, tuøy tieän ñeán chuøa hay ôû nhaø chí taâm laïy Hoàng danh saùm hoái, hoaëc Tieåu saùm hoái cuõng toát. Trong caùc phaùp saùm hoái cuûa Ñaïo Phaät, maëc duø coù laïy, coù quyø, coù leã baùi, nhöng khoâng phaûi ñeå caàu caïnh van xin ñöôïc tha toäi. Trong caùi laïy, caùi quyø aáy, coù chöùa khoâng bieát bao nhieâu yù nghóa vaø ích lôïi. Vaãn bieát laïy vaø quyø, nhöùt laø trong phaùp Hoàng danh saùm hoái, thaät laø hao hôi meät xaùc, nhöng trong caùi meät xaùc thaân, coù caùi vui tinh thaàn, trong caùi söï töôùng beân ngoaøi coù haøm caùi yù nghóa beân trong. Thaät vaäy, tuy coù laïy nhieàu, nieäm laâu, nhöng vaãn khoâng ra ngoaøi nhöõng muïc ñích sau: 1.- Tìm caùch thieát thöïc laøm cho taâm taùnh con ngöôøi ñöôïc trong saïch, heát söï loãi laàm ôû trong ñôøi hieän

taïi, maø cuõng tieâu tröø nhöõng toäi aùc trong nhöõng ñôøi quaù khöù. 2.- Tìm caùch phaùt trieån nhöõng haïnh cao caû, noi theo nhöõng göông maãu saùng suoát cuûa caùc baäc Thaùnh hieàn. Toùm laïi, caùc phaùp saùm hoái cuûa Ñaïo Phaät, neáu thöïc haønh moät caùch ñuùng ñaén, seõ ñem laïi nhöõng keát quaû quí baùu sau ñaây: - Laøm phaùt trieån taùnh thaønh thaät. - Trau doài ñöùc taùnh cöông quyeát trong söï dieät tröø taùnh xaáu. - Döùt ñöôïc toäi, sanh phöôùc. - Mau thaúng ñeán choã giaûi thoaùt an vui. Nhôø phaùp saùm hoái cuûa Ñaïo Phaät, con ngöôøi coù theå caûi hoùa loøng mình toát ñeïp hôn. Nhôø phaùp saùm hoái, con ngöôøi coù theå laøm cho ñôøi soáng caù nhaân ñöôïc haïnh phuùc, vaø ñôøi soáng xaõ hoäi ñöôïc hoøa bình, an laïc. Vaäy ai laø ngöôøi muoán heát toäi loãi; ai laø ngöôøi muoán giaûi thoaùt sanh töû luaân hoài; ai laø ngöôøi yeâu chuoäng chaân lyù, haõy cuøng nhau nghieân cöùu vaø thöïc haønh caùc phaùp saùm hoái cuûa Ñaïo Phaät cho kyõ löôõng, ñeå tröôùc laø caûi thieän ñôøi soáng caù nhaân, sau laø ñôøi soáng cuûa gioáng höõu tình ñöôïc bôùt ñau khoå, vaø theâm an vui. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ BAÛY THÔØ PHAÄT, LAÏY PHAÄT, CUÙNG PHAÄT DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ

Phaøm nhöõng baäc coù coâng ôn lôùn vôùi nhaân loaïi ñeàu ñöôïc toân thôø. SöïÏ toân thôø aáy laø bieåu hieän cuûa loøng tri aân vaø söï haâm moä.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- THÔØ PHAÄT

1.- Phaät laø moät baäc ñaùng toân thôø

2.- Phaûi thôø Phaät nhö theá naøo môùi ñuùng yù nghóa?

3.- Phaûi thôø Ñöùc Phaät naøo?

4.- Caùch thöùc thôø Phaät.

II.- LAÏY PHAÄT

1.- YÙ nghóa laïy Phaät

2.- Phaûi laïy Phaät nhö theá naøo môùi ñuùng nghóa?

- Leã sai.

- Leã ñuùng.

3.- Boán pheùp laïy (thuoäc veà lyù) a) Phaùt trí thanh tònh leã.

b) Bieán nhaäp phaùp giôùi leã.

c) Chaùnh quaùn leã.

d) Thaät töôùng bình ñaúng leã.

III.- CUÙNG PHAÄT

1.- YÙ nghóa veà cuùng Phaät

2. Phaûi cuùng Phaät vôùi nhöõng gì? (veà söï)

3.- Naêm moùn dieäu höông ñeå cuùng Phaät (veà lyù) a) Höông giôùi b) Höông ñònh c) Höông hueä d) Höông giaûi thoaùt.

ñ) Höông giaûi thoaùt tri kieán.

4.- Cuùng döôøng Phaùp baûo.

5.- Cuùng döôøng Taêng baûo.

C.- KEÁT LUAÄN

1.- Lôïi ích cuûa söï thôø Phaät, laïy Phaät, cuùng Phaät. 2.- Khuyeân phaùt taâm chaùnh tín trong söï thôø Phaät, laïy Phaät, cuùng Phaät.

BAØI THÖÙ BAÛY THÔØ PHAÄT, LAÏY PHAÄT, CUÙNG PHAÄT A. MÔÛ ÑEÀ:

Xöa nay, nhöõng baäc coù coâng ôn lôùn ñoái vôùi quoác gia, xaõ hoäi ñeàu ñöôïc toân suøng, ngöôõng moä. Söï toân suøng, ngöôõng moä naøy do nhieàu nguyeân nhaân, nhöng nguyeân nhaân chính laø loøng tri aân vaø söï mong muoán ñöôïc noi theo göông saùng. Tuïc ngöõ coù caâu: “AÊn traùi phaûi nhôù keû troàng caây, uoáng nöôùc phaûi nhôù ngöôøi ñaøo gieáng.” Loøng tri aân laø moät ñöùc taùnh quí baùu, maø nhöõng ngöôøi coù chuùt coâng baèng khoâng theå thieáu ñöôïc. Moät xaõ hoäi goàm nhöõng phaàn töû phi aân boäi nghóa, aên chaùo ñaù baùt, khoâng theå toàn taïi ñöôïc laâu daøi, vì noù laøm chaùn naûn nhöõng keû coù loøng, vaø laøm khoâ caïn nguoàn hy sinh. Vaû laïi, neáu con ngöôøi thaáy ñieàu toát, ngöôøi hieàn maø chaúng haâm moä, thaáy ñieàu xaáu, ngöôøi aùc maø khoâng traùnh xa, thì con ngöôøi aáy laø ngöôøi thieáu caên baûn ñaïo ñöùc, thieáu maàm thieän, khoù coù theå tieán boä. Vì nhöõng lyù do treân, ta thaáy treân theá giôùi, baát luaän ôû phöông trôøi naøo, daân toäc naøo, thôøi ñaïi naøo, heã keû coù coâng vôùi laøng xoùm, thì ñöôïc laøng xoùm toân thôø, keû coù coâng vôùi quoác gia, daân toäc, thì ñöôïc quoác gia, daân toäc toân thôø, keû coù coâng ñöùc vôùi nhaân loaïi, thì ñöôïc nhaân loaïi suøng thöôïng. Söï thôø cuùng trong caùc toân giaùo cuõng khoâng ra ngoaøi nhöõng lyù do ñaõ keå treân. Nhöng ôû caùc toân giaùo,

söï thôø cuùng coù taùnh caùch thöôøng tröïc vaø thieát tha hôn, vì caùc vò Giaùo chuû laø nhöõng baäc coù coâng ôn lôùn ñoái vôùi nhaân loaïi vaø laø nhöõng göông saùng maø tín ñoà caàn ñaët luoân luoân ôû tröôùc maét ñeå soi saùng ñôøi mình. Trong caùc vò Giaùo chuû, thì Ñöùc Phaät laø vò ñöôïc nhieàu tín ñoà suøng moä nhaát. Söï suøng moä ôû ñaây bieåu hieän trong söï thôø, laïy vaø cuùng Phaät.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I.- THÔØ PHAÄT 1.- Phaät laø baäc ñaùng toân thôø. Phaät laø nhöõng baäc ñaõ daøy coâng tu luyeän phöôùc ñöùc vaø trí tueä, cho neân ñaõ ñöôïc hoaøn toaøn saùng suoát vaø coù ñaày ñuû ñöùc haïnh cao quyù. Caùc Ngaøi ñaõ duøng ñöùc vaø trí aáy ñeå daãn daét chuùng sanh ra ngoaøi bieån khoå luaân hoài, vaø ñöa ñeán ñòa vò saùng suoát an vui. Trong coâng vieäc ñoä sanh aáy, caùc Ngaøi laïi khoâng bao giôø thoái chuyeån ngaõ loøng maëc duø gaëp trôû löïc khoù khaên. Caùc Ngaøi ñaõ nguyeän ñoä cho toaøn theå chuùng sanh, cho ñeán khi naøo khoâng coøn moät chuùng sanh naøo ñeå ñoä nöõa môùi thoâi. Thaät laø ñuùng vôùi caâu: "Töï giaùc, giaùc tha, giaùc haïnh vieân maõn." Moät baäc coù ñuû ba ñöùc tính quyù baùu laø Bi, Trí, Duõng, ba ñöùc taùnh caên baûn maø moät con ngöôøi muoán ñöôïc toaøn thieän, toaøn myõ, toaøn chaân, khoâng theå thieáu ñöôïc. Moät baäc sieâu phaøm xuaát chuùng, coù nhöõng lôøi daïy quyù baùu, nhöõng cöû chæ cao thöôïng, nhöõng haønh ñoäng saùng suoát, moät ñôøi soáng göông maãu nhö Phaät, maø chuùng ta khoâng toân thôø, thì coøn toân thôø ai nöõa?

2.- Nhöng chuùng ta phaûi thôø Phaät nhö theá naøo môùi ñuùng yù nghóa? Nhö treân ñaõ noùi, chuùng ta thôø Phaät laø ñeå toû loøng tri aân cuûa chuùng ta ñoái vôùi moät vò ñaõ coù aân ñöùc lôùn vôùi nhaân loaïi. Chuùng ta thôø Phaät laø ñeå coù luoân luoân ôû tröôùc maët moät göông maãu saùng suoát troïn laønh ñeå raäp khuoân tö töôûng, lôøi noùi vaø haønh ñoäng cuûa chuùng ta ñöôïc chaân, thieän, myõ nhö Phaät vaäy. Ngöôøi ta thöôøng noùi: "Gaàn möïc thì ñen, gaàn ñeøn thì saùng." Chuùng ta thôø Phaät laø muoán luoân luoân ñöôïc coù beân mình caùi ngoïn ñeøn trí tueä cuûa Ngaøi, caùi höông töø bi cuûa Ngaøi, ñeå ñöôïc saùng laây, thôm laây, chöù khoâng phaûi chuùng ta coù muïc ñích caàu caïnh Ngaøi ñeå Ngaøi ban phöôùc, tröø hoïa, ñeå Ngaøi che chôû cho chuùng ta mua may baùn ñaét moät caùch baát löông, hay ñeå chuùng ta döïa vaøo theá löïc cuûa Ngaøi, tha hoà laøm nhöõng ñieàu baát chính. Neáu chuùng ta thôø Ngaøi vôùi muïc ñích sai laïc nhö vöøa noùi ôû treân, thì khoâng nhöõng chuùng ta ñaõ phæ baùng Ñöùc Phaät, maø coøn töi taïo tö töôûng khoâng toát cho chuùng ta nöõa. 3.- Phaûi thôø Ñöùc Phaät naøo? Ñöùc Phaät naøo cuõng coù nghóa voâ löôïng quang, voâ löôïng thoï bao la cuøng khaép vaø coâng ñöùc tu haønh phöôùc trí voâ löôïng voâ bieân caû; neân heã thôø moät Ñöùc Phaät laø thôø taát caû caùc Ñöùc Phaät. Nhöng chuùng ta cuõng neân tuøy theo thôøi kyø giaùo hoùa cuûa moãi Ñöùc Phaät vaø phaùp moân tu haønh maø thôø cho xöùng lyù, hôïp cô. Thí duï nhö hieän nay, chuùng ta ôû

vaøo thôøi kyø giaùo hoùa cuûa Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni, thì leõ coá nhieân, chuùng ta phaûi thôø Ngaøi tröôùc heát. Neáu tín ñoà naøo tu veà "Tònh Ñoä Toâng", chuyeân veà phaùp moân "Trì danh nieäm Phaät" ñeå caàu vaõng sanh, thì tín ñoà aáy

phaûi thôø Ñöùc Phaät A Di Ñaø. Hoaëc giaû, neáu Phaät töû muoán thôø taát caû caùc Ñöùc Phaät trong ba ñôøi, thì neân thôø Ñöùc Phaät Thích Ca, Ñöùc A Di Ñaø, vaø Ñöùc Di Laëc, goïi laø thôø "Tam theá Phaät." 4.- Caùch thöùc thôø Phaät Nhö vaäy, trong nhaø tín ñoà, neáu muoán thôø töôïng Phaät, thì nhieàu nhaát laø ba vò. Vaø neân nhôù raèng, trong khi thôø Tam Theá Phaät, phaûi saép ñaët chung moät baøn. Neáu töôïng loàng kieáng thì neân treo ngay thaúng, khoâng ñöôïc caùi cao, caùi thaáp, cuõng khoâng ñöôïc caùi to, caùi beù; coøn nhö töôïng goã, töôïng ñoàng, töôïng saønh, thì ñeå ngang haøng ñoàng baäïc, khoâng neân ñeå taàng treân, caáp döôùi. Baøn thôø Phaät phaûi ñaët chính giöõa nhaø, baøn thôø oâng baø, thì neân thôø moät beân. Neáu nhaø laàu thì thôø Phaät ôû taàng treân. Taïi baøn thôø Phaät khoâng neân ñeå taïp vaät naøo khaùc, ngoaøi bình boâng, lö höông, chaân ñeøn vaø dóa quaû. Nhöõng vaät naøy moãi ngaøy ñeàu chaêm soùc lau queùt saïch seõ luoân. Laàn ñaàu tieân thænh töôïng Phaät, tín ñoà phaûi laøm leã thöôïng töôïng, cuõng goïi laø leã an vò Phaät. Leã naøy khoâng baét buoäc phaûi toå chöùc linh ñình, chæ neân laøm moät caùch ñôn giaûn, nhöng khoâng keùm veû trang nghieâm vaø tinh khieát. Muoán ñöôïc hai ñaëc ñieåm aáy, chuû nhaø

phaûi doïn mình saïch seõ: aên chay, giöõ giôùi vaø môøi theâm thieän höõu trí thöùc ñeán hoä nieäm moät thôøi kinh. Vaø baét ñaàu töø ngaøy laøm leã an vò Phaät trôû ñi, taát caû moïi ngöôøi trong nhaø, moãi ngaøy ra voâ troâng thaáy töôïng Phaät, neân nghó nhôù ñeán ñöùc haïnh cao caû cuûa Ngaøi maø chænh ñoán laïi thaân taâm mình. Moãi ngaøy ñeàu lo caûi thieän laïi söï cö xöû vôùi nhau, ñoái noäi cuõng nhö ñoái ngoaïi, phaûi luoân luoân thaám nhuaàn tinh thaàn töø bi, baùc aùi vaø bình ñaúng. Nhö theá môùi xöùng ñaùng vôùi danh nghóa cuûa moät gia ñình coù thôø Phaät. Thôø phuïng laâu naêm, töôïng Phaät bò hö raùch, khoâng theå sôn pheát hay söûa chöõa laïi ñöôïc, thì neân thay ñoåi töôïng môùi. Khi coù töôïng môùi roài thì töôïng cuõ phaûi daâng vaøo chuøa chôø dòp nhaäp thaùp, chôù khoâng neân baï ñaâu boû ñoù maø mang toäi. II.- LAÏY PHAÄT 1. YÙ nghóa laïy Phaät Ngaøy xöa, khi Ñöùc Phaät coøn taïi theá, caùc ñeä töû töø vua quan ñeán daân chuùng, moãi laàn ñöôïc may maén gaëp Ñöùc Phaät Thích Ca, ñeàu cuùi xuoáng oâm chaân Phaät vaø ñaët traùn mình leân chaân Ngaøi ñeå toû loøng ngöôõng moä, toân thôø moät baäc toái thöôïng: Bi, trí sieâu phaøm. Cöû chæ aáy laø moät cöû chæ voâ cuøng khieâm toán, nhu thuaän vaø hoaøn toaøn tin caäy ñoái vôùi Ñöùc Phaät. Sau khi Phaät nhaäp dieät, toaøn theå tín ñoà vaãn xem Ngaøi nhö coøn taïi theá, vaø caùi cöû chæ cuùi xuoáng oâm chaân Phaät vaãn coøn tieáp noái toàn taïi cho ñeán ngaøy nay vaø muoân ngaøn naêm sau. Caùi cöû chæ aáy coù coâng duïng laøm

cho tín ñoà bao giôø cuõng hình dung nhö Ñöùc Phaät coøn ngoài tröôùc maët mình ñeå chöùng giaùm cho taám loøng thaønh kính thieát tha cuûa mình. 2.- Phaûi laïy Phaät nhö theá naøo môùi ñuùng yù nghóa. Ñeå cho ñuùng vôùi yù nghóa treân, khi laïy Phaät phaûi quyø xuoáng, ngöûa hai baøn tay ra nhö ñang naâng hai chaân Phaät vaø cuùi löng xuoáng ñaët traùn mình treân hai loøng baøn tay. Tröôùc khi laïy Phaät, phaûi doïn mình cho saïch seõ: röûa maët, suùc mieäng, lau tay chaân, thay y phuïc vaø maëc aùo traøng. Xong xuoâi, môùi ñoát höông ra tröôùc baøn Phaät, ñöùng ngay

thaúng, tay chaép ñeå tröôùc ngöïc, maét nhìn töôïng Phaät, taâm töôûng ñeán caùc töôùng toát vaø nhöõng ñöùc haïnh cao caû cuûa Ngaøi, vaø toû baøy nguyeän voïng chaân chaùnh cuûa mình, xaù roài caém höông vaøo lö, ñaùnh tieáng chuoâng vaø laïy Phaät ba laïy. Leã Phaät nhö theá môùi ñuùng phaùp; trong kinh goïi laø "thaân taâm cung kính leã", nghóa laø thaân taâm haêng haùi teà chænh, nghieâm trang, taâm thì hôùn hôû vui möøng vaø heát loøng thaønh kính nhö gaëp ñöôïc Phaät coøn taïi theá. Traùi laïi, chuùng ta leã Phaät vôùi loøng ngaõ maïn (trong kinh goïi laø ngaõ maïn leã), hay vôùi taâm caàu danh (trong kinh goïi laø caàu danh leã), thì ñaõ khoâng coù keát quaû gì, maø coøn mang theâm toäi. Ngaõ maïn leã, laø khi laïy Phaät maø trong taâm coøn ngaïo ngheã, kieâu caêng, naêm voùc (ñaàu, hai tay, hai chaân) khoâng saùt ñaát, ñöùng leân cuùi xuoáng moät caùch caåu thaû, qua loa cho coù chuyeän.

Caàu danh leã, laø khi thaáy coù ñoâng ngöôøi thì mieäng lieàn to tieáng daøi hôi xöng danh hieäu Phaät, thaân laïi sieâng naêng laïy khoâng ngöøng nghæ, coù yù ñeå cho moïi ngöôøi khen ngôïi. Traùi laïi khi khoâng coù ngöôøi thì thaân laïi bieáng nhaùc, taâm laïi giaûi ñaõi, khoâng muoán leã baùi gì caû. Hai caùch leã baùi treân ñaây raát giaû doái, vaäy nhöõng ai muoán tieán treân ñöôøng ñaïo, thì neân traùnh ngay. 3.- Boán pheùp laïy (thuoäc veà lyù). - Veà phöông dieän lyù thì coù 4 pheùp leã. a) Phaùt trí thanh tònh leã. - Trong pheùp naøy, ngöôøi haønh leã phaûi thaáu suoát raèng caûnh giôùi cuûa chö Phaät ñeàu tuøy taâm hieän baøy, neân laïy moät Ñöùc Phaät, töùc laø laïy taát caû chö Phaät, laïy moät laïy, töùc laø laïy taát caû Phaùp giôùi, vì Phaùp thaân cuûa Phaät dung thoâng. b) Bieán nhaäp phaùp giôùi leã. - Trong pheùùp naøy, ngöôøi haønh leã phaûi töï quaùn thaân, taâm cuøng taát caû caùc phaùp, töø hoài naøo ñeán giôø ñeàu khoâng rôøi phaùp giôùi. c) Chaùnh quaùn leã. - Trong pheùùp naøy, ngöôøi haønh leã laïy Ñöùc Phaät ngay nôi töï taâm cuûa mình, chöù khoâng duyeân vôùi Ñöùc Phaät naøo khaùc, vì taát caû chuùng sanh töø xöa ñeán nay, ñeàu saün coù Phaät taùnh vieân maõn, bình ñaúng vaø chaân giaùc. d) Thaät töôùng bình ñaúng leã. - Trong pheùùp leã naøy, ngöôøi haønh leã khoâng thaáy coù töï, coù tha; ngöôøi vaø mình laø moät, phaøm vaø Thaùnh nhöùt nhö, theå vaø duïng khoâng hai. Do ñoù, Ngaøi Vaên Thuø Sö Lôïi Boà Taùt coù noùi: "Naêng leã, sôû leã taùnh khoâng tòch", nghóa laø ngöôøi laïy, vaø ñaáng

mình laïy, theå taùnh ñeàu vaéng laëng. Nhö theá môùi thaáu ñaùo vaø hôïp lyù Baùt Nhaõ. Boán caùch leã naøy, lyù cao khoù nghó baøn, neáu chaúng phaûi baäïc thöôïng caên, thöôïng trí, thì khoâng thaáu noåi vaø khoù laøm theo ñöôïc. III.- CUÙNG PHAÄT Cuùng Phaät laø noùi taét, noùi cho ñuû nghóa laø cuùng döôøng Tam Baûo: Phaät, Phaùp, Taêng. Cuùng döôøng coù nghóa laø cung caáp vaø nuoâi döôõng. 1.- YÙ nghóa veà cuùng Phaät. Coù ngöôøi seõ hoûi: Taïi sao Ñöùc Phaät ñaõ laø baát sanh, baát dieät maø laïi coøn phaûi cuùng döôøng? Thaät ra, Ñöùc Phaät ñaõ thoaùt ra ngoaøi voøng sanh töû, thì ñaâu coøn haïn cuoäc trong söï aên uoáng. Nhöng ñaây chæ laø moät hình thöùc ñeå nguï yù raèng, maëc daàu Phaät ñaõ nhaäp dieät laâu roài, nhöng ñoái vôùi chuùng ta, bao giôø cuõng xem nhö Ngaøi coøn taïi theá. Xöa, caùc ñeä töû, caùc ñaøn-na thí chuû ñaõ cuùng döôøng Ngaøi nhö theá naøo, nay chuùng ta vaãn

tieáp tuïc caùi cöû chæ aáy. Söï cuùng döôøng naøy laøm cho chuùng ta gaàn vôùi Phaät, coù caûm töôûng nhö bao giôø cuõng ôû beân caïnh Phaät. Cuõng nhaân nôi söï thôø phuïng, leã baùi cuùng döôøng naøy maø chuùng ta ñöôïc keát duyeân laønh vôùi Phaät, hình dung roõ reät cuoäc ñôøi cuûa Ngaøi ñeå quyeát noi theo böôùc chaân cuûa Ngaøi. 2.- Phaûi cuùng Phaät vôùi nhöõng gì? (veà söï). Vaãn bieát raèng chuùng ta neân cuùng döôøng Phaät ñeå hình dung nhö Ngaøi coøn taïi theá, nhöng neáu chuùng

ta, moãi khi cuùng Phaät, laïi baøy bieän ñuû thöùc aên uoáng, naøo yeán tieäc coã baøn linh ñình thì thaät laø phí cuûa, phí coâng maø laïi coøn laøm sai laïc yù nghóa saâu xa cuûa söï cuùng Phaät. Vaäy muoán cuùng Phaät ñuùng yù nghóa thì chæ neân duøng höông thôm, ñeøn saùng, hoa töôi, traùi toát, nöôùc trong vaø ñoâi khi theâm côm traéng laø ñuû. 3.- Naêm moùn dieäu höông ñeå cuùng Phaät. Ñoaïn treân laø noùi veà söï, veà hình töôùng beân ngoaøi ñeå cuùng Phaät. Coøn veà phöông dieän Lyù, thì phaûi duøng naêm moùn dieäu höông ñeå cuùng Phaät nhö sau: a) Giôùi höông. - Phaùp thaân cuûa Phaät raát thanh tònh, neáu veà maët Söï, chuùng ta ñaõ duøng höông traàm ñoát cuùng, thì veà maët Lyù, chuùng ta cuõng phaûi trì giôùi cho trang nghieâm thanh tònh, ñeå cuùng döôøng ñöôïc ñuû caû veà Söï vaø Lyù. b) Ñònh höông. - Thaân taâm chuùng ta bò meâ nhieãm vaø thöôøng loaïn ñoäng trong moïi hoaøn caûnh. Neáu ñeå buoâng troâi maõi trong tình traïng aáy, thì chuùng ta chaúng tu haønh gì ñöôïc. Vaäy haèng ngaøy, haèng giôø, haèng phuùt, haèng giaây, haèng saùt-na chuùng ta phaûi coá gaéng taäp ñònh tónh taâm hoàn, ñöøng ñeå cho nhöõng yù nghóa, haønh ñoäng xaáu xa xaâm chieám taâm hoàn vaø laøm cho chuùng ta phaûi loaïn ñoäng. Laøm cho taâm tö laéng xuoáng, nhö theá laø duøng Ñònh höông cuùng Phaät. c) Hueä höông. - Hueä höông cuùng Phaät laø luùc naøo cuõng phaûi löu taâm vaøo ba moùn saùng toû: Vaên hueä, Tö hueä, vaø Tu hueä. Vaên hueä laø laéng nghe lôøi giaùo hoùa

quyù baùu cuûa chö Phaät vaø Thaùnh Hieàn Taêng, Tö hueä laø ñem nhöõng lôøi giaùo hoùa quyù baùu noùi treân ra suy xeùt, nghieàn ngaãm, bieát theá naøo laø phaûi, theá naøo laø quaáy, caùi naøo laø chaân thaät, caùi naøo laø luoáng doái ñeå khoûi laàm laïc vaøo ñöôøng taø; Tu hueä laø quyeát taâm thöïc haønh nhöõng ñieàu mình cho laø phaûi, tröø boû nhöõng ñieàu mình cho laø traùi, thöïc hieäân ñuùng ñaén giaùo lyù saùng suoát cuûa Ñöùc Phaät. d) Giaûi thoaùt höông. - Giaûi thoaùt höông cuùng Phaät laø quyeát taâm phaù tröø ngaõ chaáp, nguoàn goác cuûa bao söï ñau khoå luaân hoài. Chuùng ta phaûi luoân luoân quaùn voâ ngaõ, khoâng nhaän chieác thaân töù ñaïi naøy laø mình, cuõng khoâng nhìn caùi nghieäp thöùc phaân bieät laø mình, ñeå ñöôïc thoaùt ly ra ngoaøi voøng sanh töû luaân hoài. e) Giaûi thoaùt tri kieán höông. - Chuùng ta ñaõ bieát quaùn voâ ngaõ, ñeå phaù tröø ngaõ chaáp thì ñöôïc giaûi thoaùt, song vaãn coøn “Phaùp chaáp” raøng buoäc, neân chöa ñeán ñöôïc caûnh giôùi töï taïi, voâ ngaïi nhö Phaät. Coøn Phaùp chaáp nghóa laø coøn thaáy caùc phaùp nhö: ñaát, nöôùc, gioù, löûa laø coù thaät; coøn thaáy vui, buoàn, söôùng, khoå laø coù thaät. Khi naøo chuùng ta theå nhaän ñöôïc raèng töù ñaïi sôû dó in tuoàng coù thaät laø vì chuùng ta coøn ôû trong nghieäp ngöôøi, chôù ñoái vôùi

caùc loaøi khaùc, nhö caù chaúng haïn, thì nöôùc ñaâu phaûi laø nöôùc nhö chuùng ta quan nieäm, maø chính laø laâu ñaøi, nhaø cöûa; ñoái vôùi loaøi moït, thì goã ñaâu phaûi nhö chuùng ta quan nieäm, maø laø nhöõng thöùc aên vaø nhaø ôû. Cho ñeán vui, buoàn, söôùng, khoå ñeàu laø ñoái ñaõi vôùi nhau maø sanh ra. Vaäy thì Phaùp cuõng nhö Ngaõ,

ñeàu laø giaû doái, khoâng coù thaät, maø chæ laø nhöõng danh töø suoâng maø thoâi. Luoân luoân, quaùn nhö theá, ñeå ñöôïc giaûi thoaùt ra khoûi söï chaáp Phaùp, nhö theá goïi laø "Giaûi thoaùt tri kieán höông" cuùng Phaät. 4.- Cuùng döôøng Phaùp baûo Phaùp baûo laø caùc Phaùp cuûa Phaät ñaõ giaûng daïy, ñeå cho chuùng sanh y theo ñoù maø tu haønh. Muoán cuùng döôøng Phaùp baûo, tröôùc heát chuùng ta phaûi hoïc kinh, luaät, luaän vaø nghieân cöùu giaùo lyù ñeå nhaän ñònh theá naøo laø Phaùp baûo, laø Chaùnh giaùo. Neáu chuùng ta coù hoïc thaät roäng thì phaûi nghó ñeán vieäc phieân dòch caùc Kinh ñieån ngoaïi ngöõ ra Vieät ngöõ ñeå hoaøn thaønh moät boä Tam Taïng Vieät Nam, chuùng ta coù theå giuùp vaøo vieäc hoaèng phaùp lôïi sanh baèng söï dieãn giaûng hay saùng taùc nhöõng vaán ñeà coù lieân quan ñeán Phaät phaùp. Neáu chuùng ta coù taøi chaùnh thì neân xuaát tieàn ra aán toáng hay xuaát baûn Kinh ñieån ñeå phoå thoâng Phaùp baûo. Nhöõng vieäc laøm nhö treân ñeàu laø cuùng ñöôøng Phaùp baûo caû. 5.- Cuùng döôøng Taêng baûo Neáu chuùng ta ñaõ thaønh taâm thôø cuùng Phaät, thì taát nhieân chuùng ta phaûi kính troïng Taêng. Chö Taêng ñaõ thay Phaät maø truyeàn giaùo lyù cuûa Ngaøi laïi cho chuùng ta, leõ naøo chuùng ta laïi laøm ngô khoâng bieát ñeán? Chuùng ta khoâng neân phaân bieät Taêng ôû xöù naøo, chuøa naøo hay phaùi naøo. Vò Taêng naøo coù ñuû giôùi ñöùc chuùng ta cuõng saün saøng cung phuïng caû, nhö theá goïi laø cuùng döôøng Taêng baûo.

C.- KEÁT LUAÄN:

1.- Lôïi ích cuûa söï thôø laïy vaø cuùng Phaät Nhö caùc ñoaïn treân ñaõ noùi, chuùng ta thôø laïy vaø cuùng Phaät laø do loøng tri aân saâu xa cuûa chuùng ta ñoái vôùi baäc ñaõ hy sinh taát caû haïnh phuùc vónh cöûu cho chuùng sanh; lyù do thöù hai cuûa söï thôø laïy vaø cuùng, aáy laø ñeå cho chuùng ta luoân luoân coù tröôùc maét, treân ñaàu chuùng ta, moät caùi göông maãu hoaøn toaøn chaân, thieän, myõ ñeå noi theo. Söï thôø, laïy vaø cuùng Phaät, neáu thöïc haønh moät caùch thaønh taâm, thieän chí vaø ñuùng yù nghóa, thì seõ ñem laïi cho ngöôøi raát nhieàu lôïi ích trong hieän taïi vaø vò lai: a) Trong hieän taïi, moãi chuùng ta vaø gia ñình chuùng ta, bao giôø cuõng nhö soáng trong baàu khoâng khí xaùn laïn, trong aûnh höôûng toát laønh, ñaïo vò cuûa chö Phaät. Chuùng ta luoân luoân soáng trong nghieâm chænh, trong leã nghi, treân thuaän döôùi hoøa, vì moãi yù nghó, moãi cöû chæ, moãi lôøi noùi cuûa chuùng ta ñeàu ñöôïc ñoâi maét saùng suoát cuûa Ñöùc Phaät soi xuoáng. Chuùng ta khoâng daùm soáng böøa baõi, laøm xaèng, nghó quaáy khi Ñöùc Phaät ñang ngöï trò trong gia ñình vaø trong loøng moãi chuùng ta. Chæ nhöõng taâm hoàn troáng roãng, khoâng tin töôûng, khoâng toân thôø moät vò thieâng lieâng cao caû naøo, môùi deã sa ngaõ, truïy laïc. Cho neân trong gia ñình, neáu muoán coù haïnh phuùc trong hieän taïi,

muoán soáng moät ñôøi soáng coù yù nghóa, muoán con em ñöøng beâ tha, truïy laïc, thì ngöôøi gia chuû neân thieát baøn Phaät, ñeå ngaøy ngaøy leã baùi cuùng döôøng

Ngaøi vaø taäp cho con em soáng moät ñôøi soáng hieàn löông, coù ñaïo vò. b) Khi laâm chung, nghieäp laønh maø chuùng ta ñaõ huaân taäp haèng ngaøy seõ caûm öùng ñeán loøng töø bi voâ haïn cuûa chö Phaät vaø Boà Taùt. Do luaät "ñoàng thanh töông öùng, ñoàng khí töông caàu", chö Phaät vaø Boà Taùt seõ phoùng quang ñeán tieáp daãn giaùc linh chuùng ta veà coõi Tònh ñoä an vui, töï taïi. 2.- Khuyeân phaùt taâm chaùnh tín trong söï thôø, laïy vaø cuùng Phaät, Phaùp, Taêng. Muoán coù ñöôïc keát quaû toát ñeïp nhö treân, chuùng ta phaûi phaùt taâm chaùnh tín. Neáu thôø, laïy vaø cuùng döôøng Tam baûo moät caùch sai laïc thì khoâng nhöõng khoâng ích lôïi gì cho ta maø laïi coøn mang theâm toäi, vaø troâi laên maõi trong caûnh sanh töû luaân hoài. Chuùng ta phaûi tin töôûng moät caùch maïnh meõ raèng: a) Ñöùc Phaät laø baäc hoaøn toaøn giaùc ngoä, sieâu sanh thoaùt töû, coù naêng löïc ñoä thoaùt chuùng sanh khoûi neûo luaân hoài, vaø xöùng ñaùng laøm Thaày chuùng sanh trong Ba coõi. Vì theá neân chuùng ta thôø Ngaøi. b) Phaät phaùp laø phöông thuoác thaàn dieäu, tröø ñöôïc taát caû nguyeân nhaân ñau khoå cuûa chuùng sanh; vì theá neân chuùng ta thôø Phaät phaùp. c) Chö Taêng, neáu coù ñuû giôùi haïnh thanh tònh, laø nhöõng Thaày saùng, baïn laønh cuûa chuùng ta. Vì theá, chuùng ta kính thôø, thaân caän caùc Ngaøi ñeå hoïc hoûi ñöôøng loái tu haønh.

d) Taát caû chuùng sanh ñeàu coù Phaät taùnh saùng suoát, neáu chí taâm tu taäp theo Phaät phaùp, thì chaéc chaén seõ thaønh Phaät. e) Lyù nhaân quûa khoâng heà sai chaïy, neáu taïo nhaân laønh thì höôûng quaû toát. Trong caùc nhaân laønh, khoâng coù nhaân laønh naøo thuø thaéng hôn laø nhaân "thôø Phaät, laïy Phaät vaø cuùng döôøng Tam Baûo", ñuû caû söï vaø lyù. Vaãn bieát thôø, laïy vaø cuùng Phaät ñuû caû hai phöông dieän söï vaø lyù laø khoù, nhöng chung quanh chuùng ta, ôû trong theá giôùi naøy saün coù voâ löôïng voâ bieân Kim Cang Boà Taùt vaø Hoä phaùp thaàn vöông, ñoàng phaùt taâm giuùp ñôõ, hoä nieäm cho taát caû nhöõng ngöôøi phaùt taâm chaùnh tín thôø cuùng Phaät, thì lo gì coâng cuûa chuùng ta khoâng troøn, quaû cuûa chuùng ta khoâng maõn? HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ TAÙM

TUÏNG KINH, TRÌ CHUÙ, NIEÄM PHAÄT

DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ

Ngöôøi tín ñoà Phaät giaùo neáu chæ thôø, laïy vaø cuùng döôøng Tam baûo, cuõng chöa ñuû, caàn phaûi tuïng kinh, trì chuù vaø nieäm Phaät nöõa.

I.- Ñònh 1.- Tuïng kinh. nghóa 2.- Trì chuù. 3.- Nieäm Phaät.

II.- Lyù do 1.- Tuïng kinh.

phaûi 2.- Trì chuù.

3.- Nieäm Phaät.

B.-

CHAÙNH 1.- Kinh thöôøng tuïng.
III.- Caùc thöù 2.- Chuù thöôøng trì.
ÑEÀ
3.- Danh hieäu Phaät thöôøng nieäm
IV.- Lôïi ích 1.- Tuïng kinh

cuûa söï 2.- Trì chuù
3.- Nieäm Phaät
C.- KEÁT LUAÄN:
Khuyeân Phaät töû tuïng kinh, nieäm Phaät vaø trì chuù, caû söï lyù vieân dung.
BAØI THÖÙ TAÙM TUÏNG KINH, TRÌ CHUÙ, NIEÄM PHAÄT A.- MÔÛ ÑEÀ

Ngöôøi Phaät töû, neáu chæ thôø, laïy vaø cuùng Phaät, thì cuõng chöa coù theå goïi laø thuaàn thaønh. Ngöôøi Phaät töû thuaàn thaønh coøn phaûi tuïng kinh, trì chuù vaø nieäm Phaät. Vaû laïi neáu boû qua ba phaàn sau naøy, thì ba phaàn tröôùc laø thôø, laïy vaø cuùng khoù coù theå vieân dung caû Söï vaø Lyù ñöôïc. Vì phaàn Lyù laø phaàn cao sieâu khoù thöïc haønh, maø neáu chuùng ta khoâng tuïng kinh, nieäm Phaät ñeå cho taâm hoàn ñöôïc saùng suoát, toû ngoä caùc lyù leõ saâu xa huyeàn dieäu trong Kinh ñieån, thì chuùng ta khoâng laøm theá naøo ñeå ñaït ñöôïc 4 pheùp laïy thuoäc veà Lyù laø: Phaùt trí thanh tònh leã, bieán nhaäp phaùp giôùi leã, chaùnh quaùn leã, thaät töôùng bình ñaúng leã, vaø naêm moùn dieäu höông ñeå cuùng Phaät laø: giôùi höông, ñònh höông, hueä höông, giaûi thoaùt höông, giaûi thoaùt tri kieán höông. Vaø neáu khoâng thöïc haønh ñöôïc 4 pheùp laïy veà Lyù vaø cuùng döôøng ñöôïc 5 moùn dieäu höông, thì söï laïy vaø cuùng chæ laø phaàn Söï, laø phaàn hình thöùc, vaø vì theá, keû tín ñoà khoù coù theå tieán ñöôïc treân ñöôøng Ñaïo. Bôûi vaäy, cuøng moät laàn vôùi thôø, laïy vaø cuùng Phaät, chuùng ta phaûi tuïng kinh, trì chuù vaø nieäm Phaät. Ñoù laø nhöõng ñieåm caên baûn toái thieåu maø moät Phaät töû thuaàn thaønh khoâng theå boû qua ñöôïc.

B.- CHAÙNH ÑEÀ: I.- ÑÒNH NGHÓA: 1.- Tuïng kinh: Tuïng laø ñoïc thaønh tieáng moät caùch coù aâm ñieäu vaø thaønh kính. Tuïng kinh laø ñoïc moät caùch thaønh kính nhöõng lôøi Ñöùc Phaät ñaõ daïy trong Kinh ñieån, hôïp vôùi chaân lyù vaø caên cô cuûa chuùng sanh. 2.- Trì chuù: - Trì laø naém giöõ moät caùch chaéc chaén. Chuù laø lôøi bí maät cuûa Chö Phaät maø chæ coù Chö Phaät môùi hieåu ñöôïc, chöù caùc haøng Boà Taùt cuõng khoâng hieåu thaáu. Caùc baøi chuù ñeàu coù oai thaàn vaø coâng ñöùc khoâng theå nghó baøn, döùt tröø ñöôïc nghieäp chöôùng, tieâu tai giaûi naïn vaø taêng tröôûng phöôùc hueä, neân cuõng goïi laø thaàn chuù. 3.- Nieäm Phaät: - Nieäm laø töôûng nhôù. Nieäm Phaät laø töôûng nhôù danh hieäu Phaät, hình dung Phaät vaø ñöùc haïnh cuûa Phaät, ñeå luoân luoân coá gaéng noi theo böôùc chaân Ngaøi. II.- LYÙ DO PHAÛI TUÏNG KINH - TRÌ CHUÙ - NIEÄM PHAÄT 1.- Vì sao phaûi tuïng kinh? Chuùng ta soáng trong coõi duïc, cho neân loøng duïc voïng cuûa chuùng ta khoâng bao giôø ngöøng nghæ, cho ñeán trong giaác nguû, cuõng coøn chieâm bao caõi laãy, cöôøi khoùc, vui buoàn nhö luùc thöùc. Trong caûnh meâ môø ñaày duïc voïng aáy, may thay, Ñöùc Phaät vì ñaõ thöông xoùt chuùng sanh maø truyeàn daïy

nhöõng lôøi vaøng ngoïc, coù theå phaù tan maây muø u aùm cuûa voâ minh vaø toäi loãi. Nhöng nhöõng lôøi leõ cao sieâu aáy, chuùng ta nghe qua moät laàn, hai laàn cuõng khoâng theå hieåu thaáu vaø nhôù heát ñöôïc. Cho neân chuùng ta caàn phaûi ñoïc ñi ñoïc laïi maõi, ñeå cho yù nghóa

thaâm huyeàn ñöôïc toûa ra, vaø ghi khaéc trong thaâm taâm chuùng ta, khoâng bao giôø queân ñöôïc. Ñoù laø lyù do chuùng ta phaûi tuïng kinh. 2. Vì sao phaûi trì chuù? Chuù coù coâng naêng phi thöôøng, neáu ngöôøi thaønh taâm trì chuù, thì ñöôïc nhieàu hieäu löïc khoâng theå töôûng töôïng. Chaúng haïn thaàn chuù "Baït nhöùt thieát nghieäp chöôùng caên boån ñaéc sanh Tònh ñoä Ñaø-la-ni" coù hieäu löïc tieâu tröø ñöôïc heát goác reã nghieäp chöôùng, laøm cho ngöôøi ñöôïc vaõng sanh veà Tònh ñoä. Thaàn chuù "Tieâu tai kieát töôøng" coù hieäu löïc laøm cho tieâu tröø caùc hoaïn naïn, tai chöôùng, ñöôïc gaëp nhöõng ñieàu laønh. Thaàn chuù "Laêng Nghieâm" thì phaù tröø ñöôïc nhöõng ma chöôùng vaø nghieäp baùo naëng neà v.v... Thaàn chuù "Chuaån ñeà" tröø taø, dieät quyû. Thaàn chuù "Thaát Phaät dieät toäi" coù coâng naêng tieâu tröø toäi chöôùng cuûa chuùng ta töø nhieàu ñôøi nhieàu kieáp v.v... Vì theá neân chuùng ta phaûi trì chuù. 3.- Vì sao phaûi nieäm Phaät? Taâm chuùng ta bò voâ minh laøm môø ñuïc, chaúng khaùc gì nöôùc bò buøn nhô laøm ngaàu ñuïc. Muoán cho nöôùc ñuïc kia hoùa ra trong, khoâng coù phöông phaùp naøo hay hôn laø gia moät chuùt pheøn vaøo, thì caùc chaát dô baån ñuïc ngaàu kia daàn daàn laéng xuoáng, baáy giôø nöôùc ñuïc trôû neân trong saïch. Phöông phaùp nieäm Phaät cuõng vaäy, coù coâng naêng tröø phaù caùc voïng nieäm ñen toái ôû nôi taâm cuûa chuùng ta, laøm cho taâm meâ muoäi, môø aùm trôû neân saùng suoát, chaúng khaùc gì chaát pheøn laøm cho nöôùc trôû neân trong vaäy.

Vì sao nieäm Phaät laïi laøm cho taâm meâ muoäi trôû neân trong saùng? - Vì lyù do raát deã hieåu sau ñaây: Taâm cuûa chuùng ta raát ñieân ñaûo, khoâng bao giôø döøng nghæ. Kinh thöôøng noùi: "Taâm vieân, yù maõ", nghóa laø "taâm" laêng xaêng nhö con vöôïn nhaûy töø caønh naøy qua caønh khaùc, vaø "yù" nhö con ngöïa chaïy lung tung luoân ngaøy suoát buoåi. Laøm sao cho taâm yù chuùng ta ñöøng nghó xaèng baäy? Chæ coù moät caùch laø baét noù nghó nhöõng ñieàu toát laønh, hay ñeïp. Nieäm Phaät chính laø nhôù nghó ñeán nhöõng vò hoaøn toaøn toát ñeïp, nhöõng haønh ñoäng trong saùng, nhöõng ñöùc taùnh thuaàn löông. Caøng nieäm Phaät nhieàu chöøng naøo, thì ít nieäm Ma chöøng aáy. Ma ôû ñaây laø taát caû nhöõng gì xaáu xa ñen toái, laøm haïi mình haïi ngöôøi. Vì theá chuùng ta neân luoân luoân nieäm Phaät. III.- PHAÛI THÖÔØNG TUÏNG NHÖÕNG BOÄ KINH NAØO, TRÌ CHUÙ GÌ VAØ NIEÄM DANH HIEÄU PHAÄT NAØO? 1.- Caùc kinh thöôøng tuïng. Phaøm laø Kinh Phaät thì boä naøo tuïng cuõng ñöôïc caû, vì kinh naøo cuõng coù coâng naêng thuø thaéng laø phaù tröø meâ môø, khai môû taâm trí saùng suoát cho chuùng sanh, neáu chuùng ta chí thaønh ñoïc tuïng. Nhöng vì caên cô cuûa chuùng ta khoâng ñeán, neân chuùng ta phaûi löïa nhöõng boä kinh naøo thích hôïp vôùi caên cô vaø sôû nguyeän cuûa chuùng ta maø ñoïc tuïng. Thoâng thöôøng, caùc Phaät töû Vieät Nam, töø xuaát gia cho ñeán taïi gia ñeàu trì tuïng nhöõng Kinh nhö: Di-ñaø,

Hoàng Danh, Vu Lan, Phoå Moân, Döôïc Sö, Ñòa Taïng, Kim Cang, Laêng Nghieâm, Phaùp Hoa v.v... Nhieàu ngöôøi coù quan nieäm, choïn boä kinh cho thích hôïp vôùi moãi hoaøn caûnh, moãi tröôøng hôïp ñeå tuïng, nhö luùc: a) Caàu sieâu thì tuïng kinh Di Ñaø, Ñòa Taïng, Vu Lan v.v...; b) Caàu an thì tuïng kinh Phoå Moân, Döôïc Sö v.v...; c) Caàu tieâu tai giaûi bònh thì tuïng kinh Kim Cang, Laêng Nghieâm v.v...; d) Caàu saùm hoái thì tuïng kinh Hoàng Danh. Caùi quan nieäm löïa choïn nhö theá cuõng coù phaàn hay laø laøm cho taâm chuyeân nhaát seõ ñöôïc hieäu nghieäm hôn. Nhöng chuùng ta khoâng neân queân raèng veà maët giaùo lyù cuõng nhö veà maët coâng ñöùc, baát luaän moät boä kinh naøo, neáu chí taâm trì tuïng, thì keát quaû cuõng ñeàu myõ maõn nhö nhau caû. 2.- Caùc chuù thöôøng trì ÔÛ chuøa, chö Taêng haèng ngaøy, trong thôøi khoùa tuïng khuya, trì chuù Laêng Nghieâm, Ñaïi Bi, Thaäp chuù hay Nguõ boä chuù v.v... Coøn ôû nhaø, phaàn nhieàu cö só trì chuù Ñaïi bi vaø Thaäp chuù, bôûi hai leõ: moät laø thôøi giôø ít oûi, vì coøn phaûi lo sinh keá cho gia ñình; hai laø chuù Laêng Nghieâm ñaõ daøi, laïi theâm chöõ aâm vaän, traéc trôû khoù ñoïc, khoù thuoäc. Nhöng neáu cö só naøo coù theå hoïc heát caùc thaàn chuù, trì tuïng ñöôïc nhö chö Taêng thì caøng toát.

3.- Caùc hieäu Phaät thöôøng nieäm. Ñöùùc Phaät naøo cuõng ñuû caû 10 hieäu, ñoàng moät taâm toaøn giaùc, töø bi voâ löôïng, phöôùc trí voâ bieân, thöông chuùng sanh voâ cuøng voâ taän, neân chæ nieäm danh hieäu moät Ñöùc Phaät naøo cuõng ñeàu ñöôïc caûm öùng ñeán taát caû chö Phaät, coâng ñöùc cuõng ñeàu voâ löôïng voâ bieân. Nhöng ñöùng veà phöông dieän trình ñoä vaø hoaøn caûnh maø luaän, thì hieän nay, chuùng ta laø ngöôøi ôû theá giôùi Ta-baø, nhaèm quoác ñoä cuûa Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni giaùo hoùa, leõ coá nhieân chuùng ta phaûi nieäm danh hieäu cuûa Ngaøi. Cuõng gioáng nhö daân chuùng ôû trong nöôùc naøo, phaûi nhôù nghó ñeán ôn nhaø caàm quyeàn chính trò saùng suoát ôû trong nöôùc ñoù. Neáu tín ñoà naøo tu theo phaùp moân Tònh Ñoä, thì thöôøng ngaøy phaûi nieäm danh hieäu Ñöùc Phaät A Di Ñaø. Phaùp moân naøy ñöôïc thaønh laäp do lôøi daïy sau ñaây cuûa Ñöùc Phaät Thích Ca: “ÔÛ coõi theá giôùi Ta-baø naøy, ñeán thôøi kyø maït phaùp, caùch Phaät laâu xa, chæ coù phaùp “Trì danh nieäm Phaät”, caàu vaõng sanh veà Taây phöông Cöïc Laïc laø quoác ñoä cuûa Ñöùc Phaät A Di Ñaø, thì deã tu deã chöùng hôn heát.” Ngoaøi ra, tín ñoà cuõng coù ngöôøi nieäm danh hieäu Ñöùc Phaät Di Laëc, ñeå caàu sanh veà coõi trôøi Ñaâu-suaát; hoaëc nieäm danh hieäu Ñöùc Phaät Döôïc Sö, ñeå caàu cho khoûi taät bònh. Toùm laïi, tín ñoà Phaät giaùo phaûi nieäm ñuû Tam theá Phaät:

a) Nieäm Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni, laø nieäm Ñöùc Phaät hieän taïi, cuõng laø Ñöùc Phaät Giaùo chuû cuûa chuùng ta. b) Nieäm Ñöùc Phaät A Di Ñaø, laø nieäm Ñöùc Phaät ñaõ thaønh töø quaù khöù xa xöa, maø cuõng laø Ñöùc Phaät tieáp daãn chuùng ta veà Cöïc Laïc. c) Nieäm Ñöùc Phaät Di Laëc, laø nieäm Ñöùc Phaät vò lai. IV.- LÔÏI ÍCH CUÛA SÖÏ TUÏNG KINH - TRÌ CHUÙ - NIEÄM PHAÄT 1.- Lôïi ích cuûa söï tuïng kinh. Nhöõng lôøi giaùo hoùa trong ba taïng kinh ñieån cuûa Phaät, ñeàu toaøn laø nhöõng lôøi hieàn laønh, saùng suoát do loøng töø bi vaø trí tueä sieâu phaøm cuûa Phaät noùi ra. Kinh Phaät, vì theá, coù phaàn sieâu vieät hôn taát caû nhöõng lôøi leõ

cuûa theá gian. Neáu chuùng ta chí taâm trì tuïng, chaéc chaén seõ ñöôïc nhieàu lôïi ích cho mình, cho gia ñình vaø nhöõng ngöôøi chung quanh: a) Cho mình: Luùc tuïng nieäm, haønh giaû ñem heát taâm trí chí thaønh ñaët vaøo vaên kinh ñeå khoûi sô suaát, neân saùu caên: tai, maét, muõi, löôõi, thaân, yù ñeàu thaâu nhieáp laïi moät choã. Chaêm lo tuïng kinh, neân ba nghieäp cuûa thaân, khaåu, yù khoâng coøn moùng khôûi leân möôøi ñieàu aùc nöõa, maø chæ ghi nhôù nhöõng lôøi hay, leõ phaûi. b) Cho gia ñình: Tröôùc khi saép söûa tuïng kinh, nhöõng ngöôøi trong nhaø ñeàu döùt caùc caâu chuyeän ngoaøi ñôøi vaø khaùch haøng xoùm ñeán ngoài leâ ñoâi maùch cuõng töï giaûi taùn. Trong gia ñình nhôø theá ñöôïc thanh tònh, trang nghieâm, hoøa thuaän.

c) Cho ngöôøi chung quanh: Trong nhöõng luùc ñeâm thanh canh vaéng, lôøi tuïng kinh traàm boång theo vôùi tieàng moõ nhòp ñeàu, tieáng chuoâng ngaân nga, coù theå ñaùnh thöùc ngöôøi ñôøi ra khoûi giaác meâ, ñöa loït vaøo tai keû laïc loái nhöõng yù nghóa thaâm huyeàn, nhöõng lôøi khuyeân daïy boå ích, chöùa ñöïng trong kinh maø haønh giaû ñang tuïng. Nhö vaäy roõ raøng tuïng kinh chaúng nhöõng coù lôïi ích cho mình, cho gia ñình, maø coøn cho nhöõng ngöôøi chung quanh nöõa. Ñoù laø môùi noùi nhöõng ñieàu ích lôïi thoâng thöôøng coù theå thaáy ñöôïc. Ngoaøi ra tuïng kinh coøn coù nhöõng ñieàu lôïi ích, linh nghieäm laï thöôøng, khoâng theå giaûi thích ñöôïc, ai tuïng seõ töï chöùng nghieäm maø thoâi. 2.- Lôïi ích cuûa söï trì chuù Caùc thaàn chuù tuy khoâng theå giaûi nghóa ra ñöôïc, nhöng ngöôøi chí taâm thoï trì, seõ ñöôïc coâng hieäu thaät laø kyø dieäu, khoù coù theå nghó baøn, nhö ngöôøi uoáng nöôùc aám, laïnh thì töï bieát laáy. Coù theå noùi: moät caâu thaàn chuù, thaâu goàm heát moät boä kinh, vì vaäy, hieäu löïc cuûa caùc thaàn chuù raát phi thöôøng. Khi gaëp tai naïn, neáu thöïc taâm trì chuù thì mau ñöôïc giaûi nguy. Nhö thuôû xöa, Ngaøi A Nan maéc naïn, Ñöùc Phaät lieàn noùi thaàn chuù Laêng Nghieâm, sai ngaøi Vaên Thuø Sö Lôïi ñeán cöùu, thì Ngaøi A Nan lieàn ñöôïc thoaùt nguy. Ngaøy nay coù nhieàu tröôøng hôïp maø ngöôøi thaønh taâm nieäm chuù thaáy ñöôïc hieäu nghieäm roõ raøng. Theo

lôøi Baùc só Thieän Thaønh noùi laïi, thì vaøo naêm 1946, giöõa luùc loaïn ly, Baùc só ôû trong moät vuøng röøng saâu, nuùi hieåm taïi Trung Vieät. Moät laàn Baùc só bò moät chöùng beänh nan y, maëc duø löông döôïc Ñoâng, Taây saün coù trong tay, cuõng khoâng laøm sao trò ñöôïc. Baùc só töôûng seõ boû mình trong xoùm ngöôøi sôn cöôùc, khoâng ngôø luùc coøn ôû döôùi maùi nhaø cha meï, thöôøng ñeâm nghe thaân phuï trì chuù “Coâng ñöùc Baûo sôn”, Baùc só lieàn ñem thaàn chuù aáy ra aùp duïng. Trong luùc aáy, caùc ngöôøi nuoâi beänh cuõng xuùm laïi hoä nieäm cho Baùc só suoát ñeâm. Saùng hoâm sau, quaû thaät Baùc só laønh maïnh trôû laïi moät caùch deã daøng, laøm cho taát caû caùc baïn ñoàng nghieäp ñeàu ngaïc nhieân. 3.- Lôïi ích cuûa söï nieäm Phaät Nieäm Phaät coâng ñöùc laïi coøn to lôùn hôn nöõa, vì moät caâu nieäm Phaät coù theå goàm thaâu caû ba Taïng giaùo ñieån, heát thaûy thaàn chuù, cuøng laø caùc phaùp vieân ñoán, nhö tham thieàn, quaùn töôûng v.v... Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni coù daïy raèng: “Sau khi Phaät nhaäp dieät ñaõ laâu, veà thôøi kyø maït phaùp, ñeán kieáp hoaïi, caùc Kinh seõ bò tieâu dieät heát, chæ coøn Kinh Di-Ñaø

löu truyeàn laïi ñöôïc moät thôøi gian roài cuõng dieät luoân. Luùc baáy giôø chæ coøn moät caâu nieäm Phaät goàm 6 chöõ Nam moâ A Di Ñaø Phaät, maø ñuû naêng löïc ñöa chuùng sanh veà coõi Cöïc Laïc.” Lôøi Phaät noùi khoâng sai, baèng chöùng laø coù nhieàu nhaân vaät chuyeân trì moät caâu nieäm Phaät, maø bieát ñöôïc ngaøy giôø vaø thaáy ñöôïc ñieàm laønh tröôùc khi vaõng sanh.

Nhö Toå Hueä Vieãn, trong möôøi naêm nieäm Phaät, ba laàn thaáy Ñöùc Di-Ñaø sôø ñaàu; trong hoäi Lieân xaõ, coù 123 ngöôøi chuyeân tu pheùp “Trì danh nieäm Phaät”, ñeàu laàn löôït ñöôïc Phaät röôùc veà coõi Tònh ñoä. Gaàn ñaây ôû Nam phaàn Vieät Nam, vaøo naêm 1940, coù ba vò só quan Phaùp laø Ñaïi uùy Touffan, Trung uùy Retourna, Thieáu uùy Brillant ñoàng laùi moät chieác thuûy phi cô bay töø ñaûo Coân Loân veà Saøi goøn. Giöõa ñöôøng, chieác phi cô hö, rôi xuoáng bieån. Thieáu uùy Brillant (ngöôøi Phaùp lai Vieät) nieäm Phaät caàu cöùu. Chieác thuûy phi cô löõng ñöõng treân maët bieån suoát ba giôø, môùi gaëp moät chieác taøu ñaùnh caù cuûa ngöôøi Nhaät ñeán cöùu. Khi ba vò vöøa böôùc sang taøu, thì chieác phi cô chìm ngay xuoáng bieån. Ai naáy ñeàu laáy laøm laï, hoûi nhau: Tai sao khi naõy coù ba ngöôøi ngoài naëng, phi cô laïi noåi, maø baây giôø khoâng coù ngöôøi noù laïi chìm ngay? Chæ coù thieáu uùy Brillant môùi giaûi thích ñöôïc söï laï luøng aáy. OÂng keå laïi cho moïi ngöôøi nghe söï linh öùng cuûa phaùp nieäm Phaät maø oâng thöôøng aùp duïng, vaø laàn naøy laø laàn thöù hai oâng ñöôïc thoaùt naïn nhôø pheùp nieäm Phaät aáy. Ñaïi uùy Touffan vaø trung uùy Retourna heát loøng tin töôûng, neân khi veà ñeán Saøi goøn, hai vò só quan aáy chung nhau moät soá tieàn, caát moät caùi am ñeïp ñeõ ôû Caùt Laùi, laøng Thaïnh Myõ Lôïi, tænh Gia Ñònh ñeå thôø Phaät, goïi laø toû loøng tri aân. Ñaây chæ laø moät caâu chuyeän trong muoân ngaøn caâu chuyeän veà söï lôïi ích cuûa pheùp nieäm Phaät.

C.- KEÁT LUAÄN KHUYEÂN PHAÄT TÖÛ TUÏNG KINH NIEÄM PHAÄT VAØ TRÌ CHUÙ CAÛ SÖÏ LAÃN LYÙ CHO ÑÖÔÏC VIEÂN DUNG. Tuïng kinh, trì chuù, nieäm Phaät laø 3 phöông phaùp tu haønh goàm ñuû caû Söï vaø Lyù. Duø taïi gia hay xuaát gia, duø Tieåu thöøa hay Ñaïi thöøa, tieâu cöïc hay tích cöïc, khoâng ai coù theå rôøi ba phöông phaùp naøy ñöôïc. Bôûi theá, Phaät töû caàn phaûi hoïc tuïng kinh, nieäm Phaät vaø trì chuù cho Söï, Lyù ñi ñoâi, lôøi noùi vaø vieäc laøm phuø hôïp, môùi coù ñöôïc keát quaû toát ñeïp. Ba phaùp moân tuïng kinh, trì chuù vaø nieäm Phaät, tuy khoâng ñoàng maø keát quaû ñeàu thuø thaéng. Phaät töû coù theå tuøy theo trình ñoä, hoaøn caûnh cuûa mình maø tu moät, hai hay caû ba phaùp aáy. Thí duï nhö ngöôøi bieát chöõ vaø maïnh khoûe, coâng aên vieäc laøm haèng ngaøy khoâng baän roän laém, thì neân tuïng kinh, trì chuù, nieäm Phaät ñuû caû ba phaùp moân. Coøn ngöôøi tuoåi giaø söùc yeáu, maét môø, raêng ruïng, mieäng löôõi pheàu phaøo, thaân theå moûi meät, neáu tuïng kinh, trì chuù khoâng noåi, thì phaûi chuyeân taâm nieäm Phaät, ñi ñöùng naèm ngoài, luùc naøo cuõng phaûi nieäm Phaät. Nhöng caùc Phaät töû neân nhôù, khi mieäng tuïng kinh, trì chuù, nieäm Phaät, tay goõ moõ, ñaùnh chuoâng, laàn chuoãi, thì taâm trí phaûi goät röûa heát bao yù nghó baát chính, nhöõng ham muoán ñeâ heøn, vaø ñaët vaøo ñaáy hình aûnh cuûa Ñaáng Töø bi. Roài phaûi noi göông Ngaøi, môû loøng thöông roäng lôùn, nghó ñeán noãi thoáng khoå cuûa muoân loaøi

vaø phaùt nguyeän ñem söùc mình ra, ban vui cöùu khoå cho taát

caû. Ñeán khi thoâi tuïng nieäm, trôû laïi tieáp xuùc vieäc ñôøi, thì phaûi laøm theá naøo cho nhöõng haønh ñoäng cuûa mình cuõng ñöôïc töø bi nhö tö töôûng vaø lôøi noùi cuûa mình vaäy. Ngöôøi tuïng kinh, trì chuù vaø nieäm Phaät, laøm ñuùng nhö theá, thì chaéc chaén seõ ñöôïc chöùng quaû Thaùnh khoâng sai. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ CHÍN AÊN CHAY DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

AÊn chay laø moät phöông phaùp tu haønh maø Phaät cheá ra cho caùc tín ñoà thöïc haønh ñeå tieán treân ñöôøng Ñaïo.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- Ñònh nghóa veà aên chay.
II.- Lyù do phaûi aên chay
1.- Vì loøng töø bi vaø bình ñaúng
2.- Vì muoán traùnh quaû baùo sinh töû luaân hoài.
3.- Vì hôïp veä sinh.
III.- Caùch thöùc aên chay
1.- Chöông trình aên chay.
a) Chay kyø.
b) Chay tröôøng.
2.- Phöông phaùp thöïc haønh a. Choïn löïa vaø thay ñoåi moùn aên.
b. Phaûi bieát caùch naáu.
c. Giaûm thòt caù ngoaøi ngaøy chay.
3.- Nhöõng ñieàu caàn traùnh a. Kieâu maïn.
b. Haùo danh.
c. EÙp xaùc.
d. Giaû maën.
e. Nguõ vò taân.
IV.- Lôïi ích cuûa söï aên chay
1.- Phöông dieän caù nhaân.
2.- Phöông dieän ñoaøn theå, nhaân loaïi, chuùng sinh.
C.- KEÁT LUAÄN:

Khuyeân moïi ngöôøi neân aên chay, duø Phaät töû hay khoâng.

BAØI THÖÙ CHÍN AÊN CHAY A.- MÔÛ ÑEÀ: AÊN CHAY LAØ MOÄT PHÖÔNG PHAÙP TU HAØNH CUÛA NGÖÔØI PHAÄT TÖÛ Vaán ñeà aên uoáng laø moät vaán ñeà quan troïng ñoái vôùi taát caû moïi ngöôøi, moïi chuùng sanh. Neáu soáng maø khoâng caàn aên, thì coù leõ taát caû chuùng sanh ñeàu thaønh Thaùnh caû roài. Ñöùc Phaät Thích Ca, khi coøn laø moät vò Thaùi Töû, ñaõ noùi moät caâu ñaày yù nghóa: “Söï soáng

soáng baèng söï cheát.” Haõy nghó laïi maø xem: töø khi loït loøng meï ñeán baây giôø, ñeå ñöôïc soáng, moãi chuùng ta ñaõ laøm cheát bao nhieâu sinh vaät roài? Chuùng ta aên, chuùng ta uoáng, chuùng ta thôû, chuùng ta naèm, chuùng ta ñöùng, chuùng ta ñi, moãi moãi ñoäng taùc nhö theá, ñeàu ñaõ gaây bao tang toùc cho nhöõng sinh vaät ôû chung quanh chuùng ta! Ñoù laø chöa keå nhöõng keû hung aùc, gieát ñeå ñöôïc thích thuù, ñöôïc tieàn taøi, danh voïng... Neáu söï soáng maø khoâng laøm ai cheát ai caû, thì cuoäc ñôøi seõ ñeïp ñeõ bieát bao nhieâu! Söï öôùc ao naøy coù theå thöïc hieän ñöôïc moät phaàn lôùn, neáu chuùng ta aùp duïng phöông phaùp aên chay maø Phaät ñaõ cheá ra. Nhö theá, aên chay ñoái vôùi ngöôøi Phaät töû khoâng phaûi laø moät söï hieáu kyø, moät söï hieáu danh, moät caùch ñoåi moùn aên cho ngon mieäng, moät caùch kieâng cöõ theo lôøi daën cuûa baùc só. AÊn chay chính laø moät phöông phaùp

tu haønh raát quan troïng, maø ngöôøi Phaät töû thöïc haønh nhieàu chöøng naøo thì ñöôïc nhieàu keát quaû toát ñeïp chöøng aáy.

B.- CHAÙNH ÑEÀ I.- ÑÒNH NGHÓA AÊn chay, hay aên laït, nghóa laø aên nhöõng loaøi thaûo moäc: hoa quaû, rau caûi, khoâng aên nhöõng moùn aên thuoäc loaøi ñoäng vaät nhö thòt, caù, toâm, cua, soø, oác nhöõng vaät höõu tình, bieát tham soáng sôï cheát nhö ngöôøi. II.- LYÙ DO PHAÛI AÊN CHAY 1.- Vì loøng töø bi vaø bình ñaúng Khi ñöùc Phaät coøn taïi theá, moät hoâm Ngaøi A Nan hoûi Phaät raèng: “Baïch Phaät, taïi sao tröôùc kia Phaät cho caùc ñeä töû aên nguõ tònh nhuïc,(1) maø nay Ngaøi laïi caám tuyeät aên thòt caù?” Phaät traû lôøi Ngaøi A Nan: “Vì trình ñoä caùc oâng trong buoåi sô cô coøn thaáp keùm, chöa coù theå laõnh thoï giaùo phaùp Ñaïi thöøa, thöïc haønh ñuùng lyù, neân khi Ta coøn noùi phaùp Tieåu thöøa, phöông tieän cho caùc oâng taïm duøng nguõ tònh nhuïc. Ñeán nay trình ñoä caùc oâng ñaõ cao, laõnh thoï ñöôïc giaùo phaùp Ñaïi thöøa, neân ta caám tuyeät

(1) Nguõ tònh nhuïc laø naêm thöù thòt thanh tònh: a) Thòt aên maø khoâng thaáy ngöôøi gieát, b) Thòt aên maø mình khoâng nghe tieáng cuûa con vaät bò gieát keâu, c) Thòt aên maø mình khoâng nghi ngöôøi ta gieát cho mình aên, d) Thòt con thuù töï cheát. ñ) Thòt con thuù khaùc aên coøn dö.

aên thòt caù. Coøn aên thöù aáy, thì coøn phaïm giôùi saùt sanh, neáu khoâng tröïc tieáp saùt thì cuõng giaùn tieáp saùt, laøm maát haït gioáng töø bi bình ñaúng, khoâng theå naøo tu haønh thaønh Phaät ñöôïc.” Lôøi Phaät daïy ñaõ roõ raøng: AÊn chay laø coát yeáu ñeå nuoâi döôõng loøng töø bi vaø tinh thaàn bình ñaúng. Thaät theá, Phaät töû laø ngöôøi ñaõ theo Ñaïo Töø bi, thì khoâng lyù naøo laïi khoâng thöïc haønh ñöùc Töø bi trong ñôøi soáng cuûa mình töø yù nghó, lôøi noùi, cho ñeán caùch aên uoáng. Neáu chuùng ta vì muoán aên cho khoaùi khaåu, söôùng buïng, maø nhaãn taâm nhìn caûnh chaët ñaàu, loät da nhöõng con vaät hieàn laønh voâ toäi, nhaãn taâm bòt tai giaû ñieác tröôùc tieáng keâu la thaûm thieát cuûa nhöõng con vaät ñang giaãy giuïa treâm taám thôùt, treân baøn thòt, thì sao ñöôïc goïi laø Phaät töû? Neáu khoâng coù moät loøng thöông xoùt tröôùc nhöõng caûnh gieát choùc nhö theá, thì haït gioáng Töø bi moãi ngaøy moãi heùo khoâ, caèn coãi, vaø coâng phu tu haønh, tuïng kinh nieäm Phaät cuûa chuùng ta trôû thaønh voâ ích. Ñaïo Phaät laø Ñaïo Töø bi maø cuõng laø

Ñaïo Bình Ñaúng. Phaät daïy: “Taát caû chuùng sanh ñeàu coù Phaät taùnh nhö nhau.” Vaäy thì ngöôøi Phaät töû döôùi taàm con maét cuûa mình, khoâng neân thaáy ngöôøi vaø vaät khaùc nhau, maø chæ ñoàng moät tri giaùc bình ñaúng, aån trong thaân hình sai bieät. Noùi raèng: “Vaät döôõng nhaân” laø moät quan nieäm raát sai laàm, do söï ích kyû vaø ngaïo maïn cuûa ngöôøi sinh ra. Quan nieäm aáy dung tuùng cho ngöôøi ta thaúng

tay gieát haïi sanh vaät, vaø taïo ra moät tình traïng baát bình ñaúng, thì khoâng bao giôø coõi ñôøi coù theå yeân oån, hoøa bình ñöôïc. 2. Vì muoán traùnh quaû baùo luaân hoài Phaät daïy: “Taát caû chuùng sanh töø voâ thæ ñeán nay, cöù taïo nhaân toäi aùc, saùt haïi aên thòt laãn nhau, neân bò aùc quaû, laø sanh töû luaân hoài maõi trong saùu ñöôøng.” Kinh Laêng Nghieâm noùi: “Heã gieát moät maïng thì phaûi traû laïi moät maïng; taâm gieát haïi chaúng döùt tröø, thì khoâng theå naøo ra khoûi traàn lao ñöôïc...” Vaäy muoán traùnh oaùn baùo luaân hoài, traùnh caùc ñieàu toäi loãi thuoäc veà giôùi saùt, Phaät töû phaûi aên chay. Neáu aên maën hoaøi thì khoâng theå naøo heát nôï thaân maïng vaø nôï xöông thòt, maùu huyeát ñöôïc. 3. Vì hôïp veä sinh Khoâng phaûi môùi töø nay maø töø ngaøn xöa, moät trieát gia, oâng Seneøque, ñaõ noùi raèng: “Moãi böõa aên, ngöôøi ta duøng thòt laø töï ñaàu ñoäc, thaønh thöû con ngöôøi töï saùt ngaám ngaàm maø khoâng hay bieát, do ñoù con ngöôøi bò maïng yeåu, cheát sôùm.” Thaät theá, ngaøy nay nhöõng nhaø y khoa baùc só tröù danh nhö oâng Soteyko, Varia Kiplami coù noùi: “Trong caùc thöù thòt, coù nhieàu chaát ñoäc raát nguy hieåm cho söùc khoûe con ngöôøi.” Baèng chöùng cuï theå laø rau caûi ñeå xuoáng nöôùc thì noåi, thòt caù laïi chìm, rau caûi ñeå laâu ngaøy thì heùo khoâ, hoaëc ung baáy maø ít hoâi; coøn thòt caù ñeå laâu ngaøy thì sình, öông, hoâi tanh khoâng ai chòu noåi, vaø khi aên vaøo, ta thaáy trong ngöôøi raát naëng neà, meät nhoïc, khoù tieâu. Hôn nöõa, caùc loaøi thuù vaät,

thöôøng maéc beänh naøy hay beänh khaùc nhö: beänh lao, beänh thöông haøn, beänh saùn, seân v.v..., neáu chuùng ta aên vaøo, seõ vöôùng beänh, raát nguy hieåm. Ñeå traùnh nhöõng beänh taät, vaø taêng söùc khoûe, chuùng ta neân aên nhieàu rau caûi. Caùc nhaø khoa hoïc, cuõng nhö caùc nhaø y hoïc Ñoâng, Taây ñeàu coâng nhaän thöùc aên chay laø nheï nhaøng, thanh khieát, deã tieâu hoùa vaø coù nhieàu sinh toá raát boå. Bôûi theá, ôû nöôùc Nhaät coù hoäi “Toá thöïc chuû nghóa”, ôû Phaùp, Ñöùc, Anh, Myõ ñeàu coù “Thaûo moäc thöïc hoäi.” Coù nhieàu ngöôøi coù thaønh kieán sai laàm raèng: aên thòt caù môùi coù ñuû söùc maïnh. Thaät ra, ngöôøi aên thòt khoâng coù söùc maïnh vaø söùc chòu ñöïng deûo dai baèng ngöôøi aên chay tröôøng. Chính Giaùo sö Irwin Fischer ôû Ñaïi hoïc ñöôøng Yale, sau nhieàu cuoäc thí nghieäm, ñaõ long troïng tuyeân boá raèng: “AÊn thòt hay aên nhöõng vaät coù nhieàu chaát ñaïm, seõ laøm cho con ngöôøi khoâng ñuû söùc chòu nhoïc, khoâng khaùc naøo nhö ngöôøi uoáng röôïu.” Baø White, moät baùc hoïc gia cuõng ñaõ tuyeân boá raèng: “Caùc thöù hoät, caùc thöù traùi caây, ñaäu vaø rau caûi laø nhöõng thöùc aên maø thieân nhieân ñaõ daønh ñeå nuoâi chuùng ta. Caùc thöùc aên aáy naáu nöôùng moät caùch giaûn dò, thì raát hôïp veä sinh vaø raát boå. Noù laøm cho thaân theå traùng kieän, tinh thaàn saùng suoát vaø traùnh bieát bao nhieâu beänh taät.”

III.- CAÙCH THÖÙC AÊN CHAY

1.- Chöông trình aên chay

Maëc duø söï aên chay ñoái vôùi ngöôøi Phaät töû laø moät ñieàu caàn thieát, moät phöông phaùp tu haønh nhöng muoán ñöôïc lôïi ích thieát thöïc, caàn phaûi coù phöông phaùp, vaø aùp duïng moät caùch tuaàn töï theo caên cô vaø sôû nguyeän cuûa mình. Tröôùc tieân, khoâng phaûi ngöôøi Phaät töû naøo cuõng coù theå boû haún ngay taäp quaùn aên maën cuûa mình ñeå aên chay. Vì theá, trong ñaïo coù chia laøm hai loaïi: aên chay kyø vaø aên chay tröôøng. a) AÊn chay kyø. - AÊn chay kyø laø aên coù kyø haïn nhaát ñònh trong moãi thaùng hay moãi naêm: - Nhò trai: AÊn 2 ngaøy chay trong moãi thaùng vaøo ngaøy moàng moät vaø raèm aâm lòch. - Töù trai: AÊn 4 ngaøy chay trong thaùng: moàng moät, moàng taùm, raèm vaø haêm ba. - Luïc trai: AÊn 6 ngaøy chay trong thaùng laø: moàng moät, moàng taùm, möôøi boán, raèm, haêm ba, haêm chín vaø ba möôi (tuøy thaùng thieáu hay ñuû). - Thaäp trai: AÊn 10 ngaøy chay trong thaùng laø: moàng moät, moàng taùm, möôøi boán, raèm, möôøi taùm, haêm ba, haêm boán, haêm taùm, haêm chín vaø ba möôi (neáu thaùng thieáu thì 27, 28, 29). - Nhaát nguyeät trai: Laø aên moät thaùng chay vaøo thaùng gieâng hay thaùng baûy.

- Tam nguyeät trai: Laø aên ba thaùng chay: Thaùng gieâng, thaùng baûy vaø thaùng chín (hay thaùng möôøi); hoaëc aên lieân tieáp trong ba thaùng. Neáu taäp aên chay kyø trong moät thôøi gian maø khoâng gaëp moät phaûn öùng naøo veà thaân, taâm vaø nhaän thaáy coù lôïi ích, thì neân tieán daàn ñeán aên chay tröôøng. b) AÊn chay tröôøng: AÊn chay tröôøng hay tröôøng trai laø aên toaøn chay luoân trong moät ngaøy, khoâng giaùn ñoaïn cho ñeán heát ñôøi. Neáu moãi ngaøy phaùt taâm khoâng aên sau 12 giôø tröa, thì goïi laø ngoï trai. 2. Phöông phaùp thöïc haønh a) Choïn löïa thay ñoåi thöùc aên. - Ñeå aên cho ñöôïc laâu daøi vaø khoâng ngaùn, chuùng ta neân choïn nhöõng moùn aên coù nhieàu sinh toá, boå döôõng nhö: caø chua, rau muoáng, ñaäu naønh, naám rôm, caûi baép, khoai taây, neáp löùc v.v... vaø nhöõng moùn aên cuõng phaûi thay ñoåi luoân. Vaäy trong moät böõa aên, caàn phaûi aên nhöõng moùn gì ñeå böõa aên coù ñaày ñuû chaát boå vaø ngon mieäng? Döôùi ñaây laø vaøi böõa aên kieåu maãu: - Traùi caây cuøng aên vôùi côm hay baép, boät mì vaø rau, caûi, ñaäu phuïng rang. - Söõa töôi cuøng aên vôùi traùi caây ngoït vaø côm, baép hay boät mì. Caùc moùn aên chính noùi treân laø caàn thieát, nhöng cuõng caàn theâm gia vò nhö hoät caûi cay, tieâu ôùt, giaám v.v... ñeå giuùp boä maùy tieâu hoùa laøm vieäc deã daøng. Nhöng

neáu duøng gia vò quaù nhieàu thaønh ra coù haïi, nhö laøm cho boä maùy tieâu hoùa noàng, sinh beänh hay laøm kích thích cô theå. b) Caùch naáu. - Thöùc aên laø caàn thieát nhöng caùch naáu cuõng quan troïng; chuùng ta ñöøng coù quan nieäm sai laàm laø ñaõ aên chay thì naáu theá naøo cuõng ñöôïc caû, khoâng caàn thieát phaûi quan taâm ñeán. Neáu thöùc aên boå maø khoâng bieát caùch naáu, thì cuõng laøm cho noù heát boå, vaø coù khi laøm haïi boä maùy tieâu hoùa nöõa. Döôùi ñaây laø vaøi ñieàu neân nhôù trong khi naáu aên: - Khoâng neân chieân xaøo nhieàu quaù, vì

sinh toá B vaø C seõ bò daàu soâi tieâu dieät vaø caùc moùn coù nhieàu daàu laøm cho bao töû meät. - Neân aên ñoà nöôùng, nhaát laø nöôùng khoâng coù thoa daàu. - Khi naáu hay luoäc phaûi neân ñaäy naép ñeå sinh toá khoûi bò maát vaø neân ñoå ít nöôùc ñeå chaát boå khoûi loaõng. Vaø nöôùc luoäc aáy raát toát, khoâng neân ñoå ñi, vì noù chöùa raát nhieâu chaát boå vaø sinh toá. c) Giaûm thòt caù daàn daàn trong nhöõng ngaøy aên maën. - Ñoái vôùi nhöõng ngöôøi aên chay kyø thì khi aên maën, neân mua nhöõng vaät ngöôøi ta laøm saün, hoaëc laøm giaûm bôùt soá löôïng thòt caù, aên nhieàu rau caûi, söõa, taïm duøng tröùng gaø, tröùng vòt khoâng töôïng con. Khi ñaõ tinh taán veà maët tinh thaàn, khoâng neân aên tröùng gaø, tröùng vòt, vì tröùng cuõng laø moät sanh vaät saép naûy nôû.

3.- Nhöõng ñieàu caàn traùnh a) Khoâng neân kieâu maïn. - Ngöôøi coù phuùc duyeân aên chay ñöôïc deã daøng, khoâng neân sanh loøng kieâu maïn, töï cho mình laø hôn ngöôøi, vaø khinh ngöôøi aên maën. Laøm nhö theá ñaõ sanh aùc caûm vôùi ngöôøi maø laïi coøn laøm toån aâm ñöùc cuûa mình nöõa. b) Khoâng neân haùo danh. - Coù ngöôøi môùi böôùc voâ ñöôøng ñaïo, ñaõ aên tröôøng trai ngay, coát ñeå ngöôøi khaùc khen ngôïi. AÊn chay nhö theá laø do loøng haùo danh maø ra. Haønh ñoäng naøy khoâng coù lôïi cho söï tu haønh maø laïi coøn coù haïi: khi khoâng coøn ai khen ngôïi nöõa, thì khoâng thaáy höùng thuù ñeå tieáp tuïc aên chay nöõa. c) Khoâng neân eùp xaùc. - Coù ngöôøi töôûng laàm raèng: aên chay laø ñeå haønh haï thaân xaùc, neân coá aên moät caùch cöïc khoå, nhö chæ aên roøng raõ töông rau, muoái saû... töø naêm naøy sang naêm khaùc. AÊn nhö theá thì seõ hao moøn thaân xaùc vaø cheát yeåu tröôùc khi thaønh ñaïo. d) Khoâng neân giaû maën. - Coù nhieàu baø noäi trôï muoán troå taøi kheùo leùo cuûa mình baèng caùch naáu chay maø giaû maën, roài ñaët teân moùn aên maën, hay laøm ra nhöõng hình thöùc gioáng nhö ñoà maën. Thí duï nhö: cuû huû cau, cuû huû döøa kho maø goïi laø caù tra kho; baép chuoái luoäc troän giaám vaø rau raêm, laïi ñaët teân thòt gaø xeù phay; bí ñao xaét moûng caëp gaép nöôùng aên vôùi baùnh hoûi maø laïi ñaët teân laø thòt boø luïi v.v... Nhö theá, laø ñaõ voâ tình xuùi giuïc ngöôøi aên chay nghó ñeán moùn maën, mieäng aên rau döa, maø loøng töôûng nhôù ñeán thòt caù, laøm troø cöôøi cho theá gian.

ñ) Khoâng ñöôïc queân ngaøy chay. - Khoâng neân khinh thöôøng, queân nhöõng ngaøy chay maø mình ñaõ phaùt nguyeän, duø gaëp tröôøng hôïp baát thöôøng nhö ñi lôõ ñöôøng, laøm vieäc quaù buoåi, luùc ñoùi quaù maø khoâng coù saün thöùc aên chay. e) Khoâng neân duøng nguõ vò taân. Nguõ vò taân laø: haønh, heï, toûi, neùn, höng cöø khoâng neân duøng, vì caùc thöù naøy ñaõ hoâi, laïi coù nhieàu chaát kích thích loøng duïc voïng. IV.- LÔÏI ÍCH CUÛA SÖÏ AÊN CHAY 1. Phöông dieän caù nhaân Nhöõng lôïi ích cuûa söï aên chay ñoái vôùi caù nhaân raát lôùn lao. Ngöôøi aên chay khoâng nhöõng thaâu hoaïch ñöôïc nhöõng lôïi ích trong hieän tieàn maø caû trong ñôøi soáng töông lai nöõa. a) Trong hieän taïi, ngöôøi aên chay ñöôïc höôûng lôïi ích sau ñaây: - Tieát kieäm ñöôïc taøi chaùnh, vì ñoà aên chay reû hôn ñoà aên maën. - Tieát kieäm ñöôïc ngaøy giôø vaø coâng lao naáu nöôùng, vì möôùp, döa, baàu bí, khoai... caét röûa mau vaø ít toán nöôùc; vaø khi kho, luoäc, naáu nöôùng laïi mau chín, ít hao cuûi. - Thaân theå ñöôïc maïnh khoûe; tinh thaàn ñöôïc nheï nhaøng, trong

saïch; trí tueä ñöôïc minh maãn deã tu thieàn quaùn. b) Trong ñôøi sau, khoâng chòu quaû baùo gieát haïi, neân khoâng phaûi traû nôï maùu thòt, khoûi phaûi thöôøng maïng. Neáu trôû laïi laøm ngöôøi, thì ñöôïc tröôøng thoï.

2. Phöông dieän xaõ hoäi, nhaân loaïi, chuùng sanh AÊn chay khoâng nhöõng coù lôïi ích cho caù nhaân, maø coøn cho xaõ hoäi, nhaân loaïi, chuùng sanh nöõa. Neáu ai ai cuõng aên chay thì theá giôùi Ta-baø naøy laøm gì coù tieáng reân xieát vì cheát oan cuûa loaøi vaät vaø tieáng than thôû, ñau ñôùn cuûa ngöôøi vì naïn töông taøn, töông saùt. Moät nhaø baùc hoïc coù noùi: “Muoán theá giôùi hoøa bình, baét ñaàu trong böõa aên con ngöôøi phaûi khoâng coù moät chuùt maùu hay moät mieáng thòt caù naøo caû.” Caâu noùi ñaày ñaïo ñöùc naøy cuõng ñoàng moät yù nghóa vôùi caâu noùi cuûa Coå nhaân: “Nhaát thieát chuùng sanh voâ saùt nghieäp, Haø saàu theá giôùi ñoäng ñao binh.” (Neáu taát caû chuùng sanh khoâng saùt haïi laãn nhau, thì sôï gì theá giôùi coù giaëc giaõ.) Ngöôøi aên chay laø moät chieán só cuûa hoøa bình. Thaät vaäy, ngöôøi aên chay, vôùi taâm töø bi voâ löôïng, coi muoân loaøi laø mình, mình laø muoân loaøi, khoâng gieát haïi sanh vaät ñeå thoûa maõn duïc voïng, khoâng bao giôø nôõ taâm taøn saùt ñoàng loaïi ñeå ñaït muïc ñích lôïi danh. Neáu trong xaõ hoäi, ai ai cuõng aên chay, thì ñaâu coù nhöõng chuyeän gaây goã, ñaùnh ñaäp nhau, nhö chuùng ta thöôøng thaáy haèng ngaøy. Neáu trong moät nöôùc, ai ai cuõng aên chay thì khoâng coù chuyeän maïnh hieáp yeáu, khoân laán daïi, cheùm gieát laãn nhau ñeå thoûa loøng duïc voïng.

Neáu trong theá giôùi, ai ai cuõng aên chay, thì theá giôùi naøy laø theá giôùi Cöïc Laïc.
C. KEÁT LUAÄN

MOÏ I NGÖÔØ I DUØ PHAÄ T TÖÛ HAY KHOÂ N G ÑEÀ U NEÂ N AÊ N CHAY

Nhö chuùng ta ñaõ thaáy ôû caùc ñoaïn treân, xeùt veà phöông dieän khoa hoïc hay Phaät hoïc, veà phöông dieän caù nhaân hay ñoaøn theå, veà hieän taïi hay töông lai, söï aên chay ñeàu coù raát nhieàu lôïi ích. Vì vaäy, nhöõng ngöôøi khoâng phaûi laø Phaät töû , neáu muoán thaân theå ñöôïc maïnh khoûe, tinh thaàn ñöôïc khinh an, trí tueä ñöôïc minh maãn ñeå hoïc taäp; neáu muoán tieát kieäm ñöôïc taøi chaùnh, coâng lao, thôøi giôø, neáu muoán gia ñình ñöôïc hoøa thuaän yeân vui, thì haõy mau mau laøm quen vôùi nhöõng thöùc aên chay. Coøn nhöõng ai ñaõ laø Phaät töû, ñaõ nguyeän theo böôùc chaân cuûa ñöùc Töø phuï, thì phaûi thöïc haønh pheùp aên chay, ñeå loøng töø bi ñöôïc môû roäng, tinh thaàn bình ñaúng ñöôïc lan xa, trí tueä ñöôïc toû ngoä, ñaïo quaû ñöôïc choùng vieân thaønh. Vaãn bieát, noùi deã maø laøm khoù; nhöng moät ngöôøi tieán boä vaø coù thieän chí, khi ñaõ thaáy roõ nhöõng ñieàu lôïi ích, thì duø khoù bao nhieâu cuõng quyeát thöïc haønh cho ñöôïc. Söï thöïc haønh aáy khoâng phaûi laøm ngay trong moät laàn, maø phaûi tuaàn töï tieán böôùc.

Neáu chuùng ta bieát aùp duïng pheùp aên chay ñuùng nhö nhöõng caùch thöùc ñaõ noùi ôû treân, thì thieát töôûng khoâng coù gì laø khoù laém. Ñieàu quan troïng nhaát laø chuùng ta thaät coù thieän chí hay khoâng maø thoâi. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ MÖÔØI BAÙT QUAN TRAI GIÔÙI DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Phöông phaùp tu haønh cuûa Phaät raát nhieàu.

Moät trong nhöõng pheùp tu aáy laø Baùt quan trai, maø Phaät ñaõ cheá ra cho nhöõng ngöôøi taïi gia.

I.- Ñònh nghóa: Theá naøo laø Baùt quan trai giôùi

1.- Khoâng ñöôïc saùt sanh.

2.- Khoâng ñöôïc troäm cöôùp.

3.- Khoâng ñöôïc daâm duïc.

B.- II.- 8 ñieàu 4.- Khoâng ñöôïc noùi doái

CHAÙNH raên caám 5.- Khoâng ñöôïc uoáng röôïu.

ÑEÀ: 6.- Khoâng ñöôïc trang ñieåm ca haùt vaø xem, nghe haùt.

7.- Khoâng ñöôïc naèm giöôøng cao toát.

8.- Khoâng ñöôïc aên quaù ngoï.

C.- KEÁT LUAÄN

Lôïi ích cuûa Baùt quan trai giôùi raát lôùn lao. Phaät töû neân thöïc haønh Baùt quan trai giôùi.

BAØI THÖÙ MÖÔØI BAÙT QUAN TRAI GIÔÙI A. MÔÛ ÑEÀ:

Ñöùc Phaät Thích Ca noùi phaùp gaàn 50 naêm, coù ñeán 84.000 phaùp moân, voâ löôïng dieäu nghóa. Maëc duø giaùo phaùp nhieàu nhö theá, nhöng khoâng ngoaøi ba moân chính laø "Giôùi, Ñònh, Hueä." Trong "Giôùi, Ñònh, Hueä", thì Giôùi laø phaàn quan troïng, laø phaàn caên baûn. Nhôø giôùi, taâm môùi ñònh; taâm coù ñònh, hueä môùi phaùt sanh; hueä coù phaùt sanh môùi döùt tröø ñöôïc voâ minh phieàn naõo; voâ minh phieàn naõo coù döùt tröø môùi minh taâm kieán taùnh vaø thaønh Phaät. Nhöng giôùi cuõng coù nhieàu thöù: coù thöù cao, thöù thaáp, coù thöù aùp duïng cho haøng xuaát gia, coù thöù cho haøng taïi gia. Trong haøng xuaát gia, thì Sa-di chæ giöõ 10 giôùi, Tyø-kheo giöõ 250 giôùi, Tyø-kheo ni ñeán 348 giôùi. Veà phía taïi gia thì coù Tam quy, Nguõ giôùi, Baùt quan trai giôùi, Boà Taùt giôùi. Tam quy Nguõ giôùi, thì chuùng ta ñaõ hoïc roài; Boà Taùt giôùi thì khoù khaên hôn, chuùng ta seõ hoïc sau. Baây giôø ñaây, chuùng toâi chæ noùi ñeán Baùt quan trai giôùi.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA Baùt quan trai giôùi laø moät pheùp tu haønh cuûa ngöôøi taïi gia aùp duïng trong moät ngaøy moät ñeâm (24 giôø).

Chöõ "Quan" laø cöûa, cöûa ngaên chaän taùm ñieàu toäi loãi. Chöõ "Trai", tieáng Phaïn laø Posadha, nghóa laø khi ñaõ qua giôø ngoï (12 giôø tröa) khoâng ñöôïc aên nöõa. Vaäy "Baùt quan trai giôùi" laø söï giöõ gìn cho thaân taâm ñöôïc thanh tònh trong 24 tieáng ñoàng hoà baèng caùch ngaên chaën 8 ñieàu toäi loãi sau ñaây: 1.- Khoâng ñöôïc saùt sanh. 2.- Khoâng ñöôïc troäm cöôùp. 3.- Khoâng ñöôïc daâm duïc. 4.- Khoâng ñöôïc noùi doái. 5.- Khoâng ñöôïc uoáng röôïu. 6.- Khoâng ñöôïc trang ñieåm, thoa daàu thôm, muùa haùt vaø xem muùa haùt. 7.- Khoâng ñöôïc naèm ngoài giöôøng cao roäng ñeïp ñeõ. 8.- Khoâng ñöôïc aên quaù giôø ngoï.

II. GIAÛI ROÕ TAÙM ÑIEÀU NGAÊN CAÁM NOÙI TREÂN

1. Khoâng ñöôïc saùt sanh. YÙ nghóa vì sao khoâng ñöôïc saùt sanh: Chuùng sanh, maëc duø hình daùng coù khaùc nhau, nhöng cuøng coù moät ñieåm quan troïng gioáng nhau laø tham soáng, sôï cheát, bieát ñau khoå, vui möøng. Khoâng caàn phaûi daãn chöùng cho xa xoâi, ngay trong söï quan saùt haèng ngaøy, chuùng ta cuõng nhaän thaáy: caù thaáy ngöôøi caù loäi xa, chim thaáy ngöôøi chim bay cao, cuõng nhö ngöôøi thaáy coïp ngöôøi laån troán, vì ñeàu sôï laâm nguy ñeán taùnh maïng caû. Khi bò

baét, chim, caù hay ngöôøi ñeàu vuøng vaãy ñeå troán thoaùt. Vaø khi ñöôïc thaû ra, thoaùt cheát, chao oâi, coøn gì sung söôùng cho baèng! Nhaän thaáy ñöôïc söï tham soáng sôï cheát, noãi vui möøng, ñau xoùt cuûa muoân loaïi nhö theá, maø chuùng ta coøn ñang taâm gieát haïi sanh maïng, thì thaät laø nhaãn taâm, taøn aùc voâ cuøng. Töø tröôùc ñeán nay, loaøi ngöôøi ñaõ gieát haïi raát nhieàu, baèng ñuû phöông tieän, naøo laøm löôùi ñeå baét caù döôùi nöôùc, duøng cung teân suùng ñaïn ñeå baén caàm thuù treân ñaát... vaø nhaát laø duøng ñuû möu moâ keá hoaïch ñeå gieát haïi cheùm gieát laãn nhau. Veà phía thieän, thì coù nhieàu ngöôøi cuõng thieän voâ cuøng; nhöng veà phía aùc, thì cuõng nhieàu ngöôøi aùc voâ cuøng. Chuùng ta laø Phaät töû, nghóa laø nhöõng ngöôøi theo ñaïo Töø bi. Chuùng ta caàn phaûi coá gaéng ñöøng saùt haïi sinh vaät vaø nhaát laø ñöøng saùt haïi ngöôøi. Veà söï saùt haïi ngöôøi, trong Nguõ giôùi Phaät ñaõ tuyeät ñoái caám chæ, vaø chuùng ta cuõng ñaõ phaùt nguyeän giöõ giôùi aáy. Nhöng veà sinh vaät, vì moät soá Phaät töû coøn aên maën, neân chöa tuyeät ñoái giöõ ñöôïc giôùi saùt. Vaäy ít ra trong ngaøy thoï Baùt quan trai, chuùng ta haõy tuyeät ñoái giöõ giôùi aáy. Chuùng ta khoâng gieát ngöôøi, khoâng truø tính möu moâ gieát ngöôøi ñaõ ñaønh, chuùng ta cuõng khoâng neân ñoäng ñeán sanh maïng cuûa taát caû moïi loaïi höõu tình. Hôn nöõa, neáu thaáy ai coù yù gieát haïi sinh vaät, chuùng ta phaûi khuyeân lôn ngaên caûn ñöøng cho ngöôøi ta thi haønh aùc yù aáy.

Ñöôïc nhö theá laø ta giöõ ñöôïc troïn veïn giôùi saùt, maëc duø chæ trong moät ngaøy ñeâm, nhöng lôïi ích seõ lôùn lao voâ cuøng cho vieäc tu haønh cuûa chuùng ta. 2.- Khoâng ñöôïc troäm cöôùp Hai chöõ troäm cöôùp ôû ñaây coù moät yù nghóa roäng lôùn voâ cuøng. Nhöõng vaät thuoäc quyeàn sôû höõu cuûa ngöôøi ta, töø vaøng, baïc, chaâu baùu, ñaát ruoäng nhaø cöûa, cho ñeán ñoà ñaïc, caây kim sôïi chæ, coïng rau, ngöôøi ta khoâng cho maø mình laáy, laø troäm cöôùp. Löôøng thaêng traùo ñaáu, ño thieáu laáy thöøa, ñi laøm treã giôø, boùc loät coâng nhaân, laáy cuûa coâng, aên hoái loä, ñöôïc cuûa ngöôøi khoâng traû laïi, ñeàu laø troäm cöôùp. Ngöôøi ñôøi coi tieàn cuûa hôn taùnh maïng, treøo non, laën suoái, lo möu naøy, tính keá noï ñeå laøm ra tieàn nuoâi thaân vaø gia ñình, vaø ñeå daønh duïm phoøng khi ñau oám, tai naïn. Neáu ruûi bò maát tieàn cuûa do moà hoâi nöôùc maét maø coù, ngöôøi ta voâ cuøng ñau khoå, tuyeät voïng, coù khi ñeán quyeân sinh. Chuùng ta cuõng ñaõ coù nhieàu khi ñau buoàn vì maát cuûa, thì xeùt ngöôøi khaùc cuõng vaäy. Chuùng ta khoâng muoán ai troäm cöôùp cuûa mình, thì taát nhieân mình cuõng khoâng neân troäm

cöôùp cuûa ai. Ñoù laø leõ coâng baèng raát giaûn dò. Huoáng chi chuùng ta laø Phaät töû, nghóa laø nhöõng ngöôøi quyeát taâm dieäït tröø tham duïc ñeå ñöôïc giaûi thoaùt, thì leõ naøo ta laïi laáy cuûa phi nghóa? Trong cuoäc ñôøi tranh ñaáu haèng ngaøy ñeå soáng, coù nhieàu khi chuùng ta khoâng giöõ ñöôïc moät caùch tuyeät ñoái giôùi caám naøy, chaúng haïn, chuùng ta laøm ít maø coá

ñoøi löông cho cao, baùn haøng xaáu vôùi giaù cao, möu tính chöôùc naøy keá noï ñeå ñöôïc lôïi nhieàu moät caùch thieáu chính ñaùng... Coù khi chuùng ta nhaän thaáy nhö theá laø baát chính, nhöng töï baøo chöõa raèng vì söï soáng cuûa gia ñình, thaân thuoäc maø phaûi laøm nhö theá. Nhöng trong ngaøy thoï Baùt quan trai giôùi, chuùng ta haõy quyeát khoâng troäm cöôùp ñaõ ñaønh, maø cuõng khoâng ñöôïc ñeå cho moät yù nghó tham lôïi moùng leân trong taâm. Chuùng ta khoâng troäm cöôùp, khoâng nghó ñeán söï troäm cöôùp, maø thaáy ai troäm cuôùp hay naûy ra yù troäm cöôùp thì chuùng ta cuõng khuyeân can hoï, ngaên ngöøa khoâng cho hoï laøm baäy. Khoâng nhöõng khoâng troäm cöôùp vaø ngaên ngöøa söï troäm cöôùp maø thoâi, chuùng ta coøn boá thí cho nhöõng ngöôøi ngheøo khoå, thieáu aên thieáu maëc, tìm caùch giuùp ñôõ nhöõng ngöôøi thaân thuoäc, trong caûnh tuùng thieáu. Giöõ ñöôïc giôùi naøy moät caùch tuyeät ñoái, thì duø thôøi gian ngaén nguûi trong 24 giôø ñoàng hoà, chuùng ta cuõng ñaõ gieo ñöôïc nhöõng nhaân laønh toát ñeïp cho söï tu haønh cuûa chuùng ta. 3. Khoâng ñöôïc daâm duïc Daâm duïc laø caùi nghieäp nhaân sanh töû luaân hoài, neân ngöôøi xuaát gia phaûi ñoaïn haún. Phaät daïy raèng: “Ngöôøi muoán ñoaïn tröø sanh töû, chöùng quaû Nieát-baøn maø khoâng tröø haún daâm duïc, thì khoâng khaùc keû naáu caùt saïn maø muoán cho thaønh côm, duø ra coâng ñem naáu, traûi qua traêm ngaøn kieáp cuõng khoâng thaønh côm ñöôïc.”

Vaäy nhöõng Phaät töû xuaát gia, muoán thaønh Phaät quaû thì phaûi tröø daâm duïc. Coøn nhöõng Phaät töû taïi gia, chöa coù theå hoaøn toaøn ñoaïn tröø daâm duïc ñöôïc, thì Phaät chæ caám taø daâm, nghóa laø ngoaøi vôï choàng, khoâng ñöôïc lang chaï; vaø giöõa vôï choàng, cuõng caàn phaûi giöõ chaùnh leã, bieát tieát duïc ñeå cho thaân taâm ñöôïc trong saïch nheï nhaøng. Nhöng ñaây laø noùi veà ngaøy thöôøng cuûa Phaät töû taïi gia. Chöù ñeán ngaøy thoï Baùt quan trai giôùi, thì tuyeät ñoái phaûi giöõ giôùi tònh haïnh, khoâng ñöôïc haønh ñoäng daâm duïc ñaõ ñaønh, naø cuõng khoâng ñöôïc nhôù nghó ñeán nhöõng ñieàu daâm duïc. Neáu trieät ñeå giöõ ñuùng giôùi naøy, thì duø chæ trong 24 giôø ñoàng hoà, lôïi ích cuõng roäng lôùn voâ cuøng, vì chuùng ta ñaõ coù dòp ñeå gieo nhaân tònh haïnh laø moät nhaân raát quyù baùu trong söï tu haønh dieät duïc. 4. Khoâng ñöôïc noùi doái. Noùi doái laø taâm nghó mieäng noùi traùi nhau. Noùi doái coù 4 caùch, maø chuùng ta ñaõ coù hoïc roài trong baøi Nguõ giôùi. Ñoù laø: noùi khoâng thaät, noùi theâu deät, noùi löôõi hai chieàu, noùi lôøi hung aùc. Chuùng ta ñaõ thaáy, haèng ngaøy trong ñôøi, tai haïi cuûa söï noùi doái. Tai haïi lôùn nhaát laø laøm maát loøng tin caäy nhau. Trong moät gia ñình maø khoâng tin nhau, thì gia ñình seõ tan naùt; trong moät xaõ hoäi maø khoâng tin nhau, thì xaõ hoäi seõ ñieâu taøn.

Trong ñôøi soáng haèng ngaøy chuùng ta chöa coù theå hoaøn toaøn giöõ giôùi naøy ñöôïc, thì trong ngaøy thoï Baùt quan trai giôùi, chuùng ta haõy trieät ñeå thöïc haønh giôùi caám naøy. Chuùng ta khoâng noùi sai, khoâng noùi theâu deät, khoâng noùi hai chieàu, khoâng noùi lôøi hung aùc ñaõ ñaønh; chuùng ta laïi coøn khuyeân raên nhöõng ngöôøi chung quanh giöõ ñuùng giôùi khoâng noùi laùo aáy! Neáu thöïc haønh trieät ñeå giôùi caám naøy, thì duø chæ trong moät ngaøy ñeâm, chuùng ta cuõng ñaõ gieo ñöôïc moät nhaân quyù baùu raát hieám coù trong ñôøi naøy laø loøng chaân thaät. 5. Khoâng ñöôïc uoáng röôïu Röôïu laøm say meâ, toái taêm trí naõo ngöôøi uoáng. Noù coøn nguy hieåm hôn caû thuoác ñoäc vì thuoác ñoäc uoáng vaøo cheát ngay, song chæ gieát cheát moät ñôøi ngöôøi thoâi; chôù röôïu laøm cho ngöôøi cuoàng taâm, maát trí, gaây neân nhieàu toäi loãi, cheát ñi sanh laïi, luaân hoài nhieàu kieáp trong toái taêm si aùm. Bôûi theá, trong Kinh Phaät daïy: “Thaø uoáng nöôùc ñoàng soâi cho tan maát thaân naøy, chöù khoâng neân uoáng röôïu.” Chuùng ta laø Phaät töû , nghóa laø nhöõng ngöôøi ñang trau doài trí tueä ñeå ñöôïc saùng suoát nhö Phaät, chuùng ta khoâng ñöôïc uoáng röôïu. Chuùng ta khoâng uoáng röôïu ñaõ ñaønh, maø cuõng khoâng khuyeân môøi ngöôøi uoáng röôïu. Töï mình uoáng röôïu toäi coøn nheï, chôù khuyeân môøi ngöôøi khaùc uoáng, toäi laïi naëng hôn.

Song, trong luùc ñau oám, neáu löông y baûo phaûi coù röôïu hoøa vôùi thuoác uoáng môùi laønh beänh, thì chuùng ta cuõng ñöôïc taïm duøng, Khi ñoù röôïu trôû thaønh moät vò thuoác, chöù khoâng phaûi laø moät vò laøm cho trí naõo ta cuoàng loaïn nöõa. Ñaáy laø noùi veà ngaøy thöôøng, chöù trong ngaøy thoï “Baùt quan trai giôùi”, chuùng ta phaûi tröø tuyeät röôïu, khoâng ñöôïc uoáng ñaõ ñaønh, maø coøn khuyeân raên ngöôøi khaùc ñöøng uoáng nöõa. 6. Khoâng ñöôïc trang ñieåm, thoa daàu thôm, muùa haùt vaø ñi xem muùa haùt. Naêm giaùc quan: tai, maét, muõi, löôõi, thaân laø naêm cöûa ngoõ, coù theå môû ñöôøng cho chuùng ta ñeán caûnh giôùi Nieát-baøn, hay vaøo ñòa nguïc. Neáu chuùng ta bieát môû naêm caùnh cöûa aáy veà neûo thanh tònh, nghe nhöõng lôøi hay leõ phaûi, thaáy nhöõng ñieàu thieän, ñieàu laønh, ngöûi nhöõng muøi thôm tinh khieát, ñaïo vò, thì con ñöôøng ñeán Nieát-baøn, giaûi thoaùt khoâng xa. Traùi laïi, neáu chuùng ta höôùng nhöõng caùnh cöûa giaùc quan aáy vaøo coõi oâ troïc, môû roäng chuùng cho toäi loãi uøa vaøo, naøo nghe tieáng du döông luyeán aùi cuûa duïc voïng, thaáy caûnh truïy laïc, daâm oâ, ngöûi muøi vò say noàng, kích thích duïc laïc, thì con ñöôøng ñòa nguïc ñaõ saün saøng môû roäng ñeå ñoùn chôø chuùng ta. Phaät caám Phaät töû trang ñieåm, toâ son traùt phaán, xöùc öôùp daàu thôm, muùa haùt laû lôi, quyeán ruõ, hay caám ñi xem nhöõng caûnh muùa haùt aáy, laø vì muoán cho chuùng ta khoûi ñoïa vaøo ñòa nguïc.

Nhöng trong ñôøi soáng haèng ngaøy cuûa ngöôøi Phaät töû taïi gia, vì coøn tieáp xuùc vôùi ñôøi soáng xaõ hoäi, neân phaûi aên maëc teà chænh trang nghieâm, ñoâi khi cuõng phaûi ñi döï nhöõng buoåi hoøa nhaïc, hay muùa haùt, mieãn laø nhöõng thöù aâm nhaïc, nhöõng ñieäu muùa haùt aáy coù taùnh caùch trong saïch, xaây döïng vaø höôùng thieän. Nhöng trong hieän taïi, caùc thöù ngheä thuaät: kòch nhaïc, ca, vuõ, caûi löông, chieáu boùng... phaàn nhieàu coù taùnh caùch truïy laïc, thoaùi hoùa, chuùng ta neân ñeà phoøng, ñöøng quaù deã daõi maø sa vaøo voøng toäi loãi. Treân

ñaây laø noùi trong ngaøy thöôøng, chöù ngaøy thoï giôùi Baùt quan trai, chuùng ta nhaát ñònh khoâng ñöôïc trang ñieåm, xöùc öôùp daàu thôm, muùa haùt hay ñi xem muùa haùt. Hôn nöõa, chuùng ta phaûi coá gaéng dieät tröø nhöõng aâm höôûng, boùng daùng cuûa nhöõng thöù ngheä thuaät khoâng laønh maïnh, trong ñaàu oùc chuùng ta. Ñöôïïc nhö theá, thì tuy thôøi gian chæ ngaén nguûi coù 24 giôø, aûnh höôûng toát ñeïp cuûa noù voâ cuøng quyù baùu cho söï tu haønh cuûa chuùng ta. 7. Khoâng ñöôïc naèm ngoài giöôøng cao ñeïp, roäng lôùn. Ñieàu raên caám naøy cuõng nhö ñieàu raên caám thöù saùu, coù muïc ñích ngaên ngöøa thaân xaùc ta, khoâng cho buoâng lung theo nhöõng caûm giaùc môn trôùn khoaùi laïc cuûa giöôøng cao neäm toát, chaên aám maøn eâm. Vì nhöõng caûm giaùc naøy coù theå kích thích loøng ham muoán baát chính cuûa xaùc thaân, taïo ñieàu kieän cho chuùng ta gaây toäi

loãi, neân Phaät cheá ra giôùi caám naøy. Xöa Ngaøi Ngoä Ñaït Quoác sö laø moät baäc cao ñöùc, ñöôïc vua YÙ Toân vaø vua Hy Toân heát söùc öu ñaõi. Vua YÙ Toân cuùng cho Ngaøi moät baûo toïa baèng traàm höông raát quyù baùu. Töø khi ñöôïc baûo toïa aáy, Ngoä Ñaït Quoác Sö moáng nieäm danh lôïi, thaønh ra thaát ñöùc, phaûi chòu nhieàu tai vaï vaø khoå ñau. Vì hieåu roõ caùi tai haïi cuûa giöôøng cao chieáu roäng, chaên aám neäm eâm, neân xöa ngaøi Hieáp Toân Giaû töø khi xuaát gia, löng khoâng naèm chieáu; ngaøi Cao Phong Dieäu thieàn sö laäp nguyeän: ba naêm khoâng naèm giöôøng choõng; Ñöùc Phaät Thích Ca, trong khi xuaát gia tìm ñaïo, ñaõ goái coû naèm söông, töø naêm naøy sang naêm khaùc... Noi göông ngöôøi xöa, caùc vò xuaát gia chæ naèm treân moät caùi giöôøng nhoû heïp, vöøa nguû, chöù khoâng bao giôø duøng giöôøng roäng neäm cao. Keû taïi gia cuõng neân taäp daàn ñöùc taùnh giaûn dò ñaïm baïc aáy. Neáu chöa laøm ñöôïc trong ngaøy thöôøng, thì ngaøy thoï giôùi Baùt quan trai, cuõng phaûi trieät ñeå thi haønh giôùi thöù baûy naøy. 8.- Khoâng ñöôïc aên quaù giôø ngoï. Trong luaät Phaät daïy: “Chö thieân aên sôùm mai, Phaät aên giôø ngoï, suùc sanh aên sau giôø ngoï, ngaï quyû aên toái.” Chö Taêng hoïc theo Phaät, phaûi aên ñuùng giôø ngoï. AÊn ñuùng giôø ngoï, ñöôïc naêm ñieàu lôïi sau ñaây: - Ít moáng taâm sai quaáy - Ít buoàn nguû - Deã ñöôïc nhaát taâm

- Ít haï phong - Thaân ñöôïc yeân oån vaø ít sanh beänh. Tröø moät vaøi tröôøng hôïp nhö khi ñau oám, luaät cuõng chaâm chöôùc cho ñöôïc aên côm chaùo sau giôø ngoï, nhöng khi aên phaûi sanh loøng hoå theïn. Vì nhöõng lôïi ích thieát thöïc noùi treân, neân ngöôøi xuaát gia caàn phaûi thöïc haønh. Coøn Phaät töû taïi gia, khi tu Baùt quan trai giôùi cuõng phaûi giöõ ñuùng giôùi naøy.

C.- KEÁT LUAÄN 1. Lôïi ích cuûa Baùt quan trai giôùi raát lôùn lao.

Nhö chuùng ta ñaõ thaáy ôû caùc ñoaïn treân, Baùt quan trai giôùi laø moät phaùp tu voâ cuøng lôïi ích cho Phaät töû taïi gia. Trong thôøi gian tu haønh aáy, thaân, khaåu, yù cuûa ngöôøi thoï giôùi ñöôïc hoaøn toaøn thanh tònh, tuy chæ coù 24 giôø ñoàng hoà, nhöng 24 giôø aáy coøn quyù baùu hôn caû moät ñôøi cuûa ngöôøi khoâng tu haønh. Tuy löôïng raát ít, maø phaåm laïi nhieàu voâ cuøng. Noù chæ laø gioït nöôùc, nhöng laø moät gioït nöôùc trong saïch hoaøn toaøn, cho neân noù coøn quyù hôn caû moät ao nöôùc ñuïc buøn nhô; noù chæ laø moät vieân ngoïc nhoû xíu, nhöng ñoù laø

vieân ngoïc Ma-ni, neân noù coøn quyù hôn traêm ngaøn chaâu baùu khaùc. Chuùng ta haõy phaân tích moät caùch roõ raøng nhöõng lôïi ích maø chuùng ta ñaõ thaâu hoaïch ñöôïc trong 24 giôø aáy maø xem. - Nhôø giôùi thöù nhaát, taâm ta khoâng coù aùc yù gieát haïi sanh vaät, mieäng ta khoâng nhai nuoát nhöõng maùu

huyeát tanh hoâi, thaân ta khoâng naëng neà vì thòt caù. Ñoái vôùi chung quanh, ta khoâng laøm cho ngöôøi vaø suùc vaät ñau khoå, maát thaân maïng. - Nhôø giôùi thöù hai, taâm ta khoâng ñoäng, yù ta khoâng tham lam, thaân ta khoâng mang naëng nhöõng vaät phi nghóa. Ñoái vôùi ngöôøi chung quanh, ta khoâng laøm hoï ñau khoå vì maát cuûa caûi maø hoï ñaõ naâng niu, quyù troïng. - Nhôø giôùi thöù ba, taâm ta ñöôïc thanh tònh, thaân ta khoûi oâ ueá. Ñoái vôùi ngöôøi baïn traêm naêm, cuøng nhöõng ngöôøi chung quanh, ta giöõ ñuùng leã, laøm cho hoï kính troïng. - Nhôø giôùi thöù tö, taâm ta khoâng taø vaïy, löôõi ta khoâng doái traù, ñieâu ngoa. Ñoái vôùi ngöôøi chung quanh, ta giöõ ñöôïc chöõ tín, laøm moïi ngöôøi khoûi lo sôï, nghi ngôø vì ta. - Nhôø giôùi thöù naêm, taâm ta ñöôïc minh maãn, mieäng ta khoâng noàng naëc hôi men, thaân ta khoâng loaïn ñoäng. Ñoái vôùi ngöôøi chung quanh, ta khoâng laøm cho hoï phaûi lo sôï, khoå sôû vì con ma men naøy haønh haï. - Nhôø giôùi thöù saùu, taâm ta khoâng buoâng lung theo duïc laïc, giaùc quan ta khoâng dung chöùa nhöõng hình aûnh, muøi vò, aâm thanh taø taïp, daâm oâ... Ñoái vôùi ngöôøi chung quanh, ta khoâng laøm cho hoï phaûi taäp nhieãm nhöõng caûm giaùc khoâng trong saïch, khoâng thanh thoaùt. - Nhôø giôùi thöù baûy, taâm ta khoâng moáng leân nhöõng nieäm danh lôïi, xa hoa; thaân ta khoâng bò duïc laïc loâi cuoán. Ñoái vôùi ngöôøi chung quanh, ta deã gaàn guõi, thaân

caän, vì khoâng bò caùi cao sang, phuø phieám beân ngoaøi ngaên caùch. - Nhôø giôùi thöù taùm, taâm ta ñöôïc ñònh tænh, saùng suoát, thaân ta nheï nhaøng, ít beänh taät; ñoái vôùi caùc loaøi chung quanh, nhö ngöôøi ngheøo ñoùi, ngaï quyû, suùc sinh, ta khoâng gaây ra söï theøm khaùt, vì söï luïc laïo aên uoáng veà ñeâm. Bao nhieâu söï lôïi ích cho mình vaø cho ngöôøi maø chuùng ta ñaõ thaâu thaäp ñöôïc trong khoaûng 24 giôø ñoàng hoà, thöû hoûi coù moät phaùp tu haønh cuûa ngöôøi taïi gia naøo quyù baùu hôn theá nöõa? 2. Bôûi vaäy Phaät töû neân thöïc haønh Baùt quan trai giôùi. Phaät töû taïi gia maëc duø suoát ngaøy suoát thaùng baän bòu veà sinh keá laøm aên, moãi thaùng cuõng neân saép xeáp vieäc nhaø, vaøo chuøa thoï Baùt quan trai giôùi moät vaøi laàn. Neáu hoaøn caûnh thuaän lôïi, coù theå thoï ñöôïc nhieàu laàn laïi caøng toát. Neáu khoâng ñuû ñieàu kieän ñeán chuøa, thì neân coá gaéng thöïc haønh y nhö lôøi Phaät daïy, tu theo haïnh giaûi thoaùt, roài khuyeân nhieàu ngöôøi thöïc haønh theo, ñeå cuøng nhau tieán böôùc leân ñöôøng giaûi thoaùt, an vui. HOAÈNG PHAÙP

PHUÏ BAØI SOÁ 10

NGHI THÖÙC THOÏ BAÙT QUAN TRAI GIÔÙI

Theo pheùp thoï Baùt quan trai giôùi, ngöôøi thoï giôùi phaûi ñeán chuøa caàu moät thaày Tyø-kheo trai giôùi thanh tònh truyeàn cho. Veà nghi thöùc coù thaày truyeàn

giôùi thì thöù lôùp raát nhieàu. Ngoaøi tröôøng hôïp treân, neáu khoâng coù thuaän tieän ñeå caàu thaày truyeàn cho, thì phöông tieän töï mình ñoái tröôùc töôïng Phaät, theo pheùp nhö sau ñaây maø töï thoï. Moät ñieàu coát yeáu, tröôùc khi thoï giôùi, giôùi töûû phaûi saép ñaët chuyeän nhaø coù ngöôøi thay theá, khoâng coøn lo nghó vieäc gì ôû theáâ gian caû, ñeå cho taâm trí yeân tònh, nhö theá thì 24 giôø thoï giôùi môùi ñöôïc nhieàu ích lôïi. Muoán ñöôïc ích lôïi nhieàu, giôùi töûû neân vaøo chuøa thoï Baùt quan trai giôùi toát hôn. Tröôùc khi thoï giôùi, phaûi röûa tay, röûa maët, suùc mieäng saïch seõ, maëc aùo traøng teà chænh, ñeán tröôùc baøn thôø Phaät, thaép ba caây höông roài quì xuoáng, ñoïc baøi cuùng höông:

BAØI CUÙNG HÖÔNG
Nguyeän thöû dieäu höông vaân
Bieán maõn thaäp phöông giôùi
Cuùng döôøng nhöùt thieát Phaät
Toân Phaùp chö Boà Taùt
Voâ bieân Thinh Vaên chuùng
Caäp nhöùt thieát Thaùnh Hieàn
Duyeân khôûi quang minh ñaøi
Xöùng taùnh taùc Phaät söï
Phoå huaân chö chuùng sanh
Giai phaùt Boà-ñeà taâm
Vieãn ly chö voïng nghieäp
Vieân thaønh Voâ thöôïng ñaïo
(Xaù 3 xaù, tieáp ñoïc baøi khaån nguyeän)
BAØI NGUYEÄN Tö thôøi ñeä töû (teân hoï gì) phaùp danh (phaùp danh gì) kim nhöït qui ñaàu Tam baûo, phaùt nguyeän thoï trì Baùt quan trai giôùi, nhöùt nhöït nhöùt daï. Duy nguyeän thaäp phöông chö Phaät, chö Ñaïi Boà Taùt, Hoä phaùp thieän thaàn, töø bi gia hoä ñeä töû thaân taâm thanh tònh, Phaät söï vieân thaønh. (Xaù, ñöùng daäy caém höông xöôùng l) Nhöùt taâm ñaûnh leã, taän hö khoâng, bieán phaùp giôùi, quaù, hieän, vò lai thaäp phöông chö

Phaät, Toân Phaùp, Hieàn Thaùnh Taêng, Thöôøng truù
Tam Baûo. (1 laïy).
Nhöùt taâm ñaûnh leã, Ta-baø Giaùo chuû, Ñieàu ngöï
Boån sö Thích Ca Maâu Ni Phaät, Ñöông Lai Haï
Sanh Di Laëc Toân Phaät, Ñaïi Trí Vaên Thuø Sö Lôïi
Boà Taùt, Ñaïi Haïnh Phoå Hieàn Boà Taùt, Hoä Phaùp
Chö Toân Boà Taùt, Linh Sôn Hoäi Thöôïng Phaät
Boà Taùt. (1 laïy).
Nhöùt taâm ñaûnh leã, Laïc bang Giaùo chuû, Ñaïi töø, Ñaïi Bi tieáp daãn Ñaïo sö A Di Ñaø Phaät, Ñaïi bi
Quaùn Theá AÂm Boà Taùt, Ñaïi Theá Chí Boà Taùt, Ñaïi

Nguyeän Ñòa Vöông Boà Taùt, Thanh Tònh Ñaïi Haûi
Chuùng Boà Taùt. (1 laïy)
(Ñöùng daäy chaép tay tuïng baøi Ñaïi bi)
Nam moâ Ñaïi bi hoäi thöôïng Phaät Boà Taùt. (3 laàn). Thieân thuû thieân nhaõn voâ ngaïi Ñaïi bi taâm ñaø la ni. Nam moâ haéc ra ñaùt na ña ra daï da. Nam moâ a rò gia baø loâ kieát ñeá, thöôùc baùt ra da, boà ñeà taùt ñoûa baø da, ma ha taùt ñoûa baø da, ma ha ca loâ ni ca da. AÙn taùt baøn ra phaït dueä, soá ñaùt na ñaùc toûa. Nam moâ taát kieát laät ñoûa, y moâng a rò da, baø loâ kieát ñeá, thaát Phaät ra laêng ñaø baø. Nam moâ na ra caån trì heâ rò, ma ha baøn ña sa meá, taùt baø a tha ñaäu du baèng, a theä döïng, taùt baø

taùt ña, na ma baø daø, ma phaït ñaït ñaäu, ñaùt dieät tha. AÙn a baø loâ heâ, loâ ca ñeá, ca ra ñeá, di heâ rò, ma ha boà ñeà taùt ñoûa, taùt baø taùt baø, ma ra ma ra, ma heâ ma heâ, rò ñaø döïng, cu loâ cu loâ kieát moâng, ñoä loâ ñoä loâ, phaït xaø da ñeá, ma ha phaït xaø da ñeá, ñaø ra ñaø ra, ñòa rò ni, thaát Phaät ra da, daù ra daù ra. Maï maï phaït ma ra muïc ñeá leä, y heâ di heâ, thaát na thaát na, a ra saâm Phaät ra xaù lôïi, phaït sa phaït saâm, Phaät ra xaù da, hoâ loâ hoâ loâ ma ra, hoâ loâ hoâ loâ heâ rò, ta ra ta ra, taát rò taát rò, toâ roâ toâ roâ, boà ñeà daï boà ñeà daï, boà ñaø daï, boà ñaø daï, di ñeá rò daï, na ra caån trì, ñòa rò saéc ni na, ba daï ma na ta baø ha. Taát ñaø daï ta baø ha. Ma ha taát ñaø daï ta baø ha, Taát ñaø duû ngheä, thaát baøn ra daï, ta baø ha. Na ra caån trì, ta baø ha. Ma ra na ra ta baø ha. Taát ra taêng a muïc kheâ da ta baø ha. Ta baø ma ha, a taát ñaø daï, ta baø ha. Giaû kieát ra a taát ñaø daï ta baø ha. Ba ñaø ma yeát taát ñaø daï ta baø ha. Na ra caån trì baøn daø ra daï ta baø ha. Ma baø lôïi thaéng yeát ra daï ta baø ha. Nam moâ haéc ra ñaùt na, ña ra daï gia. Nam moâ a rò da baø loâ kieát ñeá, thöôùc baøn ra daï ta baø ha. AÙn taát ñieän ñoâ maïn ña ra, baït ñaø daï ta baø ha. Nam moâ thaäp phöông thöôøng truï Tam Baûo (3 laàn). (Quì xuoáng chaép tay ñoïc baøi Saùm hoái)

BAØI SAÙM HOÁI

Ñeä töû ñaõ laøm caùc nghieäp aùc,
Ñeàu do voâ thæ tham, saân, si,
Töø thaân, mieäng, yù maø sanh ra
Taát caû ñeä töû xin saùm hoái.
(Ñoïc 3 laàn roài ñöùng daäy)
Nam moâ Caàu saùm hoái Boà Taùt Ma ha taùt (3 laàn, laïy 3 laïy)
(Laïy xong quì xuoáng chaép tay ñoïc baøi phaùt nguyeän thoï Baùt quan trai giôùi)
BAØI PHAÙT NGUYEÄN THOÏ GIÔÙI: MOÄT LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG SAÙT SANH Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng saùt haïi caùc loaøi sanh vaät. Töï mình khoâng saùt haïi, khoâng baûo ngöôøi saùt haïi, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc saùt haïi cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù) HAI LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG TROÄM CÖÔÙP Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng troäm cöôùp cuûa caûi moïi ngöôøi. Töï mình

khoâng troäm cöôùp, khoâng baûo ngöôøi troäm cöôùp, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc troäm cöôùp cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù)

BA LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG DAÂM DUÏC Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng phaù phaïm haïnh (khoâng daâm duïc). Töï mình khoâng phaù phaïm haïnh, khoâng baûo ngöôøi phaù phaïm haïnh, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc phaù phaïm haïnh cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù) BOÁN LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG NOÙI DOÁI Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng noùi doái. Töï mình khoâng noùi doái, khoâng baûo ngöôøi noùi doái, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc noùi doái cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù) NAÊM LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG UOÁNG RÖÔÏU Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng uoáng röôïu. Töï mình khoâng uoáng röôïu, khoâng baûo ngöôøi uoáng röôïu, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc uoáng röôïu cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù) SAÙU LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG TRANG ÑIEÅM VAØ CA HAÙT Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng ñeo boâng, xoa höông, ca xöôùng, muùa haùt. Töï mình khoâng trang ñieåm ca haùt, khoâng baûo ngöôøi trang ñieåm ca haùt, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc trang ñieåm ca haùt cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù)

BAÛY LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG NAÈM NGOÀI GIÖÔØNG CAO TOÁT Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng naèm ngoài giöôøng cao toát. Töï mình khoâng naèm ngoài giöôøng cao toát, khoâng baûo ngöôøi naèm ngoài giöôøng cao toát, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc naèm ngoài giöôøng cao toát cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù) TAÙM LAØ NGUYEÄN GIÖÕ GIÔÙI KHOÂNG AÊN PHI THÔØI Ñeä töû theà troïn moät ngaøy ñeâm nay, nguyeän giöõ giôùi khoâng aên phi thôøi. Töï mình khoâng aên phi thôøi, khoâng baûo ngöôøi aên phi thôøi, hoaëc thaáy ngöôøi khaùc aên phi thôøi cuõng khoâng sanh taâm vui möøng. (1 xaù) (Ñöùng daäy xöôùng ba laàn)

Nam moâ Coâng Ñöùc Laâm Boà Taùt Ma ha taùt. (Moãi laàn 1 laïy, ñöùng daäy chaáp tay tuïng baøi Baùt-nhaõ Taâm Kinh)

Quaùn Töï Taïi Boà Taùt haønh thaâm Baùt-nhaõ Bala-maät-ña thôøi, chieáu kieán nguõ uaån giai khoâng, ñoä nhöùt thieát khoå aùch. Xaù lôïi-Töû, saéc baát dò khoâng, khoâng baát dò saéc, saéc töùc thò khoâng, khoâng töùc thò saéc; thoï, töôûng, haønh, thöùc dieäc phuïc nhö thò. Xaù lôïi-Töû! Thò chö phaùp khoâng töôùng, baát

sanh, baát dieäït, baát caáu, baát tònh, baát taêng, baát giaûm, thò coá khoâng trung voâ saéc, voâ thoï, töôûng, haønh, thöùc; voâ nhaõn, nhó, tyû, thieät, thaân, yù; voâ saéc, thinh, höông, vò, xuùc, phaùp; voâ nhaõn giôùi, naõi chí voâ yù thöùc giôùi; voâ voâ minh, dieäc voâ voâ minh taän, naõi chí voâ laõo töû, dieäc voâ laõo töû taän; voâ khoå, taäp, dieät, ñaïo, voâ trí dieäc voâ ñaéc; dó voâ sôû ñaéc coá. Boà-ñeà-taùt-ñoûa y Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña coá taâm voâ quaùi ngaïi. Voâ quaùi ngaïi coá, voâ höõu khuûng boá, vieãn ly ñieân ñaûo moäng töôûng, cöùu caùnh Nieát-baøn. Tam theá chö Phaät, y Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña coá ñaéc A-naäu-ña-la Tam-mieäu Tam-boà-ñeà. Coá

tri Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña, thò ñaïi thaàn chuù, thò ñaïi minh chuù, thò voâ thöôïng chuù, thò voâ ñaúng ñaúng chuù, naêng tröø nhöùt thieát khoå, chôn thieät baát hö: Coá thuyeát Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña chuù, töùc thuyeát chuù vieát: “Yeát ñeá yeát ñeá, ba-la yeát-ñeá, ba- la-taêng yeát ñeá, Boà-ñeà taùt-baø-ha.”

VAÕNG SANH THAÀN CHUÙ Nam moâ A di ña baø daï, ña tha daø ña daï, ña ñieät daï tha, a di rò ñoâ baø tyø, a di rò ña taát ñam baø tyø, a di rò ña tyø ca lan ñeá, a di rò ña tyø ca lan ña, daø di nò, daø daø na, chæ ña ca leä, ta baø ha. (3 laàn)

TIEÂU TAI KIEÁT TÖÔØNG THAÀN CHUÙ Naúng moà tam maõn ña maãu ñaø naåm. A baùt ra ñeå, haï ña xaù ta naúng naåm, ñaùt ñieät tha. AÙn kheâ kheâ, kheâ heá, kheâ heá, hoàng hoàng, nhaäp phaï ra, nhaäp phaï ra, baùt ra nhaäp phaï ra, baùt ra nhaäp phaï ra, ñeå saéc saù, ñeå saéc saù, saéc trí rò, saéc trí rò, ta phaán tra, ta phaán tra, phieán ñeå ca, thaát rò dueä, ta baø ha. (3 laàn)

HOÀI HÖÔÙNG

Thoï giôùi coâng ñöùc thuø thaéng haïnh,
Voâ bieân thaéng phöôùc giai hoài höôùng,
Phoå nguyeän phaùp giôùi chö chuùng sanh,
Toác vaõng Voâ löôïng quang Phaät saùt.
Nguyeän tieâu tam chöôùng tröø phieàn naõo,
Nguyeän ñaéc trí hueä chôn minh lieãu,
Phoå nguyeän toäi chöôùng taát tieâu tröø,
Theá theá thöôøng haønh Boà Taùt ñaïo.
Nguyeän sanh Taây phöông Tònh ñoä trung,
Cöûu phaåm lieân hoa vi phuï maãu,
Hoa khai kieán Phaät ngoä voâ sanh,
Baát thoái Boà Taùt vi baïn löõ.
Nguyeän dó thöû coâng ñöùc,
Phoå caäp ö nhöùt thieát,
Ngaõ ñaúng döõ chuùng sanh,
Giai coäng thaønh Phaät ñaïo.

Töï quy y Phaät, ñöông nguyeän chuùng sanh, theå giaûi ñaïi ñaïo, phaùt voâ thöôïng taâm. (1 laïy)

Töï quy y Phaùp, ñöông nguyeän chuùng sanh, thaâm nhaäp kinh taïng, trí hueä nhö haûi. (1 laïy)

Töï quy y Taêng, ñöông nguyeän chuùng sanh, thoáng lyù ñaïi chuùng, nhöùt thieát voâ ngaïi. (1 laïy) (Xaù 3 xaù lui ra)

NGHI THÖÙC THOÏ TRAI Ngoài teà chænh, tay traùi co ngoùn giöõa, ngoùn aùp, coøn ba ngoùn döïng thaúng, ñeå cheùn côm leân; tay maët kieát aán cam loà (ngoùn caùi beân tay phaûi ñeø leân ngoùn aùp) ñeå döïa ngang phía trong mieäng cheùn roài xöôùng:

Cuùng döôøng Thanh tònh phaùp thaân Tyø Loâ
Giaù Na Phaät.
Vieân maõn baùo thaân Loâ Xaù Na Phaät.
Thieân baù öùc hoùa thaân Thích Ca Maâu Ni Phaät.
Ñöông lai haï sanh Di Laëc Toân Phaät.
Cöïc Laïc Theá giôùi A Di Ñaø Phaät.
Thaäp phöông tam theá nhöùt thieát chö Phaät.
Ñaïi trí Vaên Thuø Sö Lôïi Boà Taùt.
Ñaïi Haïnh Phoå Hieàn Boà Taùt.
Ñaïi Bi Quaùn Theá AÂm Boà Taùt.
Chö Toân Boà Taùt Ma ha taùt.
Ma ha Baùt nhaõ ba-la-maät.
Tam ñöùc, luïc vò, cuùng Phaät caäp Taêng, phaùp giôùi höõu tình, phoå ñoàng cuùng döôøng, nhöôïc phaïn thöïc thôøi, ñöông nguyeän chuùng sanh thieàn duyeät vi thöïc, phaùp hyû sung maõn. (Cuùng döôøng roài ñeå baùt xuoáng)

XUAÁT SANH: Laáy caùi cheùn nhoû muùc chuùt nöôùc, ñeå trong loøng baøn tay traùi, gaép baûy hoät côm ñeå trong cheùn, tay phaûi kieát aán cam loà, ñaët treân cheùn caùch moät taác, maëc nieäm: Phaùp luaät baát tö nghì, Töø bi voâ chöôùng ngaïi, Thaát lieäp bieán thaäp phöông, Phoå trí chaâu sa giôùi, AÙn, ñoä lôïi ích toùa ha. (7 laàn) Tay baét aán vieát boùng hai chöõ “AÙn lam” roài khaûy moùng tay treân cheùn ba laàn, ñöa thò giaû ñem ra tröôùc, ñeå treân moät caùi baøn nhoû, ñoïc keä chuù: Ñaïi baøng kim sí ñieåu, Khoaùng daõ quæ thaàn chuùng, La saùt quæ töû maãu, Cam loà taát sung maõn. AÙn, muïc löïc laêng toùa ha. (7 laàn)

BÖNG CHEÙN CÔM Hai tay, moãi tay co hai ngoùn sau, coøn saùu ngoùn böng cheùn côm ngang traùn, ñoïc thaàm: Chaáp trì öùng khí ñöông nguyeän chuùng sanh, thaønh töïu phaùp thí thoï thieân nhaân cuùng. AÙn, chæ rò, chæ rò phaï nhöït ra hoàng phaán tra. (3 laàn)

TAM ÑEÀ
(AÊn ba mieáng ñaàu tieân)
Mieáng thöù nhaát (nieäm thaàm):
Nguyeän ñoaïn nhöùt thieát aùc.
Mieáng thöù hai (nieäm thaàm)
Nguyeän tu nhöùt thieát thieän
Mieáng thöù ba (nieäm thaàm)
Theä ñoä nhöùt thieát chuùng sanh
Trong khi aên phaûi töôûng naêm phaùp quaùn töôûng naøy:
Nhöùt keá coâng ña thieåu, löôïng bæ lai xöù.
Nhò thoán kyû ñöùc haïnh toaøn khuyeát öùng cuùng.
Tam phoøng taâm ly quaù, tham ñaúng vi toâng.

Töù chaùnh söï löông döôïc, vò lieäu hình khoâ.
Nguõ vò thaønh ñaïo nghieäp, öng thoï thöû thöïc.
TÖÔÙC DÖÔNG CHI (AÊn côm xong xæa raêng ñoïc chuù naøy)

Töôùc döông chi thôøi, ñöông nguyeän chuùng sanh kyø taâm ñieàu tònh, pheä chö phieàn naõo. AÙn, a moä daø di ma leä, nhó phaï ca ra, taêng du daø neå, baùt ñaàu na, caâu ma ra, nhó phaï ca ra taêng thaâu ñaø da, ñaø ra ñaø ra, toá di ma leä, taù phaï ha. (3 laàn)

AÅM THUÛY KEÄ CHUÙ (Uoáng nöôùc ñoïc chuù naøy) Phaät quaùn nhöùt baùt thuûy, baùt vaïn töù thieân truøng, nhöôïc baát trì thöû chuù, nhö thöïc chuùng sanh nhuïc. AÙn phaï taát ba ra, ma ni taù ha. (3 laàn)

TRAI KEÄ CHUÙ (AÊn côm uoáng nöôùc xong tuïng chuù naøy) Nam moâ taùt ña naåm, tam mieäu tam boà ñaø, caâu chi naåm, ñaùt ñieät tha. AÙn chieát leä, chuû leä chuaån ñeà ta baø ha. (7 laàn) Sôû vò boá thí giaû, taát hoaïch kyø lôïi ích, nhöôïc vò nhaïo boá thí, haäu taát ñaéc an laïc. Phaïn thöïc dó ngaät, ñöông nguyeän chuùng sanh, sôû taùc giai bieän cuï chö Phaät Phaùp.

PHUÏC NGUYEÄN Thaân phi nhöùt luõ, thöôøng tö chöùc nöõ chi lao; nhöït thöïc tam xan, moãi nieäm noâng phu chi khoå. Phoå nguyeän hieän tieàn töù chuùng phöôùc hueä song tu, moät haäu ñaéc Di-ñaø thoï kyù; aâm sieâu döông thôùi, phaùp giôùi chuùng sanh teà thaønh Phaät ñaïo. NAM MOÂ A DI ÑAØ PHAÄT (Löôïc trích nghi thöùc thoï trai naøy ñeå cho caùc Phaät töû taïi gia duøng, trong khi thoï Baùt quan trai)

NGHI THÖÙC XAÛ BAÙT QUAN TRAI GIÔÙI Sau 24 giôø ñoàng hoà (ñuùng nhö giôø thoï giôùi), ngöôøi thoï giôùi thænh Giôùi sö leân chuøa ngoài moät beân. Ngöôøi thoï giôùi laïy Giôùi sö moät laïy roài ngoài xuoáng chaép tay laïy raèng: “Ñaïi ñöùc moät loøng nghó, con phaùp danh laø... ñaõ nguyeän thoï Baùt quan trai giôùi, giöõ troïn moät ngaøy ñeâm. Baïch Ñaïi ñöùc! Nay con xin xaû giôùi.” (Baïch xong, laïy moät laïy lui ra) Neáu khoâng coù giôùi sö, töï mình laøm leã xaû giôùi thì neân theo nghi thöùc sau naøy. Ñeán tröôùc Tam baûo, thaép höông quì xuoáng khaán nguyeän: Phaùp vöông Voâ thöôïng toân, Tam giôùi voâ luaân thaát, Thieân nhaân chi Ñaïo sö, Töù sanh chi Töø phuï, Ö nhöùt nieäm quy y, Naêng dieät tam kyø nghieäp, Xöng döông nhöôïc taùn thaùn, ÖÙc kieáp maïc naêng taän Tö thôøi ñeä töû (teân hoï gì) Phaùp danh (phaùp danh gì) ö nhöùt nhöït nhöùt daï, phaùt nguyeän thoï trì Baùt quan trai giôùi, coâng huaân dó maõn, nguyeän

löïc chaâu toaøn, nguyeän thaäp phöông chö Phaät, chö ñaïi Boà Taùt, chö ñaïi thieân thaàn, töø bi gia hoä, ñeä töû sanh sanh ñaéc phuøng Phaät phaùp, ñaéc trò thieän duyeân, caäp nhaát thieát chuùng sanh ñoàng thaønh Phaät ñaïo. (1 xaù, ñöùng daäy) Nam Moâ Hoä giôùi taïng Boà Taùt Ma-ha-taùt (Xöôùng ba laàn, laïy ba laïy) (Ñöùng daäy tuïng Baùt nhaõ) Ma-ha Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña Taâm kinh Quaùn Töï Taïi Boà Taùt, haønh thaâm Baùt-nhaõ Ba- la-maät-ña thôøi, chieáu kieán nguõ uaån giai khoâng, ñoäi nhöùt thieát khoå aùch. Xaù-lôïi töû! Saéc baát dò khoâng, khoâng baát

dò saéc; thoï, töôûng, haønh, thöùc, dieäc phuïc nhö thò. Xaù-lôïi töû! Thò chö phaùp khoâng töôùng, baát sanh baát dieät, baát caáu baát tònh, baát taêng baát giaûm, thò coá khoâng trung voâ saéc, voâ thoï, töôûng, haønh, thöùc; voâ nhaõn, nhó, tyû, thieät, thaân, yù; voâ saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp; voâ nhaõn giôùi, naõi chí voâ yù thöùc giôùi; voâ voâ minh taän, naõi chí voâ laõo töû, dieäc voâ laõo töû taän; voâ Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo; voâ trí dieäc voâ ñaéc. Dó voâ sôû ñaéc coá, Boà-ñeà-taùt-ñoûa y Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña coá taâm voâ quaùi ngaïi; voâ quaùi ngaïi coá, voâ höõu khuûng boá, vieãn ly ñieân ñaûo moäng töôûng, cöùu caùnh Nieát-baøn. Tam theá chö Phaät y Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña coá, ñaéc A-naäu-ña-la Tam-mieäu Tam-boà-ñeà. Coá tri Baùt-nhaõ Ba-la-maät-

ña thò ñaïi thaàn chuù, thò ñaïi minh chuù, thò voâ thöôïng chuù, thò voâ ñaúng ñaúng chuù, naêng tröø nhaát thieát khoå, chôn thieät baát hö; coá thuyeát Baùt-nhaõ Ba-la-maät-ña chuù, töùc thuyeát chuù vieát: Yeát yeát ñeá, ba la yeát ñeá, ba la taêng yeát ñeá, Boà-ñeà taùt ba ha.

VAÕNG SANH THAÀN CHUÙ Nam moâ A di ña baø daï, ña tha daø ña daï, ña ñieät daï tha, a di rò ñoâ baø tì, a di rò ña taát ñam baø tì, a di rò ña tì ca lan ñeá, a di rò ña tì ca lan ña, daø di nò, daø daø na, chæ ña ca leä ta baø ha. (3 laàn)

TAÙN PHAÄT
A Di Ñaø Phaät thaân kim saéc
Töôùng haûo quang minh voâ ñaúng luaân
Baïch haøo uyeån chuyeån nguõ Tu-di,
Caùm muïc tröøng danh töù ñaïi haûi,
Quang trung hoùa Phaät voâ soá öùc,
Hoùa Boà Taùt chuùng dieäc voâ bieân,
Töù thaäp baùt nguyeän ñoä chuùng sanh,
Cöûu phaåm haøm linh ñaêng bæ ngaïn.
Nam Moâ Taây Phöông Cöïc Laïc Theá giôùi
Ñaïi Töø Ñaïi Bi Tieáp daãn Ñaïo sö A Di Ñaø Phaät.
Nam Moâ A Di Ñaø Phaät (108 laàn)
Nam Moâ Quaùn Theá AÂm Boà Taùt (10 laàn) Nam Moâ Ñaïi Theá Chí Boà Taùt (10 laàn) Nam Moâ Thanh tònh Ñaïi Haûi Chuùng Boà Taùt (10 laàn) (Quyø xuoáng chaép tay ñoïc baøi Phoå Hieàn haïnh nguyeän)

Ñeä töû chuùng ñaúng,
Tuøy thuaän tu taäp,
Phoå Hieàn Boà Taùt,
Thaäp chuûng ñaïi nguyeän:
Nhöùt giaû leã kính chö Phaät,
Nhò giaû xöùng taùn Nhö Lai
Tam giaû quaûng tu cuùng döôøng,

Töù giaû saùm hoái nghieäp chöôùng
Nguõ giaû tuøy hyû coâng ñöùc,
Luïc giaû thænh chuyeån phaùp luaân,
Thaát giaû thænh Phaät truï theá,
Baùt giaû thöôøng tuøy Phaät hoïc,
Cöûu giaû haèng thuaän chuùng sanh,
Thaäp giaû phoå giai hoài höôùng.
THAÁT PHAÄT DIEÄT TOÄI CHÔN NGOÂN Ly baø ly baø ñeá, caàu ha caàu ha ñeá, ñaø ra ni ñeá, ni ha ra ñeá, tyø leâ neå ñeá, ma ha giaø ñeá, chôn laêng caøng ñeá ta baø haø. (3 laàn)

Nguyeän dó thöû coâng ñöùc Trang nghieâm Phaät Tònh ñoä, Thöôïng baùo töù troïng aân, Haï teá Tam ñoà khoå, Nhöôïc höõu kieán vaên giaû, Taát phaùt Boà-ñeà taâm, Taän thöû nhöùt baùo thaân, Vaõng sanh An Laïc saùt. (Ñöùng daäy xöôùng laïy) - Ñeä töû ñaïi vò nhöùt thieát sö tröôûng aân, chí taâm ñaûnh leã, Nam moâ Taän Hö khoâng, bieán phaùp giôùi, quaù, hieän, vò lai, thaäp phöông chö Phaät, Toân Phaùp, Hieàn Thaùnh Taêng, thöôøng truù Tam Baûo. (1 laïy) - Ñeä töû ñaïi vò nhöùt thieát phuï maãu aân, chí taâm ñaûnh leã, Nam moâ Ta-baø Giaùo Chuû Ñieàu Ngöï Boån Sö Thích Ca Maâu Ni Phaät, Long Hoa Giaùo Chuû Ñöông Lai Haï Sanh Di Laëïc Toân Phaät, Ñaïi Trí Vaên Thuø Sö Lôïi Boà Taùt, Ñaïi Haïnh Phoå Hieàn Boà Taùt, Linh Sôn Hoäi Thöôïng Phaät Boà Taùt. (1 laïy) - Ñeä töû ñaïi vò tam ñoà thoï khoå, caäp phaùp giôùi, nhöùt thieát chuùng sanh, chí taâm ñaûnh leã, Nam moâ Taây phöông Cöïc laïc Theá Giôùi Ñaïi Töø Ñaïi Bi tieáp daãn Ñaïo Sö A Di Ñaø Phaät, Ñaïi Bi Quaùn Theá AÂm Boà Taùt, Ñaïi Theá Chí Boà Taùt, Lieân Trì Haûi Hoäi Phaät Boà Taùt. (1 laïy). (xaù 3 xaù, lui)

KYÛ LUAÄT TU BAÙT QUAN TRAI GIÔÙI TRONG 24 GIÔØ 1. Khoâng ñöôïc ra ngoaøi phaïm vi ñaïi giôùi. (trong vöôøn chuøa, hoaëc vöôøn nhaø mình) 2. Khoâng neân tieáp khaùch vaø noùi chuyeän lôùn tieáng. 3. Bôùt noùi chuyeän, khoâng aên traàu vaø huùt thuoác. 4. Oai nghi cöû chæ phaûi giöõ gìn caån thaän. 5. Phaûi giöõ ñuùng giôø tu taäp. 6. Khoâng neân nghó ñeán vieäc nhaø hoaëc vieäc theá tuïc. 7. Phaûi nhöùt taâm nieäm Phaät. Nhöõng ngaøy thoï Baùt quan trai giôùi, tuøy theo hoaøn caûnh cuûa moãi ngöôøi, trong moãi thaùng thoï 1 ngaøy cho ñeán saùu ngaøy: moàng 8, 14, 23, 29, 30 (thaùng thieáu thì 28 vaø 29). Neáu ngöôøi baän laøm vieäc thì thoï ngaøy chuû nhaät cuõng ñöôïc. Neáu Phaät töû moãi laàn phaùt nguyeän tu trong 24 giôø, giöõ trai giôùi cho thanh tònh thì coâng ñöùc aáy veà sau seõ ñöôïc quaû Nieát-baøn.

CHÖÔNG TRÌNH
TU BAÙT QUAN TRAI GIÔÙI
TRONG MOÄT NGAØY MOÄT ÑEÂM (24 GIÔØ)
BUOÅI MAI : 6 giôø saùng Thoï giôùi
BUOÅI MAI : 7 giôø AÊn ñieåm taâm
BUOÅI MAI : 8 giôø Saùm hoái

BUOÅI MAI : 9 giôø Xem Kinh
BUOÅI MAI : 10 giôø Nieäm Phaät
BUOÅI MAI : 12 giôø Thoï Trai
BUOÅI MAI : 12 giôø 30 Kinh haønh nieäm Phaät
BUOÅI CHIEÀU : 1 giôø 30 Chæ tònh (nghæ)
BUOÅI CHIEÀU : 3 giôø Tuïng Kinh
BUOÅI CHIEÀU : 4 giôø Xem Kinh
BUOÅI CHIEÀU : 5 giôø Nieäm Phaät
BUOÅI CHIEÀU : 6 giôø Duøng nöôùc (söõa hoaëc nöôùc chaùo)
BUOÅI TOÁI : 7 giôø Tònh ñoä
BUOÅI TOÁI : 8 giôø Hoïc
BUOÅI TOÁI : 10 giôø 15 Quaùn soå töùc
BUOÅI TOÁI : 10 giôø 40 Nghæ
BUOÅI TOÁI : 4 giôø khuya Tònh Nieäm
(Nieäm Phaät)
BUOÅI TOÁI : 4 giôø 30 Coâng phu
BUOÅI TOÁI : 6 giôø Laøm leã xaû giôùi
PHAÄT HOÏC PHOÅ THOÂNG KHOÙA II

BAØI THÖÙ NHÖÙT
BOÅN PHAÄN CUÛA PHAÄT TÖÛ TAÏI GIA
(VIEÁT PHOÛNG THEO KINH THIEÄN SANH)
DAØN BAØI
A.- MÔÛ ÑEÀ: 1.- Ngöôøi ñôøi ai cuõng coù boån phaän. 2.- Ngöôøi Phaät töû taïi gia laïi caøng coù boån phaän nhieàu hôn ai caû.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:
Boån phaän cuûa ngöôøi Phaät töû taïi gia laø nhöõng gì?
I.- Boån phaän ñoái vôùi töï thaân: Tu taâm, döôõng taùnh.
II.- Boån phaän ñoái vôùi gia ñình quyeán thuoäc:
1) Con ñoái vôùi cha meï
2) Cha meï ñoái vôùi con
3) Vôï ñoái vôùi choàng
4) Choàng ñoái vôùi vôï
5) Ñoái vôùi baø con
6) Chuû ñoái vôùi ngöôøi giuùp vieäc
7) Ngöôøi giuùp vieäc ñoái vôùi chuû
III.- Boån phaän ñoái vôùi ngöôøi ngoaøi gia ñình:
1) Hoïc troø ñoái vôùi thaày
2) Thaày ñoái vôùi hoïc troø
3) Tín ñoà ñoái vôùi chö Taêng vaø Thieän tri thöùc

IV.- Caùch xöng hoâ vaø nhöõng nghi thöùc caàn thieát cuûa ngöôøi taïi gia: 1) Caùch chaøo hoûi vaø xöng hoâ ñoái vôùi chö Taêng 2) Nghi thöùc khi ñeán chuøa, luùc haønh leã 3) Nghi thöùc luùc caàm kinh, luùc ñi ñöùng

C.- KEÁT LUAÄN:

Khuyeân Phaät töû taïi gia giöõ troøn boån phaän.

BAØI THÖÙ NHÖÙT BOÅN PHAÄN CUÛA PHAÄT TÖÛ TAÏI GIA A.- MÔÛ ÑEÀ: 1.- Ngöôøi ñôøi ai cuõng coù boån phaän: Ngöôøi ta sanh ra treân hoaøn vuõ naøy, ai cuõng coù boån phaän. Noùi moät caùch toång quaùt, thì ñaõ coù caùi danh, taát phaûi coù caùi phaän. Con kieán, con ong, coù caùi phaän cuûa kieán, cuûa ong; maët traêng, maët trôøi coù caùi phaän cuûa maët traêng, maët trôøi. Duø nhoû duø lôùn, moïi vaät moïi ngöôøi ñeàu coù caùi phaän rieâng cuûa mình. Nhöõng ñieàu caàn phaûi laøm, ñoái vôùi caùi phaän aáy, chính laø boån phaän. Danh caøng lôùn, thì phaän caøng nhieàu; phaän caøng nhieàu thì boån phaän caøng naëng. Heã coù theâm moät caùi danh, laø theâm moät boån phaän. Caøng nhieàu danh laïi caøng nhieàu boån phaän... Ngöôøi coù boån phaän cuûa ngöôøi; nhöng khi ngöôøi laøm quan, taát nhieân ngoaøi boån phaän ngöôøi, coøn coù theâm boån phaän laøm quan, (boån phaän ngöôøi + boån phaän laøm quan). Vaø neáu ngöôøi laøm quan aáy laïi laø quan ñaàu tænh, (ngöôøi + quan + ñaàu tænh) thì taát nhieân ngoaøi hai boån phaän treân, coøn theâm boån phaän cai trò caû tænh nöõa (boån phaän ngöôøi + boån phaän quan + boån phaän cai trò caû tænh). Neáu muoán coù nhieàu danh, maø laïi muoán truùt bôùt boån phaän, thì laø gian laän, löøa bòp. Vaø khi aáy, caùi danh chæ laø hö danh. Vaø khi danh ñaõ hö, thì moïi vieäïc ñeàu hö caû. Cho neân ngaøy xöa ñöùc Khoång Töû neâu leân thuyeát "Chính danh" ñeå chænh ñoán xaõ hoäi laø vì theá.

2. Ngöôøi Phaät töû taïi gia laïi coù nhieàu boån phaän hôn ai caû: Döïa vaøo lyù luaän treân maø suy dieãn, chuùng ta thaáy boån phaän cuûa ngöôøi Phaät töû taïi gia thaät laø naëng neà. Caùi danh cuûa chuùng ta goàm coù ñeán naêm chöõ: Ngöôøi + Phaät töû + taïi gia. Nhö theá, taát nhieân chuùng ta coù nhöõng boån phaän cuûa ngöôøi + boån phaän cuûa Phaät töû + boån phaän taïi gia. Ñoù laø chöa keå ngöôøi Phaät töû taïi gia aáy coøn coù nhöõng caùi danh khaùc nhö: Coâng chöùc, Giaùo sö, Tænh tröôûng v.v... Nhöng ñeå cho vaán ñeà naøy khoûi ñi vaøo chi tieát quaù; döôùi ñaây chuùng ta chæ noùi ñeán boån phaän ngöôøi Phaät töû taïi gia maø thoâi. Nhöng neáu muoán vaán ñeà ñöôïc ñaët moät caùch saùng suûa, giaûn dò, vaø saùt ñeà hôn nöõa, chuùng toâi ñeà nghò neân boû bôùt chöõ ngöôøi nöõa. Nghóa laø chuùng ta seõ khoâng noùi ñeán boån phaän cuûa ngöôøi ôû ñaây; boån phaän aáy moïi ngöôøi, vì ñaõ laø ngöôøi ñeàu bieát caû roài (trong moïi saùch luaân lyù, coâng daân ñeàu coù noùi ñeán). Nhö theá, döôùi ñaây chuùng toâi chæ xin ñeà caäp ñeán "boån phaän cuûa Phaät töû taïi gia" maø thoâi.

B. CHAÙNH ÑEÀ: Boån phaän cuûa Phaät töû taïi gia laø nhöõng gì? Phaät laø moät baäc toaøn trí, toaøn naêng, toaøn ñöùc, ñaõ döùt saïch ngaõ chaáp, phaùp chaáp, taát caû vieäc laønh gì cuõng laøm ñöôïc, neân coâng ñöùc ñöôïc ñaày ñuû vaø Phaät ñaõ

bieát roõ caùc pheùp ñeàu tuaân theo luaät nhaân quaû, neân bao giôø cuõng chæ bieát gieo nhaân laønh, laøm vieäc laønh.

Phaät töû, muoán ñöôïc laøm con Phaät, muoán theo daáu chaân Phaät, muoán xöùng ñaùng vôùi danh töø Phaät töû, taát phaûi laøm troøn boån phaän cuûa Phaät töû, nghóa laø nghe nhöõng lôøi Phaät ñaõ daïy, laøm theo nhöõng vieäc Phaät ñaõ laøm, ñi theo con ñöôøng Phaät ñaõ ñi. Phaät töû, ñaùng leõ phaûi laøm y nhö theá ñoù. Nhöng bôûi vì chuùng ta laø Phaät töû taïi gia, neân chöa coù theå hoaøn toaøn theo ñuùng nhö Phaät. Hai chöõ taïi gia raøng buoäc chuùng ta trong nhöõng boån phaän maø chuùng ta phaûi laøm troøn. Do ñoù, Phaät töû taïi gia, coù nhöõng boån phaän nhö sau: - Boån phaän ñoái vôùi töï thaân - Boån phaän ñoái vôùi gia ñình, quyeán thuoäc - Boån phaän ñoái vôùi ngöôøi ngoaøi gia ñình.

I.- BOÅN PHAÄN ÑOÁI VÔÙI TÖÏ THAÂN

Tu taâm döôõng taùnh. - Ngoaøi boån phaän laøm ngöôøi cho xöùng vôùi danh nghóa con ngöôøi, cho troøn nhaân caùch, Phaät töû coøn luoân luoân coá gaéng trau doài ñöùc haïnh, tu taâm döôõng taùnh, ñeå cho thaân taâm ñöôïc an laïc, thanh tònh, haàu höôûng ñöôïc haïnh phuùc trong hieän taïi vaø böôùc leân ñöôøng giaûi thoaùt trong töông lai. Moãi Phaät töû phaûi luoân luoân coá gaéng vöôït leân khoûi kieáp ngöôøi, vöôït ra ngoaøi luïc ñaïo. Chuùng ta töø voâ thæ ñeán nay, vaãn soáng say cheát nguû trong tröôøng giaû danh moäng huyeãn, luaân hoài ñaõ nhieàu ñôøi nhieàu kieáp maø chuùng sanh cuõng hoaøn laïi chuùng sanh. Ngaøy nay,

chuùng ta may nhôø phuùc baùo ñôøi tröôùc, ñöôïc laøm hoïc troø Phaät, maét ñöôïc troâng vaøo quyeån kinh, tai ñöôïc nghe Phaät phaùp, cuõng nhö ñeâm toái saün coù ñeøn, trong beå khoå gaëp thuyeàn teá ñoä. Neáu chuùng ta khoâng gaéng söùc tu taäp, döùt boû nhöõng thoùi quen meâ laàm phieàn naõo, ñeå cho taâm taùnh chuùng ta ñöôïc tieán hoùa daàn ñeán choã hoaøn toaøn vieân maõn, thì sao cho khoûi phuï duyeân laønh ñôøi tröôùc cuûa chuùng ta vaø phuï coâng ôn ñöùc Thích Ca, ñaáng Töø Phuï ñaõ hieän thaân thuyeát phaùp, chæ baøy cho chuùng ta nhöõng phöông phaùp tu haønh ñeå thoaùt khoûi sanh töû luaân hoài. Phöông phaùp tu haønh maø moät Phaät töû taïi gia caàn phaûi quyeát taâm thöïc hieän laø: giöõ Nguõ Giôùi, tu Thaäp thieän, saùm tröø caùc phieàn naõo, chuyeân taâm nieäm Phaät, phaùt taâm töø bi teá ñoä. Coù nhö theá thì chuùng ta môùi coù theå vöôït ra khoûi kieáp ngöôøi, böôùc theâm moät böôùc daøi treân con ñöôøng giaûi thoaùt. II.- BOÅN PHAÄN ÑOÁI VÔÙI GIA ÑÌNH Phaät töû taïi gia coøn coù gia ñình quyeán thuoäc, neân coøn nhieàu boån phaän khoâng theå laøm ngô ñöôïc. Phaät töû coù cha meï, vôï hay choàng, con caùi, baø con thaân thích, ngöôøi giuùp coâng hay keû möôùn vieäc... Ñoái vôùi moãi haïng ngöôøi aáy, Phaät töû ñeàu coù moãi caùch ñoái xöû, moãi boån phaän. Theo Kinh Thieän Sanh, thì Phaät töû taïi gia coù nhöõng boån phaän nhö sau ñoái vôùi nhöõng ngöôøi trong nhaø:

1. Boån phaän con ñoái vôùi cha meï, phaûi ñuû naêm ñieàu: a) Laøm con phaûi heát loøng hieáu kính ñoái vôùi cha meï, tuøy theo muøa tieát haøn, nhieät, maø chaêm

nom meàn chieáu, aám aùp hôïp thôøi, ñeå cha meï ñöôïc nghæ ngôi yeân giaác. b) Laøm con moãi ngaøy phaûi daäy sôùm, ñeå phaân coâng vieäc cho ngöôøi laøm luïng ñuùng giôø, vaø lo saép ñaët mieáng aên thöùc uoáng cho cha meï ñöôïc vöøa mieäng ñeïp loøng. c) Laøm con phaûi gaùnh vaùc taát caû coâng vieäc nhoïc nhaèn, thay theá cho cha meï, ñeå cha meï ñöôïc thö thôùi, vui veû trong tuoåi giaø. d) Laøm con phaûi nhôù nghó luoân luoân ñeán ôn sanh thaønh, döôõng duïc, ñeå lo baùo ñaùp cho kòp trong luùc cha meï coøn sanh tieàn. ñ) Laøm con, khi cha meï ñau oám, phaûi heát loøng saên soùc, haàu haï beân giöôøng, khoâng naøi khoù nhoïc vaø aân caàn röôùc thaày xem maïch, thuoác thang ñieàu trò khoâng sôï hao toán. 2. Boån phaän cha meï ñoái vôùi con, cuõng phaûi ñuû 5 ñieàu: a) Phaûi daïy doã con döùt tröø taát caû ñieàu hung aùc, laøm taát caû ñieàu laønh, ñeå trôû neân ngöôøi coù ñöùc haïnh. b) Phaûi khuyeân raên con caùi, neân gaàn guõi ngöôøi trí tueä.

c) Phaûi nhaéc nhôû con caùi, caàn maãn hoïc haønh. d) Phaûi lieäu ñònh cöôùi gaû con caùi cho kòp luùc xuaân thôøi. ñ) Phaûi cho con caùi baøn tính tham döï vieäc nhaø, cuøng goùp coâng trong söï xaây döïng haïnh phuùc gia ñình. 3. Boån phaän vôï ñoái vôùi choàng, phaûi ñuû 5 ñieàu: a) Phaûi kính yeâu vaø hoøa thuaän vôùi choàng, khi choàng ra ñi hay trôû veà, phaûi ñöa ñoùn nieàm nôû. b) Khi choàng ñi vaéng, ôû nhaø phaûi lo queùt doïn, may vaù, côm nöôùc saün saøng, ñôïi choàng veà môùi cuøng aên uoáng. c) Phaûi giöõ gìn tieát haïnh, khoâng ñöôïc ngoaïi tình. d) Luùc choàng noùng giaän naëng lôøi, khoâng neân böøng maët caõi laãy, laøm maát hoøa thuaän vaø coù khi phaûi raõ rôøi gieàng moái. Laïi khi choàng coù lôøi khuyeân baûo chaùnh ñaùng, vôï phaûi vaâng theo; khi coù moùn ngon vaät quí, khoâng neân duøng rieâng cho mình. ñ) Moãi ñeâm, khi choàng nguû roài, phaûi xem xeùt cöûa neûo, tröôùc sau ñoùng gaøi kín ñaùo, caét ñaët caån thaän, soi roïi khaép caû trong nhaø, roài môùi ñi nguû sau. 4. Boån phaän choàng ñoái vôùi vôï, cuõng phaûi ñuû 5 ñieàu: a) Khi vôï ra ñi hay luùc trôû veà, phaûi ñöa ñoùn nieàm nôû.

b) Phaûi aên uoáng cho coù giôø khaéc vaø ñöøng quaù khoù khaên, ñeå vôï khoûi phaûi phieàn loøng naáu nöôùng khoâng chöøng vaø lo laéng cöïc nhoïc. c) Phaûi tuøy phaän giaøu ngheøo cuûa mình, ñeå vôï mua saém aùo quaàn vaø ñoà trang söùc vöøa theo sôû thích, khoâng heïp loøng laøm vôï buoàn phieàn. d) Phaûi tin caäy phoù thaùc cho vôï caùc coâng vieäc nhaø. ñ) Khoâng ñöôïc sanh taâm taø vaïy, sôùm maän toái ñaøo, laøm cho vôï ghen tuoâng saàu naõo. 5. Boån phaän ñoái vôùi baø con thaân thích, phaûi coù ñuû 5 ñieàu: a) Khi thaáy baø con coù ngöôøi laøm vieäc chaúng laønh, thì phaûi thöông xoùt khuyeân can, raên nhaéc. b) Trong baø con thaân thích, coù ngöôøi naøo bò ñau oám, tai naïn, taät nguyeàn, thì phaûi heát loøng giuùp ñôõ, hoaëc côm chaùo thuoác men, hoaëc aùo quaàn, tieàn baïc v.v.. c) Nhöõng vieäc kín ñaùo, rieâng tö cuûa ngöôøi naøy, mình coù bieát cuõng khoâng neân tieát loä cho ngöôøi khaùc bieát. d) Baø con thaân thích, phaûi naêng tôùi lui thaêm vieáng, nhaéc nhôû nhau traùnh döõ laøm laønh. Ñoâi khi coù yù kieán chaúng ñoàng, cuõng neân hoan hyû, ñöøng coá chaáp giaän hôøn nhau. ñ) Trong thaân baèng quyeán thuoäc, coù keû giaøu ngöôøi ngheøo, leõ coá nhieân ngöôøi dö aên dö ñeå phaûi giuùp ñôõ cho keû thieáu huït.

6. Boån phaän chuû ñoái vôùi ngöôøi giuùp vieäc trong nhaø, phaûi coù ñuû 5 ñieàu: a) Chuû nhaø tröôùc khi sai khieán ngöôøi giuùp vieäc laøm gì, tröôùc phaûi bieát hoï, ñoùi, no, aám, laïnh theá naøo, ñeå hoï coù ñuû söùc khoûe vaø vui loøng laøm luïng. b) Luùc naøo ngöôøi giuùp vieäc bò bònh hoaïn, phaûi chaêm non thuoác thang vaø ñeå cho hoï ñöôïc nghæ ngôi, ñeå boài boå söùc khoûe laïi. c) Khi hoï coù phaïm loãi gì, phaûi xeùt coi hoï coá yù hay voâ tình. Neáu voâ yù laàm lôõ, thì neân dung thöù; neáu hoï quyeát loøng phaù hoaïi, thì phaûi laøm nghieâm traùch haún hoi, vôùi lôøi leõ thanh nhaõ, cho hoï bieát loãi ñeå chöøa. d) Khi hoï tieän taën tích goùp ñöôïc soá tieàn rieâng, khoâng neân tìm caùch thaâu ñoaït. ñ) Khi muoán thöôûng coâng lao cho hoï, phaûi giöõ möïc coâng bình, tuøy coâng lao cuûa moãi ngöôøi maø phaân chia cho caân xöùng. 7. Boån phaän ngöôøi giuùp vieäc ñoái vôùi chuû nhaø, cuõng phaûi coù ñuû 5 ñieàu: a) Moãi buoåi saùng phaûi thöùc daäy tröôùc chuû nhaø, khoâng ñöïi keâu. b) Phaûi bieát phaàn vieäc naøo cuûa moãi ngaøy, cöù y nhö thöôøng leä maø thi haønh, khoâng ñöïi chuû sai baûo. c) Khi laøm vieäc phaûi thaän troïng ñoà duøng cuûa chuû, khoâng laøm vuït chaïc, hö hao.

d) Phaûi heát loøng kính meán chuû nhaø, luùc chuû ra ñi, phaûi aân caàn ñöa tieãn, luùc chuû trôû veà, phaûi vui möøng tieáp ñoùn. ñ) Khoâng neân chæ trích, noùi xaáu chuû vôùi ngöôøi ngoaøi. III.- BOÅN PHAÄN ÑOÁI VÔÙI NGÖÔØI NGOAØI GIA ÑÌNH Nhöõng ngöôøi ngoaøi gia ñình, chuùng toâi muoán noùi ôû ñaây, khoâng phaûi nhöõng ngöôøi xa laï, hay haøng xoùm laùng gieàng, maø chính laø nhöõng ngöôøi coù söï lieân quan maät thieát vôùi chuùng ta, nhöng khoâng phaûi quyeán thuoäc, cuõng khoâng ôû chung döôùi moät maùi nhaø, neân taïm goïi laø nhöõng ngöôøi ngoaøi gia ñình. Nhöõng ngöôøi naøy giöõ vai troø quan troïng trong ñôøi soáng cuûa chuùng ta, höôùng chuùng ta ñi treân con ñöôøng hieåu bieát ñaïo ñöùc, goùp moät phaàn lôùn lao trong vieäc xaây döïng haïnh phuùc cho chuùng ta. Ñoù laø nhöõng vò thaày daïy doã vaø nhöõng vò Taêng giaø vaø thieän höõu tri thöùc. 1. Boån phaän hoïc troø ñoái vôùi thaày, phaûi ñuû 5 ñieàu: a) Phaûi kính meán thaày nhö cha meï. b) Phaûi vaâng lôøi thaày daïy baûo. c) Phaûi giuùp ñôõ thaày trong côn hoaïn naïn. d) Phaûi sieâng naêng hoïc taäp cho vui loøng thaày. ñ) Khi thoâi hoïc roài, cuõng phaûi naêng tôùi lui thaêm vieáng thaày, ñeå toû loøng caûm meán coâng ôn daïy doã vaø quyù troïng taøi ñöùc cuûa thaày. 2. Boån phaän thaày ñoái vôùi troø, cuõng phaûi ñuû 5 ñieàu:

a) Phaûi caàn maãn daïy doã hoïc troø. b) Phaûi coá gaéng laøm sao cho hoïc troø mình mau tieán boä hôn hoïc troø khaùc, veà taøi naêng cuõng nhö veà ñöùc haïnh. c) Phaûi ñeå yù ñeán nhöõng ñieàu caàn yeáu laøm sao cho hoïc troø in saâu maõi vaøo taâm trí. d) Phaûi giaûng giaûi roõ raøng caùc lyù thuyeát khoù hieåu vaø hoûi laïi nhieàu laàn cho hoïc troø khoâng laàm laïc. ñ) Phaûi coù loøng roäng raõi, mong muoán laøm sao cho hoïc troø mình ñöôïc trôû neân gioûi hôn mình. 3. Boån phaän tín ñoà ñoái vôùi Chö Taêng vaø thieän höõu tri thöùc phaûi ñuû 5 ñieàu: a) Phaûi heát loøng thaønh thaät ñoái vôùi chö Taêng vaø thieän höõu tri thöùc. b) Phaûi cung kính vaø vaâng lôøi daïy baûo cuûa quí vò minh sö vaø caùc thieän höõu. c) Phaûi chaêm chæ nghe lôøi giaûng daïy cuûa caùc vò Taêng-giaø ñöùc ñoä, thaåm xeùt cho kyõ löôõng roài nhö phaùp maø tu haønh. d) Phaûi caàu hoïc vôùi chö Taêng vaø thieän höõu

nhöõng choã bí yeáu veà ñaïo lyù maø mình chöa hieåu. ñ) Phaûi caàu thænh caùc vò minh sö chæ daïy cho mình nhöõng phaùp moân caàn yeáu, nhö “tham thieàn”, “nieäm Phaät ” ñeå ngaøy ñeâm chuyeân taâm tu trì, khoâng giaùn ñoaïn. IV. CAÙCH XÖNG HOÂ VAØ MOÄT SOÁ NGHI THÖÙC CAÀN

THIEÁT CUÛA NGÖÔØI PHAÄT TÖÛ TAÏI GIA Ngoaøi nhöõng boån phaän noùi treân, Phaät töû taïi gia coøn caàn phaûi bieát caùch xöng hoâ khi tieáp xuùc vôùi quyù vò Taêng-giaø, vaø nhöõng nghi thöùc caàn thieát khi ñeán chuøa, khi leã Phaät, caàm kinh v.v... Ñaõ laø Phaät töû, thì nhöõng ñieàu naøy, maëc duø laø hình thöùc, cuõng khoâng theå khoâng bieát ñeán. 1. Caùch chaøo hoûi vaø xöng hoâ vôùi Taêng giaø: Phaät töû phaûi bieát caùch ñoái xöû, xöng hoâ vôùi chö Taêng cho phaûi pheùp: a) Khi gaëp moät vò hay nhieàu vò Taêng taïi chuøa hay ngoaøi ñöôøng, neân chaép tay kính caån chaøo, baèng caùch nieäm: “Nam moâ A Di Ñaø Phaät”, vôùi veû maët hoan hyû vôùi mình. Loái chaøo aáy bieåu loä moät tình caûm ñaäm ñaø, coøn hôn loái chaøo baét tay cuûa ngöôøi AÂu Taây. Sôû dó chaøo nhau baèng moät caâu danh hieäu Phaät, laø ñeå nhaéc raèng ai cuõng coù Phaät taùnh (baûn taùnh A Di Ñaø), neáu quyeát chí tu, roài cuõng ñeán ñöôïc caûnh giôùi Tònh ñoä vaø cuoái cuøng seõ thaønh Phaät. b) Veà caùch xöng hoâ, Phaät töû taïi gia khoâng neân goïi chö Taêng baèng Huynh hay Sö huynh hay Ñaïo höõu maø neân goïi baèng thaày, maëc duø vò aáy laø ñoàng sö. Nhöõng tieáng Thöôïng Toïa, Ñaïi Ñöùc khoâng neân quaù laïm duïng, khoâng phaûi ñoái vôùi vò sö naøo cuõng goïi laø Thöôïng Toïa hay Ñaïi Ñöùc ñöôïc caû. Chæ ñoái vôùi nhöõng vò sö coù ñaïo haïnh, nhieàu nieân laïp (tuoåi Ñaïo), vaø ñoái vôùi mình chöa quen thaân laém, môùi neân duøng chöõ Thöôïng Toïa hay Ñaïi Ñöùc. Ñoái vôùi caùc vò Boån sö, caùc vò Taêng-

giaø mình thöôøng quen bieát, duøng chöõ “Thaày” laø phaûi caùch vaø ñaày ñuû yù nghóa nhaát. Thaày laø coù yù toân kính nhö cha (quaân, sö, phuï) vaø laø ngöôøi thöôøng daïy baûo mình treân ñöôøng tu taäp. Thaày coù veû vöøa toân kính, vöøa thaân maät, vöøa chaân thaät, chöù khoâng nhö chöõ Thöôïng Toïa hay Ñaïi Ñöùc coù veû xaõ giao kieåu caùch, ñaõi boâi, beà ngoaøi. Hieän nay ñang lan traøn caùi dòch duøng danh töø Thöôïng Toïa vaø Ñaïi Ñöùc. Chuùng ta neân thaän troïng moãi khi duøng nhöõng chöõ aáy, ñeå khoûi bò ngöôøi ngoaïi ñaïo hieåu laàm laø quí vò Taêng-giaø muoán ñöôïc goïi nhö theá, vì coøn thích chöùc töôùc, hö danh. c) Tröôùc khi vaøo Chaùnh ñieän leã Phaät, phaûi röûa maët, suùc mieäng, röûa tay cho saïch seõ, ñeå giaøy deùp ngoaøi theàm cöûa, ñöøng mang vaøo Chaùnh ñieän maø toån phöôùc. Khi tieán tôùi ñieän thì ñi ôû phía traùi, khi ra thì ñi veà phía höõu, theo caùch “höõu nhieãu” cuûa nhaø Phaät (ñi quanh theo chieàu beân phaûi, ba hay baûy voøng, ñeå toû loøng kính meán Phaät). Khi ñi ra, phaûi chuù yù coi chöøng döôùi chaân, ñeå traùnh khoûi söï giaãm ñaïp truøng kieán. Giöõ ñöôïc nhö theá, ñöôïc phöôùc ñöùc hôn laø phoùng sanh maø khoâng bieát giöõ. d) Khi tuïng kinh, phaûi chaép hai tay ngang ngöïc, möôøi ngoùn tay töøng caëp baèng nhau, khoâng so le, hai loøng baøn tay khít laïi, ñöøng ñeå troáng giöõa. Chaân ñöùng ngang baèng, hình chöõ “baùt”, maét ngoù xuoáng, chaêm chæ tuïng cho caùc caâu raønh maïch, khoâng neân yû gioïng hay, tuïng to tieáng ñoäng chuùng. Phaûi tuïng cho aên nhòp, theo tieáng moõ vaø

tieáng tuïng cuûa oâng Duy-na (daãn ñaàu).

Khi leã Phaät, naêm voùc phaûi saùt ñaát, nghóa laø ñaàu, hai tay, hai goái, phaûi saùt chieáu, heát loøng thaønh kính maø leã. Khi laïy phaûi xích qua moät beân, vì phía sau coøn coù chuøa thôø Hoä phaùp hay töôïng Phaät vaø nhöôøng choã cho ngoâi Truï trì. Khi leã Phaät xong, ñi ra phaûi böôùc lui, maét ngoù töôïng Phaät, ñöøng quay löng laïi. ñ) Tröôùc khi caàm kinh hay tuïng phaûi röûa tay. Caàm kinh saùch ñem ñi ñaâu, neân oâm treân ngöïc, ñöøng caëp beân naùch nhö quyeån saùch thöôøng, vì kính kinh nhö kính Phaät. Neáu caàm kinh maø muoán chaøo ngöôøi, thì phaûi ñeå kinh treân baøn tröôùc khi chaøo. Gaëp tröôøng hôïp khoâng coù choã ñeå kinh, thì oâm vaøo ngöïc maø chaøo: "A Di Ñaø Phaät" laø ñöôïc. Kieâng nhaát laø caàm quyeån kinh maø xaù chaøo ngöôøi. Treân ñaây laø keå sô löôïc moät soá oai nghi teá haïnh maø Phaät töû taïi gia phaûi giöõ gìn. Oai nghi cuûa ngöôøi xuaát gia thì nhieàu laém, nhöng khoâng phaûi phaïm vi cuûa baøi naøy, neân khoâng noùi ñeán.

C. KEÁT LUAÄN

Khuyeân Phaät töû taïi gia giöõ troøn boån phaän. Boån phaän cuûa Phaät töû taïi gia nhö vöøa trình baøy ôû treân, tuy keå ra thì nhieàu, nhöng khoâng coù gì laø cao kyø khoù khaên phöùc taïp. Nhöõng ñieàu aáy, moät ngöôøi chöa phaûi laø Phaät töû, nhöng coù chuùt ñöùc haïnh, cuõng ñaõ hieåu roài, bieát roài. Nhöng ñieàu quan troïng ôû ñaây, khoâng phaûi laø hieåu bieát maø laø thöïc haønh nhöõng ñieàu ñaõ hieåu bieát aáy.

Trong cuoäc soáng bình thöôøng haèng ngaøy, laøm troøn boån phaän coù nhieàu khi coøn khoù hôn laø ra traän gieát quaân thuø, hay treøo non loäi suoái. Nhöõng coâng vieäc khoù khaên nhöng baát thöôøng naøy chæ caàn vaän ñoäng söï coá gaéng vaø haêng haùi trong moät khoaûng thôøi gian nhaát ñònh, chöù nhöõng boån phaän bình thöôøng haèng ngaøy, muoán laøm cho troøn, phaûi vaän duïng söï kieân nhaãn vaø coá gaéng suoát caû ñôøi. Vì lyù do aáy maø tuïc ngöõ ta coù caâu: "Thöù nhaát tu nhaø, thöù hai tu chöï, thöù ba tu chuøa." Vaäy chuùng ta khoâng neân xem thöôøng nhöõng boån phaän bình thöôøng haèng ngaøy cuûa chuùng ta, maø phaûi luoân luoân coá gaéng laøm cho troøn. Söï coá gaéng naøy seõ ñem laïi cho chuùng ta moät phaàn thöôûng chaéc thaät laø ñöa daàn chuùng ta leân ñöôøng giaûi thoaùt. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ HAI VU LAN BOÀN DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ: 1.- Coâng lao sanh thaønh döôõng duïc raát lôùn lao. 2.- Laøm con caàn phaûi lo baùo hieáu.

B.- CHAÙNH ÑEÀ

Phöông phaùp baùo hieáu coù hieäu quaû nhaát cuûa ñaïo Phaät laø Vu Lan Boàn. I.- Ñònh nghóa veà chöõ Vu Lan Boàn. II.- Nguyeân nhaân Phaät daïy phaùp Vu Lan Boàn. III.- Phaät daïy phaùp Vu Lan Boàn cho Ngaøi Muïc Kieàn Lieân. IV.- Ngaøi Muïc Kieàn Lieân hoûi Phaät, ñôøi sau, caùc haøng Phaät töû coù theå laøm leã Vu Lan ñöôïc

khoâng? V.- YÙ nghóa ñuùng ñaén vaø ñaày ñuû cuûa söï baùo hieáu theo quan nieäm ñaïo Phaät. VI.- Quyeát nghi: 1) Chö Taêng chæ tuïng kinh laøm sao vong linh sieâu ñoä ñöôïc? 3) Ngaøi Muïc Kieàn Lieân thaàn thoâng baäc nhaát,

sao khoâng cöùu meï, maø phaûi nhôø chö Taêng?
C.- KEÁT LUAÄN:
Khuyeân caùc haøng Phaät töû neân noi göông Ngaøi Muïc
Kieàn Lieân laøm leã Vu Lan ñeå baùo ñaùp coâng ôn cha meï.
BAØI THÖÙ HAI VU LAN BOÀN A. MÔÛ ÑEÀ

1.- Coâng ôn sanh thaønh döôõng duïc raát lôùn lao: Chuùng ta thöôøng nghe caâu ca dao: “Coâng cha nhö nuùi Thaùi sôn; Nghóa meï nhö nöôùc trong nguoàn chaûy ra.” (Coâng ôn cha meï thaät quaù lôùn lao nhö nuùi cao, beå caû). Meï thì chín thaùng cöu mang, ba naêm buù môùm, suoát ñôøi chæ bieát hy sinh cho con. Khi ñang aên cuõng nhö khi nguû nghæ, heã con caàn ñeán laø coù meï ôû beân caïnh. Con lôõ ñaïi, tieåu tieän ôû treân mình, meï vaãn vui cöôøi khoâng chuùt hôøn giaän. Gaëp caûnh ngheøo heøn, meï nhòn bôùt côm cho con aên, daønh choã khoâ raùo cho con naèm (beân öôùt meï naèm, beân raùo con laên). Ruûi khi con ñau oám, meï ngoài beân caïnh, naêm canh thao thöùc lo aâu; chæ khi con khoûe maïnh töôi cöôøi, meï môùi vui töôi hôùn hôû. Ca dao coù caâu: “Leân non môùi bieát non cao, Nuoâi con môùi bieát coâng lao maãu töø.” Coøn cha meï phaûi lo laøm luïng vaát vaû ñeå nuoâi con. Neáu gaëp caûnh ngheøo khoù, cha phaûi laøm thueâ, ôû möôùn, buoân taûo baùn taàn, ñoå moà hoâi laáy baùt côm, manh aùo cho con. Ngoaøi ra cha coøn daïy doã cho con hoïc haønh, ngaøy

ñeâm lo laéng ñaøo taïo cho con thaønh ngöôøi höõu duïng, khoân ngoan, khoûi thua keùm chuùng baïn. Coâng ôn cha meï noùi ra bao nhieâu cuõng khoâng cuøng. 2. Vaäy laøm con phaûi baùo ñeàn ôn cha meï: Baát luaän luaân lyù ñaïo ñöùc naøo, Ñoâng hay Taây, xöa hay nay; ñeàu laáy chöõ “Hieáu” laøm ñaàu. Moät ngöôøi con ñaõ baát hieáu vôùi cha meï, thì khoâng coøn vieäc xaáu xa gì maø khoâng laøm ñöôïc. Moät keû vong ôn boäi nghóa nhö theá, thì khoâng coøn bieát nhaân nghóa, baùc aùi, coâng baèng laø gì nöõa. Bôûi vaäy cho neân, ngöôøi xöa coù caâu: “Thieân kinh vaïn quyeån, hieáu nghóa vi tieân”, (Ngaøn quyeån kinh, vaïn quyeån saùch, ñeàu laáy hieáu laøm ñaàu). Kinh Thi coù noùi moät caâu raát caûm ñoäng: “Phuï heà sanh ngaõ, maãu heà cuùc ngaõ, Ai ai phuï maãu, sanh ngaõ cuø lao, Duïc baùo thaâm aân, haïo thieân voõng cöïc.” Nghóa laø cha sanh ta, meï nuoâi ta. Hôõi oâi, cha meï sanh ta cöïc nhoïc. Muoán ñeàn ñaùp aân ñöùc cuûa cha meï, nhö voùi leân trôøi cao chaúng cuøng. Phaät cuõng daïy: “Phuï maãu taïi ñöôøng nhö Phaät taïi theá.” Nghóa laø cha meï coøn sinh tieàn, cuõng nhö Phaät coøn ôû ñôøi. Xem theá, Phaät ñaõ ñeà cao bieát bao söï hieän dieän quí troïng cuûa cha meï. Vì cha meï quí troïng nhö theá, neân Ngaøi laïi daïy theâm:

“Hieáu vi vaïn haïnh chi tieân.”
(Hieáu thaûo ñöùng ñaàu trong moïi vieäc.)

Ñeå Phaät töû laøm troøn nhieäm vuï hieáu ñaïo, neân Ñöùc
Phaät daïy phaùp Vu Lan Boàn döôùi ñaây.
B. CHAÙNH ÑEÀ:

Vu Lan Boàn laø moät phöông phaùp baùo hieáu coù hieäu quaû nhaát. Nhöng tröôùc tieân, chuùng ta haõy hieåu nghóa Vu Lan Boàn laø theá naøo ñaõ. I. ÑÒNH NGHÓA Vu Lan Boàn laø phieân aâm theo tieáng Phaïn. Ngöôøi Trung Hoa dòch laø: "giaûi ñaûo huyeàn", nghóa ñen laø côûi troùi ngöôøi bò treo ngöôïc; nghóa boùng laø cöùu vôùt nhöõng keû ñau khoå naëng neà nhö ñang bò treo ngöôïc. II. NGUYEÂN NHAÂN PHAÄT DAÏY PHAÙP VU LAN BOÀN Ngaøi Ñaïi hieáu Muïc Kieàn Lieân, sau khi tu haønh chöùng ñöôïc 6 pheùp thaàn thoâng, ngaäm nguøi nhôù ñeán coâng ôn cha meï, ngaøi tìm caùch baùo ñaùp. Duøng ñaïo nhaõn xem trong theá gian, ngaøi nhaän thaáy meï mình sanh laøm loaøi ngaï quyû, thaân theå oám gaày, da boïc xöông, thaân hình tieàu tuïy, buïng lôùn, ñaàu to, coå nhoû nhö oáng chæ, ñoùi khaùt suoát naêm khoâng ñöôïc aên uoáng. Thöông xoùt quaù, ngaøi lieàn ñem baùt côm ñang aên daâng meï. Ngaøi vaän thaàn thoâng, böng baùt côm ñi ñeán choã meï ôû. Baø meï vì quaù khao khaùt, neân khi ñöôïc côm, loøng tham noåi leân, sôï ngöôøi cöôùp giöït, laáy tay traùi che giaáu baùt côm, tay maët boác aên. Bôûi loøng tham lam ñoäc aùc trong kieáp

tröôùc noåi böøng leân, neân côm môùi ñöa vaøo mieäng, thì hoùa thaønh ra löûa, baø chaúng aên ñöôïc. Ngaøi Muïc Kieàn Lieân thaáy theá, heát söùc ñau buoàn keâu khoùc thaûm thieát. Ngaøi lieàn trôû veà baïch Phaät, thuaät laïi nhö treân vaø caàu Phaät chæ daïy cho phöông phaùp cöùu ñoä thaân maãu. III. PHAÄT DAÏY PHAÙP VU LAN BOÀN CHO NGAØI MUÏC KIEÀN LIEÂN Sau khi nghe Ngaøi Muïc Kieàn Lieân thænh caàu phöông phaùp baùo hieáu, Phaät daïy raèng: "Naøy Muïc Kieàn Lieân! Meï cuûa oâng do loøng tham lam, ñoäc aùc ñaõ taïo ra toäi loãi naëng neà traûi qua nhieàu kieáp, nay sanh trong aùc ñaïo, laøm loaøi ngaï quyû neân khoâng theå moät mình oâng cöùu ñoä ñöôïc. Maëc duø loøng hieáu thaûo cuûa oâng voâ cuøng lôùn lao, cuõng khoâng sao chuyeån ñöôïc hoaøn caûnh, chaúng khaùc gì chieác thuyeàn con, khoâng theå chôû ñöôïc taûng ñaù lôùn. Vaäy oâng phaûi nhôø oai thaàn cuûa chuùng Taêng trong möôøi phöông, ñöùc lôùn nhö bieån, môùi cöùu ñoä meï oâng ñöôïc giaûi thoaùt. Ta nay seõ vì oâng, chæ daïy phöông phaùp cöùu roãi, khieán cho cha meï oâng xa lìa ñöôïc caùc ñieàu toäi loãi. Naøy Muïc Kieàn Lieân! Ngaøy raèm thaùng 7 laø ngaøy Töï Töù cuûa chö Taêng trong möôøi phöông, sau ba thaùng an cö kieát haï, saùch taán tu haønh. Ngaøy aáy cuõng laø ngaøy hoan hyû cuûa chö Phaät, vì thaáy chö Taêng sau ba thaùng an cö kieát haï, ñaõ tieán boä raát nhieàu treân ñöôøng tu hoïc, caùc nghieäp ñöôïc thanh tònh, ba moùn voâ laäu hoïc ñöôïc taêng tröôûng, coâng ñöùc theâm nhieàu vaø ñeán ngaøy vieân

maõn. Vaäy oâng neân nhaân ngaøy aáy laøm leã Vu Lan Boàn ñeå baùo hieáu cho meï oâng. OÂng haõy saém ñuû caùc moùn trai dieân traêm muøi, naêm thöù traùi, cuøng höông daàu ñeøn neán, giöôøng choõng, chieáu chaên, muøng meàn, quaàn aùo, thau röûa maët, khaên lau tay; toùm laïi laø ñuû boán moùn cuùng döôøng quí baùu trong ñôøi. Roài oâng phaûi thaân haønh ñi röôùc caùc vò Ñaïi ñöùc Taêng trong möôøi

phöông, hoaëc nhöõng vò Thieàn ñònh trong nuùi röøng, chöùng ñöôïc boán quaû Thaùnh, hoaëc coù vò kinh haønh döôùi coäi caây ñöôïc saùu pheùp thaàn thoâng töï taïi, haøng Thanh Vaên, Duyeân Giaùc, caùc vò Thaùnh Taêng, hoaëc caùc vò Thaäp ñòa Boà Taùt thò hieän laøm thaày Tyø-kheo v.v... OÂng phaûi thaønh taâm kính leã trai Taêng cuùng döôøng vaø thænh caàu chö Taêng chuù nguyeän cho vong linh meï oâng ñöôïc thoaùt khoå. Nhôø coâng ñöùc chí thaønh chuù nguyeän, vong linh meï oâng seõ ñöôïc sieâu thoaùt. Cuõng nhö taûng ñaù duø naëng traêm caân, song coù nhieàu ngöôøi khieâng, thì dôøi ñi ñaâu cuõng ñöôïc.” Ngaøi Muïc Kieàn Lieân vaâng lôøi Phaät daïy, ñeán ngaøy raèm thaùng 7 laøm leã Vu Lan, saém ñuû caùc vaät lieäu, röôùc chö Taêng trong möôøi phöông thaønh taâm kính leã trai Taêng cuùng döôøng, neân vong maãu cuûa Ngaøi ñöôïc thoaùt khoûi kieáp ngaï quyû, sanh veà caûnh giôùi laønh. IV. NGAØI MUÏC KIEÀN LIEÂN HOÛI PHAÄT: CAÙC HAØNG PHAÄT TÖÛ ÑÔØI SAU COÙ THEÅ LAØM LEÃ VU LAN BOÀN ÑÖÔÏC KHOÂNG? Sau khi thaáy thaân maãu ñöôïc thoaùt khoå, Ngaøi Muïc Kieàn Lieân heát söùc vui möøng, lieàn ñeán tröôùc Phaät chaép tay baïch raèng:

- Baïch Theá Toân! Thaân maãu cuûa con ñöôïc nhôø coâng ñöùc Tam baûo vaø oai thaàn cuûa chö Taêng, neân ñöôïc thoaùt ly kieáp ngaï quyû khoå naõo. Vaäy veà ñôøi sau, trong haøng Phaät töû , neáu coù ngöôøi muoán laøm leã Vu Lan Boàn naøy, ñeå cöùu ñoä cha meï hieän taïi cuõng nhö cha meï nhieàu kieáp tröôùc, chaúng bieát coù ñöôïc khoâng? Phaät daïy raèng: “Quyù laém! Naøy Muïc Kieàn Lieân! Ñôøi sau, neáu coù ñöôïc caùc thaày Tyø-kheo vaø Tyø-kheo ni, vua, thaùi töû, caùc quan teå töôùng, nhöõng haøng tam coâng cho ñeán thöù daân, vì loøng hieáu thaûo muoán ñeàn ñaùp coâng ôn cha meï hieän taïi hay quaù khöù, thì cöù ngaøy raèm thaùng 7 laø ngaøy “Phaät hoan hyû”, laøm leã Vu Lan naøy, ñeå cuùng döôøng trai Taêng. Nhôø coâng ñöùc cuûa chö Taêng chuù nguyeän, cha meï hieän taïi ñöôïc taêng long phöôùc thoï, khoûi ñöôïc ñieàu tai hoaïn, khoå naõo, coøn cha meï baûy ñôøi tröôùc thì khoûi bò khoå ngaï quyû, ñöôïc sanh trong coõi nhaân thieân, höôûng phöôùc vui veû khoâng cuøng.” Khi ñoù ngaøi Muïc Kieàn Lieân vaø boán chuùng ñeä töû ñeàu hoan hyû vaâng laøm. Vaø töø ñoù veà sau, moãi naêm cöù ñeán ngaøy Raèm thaùng 7, caùc haøng Phaät töû chí hieáu, ñeàu coù laøm leã Vu Lan ñeå ñeàn ñaùp coâng ôn sanh thaønh döôõng duïc cuûa cha meï. V. YÙ NGHÓA ÑÖÙNG ÑAÉN VAØ ÑAÀY ÑUÛ CUÛA SÖÏ BAÙO HIEÁU THEO QUAN NIEÄM ÑAÏO PHAÄT Taát nhieân söï baùo hieáu khoâng nhöõng chæ nhaém vaøo moät leã Vu Lan. Khoâng phaûi moãi naêm chæ toå chöùc

moät leã Vu Lan, laø ñaõ töï cho mình laø ngöôøi con chí hieáu vì ñaõ laøm ñaày ñuû hieáu ñaïo. Nhö treân ñaõ noùi, coâng ôn cha meï roäng nhö trôøi beå, laøm con suoát ñôøi baùo ôn cha meï vaãn chöa vöøa. Nhöng trong luùc baùo hieáu, phaûi coù quan nieäm saùng suoát, ñuùng ñaén môùi thaät coù lôïi ích vaø hieäu quaû. Baùo hieáu coù nhieàu caùch, nhöng khoâng ngoaøi hai phöông dieän: vaät chaát vaø tinh thaàn. 1.- Baùo hieáu veà vaät chaát: - Ngöôøi Phaät töû phaûi haàu haï vaâng thôø, thay laøm caùc vieäc khoù nhoïc, saên soùc mieáng aên thöùc uoáng, aùo quaàn, chieáu giöôøng, choã nghæ ngôi, khoâng ñeå cho cha meï thieáu thoán, lo nghó. Song ngöôøi Phaät töû

phaûi saùng suoát trong khi baùo hieáu, khoâng neân quaù chieàu theo yù muoán cuûa cha meï maø taïo nhöõng nghieäp döõ, nhö saùt sanh, haïi vaät, gaây toäi loãi ñeå laøm cho cha meï sung söôùng trong vaät chaát. Laøm nhö theá khoâng phaûi laø baùo hieáu maø chính laø baát hieáu, vì ñaõ gaây taïo toäi loãi theâm cho cha meï vaø cho mình. Vaû laïi, baùo hieáu veà vaät chaát, duø ñaày ñuû cho maáy ñi nöõa, cuõng chaúng qua laøm vieäc cho cha meï ñöôïc vui veû thoûa maõn trong moät kieáp hieän taïi maø thoâi. Caùi vui vaät chaát laø vui giaû taïm, vui trong voøng sanh töû luaân hoài. Vaäy söï baùo hieáu veà vaät chaát chöa phaûi laø ñuû. 2. Baùo hieáu veà tinh thaàn. - Ngöôøi Phaät töû phaûi tieán leân moät taàng nöõa, laø lo baùo hieáu veà tinh thaàn. Baùo hieáu veà tinh thaàn laø laøm sao cho tinh thaàn cuûa cha meï ñöôïc nheï nhaøng, cao thöôïng vaø ñi daàn ñeán choã giaûi thoaùt. Phaät töû phaûi khuyeân cha meï tin nhaân

quaû toäi phöôùc vaø quy y Tam baûo, boá thí phoùng sinh, nieäm Phaät, laøm caùc vieäc laønh, giöõ giôùi vaø tu nhaân giaûi thoaùt. Coù nhö theá, thì khoâng nhöõng trong hieän taïi cha meï ñöôïc yeân vui, thanh tònh vaø ñôøi sau cuõng ñöôïc nhieàu phöôùc baùo, vaø sinh trong caûnh giôùi saùng suûa nheï nhaøng. VI. QUYEÁT NGHI 1.- Coù ngöôøi nghi: Chö Taêng chæ tuïng kinh chuù nguyeän laøm sao vong linh ñöôïc sieâu ñoä? Ñaùp: Tinh thaàn cuûa ngöôøi ta raát maïnh, moãi khi chuùng ta taäp trung tö töôûng, chaêm chuù vaøo moät vieäc gì, thì seõ thaáy söùc maïnh cuûa noù phi thöôøng. Kinh noùi: “Cheá taâm nhöùt xöù, voâ söï baát bieän”; nghóa laø: ñeå taâm ñònh laïi moät choã, thì khoâng vieäc gì laøm khoâng thaønh töïu. Chuùng ta thaáy nhö caùc nhaø thoâi mieân, duøng tinh thaàn sai söû ngöôøi ñi, ñöùng, naèm, ngoài, v.v... ñeàu ñöôïc caû. Ngöôøi theá gian duïng taâm coøn ñöôïc nhö theá, huoáng chö Taêng trì trai giöõ giôùi thanh tònh tu haønh, taát nhieân tinh thaàn phaûi saùng suoát, maïnh meõ hôn. Nhö theá maø caùc vò laïi taäp trung tö töôûng, thaønh taâm chuù nguyeän thì vong linh quyeát nhôø söùc maïnh cuûa chö Taêng maø ñöôïc sieâu sanh. Laïi nöõa, Phaät vaø Boà Taùt saün coù loøng töø bi teá ñoä, thöông taát caû chuùng sanh nhö meï thöông con. Chuùng ta caûm, thì lo gì caùc Ngaøi khoâng öùng hieän? Cuõng nhö maët traêng luoân luoân saün coù aùnh saùng, neáu nöôùc hoà khoâng xao ñoäng vaø loùng trong, thì traêng kia seõ chieáu xuoáng taän ñaùy hoà.

2. Coù ngöôøi hoûi: - “Y nhö lôøi Phaät daïy trong kinh Vu Lan, thì phaûi saém cho ñuû caùc thöù thöïc phaåm vaø vaät duïng quyù baùu ñeå cuùng döôøng chö Taêng. Nhö theá ñoái vôùi nhöõng ngöôøi ngheøo heøn thì sao?” Ñaùp: Boån yù cuûa Phaät daïy chuùng ta laø phaûi chí thaønh vaø taän löïc trong vieäc lo saém maø thoâi, chöù khoâng phaûi ngöôøi naøo cuõng saém ñuû nhöõng thöù aáy. Ñoái vôùi nhöõng keû ngheøo khoù, neáu hoï ñaõ taän löïc maø chæ mua ñöôïc moät neùn höông hay dóa quaû, nhöng coù loøng chí thaønh, thì cuõng ñuû laém roài. Traùi laïi, neáu coù ngöôøi saém dö giaû caùc vaät maø chöa chí thaønh, thì cuõng chöa theå goïi laø ñaày ñuû. 3. Coù ngöôøi hoûi: - Ngaøi Muïc Kieàn Lieân thaàn thoâng ñeä nhaát, töï mình coù theå cöùu vôùt cha meï ñöôïc, caàn gì phaûi nhôø ñeán chö Taêng. Cuõng nhö caùc oâng quan lôùn trong xöù, ñuû theá löïc, coù theå cöùu baø con coù toäi ñöôïc roài, caàn gì phaûi nhôø ñeán caùc quan khaùc? Ñaùp: Baø Thanh Ñeà bò toäi khoå, do tröôùc kia

taâm baø gaây neân. Hoâm nay nhôø Ngaøi Muïc Kieàn Lieân laø con hieáu thaûo, saém caùc leã vaät cuùng döôøng Phaät, Taêng, luùc aáy baø sanh loøng hoan hyû cuõng muoán cuùng döôøng Phaät, Taêng. Do ñoåi nieäm boûn xeûn, trôû laïi taâm roäng raõi, maø baø ñöôïc giaûi thoaùt. Neáu nhö chæ nhôø ñöùc chuùng Taêng maø taâm baø khoâng hoan hyû môû roäng, thì cuõng khoù maø cöùu vôùt ñöôïc.

C. KEÁT LUAÄN

Chuùng ta ñaõ roõ bieát hieäu quaû toát ñeïp cuûa leã Vu Lan. Vaäy chuùng ta neân noi theo göông cuûa ngaøi Ñaïi

hieáu Muïc-kieàn-lieân maø baùo hieáu, thì chaéc chaén cha meï hieän taïi vaø baûy ñôøi tröôùc ñeàu ñöôïc thoaùt khoå ngaï quyû u ñoà, vaø höôûng vui giaûi thoaùt. Chuyeän "Muïc Lieân, Thanh Ñeà" khoâng coù gì laø hoang ñöôøng, huyeàn bí, maø laø moät hieän töôïng coù theå giaûi thích ñöôïc. Ñoù laø do loøng hieáu thaûo chí thaønh cuûa ngöôøi con vaø coâng ñöùc trì trai, giöõ giôùi thanh tònh trong ba thaùng haï, thuùc lieãm tu haønh cuûa chö Taêng, thaønh taâm chuù nguyeän, neân coù söùc maïnh caûm thoâng vaø kích thích ñeán taâm hoàn ngöôøi ñau khoå, laøm cho hoï thöùc tænh côn meâ, xoay chuyeån taâm nieäm aùc, höôùng veà neûo thieän. Nhôø söï chuyeån höôùng cuûa caùi taâm naøy, maø hoï thoaùt khoûi söï hình phaït ñau khoå maø tröôùc kia chính cuõng do caùi taâm aáy taïo ra. Trong kinh coù noùi: "Taâm coù theå taïo nghieäp, maø taâm cuõng coù theå chuyeån nghieäp." Kìa, nhö nhaø thoâi mieân hoïc, chæ taäp trung tö töôûng maø coøn coù theå xoay chuyeån söï vaät ñöôïc, huoáng chi söï chuù nguyeän cuûa chö Taêng, laø keát tinh cuûa bao nhieâu phöôùc ñöùc trí hueä, thanh tònh, laïi khoâng thoâng caûm ñeán ngöôøi ôû choán toäi khoå hay sao? Nghieäp löïc saâu thaúm voâ bieân, thì töï löïc vaø nguyeän löïc cuõng doõng maõnh voâ löôïng, coù theå chuyeån ñöôïc taâm ngöôøi taïo nghieäp, ñaäp vôõ ñöôïc lao nguïc xieàng xích khoå hình ôû choán u ñoà. Phaùp Vu Lan naøy chính laø phöông phaùp thaàn dieäu ñeå cöùu roãi vong linh cha meï trong caûnh khoå toái taêm. Nhöng chuùng ta phaûi luoân luoân nhôù raèng: baùo hieáu khoâng phaûi chæ ñôïi khi cha meï ñaõ khuaát boùng vaø moãi naêm chæ moät laàn cöû haønh leã Vu Lan laø ñuû.

Ngöôøi con chí hieáu, bao giôø cuõng vui söôùng khi thaáy cha meï coøn ôû beân mình vaø taän löïc phuïng döôõng cha meï, ñeå cha meï ñöôïc thaûnh thôi veà caû hai phöông dieän vaät chaát vaø tinh thaàn. Nhö theá môùi khoûi hoái haän vaø than thôû nhö thaày Töû Loä: "Moät duïc tònh nhi phong baát ñình! Töû duïc döôõng nhi thaân baát taïi." (Caây muoán laëng maø gioù chaúng ngöøng! Con muoán nuoâi döôõng baùo hieáu maø cha meï chaúng coøn soáng). HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ BA VOÂ THÖÔØNG DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Loøng tham lam cuûa con ngöôøi oâm aáp baùm víu maõi maõi vaøo söï vaät. Nhöng trong coõi ñôøi töông ñoái, khoâng coù moät vaät gì tuyeät ñoái, vónh vieãn. Söï maâu thuaãn aáy giöõa loøng ngöôøi vaø söï thaät cuûa coõi ñôøi gaây ñau khoå cho kieáp

soáng.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- Ñònh nghóa veà Voâ thöôøng
II.- Thaân Voâ thöôøng
III.- Taâm Voâ thöôøng
IV.- Hoaøn caûnh Voâ thöôøng
V.- Quyeát nghi
C.- KEÁT LUAÄN:

Soáng trong coõi voâ thöôøng, chuùng ta phaûi coù moät quan nieäm roõ raøng veà söï voâ thöôøng ñeå khoûi ñau khoå. Coøn neáu chuùng ta muoán coù haïnh phuùc taát phaûi xoay veà tìm caùi taùnh chôn thöôøng.

BAØI THÖÙ BA VOÂ THÖÔØNG A. MÔÛ ÑEÀ:

Loøng tham lam cuûa con ngöôøi oâm aáp baùm víu maõi maõi vaøo söï vaät. Chuùng ta, ñaõ laø chuùng sinh, thì ít nhieàu ñeàu coù tham voïng. Loøng tham voïng aáy baùm víu chaët cheõ vaøo söï vaät maø chuùng ta ñaõ caáu taïo, naém baét ñöôïc. Chuùng ta chæ buoâng thaû chuùng ra, sau khi truùt hôi thôû cuoái cuøng. Noùi cho ñuùng, khoâng phaûi ñeán phuùt cuoái cuøng chuùng ta môùi chòu buoâng thaû moïi vaät; chuùng ta vaãn cöù muoán naém giöõ chuùng maõi, nhöng chính chuùng ñaõ rôøi boû chuùng ta maø ñi. Chuùng ta ñaõ baát löïc, khoâng coøn ñuû hôi söùc ñeå naém giöõ chuùng nöõa, neân ñaønh buoâng xuoâi tay ñeå chuùng tuoân ñi, chöù neáu coøn hôi söùc, chuùng ta vaãn coøn muoán naém laïi vaø giam giöõ moät caùch tuyeät voïng nhöõng gì ñaõ naém ñöôïc. Suoát ñôøi, chuùng ta vaãn laëp ñi laëp laïi maõi caùi cöû chæ naém baét, giöõ gìn aáy. Vaø suoát ñôøi bieát bao nhieâu laàn chuùng ta ñaõ ñau khoå, thaát voïng, vì moïi söï vaät ôû ñôøi khoâng bao giôø chieàu theo yù muoán cuûa chuùng ta maø chòu ôû yeân moät choã. Moïi söï vaät ñeàu luoân luoân bieán chuyeån, ñoåi thay, nay ñaây mai ñoù, nhö moät anh chaøng laõng töû, nhö moät doøng soâng, nhö moät ñaùm maây, nhö moät voù ngöïa! Thôøi gian troâi qua nhö theá naøo, thì moïi vaät cuõng troâi qua nhö theá aáy. Noùi theo danh töø nhaø Phaät, thì söï bieán chuyeån, ñoåi thay aáy laø luaät voâ thöôøng.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I.- ÑÒNH NGHÓA Voâ thöôøng laø theá naøo? Haõy nghe Ñöùc Phaät daïy: “Taát caû nhöõng gì trong theá gian ñaõ laø bieán ñoåi, hö hoaïi, ñeàu laø voâ thöôøng.” Vaäy voâ thöôøng nghóa laø khoâng thöôøng, khoâng maõi maõi ôû yeân trong moät traïng thaùi nhaát ñònh; luoân luoân thay hình ñoåi daïng; ñi töø traïng thaùi hình thaønh ñeán bieán dò roài tan raõ... Ñaïo Phaät goïi nhöõng giai ñoaïn thay ñoåi cuûa moät vaät laø: thaønh, truï, hoaïi, khoâng (hay sanh, truï, dò, dieät). Nhö moät laøn soùng, khi môùi nhoâ leân goïi laø thaønh (hay sanh) khi nhoâ leân cao nhaát thì goïi laø truï; khi haï daàn xuoáng thì goïi laø hoaïi (hay dò), khi tan raõ thì goïi laø khoâng (hay dieät). Taát caû söï vaät trong vuõ truï, töø nhoû nhö haït caùt, ñeán lôùn nhö traêng sao, ñeàu phaûi tuaân theo boán giai ñoaïn aáy caû, neân goïi laø voâ thöôøng. Ñeå coù moät yù nieäm roõ raøng hôn veà söï voâ thöôøng, chuùng ta

haõy quan saùt, suy nghieäm ngay caùi thaân chuùng ta, caùi taâm chuùng ta vaø caùi hoaøn caûnh chuùng ta ñang soáng, thì seõ bieát. II.- THAÂN VOÂ THÖÔØNG “Thaân toâi maïnh khoûe luoân, treû ñeïp maõi, vaø ñôøi toâi laø caû moät baøi thô…” AÁy laø quan nieäm noâng noãi cuûa moät soá nam nöõ thanh nieân, quaù yeâu chuoäng thaân theå. Hoï soáng moät caùch voâ tö, cöù töôûng thaân theå hoï treû maõi, hay neáu coù giaø, thì cuõng coøn laâu laém, khoâng ngôø raèng noù giaø, noù cheát, töøng giaây töøng phuùt. Caâu thô sau ñaây

cuûa ngöôøi xöa thaät ñaõ noùi leân ñöôïc söï thay ñoåi mau choùng cuûa thaân ta: “Quaân baát kieán cao ñöôøng minh caûnh bi baïch phaùt! Trieâu nhö thanh ti, moä nhö tuyeát.” “Anh khoâng thaáy cha giaø soi göông buoàn toùc baïc! Sôùm coøn nhö tô xanh, toái ñaõ traéng nhö tuyeát.” Khoa hoïc ñaõ chöùng minh raèng, trong thaân theå ta, caùc teá baøo thay ñoåi luoân, vaø trong moãi thôøi kyø 7 naêm, laø caùc teá baøo cuõ hoaøn toaøn ñoåi môùi. Söï thay ñoåi aáy laøm cho thaân theå choùng lôùn, choùng giaø vaø choùng cheát. Thaân naêm tröôùc khoâng phaûi thaân naêm nay, thaân ban mai khoâng phaûi thaân buoåi chieàu, moãi phuùt giaây trong thaân ta ñeàu coù sanh vaø coù cheát. Sau ñaây laø moät caâu chuyeän raát coù yù nghóa ñeå chöùng minh söï voâ thöôøng cuûa thaân xaùc: “Moät ngöôøi boä haønh lôõ ñöôøng vaøo troï trong moät ngoâi nhaø boû hoang. Ñeâm ñeán, anh aáy thaáy moät con quyû toùc xanh, vaùc moät caùi thaây ma môùi cheát vaøo, ñònh xeù xaùc ra aên. Boãng moät con quyû khaùc, toùc ñoû, xoâ cöûa böôùc vaøo. Hai con quyû tranh nhau caùi xaùc cheát, con naøo cuõng noùi cuûa mình baét ñöôïc tröôùc. Chuùng saép xaên tay aùo ñaùnh gieát nhau, ñeå giaønh caùi xaùc. Boãng chuùng nhìn thaáy anh chaøng boä haønh ñang naèm run sôï trong goùc phoøng; chuùng voäi vaõ keùo anh ta ra laøm troïng taøi, hoûi xem trong hai ñöùa chuùng, ai laø keû ñaùng laøm chuû caùi xaùc. Anh boä haønh sôï haõi quaù, nhöng cöù tình thaät noùi raèng: caùi xaùc thuoäc veà con quyû toùc xanh vì chính anh ta thaáy noù mang xaùc vaøo tröôùc. Con quyû toùc xanh

ñöôïc xaùc, möøng rôõ caûm ôn roái rít anh boä haønh; nhöng con quyû toùc ñoû maát mieáng moài ngon, töùc giaän loâi ñaàu anh ta ra quyeát aên töôi nuoát soáng cho haû giaän. Noù ñeø anh ta xuoáng, röùt moät caùnh tay boû vaøo mieäng nhai ngaáu nghieán... Con quyû toùc xanh thaáy thöông tình anh boä haønh vaø ñeå toû loøng tri aân, röùt caùnh tay cuûa caùi xaùc cheát laép vaøo cho anh ta. Con quyû toùc ñoû laïi röùt caùnh tay kia cuûa anh boä haønh aên tieáp; vaø con quyû toùc xanh chaép tay cuûa xaùc cheát vaøo cho anh ta. Cöù nhö theá, heã con quyû toùc ñoû röùt moät phaàn naøo trong thaân theå anh boä haønh ñeå aên, thì con quyû toùc xanh laïi laáy moät phaàn cuûa thaây ma ñieàn vaøo cho thaân anh ta... Sau khi aên heát caû thaân theå cuûa anh boä haønh, con quyû chuøi mieäng ñaày maùu me, roài boû ra ñi. Con quyû toùc xanh cuõng ñi theo. “Anh boä haønh baøng hoaøng nhö vöøa tænh moät côn aùc moäng vaø cöù phaân vaân töï hoûi: khoâng bieát caùi thaân hieän taïi anh ñang mang ñoù laø cuûa anh hay cuûa ai?” Caâu chuyeän treân chöùng minh cho chuùng ta thaáy töø khi sanh cho ñeán khi cheát, thaân ta ñaõ khoâng bieát bao laàn thay ñoåi; vaø caùi xaùc khi ngöôøi ta ñaët vaøo quan taøi, thaät khoâng coøn gì

gioáng vôùi caùi thaân khi môùi sô sinh. Doøng nöôùc hoâm qua cuûa con soâng Ñoàng Nai chaúng haïn, ngoù beà ngoaøi thì khoâng khaùc gì doøng nöôùc hoâm nay; nhöng nöôùc hoâm qua, baây giôø coù leõ ñaõ hoøa vôùi nöôùc maën ôû ngoaøi ñaïi döông vaø nöôùc hoâm nay chính laø nöôùc khaùc ôû nguoàn môùi chaûy veà ñaây. Thaân ngöôøi cuõng vaäy, "haèng chuyeån nhö boäc löu" (chaûy luoân nhö nöôùc luõ).

Nhöng khoå thay! Coù phaûi noù thay moät caùi naøy ñeå ñoåi laáy moät caùi khaùc, gioáng y nhö caùi tröôùc ñaâu! Moät teá baøo naøy maát ñi, moät teá baøo khaùc theá laïi, nhöng teá baøo tröôùc treû hôn teá baøo sau; teá baøo sau giaø hôn teá baøo vöøa ñöôïc keá tieáp... Vaø cöù nhö theá maø thaân ngöôøi ñi töø treû ñeán giaø, töø soáng ñeán cheát! Ñöùc Phaät, luùc coøn laø moät Thaùi töû, ñaõ than vôùi baø Da-du trong cung vui, khi nghó ñeán voâ thöôøng cuûa thaân ngöôøi. "... Chuùng ta seõ giaø yeáu vaø xaáu xa. Thôøi gian seõ phuû leân ñaàu chuùng ta nhöõng lôùp tro baïc. OÂi! maét trong cuûa em roài seõ môø ñuïc! Moâi ñoû cuûa em roài seõ uùa maøu!... Ta nghe trong ta, trong em vaø trong caû moïi ngöôøi, moãi ngaøy moãi ñoå vôõ, döôùi söùc taøn phaù cuûa buùa thôøi gian, taát caû nhöõng gì quyù giaù cuûa ñôøi ngöôøi... chuùng ta oâm giöõ moät caùch tuyeät voïng, nhöõng baûo vaät ôû trong ta, nhö oâm giöõ moät caùi boùng, nhö naém baét moät laøn höông!" Trí hueä thay! Con ngöôøi cao sang vaø ñang treû ñeïp, beân caïnh laïi coù vôï hieàn sôùm hoâm haàu haï, theá maø vaãn ñuû saùng suoát, ñeå nhìn thaáy luaät voâ thöôøng, ñaäp tan caùi gì goïi laø cao sang, töôi ñeïp cuûa ñôøi ngöôøi! Nhöõng lôøi thoáng thieát aáy, chaúng nhöõng ñaõ caûnh tænh Coâng chuùa Da-du, maø coøn ñaùnh thöùc nhöõng ai coøn say ñaém trong caûnh ñôøi giaû taïm, caûnh sanh, giaø, bònh, cheát, laø hieän thaân cuûa luaät voâ thöôøng. Coù thaân thì phaûi chòu coâng leä sanh giaø beänh cheát, khoâng theå toàn taïi maõi ñöôïc. Ñöùc Laõo Töû cuõng ñaõ nhaän thaáy thaân laø nguoàn toäi loãi, laø goác khoå ñau, neân ñaõ thoát ra caâu:

"Ngoâ höõu ñaïi hoaïn, vò ngoâ höõu thaân, Ngoâ nhöôïc voâ thaân, haø hoaïn chi höõu?" (Ta coù caùi khoán khoå lôùn, vì ta coù thaân, Neáu ta khoâng thaân thì ñaâu khoå gì?) Thaân laø voâ thöôøng, theá maø laém ngöôøi vì muoán trau doài, boài boå, cung phuïng xaùc thaân ñeán noãi gaây bieát bao toäi aùc gôùm gheâ! Vì muoán ñöôïc thích khaåu, boå thaân, maø laém ngöôøi ñaønh tay gieát haïi nhöõng con vaät yeáu heøn vaø haønh hình nhöõng con vaät voâ toäi tröôùc khi cheát moät caùch ruøng rôïn. Ñoïc lòch söû, nghe Taàn Thuûy Hoaøng aên oùc khæ soáng, ta ñaõ caûm thoâng ñöôïc noãi ñau ñôùn nhöõng con vaät bò gieát, theá maø ngöôøi döï tieäc vaãn vui cöôøi sung söôùng, khoâng ñoaùi hoaøi ñeán tieáng reân xieát, keâu la, vuøng vaãy cuûa chuùng, thì thaät laø ñoäc aùc ñeán chöøng naøo! Loøng traéc aån cuûa ngöôøi ôû ñaâu? Hôõi oâi! Hung aùc vaø thaâm hieåm thay, loøng daï cuûa con ngöôøi! Vì tham lam laøm vaån ñuïc, toái taêm löông tri, neân con ngöôøi khoâng thaáy roõ ñöôïc lyù voâ thöôøng cuûa thaân xaùc vaø môùi nôõ taâm laøm ñieàu taøn aùc nhö theá! III.- TAÂM VOÂ THÖÔØNG Thaân ñaõ voâ thöôøng, nhöng coøn taâm nieäm coù thöôøng khoâng? Taâm nieäm cuõng aâm thaàm dôøi ñoåi, laïi coù phaàn mau leï vaø vi teá hôn, neáu chuùng ta khoâng nhìn saâu vaøo, aét khoù maø thaáy ñöôïc. Taâm nieäm chuùng ta thay ñoåi trong töøng phuùt giaây, theo vôùi ngoaïi caûnh: chuùng ta

buoàn ñoù roài vui ñoù, thöông ñoù roài giaän ñoù. Phuùt tröôùc ta nhôù chuyeän naøy,

phuùt sau ta nghó chuyeän khaùc. Hoâm qua ta tinh tieán tu haønh, hoâm nay ñaõ öu phieàn thoái chuyeån. Thaät ñuùng nhö Ñöùc Phaät ñaõ noùi: “Taâm ngöôøi nhö vöôïn chuyeàn caây, Nhö ngöïa roâng nôi ñoàng noäi..” Taâm nieäm ta sanh dieät trong töøng saùt-na; vaø chính vì noù sinh dieät mau leï nhö theá, neân ta coù caûm töôûng nhö noù khoâng thay ñoåi gì caû. Ñoái vôùi moät ñöùa treû con, neáu chuùng ta baûo raèng nhöõng hình aûnh cöû ñoäng in nhö thaät treân maøn baïc, laø do söï tieáp noái nhöõng taám phim, aûnh hieän leân roài bieán maát, ñeå nhöôøng choã cho nhöõng taám aûnh khaùc, tröôùc ngoïn ñeøn chieáu... neáu ta baûo nhö theá vôùi moät ñöùa beù, chaéc noù khoâng tin, vì noù chöa hieåu ñöôïc caùi coâng duïng cuûa toác löïc. Cuõng nhö theá ñoù, taâm ta ñöôïc caáu taïo bôûi töøng nieäm sanh dieät, nhöng vì chuùng ta khoâng nhaän ñöôïc söï bieán chuyeån mau leï cuûa noù, neân ta cöù töôûng laø noù ñôn thuaàn vaø baát bieán. Caùi ta phuùt tröôùc phaûi ñaâu laø caùi ta phuùt naøy? Vaø caùi ta phuùt naøy ñaâu coøn laø caùi ta phuùt sau? Vaäy caùi ta naøo laø caùi ta thaät? Caùi ta phuùt tröôùc, caùi ta phuùt naøy hay caùi ta phuùt sau? Moät nhaø thi só ñaõ hoûi moät caâu coù veû ngôù ngaån nhöng nghó kyõ thaät laø voâ cuøng saâu saéc: “Ai baûo giuøm: ta coù ta khoâng?” Caùi ta (hay caùi taâm cuõng theá) voâ thöôøng taïm bôï, giaû taïo nhö theá, theá maø ngöôøi ñôøi cöù cho noù laø trung taâm ñieåm cuûa vuõ truï, baùm víu vaøo noù, nhaân danh noù ñeå tham lam, vô veùt taøi saûn, danh lôïi ôû chung quanh, vaø duø coù giaãm ñaïp leân haïnh phuùc cuûa keû khaùc, gaây

bao ñau thöông cho ngöôøi ñoàng loaïi, cuõng maëc! Thaät meâ môø laém thay! IV. HOAØN CAÛNH VOÂ THÖÔØNG Nhö treân chuùng ta ñaõ thaáy luaät voâ thöôøng ôû khaép moïi nôi, chaúng nhöõng thaân, taâm laø voâ thöôøng, maø hoaøn caûnh, sôn haø ñaïi ñòa, cuõng voâ thöôøng nöõa. Saùch thöôøng coù caâu: “Thöông haûi, tang ñieàn” (Baõi bieån nöông daâu) Caâu aáy môùi nghe nhö laø moät hình aûnh boùng baåy veà vaên chöông; nhöng thaät ra, ñoù laø moät nhaän xeùt raát ñuùng trong thöïc teá. Chuùng ta, thöôøng laàm töôûng chæ coù sinh vaät laø bieán ñoåi vaø mau giaø cheát, chöù nhöõng vaät lôùn lao nhö nuùi soâng, ñaát caùt, thì muoân ñôøi cuõng vaãn ôû yeân moät choã. Nhöng chuùng ta ñaõ laàm, soâng nuùi cuõng coù caùi giaø, caùi treû; ñaát caùt cuõng coù khi lôû khi boài. Khoâng coù vaät gì laø vónh vieãn toàn taïi. Tuïc ngöõ ta coù nhieàu caâu noùi leân ñöôïc söï voâ thöôøng cuûa söï vaät moät caùch raát thaâm thuùy nhö: “Vaät ñoåi, sao dôøi” hay “Khoâng ai giaøu ba hoï, khoâng ai khoù ba ñôøi.” Thaät theá, moät ñôøi cuûa chuùng ta ñaõ chöùng kieán bieát bao söï thaêng traàm, vinh nhuïc, leân voi xuoáng choù. Giaøu ngheøo, sang heøn tieáp tuïc dieãn ra tröôùc maét chuùng ta nhö moät böùc tranh vaân caåu, nhö moät khuùc phim trong raïp chieáu boùng. Bao nhieâu ngöôøi, tröôùc ñaây, naøo dinh thöï nguy nga, ruoäng vöôøn coø bay thaúng caùnh, theá maø sau moät côn binh löûa, söï nghieäp boãng tan taønh nhö maây khoùi! Bao nhieâu ngöôøi quyeàn cao, chöùc troïng, hoáng haùch, ngheânh ngang, theá maø moät phuùt sa cô thaát

theá, boãng trôû thaønh nhöõng keû tha phöông caàu thöïc, hay vöôùng caûnh tuø ñaøy! Söï voâ thöôøng ñaõ sôø sôø tröôùc maét, theá maø coù bieát bao nhieâu ngöôøi vaãn chöa tænh ngoä, cöù ñeo ñuoåi baùm víu vaøo nhöõng caùi haøo nhoaùng nhaát thôøi aáy. Keû baùn töôùc, ngöôøi mua quan, keû tham danh, ngöôøi haùm lôïi... gaây bieát bao troø cöôøi cho khaùch baøng quan, vaø baøy ra laém caûnh nhoïc nhaèn cho ngöôøi trong cuoäc. Thuôû xöa, coù moät oâng vua, sau khi ñi daïo khaép phoá phöôøng, thaáy nhaân daân giaøu coù sung tuùc, môùi sanh loøng tham lam, muoán sung coâng bôùt taøi saûn cuûa hoï, ñeå boû vaøo kho. Nhaø vua lieàn ra leänh ai coù cuûa phaûi naïp bôùt cho trieàu ñình. Lònh truyeàn ra, nhaø nhaø ñeàu coâng phaãn, nhöng bieát keâu ca vôùi ai baây giôø? Trong luùc aáy, coù moät ngöôøi laùi buoân, muoán thöùc tænh nhaø vua, neân ñaùnh baïo ñem heát taøi saûn veà kinh ñoâ, ñeán giöõa trieàu ñình, daâng leân vua vaø taâu raèng: “Haï thaàn xin daâng heát taøi saûn cho trieàu ñình.” Vua ngaïc nhieân phaùn hoûi: “Ta chæ thaâu moät phaàn thoâi, sao ngöôi laïi daâng heát caû nhö theá?” “Taâu, vì haï thaàn nghó cuûa naøy khoâng phaûi cuûa haï thaàn, maø laø cuûa 5 nhaø: nöôùc troâi, löûa chaùy, giaëc cöôùp, sung coâng vaø vôï con phaù taùn. Haï thaàn duø coá söùc giöõ gìn theá naøo ñi nöõa, cuõng khoâng khoûi bò moät trong 5 nhaø aáy chieám ñoaït. Vì theá haï thaàn xin daâng heát, khoâng giöõ laøm gì, ñeå veà sau khoûi khoå sôû vì noù. Mong Hoaøng thöôïng nhaän heát cho, haï thaàn raát caûm taï ôn saâu aáy.”

Sau khi nghe lôøi taâu cuûa ngöôøi laùi buoân, nhaø vua ngaãm nghó hoài laâu, chôït tænh ngoä, caû theïn vaø thaàm baûo: “Ngöôøi naøy ñeán daïy khoân cho ta. Giang sôn caåm tuù cuûa ta, ta coù giöõ gìn ñöôïc laâu daøi khoâng? Hay seõ bò naêm nhaø, maø ngöôøi laùi buoân vöøa noùi, ñoaït maát? Giang sôn coøn chöa giöõ ñöôïc, huoáng hoà taøi saûn cuûa nhaân daân! Ngöôøi aáy laø aân nhaân cuûa ta, neáu khoâng coù ngöôøi ñem aùnh saùng thöùc tænh ta, thì ta seõ laøm moät vieäc raát taøn aùc.” Suy nghó xong, vua beøn haï leänh ngöng sung coâng, laïi coøn xuaát tieàn phaùt cho daân ngheøo nöõa. Thaät laø moät maåu chuyeän quyù baùu, ñeå thöùc tænh nhöõng ai ñang coøn chìm ñaém trong voøng danh lôïi, ñang gaây ñau khoå cho mình vaø nhöõng ngöôøi chung quanh, vì chöa nhaän chaân ñöôïc leõ voâ thöôøng cuûa hoaøn caûnh. V. QUYEÁT NGHI Coù ngöôøi nghi raèng: Ñaïo Phaät noùi voâ thöôøng, phaûi chaêng voâ tình gieo vaøo loøng moïi ngöôøi nhöõng quan nieäm chaùn ñôøi thoái chí? Vì söï vaät ñaõ voâ thöôøng thì khoâng neân laøm gì caû, coù sieâng naêng hoaït ñoäng kinh doanh söï nghieäp roài cuõng khoâng ñi ñeán ñaâu caû. Tro buïi, ngöôøi seõ trôû thaønh tro buïi hay sao? Xin ñaùp: Voâ thöôøng cuûa ñaïo Phaät laø moät phöông phaùp chæ roõ maët traùi cuûa ñôøi, ñeå baøi tröø nhöõng söï meâ laàm, ngaên chaën ngöôøi chaïy theo vaät duïc, noù chöa phaûi laø thuyeát tuyeät ñoái. Ñöùc Phaät cuõng nhö vò löông y tuøy theo chöùng beänh maø cho thuoác. Vôùi bònh “chaáp thöôøng coøn khoâng

maát”, thì duøng phöông thuoác “voâ thöôøng” ñeå ñoái trò, khi laønh bònh thì Phaät laïi cho thöù thuoác boå khaùc quí baùu hôn, laø “thuyeát chôn thöôøng baát bieán.” Theo kinh Laêng Nghieâm, Ngaøi A Nan cuõng laàm nhö chuùng ta, cho neân ñöùc Phaät baûo Ngaøi La Haàu La ñaùnh chuoâng ñeå chæ baøy cho Ngaøi A Nan phaân

bieät caùi “bieán ñoåi tieâu dieät”, vaø caùi “thöôøng coøn khoâng thay ñoåi.” Khi tieáng chuoâng do Ngaøi La Haàu La ñaùnh ngaân leân, Ñöùc Phaät hoûi Ngaøi A Nan coù nghe khoâng? Ngaøi A Nan ñaùp: - Baïch Theá Toân! Nghe. Khi tieáng chuoâng döùt, Phaät laïi hoûi: - A Nan coù nghe chaêng? Ngaøi A Nan ñaùp: - Baïch Theá Toân! Khoâng coøn nghe nöõa. Ñöùc Phaät laïi baûo ngaøi La Haàu La, ñaùnh tieáng chuoâng thöù hai, roài Phaät cuõng hoûi nhö laàn tröôùc, vaø ngaøi A Nan cuõng ñaùp coù nghe. Ñöùc Phaät quôû: - A Nan, sao oâng traû lôøi laån quaån nhö theá? Ngaøi A Nan ngaïc nhieân, ñaùp: - Chaúng nhöõng moät mình con maø moïi ngöôøi ai cuõng thöøa nhaän coù tieáng thì coù nghe, tieáng döùt thì khoâng coøn nghe. Ñöùc Phaät gaïn laïi: “OÂng vaø moïi ngöôøi ñeàu cho coù tieáng laø coù nghe,

tieáng döùt, thì khoâng coù nghe nöõa; theá laø “taùnh nghe” theo tieáng maø maát, thì coù leõ khoâng bao giôø nghe nöõa. Taïi sao luùc tieáng thöù hai ngaân leân, laïi coøn nghe nöõa? Neáu nghe ñöôïc tieáng thöù hai, thì nhaát ñònh bieát khoâng phaûi tieáng döùt maø khoâng nghe. Tieáng coù luùc coøn luùc maát, “taùnh nghe” vaãn thöôøng khoâng dôøi ñoåi. Vaû laïi, neáu tieáng döùt roài maø taùnh nghe khoâng coøn, thì caùi gì bieát ñöôïc söï khoâng nghe aáy?” Cho neân bieát raèng, Phaät daïy “voâ thöôøng” ñeå ñoái trò chaáp thöôøng coøn cuûa chuùng sanh. Ñeán khi chuùng sanh ñaõ hieåu leõ voâ thöôøng, thì Phaät laïi chæ baøy leõ chôn thöôøng baát bieán.

C. KEÁT LUAÄN

Voâ thöôøng laø moät ñònh luaät chi phoái taát caû söï vaät, töø thaân, taâm cho ñeán moïi hoaøn caûnh. Hieåu lyù voâ thöôøng, chuùng ta ñaõ coù moät phöông thuoác thaàn dieäu ñeå tröø bònh tham aùi, meâ môø. Chuùng ta ñaõ ñau khoå vì maøu saéc toát xaáu, vì tieáng dôû hay, vì muøi vò ngoït buøi, cay ñaéng, vì vaät thích thaân, vöøa yù. Nay chuùng ta uoáng thuoác “giaùo lyù voâ thöôøng”, ñeå tröø bònh tham aùi vaø tieán tôùi söï an tònh cuûa taâm hoàn. Bieát ñöôïc voâ thöôøng, con ngöôøi deã giöõ ñöôïc bình tænh thaûn nhieân tröôùc caûnh ñoåi thay baát ngôø vaø coù theå laïnh luøng tröôùc caûnh aân aùi chia ly. Bieát voâ thöôøng, con ngöôøi daùm hy sinh taøi saûn, sanh maïng ñeå laøm vieäc nghóa. Bieát voâ thöôøng con ngöôøi môùi chaùn ngaùn vôùi nhöõng thuù vui taïm bôï, giaû traù, vaø saùng suoát ñi tìm

nhöõng caùi vui chaân thaät, thöôøng coøn. Vì thaät ra, caùi vui chaân thaät thöôøng coøn, caùi taùnh chaân thöôøng vaãn coù, nhöng noù naèm beân trong caùi lôùp giaû doái taïm bôï; voâ thöôøng cuûa coõi ñôøi naøy, neân chuùng ta khoâng theå thaáy ñöôïc. Khi chuùng ta ñaõ cöông quyeát gaït boû caùi voû giaû doái aáy, thì taát nhieân caùi giaù trò chôn thaät, caùi haïnh phuùc chôn chính, caùi Phaät taùnh saùng suoát, chaéc thaät muoân ñôøi seõ hieän ra. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ TÖ THIEÅU DUÏC VAØ TRI THÖÙC DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Ngöôøi soáng treân ñôøi nhö ngöôøi ñi trong ñeâm toái, caàn phaûi coù ngöôøi höôùng daãn.

I.- Ñònh nghóa thieåu duïc vaø tri tuùc

II.- Ngöôøi ñôøi thöôøng tham muoán nhöõng gì?

III.- Tai haïi cuûa loøng tham muoán quaù ñoä.

B.-

CHAÙNH V.- Lôïi ích cuûa haïnh thieåu duïc vaø tri tuùc

ÑEÀ: VI.- Giaûi ñaùp nhöõng thaéc maéc veà thieåu duïc vaø tri tuùc

C.- KEÁT LUAÄN

Khuyeân moïi ngöôøi neân tu haïnh thieåu duïc vaø tri tuùc.

BAØI THÖÙ TÖ THIEÅU DUÏC VAØ TRI TUÙC A. MÔÛ ÑEÀ

Ngöôøi ñôøi phaàn nhieàu thöôøng ñua chen, dong ruoåi theo vaät chaát, khoâng bieát bao nhieâu cho vöøa. Ngöôøi thieáu thoán tham muoán ñaõ ñaønh, nhöng ngöôøi dö giaû, tieàn baïc laáy thöôùc maø ño, theá maø vaãn coøn tham muoán. Ñaõ tham muoán, thì khoâng bao giôø thaáy mình ñaày ñuû caû. Ngaïn ngöõ coù caâu: “Beå kia deã laáp, tuùi tham khoù ñaày.” Thaät ñuùng nhö theá, “loøng tham ñaõ khoâng ñaày”, thì laøm sao ñaày ñöôïc? Ñeå ñoái trò loøng tham, Phaät khuyeân chuùng ta phaûi “thieåu duïc vaø tri tuùc.” Trong Kheá kinh coù noùi: “Tri tuùc chi nhaân, tuy ngoïa ñòa thöôïng du vi an laïc, baát tri tuùc chi nhaân, tuy xöû thieân ñöôøng dieäc baát xöùng yù.” Nghóa laø: Ngöôøi bieát ñuû, duø naèm treân ñaát caùt vaãn an laïc, traùi laïi, ngöôøi khoâng bieát ñuû, duø ôû cung trôøi cuõng khoâng vöøa yù. Vaäy muoán ñöôïc sung söôùng an vui, chuùng ta caàn phaûi thieåu duïc vaø tri tuùc.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA Thieåu duïc laø muoán ít, tri tuùc laø bieát ñuû. Muoán ít laø ñoái vôùi caùi chöa coù, maø vì nhu caàu, mong cho coù. Nhö muoán coù caùi nhaø ôû vöøa saïch, vöøa che kín naéng möa;

caàn ñi cho mau, muoán coù moät phöông tieän giao thoâng gì cho tieän lôïi, chæ coát ñôõ moûi chaân, ñôõ toán thì giôø laø ñöôïc, chöù khoâng muoán moät chieác xe hôi loäng laãy, quaù söùc taøi chaùnh cuûa mình. Bieát ñuû, laø gaëp hoaøn caûnh naøo cuõng ñeàu an phaän tuøy duyeân. Ñoái vôùi vieäc aên, maëc vaø ôû, töï thaáy mình coù ñuû duøng roài, khoâng tham caàu nhieàu hôn nöõa maø phaûi khoå sôû veà tinh thaàn. II.- NGÖÔØI ÑÔØI THÖÔØNG THAM MUOÁN NHÖÕNG GÌ? Ngöôøi ñôøi thöôøng bò naêm thöù tham muoán sau ñaây sai khieán: a) Tham muoán tieàn cuûa b) Tham muoán saéc ñeïp c) Tham muoán danh voïng d)Tham muoán aên ngon ñ) Tham muoán nguû kyõ. - Ngöôøi tham muoán tieàn cuûa, thì tieàn kho baïc ñoáng, nhaø ngang daõy doïc, ñaát ruoäng coø bay thaúng caùnh, cuõng chöa cho laø vöøa, maø vaãn coøn mong muoán ñöôïc laøm giaøu theâm nöõa. - Ngöôøi tham muoán saéc ñeïp, thì suoát ñôøi giong ruoåi ñi tìm hoa; thaáy ai coù nhan saéc laø meâ meát, tìm caùch naøy caùch khaùc ñeå gaàn guõi cho kyø ñöôïc. Moät khi ñaõ thoûa maõn, thì laïi ruoàng boû ngöôøi ñeïp naøy ñeå chaïy theo ngöôøi ñeïp khaùc; luoân luoân bò vaät duïc sai khieán, maát heát caû nhaân caùch.

- Ngöôøi tham muoán danh voïng, thì suoát ñôøi giong ruoåi theo chöùc caû, quyeàn cao, tieáng danh hay toát. Hoï loøn cuùi heát choã naøy ñeán choã khaùc, ñeå mong ñöôïc caùi ñòa vò cao sang. Hoï lao taâm, khoå trí, tìm moïi caùch ñeå naém giöõ cho ñöôïc caùi hö danh. - Ngöôøi tham muoán aên ngon, thì suoát ñôøi laân la beân caïnh nhöõng cao löông myõ vò, quanh quaån beân nhöõng tieäc baøn, tìm khoaùi khaåu trong nhöõng röôïu ngon, vò laï. Theá giôùi cuûa hoï thu heïp laïi trong nhöõng moùn aên vaø nhöõng ngöôøi baïn röôïu. - Ngöôøi tham muoán nguû nghæ, thì quaù nöûa ñôøi mình laån quaån treân chieác giöôøng; aên xong laïi nghæ chuyeän ñi naèm, naèm laø nguû, nguû xong laïi muoán nguû nöõa, maát caû töï chuû cuûa mình. Toùm laïi, khi ñaõ tham muoán nhöõng thöù aáy, thì cuoäc ñôøi cuûa nhöõng keû ham muoán kia, chæ coøn thu heïp laïi trong söï ham muoán cuûa mình, vaø laøm toâi moïi cho vaät duïc moãi ngaøy moãi theâm chaët cheõ. Xeùt cho cuøng thì nhöõng söï tham muoán treân, ngoaøi söï tham muoán danh voïng laø do kieâu caêng ngaõ maïn, coøn caùc thöù tham voïng khaùc, ñeàu do nguõ duïc laø ñoäng löïc chính caû. Nguõ duïc laø: Saéc duïc, thanh duïc, höông duïc, vò duïc vaø xuùc duïc. - Saéc duïc laø gì? Laø nhaõn caên ñoái vôùi saéc traàn, sanh taâm tham muoán. Trong thì “chaùnh baùo” laø thaân phaàn cuûa nam nhaân hay nöõ nhaân: maøy taèm maét phöôïng, moâi ñoû maù hoàng... Ngoaøi thì “y baùo” laø vaät duïng cuûa theá gian: ngoïc, ngaø, chaâu, baùu, vaät quyù ñoà xöa, saéc maøu loäng laãy... Nhöõng moùn aáy, ñaïi ña soá ngöôøi vöøa troâng thaáy lieàn sanh taâm tham aùi.

- Thanh duïc laø gì? Laø tai nghe tieáng hay, taâm sanh say ñaém, nhö tieáng ca, gioïng haùt, khuùc lyù caâu tình, aâm ñieäu du döông, kheâu gôïi taâm duïc cuûa ngöôøi, sanh taâm ñaém nhieãm. - Höông duïc laø gì? Laø loã muõi khi ñoái vôùi höông traàn sanh taâm tham muoán; nhö daàu thôm ngaøo ngaït, phaán saùp noàng naøn v.v... Nhöõng moùn höông traàn aáy, khieán cho ngöôøi ngöûi ñeán thì sanh taâm öa thích ñaém nhieãm, mô töôûng vaãn vô. - Vò duïc laø gì? Laø khi löôõi ñoái vôùi muøi vò, sanh taâm tham ñaém, nhö caùc muøi vò thôm tho, ngoït buøi, chua chaùt, maën laït, môõ thòt, caù toâm, chaû goûi nem bì, nhöõng ñoà cao löông myõ vò... Vaãn bieát nhaân loaïi ñoái vôùi söï aên uoáng phaûi caàn duøng nhieàu moùn ñeå nuoâi soáng maø laøm vieäc. Theá neân caû nhaân loaïi ai chaúng coâng nhaän noù laø ñieàu caàn thieát nhaát. Neáu aên uoáng keùm thieáu, thì thaân theå phaûi oám gaày. Nhöng ta neân xem söï aên uoáng nhö laø uoáng thuoác, ñeå chöõa bònh ñoùi khaùt maø thoâi. Neáu quaù tham muoán cao löông myõ vò, chæ bieát lo soáng ñeå maø aên, thì con ngöôøi coù cho laø cao thöôïng? Phaät noùi: “Chuùng sanh sôû dó ñi khoâng caùch ñaát, khoâng khoûi coû caây, ra vaøo khoâng rôøi khoûi khoâng khí, laø bôûi aên nhöõng moùn do ñaát sanh ra, neân thaân theå raát naëng neà.” - Xuùc duïc laø gì? Laø thaân theå khi giao thieäp vôùi xuùc traàn, sanh taâm tham muoán. Boá vaûi thoâ sô, maëc vaøo mình bieát nhaùm; luïa laø, gaám nhieãu, maëc vaøo mình

bieát trôn laùng, goã chaïm vaøo mình bieát cöùng, boâng ñuïng vaøo mình bieát meàm v.v... Nhöõng vaät gì meàm maïi thì sanh taâm öa thích, nhöõng vaät gì cöùng nhaùm thì sanh loøng gheùt boû. III. TAI HAÏI CUÛA LOØNG THAM QUAÙ ÑOÄ Nhöõng söï tham muoán quaù ñoä, laøm cho loøng ngöôøi xao xuyeán, maát heát caû

töi chuû, vaø chæ coøn laø noâ leä cho nhöõng theøm muoán cuûa mình maø thoâi. Moät khi ñaõ bò loøng tham duïc ñieàu khieån, thì con ngöôøi gaây khoâng bieát bao nhieâu toäi loãi, daùm laøm nhöõng chuyeän hung aùc maø chaúng gôùm tay. Laïi chính vì loøng tham muoán khoâng ngaèn meù, maø mình khoâng töï nhaän bieát, neân ñeán khi muoán maø khoâng ñöôïc, thì ñoå loãi cho ngöôøi, nhaân ñoù sinh ra caïnh tranh, xung ñoät, laøm cho nhaân loaïi chòu laém ñieàu taøn haïi. Loøng tham muoán quaù ñoä, laøm cho con ngöôøi toái maét tröôùc nhöõng söï phaûi, traùi, thuùc ñaåy ngöôøi ñôøi vaøo ñöôøng toäi loãi. Chaúng haïn moät keû khoâng coù naêng löïc, ñaïo ñöùc maø muoán ñöôïc giaøu coù lôùn vaø quyeàn theá to, thì coù theå duøng nhöõng möu moâ gian xaûo, ñen toái, daõ man ñeå ñaït yù muoán cuûa mình. Hoaëc giaû, cuõng vì muoán ñöôïc nhö yù baø vôï yeâu quí, maø coù laém oâng choàng bò baét buoäc laøm nhöõng vieäc traùi vôùi löông taâm cho ñeán taùng thaân maát maïng. Toùm laïi, nguõ duïc laøm haïi cho loaøi ngöôøi khoâng theå keå xieát: Vì nguõ duïc maø sanh ra lo buoàn giaän döõ, vì nguõ duïc maø sanh ra doái traù, vì nguõ duïc maø sanh ra caïnh tranh xaâu xeù, nhaân loaïi ñöa nhau vaøo röøng teân möa ñaïn.

Trong hieän taïi loøng tham muoán quaù ñoä, söï chaïy ñuoåi theo nguõ duïc ñaõ laøm toån haïi chaúng nhöõng cho mình vaø cho ngöôøi, maø trong töông lai, chuùng laïi coøn ñöa con ngöôøi vaøo choán tam ñoà aùc ñaïo, nhaát laø vaøo voøng ngaï quyû, ñeå phaûi chòu thieáu thoán caû hai phöông dieän vaät chaát laãn tinh thaàn. Ñoù laø keát quaû thaûm khoác cuûa ngöôøi quaù tham, khoâng bieát “thieåu duïc” vaø “tri tuùc.” IV. PHÖÔNG PHAÙP ÑOÁI TRÒ LOØNG THAM MUOÁN QUAÙ ÑOÄ: THIEÅU DUÏC VAØ TRI TUÙC Tuùi tham ñaõ khoâng ñaùy, thì caøng tham laïi thaáy caøng thieáu, caøng khoå. Phaät daïy: “Caøng tham muoán, caøng khoå sôû.” Chuùng ta ñöøng laàm töôûng raèng: moät khi loøng tham muoán ñöôïc thoûa maõn, laø heát tham muoán. Heã coøn cuûi thì löûa coøn chaùy. Tham muoán ñöôïc toaïi nguyeän thì tham muoán laïi caøng to leân. Tuïc ngöõ thöôøng noùi: “Ñöôïc voi ñoøi tieân” laø theá. Ngöôøi maø löûa tham voïng mong caàu nung naáu trong loøng, bao giôø cuõng thaáy mình coøn thieáu thoán. Khoâng thaáy thieáu moùn naøy, laïi thaáy thieáu moùn khaùc, roài theøm khaùt maõi, khoâng luùc naøo ñöôïc toaïi chí. Maø khoâng toaïi chí laø coøn ñau khoå. Ñeå ñoái trò loøng tham voâ ñoä, ñaïo Phaät cuõng nhö ñaïo Nho ñeàu daïy chuùng ta phaûi “tri tuùc”, töùc bieát ñuû. Coù bao nhieâu ta höôûng baáy nhieâu, töï cho mình khoâng coøn thieáu gì nöõa, ñöøng nhìn leân nhöõng keû giaøu coù sang troïng hôn mình, theá laø “bieát ñuû.” Trong Kinh Di-Giaùo, Phaät daïy: “Naøy caùc Tyø-

kheo! Neáu caùc oâng muoán thoaùt khoûi söï khoå naõo, neân suy nghieäm hai chöõ “tri tuùc.” Heã bieát ñuû thì duø ôû caûnh naøo cuõng yeân vui. Ngöôøi khoâng bieát ñuû, tuy giaøu maø ngheøo; ngöôøi bieát ñuû tuy ngheøo maø giaøu. Ngöôøi khoâng bieát ñuû thöôøng bò naêm thöù ham muoán keùo daét, laøm ngöôøi bieát ñuû thöông haïi. Moät ngöôøi trong tay thaâu toùm taát caû cuûa caûi trong theá gian, vôùi ngöôøi ngheøo maø khoâng tham muoán, hai ngöôøi ñeàu giaøu nhö nhau. Chuùng ta haõy chieâm nghieäm nhöõng lôøi daïy ñaày yù nghóa aáy. Laøm chuû ñôøi ta, chính laø loøng ta. Giaøu ngheøo sang heøn chæ laø vaán ñeà phuï thuoäc. Neáu ta kieàm cheá

ñöôïc duïc voïng, tham muoán laø ta giaøu sang; neáu ta khoâng kieàm cheá ñöôïc duïc voïng tham muoán laø ta ngheøo heøn. V. LÔÏI ÍCH CUÛA HAÏNH THIEÅU DUÏC VAØ TRI TUÙC Loøng tham muoán laøm cho ta khoå bao nhieâu, thì thieåu duïc vaø tri tuùc laïi laøm cho ta sung söôùng baáy nhieâu. Ñoù laø leõ ñöông nhieân. Nhôø "ít tham duïc", neân con ma duïc voïng khoâng laøm sao xui khieán ñöôïc mình; nhôø "bieát ñuû", neân con quyû tham lam chaúng coù quyeàn haønh sai söû mình nöõa. Moät khi con ngöôøi khoâng coøn laøm noâ leä cho vaät chaát ñeâ heøn nöõa, thì loøng ngöôøi baét ñaàu töï do giaûi thoaùt. Con ngöôøi luùc aáy môùi xöùng danh laø con ngöôøi, môùi coù ñuû nhaân caùch vaø khoâng hoå theïn vôùi ñòa vò laøm anh caû muoân loaøi. Chæ khi aáy con ngöôøi môùi coù theå töï cho laø mình coù haïnh phuùc ñöôïc; vaø duø cho thöôøng ngaøy vaãn aên côm haåm canh rau, quanh

naêm cöù quaàn boâ, aùo vaûi, cuõng vaãn thaáy trong loøng thô thôùi, an vui, sung söôùng. Töø xöa ñeán nay, khoâng coù moät vò giaùo chuû naøo, hieàn trieát naøo xöùng ñaùng vôùi danh nghóa aáy maø laïi khoâng khinh thöôøng vaät chaát, maø laïi chaïy theo danh voïng tieàn cuûa, aên sung, maëc söôùng caû. Hôn nöõa, nhôø thieåu duïc vaø tri tuùc maø gia ñình, xaõ hoäi ñöôïc an vui, hoøa bình, khoâng coøn ai giaønh giaät cuûa caûi, danh voïng, mieáng ngon, vaät laï cuûa ai nöõa. Coù lôïi ích cuûa thieåu duïc vaø tri tuùc thaät khoâng sao keå xieát ñöôïc. VI.- GIAÛI ÑAÙP NHÖÕNG THAÉC MAÉC VEÀ VAÁN ÑEÀ "THIEÅU DUÏC" VAØ "TRI TUÙC" Coù ngöôøi hoûi: - Con ngöôøi muoán tieán boä, caàn phaûi noã löïc phaán ñaáu, caïnh tranh trong taát caû moïi tröôøng hôïp. Ñaïo Phaät laïi daïy phaûi thieåu duïc vaø tri tuùc. Nhö theá laø chuû tröông laøm cho nhaân loaïi thoaùi hoùa chaêng? Ñaùp: - Khoâng! Ñaïo Phaät daïy "thieåu duïc" vaø "tri tuùc" coát yeáu ngaên ngöøa con ñöôøng truïy laïc, chaän ñöùng loøng tham lam ñoäc aùc khoâng bôø beán cuûa chuùng sanh, ñang soáng trong coõi ñôøi vaät duïc, chöù khoâng phaûi chuû tröông ngaên chaän söï tieán trieån cuûa con ngöôøi treân ñöôøng lôïi ngöôøi, lôïi vaät, ích nöôùc, ích daân. Nhaän thaáy tai haïi lôùn lao cuûa bònh tham lam, neân ñöùc Phaät ñöa ra phöông thuoác raát coâng hieäu laø "muoán ít" vaø "bieát ñuû" ñeå ñieàu trò caên beänh aáy cho taän goác. Phöông thuoác naøy seõ laøm yeáu daàn taâm tham lam, neân caùc moái duïc voïng, toäi aùc daàn daàn tieâu dieät, chæ coøn laïi taám loøng

töø bi roäng raõi bao la maø thoâi. Moät khi con ngöôøi heát chaïy theo duïc voïng, heát ñuoåi baét nhöõng haïnh phuùc vaät chaát taïm bôï, giaû traù cuõng khoâng gaây theâm ñau khoå cho ngöôøi khaùc ñeå tìm haïnh phuùc cho mình nöõa, thì luùc aáy, haïnh phuùc chaân thaät lieàn ñeán vôùi hoï. Nhö theá, nghóa laø haïnh "thieåu duïc" vaø "tri tuùc" baét ñaàu haõm bôùt toác löïc cuûa loøng duïc voïng tham lam, keá ñoù chaän ñöùng noù laïi, sau heát buoäc noù xoay chieàu, ñoåi höôùng, tinh tieán maõi treân con ñöôøng laønh. Vaäy thì haïnh "muoán ít" vaø "bieát ñuû" chaúng nhöõng khoâng ñöa con ngöôøi vaøo con ñöôøng thoaùi hoùa, maø laïi giuùp cho söï tieán hoùa cuûa nhaân loaïi. Vaû laïi, ngaøy nay nhaân loaïi ñang chöùng kieán moät söï maát quaân bình nguy hieåm giöõa söï tieán hoùa mau leï cuûa vaät chaát vaø söï chaäm tieán cuûa tinh thaàn. Söï maát tinh thaàn aáy coù theå ñöa nhaân loaïi ñeán hoá dieät vong. Vaäy caàn phaûi quaân bình söï tieán hoùa vaät chaát vaø tinh thaàn.

Muoán theá, chaúng coù phöông phaùp naøo khaùc hôn laø tuaân theo haïnh “thieåu duïc” vaø “tri tuùc.” Con ngöôøi neáu bieát coi thöôøng vaät chaát moät ít, thì môùi tieán hoùa theâm veà tinh thaàn. Sôõ dó ngaøy nay treân theá giôùi, ñöùng veà phöông dieän vaät chaát, khoa hoïc, con ngöôøi coù tieán trieån raát nhieàu, raát nhanh; coøn veà phöông dieän tinh thaàn, ñaïo ñöùc, con ngöôøi tieán raát chaäm, vì ít ai quan taâm löu yù ñeán noù, maø chæ chaïy theo vaät duïc. Heã vaät chaát quaù tieán, thì tinh thaàn phaûi luøi, vaät chaát caøng cao thì loøng tham caøng naëng, caøng saâu, caøng lôùn, khoâng bieát luùc

naøo laø cuøng. Tai hoïa chieán tranh ngaøy nay gieo raéc khaép nôi treân theá giôùi, cuõng do loøng tham khoâng ñaùy cuûa con ngöôøi “baát tri tuùc” vaäy. Vaäy thieåu duïc vaø tri tuùc laø hai phöông thuoác raát thaàn dieäu cho caên bònh traàm troïng cuûa theá giôùi ngaøy nay, khoâng ai coù theå choái caõi ñöôïc. C. KEÁT LUAÄN: Keû ngoaøi ñôøi vaø ngöôøi trong ñaïo, muoán ñöôïc haïnh phuùc chaân thaät, thì neân tu haïnh “thieåu duïc” vaø “tri tuùc”. Vì thaät söï, nhöõng ngöôøi khoâng quaù ñoøi hoûi veà vaät chaát, thì chaúng heà so saùnh vôùi beà treân; do ñoù, khoâng thaáy mình thieáu keùm veà vaät chaát, neân ít khoå. Hôn nöõa, hoï chæ so saùnh vôùi keû döôùi, thaáy mình khaù giaû, ñaày ñuû hôn, neân deã maõn nguyeän. Muoán traùnh khoûi tai naïn trong gia ñình vaø xaõ hoäi, moãi ngöôøi treân theá gian naøy, ñeàu phaûi giöõ phaän thuû thöôøng, ñöøng vöôït quaù khaû naêng cuûa mình. Theá giôùi naêm chaâu hieän nay, muoán coù hoøa bình ñeå maø höôûng laïc thuù hoøa bình vónh vieãn, thì cuõng khoâng ngoaøi caùi haïnh “thieåu duïc” vaø “tri tuùc” maø ñöôïc.

BAØI THÖÙ NAÊM NHAÂN QUAÛ A.- MÔÛ ÑEÀ:

Moïi söï moïi vaät trong vuõ truï ñeàu tuaân theo moät caùi luaät chung. Ñoù laø luaät nhaân quaû.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- Ñònh nghóa: Nhaân quaû.
II.- Nhöõng ñaëc tính cuûa luaät nhaân quaû:
1) Nhaân theá naøo thì quaû theá aáy.
2) Moät nhaân khoâng theå naøo sinh ra quaû.
3) Trong nhaân coù quaû, trong quaû coù nhaân.
4) Söï phaùt trieån mau chaäm töø nhaân ñeán quaû.
III.- Phaân tích haønh töôùng cuûa nhaân quaû trong thöïc teá:
1) Nhaân quaû trong nhöõng vaät voâ tri giaùc.
2) Nhaân quaû trong loaøi thöïc vaät.
3) Nhaân quaû trong caùc loaøi ñoäng vaät.
4) Nhaân quaû nôi con ngöôøi:
a) Veà phöông dieän theå chaát b) Veà phöông dieän tinh thaàn
IV.- Nhaân quaû veà phöông dieän tinh thaàn:
1) Nhaân quaû cuûa tö töôûng vaø haønh vi khoâng toát.

2) Nhaân quaû cuûa tö töôûng vaø haønh vi toát

V.- Lôïi ích ñem laïi cho chuùng ta do söï hieåu bieát vaø aùp duïng luaät nhaân quaû: 1) Luaät nhaân quaû traùnh cho ta nhöng meâ tín, dò ñoan, nhöõng tin töôûng sai laàm vaøo thaàn quyeàn. 2) Luaät nhaân quaû ñem laïi loøng tin töôûng vaøo chính con ngöôøi. 3) Luaät nhaân quaû laøm cho chuùng ta khoâng chaùn naûn, traùch moùc. VI.- Quyeát nghi: 1) Ngöôøi aên ôû hieàn töø sao laïi gaëp naïn? Ngöôøi aùc sao laïi ñöôïc nhieàu ñieàu haïnh phuùc? 2) Ñaõ laø nhaân quaû thì ai laøm naáy chòu, sao coù nhieàu tröôøng hôïp cha laøm con phaûi chòu lieân can; con laøm cha phaûi chòu aûnh höôûng?

C.- KEÁT LUAÄN:

- Ñaõ tin luaät Nhaân Quaû thì phaûi coá gaéng laøm ñieàu laønh, traùnh ñieàu döõ, duø lôùn hay nhoû.

BAØI THÖ NAÊM NHAÂN QUAÛ A. MÔÛ ÑEÀ:

Vuõ truï, vaïn vaät khoâng phaûi tuaàn haønh, bieán dòch moät caùch ngaãu nhieân, voâ lyù, maø tuaân theo moät caùi luaät chung. Luaät ñoù laø luaät nhaân quaû. Luaät naøy khoâng phaûi do moät ñaáng naøo, xaõ hoäi naøo ñaët ra, maø laø moät luaät thieân nhieân aâm thaàm, laëng leõ, nhöng ñuùng ñaén voâ cuøng. Ngöôøi ñôøi vì khoâng quan saùt moät caùch kyõ caøng, töôøng taän neân khoâng thaáy ñöôïc luaät aáy. Do ñoù, hoï ñaõ haønh ñoäng moät caùch böøa baõi, thieáu tinh thaàn traùch nhieäm ñoái vôùi baûn thaân mình vaø vôùi ngöôøi chung quanh. Vaø cuøng chính vì theá maø hoï ñau khoå, laën huïp maõi trong bieån meâ môø, toäi loãi. Traùi laïi, Ñöùc Phaät laø vò ñaõ hoaøn toaøn giaùc ngoä, ñaõ phaùt huy ra caùi luaät nhaân quaû ñang chi phoái, ñieàu haønh moïi söï vaät trong vuõ truï naøy, neân Ngaøi ñaõ haønh ñoäng moät caùch saùng suoát, lôïi laïc cho chính mình vaø chuùng sanh. Vaäy chuùng ta laø Phaät töû, chuùng ta caàn phaûi hieåu bieát caùi luaät nhaân quaû maø ñaáng Töø Phuï ñaõ phaùt huy ñoù nhö theá naøo, ñeå roài haønh ñoäng ñuùng theo nhö nhöõng ñieàu Ngaøi ñaõ laøm, haàu ñem laïi haïnh phuùc chaân thaät, laâu beàn cho mình vaø cho ngöôøi chung quanh.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I. ÑÒNH NGHÓA:

“Nhaân” laø nguyeân nhaân, “quaû” laø keát quaû. Nhaân laø caùi maàm, quaû laø caùi haït, caùi traùi do maàm aáy phaùt sinh. Nhaân laø naêng löïc phaùt ñoäng, quaû laø söï hình thaønh cuûa naêng löïc phaùt ñoäng aáy. Nhaân vaø quaû laø hai traïng thaùi tieáp noái nhau, töông quan maät thieát vôùi nhau maø coù. Neáu khoâng coù nhaân thì khoâng coù quaû; neáu khoâng coù quaû thì khoâng coù nhaân.

NHÖÕNG ÑAËC TÍNH CUÛA LUAÄÂT NHAÂN QUAÛ

1.- Nhaân theá naøo thì quaû theá aáy: Neáu ta muoán coù quaû cam thì ta phaûi öôm haït gioáng cam; neáu ta muoán coù haït ñaäu thì ta phaûi gieo gioáng ñaäu. Khoâng bao giôø ta troàng cam maø laïi ñöôïc ñaäu, hay troàng ñaäu maø laïi ñöôïc cam. Ngöôøi hoïc ñaøn thì bieát ñaøn, ngöôøi hoïc chöõ thì bieát chöõ. Noùi moät caùch

khaùc, nhaân vôùi quaû bao giôø cuõng ñoàng moät loaïi vôùi nhau. Heã nhaân ñoåi thì quaû cuõng ñoåi.

2.- Moät nhaân khoâng theå sanh ra quaû: Söï vaät trong vuõ truï naøy ñeàu laø söï toå hôïp cuûa nhieàu nhaân duyeân. Cho neân khoâng coù moät nhaân naøo, coù theå töï taùc thaønh keát quaû ñöôïc, neáu khoâng coù söï giuùp ñôõ cuûa nhieàu nhaân khaùc. Noùi raèng haït luùa sanh ra caây luùa, laø noùi moät caùch giaûn dò cho deã hieåu, chöù thaät ra haït luùa khoâng theå sanh ra gì ñöôïc caû, neáu ñeå

moät mình noù giöõa khoaûng troáng khoâng, thieáu khoâng khí, aùnh saùng, ñaát, nöôùc, nhaân coâng. Cho neân, khi ta nghe baát cöù ai tuyeân boá raèng: “Moïi vaät do moät nhaân sinh ra, hay moät nhaân coù theå sanh ra vaïn vaät; ta coù theå chaéc chaén raèng, ngöôøi aáy noùi sai söï thaät. 3. Trong nhaân coù quaû, trong quaû coù nhaân: Chính trong nhaân hieän taïi ñaõ coù haøm chöùa caùi quaû vò lai; cuõng chính trong caùi quaû hieän taïi, ñaõ coù hình boùng cuûa nhaân quaù khöù. Moät söï vaät maø ta goïi laø nhaân, laø khi noù chöa bieán chuyeån, hình thaønh ra caùi quaû maø ta mong muoán, chôø ñôïi. Moät söï vaät ta goïi laø quaû, laø khi noù ñaõ bieán chuyeån, hình thaønh ra traïng thaùi maø ta mong ñôïi öôùc muoán. Moãi vaät, vì theá, ñeàu coù theå goïi laø nhaân hay quaû ñöôïc: ñoái vôùi quaù khöù, thì noù laø quaû, nhöng ñoái vôùi töông lai thì noù laø nhaân. Nhaân vaø quaû tieáp noái nhau, ñaép ñoåi nhau nhö nhöõng voøng trong sôïi daây chuyeàn. 4. Söï phaùt trieån nhanh vaø chaäm töø nhaân ñeán quaû: Söï bieán chuyeån töø nhaân ñeán quaû, coù khi nhanh khi chaäm, chöù khoâng phaûi bao giôø cuõng dieãn tieán trong moät thôøi gian ñoàng nhaát. Coù nhöõng nhaân vaø xaûy ra keá tieáp nhau, lieàn nhau, nhaân vöøa phaùt khôûi thì quaû ñaõ xuaát hieän, nhö khi vöøa ñaùnh xuoáng maët troáng (nhaân) thì tieáng troáng

lieàn phaùt hieän ra (quaû); hay khi hai luoàng ñieän aâm vaø döông vöøa gaëp nhau, thì aùnh saùng lieàn böøng leân. Coù khi nhaân ñaõ gaây roài, nhöng phaûi ñôïi moät thôøi gian, quaû môùi hình thaønh, nhö töø khi gieo haït gioáng, cho ñeán khi gaët luùa, caàn phaûi coù moät thôøi gian ít nhaát laø boán thaùng. Coù khi töø nhaân ñeán quaû caùch nhau haøng chuïc naêm, nhö ñöùa treû môùi caép saùch ñi hoïc ñeán ngaøy thaønh taøi, phaûi qua moät thôøi gian ít nhaát laø möôøi naêm. Coù khi caàn ñeán moät vaøi traêm naêm, hay nhieàu hôn nöõa quaû môùi xuaát hieän. Chaúng haïn nhö töø yù nieäm giaønh ñoäc laäp cuûa moät quoác gia, ñeán khi thöïc hieän ñöôïc neàn ñoäc laäp aáy, caàn phaûi qua bao theá kyû. Vì lyù do mau chaäm, trong söï phaùt hieän caùi quaû, chuùng ta khoâng neân noùng naûy haáp taáp, maø cho raèng caùi luaät nhaân quaû khoâng hoaøn toaøn ñuùng, khi thaáy coù nhöõng caùi nhaân chöa phaùt sinh ra quaû. III.- PHAÂN TÍCH HAØNH TÖÔÙNG CUÛA NHAÂN QUAÛ TRONG THÖÏC TEÁ Nhö caùc ñoaïn treân ñaõ noùi, nhaân quaû chi phoái taát caû vuõ truï vaïn höõu, khoâng coù moät vaät gì, söï gì, ñoäng vaät hay thöïc vaät, vaät chaát hay tinh thaàn, thoaùt ra ngoaøi luaät nhaân quaû ñöôïc. ÔÛ ñaây, ñeå coù moät quan nieäm roõ raøng hôn veà luaät nhaân quaû, chuùng ta haõy tuaàn töï phaân tích haønh töôùng cuûa nhaân quaû trong moïi söï vaät: 1. Nhaân quaû coù trong nhöõng

vaät voâ tri voâ giaùc: - Nöôùc bò löûa ñoát thì noùng, bò gioù thoåi thì thaønh

soùng, bò laïnh thì ñoâng laïi. Naéng laâu ngaøy thì ñaïi haïn, möa nhieàu thì luït, gioù nhieàu thì sanh baõo. 2. Nhaân quaû trong loaøi thöïc vaät: - Haït cam thì sanh ra caây cam, caây cam thì sanh traùi cam. Haït ôùt thì sanh ra caây ôùt, caây ôùt thì sanh ra traùi ôùt. Noùi moät caùch toång quaùt, gioáng ngoït thì sanh traùi ngoït, gioáng chua thì sanh traùi chua, gioáng naøo thì sanh quaû aáy. 3. Nhaân quaû trong caùc loaøi ñoäng vaät: - Loaøi chim sanh ra tröùng, neân chuùng ta goïi tröùng laø nhaân, chôø khi aáp nôû thaønh con laø quaû; con chim aáy trôû laïi laøm nhaân, sinh ra tröùng laø quaû. Loaøi thuù sanh con, con aáy laø quaû. Con thuù lôùn leân, trôû laïi laøm nhaân sanh con laø quaû. 4. Nhaân quaû nôi con ngöôøi: - Veà phöông dieän theå chaát: Thaân töù ñaïi laø do baåm thuï tinh huyeát cuûa cha meï, vaø do hoaøn caûnh nuoâi döôõng. Vaäy cha meï vaø hoaøn caûnh laø nhaân, ngöôøi con tröôûng thaønh laø quaû, vaø cöù tieáp noái nhö theá maõi, nhaân sanh quaû, quaû sanh nhaân, khoâng bao giôø döùt. - Veà phöông dieän tinh thaàn: Nhöõng tö töôûng vaø haønh vi trong quaù khöù, taïo cho ta nhöõng taùnh tình toát hay xaáu, moät neáp soáng trong hieän taïi: tö töôûng vaø haønh ñoäng quaù khöù laø nhaân, taùnh tình neáp soáng tinh thaàn trong hieän taïi laø quaû. Taùnh tình vaø neáp soáng naøy laø nhaân, ñeå taïo ra nhöõng tö töôûng vaø haønh ñoäng trong töông lai laø quaû.

Ñeå nhaän roõ caùi phaàn tinh thaàn quan troïng naøy, chuùng ta haõy daønh rieâng ra moät muïc, ñeå ñaëc bieät chuù yù ñeán haønh töôùng cuûa noù döôùi ñaây. IV. NHAÂN QUAÛ VEÀ PHÖÔNG DIEÄN TINH THAÀN

1.- Nhaân quaû cuûa tö töôûng vaø haønh vi khoâng toát: - Tham: Thaáy tieàn cuûa ngöôøi, noåi loøng tham lam sanh ra troäm caép, hoaëc gieát haïi ngöôøi laø nhaân; bò chuû ñaùnh ñaäp hoaëc ñaâm cheùm, phaûi taøn taät, hay bò nhaø chöùc traùch baét giam trong khaùm ñöôøng, chòu nhöõng ñieàu tra taán, ñau khoå laø quaû. - Saân: Ngöôøi quaù noùng giaän, ñaùnh daäp vôï con, phaù hoaïi nhaø cöûa, cheùm gieát ngöôøi khoâng gôùm tay laø nhaân; khi heát giaän, ñau ñôùn nhìn thaáy vôï con bònh hoaïn, nhaø cöûa tieâu tan, luaät phaùp tröøng trò, phaûi chòu nhieàu ñieàu khoå cöïc laø quaû. - Si meâ: Ngöôøi say meâ saéc duïc, lieãu ngoõ hoa töôøng, khoâng bieát söï hay dôû, phaûi traùi laø nhaân; laøm cho gia ñình luûng cuûng, thaân theå suy nhöôïc, trí hueä u aùm laø quaû. - Nghi ngôø: Suoát ñôøi cöù nghi ngôø vieäc naøy vieäc khaùc, ai noùi gì cuõng khoâng tin, ai laøm gì cuõng khoâng theo, ñoù laø nhaân; keát cuoäc khoâng laøm neân ñöôïc vieäc gì caû, ñeán khi laâm chung, buoâng xuoâi hai baøn tay traéng ñoù laø quaû. - Kieâu maïn: Töï cho mình laø hôn caû, khinh bæ moïi ngöôøi, chaø ñaïp leân nhaân phaåm ngöôøi chung quanh, laø

nhaân; bò ngöôøi gheùt boû, xa laùnh, soáng moät ñôøi leû loi, coâ ñoäc laø quaû. - Nghieän röôïu traø: Chung nhau tieàn baïc aên nhaäu cho thoûa thueâ laø nhaân; ñeán luùc say söa cheùn baùt ngoån ngang, gheá baøn nghieâng ngaû nhieàu khi gaây ra cheùm gieát laãn nhau laøm nhöõng ñieàu toäi loãi, phaûi bò phaït vaï vaø tuø toäi laø quaû. - Say meâ côø baïc: Thaáy tieàn baïc cuûa ngöôøi muoán hoát veà mình, ñaém ñuoái quanh naêm, suoát thaùng theo con baøi laù baïc, laø nhaân; ñeán luùc

cuûa heát nhaø tieâu, nôi naàn vaây keùo, thieáu tröôùc huït sau, thaâm quyõ “thuït keùt” laø quaû. 2. Nhaân quaû cuûa tö töôûng vaø haønh vi toát: Nhö treân chuùng ta ñaõ thaáy, nhöõng tö töôûng haønh vi xaáu xa taïo cho con ngöôøi nhöõng haäu quaû ñen toái, nhuïc nhaõ, khoå ñau nhö theá naøo, thì nhöõng tö töôûng vaø haønh vi ñeïp ñeõ taïo cho con ngöôøi nhöõng haäu quaû xaùn laïn, vinh quang vaø an vui nhö theá aáy. Ngöôøi khoâng coù taùnh tham boûn xeûn, thì taát khoâng bò cuûa tieàn troùi buoäc, taâm trí ñöôïc thaûnh thôi. Ngöôøi khoâng noùng giaän, taát ñöôïc soáng caûnh hieàn hoøa, gia ñình eâm aám; ngöôøi khoâng si meâ theo saéc duïc, thì taát ñöôïc gia ñình kính neå, trí hueä saùng suoát, thaân theå traùng kieän; ngöôøi khoâng hay ngôø vöïc, coù ñöùc tin, thì haêng haùi trong coâng vieäc, ñöôïc ngöôøi chung quanh tin caäy, deã thaønh töïu trong ñôøi; ngöôøi khoâng ngaïo maïn thì ñöôïc baïn beø quí chuoäng, nieàm nôû ñoùn tieáp, taän

taâm giuùp ñôõ khi mình gaëp tai bieán. Ngöôøi khoâng röôïu cheø, côø baïc thì khoâng ñeán noãi tuùng thieáu, baø con quen bieát kính neå, yeâu vì... Nhöõng ñieàu naøy, töôûng khoâng caàn phaûi noùi nhieàu, quyù ñoäc giaû cuõng chaùn bieát. Haèng ngaøy quanh chuùng ta, nhöõng caûnh töôïng nhaân vaø quaû aáy, dieãn ra khoâng ngôùt, chæ caàn giôû tôø baùo haèng ngaøy, ñoïc caùc muïc tin töùc laø thaáy ngay. Noùi moät caùch toång quaùt, veà phöông dieän tinh thaàn cuõng nhö veà vaät chaát, ngöôøi ta gieo thöù gì, thì gaëp thöù aáy. Ngöôøi Phaùp coù caâu: “Moãi ngöôøi laø con ñeû cuûa coâng nghieäp mình.” V. LÔÏI ÍCH ÑEM LAÏI CHO CHUÙNG TA DO SÖÏ HIEÅU BIEÁT VAØ AÙP DUÏNG LUAÄT NHAÂN QUAÛ. 1.- Luaät nhaân quaû traùnh cho ta nhöõng meâ tín dò ñoan, nhöõng tin töôûng sai laàm vaøo thaàn quyeàn: Luaät nhaân quaû cho chuùng ta thaáy ñöôïc thöïc traïng cuûa söï vaät, khoâng coù gì mô hoà, bí hieåm. Noù veùn taát caû nhöõng caùi maøn ñen toái, phænh phôø cuûa meâ tín dò ñoan, ñang bao truøm söï vaät. Noù cuõng phuû nhaän luoân caùi thuyeát chuû tröông “Vaïn vaät do moät vò thaàn sinh ra, vaø uy quyeàn thöôûng phaït muoân loaøi.” Do ñoù, ngöôøi hieåu roõ luaät nhaân quaû seõ khoâng ñaët sai loøng tin töôûng cuûa mình, khoâng caàu xin moät caùch voâ ích, khoâng yû laïi thaàn quyeàn, khoâng lo sôï hoang mang. 2. Luaät nhaân quaû ñem laïi loøng tin töôûng vaøo chính con ngöôøi: Khi ñaõ bieát cuoäc ñôøi cuûa mình do nghieäp nhaân

cuûa mình taïo ra, mình laø ngöôøi thôï töï xaây döïng ñôøi mình, mình laø keû saùng taïo, maø khoâng tin töôûng ôû mình thì coøn tin töôûng ôû ai nöõa? Loøng töï tin aáy laø moät söùc maïnh voâ cuøng quyù baùu, laøm cho con ngöôøi daùm hoaït ñoäng, daùm hy sinh haêng haùi laøm ñieàu toát. Vì nhöõng haønh ñoäng toát ñeïp aáy, hoï bieát seõ laø nhöõng caùi nhaân quyù baùu, ñem laïi nhöõng keát quaû ñeïp ñeõ. 3. Luaät nhaân quaû laøm cho chuùng ta khoâng chaùn naûn, khoâng traùch moùc: Ngöôøi hay chaùn naûn, hay traùch moùc laø vì ñaõ ñaët sai loøng tin cuûa mình, laø vì ñaõ coù thoùi quen yû laïi ôû keû khaùc, laø vì ñaõ höôùng ngoaïi. Nhöng khi ñaõ bieát mình laø ñoäng löïc chính, laø nguyeân nhaân chính cuûa moïi söï thaát baïi hay thaønh coâng, thì coøn chaùn naûn traùch moùc ai nöõa? Ñaõ bieát mình laø quan troïng nhö theá, thì chæ coøn lo töï söûa mình, thoâi gieo nhaân xaáu, ñeå khoûi phaûi gaët quaû xaáu, traùnh taïo gioáng aùc ñeå khoûi mang caùi aùc. VI. QUYEÁT NGHI: 1.-

Coù ngöôøi nghó raèng: Nhaân quaû laø moät luaät töï nhieân raát ñuùng ñaén coâng baèng, sao coù ngöôøi caû ñôøi hieàn töø maø laïi gaëp laém tai naïn khoå sôû; traùi laïi, nhöõng ngöôøi hung aùc, sao laïi vaãn ñöôïc an bình? Ñaùp: Nhöõng ñoaïn treân ñaõ noùi, thôøi gian tieán trieån töø nhaân ñeán quaû, coù khi nhanh khi chaäm, chöù khoâng phaûi khi naøo cuõng ñoàng nhau. Coù caùi nhaân töø ñôøi nay, ñeán ñôøi sau môùi hình thaønh quaû v.v...

Vaäy neáu coù ngöôøi trong ñôøi hieän taïi laøm vieäc hung aùc, maø ñöôïc an laønh, laø do kieáp tröôùc hoï taïo nhaân hieàn töø. Coøn caùi nhaân hung aùc, môùi taïo trong ñôøi nay, thì töông lai hay qua ñôøi sau, hoï seõ chòu quaû baùo. Cuõng nhö coù ngöôøi naêm nay aên chôi, khoâng laøm gì heát, maø vaãn no ñuû, laø nhôø naêm roài hoï coù laøm, coù tieàn cuûa ñeå daønh vaäy. Coøn caùi nhaân aên chôi khoâng laøm naêm nay, thì sang naêm hoï seõ chòu quaû ñoùi raùch. Coøn ngöôøi ñôøi nay hieàn töø, laøm caùc ñieàu phöôùc thieän, maø vaãn gaëp tai naïn, khoå sôû, laø do ñôøi tröôùc, hoï taïo nhöõng nhaân khoâng toát. Caùi nhaân hieàn töø ñôøi nay, qua ñôøi sau hoï seõ höôûng quaû vui. Cuõng nhö coù ngöôøi tuy naêm nay sieâng naêng laøm ruoäng, maø vaãn thieáu huït, laø vì nhaân aên chôi naêm vöøa roài. Caùi nhaân sieâng naêng naêm nay, sang naêm sau hoï seõ höôûng quaû sung tuùc. Do ñoù, coå nhaân coù noùi: Thieän aùc ñaùo ñaàu chung höõu baùo, Chæ tranh lai taûo döõ lai trì. (Vieäc laønh hay vieäc döõ ñeàu coù quaû baùo, chæ khaùc nhau ñeán sôùm hay muoän maø thoâi) 2.- Coù ngöôøi hoûi: Theo luaät nhaân quaû thì ai laøm naáy chòu: cha laøm toäi, con khoâng theå thay theá ñöôïc; con laøm toäi, cha khoâng theå thay theá ñöôïc. Sao thaáy coù nhöõng vieäc: cha laøm con phaûi chòu lieân can, con laøm cha phaûi chòu aûnh höôûng? Traû lôøi: Trong kinh Phaät daïy: Nhaân quaû nghieäp baùo coù hai thöù: bieät nghieäp vaø coäng nghieäp.

Bieät nghieäp laø nghieäp baùo rieâng cuûa moãi chuùng sanh, nhö mình coù hoïc nhieàu thì mình bieát nhieàu, mình aên thì mình no, mình sieâng naêng thì mình deã thaønh coâng, mình nhaùc löôøi thì mình thaát baïi. Coäng nghieäp laø nghieäp chung cho nhieàu chuùng sinh; cuøng soáng trong moät hoaøn caûnh. Nhö ngöôøi Vieät Nam, soáng treân maûnh ñaát chöõ S naøy trong giai ñoaïn chieán tranh Vieät-Phaùp vöøa qua, thì duø giaøu, duø ngheøo, duø trí thöùc, duø bình daân, ñeàu chòu aûnh höôûng chung cuûa chieán tranh; nhö sanh ôû moät nöôùc tieân tieán, thì moïi ngöôøi ñeàu töông ñoái ñöôïc höôûng moät ñôøi soáng vaät chaát ñaày ñuû hôn ôû moät nöôùc baùn khai. Ñaõ sanh chung moät gia ñình, moät xöù sôû hay moät daân toäc, coá nhieân caùi nghieäp quaû phaûi coù lieân quan vôùi nhau. Saùch coù caâu: Nhaát nhaân taùc phöôùc, thieân nhaân höôûng, Ñoäc thoï khai hoa, vaïn thoï höông. (Moät ngöôøi laøm phöôùc, ngaøn ngöôøi ñeàu ñöôïc aûnh höôûng; moät caây troå hoa, muoân caây chung quanh ñeàu ñöôïc thôm laây).

C. KEÁT LUAÄN:

Chuùng ta ñaõ bieát giaù trò cuûa luaät nhaân quaû, vaäy chuùng ta neân ñem baøi hoïc naøy ra aùp duïng vaøo moïi coâng vieäc haèng ngaøy cuûa chuùng ta. Khi chuùng ta laøm moät vieäc gì, noùi moät lôøi gì, cuõng neân nghó tröôùc ñeán keát

quaû toát hay xaáu cuûa noù, chöù ñöøng laøm lieàu, noùi lieàu,

roài phaûi chòu haäu quaû ñau khoå, nhuïc nhaõ trong töông lai. Neáu chuùng ta laøm ñöôïc nhö theá, thì chuùng ta seõ thaáy taùnh tình vaø haønh vi cuûa chuùng ta, moãi ngaøy moãi caûi tieán, caùc vieäc sai quaáy seõ giaûm bôùt, caùc vieäc laønh caøng theâm taêng tröôûng. Vaø do söï gieo nhaân toaøn thieän ñoù, töø ñòa vò ngöôøi, chuùng ta coù theå tieán daàn leân ñeán quaû vò thaùnh hieàn, sieâu nhaân. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ SAÙU LUAÂN HOÀI DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Coù ngöôøi tin cheát roài maát haún; coù ngöôøi tin cheát roài, linh hoàn vaãn toàn taïi maõi maõi. Theo ñaïo Phaät, thì khoâng maát haún, cuõng khoâng coøn maõi, maø laø luaân hoài.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- Ñònh nghóa: Luaân hoài
II.- Söï luaân hoài trong moïi söï vaät vaø ngöôøi:
1) Ñaát luaân hoài
2) Nöôùc luaân hoài
3) Gioù luaân hoài
4) Löûa luaân hoài
5) Caûnh giôùi luaân hoài
6) Thaân ngöôøi luaân hoài
7) Tinh thaàn luaân hoài
III.- Luaân hoài theo luaät nhaân quaû, qua saùu coõi
1) Ñòa nguïc 2) Ngaï quyû 3) Suùc sinh
4) A-tu-la 5) Loaøi ngöôøi 6) Coõi trôøi
IV.- Vaøi baèng chöùng veà luaân hoài
V. Quyeát nghi: 1.- Taïi sao treân theá giôùi naøy, khi môùi khai thieân laäp ñòa chöa coù ngöôøi, maø cöù moãi ngaøy loaøi ngöôøi moãi theâm ñoâng? Do ñaâu maø coù nhieàu ngöôøi theá? 2.- Ngöôøi vaø vaät hoaøn toaøn khaùc nhau, laøm sao ngöôøi coù theå taùi sanh thaønh thuù vaät, vaø thuù vaät thaønh ngöôøi ñöôïc?

C.- KEÁT LUAÄN:

Neân coá gaéng tu haønh ñeå chaám döùt söï luaân hoài, khoûi troâi laên trong saùu coõi vaø ñaït ñeán quaû vò Thaùnh, baát sanh baát dieät.

BAØI THÖÙ SAÙU LUAÂN HOÀI A. MÔÛ ÑEÀ:

Vaán ñeà maát coøn, soáng cheát laø moät vaán ñeà voâ cuøng quan troïng, töø xöa ñeán nay ñaõ laøm baên khoaên, thaéc maéc khoâng bieát bao nhieâu ngöôøi, ñaõ laøm hao toån khoâng bieát bao nhieâu giaáy möïc. Töïu trung, coù hai thuyeát laøm

cho ngöôøi ta chuù yù ñeán nhieàu nhaát: - Moät thuyeát cho raèng: Loaøi ngöôøi cuõng nhö loaøi vaät, moät laàn cheát laø maát haún, khoâng coøn gì toàn taïi sau ñoù nöõa: “Caùt buïi, con ngöôøi trôû veà vôùi caùt buïi” - Moät thuyeát chuû tröông traùi laïi: Loaøi ngöôøi cheát ñi, nhöng linh hoàn vaãn vónh vieãn coøn laïi, ñeå leân thieân ñaøng, thoï höôûng maõi maõi nhöõng söï khoaùi laïc, an vui, hay xuoáng ñòa nguïc chòu cöïc hình maõi maõi. Hai thuyeát treân naøy ñeàu khoâng ñuùng vôùi söï thaät: - Cheát roài, khoâng theå laø hoaøn toaøn maát haún ñöôïc, vì nhö chuùng ta ôû ñôøi naøy, khoâng coù vaät gì laø maát haún. Cho ñeán moät haït caùt, moät maûy loâng cuõng khoâng theå maát haún, huoáng laø caùi thaân hay bieát nôi con ngöôøi. - Nhöng baûo raèng linh hoàn thöôøng coøn, ôû maõi treân thieân ñaøng hay döôùi ñòa nguïc cuõng khoâng ñuùng. Söï nhaän xeùt thoâng thöôøng cuõng ñuû cho ngöôøi ta nhaän thaáy raèng: trong vuõ truï khoâng coù moät caùi gì coù theå vónh vieãn ôû yeân moät choã, maø traùi laïi, luoân luoân bieán

ñoåi vaø xeâ dòch. Vaû laïi, coù gì baát coâng hôn laø chæ vì nhöõng caùi nhaân ñaõ gieo trong moät ñôøi hieän taïi ngaén nguûi maø phaûi chòu caùi quaû vónh vieãn toát hay xaáu trong töông lai? Hai thuyeát “chaáp ñoaïn” vaø “chaáp thöôøng” treân naøy ñeàu bò ñaïo Phaät baùc boû. Theo giaùo lyù ñaïo Phaät thì chuùng sanh khoâng phaûi ñoaïn dieät, cuõng khoâng phaûi thöôøng coøn, maø laø quay loän trong caûnh sanh töû luaân hoài.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I. ÑÒNH NGHÓA Luaân hoài dòch ôû chöõ Samsara trong tieáng Phaïn. Theo chöõ Haùn thì luaân laø baùnh xe, hoài laø xoay troøn. Hình aûnh baùnh xe quay troøn laø moät hình aûnh raát roõ raøng maø Phaät ñaõ duøng ñeå hình dung söï xoay chuyeån, leân xuoáng, xuaát hieän cuûa moãi chuùng sanh trong saùu coõi (luïc ñaïo) khi ñaàu thai ôû coõi naøy, khi ôû coõi khaùc, luoân luoân tieáp noái töû sanh, sanh töû khoâng ngöøng, nhö baùnh xe laên. Luaân hoài laø moät thuyeát coù theå chöùng nghieäm ñöôïc, chöù khoâng phaûi hoang ñöôøng. Khi chuùng ta ñaõ coâng nhaän luaät nhaân quaû, thì chuùng ta cuõng khoâng theå töø choái, khoâng coâng nhaän söï luaân hoài, vì luaân hoài chaúng qua laø nhaân quaû lieân tuïc, nhöng vì noù khi bieán, khi hieän, khi leân, khi xuoáng, khi maát, khi coøn, khi thay hình ñoåi daïng, neân chuùng ta töôûng nhö giaùn ñoaïn vaø khoâng aûnh höôûng, chi phoái laãn nhau ñoù thoâi.

II. SÖÏ LUAÂN HOÀI TRONG MOÏI SÖÏ VAÄT VAØ NGÖÔØI Trong vuõ truï taát caû söï vaät, töø vaät nhoû nhö haït buïi, ñeán lôùn nhö quaû ñòa caàu, khoâng vaät naøo chaúng luaân hoài.

1. Ñaát luaân hoài Nhö caùi bình boâng ñang ôû tröôùc maët chuùng ta ñaây, tröôùc kia noù laø ñaát, ngöôøi thôï goám ñem noù nhoài naén laøm thaønh caùi bình, traûi qua moät thôøi gian, caùi bình seõ bò beå naùt, tan thaønh caùt buïi vaø trôû veà laïi traïng thaùi ñaát caùt. Ñaát caùt naøy laïi laøm thöùc aên cho caây coû; caây coû hoaëc taøn ruïi, sau moät thôøi gian, ñeå trôû thaønh phaân boùn cho caây khaùc, hoaëc laøm thöïc phaåm cho ñoäng vaät. Ñoäng vaät aên caây coû naøy vaøo, hoaëc baøi tieát ngay ra ngoaøi ñeå thaønh phaân, thaønh ñaát, hoaëc bieán thaønh maùu huyeát,

da thòt ñeå moät ngaøy kia thaân theå ñoäng vaät giaø yeáu, seõ tan raõ thaønh ñaát caùt laïi. Bao nhieâu laàn thay hình ñoåi daïng, vì nhaân duyeân naøy hoaëc nhaân duyeân khaùc, nhöng ñaát caùt, noù cuõng laïi trôû thaønh ñaát caùt sau moät thôøi gian, moät voøng luaân chuyeån daøi hay ngaén.

2. Nöôùc luaân hoài: Nöôùc ôû bieån, bò söùc noùng maët trôøi boác thaønh hôi; hôi bay leân khoâng, gaëp laïnh bieán thaønh maây; maây nhieàu tuï laïi rôi xuoáng thaønh möa; möa chaûy xuoáng ao hoà, hoaëc gaëp hôi laïnh quaù, ñoïng laïi thaønh baêng thaønh giaù. Baêng giaù gaëp hôi noùng maët trôøi tan ra thaønh nöôùc laïi. Töø voâ thæ ñeán nay, nöôùc thay ñoåi traïng thaùi bieát

bao nhieâu laàn, xoay vaàn maõi maõi nhö vaäy, nhöng nöôùc vaãn laø nöôùc. Hieän töôïng cuûa nöôùc thì bieán ñoåi voâ cuøng, baûn theå cuûa nöôùc thì khoâng bao giôø maát. Noù chæ luaân hoài maø thoâi.

3. Gioù luaân hoài: Gioù laø söï luaân chuyeån cuûa khoâng khí. Khoâng khí bò söùc noùng maët trôøi boác chaùy, giaõn ra, boác leân cao laøm thaønh nhöõng khoaûng troáng. Ñeå buø vaøo nhöõng khoaûng troáng aáy, khoâng khí ôû caùc nôi khaùc chaïy tôùi ñieàn vaøo, gaây thaønh luoàng gioù. Khoâng khí xeâ dòch chaäm thì gioù nheï, khoâng khí xeâ dòch nhanh thì gioù maïnh. Xeâ dòch nhanh nöõa thì thaønh baõo. Gioù coù khi hiu hiu, khi thoang thoaûng, khi haây haây, khi aøo aøo, khi cuoàng baïo, nhöng baûn chaát cuûa noù bao giôø cuõng laø khoâng khí.

4. Löûa luaân hoài: Löûa laø moät söùc noùng laøm chaùy ñöôïc vaät. Khi ñuû nhaân duyeân thì söùc noùng phaùt ra löûa. Chaúng haïn hai thanh cuûi trong traïng thaùi bình thöôøng thì chuùng ta chaúng thaáy söùc noùng ôû ñaâu caû, nhöng khi chaø xaùt vaøo nhau moät hoài, thì löûa lieàn baät leân. Ngoïn löûa naøy coù theå ñoát hai thanh cuûi kia, vaø hai thanh cuûi naøy moät phaàn hoùa thaønh tro than, moät phaàn bieán thaønh thaùn khí. Nhöõng caây khaùc duøng reã mình ñeå thu huùt thaùn khí, chaát chöùa laïi söùc noùng ñeå moät ngaøy kia, gaëp ñuû nhaân duyeân laïi böøng chaùy leân. Nhö theá, söùc noùng bao giôø cuõng coù saün, nhöng khi thì noù ôû traïng thaùi tieàm phuïc,

khi thì ôû traïng thaùi phaùt hieän. Maét chuùng ta chæ thaáy khi noù phaùt hieän, vaø chæ khi aáy môùi cho laø noù coù, coøn khi noù ôû traïng thaùi tieàm phuïc thì ta baûo laø noù khoâng coù. Thaät ra thì noù chæ luaân hoài qua nhöõng traïng thaùi khaùc nhau, chöù khoâng phaûi döùt ñoaïn hay maát haún.

5. Caûnh giôùi luaân hoài: Trong Kinh Phaät thöôøng noùi: “Theá giôùi nhieàu nhö caùt soâng Haèng.” Thaät theá, ban ñeâm chuùng ta nhìn leân trôøi, thaáy haèng haø sa soá tinh tuù. Moãi tinh tuù laø moät theá giôùi. Vaø moãi theá giôùi aáy ñeàu khoâng thoaùt ra ngoaøi ñònh luaät chung laø thaønh, truï, hoaïi, khoâng. Moãi phuùt giaây naøo cuõng coù söï sanh dieät cuûa theá giôùi. Theá giôùi naøy tan ñi, thì theá giôùi khaùc nhoùm leân, nhö moät laøn soùng naøy maát ñi thì moät laøn soùng khaùc noåi leân, laøm nhaân laøm quaû, tieáp noái cho nhau, luaân hoài khoâng bao giôø döùt.

6. Thaân ngöôøi luaân hoài: Thaân ngöôøi, hay thaân thuù vaät cuõng theá, xeùt cho cuøng thì cuõng do töù ñaïi maø coù laø ñaát, nöôùc, gioù, löûa. Nhöõng chaát cöùng deûo nhö da thòt gaân xöông laø thuoäc veà ñaát; nhöõng chaát ñöôïm öôùt nhö maùu, môõ, moà hoâi, nöôùc maét, laø thuoäc veà nöôùc; hôi thôû ra vaøo, traùi tim nhaûy, phoåi hoâ haáp, tay chaân cöû ñoäng laø thuoäc veà gioù; hôi noùng trong ngöôøi laø thuoäc veà löûa. Nhö treân chuùng ta ñaõ thaáy, töù ñaïi ñeàu luaân hoài, thì thaân ngöôøi do töù ñaïi maø coù, cuõng phaûi luaân hoài theo. Khi thaân naøy

cheát vaø ñeán luùc tan raõ, thì chaát cöùng deûo traû veà cho ñaát; chaát ñöôïm öôùt traû veà cho nöôùc; hôi noùng traû veà cho löûa; hôi thôû vaø söï cöû ñoäng traû veà cho gioù. Roài boán chaát naøy tuøy theo duyeân chung hôïp laïi, laøm thaønh caây coû hay thaân ngöôøi khaùc. Ngöôøi khaùc ñeán khi cheát roài, boán chaát ñoù trôû veà baûn theå cuõ cuûa chuùng. Khi thaønh thaân ngöôøi, luùc laøm thaân suùc vaät, naêm nay tuï hôïp ôû ñaây, sang naêm ñaõ dôøi ñi nôi khaùc, khoâng phaûi thöôøng coøn, cuõng khoâng phaûi maát haún, maø laø luaân hoài. Nhaø hoïc giaû tieáng taêm cuûa Trung Hoa laø oâng Löông Khaûi Sieâu coù noùi, trong khi nghieân cöùu veà Phaät Giaùo AÁn Ñoä: "Con ngöôøi luoân luoân, trong töøng phuùt giaây ñeàu ôû trong luaân hoài, baát quaù hoaëc mau hoaëc chaäm. Chaäm thì goïi laø sanh dieät hoaëc bieán dò, coøn mau thì goïi laø luaân hoài." (Luaân hoài chaúng qua cuõng laø moät hình thöùc trong caùc loaïi bieán dò.) Xem nhö xaùc thaân chuùng ta, bieán hoùa khoâng ngöøng, xöông thòt maùu huyeát chuùng ta, chaúng qua khoâng ñaày moät tuaàn, cuõng raát coù theå hoùa ra ñaát buïi beân ñöôøng."

7. Tinh thaàn luaân hoài: Con ngöôøi khoâng phaûi chæ goàm coù töù ñaïi. Ngoaøi töù ñaïi, coøn coù phaàn taâm lyù nöõa, hay noùi moät caùch toång quaùt hôn, coøn coù tinh thaàn. Ñoù laø goàm taát caû nhöõng thöù maø ñaïo Phaät goïi laø: thoï, töôûng, haønh, thöùc. Phaàn theå xaùc goàm töù ñaïi chæ laø phaàn maø ñaïo Phaät goïi laø saéc. Saéc ñaõ khoâng tieâu dieät maø chæ bieán hoùa luaân hoài, thì

taâm hay tinh thaàn, cuõng khoâng tieâu dieät maø chæ bieán chuyeån xoay vaàn maø thoâi. Nhö trong chöông II ñaõ noùi, taát caû nhöõng haønh ñoäng cuûa thaân taâm taïo thaønh cho moãi chuùng ta moät caùi nghieäp. Caùi nghieäp aáy bieán dòch, xoay vaàn maõi, khi ñoäi loát naøy, khi mang hình daùng khaùc, quanh loän troâi laên trong luïc ñaïo (saùu ñöôøng) maõi maõi cho ñeán ngaøy naøo ñöôïc giaùc ngoä môùi thoâi. Nhöng söï leân xuoáng, troâi laên, xoay vaàn cuûa nghieäp trong ba coõi saùu ñöôøng aáy, khoâng phaûi tình côø, ngaãu nhieân, may ruûi, voâ lyù, maø traùi laïi, noù theo moät caùi ñònh luaät chung, ñoù laø luaät nhaân quaû. Ñeán ñaây, chuùng ta thaáy ñöôïc söï töông quan maät thieát giöõa nhaân quaû vaø luaân hoài. Ñaõ coù nhaân quaû, töùc phaûi coù luaân hoài (tröø tröôøng hôïp tu nhaân giaûi thoaùt); ñaõ coù luaân hoài phaûi tuaân theo luaät nhaân quaû.

III. LUAÂN HOÀI THEO LUAÄT NHAÂN QUAÛ QUA SAÙU COÕI

Coù theå noùi moät caùch chaéc chaén raèng, chuùng ta luùc sanh tieàn taïo nhaân gì, thì khi cheát roài, nghieäp löïc daét daãn tinh thaàn ñeán choã noù thoï baùo khoâng

sai. Neáu taïo nhaân toát, thì Luaân hoài ñeán caûnh giôùi giaøu sang, thaân ngöôøi toát ñeïp. Coøn taïo nhaân toäi aùc, thì luaân hoài ñeán caûnh giôùi ngheøo heøn, thaân hình xaáu xa, taøn taät, söï nghieäp khi thaêng khi giaùng, luùc thaïnh luùc suy.

Sau ñaây laø nhöõng caûnh giôùi maø moät chuùng sinh coù theå bò hay ñöôïc nhaäp vaøo, tuøy theo nghieäp nhaân maø mình taïo: 1.- Ñòa nguïc: Taïo nhaân saân haän, ñoäc aùc, laøm nhieàu ñieàu toäi loãi vöøa haïi mình vöøa haïi ngöôøi, phaûi luaân hoài vaøo ñòa nguïc, chòu ñuû ñieàu khoå sôû. 2.- Ngaï quyû: Nhaân taïo tham lam, boûn seûn, khoâng bieát boá thí, giuùp ñôõ ngöôøi, töø tieàn cuûa ñeán giaùo phaùp. Traùi laïi, coøn möu saâu, keá ñoäc, ñeå cöôùp ñoaït cuûa ngöôøi, sau khi cheát, luaân hoài laøm ngaï quyû. 3.- Suùc sanh: Taïo nhaân si meâ sa ñoïa theo thaát tình, luïc duïc, töûu saéc, taøi khí, khoâng xeùt hay dôû, toát xaáu, cheát roài, luaân hoài laøm suùc sanh. 4.- A-tu-la: Gaëp vieäc nhaân nghóa thì laøm, gaëp vieäc saùi quaáy cuõng khoâng traùnh, vöøa cang tröïc, maø cuõng vöøa ñoäc aùc. Maëc duø coù laøm nhöõng ñieàu phöôùc thieän, nhöng taùnh tình hung haêng noùng naûy vaãn coøn, laïi theâm taø kieán, si meâ, tin theo taø giaùo. Taïo nhaân nhö vaäy, keát quaû seõ luaân hoài laøm a-tu-la, gaëp vui söôùng cuõng coù, maø buoàn khoå cuõng nhieàu. 5. Loaøi ngöôøi: Tu nhaân nguõ giôùi: Khoâng saùt haïi, khoâng troäm cöôùp, khoâng taø daâm, khoâng doái traù, khoâng röôïu traø say söa, thì ñôøi sau trôû laïi laøm ngöôøi, cao quyù hôn muoân vaät. 6. Coõi trôøi: Boû möôøi ñieàu aùc tu nhaân Thaäp thieän (baøi sau seõ noùi roõ) thì sau khi cheát, ñöôïc sanh leân coõi

trôøi. Nhöng neân nhôù coõi trôøi naøy cuõng coøn ôû trong voøng phaøm tuïc, chòu caûnh sanh töû, luaân hoài. Muoán thoaùt ra ngoaøi caûnh giôùi sanh töû luaân hoài, vaø ñeán boán coõi Thaùnh laø Thanh vaên, Duyeân giaùc, Boà Taùt vaø Phaät, thì phaûi tu nhaân giaûi thoaùt.

IV. MOÄT VAØI BAÈNG CHÖÙNG VEÀ LUAÂN HOÀI: MOÄT CHUYEÄN LUAÂN HOÀI ÔÛ AÁN ÑOÄ Caùch ñaây vaøi chuïc naêm, tôø baùo Mai coù chuïp hình vaø ñaêng moät caâu chuyeän nhö sau: Taïi AÁn Ñoä, ôû thaønh Delhi (Den-ly) coù moät coâ gaùi 8 tuoåi teân Phatidevin (Pha-ti-ñô-vanh). Coâ gaùi ñaõ nhieàu laàn khoùc loùc vôùi cha meï ñoøi veà thaønh Mita thaêm choàng laø moät giaùo vieân. Thaønh Delhi caùch thaønh Mita treân 200 caây soá. Cha meï coâ gaùi laáy laøm laï, môøi moät phoùng vieân nhaø baùo ñeán, ñeå nhôø anh ñieàu tra giuøm. Phoùng vieân nhaø baùo ñeán hoûi, thì ñöôïc coâ cho hay raèng: Coâ laø vôï cuûa moät giaùo vieân, aên ôû vôùi nhau sanh ñöôïc moät ñöùa con. Khi ñöùa con leân 11 tuoåi, thì coâ laâm bònh vaø töø traàn. Ngöôøi phoùng vieân hoûi xem coâ ta, coù caùi gì laøm baèng chöùng khoâng. Coâ traû lôøi coâ coù ñeå laïi vaøng baïc vaø ñoà ñaïc choân ôû choã noï, choã kia... Vaø coâ coøn nhôù roõ coù moät caùi quaït, do ngöôøi chò em baïn taëng, treân quaït coù ghi laïi maáy doøng chöõ, roài coâ ñoïc maáy doøng chöõ aáy cho phoùng vieân cheùp vaøo soå tay. Phoùng vieân lieàn ñeán thaønh Mita, tìm hoûi teân hoï oâng giaùo vieân, thì thaät quaû khoâng sai. Phoùng vieân hoûi oâng giaùo:

- OÂng coù ngöôøi vôï cheát ñoä 8, 9 naêm nay phaûi khoâng? OÂng giaùo traû lôøi: - Vaâng, coù! Vôï toâi cheát nay ñaõ chín naêm. Chaúng bieát oâng hoûi coù vieäc chi?

Phoùng vieân trình baøy nhöõng lôøi coâ beù ñaõ noùi. OÂng giaùo nghe ñeàu cho laø ñuùng caû. Phoùng vieân laïi laáy quyeån soå tay ñöa maáy doøng chöõ cho oâng giaùo ñoïc vaø hoûi: - Khi vôï oâng maát, coù ñeå laïi moät caây quaït, treân aáy coù ghi maáy doøng chöõ nhö theá naøy coù phaûi khoâng? OÂng giaùo traû lôøi: - Truùng y nhö vaäy caû! Qua ngaøy sau, phoùng vieân laïi môøi cha meï vaø coâ Phatidevin cuøng ñi tôùi thaønh Mita. Töø khi sanh ra ñeán taùm tuoåi, coâ chöa töøng ñi xa, theá maø ñöôøng ñi ñeán thaønh Mita, coâ ñeàu thuoäc caû, coâ chæ ñöôøng naøy laø ñöôøng gì, ñi veà ñaâu, ñöôøng kia teân gì, ñi veà ñaâu, vaø coøn noùi truùng caû teân nhöõng nhaø quen ôû hai beân ñöôøng nöõa. Gaàn ñeán nhaø oâng giaùo, coâ baûo xe ñi chaäm laïi vaø döøng ngay tröôùc nhaø oâng giaùo. Vaøo ñeán nhaø, gaëp oâng giaø ñoä 80 tuoåi, ñaàu toùc baïc phô, coâ vöøa möøng vöøa khoùc oøa maø noùi raèng: - Ñaây laø cha choàng toâi. Coâ chæ oâng giaùo maø noùi:

- Kia laø choàng toâi. Roài chaïy laïi oâm ñöùa con maø khoùc vaø noùi: - Ñaây laø con toâi. Moïi ngöôøi troâng thaáy ai cuõng laáy laøm ngaïc nhieân vaø caûm ñoäng! Vieäc naøy laøm soâi noåi dö luaän AÁn Ñoä vaø caùc baùo treân theá giôùi ñeàu baøn taùn xoân xao. Caùc nhaø baùc hoïc ra söùc tìm toøi nghieân cöùu, nhöng khoâng sao giaûi thích ñöôïc. Chuùng ta ñaõ roõ bieát lyù luaân hoài, thì vieäc naøy cuõng chaúng laï gì.

MOÄT CHUYEÄN LUAÂN HOÀI ÔÛ MYÕ Vaøo khoaûng naêm 1956, ôû Myõ coù moät thieáu phuï 33 tuoåi, teân “Xi Moâng” (Ruth Simmons) vì quaù tin töôûng coù kieáp luaân hoài neân coâ ñaõ nhôø nhaø thoâi mieân “Moâ -raây Beùt-tanh” (Morey Bernstein) giuùp, ñöôïc thaáy laïi kieáp tröôùc cuûa coâ. Nhaø thoâi mieân kia, sau khi ñöa coâ vaøo giaác nguû, lieàn baûo: - Thöû nhôù laïi hoài 10 tuoåi, coâ ñaõ laøm gì? Coâ Xi-Moâng, trong côn meâ, noùi laïi thuôû thieáu nieân cuûa coâ, nhöõng luùc coâ ñi hoïc vaø taû tæ mæ nhöõng luùc coâ noâ ñuøa vôùi baïn. Nhaø thoâi mieân laïi baûo: - Baây giôø thöû nhôù laïi luùc coâ 1 tuoåi, coâ thaáy gì? Coâ traû lôøi baèng nhöõng tieáng baäp beï y nhö ñöùa treû chöa bieát noùi. Nhaø thoâi mieân laïi doàn heát tinh thaàn vaøo caëp maét, nhìn thaúng vaøo maët coâ Xi-Moâng vaø noùi:

- Thöû nhôù laïi tieàn kieáp cuûa coâ? Sau moät luùc im laëng, coâ Xi-Moâng môùi noùi, nhöng gioïng noùi cuûa coâ ñaõ ñoåi khaùc, gioïng AÙi Nhó Lan (ôû Anh Quoác), chöù khoâng phaûi gioïng ngöôøi Myõ. Coâ keå laïi raèng: “Kieáp tröôùc coâ ñaàu thai vaøo gia ñình hoï “Möôùt-phi” (Murphy) ôû laøng “Coùt” (Cork) beân AÙi Nhó Lan vaøo naêm 1898. Coâ taû nôi choân nhau caét ruùn cuûa coâ vaø cho bieát nhieàu chi tieát veà laøng naøy. Coâ noùi theâm raèng choàng coâ teân “Maéc Caùc-Ty” (Brian Mac Carthy), giaùo sö tröôøng luaät ñaõ töøng coäng söï vôùi tôø baùo “Ben-phaùt-niu” (Belfast News). Roài sau cuøng coâ noùi ñeán ngaøy coâ cheát, maû coâ hieän ôû ñaâu, vaø coâ phaûi laøm ma hôn moät theá kyû. Sau ñoù, coâ ñaàu thai vaøo gia ñình hoï “Xi-Moâng” (Simmons) ôû Myõ hoài naêm 1923. Nhaø thoâi mieân ñaõ thaâu taát caû lôøi noùi cuûa Xi-Moâng veà tieàn kieáp cuûa coâ, vaø sau ñoù vieát moät quyeån saùch nhan ñeà laø: “Ñi tìm goác tích coâ Möôùt-phi (Murphy).” Saùch naøy in ra 170 ngaøn cuoán, vaø chæ trong ba thaùng ñaõ baùn saïch. Sau ñoù, nhaø thoâi mieân laïi laáy lôøi thuaät chuyeän cuûa coâ Xi-Moâng thaâu vaøo ba möôi ngaøn (30.000) dóa

nhöïa vaø chæ trong hai ngaøy ñaõ baùn saïch. Chuyeän naøy baùo chí quoác teá coù ñaêng tin, rieâng ôû Phaùp coù tôø "Ba-ri Maùch" Paris Math) thuaät laïi raát roõ; ôû Vieät Nam cuõng coù nhieàu tôø baùo noùi ñeán, nhö tôø Tin Ñieån, tôø Lieân Hoa v.v...

MOÄT CAÂU CHUYEÄN THAY NGHIEÄP ÑOÅI XAÙC ÔÛ VIEÄT NAM ÔÛ Caø Mau caùch ñaây vaøo khoaûng 30 naêm, coù moät caâu chuyeän laï luøng ñaõ laøm dö luaän baøn taùn xoân xao: OÂng Caû Hieâu, ôû laøng Taân Vieät, xöù Ñaàm Dôi (Caø Mau) coù coâ con gaùi 19 tuoåi, laâm bònh roài cheát. Caùch ñoù ñoä 100 caây soá, oâng Höông Thöøa ôû laøng Vónh Myõ (Baïc Lieâu) cuõng coù coâ con gaùi ñau roài cheát, nhöng laïi soáng laïi. Khi soáng laïi, coâ naøy nhìn khoâng bieát cha meï vaø noùi chuyeän ñaâu ñaâu, khoâng ai hieåu gì caû. Cha meï coâ töôûng raèng, vì coâ ñau neân laõng trí noùi baäy. Nhöng khi coâ laønh maïnh haún, coâ laïi khoùc loùc, moät hai ñoøi veà nhaø oâng Caû Hieâu vaø chæ caû nôi ôû, laøng toång roõ raøng nöõa. Cha meï coâ cho ngöôøi ñeán tìm oâng Caû Hieâu vaø thuaät caâu chuyeän cho vôï choàng oâng naøy nghe. Vôï choàng con caùi oâng Caû nghe xong, ñeàu ñi ñeán xem thaät hö nhö theá naøo. Khi moïi ngöôøi ñeán nôi, coâ gaùi chaïy ngay ñeán oâm oâng Caû, baø Caû khoùc keå... Roài coâ thuaät nhöõng chuyeän ñaõ xaûy ra trong nhaø oâng Caû, khoâng sai moät maûy. Vôï choàng oâng Caû, tuy thaáy xaùc coâ gaùi naøy khoâng phaûi con mình, nhöng veà tinh thaàn laïi chính laø con hoï, neân ñeàu thöông yeâu vaø coâng nhaän laø con. Veà sau, coâ höôûng ñöôïc hai phaàn gia taøi cuûa caûi, caû hai beân cha meï.

V. QUYEÁT NGHI 1.- Coù ngöôøi hoûi: - Neáu coù luaân hoài, thì khi cheát roài, moät ngöôøi chæ sanh laïi moät ngöôøi thoâi, taïi sao treân theá giôùi naøy, khi môùi khai thieân laäp ñòa, chöa coù ngöôøi, maø cöù moãi ngaøy nhaân loaïi moãi theâm ñoâng? Vaäy do ñaâu maø coù nhieàu ngöôøi theá? Traû lôøi: - Trong ñoaïn tröôùc, chuùng toâi ñaõ noùi: chuùng sinh luaân hoài trong saùu caûnh giôùi laø Thieân, Nhaân, A-tu-la, Ngaï quyû, Suùc sanh, Ñòa nguïc, vaø moät chuùng sanh ôû caûnh giôùi naøy, coù theå ñaàu thai qua caûnh giôùi khaùc, ñaép ñoåi cho nhau khi leân khi xuoáng, chöù khoâng phaûi chæ coù ngöôøi môùi ñaàu thai laøm ngöôøi maø thoâi. Nhöõng loaøi thuù coù nhöõng taâm traïng gaàn gioáng ngöôøi, coù theå ñaàu thai laøm ngöôøi ñöôïc, cuõng nhö nhöõng ngöôøi, coù taâm traïng lang soùi, seõ trôû thaønh lang soùi. Hôn nöõa, trong ñoaïn tröôùc, chuùng ta cuõng ñaõ thaáy, trong kinh Phaät coù cheùp: Theá giôùi trong vuõ truï naøy nhieàu nhö caùt soâng Haèng, chöù ñaâu phaûi chæ moät quaû ñaát naøy laø trung taâm ñieåm cuûa vuõ truï, vaø môùi coù ngöôøi? Caùc nhaø baùc hoïc cuõng coâng nhaän moãi ngoâi sao laø moät theá giôùi, trong haèng haø sa soá theá giôùi aáy, coù bieát bao nhieâu laø theá giôùi coù hoaøn caûnh gioáng nhö quaû ñaát nhoû beù chuùng ta ñang ôû ñaây! Theá giôùi ñaõ nhieàu nhö theá, thì nhaân loaïi ñaâu phaûi ít? Taïi sao chuùng ta khoâng theå tin ñöôïc raèng: theá naøo cuõng coù söï luaân chuyeån, söï löu thoâng, söï trao ñoåi veà phöông dieän tinh thaàn, veà caùi nghieäp giöõa theá giôùi naøy vôùi theá giôùi khaùc? Moãi moät theá giôùi saép hoaïi, thì chuùng sinh ôû theá giôùi aáy seõ di cö ñeán theá giôùi

khaùc gaàn ñoù. Trong kinh Ñòa-Taïng coù cheùp: "Thöû theá giôùi hoaït thôøi, hoaøn kyù tha phöông..” (Theá giôùi naøy hoaïi, gôûi qua theá giôùi khaùc, theá giôùi khaùc hoaïi, laïi gôûi ñeán theá giôùi khaùc nöõa...) Nhö chaâu thaønh Saøi Goøn hieän nay, daân soá raát ñoâng, laø do ngöôøi ôû caùc tænh ñeán. Khi giaëc yeân, daân chuùng laïi trôû veà caùc tænh, thì daân soá Saøi Goøn töï nhieân bôùt. Neân nhieàu hay ít laø do soá daân ôû caùc nôi töïu ñeán, hay tan ñi. Trong theá giôùi hieän nay nhaân loaïi nhieàu hay ít cuõng nhö vaäy. 2. Coù ngöôøi hoûi: - Ngöôøi vaø thuù vaät hoaøn toaøn khaùc nhau, laøm sao ngöôøi coù theå taùi sanh thaønh thuù vaät vaø thuù vaät thaønh ngöôøi ñöôïc? Traû lôøi: - Ngöôøi ta thöôøng coù quan nieäm sai laàm raèng, ngöôøi coù linh hoàn ngöôøi, thuù vaät coù linh hoàn thuù vaät. Linh hoàn ngöôøi hay linh hoàn thuù vaät ñeàu baát bieán, duø cheát hay soáng. Vì töôûng töôïng nhö theá, neân ngöôøi ta khoâng theå coâng nhaän raèng: cheát roài, linh hoàn ngöôøi trôû laïi chui vaøo thaân hình choù, meøo chaúng haïn, vaø hoàn choù meøo laïi coù theå vaøo naèm trong loát thaân hình ngöôøi ta. Thaät ra, nghieäp khoâng phaûi laø linh hoàn, maø laø moät naêng löïc coù nhuoám tính chaát nhöõng haønh ñoäng cuûa moãi chuùng sinh. Vì tính chaát rieâng bieät aáy, maø

nghieäp löïc nhaäp vaøo moät hình thöùc naøy hay moät hình thöùc khaùc, do caùi luaät haáp daãn (ñoàng thanh töông öùng, ñoàng khí töông caàu). Thay vì noùi ngöôøi kia trôû thaønh thuù, hay traùi laïi, thuù kia trôû thaønh ngöôøi, ñuùng hôn, neân noùi: “Nghieäp löïc phaùt hieän döôùi hình theå ngöôøi hay döôùi hình theå thuù!”(1)

C. KEÁT LUAÄN:

Giaùo lyù luaân hoài ñem laïi cho chuùng ta nhieàu ñieàu lôïi ích: - Noù phaù “ñoaïn kieán” sai laàm, laøm cho con ngöôøi ñaâm ra chaùn naûn, vì nghó raèng, duø mình coù coá gaéng aên ôû cho coù ñaïo ñöùc, laøm caùc ñieàu hay ñeïp, roài cuoái cuøng cuõng chaúng ñem theo ñöôïc caùi gì, chaúng ñöôïc höôûng gì caû, moät khi thaân theå ñaõ tieâu tan. - Noù phaù “thöôøng kieán” sai laàm, laøm cho con ngöôøi tin raèng, loaøi ngöôøi cheát roài, vaãn giöõ ñòa vò cuûa mình, duø coù laøm phuùc hay toäi cuõng vaäy. Do ñoù, ngöôøi ta cuõng khoâng caàn phaûi coá gaéng trong luùc sanh tieàn. - Vôùi giaùo lyù luaân hoài, chuùng ta phaán khôûi maø tin raèng: cheát roài khoâng theå maát haún; nhöng neáu chuùng ta khoâng bieát vun troàng coäi phuùc, khoâng coá gaéng soáng moät ñôøi soáng coù ñaïo ñöùc, thì ñôøi sau, chuùng ta seõ sanh vaøo caûnh giôùi xaáu xa ñen toái.

(1) Narada Maha Theùra

Giaùo lyù luaân hoài laøm cho chuùng ta theâm loøng töï tin, töï thaáy mình laø chuû nhaân cuûa ñôøi mình, mình taïo nghieäp nhaân gì, thì mình chòu nghieäp quaû aáy, chöù khoâng ai caàm caân thöôûng phaït, ban phöôùc, giaùng hoïa cho mình caû. Nay chuùng ta ñaõ hieåu yù nghóa vaø giaù trò cuûa giaùo lyù luaân hoài, chuùng ta neân coá gaéng caûi taïo tö töôûng, lôøi noùi laø haønh vi cuûa chuùng ta, ñeå traùnh cho kieáp sau khoûi laâm vaøo caûnh giôùi ñau khoå. Moät khi caùc nhaân aùc ñaõ ñöôïc röûa saïch, nhöõng quaû laønh ñaày ñuû, caùc nghieäp höõu laäu khoâng coøn, luùc

baáy giôø chuùng ta coù theå thoaùt ra khoûi luaân hoài sanh töû vaø ñaït ñeán caûnh giôùi toát ñeïp, baát sanh baát dieät cuûa caùc vò A-la-haùn, Boà Taùt hay Phaät. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ BAÛY THAÄP THIEÄN NGHIEÄP DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Thaäp thieän nghieäp laø coäi goác cuûa taát caû phaùp laønh theá gian vaø xuaát theá gian.

I.- Ñònh nghóa

II.- Choã phaùt khôûi nghieäp:

1) Thaân

2) Khaåu

3) YÙ

B.- III.- YÙ nghóa vaø giaù trò cuûa 10 nghieäp

CHAÙNH laønh:

ÑEÀ: 1) Khoâng saùt sinh

2) Khoâng troäm caép

3) Khoâng daâm daät

4) Khoâng noùi doái

5) Khoâng noùi theâu deät

6) Khoâng noùi löôõi hai chieàu

7) Khoâng noùi hung aùc

8) Khoâng tham muoán

9) Khoâng töùc giaän

10) Khoâng si meâ

C.- KEÁT LUAÄN:

1.- Lôïi ích tu Thaäp Thieän Nghieäp.

2.- Khuyeân tu Thaäp Thieän Nghieäp.

BAØI THÖ BAÛY THAÄP THIEÄN NGHIEÄP A. MÔÛ ÑEÀ:

Thaäp Thieän Nghieäp laø coäi goác cuûa taát caû phaùp laønh theá gian vaø xuaát theá gian Trong hai baøi “Nhaân quaû” vaø “Luaân hoài” maø chuùng ta ñaõ hoïc, chuùng ta ñaõ thaáy moät caùch töôøng taän roõ raøng: heã chuùng ta gieo nhaân gì thì chuùng ta gaët quaû aáy, hoaëc ngay trong ñôøi hieän taïi, hoaëc trong nhöõng ñôøi sau. Nhaân nhoû thì quaû nhoû, nhaân lôùn thì quaû lôùn. Neáu muoán ñöôïc quaû laøm ngöôøi thì phaûi gieo nhaân laøm ngöôøi. Nhaân laøm ngöôøi laø söï chuyeân giöõ naêm giôùi (khoâng saùt sanh, khoâng troäm caép, khoâng taø daâm, khoâng noùi doái vaø khoâng uoáng röôïu). Vôùi nhaân naøy, ta ñöôïc caùi quaû trong hieän taïi laø moïi ngöôøi töø trong gia ñình quyeán thuoäc cho ñeán ngoaøi xaõ hoäi, ñeàu thöông yeâu quí troïng. Nhöng neáu chuùng ta muoán tieán xa hôn moät baäc nöõa, chuùng ta gaéng tu Thaäp thieän nghieäp. Vôùi caùi nhaân tu Thaäp thieän nghieäp, chuùng ta

seõ höôûng ñöôïc cuoäc soáng an laïc trong hieän taïi vaø ñôøi sau, chuùng ta seõ sanh leân saùu taàng trôøi coõi Duïc, höôûng caûnh vui thuù, an nhaøn. Neáu chuùng ta muoán vöôït khoûi ba coõi theá gian, ñeå chöùng quaû Tam thöøa (Thanh Vaên, Duyeân Giaùc vaø Boà Taùt), ta phaûi tu nhaân Töù ñeá, Thaäp nhò nhaân duyeân vaø Luïc ñoä. Tuy theá, muoán thöïc hieän ñöôïc caùc moân tu

naøy, khoâng theå boû qua ñöôïc moân tu Thaäp thieän nghieäp. Thaäp thieän nghieäp nhö laø naác thang quan troïng caàn phaûi vöôït qua, neáu muoán treøo leân cao nöõa. Noù nhö laø cô sôû caên baûn, haï taàng vöõng chaéc nhaát, ñeå xaây döïng laâu ñaøi cao lôùn leân treân. Vì leõ ñoù, ngöôøi ta noùi Thaäp thieän nghieäp laø coäi goác cuûa taát caû caùc phaùp laønh theá gian vaø xuaát theá gian.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I. ÑÒNH NGHÓA “Thaäp Thieän Nghieäp” laø 10 nghieäp laønh. “Nghieäp” laø gì? “Nghieäp” laø tieáng ngöôøi Trung Hoa dòch töø chöõ Phaïn Karma maø ra. Noù coù nghóa laø taïo taùc, haønh ñoäng. Nghieäp coù theå chia ra ba taùnh caùch: laønh, döõ, hoaëc khoâng laønh khoâng döõ (voâ kyù). Laønh, theo ñaïo Phaät, nghóa laø coù lôïi ích cho chuùng sinh trong hieän taïi cuõng nhö trong töông lai. Döõ, nghóa laø coù haïi cho chuùng sinh trong hieän taïi cuõng nhö trong töông lai.

II. CHOÃ PHAÙT KHÔÛI 10 NGHIEÄP DÖÕ VAØ 10 NGHIEÄP LAØNH

Nghieäp thì nhieàu, khoâng theå keå xieát ñöôïc. Nhöng töïu trung, ngöôøi coù theå phaân ra möôøi loaïi nghieäp laønh vaø möôøi loaïi nghieäp döõ. Nhöõng loaïi nghieäp naøy do ba choã phaùt khôûi sau ñaây: Thaân (vieäc laøm), Khaåu (lôøi noùi), YÙ (yù nghó).

1.- Nhöõng nghieäp döõ: Nhöõng nghieäp döõ chia ra nhö sau: a) Nhöõng nghieäp döõ veà Thaân coù ba laø: Saùt sanh, troäm caép, daâm daät. b) Nhöõng nghieäp döõ veà Khaåu coù boán laø: Noùi doái, noùi theâu deät, noùi löôõi hai chieàu, noùi lôøi hung aùc. c) Nhöõng nghieäp döõ veà YÙ coù ba laø: Tham lam, giaän hôøn, si meâ. Coäng taát caû Thaân, Khaåu, YÙ thì coù möôøi nghieäp döõ. 2. Nhöõng nghieäp laønh: Neáu con ngöôøi laøm ngöôïc laïi vôùi 10 nghieäp döõ treân ñaây thì seõ coù ñöôïc 10 nghieäp laønh. Möôøi nghieäp laønh chia ra nhö sau: a) Veà Thaân coù ba: Khoâng saùt sanh, khoâng troäm caép, khoâng daâm daät. b) Veà Khaåu coù boán: Khoâng noùi doái, khoâng noùi theâu deät, khoâng noùi löôõi hai chieàu, khoâng noùi lôøi hung aùc. c) Veà YÙ coù ba: Khoâng tham lam, khoâng giaän hôøn, khoâng si meâ. III.YÙ NGHÓA VAØ GIAÙ TRÒ CUÛA MÖÔØI NGHIEÄP LAØNH 1.- Khoâng saùt sinh Khoâng coù söï vui möøng naøo hôn söï vui möøng khoûi bò gieát. Cuõng chaúng coù aân hueä naøo hôn aân hueä khoâng haïi maïng.

Khi moät con chim saép bò caét coå nhoå loâng, moät con caù saép bò chaët kyø, ñaùnh vaåy, theá maø ñöôïc thaû ra, thì haõy töôûng töôïng noãi vui söôùng cuûa chuùng, lôùn lao laø bao nhieâu! Chim seõ nhaûy nhoùt, tung bay, keâu hoùt giöõa khoaûng trôøi roäng; caù seõ vuøng vaãy, bôi loäi, giöõa khoaûng nöôùc saâu. Theá môùi roõ, thoaùt naïn gieát haïi, chuùng sanh naøo laïi khoâng khaáp khôûi vui möøng? Cho neân, khoâng saùt sanh maø laïi phoùng sanh laø nghieäp laønh ñöùng

ñaàu trong Thaäp thieän nghieäp. Khoâng saùt sanh cuõng nhö khoâng aên thòt chuùng sanh thì khoûi phaïm hai toäi lôùn sau ñaây: a) Gieát haïi caùc baäc vò lai Phaät. Vì Phaät noùi: - "Taát caû chuùng sinh ñeàu laø chö Phaät vò lai." b) Gieát loän baø con nhieàu ñôøi, aên laàm baø con nhieàu kieáp. Trong kinh Boà Taùt giôùi coù noùi: "Taát caû luïc ñaïo chuùng sinh ñeàu laø hoï haøng ta, cha meï ta ñaõ cheát ñi roài sanh laïi trong nhieàu ñôøi nhieàu kieáp." Ngöôøi haèng ngaøy khoâng saùt sanh thì trong ñôøi soáng hieän taïi seõ môû roäng theâm loøng töø bi, laø moät nhaân chaùnh ñeå tu haønh thaønh Phaät, vaø ñöôïc möôøi phaùp laønh, nhö Kinh thaäp thieän nghieäp ñaïo ñaõ noùi, döôùi ñaây: a) Taát caû chuùng sinh ñeàu kính meán. b) Loøng töø bi môû roäng ñoái vôùi taát caû chuùng sinh. c) Tröø saïch thoùi quen giaän hôøn.

d) Thaân theå thöôøng ñöôïc khoûe maïnh.

ñ) Tuoåi thoï ñöôïc laâu daøi e) Thöôøng ñöôïc thieân thaàn hoä trôï.

eâ) Nguû ngon giaác vaø khoâng chieâm bao döõ.

g) Tröø heát caùc moái oaùn thuø.

h) Khoûi bò ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc.

i) Sau khi cheát, ñöôïc sanh leân coõi trôøi.

2. Khoâng troäm cöôùp. Khoâng troäm cöôùp laø khoâng laáy nhöõng vaät gì khoâng thuoäc quyeàn sôû höõu cuûa mình, vaø ngöôøi ta khoâng cho mình. Quyeàn tö höõu laø moät quyeàn quan troïng. Ñaõ ñaønh maïng soáng laø quyù troïng, nhöng neáu coù maïng soáng maø khoâng coù ñuû vaät thöïc, aùo quaàn, nhaø cöûa, nhöõng thöù caàn thieát ñeå cung caáp cho thaân maïng, thì ngöôøi khoâng theå soáng ñöôïc. Vì theá, moïi ngöôøi ñeàu thaáy mình caàn phaûi noã löïc laøm vieäc, ñeå coù taøi saûn ñuû baûo ñaûm cho ñôøi soáng hieän taïi vaø töông lai cuûa mình vaø con chaùu. Ngöôøi ñôøi quyù troïng taøi saûn laø vì theá. Neáu vì moät lyù do baát chính, ngöôøi ta bò töôùc ñoaït maát taøi saûn, thì ngöôøi ta cuõng ñau khoå, buoàn phieàn nhö chính mình bò maát moät phaàn sanh maïng. Tieàn cuûa laø huyeát maïch, cho neân khi bò troäm caép heát cuûa caûi, nhieàu ngöôøi ñaõ thaát voïng, buoàn phieàn ñeán sinh ñau oám, coù khi ñeán quyeân sinh. Nhö vaäy, ai nôõ loøng naøo troäm caép cho ñaønh!

Vaû laïi, theo leõ coâng bình, mình khoâng muoán ai laáy cuûa mình, thì mình ñöøng laáy cuûa ai. Vieäc gì mình khoâng muoán ngöôøi laøm ñau khoå cho mình, thì mình cuõng ñöøng laøm ñau khoå cho ngöôøi. Xaõ hoäi chæ toàn taïi ñöôïc khi moïi ngöôøi ñeàu toân troïng leõ coâng baèng. Vaû laïi, cuûa phi nghóa thöôøng vaøo cöûa tröôùc ra ngoõ sau, tieâu hao mau leï nhö nöôùc xoi, caùt chaûy, roát cuoäc tay traéng cuõng laïi hoaøn tay traéng, maø laïi coøn bò ngöôøi ñôøi khinh khi, phæ nhoå, xaáu hoå cho mình vaø con chaùu veà sau. Traùi laïi, ngöôøi khoâng troäm caép bao giôø loøng daï cuõng ñöôïc thaûnh thôi, khoâng sôï luaät phaùp truy taàm, chaúng lo ai thuø oaùn. Moät xaõ hoäi khoâng coù troäm caép, thì nhaø nhaø khoûi ñoùng cöûa, cuûa ñaùnh rôi khoâng maát, caûnh töôïng giaønh giöït khoâng dieãn ra, xaõ hoäi ñöôïc thaùi bình an laïc. Neáu khoâng gian tham troäm caép, maø laïi laøm haïnh boá thí thì, theo kinh

Thaäp thieän nghieäp, ñöôïc nhöõng phaùp laønh nhö sau: a) Tieàn cuûa coù dö khoâng bò naïn giaëc giaû cöôùp maát, chaùnh quyeàn tòch thaâu, khoâng bò naïn luït troâi, löûa chaùy vaø con caùi phaù taùn. b) Ñöôïc nhieàu ngöôøi tin caäy. c) Khoâng bò löøa doái, gaït gaãm. d) Xa gaàn ñeàu khen ngôïi loøng ngay thaúng cuûa mình.

e) Loøng ñöôïc an oån, khoâng lo sôï vì söï toån haïi gì caû. f) Khi cheát roài ñöôïc sanh leân coõi Trôøi. 3.- Khoâng taø duïc Daâm daät laø caùi nhaân sanh töû luaân hoài. Noù laø ma chöôùng laøm ngaên trôû böôùc ñöôøng tu giaûi thoaùt. Bôûi vaäy, ngöôøi xuaát gia muoán chöùng quaû, thaønh ñaïo, phaûi ñoaïn tröø daâm daät ôû thaân cuõng nhö ôû taâm. Kinh Laêng Nghieâm noùi: “Loøng daâm khoâng tröø thì khoâng theå ra khoûi traàn lao.” Coøn ngöôøi taïi gia, Phaät chæ ngaên taø daâm, nghóa laø vôï choàng coù cöôùi hoûi chaùnh thöùc môùi ñöôïc aên ôû, nhöng phaûi coù tieát ñoä, khoâng lang chaï, ngoaïi tình. Trong gia ñình, choàng khoâng taø daâm, vôï khoâng lang chaï, thì cuoäc soáng chung ñöôïc ñaàm aám, an vui. Do ñoù, gia ñình ñöôïc haïnh phuùc, söï laøm aên taán phaùt, söï nghieäp vöõng beàn, baø con ñoâi beân vui veû, doøng hoï hai phía thôm laây, xoùm gieàng vöøa loøng, laøng nöôùc quí chuoäng. Kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo noùi: Khoâng taø duïc vaø giöõ ñöôïc tònh haïnh seõ ñöôïc boán ñieàu lôïi: a) Saùu caên (maét, tai, muõi, löôõi, thaân, yù) ñeàu ñöôïc veïn toaøn. b) Ñoaïn tröø heát nhöõng söï phieàn naõo, quaáy nhieãu.

c) Khoâng ai daùm xaâm phaïm vôï choàng con caùi. d) Ñöôïc tieáng toát, ngöôøi ñôøi khen ngôïi. 4. Khoâng noùi doái Khoâng noùi doái laø nghó theá naøo noùi theá aáy, trong loøng vaø lôøi noùi khoâng traùi nhau, vieäc phaûi thì noùi phaûi, vieäc quaáy thì noùi quaáy, vieäc coù thì noùi coù, chuyeän khoâng thì noùi khoâng. Coù ngöôøi cho raèng noùi doái ñeå löøa phænh chôi, thì khoâng haïi gì. Thaät ra, söï noùi doái aáy vaãn coù haïi, vì noù laøm cho ta quen vôùi thoùi xaáu aáy, vaø laøm cho ngöôøi chung quanh khoâng tin ôû lôøi noùi cuûa ta nöõa, duø ñoâi khi ta noùi thaät. Noùi doái vì sôï haõi, khieáp nhöôïc, laïi caøng neân traùnh, vì noù laøm cho ta quen taùnh che giaáu toäi loãi, vaø khoâng chòu söûa chöõa. Noùi doái ñeå thu lôïi hay khoe khoang, laïi caøng naëng toäi. Nhaø buoân noùi doái raát deã eá haøng; vaø nhaát laø keû hoïc Ñaïo, neáu noùi doái raèng mình ñaõ chöùng quaû Thaùnh, hay ñaéc ñaïo ñeå cho ngöôøi kính phuïc, suøng baùi mình, thì seõ maéc toäi ñaïi voïng ngöõ, bò ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc. Noùi doái, chæ trong tröôøng hôïp ñeå cöùu khoå ñoä nguy cho ngöôøi vaø vaät môùi khoâng phaïm toäi. Theo kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo, ngöôøi khoâng noùi doái maø laïi noùi lôøi ngay thaät, thì ñöôïc nhöõng ñieàu lôïi ích nhö sau:

a) Mieäng thöôøng thôm saïch. b) Theá gian vaø nhaân, thieân ñeàu kính yeâu. c) Lôøi noùi khoâng laàm loän vaø vui veû. d) Trí tueä thuø thaéng, khoâng ai hôn. ñ) Ñöôïc höôûng laïc thuù nhö yù nguyeän vaø ba nghieäp ñeàu saïch. 5. Khoâng noùi theâu deät Khoâng noùi theâu deät, nghóa laø khoâng trau chuoát lôøi noùi, khoâng theâu hoa, deät gaám, khoâng ngoït ngaøo ñöôøng maät, ñeå lung laïc loøng daï cuûa ngöôøi, ñeå quyeán ruõ laøm nhöõng ñieàu saùi quaáy. Nhöõng keû noùi lôøi theâu deät laø nhöõng keû coù loøng daï baát chính, lôïi duïng loøng deã tin cuûa ngöôøi ñeå truïc

lôïi. Nhöõng ngöôøi naøy thöôøng bò ngöôøi ñôøi cheâ cöôøi, khinh reû vaø traùnh xa, ñeå khoûi bò toån haïi taøi saûn, danh giaù vaø taùnh maïng nöõa. Theo kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo, ngöôøi khoâng noùi lôøi theâu deät seõ ñöôïc ba ñieàu lôïi ích: a) Ñöôïc ngöôøi trí thöùc yeâu meán. b) Hay ñaùp ñöôïc nhöõng caâu hoûi khoù khaên. c) Ñöôïc laøm ngöôøi coù uy ñöùc, cao quyù trong coõi nhaân thieân. 6.- Khoâng noùi löôõi hai chieàu Khoâng noùi löôõi hai chieàu, hay noùi hai löôõi, nghóa laø khoâng ñeán beân naøy noùi xaáu beân kia, khoâng ñeán beân

kia noùi xaáu beân naøy; khoâng ñem chuyeän ngöôøi naøy ra deøm pha, maø cuõng khoâng kheâu chuyeän ngöôøi noï ra nhaïo baùng; khoâng laøm cho ñoâi beân saân haän ñaáu tranh, cuõng khoâng ñöùng trung gian gaây aùc caûm cho hai ñaøng thuø oaùn. Toùm laïi, ngöôøi khoâng noùi hai löôõi laø ngöôøi khoâng coù aùc taâm, khoâng duøng lôøi traùi ngöôïc ñeå laøm cho nhöõng keû thaân thaønh thuø, gaàn thaønh xa. Ngöôøi khoâng noùi hai löôõi, khoâng khi naøo coù chuyeän loâi thoâi vôùi baø con, vaø cuõng khoâng coù vieäc phieàn muoän vôùi haøng xoùm, neân ñöôïc thaân baèng quyeán thuoäc, keû xa ngöôøi gaàn kính meán. Ngöôøi khoâng noùi hai löôõi maø coøn noùi nhöõng lôøi eâm aùi, hoøa thuaän, laøm cho baïn beø theâm kính troïng nhau, baø con theâm tin yeâu nhau, khieán cho ai ai cuõng vui veû baèng loøng nhau. Nhöõng ngöôøi aáy ñi ñeán ñaâu cuõng ñöôïc tieáp ñaõi töû teá, gaëp vieäc gì khoù cuõng daøn xeáp ñöôïc deã daøng. Theo kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo, ngöôøi khoâng noùi hai löôõi, seõ ñöôïc nhöõng ñieàu lôïi ích sau ñaây: a) Baø con, doøng hoï ñöôïc luoân luoân sum hoïp. b) Tình baèng höõu cuûa thieän tri thöùc ñöôïc vöõng beàn baát hoaïi. c) Ñöùc tin baát hoaïi. d) Phaùp haïnh baát hoaïi. 7. Khoâng noùi lôøi hung aùc Khoâng noùi hung aùc laø khoâng noùi nhöõng lôøi hung döõ aùc ñoäc, coäc caèn, thoâ tuïc laøm cho ngöôøi nghe khoù

chòu; khoâng maéng nhieác laøm cho ngöôøi nghe hoå theïn, tuûi ñau v.v... Ngöôøi khoâng noùi lôøi hung aùc, chaúng heà böôi moùc vieäc khoâng hay cuûa ai, maø traùi laïi, öa baøy nhöõng ñieàu toát ñeïp cuûa keû khaùc. Lôøi leõ cuûa hoï thoát ra dòu daøng, thanh nhaõ, hieàn haäu, toaøn laø lôøi ñaïo ñöùc, töø bi, lôïi laïc cho taát caû chuùng sinh, ai nghe cuõng haân hoan, kính troïng. Theo kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo, ngöôøi khoâng noùi lôøi hung aùc maø laïi noùi lôøi oân hoøa, ñöôïc nhöõng coâng ñöùc nhö sau: a) Noùi lôøi naøo cuõng khoân kheùo ñuùng lyù vaø lôïi ích. b) Noùi ñieàu gì, ai cuõng nghe theo vaø tin caäy. c) Noùi ra lôøi naøo cuõng khoâng ai chæ trích maø coøn ñöôïc meán yeâu. 8. Khoâng tham muoán ÔÛ ñôøi coù 5 moùn duïc laïc maø ngöôøi ta thöôøng tham muoán nhaát laø: tieàn cuûa, saéc ñeïp, danh voïng, aên uoáng, nguû nghæ. Nguõ traàn duïc laïc aáy, thaät ra, vui ít maø khoå nhieàu. Nhö tham tieàn cuûa phaûi ñaøy ñoïa thaân soáng, ñoâi khi coøn duøng nhöõng phöông tieän baát chính ñeå thaâu toùm veà mình, vaø khi maát thì laïi voâ cuøng ñau khoå. Tham saéc thì toán tieàn nhieàu, laïi maát söùc khoûe vaø hao toån tinh thaàn; nhieàu khi laïi tìm nhöõng möu chöôùc toài teä ñeå thoûa loøng öôùc muoán; neáu khoâng ñöôïc, laïi ñaâm ra ghen tuoâng, thuø haän, gieát choùc. Tham danh voïng,

quyeàn töôùc thì phaûi vaøo loøn ra cuùi, lao taâm khoå trí, maát aên boû nguû, ñoâi khi laïi coøn laøm troø cöôøi cho ngöôøi chung quanh. Tham aên uoáng cao löông myõ vò, thì bò nhieàu bònh khoù trò, thaân theå meät nhoïc, maïng soáng khoâng thoï. Tham nguû nghæ, nguû sôùm daäy tröa, thì trí naõo hoùa ñaàn ñoän, toái taêm. Nguõ duïc chính laø nhöõng nguyeân nhaân chính raøng buoäc kieáp ngöôøi vaøo voøng sanh töû, luaân hoài, sa ñoïa. Ngöôøi khoâng tham muoán nhöõng thöù aáy, laø ngöôøi bieát tu haønh thieåu duïc vaø tri tuùc. Thieåu duïc laø muoán ít; tri tuùc laø bieát ñuû. Ngöôøi thieåu duïc, tri tuùc thì coù moät ñôøi soáng giaûn dò, thanh cao vaø an nhaøn. Xaõ hoäi neáu chæ goàm nhöõng haïng ngöôøi aáy, thì nhöõng thaûm traïng: keû maïnh hieáp ngöôøi yeáu, keû giaøu ñaøn aùp ngöôøi ngheøo, ngöôøi ngheøo oaùn haän keû giaøu, khoâng coøn tieáp dieãn, vaø coõi ñôøi cuõng ñöôïc soáng trong caûnh thanh bình an laïc. Theo kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo, ngöôøi khoâng tham muoán thì ñöôïc thaønh töïu nhöõng ñieàu toát ñeïp sau ñaây: a) Ba nghieäp (thaân, khaåu, yù) ñöôïc töï taïi, vì nhaân caùc caên ñeàu ñaày ñuû. b) Cuûa caûi khoâng maát maùt hay bò cöôùp gioït. c) Phuùc ñöùc töï taïi.

d) Nhöõng söï toát ñeïp seõ ñeán vôùi mình, maëc duø mình khoâng mong öôùc. 9. Khoâng giaän hôøn Khoâng giaän hôøn laø vaãn giöõ söï bình tónh, ñieàm ñaïm, nhu hoøa tröôùc nhöõng caûnh traùi yù nghòch loøng. Giaän hôøn laø moät taùnh xaáu raát tai haïi, noù nhö moät ngoïn löûa döõ, ñoát chaùy caû mình laãn ngöôøi chung quanh. Kinh Phaät coù caâu: “Moät nieäm giaän hôøn noåi leân thì traêm nghìn cöûa nghieäp chöôùng ñeàu môû. Löûa töùc giaän moät phen phaùt ra, lieàn ñoát taát caû röøng coâng ñöùc.” Khoång giaùo cuõng coù noùi: “Daèn taâm giaän xuoáng moät luùc thì khoûi lo sôï caû traêm ngaøy. Neân chi vieäc ñaùng nhòn thì nhòn, chuyeän ñaùng raên thì raên. Neáu chaúng nhòn chaúng raên, thì vieäc nhoû hoùa ra to. Bao nhieâu ñieàu phieàn naõo, ñeàu do chaúng nhòn maø ra.” Theo kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo, ngöôøi naøo khoâng giaän töùc, thì ñöôïc taùm moùn taâm phaùp vui möøng nhö sau: a) Khoâng taâm khoå naõo. b) Khoâng taâm giaän hôøn. c) Khoâng taâm tranh giaønh. d) Taâm nhu hoøa ngay thaúng.

ñ) Taâm töø bi nhö Phaät. e) Thöôøng laøm lôïi ích yeân oån cho caùc chuùng sanh. eâ) Thaân töôùng trang nghieâm, chuùng sinh ñeàu toân kính. g) Coù ñöùc nhaãn nhuïc, ñöôïc mau sanh leân coõi Phaïm Thieân. 10. Khoâng si meâ. Khoâng si meâ laø bieát phaùn ñoaùn raønh reõ, nhaän ñònh roõ raøng, ñuùng ñaén, khoâng coá chaáp theo söï hieåu bieát rieâng cuûa mình, khoâng tin nhöõng thuyeát khoâng hôïp chôn lyù, nhaát laø khoâng meâ tín dò ñoan. Ngöôøi khoâng si meâ, töùc laø ngöôøi coù trí hueä, giaûn traïch, tin coù nhaân quaû luaân hoài, neân khoâng taïo toäi maø cöù laøm phöôùc, thöôøng tu haïnh Baùt-nhaõ, döùt tröø voâ minh, ñeå tieán maõi treân con ñöôøng giaûi thoaùt. Theo kinh Thaäp thieän nghieäp ñaïo, ngöôøi khoâng si meâ, thì thaønh töïu ñöôïc 10 phaùp coâng ñöùc sau ñaây: a) Ñöôïc yù vui chôn thieän vaø baïn chôn thieän. b) Tin saâu nhaân quaû, thaø boû thaân maïng chôù khoâng laøm aùc. c) Chæ quy y Phaät, chöù khoâng quy y thieân thaàn vaø ngoaïi ñaïo. d) Taâm sanh ngay thaúng, chaùnh kieán. ñ) Sanh leân coõi trôøi, khoûi bò ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc. e) Phuùc hueä khoâng löôøng, thöôøng taêng leân maõi.

eâ) Döùt haún ñöôøng taø, chaêm tu ñaïo chaùnh.

g) Khoâng loøng chaáp ngaõ, boû heát aùc nghieäp.

h) Yeân ôû vaøo nôi chaùnh kieán.

i) Khoûi bò naïn döõ.

C. KEÁT LUAÄN

Möôøi nghieäp laønh, cuõng nhö möôøi nghieäp döõ, ñeàu do thaân, khaåu, yù phaùt khôûi ra. Nghieäp döõ ví nhö coû, nghieäp laønh ví nhö luùa, ñeàu moïc chung treân moät ñaùm ruoäng. Coû thöôøng laøm chöôùng ngaïi luùa, khoâng cho sanh tröôûng toát töôi. Neáu muoán luùa toát ñeå maõn muøa thu hoaïch ñöôïc nhieàu, thì phaûi nhoå saïch coû. Cuõng theá, muoán ñöôïc nghieäp laønh, thì caàn phaûi döùt haún möôøi nghieäp döõ. Haøng phuïc möôøi nghieäp döõ, moãi ngaøy cöù phaùt trieån nghieäp laønh maõi, thì seõ ñöôïc boán ñieàu lôïi ích sau naøy: 1. Caûi taïo thaân taâm Thaân taâm con ngöôøi thöôøng bò nghieäp löïc chi phoái. Söï thöïc haønh möôøi nghieäp laønh, seõ hoaùn caûi thaân taâm con ngöôøi trôû thaønh toát ñeïp. Duï nhö khoâng saùt sanh maø laïi phoùng sanh, thì loøng hung aùc seõ ñoåi ra loøng töø bi, söï oaùn thuø seõ ñoåi ra thaønh aân nghóa. 2. Caûi taïo hoaøn caûnh Hoaøn caûnh cuõng nhö taám göông lôùn phaûn aûnh taát caû nhöõng cöû chæ haønh ñoäng, ñôøi soáng cuûa moãi ngöôøi.

Neáu ta cöôøi thì taám göông cöôøi laïi; neáu ta khoùc, taám göông cuõng khoùc laïi. Cuõng theá, neáu ta laøm caùc vieäc laønh, giuùp ích ñoàng loaïi, cöùu vôùt chuùng sanh, thì hoaøn caûnh ñoái vôùi ta seõ trôû thaønh caûnh giôùi toát ñeïp. Chaúng haïn, khi ta khoâng giaän hôøn, laïi tu haïnh nhaãn nhuïc, thì hoaøn caûnh khoâng coù söï ñaáu tranh gieát haïi, maø chæ laø söï töông thaân töông aùi. 3. Chaùnh nhaân thieân giôùi Tu thaäp thieän nghieäp laø gieo nhaân toát ñeå ñôøi sau gaët keát quaû ñeïp ñeõ laø sanh leân coõi trôøi, höôûng phöôùc laïc ñaày ñuû.

4. Caên baûn Phaät quaû Möôøi phöông ba ñôøi, caùc vò hieàn thaùnh thoaùt khoûi sanh töû, chöùng quaû voâ thöôøng, ñeàu laáy möôøi nghieäp thieän laøm caên baûn; vì möôøi nghieäp laønh naøy, coù coâng naêng ngaên ngöøa caùc haønh vi ñoäc aùc, laøm cho ba nghieäp (Thaân, Khaåu, YÙ) ñöôïc thanh tònh, nhôø ñoù, con ngöôøi môùi thoaùt ly sanh töû, chöùng quaû Nieát-baøn. Neáu ñem möôøi nghieäp laønh naøy, hoài höôùng cho toaøn theå chuùng sanh, thì seõ ñöôïc Phaät quaû. Toùm laïi, tu thaäp thieän nghieäp thì trong ñôøi hieän taïi, thaân taâm ta ñöôïc caûi thieän ñeïp ñeõ, hoaøn caûnh ta soáng ñöôïc saùng suûa töôi vui; vaø töông lai ta traùnh khoûi ñoïa laïc choán tam ñoà, laïi ñöôïc höôûng phöôùc baùo coõi nhaân, thieân vaø Nieát-baøn

Vaäy öôùc mong taát caû moïi ngöôøi, neân tu thaäp thieän nghieäp ñeå taïo haïnh phuùc cho mình vaø cho taát caû chuùng sanh. Coù nhö theá môùi laø baäïc trí hueä laøm theo leõ phaûi. Vì moät phen ñöôïc thaân ngöôøi maø khoâng tu ñeå tieán hoùa leân, thì khi maát nhaân thaân roài, muoân kieáp khoù trôû laïi ñöôïc. NAM MOÂ BOÅN SÖ THÍCH CA MAÂU NI PHAÄT

HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ TAÙM TÖÙ NHIEÁP PHAÙP DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Tu haïnh lôïi tha, nhieáp hoùa chuùng sanh laø boån nguyeän cuûa Boà Taùt.

I.- Ñònh nghóa: Sao goïi laø Töù nhieáp phaùp? II.- Haønh töôùng cuûa Töù nhieáp phaùp

a) Taøi thí
B.- CHAÙNH b) Phaùp thí
ÑEÀ 1) Boá thí nhieáp:
c) Voâ uùy thí.
2) AÙi ngöõ nhieáp 3) Lôïi haønh nhieáp 4) Ñoàng söï nhieáp

III.- Lôïi ích cuûa Töù nhieáp phaùp:

C.- KEÁT LUAÄN

Phaät töû khoâng thöïc haønh Töù nhieáp phaùp, chöa phaûi laø chaân Phaät töû.

BAØI THÖÙ TAÙM TÖÙ NHIEÁP PHAÙP A. MÔÛ ÑEÀ:

Tu haïnh lôïi tha nhieáp hoùa chuùng sinh laø boån nguyeän cuûa Boà Taùt Ñöùc Phaät ra ñôøi nhaèm muïc ñích cöùu roãi chuùng sinh ra khoûi voøng sanh töû luaân hoài. Ngöôøi Phaät töû theo daáu chaân Phaät taát phaûi taäp laøm nhöõng gì Ñöùc Phaät ñaõ laøm. Trong khi tu haønh, Phaät töû khoâng bao giôø neân quaù chuù troïng ñeán mình maø queân ngöôøi, khoâng neân chæ lo giaùc ngoä cho mình maø khoâng tìm caùch giaùc ngoä cho ngöôøi. Trong ñaïo Phaät, mình vôùi ngöôøi laø moät khoái, mình khoâng khaùc ngöôøi, khoâng theå phaân chia ra ñöôïc. Caøng lo töï lôïi chöøng naøo laïi caøng ñi ngöôïc vôùi söï tu haønh chöøng aáy. Traùi laïi, caøng hy sinh cho ngöôøi, caøng chuù troïng ñeán lôïi tha, laïi caøng mau chöùng ngoä chöøng aáy. Phaät coù voâ löôïng phöông phaùp cöùu ñoä chuùng sanh, chuùng ta muoán aùp duïng phöông phaùp naøo cuõng ñöôïc. Song muoán coù keát quaû cuï theå, chuùng ta phaûi tuøy theo caên cô, hoaøi baõo cuûa chuùng sanh maø löïa phaùp moân tu haïnh lôïi tha. Ñoái vôùi ngöôøi ñoàng loaïi, chuùng toâi töôûng khoâng coù phöông phaùp naøo coù hieäu quaû thieát thöïc lôïi ích cho ngöôøi vaø laøm cho ngöôøi caûm hoùa saâu xa baèng phaùp moân Töù nhieáp phaùp.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I. ÑÒNH NGHÓA: Töù nhieáp phaùp laø gì? Töùc laø boán phöông phaùp lôïi tha ñeå nhieáp phuïc chuùng sanh quay veà vôùi Phaät phaùp. Boán phöông phaùp ñoù laø: - Boá thí nhieáp - AÙi ngöõ nhieáp - Lôïi haønh nhieáp - Ñoàng söï nhieáp II.- HAØNH TÖÔÙNG CUÛA TÖÙ NHIEÁP PHAÙP 1.- Boá thí nhieáp: Moät xaõ hoäi toát ñeïp hay xaáu xa, hoøa bình hay hoãn loaïn khoâng phaûi laø khoâng nguyeân nhaân. Nguyeân nhaân cuûa hoãn loaïn xaáu xa chính laø loøng ích kyû. Nhaân loaïi ñang quaèn quaïi trong khoå ñau, nhöõng caûnh noài da xaùo thòt, taùi dieãn haèng ngaøy laø do ñaâu, neáu khoâng phaûi chính laø loøng tham lam ích kyû? Ñaïo Phaät laø ñaïo töø bi, nghóa laø cöùu khoå. Maø nhöõng noãi khoå lôùn cuûa con

ngöôøi laø gì? Ñoù laø söï thieáu thoán veà vaät chaát, söï meâ môø veà tinh thaàn, vaø loøng lo sôï veà ñuû moïi thöù, nhö lo sôï maát tieàn cuûa, maát thaân maïng, gaëp tai bieán v.v... Vaäy ngöôøi coù loøng töø bi, muoán cöùu khoå thì tröôùc tieân phaûi xaû boû taùnh ích kyû, phaûi cho moïi ngöôøi nhöõng gì mình coù, phaûi cho nhöõng gì ngöôøi khaùc mong muoán. Nghóa laø phaûi laøm haïnh boá thí. Do söï boá thí aáy maø

mình caûm phuïc ñöôïc ngöôøi chung quanh, maø ngöôøi chung quanh môùi gaàn guõi thaân meán mình vaø mong caàu hoïc ñaïo giaûi thoaùt. Boá thí coù 3 loái: Taøi thí, Phaùp thí vaø Voâ uùy thí. a) Taøi thí: - Taøi laø tieàn cuûa. Taøi thí laø ñem tieàn cuûa maø boá thí, ñeå cöùu vôùt ngöôøi ñoàng loaïi thoaùt khoûi ñau khoå. Caûnh khoå cuûa chuùng sinh veà vaät chaát khoâng theå keå xieát: ngöôøi thieáu côm, keû thieáu aùo, ngöôøi thieáu thuoác thang, keû thieáu nôi nöông naùu... Ñöùng tröôùc bao caûnh khoå aáy, ngöôøi Phaät töû khoâng theå naøo an nhieân höôûng söï sung söôùng rieâng ñöôïc, maø traùi laïi thaáy mình coù boån phaän xuaát cuûa, ra coâng giuùp keû ngheøo khoå, thieáu huït. Ñöøng vieän côù, hay töï an uûi, mình ngheøo khoâng coù cuûa tieàn giuùp ñôõ ngöôøi chung quanh. Thaät ra mieãn laø mình coù töø taâm hay khoâng, chöù khoâng phaûi mình hoaøn toaøn thieáu phöông tieän ñeå giuùp ñôõ ngöôøi khaùc. Moät cheùn côm vaãn coù theå chia hai ñöôïc, moät manh chieáu vaãn coøn ñuû choã cho theâm moät ngöôøi naèm ñöôïc. Ngöôøi ta thöôøng noùi: “chaät buïng chôù chaät chi nhaø”, laø theá. Ngöôøi trieäu phuù ñem cho naêm, baûy ngaøn baïc khoâng laøm cho ngöôøi ta caûm phuïc, quyù meán baèng ngöôøi ngheøo chæ coù hai boä quaàn aùo, maø ñem cho bôùt ñi moät boä. b) Phaùp thí: - Phaùp laø giaùo phaùp, laø nhöõng lôøi daïy, nhöõng giaùo lyù cuûa Ñöùc Phaät vaø caùc baäc Thaùnh Hieàn Taêng, laø tam taïng kinh ñieån. Phaùp thí laø ñem nhöõng giaùo phaùp quyù baùu aáy maø boá thí, giaûng daïy cho chuùng sinh.

Chuùng sinh ñang meâ maån, xoay vaàn trong saùu coõi, gaây nghieäp roài thoï baùo, khaùc naøo tænh moäng roài laïi mô. Trong luùc moäng naøo bieát coù mô, cöù laên loän vaøo ñöôøng aùi, nhö böôùm ñaâm ñaàu vaøo ñeøn. Vì theá, Ñöùc Phaät môùi ñem giaùo phaùp ra giaûng daïy khieán cho chuùng sinh ra khoûi bieån khoå luaân hoài. Phaùp cuûa Phaät nhieàu voâ soá löôïng, cao bao nhieâu cuõng coù, thaáp bao nhieâu cuõng coù, ñuû côõ, ñuû loaïi cho moïi caên cô. Duø ngöôøi nöôùc naøo, böïc naøo, caên cô cao hay thaáp, saùng hay toái, moät khi nghe ñeán Phaùp cuûa Phaät, tuøy söùc ñeàu ñöôïc hieåu caû. Neân trong kinh coù caâu: “Phaät thuyeát nhaát aâm, chuùng sinh tuøy loaïi caùc ñaéc giaûi.” Chuùng ta ñöøng vieän côù mình coøn keùm Phaät phaùp, khoâng theå laøm coâng vieäc thí phaùp ñöôïc. Nhö treân daõ noùi, Phaùp Phaät coù voâ soá löôïng phaùp moân, neáu khoâng bieát ñöôïc phaùp moân cao thaâm, thì cuõng bieát ñöôïc phaùp moân thoâng thöôøng. Moãi Phaät töû ít ra cuõng bieát tuïng kinh, nieäm Phaät, leã Phaät, aên chay. Chuùng ta ñem nhöõng ñieàu aáy chæ baûo cho ngöôøi, theá cuõng laø thí phaùp roài. Neáu laøm nhöõng ñieàu aáy vôùi taám loøng thaønh thaät, hoan hyû, coá mong sao cho ngöôøi chung quanh ñi ñeán vôùi ñaïo ñeå ñöôïc lôïi ích, thì söï thí phaùp aáy coøn ñaùng quí hôn laø giaûng nhöõng giaùo lyù cao vôùi moät thaùi ñoä döûng döng hay töï cao töï ñaïi. Tuy theá,

ñaõ laø Phaät töû thì chuùng ta coù boån phaän phaûi luoân luoân trau doài, hoïc hoûi ñeå bieát roäng hieåu nhieàu, haàu töï giaûi thoaùt vaø ñeå coâng vieäc thí phaùp cuûa

chuùng ta ñöôïc hieäu quaû hôn, phoå bieán roäng raõi hôn vaø öùng duïng trong moïi tröôøng hôïp. Thí phaùp caøng lan roäng, thì ngöôøi xu höôùng veà vôùi Phaät phaùp caøng nhieàu vaø coõi ñôøi caøng bôùt ñau khoå. c) Voâ uùy thí: - Voâ uùy laø khoâng sôï haõi. Voâ uùy thí laø ñem caùi khoâng sôï maø thí cho chuùng sinh. Söï sôï haõi laø moät taâm traïng raát thoâng thöôøng cuûa chuùng sinh trong coõi ñôøi giaû taïm vaø ñaày ñau khoå naøy. Vaäy ngöôøi coù loøng töø bi, phaûi coá gaéng laøm sao cho chuùng sinh chung quanh coù ñöôïc söï bình tónh, yeân oån cuûa taâm hoàn, khoâng hoang mang lo laéng, sôï haõi. Voâ uùy thí, khoâng phaûi chæ nhöõng ngöôøi coù can ñaûm, coù taøi naêng, coù uy quyeàn môùi laøm ñöôïc. Haèng ngaøy chung quanh ta, bieát bao ngöôøi ñang ôû trong caûnh sôï haõi; neáu thaät chuùng ta coù loøng töø muoán giuùp ñôõ cho hoï khoûi sôï haõi thì khoâng coù luùc naøo laø khoâng theå laøm ñöôïc: moät ñöùa beù ñang kinh haõi tröôùc haøm raêng cuûa con choù döõ; moät baø laõo lo sôï bò xe caùn khoâng daùm baêng qua ñöôøng nhieàu xe coä; moät thieáu nöõ ñi ñeâm “sôï ma"; moät thí sinh run raåy tröôùc giôø vaán ñaùp v.v... ñoù laø bao nhieâu cô hoäi maø chuùng ta coù theå thi haønh phaùp Voâ uùy thí. Gaëp ngöôøi bò tai naïn, ta ñem taøi naêng hay theá löïc ra ñuøm boïc, che chôû, cho hoï khoûi sôï haõi; gaëp ngöôøi ñau oám, lo sôï thaàn cheát mang ñi, ta laáy luaät voâ thöôøng giaûng giaûi cho hoï vaø baûo hoï nieäm ñöùc Quaùn Theá AÂm Boà Taùt hay Phaät A Di Ñaø v.v... ñoù laø Voâ uùy thí.

Toùm laïi, boá thí laø do loøng töø bi voâ haïn maø laøm. Noù coù moät phaïm vi roäng raõi voâ cuøng. Khi naøo coøn coù chuùng sanh ñau khoå thì ta coøn boá thí. Hình thöùc cao nhaát cuûa boá thí laø boá thí Ba-la- maät, nghóa laø boá thí raát nhieàu maø khoâng thaáy mình coù boá thí; boá thí maø khoâng phaân bieät thaân sô, khoâng chaáp ta, ngöôøi, thuø, baïn; boá thí maø khoâng chaáp soá löôïng nhöõng vaät thí. Nhö theá laø ta ñaõ thaønh töïu phaùp “Tam luaân khoâng tòch” veà boá thí. Khi aáy, boá thí khoâng coøn laø moät vieäc laøm phuùc hay ban aân nöõa, maø chính laø moät vieäc töï nhieân, khoâng theå boû qua ñöôïc nhö aên, nhö uoáng, nhö moät boån phaän nhaát ñònh haèng ngaøy. Vaäy ñaõ laø Phaät töû, ñaõ coù loøng töø bi thì khoâng theå naøo khoâng thi haønh phaùp boá thí ñöôïc. Söï thi haønh naøy tuøy phöông tieän, taøi naêng, theå löïc cuûa mình, vaø ôû trong hoaøn caûnh naøo cuõng laøm ñöôïc, chöù khoâng phaûi ñôïi coù ñuû moät soá ñieàu kieän naøo ñoù môùi laøm ñöôïc. Mieãn laø ta caøng coá gaéng giuùp ích, cöùu khoå cho ngöôøi ñöôïc chöøng naøo thì quí chöøng aáy. 2.- AÙi ngöõ nhieáp: AÙi ngöõ nhieáp laø tuøy theo caên cô taùnh chuùng sanh maø khoân kheùo noùi naêng, an uûi, khuyeân lôn, nhaân theá khieán cho hoï sinh loøng thaân meán, caûm phuïc, roài töø ñoù hoï môùi theo ta maø hoïc ñaïo. ÔÛ ñôøi phaàn nhieàu ngöôøi yû cuûa, caäy quyeàn, ñoái vôùi moïi ngöôøi duøng lôøi khoâng tao nhaõ, neân laøm cho ngöôøi chung quanh chaùn gheùt. Moät khi hoï khoâng yeâu meán, caûm phuïc, thì tuy tröôùc maët hoï daï daï, vaâng vaâng, maø

sau löng laïi khoâng chòu phuïc tuøng, nghe theo. Vì theá, nhieàu vieäc phaûi bò hö hoûng. Tuïc ngöõ coù caâu: “Lôøi noùi khoâng maát tieàn mua, löïa lôøi maø noùi cho vöøa loøng nhau.” Thaät theá, lôøi noùi laø moät cuûa baùu maø moïi ngöôøi ñeàu coù caû, khoâng phaân bieät giaøu, ngheøo, sang, heøn. Nhöng cuõng lôøi noùi aáy ngöôøi naøy söû duïng thì neân coâng vieäc, coøn ngöôøi kia söû duïng thì laïi taùn gia baïi saûn. Sôû dó nhö theá laø vì moät beân bieát löïa lôøi aên noùi dòu daøng, deã nghe, coøn moät beân coäc caèn, thoâ tuïc. Nhieàu ngöôøi, töï baøo chöõa, thöôøng baûo: “Taùnh toâi ngay thaúng vaø coù hôi noùng, neân hay aên to noùi lôùn, chöù thaät ra toâi khoâng coù aùc yù.” Khoâng coù aùc yù, nhöng laøm cho ngöôøi chung quanh phaûi ñau khoå, khoù chòu vì lôøi noùi khieám nhaõ, thoâ baïo cuûa mình, thì coù khaùc gì ngöôøi aùc? Vaäy Phaät töû chuùng ta muoán caûm hoùa, daãn daét ngöôøi chung quanh veà con ñöôøng chaùnh, tröôùc tieân phaûi aùp duïng cho ñöôïc phaùp aùi ngöõ, nghóa laø luoân luoân vaø trong moïi tröôøng hôïp, phaûi duøng lôøi dòu daøng, eâm aùi, thöông yeâu trong khi tieáp xuùc vôùi moïi ngöôøi. Nhaát laø khi ngöôøi ta ñang ôû trong caûnh khoå, thì nhöõng lôøi khuyeân lôn, voã veà laïi caøng voâ cuøng quí baùu, vì coù theå thoa dòu ñöôïc veát thöông loøng vaø laøm cho ngöôøi ta voâ cuøng caûm kích, khoù maø coù theå phai môø ñöôïc. 3. Lôïi haønh nhieáp: Lôïi haønh nhieáp laø laøm lôïi ích cho ngöôøi baèng yù nghó, lôøi noùi hay haønh ñoäng, khieán cho ngöôøi ta sinh loøng thaân meán maø theo ta hoïc ñaïo.

Caùi göông saùng nhaát veà phöông dieän lôïi haønh laø göông ngaøi Trì Ñòa Boà Taùt. Suoát ñôøi, Ngaøi thöôøng gaùnh ñaát ñaép ñöôøng, san laáp cho baèng phaúng, hoaëc baéc caàu ñeå cho khaùch boä haønh ñi laïi ñöôïc deã daøng tieän lôïi. Ngaøi thay ngöôøi giaø gaùnh naëng, ñaåy giuùp coã xe leân doác cao, cheøo giuùp cho ngöôøi laùi thuyeàn ngöôïc nöôùc... Toùm laïi, baát luaän vieäc lôùn nhoû, mieãn giuùp ích ñöôïc cho ngöôøi laø ngaøi khoâng bao giôø töø nan. Xem theá, thì khoâng caàn phaûi ñôïi coù ñuû phöông tieän môùi laøm lôïi ích cho ngöôøi ñöôïc. Chæ vôùi moät ít söùc khoûe cuõng coù theå giuùp ñöôïc nhieàu vieäc lôïi ích cho ngöôøi roài. Coù khi chæ caàn moät yù nghó toát, moät lôøi giôùi thieäu hay cuõng coù theå giuùp cho ngöôøi chung quanh coù coâng aên vieäc laøm. Ñoái vôùi ngöôøi giaøu coù, nhieàu phöông tieän thì phaïm vi hoaït ñoäng cho lôïi haønh laïi caøng roäng raõi. Hoï coù theå xuaát tieàn cuûa ra laøm nhaø döôõng laõo, nuoâi ngöôøi tuoåi giaø söùc yeáu, ñeå tuoåi giaø cuûa hoï bôùt ñen toái, nguy nan; hay hoï xaây vieän duïc anh, nuoâi treû moà coâi cha meï, cho chuùng hoïc haønh vaø coù ngheà nghieäp, huaán luyeän cho chuùng thaønh nhöõng coâng daân höõu duïng. Hay döïng traïi teá baàn, caáp döôõng côm aên aùo maëc cho keû ñoùi khoù, hay döïng beänh xaù ñeå cöùu chöõa nhöõng keû beänh taät; hay xaây tröôøng hoïc giuùp con em coù nôi hoïc haønh. Ñoù laø bao nhieâu coâng vieäc voâ cuøng lôïi ích, vöøa cho ñôøi vöøa cho ñaïo. Nhöõng coâng vieäc laønh aáy seõ caûm hoùa loøng ngöôøi vaø höôùng hoï trôû veà con ñöôøng giaûi thoaùt laø con ñöôøng cuûa Ñaïo Phaät.

4. Ñoàng söï nhieáp: Ñoàng söï nhieáp laø tuøy theo caên cô, hoaøi baõo, ñòa vò, ngheà nghieäp cuûa ngöôøi maø laên loän vaøo coâng vieäc cuûa hoï, coäng taùc vôùi hoï, ñeå moät maët giuùp ñôõ hoï trong ngheà nghieäp, moät maët neâu cao göông laønh,

laøm cho hoï caûm meán maø theo ta ñeán gaàn ñaïo caû. Chaúng haïn nhö khi ta cuøng laøm vieäc trong moät coâng sôû, trong moät xí nghieäp, trong thöông tröôøng hay trong noâng nghieäp, maø töø vieäc lôùn cho ñeán vieäc nhoû, töø yù nghó cho ñeán caâu noùi, ta luoân luoân neâu göông ñaïo ñöùc, taän taâm taän löïc laøm vieäc, saün saøng hy sinh quyeàn lôïi mình, cho baïn ñoàng nghieäp, daàn daàn nhöõng ngöôøi coäng söï, seõ tieâm nhieãm nhöõng ñöùc taùnh toát ñeïp cuûa ta, saün saøng nghe theo, laøm theo nhöõng ñieàu ta khuyeân baûo. Ñoàng söï nhieáp, laø moät phöông phaùp coù hieäu quaû nhaát ñeå nhieáp hoùa ngöôøi chung quanh quay veà con ñöôøng ñaïo. Boá thí nhieáp, aùi ngöõ nhieáp hay lôïi haønh nhieáp, maëc duø ñeàu caûm hoùa ñöôïc ngöôøi, nhöng khoâng thöôøng tröïc vaø khoâng coù aûnh höôûng saâu xa nhö ñoàng söï nhieáp. Chaúng haïn nhö ngöôøi ñöôïc ta boá thí, hay lôïi haønh, thì khoâng phaûi luùc naøo cuõng ôû beân caïnh ta, maø chæ thænh thoaûng môùi ñöôïc aân hueä aáy; coøn aùi ngöõ thì chæ haïn cuoäc trong lôøi noùi; maø lôøi noùi duø coù hay ho eâm dòu bao nhieâu, cuõng khoâng theå bieán thaønh côm thaønh aùo, thaønh nhöõng nhu caàu thieát yeáu cho cuoäc soáng ñau khoå, thieáu thoán cuûa ngöôøi chung quanh ñöôïc.

Nhöng vôùi ñoàng söï nhieáp, ta coù theå giuùp ñôõ moät caùch thieát thöïc vaø thöôøng xuyeân cho nhöõng ngöôøi cuøng soáng trong moät hoaøn caûnh moät ngheà nghieäp vôùi ta. Ta luoân luoân gaàn guõi chung ñuïng vôùi hoï, neân ta thaáu roõ nhöõng hoaøi baõo, taâm traïng, nhu caàu cuûa hoï; nhôø theá ta coù theå giuùp ích cho hoï moät caùch coù hieäu quaû hôn. Ta trôû thaønh moät coät truï chính cho hoï nöông töïa; vì theá ta coù theå nhieáp hoùa hoï deã daøng, saâu xa hôn. Moät söï nhaän xeùt thoâng thöôøng laø ôû ñaâu, coâng sôû hay tö sôû, nhaø maùy hay noâng tröôøng, heã coù moät Phaät töû chaân chính, thuaàn thaønh, göông maãu, thì ôû ñoù soá ngöôøi theo Phaät caøng ngaøy caøng ñoâng, caøng maïnh. III.- LÔÏI ÍCH CUÛA TÖÙ NHIEÁP PHAÙP Neáu ta thöïc haønh ñuùng theo töù nhieáp phaùp ta seõ thaáy nhöõng keát quaû ñeïp ñeõ sau ñaây: 1.- Veà phöông dieän caù nhaân: Ta seõ laø moät con ngöôøi göông maãu; moãi yù nghó, moãi lôøi noùi, moãi haønh ñoäng cuûa ta ñeàu laø moät haït gioáng thieän gieo vaøo ruoäng phöôùc maø sau naøy ta seõ gaët ñöôïc nhöõng keát quaû quyù baùu, toát laønh. Nhöõng gì cuûa ta noùi ra, laøm ra ñeàu ñöôïc thoâng caûm, taùn thaønh, meán phuïc. Ta coù theå thu huùt nhaân taâm moät caùch deã daøng, roäng raõi, vaø moãi khi ñi ñeán ñaâu, ta ñeàu ñöôïc tieáp ñoùn moät caùch chaân thaønh, noàng nhieät. Do ñoù, ta seõ deã daøng thaønh coâng trong moïi vieäc.

2.- Veà phöông dieän gia ñình: Khi ngöôøi ngoaøi, xa laï maø coøn meán phuïc, thöông yeâu ta, thì sao cha meï, vôï con, anh em laø nhöõng ngöôøi thaân thuoäc laïi khoâng quyù meán ta ñöôïc? Do aûnh höôûng toát ñeïp vaø uy tín cuûa ta, moïi ngöôøi trong gia ñình ñeàu trôû thaønh thuaàn löông, ñöùc ñoä caû. Vaø moät gia ñình goàm nhöõng phaàn töû nhö theá, thì theá naøo cuõng ñöôïc treân thuaän döôùi hoøa, trong aám ngoaøi eâm, nghóa laø coù haïnh phuùc. 3.- Veà phöông dieän xaõ hoäi: Moät ngöôøi tu haïnh Töù nhieáp phaùp cuõng ñaõ gaây ñöôïc aûnh höôûng toát laønh vaø hoaùn caûi ñöôïc moät phaàn naøo hoaøn caûnh xa hoäi. Soá ngöôøi tu Töù nhieáp

phaùp caøng nhieàu thì xaõ hoäi laïi caøng ñöôïc caûi tieán, vaø trôû thaønh thuaàn löông, thieän myõ. Ngöôøi ta thöôøng traùch ñaïo Phaät laø tieâu cöïc yeám theá. Nhöõng lôøi chæ trích sai laàm aáy, chæ ñem moät giaùo lyù Töù nhieáp phaùp naøy ra chöùng minh, cuõng ñuû ñaùnh ñoå ñöôïc ngay. Thaät vaäy, neáu aùp duïng trieät ñeå Töù nhieáp phaùp vaøo cuoäc ñôøi thöïc teá, thì xaõ hoäi seõ ñöôïc caûi tieán moät caùch voâ cuøng lôïi laïc.

C.- KEÁT LUAÄN

Nhö treân ñaõ noùi, Töù nhieáp phaùp laø moät phaùp moân ñeå caûi tieán xaõ hoäi moät caùch coù hieäu quaû nhaát. Noù laáy lôïi sanh laøm caên baûn, laáy haïnh phuùc cuûa chuùng sanh laøm muïc ñích. Ñaây chuùng ta haõy nhôù laïi töøng ñieåm moät:

1) Haõy ñem cuûa caûi giuùp cho ngöôøi tuùng thieáu, taät nguyeàn, ñem Phaät phaùp giaûng noùi ñeå cho moïi ngöôøi caûi aùc tuøng thieän, ñem duõng löïc tinh thaàn hay vaät chaát ñeå che chôû cho ngöôøi chung quanh khoûi lo sôï. 2) Haõy noùi lôøi oân hoøa nhaõ nhaën, ñeå caûm hoùa ngöôøi ta ñi theo con ñöôøng laønh. 3) Haõy laøm lôïi ích cho moïi ngöôøi trong moïi tröôøng hôïp. 4) Haõy hoøa mình trong cuoäc soáng, trong coâng vieäc cuûa ngöôøi chung quanh, ñeå nhaän roõ ñöôïc ngöôøi nhu caàu thieát tha cuûa hoï, haàu giuùp ñôõ hoï moät caùch coù hieäu quaû, vaø ñöa daàn daàn hoï veà con ñöôøng chính. Vaäy ñaõ laø Phaät töû, chuùng ta khoâng theå döûng döng tröôùc nhöõng lôøi keâu goïi lôïi tha aáy ñöôïc. Neáu chuùng ta laøm ngô, chuùng ta chöa phaûi laø Phaät töû chaân chính, vì chuùng ta ñaõ thieáu hai yeáu toá quan troïng nhaát ñeå tu haønh: ñoù laø loøng töø bi vaø lôïi tha. Thieáu hai ñieåm aáy khoâng bao giôø chuùng ta coù theå tieán trieån treân ñöôøng ñaïo vaø thaønh Phaät ñöôïc. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ CHÍN LUÏC HOØA DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ: 1.- Tai hoïa cuûa söï baát hoøa. 2.- Söï quan troïng cuûa ñöùc taùnh nhu hoøa trong ñôøi soáng taäp theå.

I.- Ñònh nghóa veà Luïc hoøa

B.- CHAÙNH

II.- Luïc hoøa laø nhöõng gì?

ÑEÀ:

1) Thaân hoøa

2) Lôøi noùi hoøa

3) YÙ nghó hoøa

4) Giôùi luaät hoøa

5) Hay bieát hoøa

6) Taøi lôïi hoøa

C.- KEÁT LUAÄN:

Nhaéc laïi lôïi ích cuûa Luïc hoøa vaø khuyeân Phaät töû thöïc haønh theo phaùp Luïc hoøa.

BAØI THÖÙ CHÍN LUÏC HOØA A.- MÔÛ ÑEÀ:

1. Tai haïi cuûa söï baát hoøa Trong söï soáng chung ñuïng haèng ngaøy, khoâng coù gì tai hoïa baèng söï baát hoøa. Söï baát hoøa laøm ung ñoäc cuoäc soáng chung vaø baét buoäc ngöôøi ta phaûi xa nhau, neáu khoâng muoán ôû gaàn nhau ñeå laøm khoå cho nhau. Trong gia ñình anh em khoâng hoøa, thì tình coát nhuïc chia ly. Vôï choàng khoâng hoøa, thì gia nghieäp chaúng thaønh, con caùi phaûi bò ñau khoå, vì gaàn cha thì phaûi xa meï; gaàn meï thì phaûi xa cha. Xoùm laøng khoâng hoøa thì hay sinh ra raày raø, kieän caùo, cheùm gieát laãn nhau. Quoác gia khoâng hoøa thì sanh ra giaëc giaõ loaïn laïc, daân chuùng khoå sôû. Nhaân loaïi baát hoøa, thì chieán tranh tieáp dieãn, nhaân sinh ñieâu ñöùng, suy taøn. 2. Söï quan troïng cuûa nhu hoøa: Ñaõ thaáy söï baát hoøa nhö theá naøo, taát nhieân cuõng phaûi thaáy ñöùc taùnh nhu hoøa laø caàn thieát nhö theá naøo cho ñôøi soáng taäp theå. Chuùng ta thöôøng nghe noùi: “Dó hoøa vi quí” (laáy hoøa laøm quyù). Boán chöõ giaûn dò aáy coù moät coâng duïng ích lôïi voâ cuøng. Nhöõng ai laáy noù laøm phöông chaâm, thì baát luaän vieäc lôùn vieäc nhoû ñeàu thaønh töïu deã daøng. Traùi laïi, nhöõng ai khinh thöôøng noù, thì coâng vieäc chung khoâng bao giôø coù keát quaû.

Saùch Nho cuõng coù noùi: “Thôøi theá thuaän, khoâng baèng ñòa theá lôïi; ñòa theá lôïi, khoâng baèng nhaân taâm hoøa” (Thieân thôøi baát nhö ñòa lôïi, ñòa lôïi baát nhö nhaân hoøa.) Xem theá thì ñuû bieát: yeáu toá hoøa laø quan troïng hôn heát trong moïi vieäc, moïi toå chöùc. Gia ñình hoøa thì gia ñình coù haïnh phuùc; nöôùc nhaø hoøa thì nöôùc nhaø ñöôïc thaïnh trò; nhaân loaïi hoøa thì theá giôùi an laïc. Hieåu bieát hôn ai heát söï quan troïng cuûa ñöùc taùnh nhu hoøa trong ñôøi soáng taäp theå, Ñöùc Phaät ñaõ cheá ra phaùp Luïc hoøa cho haøng Phaät töû.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I. ÑÒNH NGHÓA Luïc hoøa laø saùu phöông phaùp cö xöû vôùi nhau cho hoøa hôïp töø vaät chaát ñeán tinh thaàn, töø lôøi noùi ñeán vieäc laøm. Hoøa ôû ñaây laø hoøa vôùi muïc ñích tieán tôùi söï cao ñeïp, ñeán con ñöôøng giaûi thoaùt, toaøn thieän toaøn myõ, chöù khoâng phaûi hoøa moät caùch nhu nhöôïc, thuï ñoäng, ai noùi quaáy cuõng öø, ai noùi phaûi cuõng gaät. Hoøa ôû ñaây cuõng khoâng phaûi laø phöông tieän trong giai ñoaïn ñeå ruùt thaéng lôïi veà mình, roài laïi chieán. Hoøa ôû ñaây nhaèm muïc ñích laøm lôïi cho taát caû, gaây haïnh phuùc cho taát caû, trong aáy coù boùng daùng “töï vaø tha” khoâng coù so ño “ta vaø ngöôøi.” II. LUÏC HOØA LAØ NHÖÕNG GÌ? Luïc hoøa goàm coù saùu ñieåm sau ñaây: 1. Thaân hoøa cuøng ôû (Thaân hoøa ñoàng truù): Nghóa laø cuøng nhau ôû döôùi moät maùi nhaø, trong

moät phaïm vi, moät toå chöùc, hoâm sôùm coù nhau, cuøng aên cuøng nguû, cuøng hoïc cuøng haønh. Khi ñaõ soáng chung ñuïng haèng ngaøy nhö theá, thì phaûi hoøa thuaän vôùi nhau, khoâng duøng söùc maïnh, voõ löïc ñeå laán hieáp, ñaùnh ñaäp nhau. Neáu laø anh em, vôï choàng, con caùi trong moät gia ñình, thì phaûi treân thuaän döôùi hoøa, anh ra anh, em ra em, choàng ra choàng, vôï ra vôï, chöù khoâng

ñöôïc loän xoän voâ traät töï, hieáp ñaùp, saùt phaït nhau. Neáu laø nhöõng Phaät töû, cuøng ôû vôùi nhau hoïc taäp döôùi moät maùi chuøa, thì tuy laø khoâng phaûi ruoät thòt, nhöng cuõng laø nhöõng ngöôøi con chung cuûa ñöùc Phaät, cuøng moät lyù töôûng muïc ñích, thì cuõng phaûi laáy caùi hoøa khí laøm ñaàu, khoâng ñöôïc chia phe phaùi, yû maïnh hieáp yeáu, yû theá hieáp coâ, maïnh ai naáy ñöôïc. Neáu laø ñoàng baøo, cuøng chung soáng trong moät quoác gia xaõ hoäi, thì phaûi laáy söï ñoaøn keát laøm ñaàu, khoâng ñöôïc gaây caûnh noài da xaùo thòt, chia naêm xeû baûy, laøm thaønh giaëc choøm, giaëc xoùm; saùt phaït nhau, cheùm gieát nhau. Ngöôøi nöôùc ta coù caâu ca dao raát coù yù nghóa: "Baàu ôi thöông laáy bí cuøng, Tuy raèng khaùc gioáng nhöng chung moät giaøn.” Khaùc gioáng, maø soáng chung treân moät giaøn, coøn phaûi hoøa thuaän, thöông yeâu nhau; huoáng chi laø cuøng moät daân toäc, moät gioáng noøi! Cuõng theá, ñaõ laø nhaân loaïi, cuøng chung soáng treân quaû ñòa caàu naøy, thì duø laø da traéng, da ñen, da vaøng

hay da ñoû cuõng laø “Töù haûi giai huynh ñeä” caû. Ñaõ laø gioáng ngöôøi nhö nhau maø laïi ñem nhau ra chieán tröôøng baén gieát nhau, taøn saùt nhau, laøm moài cho suùng ñaïn voâ tri, thì thaät laø voâ cuøng phi lyù. Toùm laïi, ñaõ cuøng chung soáng vôùi nhau trong moät ñòa vò, moät giôùi haïn, moät hoaøn caûnh, thì bao giôø cuõng phaûi hoøa haûo vôùi nhau. 2. Lôøi noùi hoøa hieäp, khoâng tranh caõi nhau (Khaån hoøa voâ traùnh): Muoán thaân khoâng ñaùnh ñaäp nhau, khoâng ñoái choïi nhau, khi ôû beân caïnh nhau, thì lôøi noùi phaûi giöõ gìn cho ñöôïc oân hoøa nhaõ nhaën; trong moïi tröôøng hôïp, nhaát thieát khoâng ñöôïc raày raø, caõi coï nhau. Coù ngöôøi thaân hoøa maø khaåu khoâng hoøa, aên thua nhau töøng caâu noùi, tìm caùch mæa mai, chaâm choïc nhau, haïch hoûi nhau töøng tieáng moät, cuoái cuøng sanh ra aáu ñaû nhau. Trong moät gia ñình, cuõng vì moät lôøi noùi khoâng hoøa, maø nhieàu khi anh em xa lìa nhau, vôï choàng ly taùn nhau, cha con khoâng thaáy maët nhau, trôû thaønh nhöõng keû xa laï, thuø haèn nhau. Trong xaõ hoäi, cuõng vì moät lôøi noùi khoâng hoøa, maø nhieàu khi quoác gia phaûi laâm naïn chieán tranh, nhaân loaïi phaûi bò ñaåy vaøo loø saùt sanh thaûm khoác. Bôûi theá, neân thaân theå hoøa chöa phaûi laø ñuû, maø Phaät daïy phaûi hoøa caû mieäng nöõa. Nghóa laø ngöôøi Phaät töû phaûi noùi lôøi dòu daøng, hoøa nhaõ vôùi nhau, nhaát thieát

khoâng ñöôïc caõi laãy, gaây goã nhau. Neáu coù gì thaéc maéc, caàn phaûi baøn caõi cho ra leõ, thì tuyeät ñoái phaûi duøng lôøi noùi oân toàn, hoøa nhaõ maø baøn luaän. 3. YÙ hoøa cuøng vui (YÙ hoøa ñoàng duyeät): Duy thöùc hoïc coù noùi: YÙ laø heä troïng hôn heát, noù laø ñoäng cô thuùc ñaåy mieäng vaø thaân. Keå coâng thì noù ñöùng ñaàu, maø keát toäi, noù cuõng ñöùng tröôùc (coâng vi thuû, toäi vi khoâi). Bôûi theá cho neân, trong moät gia ñình, moät ñoaøn theå, moãi ngöôøi caàn giöõ gìn yù töù, taâm ñòa cuûa mình. Neáu yù töôûng hieàn hoøa, vui veû thì thaân vaø lôøi noùi deã giöõ ñöôïc hoøa khí. Traùi laïi neáu yù töù baát hoøa, thöôøng traùi ngöôïc nhau, ganh gheùt nhau, thì thaân vaø khaåu khoù maø giöõ cho ñöôïc hoøa haûo. Duø coù coá gaéng bao nhieâu, ñeå thaân vaø khaåu ñöôïc hoøa khí, hay vì sôï moät uy quyeàn gì treân, maø phaûi aên ôû hoøa thuaän vôùi nhau, thì söï hoøa thaän naøy cuõng chaúng khaùc gì moät lôùp sôn ñeïp ñeõ, toâ leân moät taám goã ñaõ muïc. Moät khi

söï xung ñoät beân trong ñaõ ñeán moät möùc ñoä khoâng theå chöùa ñöïng ñöôïc nöõa, taát noù seõ noå tung ra trong lôøi noùi hay trong nhöõng caùi ñaám ñaù; cuõng nhö taám goã khi ñaõ muïc quaù roài thì theá naøo lôùp sôn beân ngoaøi cuõng raïn nöùt, ñoå beå. Ñöùc Phaät ñaõ thaáu roõ nhö theá, neân Ngaøi daïy phaûi coù taâm yù vui veû hoøa hieäp trong khi chung soáng vôùi nhau. Muoán ñöôïc taâm yù hoøa hieäp, phaûi tu haïnh hyû xaû. Hyû xaû nghóa laø boû ra ngoaøi nhöõng söï buoàn phieàn, hôøn giaän, khoâng chaáp chaët trong loøng nhöõng loãi laàm cuûa keû khaùc. Coù nhö theá, taâm hoàn môùi thö thaùi, vui veû ñöôïc,

vaø yù nghó môùi trong saùng, thanh tònh ñöôïc. Vaäy Phaät töû chuùng ta haõy coá gaéng tu haïnh hyû xaû môùi ñöôïc. 4. Giôùi hoøa cuøng tu (Giôùi hoøa ñoàng tu): Trong moät toå chöùc, moät ñoaøn theå naøo coù traät töï, taát ñeàu coù kyõ luaät qui cuû haún hoi. Trong ñaïo Phaät, moãi Phaät töû, tuøy theo ñòa vò caáp baäc tu haønh cuûa mình, maø thoï laõnh ít hay nhieàu giôùi luaät. Ngöôøi taïi gia thì thoï nguõ giôùi; ngöôøi xuaát gia thì thoï 10 giôùi neáu laø Sa-di, thoï 250 giôùi neáu laø Tyø-kheo, thoï 348 giôùi neáu laø Tyø-kheo-ni v.v... Khi Phaät töû hoäi hoïp laïi, hay khi cuøng chung soáng ñeå tu haønh, moãi ngaøy tuøy theo caáp baäc cuûa mình maø giöõ giôùi. Ñaõ cuøng moät caáp baäc vôùi nhau, thì taát phaûi thoï giôùi vaø giöõ giôùi nhö nhau, chöù khoâng ñöôïc loän xoän, giöõ giôùi naøy, boû giôùi kia, giöõ giôùi kia, boû giôùi noï, moãi ngöôøi moãi thöù. Neáu coù söï voâ kyû luaät naøy thì leõ taát nhieân toå chöùc aáy seõ tan raõ. Vì theá, Ñöùc Phaät daïy: khi Phaät töû ñaõ chung soáng vôùi nhau, thì trieät ñeå phaûi cuøng nhau tu nhöõng giôùi luaät nhö nhau, giöõ ñuùng nhöõng giôùi luaät cuûa caáp baäc mình. Noùi roäng ra, trong moät tröôøng hoïc, moät gia ñình Phaät töû, moät hoäi chaúng haïn, bao giôø cuõng laáy kyû luaät laøm ñaàu. Trong tröôøng, neáu hoïc sinh khoâng giöõ kyû luaät cuûa tröôøng, ai muoán ra cöù ra, ai muoán vaøo cöù vaøo, ai muoán hoïc cöù hoïc, ai muoán chôi cöù chôi, thì tröôøng aáy aét phaûi saäp. Trong gia ñình Phaät töû, ñoaøn sinh moãi ngöôøi moãi laøm theo moãi yù rieâng mình, khoâng tuaân naêm ñieàu luaät cuûa gia ñình, khoâng laøm theo huaán leänh

cuûa Huynh tröôûng, thì Gia ñình Phaät töû aáy seõ tan raõ. trong moät hoäi vieân khoâng toân troïng ñieàu leä cuûa hoäi, phaân chia giai caáp, töï cho mình sang khoâng caàn giöõ giôùi nhö ngöôøi heøn, töï cho mình giaøu, khoâng giöõ giôùi nhö ngöôøi ngheøo, töï cho mình coù hoïc thöùc khoâng giöõ giôùi nhö ngöôøi voâ hoïc; neáu coù tình traïng nhö theá, taát hoäi aáy seõ tan raõ. Noùi toùm laïi, trong moät ñoaøn theå, ñaïo hay ñôøi, neáu khoâng cuøng nhau gìn giöõ giôùi ñieàu, kyû luaät, quy taéc, thì chuùng ta khoâng bao giôø soáng chung vôùi nhau ñöôïc. Vaäy, Phaät töû muoán hoøa hôïp cuøng nhau ñeå tu taäp, thì moãi ngöôøi caàn phaûi gìn giöõ giôùi luaät nhö nhau. 5. Thaáy bieát giaûi baøy cho nhau hieåu (Kieán hoøa ñoàng giaûi): Trong söï soáng chung, moãi ngöôøi hieåu bieát ñöôïc ñieàu gì, khaùm phaù ñöôïc ñieåm gì, phaûi giaûi baøy, chæ baûo cho ngöôøi khaùc hieåu. Nhö theá trình doä hieåu bieát môùi khoâng cheânh leäch, söï tu hoïc môùi tieán ñeàu veà tinh thaàn bình ñaúng, môùi deã giöõ vöõng giöõa nhöõng ngöôøi cuøng ôû moät ñoaøn theå. Khi ta khaùm phaù ra ñöôïc moät ñieàu gì môùi laï, hay coù moät yù kieán gì hay ho, neáu ta

khoâng giaûi baøy cho ngöôøi chung quanh, thì khoâng nhöõng ta laø moät keû ích kyû, maø coøn taïo ra moät söï taéc ngheõn giöõa söï thoâng caûm vôùi nhöõng ngöôøi khaùc. Loøng ích kyû vaø söï taéc ngheõn aáy laø moái daây cuûa söï chia reõ, baát hoøa, xung ñoät. Tröôùc moät vaán ñeà, moãi ngöôøi seõ nghó, seõ thaáy moãi caùch, vaø do ñoù, seõ gaây nghi ngôø, hoang mang trong ñoaøn theå, vì phaàn ñoâng khoâng bieát tin vaøo ai.

Nhaát laø trong kinh saùch Phaät, vöøa nhieàu, vöøa cao sieâu, vöøa ñuû loaïi, moãi Phaät töû coù theå khaùm phaù ra moät khía caïnh khaùc nhau, tìm ra moät yù nghóa coù theå ñuùng, maø cuõng coù theå sai. Trong nhöõng tröôøng hôïp aáy, maø khoâng gaáp ruùt giaûi baøy quan ñieåm, yù kieán cuûa mình cho moïi ngöôøi trong ñoaøn theå hieåu bieát, thì khoù maø coù theå soáng hoøa hieäp vôùi nhau. 6. Lôïi hoøa cuøng chia caân nhau (Lôïi hoøa ñoàng quaân): Veà taøi lôïi, vaät thöïc, ñoà duøng phaûi phaân chia cho caân nhau hay cuøng nhau thoï duïng, khoâng ñöôïc chieám laøm cuûa rieâng, hay giaønh phaàn nhieàu veà mình. Trong khi soáng chung, neáu coù ngöôøi ñem cho vaät thöïc, y phuïc, meàn chieáu, thuoác thang v.v... thì phaûi ñem quaân phaân taát caû, nghóa laø chia cho ñeàu nhau, khoâng vì tình rieâng, keû ít ngöôøi nhieàu, keû toát ngöôøi xaáu, nhöng phaûi laáy coâng baèng laøm troïng. Giöõ ñöôïc nhö theá, thì duø ôû chung nghìn ngöôøi cuõng vaãn hoøa vui. Traùi laïi, neáu vì tình tö, yù rieâng tham taøi ham lôïi thì duø chæ coù vaøi ba ngöôøi chung soáng vôùi nhau, cuõng khoâng theå hoøa ñöôïc. Trong xaõ hoäi sôû dó coù söï xung ñoät döõ doäi, phaân chia giai caáp, cuõng do vì thieáu söï “Lôïi hoøa ñoàng quaân” caû. Ngöôøi giaøu thì giaøu quaù, keû ngheøo thì ngheøo xô, keû dinh thöï nguy nga ruoäng ñaát coø bay thaúng caùnh, coù keû khoâng coù moät choøi tranh vaùch ñaát. Do ñoù, khoâng theå coù hoøa bình ñöôïc: ngöôøi voâ saûn xung ñoät vôùi keû höõu saûn,

nöôùc ngheøo ñoùi sanh söï vôùi nöôùc phuù cöôøng. Neáu nhaân loaïi thaâm hieåu raèng: cuoäc giaøu sang phuù quyù trong nhaân gian, nhö haït söông ñoïng treân caønh hoa, coâng danh vinh hieån treân ñôøi nhö boït nöôùc noåi treân maët bieån, thì chaéc söï cheânh leäch giöõa giaøu vaø ngheøo seõ bôùt ñi nhieàu laém, vaø nhaân loaïi seõ bôùt xung ñoät nhau hôn. Vôùi moät tinh thaàn bình ñaúng lôïi tha, töø bi cöùu khoå, vôùi moät trí hueä soi thaáu roõ söï voâ thöôøng, giaû taïm cuûa cuoäc ñôøi, Ñöùc Phaät ñaõ daïy: “Coù taøi lôïi, neân tuøy phaän chia sôùt cho nhau”, hay trieät ñeå hôn nöõa: “Lôïi hoøa ñoàng quaân.” Vaäy chuùng ta ñaõ laø Phaät töû, phaûi neân coá gaéng thöïc haønh cho ñöôïc lôøi daïy aáy.

C. KEÁT LUAÄN

Ñeå coù moät yù nieäm toång quaùt veà Luïc hoøa chuùng ta haõy oân laïi moät laàn nöõa, nhöõng yù chính trong 6 ñieàu chæ baûo cuûa ñöùc Phaät: 1) Haõy chung soáng vôùi nhau moät caùch hoøa hôïp, haõy chung löng ñaáu caät, ñuøm boïc nhau, chöù khoâng neân duøng voõ löïc ñeå ñaøn aùp nhau. 2) Haõy noùi naêng vôùi nhau moät caùch dòu daøng, hoøa nhaõ; neáu coù ñieàu gì thaéc maéc caàn baøn caõi, thì cuõng phaûi baøn caõi trong oân hoøa, leã ñoä. 3) Haõy nuoâi döôõng yù toát ñeïp ñoái vôùi nhau, haõy trau doài ñöùc hyû xaû; ñöøng bao giôø thuø hieàm, ganh tî nhau.

4) Haõy giöõ ñuùng giôùi luaät nhö nhau, haõy laáy kyû luaät laøm ñaàu. Voâ kyû luaät thì khoâng moät ñoaøn theå naøo coù theå toàn taïi ñöôïc. 5) Haõy giaûi baøy nhöõng söï hieåu bieát, nhöõng yù kieán cuûa mình cho ngöôøi chung quanh. Ngöôøi thoâng hieåu nhieàu, phaûi coù boån phaän chæ baøy cho ngöôøi haäu tieán vaø daét hoï ñi kòp mình. 6) Haõy chia ñoàng ñeàu taøi lôïi thu thaäp ñöôïc cho nhöõng ngöôøi cuøng soáng chung vôùi mình, ñeå moïi ngöôøi ñeàu ñöôïc thoûa maõn, vui vaày. Saùu ñieàu daïy treân ñaây, neáu chuùng ta thöïc hieän moät caùch trieät ñeå thì trong gia ñình, cha meï, vôï choàng, anh em, ñeàu ñöôïc hoøa thuaän yeân vui, gia nghieäp moãi ngaøy moät thònh ñaït; quoác gia ñöôïc huøng cöôøng thònh trò, theá giôùi hoøa bình an laïc. Rieâng veà trong giôùi Phaät töû chuùng ta, neáu aùp duïng ñuùng ñaén phaùp "Luïc hoøa", thì söï tu hoïc cuûa chuùng ta mau ñöôïc tieán boä, con ñöôøng giaûi thoaùt ñöôïc gaàn hôn, vaø caûnh giôùi Cöïc Laïc khoâng phaûi chæ laø moät öôùc voïng. Vaäy xin khuyeân caùc Phaät töû moãi ngöôøi sau khi hoïc hieåu roõ Luïc hoøa, phaûi thöïc haønh cho ñöôïc vaø khuyeân moïi ngöôøi thöïc haønh theo, ñeå cuøng höôûng haïnh phuùc chung. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ MÖÔØI TÒNH ÑOÄ DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Trong vuõ truï coù voâ löôïng theá giôùi, nhöng chæ coù theá giôùi Cöïc Laïc (Tònh ñoä) laø vui hôn heát.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:
I. Danh hieäu vaø caûnh trí coõi Tònh ñoä.
II.- Ñieàu kieän vaõng sanh veà coõi Tònh ñoä a) Tin Phaät
1) Ñöùc tin: b) Tin Phaùp c) Tin söùc mình
2) Laäp nguyeän vöõng vaøng
3) Laäp haïnh ñuùng theo chí nguyeän.
III.- Phaùp tu veà Cöïc laïc (Tònh ñoä)
1) Trì danh nieäm Phaät
2) Tham cöùu nieäm Phaät
3) Quaùn töôûng nieäm Phaät
4)Thaät töôùng nieäm Phaät
IV.- Söï quan heä cuûa nieäm Phaät trong luùc laâm chung
V.- Phaùp moân nieäm Phaät deã tu vaø keát quaû chaéc chaén
VI.- Lôïi ích nieäm Phaät
1) Nieäm Phaät seõ tröø ñöôïc nieäm chuùng sanh
2) Nieäm Phaät seõ tröø ñöôïc taâm buoàn raàu
VIII. Quyeát nghi
C.- KEÁT LUAÄN

Caûnh Tònh ñoä raát vui, phaùp moân Tònh ñoä deã tu, chaéc chaén ñöôïc vaõng sanh. Khuyeân Phaät töû neân chuyeân caàn nieäm Phaät.

BAØI THÖÙ MÖÔØI TÒNH ÑOÄ A. MÔÛ ÑEÀ:

Trong vuõ truï coù voâ löôïng theá giôùi

Nhö Ñöùc Phaät ngaøy xöa ñaõ daïy vaø caùc nhaø khoa hoïc ngaøy nay ñaõ xaùc nhaän, trong vuõ truï naøy coù haèng haø sa soá theá giôùi. Moãi ñeâm, chuùng ta ngöôùc maët leân voøm trôøi, bao nhieâu ngoâi sao laáp laùnh hay lu môø xa tít, hieän ra tröôùc maét ta ñaây laø bao nhieâu theá giôùi. Ngay moät daõy ngaân haø vôùi nhöõng ñaùm traéng lôø môø nhö maây baïc ñoù, cuõng ñaõ chöùa ñöïng haøng trieäu theá giôùi roài. Huoáng chi trong vuõ truï, ñaâu phaûi chæ moät daõy ngaân haø, maø coù maáy ngaøn daõy nhö theá. Caùi phaàn chuùng ta thaáy ñöôïc moãi ñeâm, maëc duø khoâng theå ñeám heát, chæ môùi laø phaàn raát nhoû so vôùi vuõ truï meânh moâng maø ta khoâng theå thaáy ñöôïc. Trong kinh thöôøng daïy: “Phöông Ñoâng coù voâ soá theá giôùi nhö caùt soâng Haèng, maø phöông Taây, phöông Nam, phöông Baéc cuõng nhö theá.” (Kinh Di-ñaø). Nhöng chæ coù theá giôùi Cöïc Laïc (Tònh ñoä) laø vui hôn caû.

Trong bao nhieâu theá giôùi aáy, coù theá giôùi oâ ueá, coù theá giôùi thanh tònh, coù theá giôùi ñau khoå, coù theá giôùi an vui, coù theá giôùi môùi thaønh hình, coù theá giôùi saép tieâu

dieät, coù theá giôùi thieân veà vaät chaát, coù theá giôùi troïng veà tinh thaàn. Theo lôøi Ñöùc Phaät Thích Ca daïy, thì trong voâ löôïng theá giôùi aáy, chæ coù theá giôùi Cöïc Laïc hay Tònh ñoä cuûa Ñöùc Phaät A Di Ñaø laø vui hôn caû. Hoâm nay chuùng toâi xin trình baøy veà theá giôùi Cöïc Laïc aáy, theo nhö lôøi Ñöùc Phaät Thích Ca ñaõ daïy.

B. CHAÙNH ÑEÀ

I. DANH HIEÄ U VAØ CAÛ N H TRÍ COÕ I CÖÏ LAÏ C HAY TÒNH ÑOÄ Moät hoâm nhìn thaáy Ñöùc Phaät Thích Ca, dung maïo khaùc laï, voâ cuøng hoan hyû, Ngaøi A Nan môùi hoûi Phaät: - Hoâm nay taïi sao dung maïo cuûa Phaät laïi khaùc hôn ngaøy thöôøng? Phaät daïy raèng: Ta caûm nhôù Ñöùc Phaät A Di Ñaø, muoán nhaéc ñeán nhaân ñòa cuûa Ngaøi, ñeå chæ daïy cho chuùng sanh phaùp moân tu Tònh ñoä. Ngaøi daïy raèng: Töø coõi Ta-baø naøy höôùng veà phía taây, hôn möôøi muoân öùc coõi, coù moät theá giôùi goïi laø Cöïc Laïc hay Tònh ñoä. ÔÛ nöôùc ñoù coù Ñöùc Phaät hieäu laø A Di Ñaø, Ngaøi thöôøng thuyeát phaùp. Caûnh giôùi ôû nöôùc thanh tònh aáy, voâ cuøng ñeïp ñeõ, xaùn laïn vui töôi, phong caûnh caû toaøn coõi nhö laø moät vöôøn hoa vó ñaïi

vôùi nhöõng haøng caây ngay ngaén, nhöõng töôøng hoa, nhöõng daây leo ruõ xuoáng nhö maøu gaám, nhö luïa laø; coù nhöõng hoà nöôùc chöùa ñaày nhöõng thöù nöôùc coù taùm coâng ñöùc. Ñaùy hoà laùt baèng caùt vaøng; trong coù nhöõng hoa sen lôùn baèng baùnh xe, ñuû maøu saéc, höông toûa thôm ngaùt, vaø coù haøo quang ñeïp ñeõ: heã hoa maøu xanh, thì phaùt ra haøo quang xanh; hoa maøu traéng, thì phaùt ra haøo quang traéng; hoa maøu hoàng, thì phaùt ra haøo quang hoàng... Ñöôøng saù caàu coáng, ñeàn ñaøi, ñieän caùc ôû coõi Tònh ñoä ñeàu laøm baèng ngoïc vaøng chaâu baùu, voâ cuøng quyù giaù. Chim choùc ôû ñaây laø nhöõng thöù chim baùu,

nhö baïch haïc, khoảng töôùc, anh voõ, xaù-lôïi, ca-laêng-taàn-giaø v.v... nhöõng thöù chim naøy, ngaøy ñeâm saùu thôøi, hoùt ra nhöõng thöù tieáng phaùp vi dieäu, hoøa laãn trong nhöõng ñieäu nhaïc thieâng, laøm cho ai nghe ñeán, cuõng phaûi lieàn phaùt taâm hoan hyû nieäm Phaät. Caùc loaøi chim do Ñöùc Phaät A Di Ñaø bieán hoùa ra ñeå thuyeát phaùp cho chuùng sinh nghe. Chaúng nhöõng chim bieát noùi phaùp, maø cho ñeán nöôùc chaûy, gioù thoåi caây reo ñeàu laø nhöõng lôøi thuyeát phaùp vi dieäu, ai nghe cuõng ñeàu phaùt taâm nieäm Phaät, nieäm Phaùp, nieäm Taêng. ÔÛ ñaáy, khoâng bao giôø coù boùng toái, vì nhôø haøo quang cuûa Phaät phaùt ra, saùng choùi luoân luoân. Caûnh giôùi trang nghieâm, huy hoaøng, xinh ñeïp nhö theá laø do söùc ñaïi nguyeän cuûa Ñöùc Phaät A Di Ñaø, caùc baäc Boà Taùt vaø Thaùnh chuùng toaøn laø baäc Thöôïng thieän hoïp thaønh.

Trong hoaøn caûnh thuaän tieän, vui töôi nhö theá neân taát caû moïi ngöôøi ôû ñaáy, ai cuõng tinh taán tu haønh vaø deã ñöôïc thaønh ñaïo nghieäp. II. NHÖÕNG ÑIEÀU KIEÄN ÑEÅ VAÕNG SANH VEÀ COÕI TÒNH ÑOÄ Muoán ñöôïc sanh veà coõi Tònh ñoä, tröôùc tieân caàn phaûi ñuû ba ñieàu kieän sau ñaây: 1.- Ñöùc tin chaéc chaén: Trong Kinh Hoa Nghieâm coù noùi: “Tin laø meï caùc coâng ñöùc. Tin coù theå thaønh töïu quaû boà ñeà.” Loøng tin coù ba khía caïnh: a) Tin Phaät laø ñaáng saùng suoát töø bi cöùu khoå moïi loaøi. Vì muoán cöùu ñoä chuùng sanh mau heát khoå sanh töû, neân Ngaøi môùi chæ baøy caûnh Tònh ñoä cuûa Phaät A Di Ñaø laø moät caûnh coù thaät. b) Tin giaùo phaùp cuûa Phaät noùi ra laø ñuùng ñaén chôn thaät, daïy chuùng ta phaûi nhaát taâm nieäm Phaät, caàu vaõng sanh veà caûnh giôùi cuûa Phaät A Di Ñaø. Chuùng ta tin chaéc theo giaùo phaùp cuûa Ngaøi maø tu haønh thì seõ ñöôïc thaønh coâng. c) Tin ôû nôi söùc maïnh cuûa mình. Neáu ta thaät taâm tin chaéc: ta laø Phaät seõ thaønh, nhaát taâm trì nieäm danh hieäu Phaät, quyeát chaéc seõ ñöôïc vaõnh sanh coõi Tònh ñoä. 2.- Laäp nguyeän vöõng vaøng: Nguyeän laø yù muoán toát ñeïp. Laäp nguyeän vöõng vaøng nghóa laø thieát tha mong muoán, laäp chí nguyeän

khoâng thoái chuyeån, quyeát sinh veà Cöïc Laïc, duø coù gaëp bao trôû ngaïi gian lao, khoå sôû. Phaûi coù taám loøng thieát tha, khoâng giôø phuùt naøo xao laõng yù muoán ñöôïc veà gaàn Phaät A Di Ñaø, nhö con ñi xa thieát tha ñöôïc veà gaëp meï. Trong moïi coâng vieäc lôùn lao, chí nguyeän laø quan troïng. Khoâng coù chí nguyeän, thì khoâng coù gì thaønh töïu ñöôïc caû. Moät nhaø vaên ñaõ vieát raát ñuùng: “Ñöôøng ñi khoù, khoâng khoù vì ngaên soâng caùch nuùi, maø khoù vì loøng ngöôøi ngaïi nuùi e soâng.” Ngöôøi coù chí nguyeän, nhö thuyeàn coù laùi, nhö ngöïa coù cöông. Töø vieäc ñôøi cho ñeán vieäc ñaïo, muoán thaønh coâng, ñieàu caàn yeáu laø laäp chí nguyeän cho vöõng vaøng. 3.- Thöïc haønh theo ñuùng chí nguyeän: Ñaõ coù chí nguyeän roài, phaûi thöïc haønh theo ñuùng chí nguyeän. Thöïc haønh ôû ñaây laø luoân luoân trì nieäm danh hieäu Phaät A Di Ñaø, nieäm luoân luoân trong khi ñi ñöùng, naèm ngoài, cho ñeán “nhaát taâm baát loaïn.” Toùm laïi, ñieàu kieän tieân quyeát ñeå vaõng sanh veà theá giôùi Cöïc Laïc cuûa Phaät A Di Ñaø, khoâng coù gì khoù khaên, cuõng khoâng coù gì boù buoäc laém, maø traùi laïi, baát luaän ai, sang heøn, giaøu ngheøo, trí thöùc hay thieáu hoïc ñeàu coù theå coù ñöôïc. Ñoù laø: Coù ñöùc tin maïnh meõ, laäp nguyeän vöõng vaøng, thöïc haønh theo ñuùng chí nguyeän.

Coù ñuû ba yeáu toá Tín, Haïnh, Nguyeän, laø coù theå böôùc leân ñöôøng ñi ñeán coõi Cöïc Laïc. Cuoäc haønh trình aáy coù theå chaäm, coù theå mau, coù theå khoù khaên, coù theå deã daøng, nhöng ai ñaõ coù ñuû ba ñieàu kieän aáy, thì theá naøo

cuõng ñeán ñích, Ñöùc Phaät A Di Ñaø luùc naøo cuõng saün saøng chôø ñôïi ñeå ñoùn tieáp chuùng ta, nhö meï chôø con ñi xa veà. Nhöng neáu meï chôø con maø con khoâng nhôù meï, khoâng muoán quay veà, thì maëc duø coù gaàn nhau ñi nöõa, cuõng chaúng khaùc gì hai ngöôøi xaây löng laïi vôùi nhau maø ñi, moät ngöôøi ñi veà phöông Nam, moät ngöôøi ñi veà phöông Baéc, caøng ñi caøng xa, khoâng theå gaëp nhau ñöôïc nöõa. Traùi laïi, neáu con nhôù meï, moät loøng muoán gaëp meï, trong luùc meï cuõng ñang nhôù vaø chôø ñôïi con thì, cuõng nhö hai ngöôøi höôùng veà nhau maø ñi, moät ngöôøi ôû phöông Taây ñi veà phöông Ñoâng, moät ngöôøi ôû phöông Ñoâng ñi veà phöông Taây, maëc duø coù caùch xa muoân truøng, theá naøo cuõng seõ gaëp nhau. Ta tin coù Phaät A Di Ñaø, ta quyeát chí veà coõi Phaät A Di Ñaø, ta quyeát taâm thöïc hieän chí nguyeän aáy, thì maëc duø coõi Cöïc Laïc caùch xa möôøi muoân öùc coõi, khi laâm chung, ta cuõng seõ ñöôïc Ñöùc Phaät A Di Ñaø vaø Thaùnh chuùng hieän ra ñeå tieáp ñoä ta veà coõi aáy. III. PHAÙP TU VEÀ CÖÏC LAÏC (TÒNH ÑOÄ)

Phöông phaùp tu veà Cöïc Laïc coù nhieàu loái, nhöng khoâng ngoaøi caùc phaùp nieäm Phaät. Ñaây löôïc keå boán phaùp nieäm Phaät: 1.- Trì danh nieäm Phaät: Trì danh nieäm Phaät töùc laø giöõ moät loøng nhôù nghó danh hieäu Phaät, laø nieäm "Nam moâ A Di Ñaø Phaät." Khi ñi, ñöùng, naèm, ngoài, aên, uoáng cuõng nieäm. Nieäm

töø buoåi mai khi môùi thöùc daäy, cho ñeán buoåi toái, tröôùc khi ñi nguû. Nieäm suoát caû ngaøy khoâng xen hôû. Khi gaàn ñi nguû, ngoài xeáp baèng baùn-giaø hay kieát-giaø, chaép tay maø nguyeän raèng: "Con tin lôøi cuûa ñöùc Phaät A Di Ñaø, giöõ moät loøng nieäm danh hieäu Ngaøi, nguyeän ñôøi naøy bao nhieâu toäi chöôùng thaûy ñeàu tieâu saïch, ñeán khi laâm chung ñöôïc Phaät vaø caùc vò Boà Taùt ñeán tieáp daãn con veà Cöïc Laïc."

2. Tham cöùu nieäm Phaät: Phaùp nieäm Phaät töông tôï phaùp trì danh, nhöng maø coù khaùc, nghóa laø moâi mieäng khoâng ñoäng, nieäm khoâng ra tieáng, maø trong tö töôûng coù nieäm Phaät. Khi nieäm coù tieáng thì xeùt tieáng aáy töø ñaâu maø sanh ra. Ñeán khi heát nieäm khoâng nghe nöõa, thì xeùt tieáng aáy xem noù ñi vaøo choã naøo. Xeùt cho bieát choã sinh ra, choã trôû veà laø ñaõ ñöôïc moät phaàn coâng phu khaù cao roài, cöù giöõ nhö theá maø nieäm, ñöøng cho taùn loaïn, thì chaéc coù ngaøy minh taâm kieán taùnh.

3. Quaùn töôûng nieäm Phaät: Laø quaùn töôûng hình dung Ñöùc Phaät A Di Ñaø ôû tröôùc maét ta, mình cao moät tröôïng saùu thöôùc, ñöùng treân hoa sen, vaø quaùn thaân ta cuõng ngoài treân hoa sen, chaép tay haàu Phaät. Phaät thaáy ta, ta thaáy Phaät. Quaùn nhö theá laâu ngaøy, ñi, ñöùng, naèm, ngoài, nhaém maét, môû maét ñeàu thaáy Phaät, töùc laø phaùp quaùn ñaõ thuaàn thuïc.

4. Thaät töôùng nieäm Phaät: Thaät töôùng nieäm Phaät laø nieäm Phaät hôïp vôùi chaân taâm. Vì taát caû caùc phaùp ñeàu do taâm bieán hieän, bôûi taâm bieán hieän, neân töôùng ñeàu laø hö voïng (phaøm sôû höõu töôùng, giai thò hö voïng), duy coù chaân taâm laø chaân thaät, khoâng sinh, khoâng dieät; khoâng khöù, khoâng lai, xöa nay thanh tònh bình ñaúng nhö nhö, khoâng hö voïng, khoâng bieán dieät, cho neân môùi goïi laø thaät töôùng. Ba phaùp nieäm Phaät tröôùc thuoäc veà söï, coù taùnh caùch tieäm tu vaø tieäm quaùn. Ñeán phaùp thöù tö naøy, laø thuoäc veà lyù taùnh, cao sieâu hôn caû. Nieäm Phaät ñeán ñaây, môùi hoaøn toaøn roát raùo, môùi ngoä taùnh mình laø Phaät A Di Ñaø, taâm mình laø caûnh Tònh ñoä. Nhöng chuùng ta phaûi luoân luoân nhôù raèng: nhôø coù söï môùi hieån ra lyù. Tröôùc heát cuõng do Trì danh nieäm Phaät, Quaùn töôûng nieäm Phaät v.v... nhôø loái duïng coâng tu ba phaùp tröôùc, ñeán luùc thuaàn thuïc khoâng coøn thaáy coù mình laø ngöôøi nieäm Phaät vaø Phaät laø moät vò mình nieäm, chæ coøn coù moät chôn taùnh vöøa yeân laëng, vöøa chieáu soi khoâng naêng, khoâng sôû, khoâng bæ, khoâng thöû, khoâng höõu, khoâng voâ. Choã naøy chính nhö trong Kinh Töù Thaäp Nhò Chöông, Phaät noùi: “Nieäm ñeán choã voâ nieäm”; hay trong kinh Di-Ñaø noùi: “Ñöôïc nhaát taâm baát loaïn.” IV. SÖÏ QUAN HEÄ CUÛA NIEÄM PHAÄT TRONG LUÙC LAÂM CHUNG Theo quan nieäm sai laàm cuûa phaàn ñoâng, thì khi oâng baø cha meï cheát, con chaùu phaûi khoùc cho nhieàu môùi

laø coù hieáu. Nhieàu gia ñình laïi coøn thueâ ngöôøi ñeán “khoùc möôùn” ñeå cho “raäm ñaùm.” Theo Ñaïo Phaät thì traùi laïi, luùc oâng baø cha meï cheát, maø con chaùu khoùc loùc nhieàu, laøm oàn, roái loaïn taâm thaàn ngöôøi saép cheát laø con chaùu baát hieáu. Thaät theá, phuùt quan troïng aáy caàn ñeå cho ngöôøi saép laâm chung ñöôïc yeân tónh, ñöøng laøm cho hoï ñoäng taâm, caûm xuùc quaù maø khoù lìa boû coõi ñôøi. Moät ñieàu quan troïng nöõa laø, khi gaàn laâm chung, bieát raèng khoâng theå soáng ñöôïc, caùc traàn duyeân neân buoâng boû, ñöøng meán tieác cuûa caûi, nhaø cöûa ñeïp, con chaùu ngoan. Loøng quyeán luyeán aáy laøm cho ngöôøi saép töø traàn khoù vaõng sanh. Trong saùch coù ví duï: nhö con coø bò con ngao keïp mieäng laïi, maëc duø coù ñuû caùnh quaït maïnh, maø khoâng theå bay leân ñöôïc. Neân nhôù raèng trong caùc nghieäp nhaân, caän töû nghieäp (nghieäp tröôùc khi laâm chung) laø coù moät maõnh löïc raát lôùn trong söï ñaàu thai. Neáu coøn taâm nieäm tham lam meán tieác, thì bò luaân hoài trôû laïi, ñeå giöõ gìn cuûa caûi, vaø keát duyeân laøm tình nghóa aùi aân nöõa, maõi maõi sanh töû luaân hoài khoâng döùt. Vaäy trong phuùt laâm chung, ngöôøi ñöông söï caàn coù taâm hoàn thanh thoaùt, khoâng luyeán tieác ñau khoå, maø traùi laïi, phaûi thieát tha caàu sinh Tònh ñoä. Coøn nhöõng ngöôøi thaân thuoäc thì phaûi traùnh söï khoùc loùc, níu keùo ngöôøi saép töø traàn vaø phaûi hoä nieäm heát söùc thaønh taâm, ñeå vong linh ngöôøi laâm chung ñöôïc nheï nhaøng sieâu thoaùt.

V. PHAÙP MOÂN NIEÄM PHAÄT DEÃ TU VAØ CHAÉC CHAÉN COÙ KEÁT QUAÛ

Ñaïo Phaät coù muoân ngaøn phaùp moân, töïu trung coù phaùp moân nieäm Phaät laø deã tu hôn caû. Caùc phaùp moân khaùc nhö con moït ñuïc oáng tre töøng maét

maø leân, coøn phaùp moân nieäm Phaät nhö con moït ñuïc ngay mình tre maø ra. Hai phöông phaùp ñeàu ñöa con moït ra khoûi oáng tre caû, nhöng phöông phaùp sau keát quaû mau choùng hôn phöông phaùp tröôùc. Coå nhaân daïy: “Ngöôøi tu Thieàn maø khoâng tu Tònh ñoä (nieäm Phaät) thì möôøi ngöôøi laàm heát chín. Ngöôøi tu Tònh ñoä maø khoâng tham Thieàn, muoân ngöôøi tu, muoân ngöôøi ñöôïc vaõnh sanh (neáu nhaát taâm). Nieäm Phaät coù caû tham thieàn nhö coïp ñaõ coù söùc maïnh, laïi coøn moïc theâm söøng.” Nghóa laø loái tu nieäm Phaät ñaõ chaéc chaén roài, maø coøn tham thieàn, laïi caøng chaéc chaén hôn nöõa. Coøn ngöôøi khoâng tu Thieàn, maø cuõng khoâng tu Tònh ñoä, thì nhö naèm göôøng saét noùng, vaø oâm truï ñoàng; nghóa laø khoâng tu moân naøo, cöù taïo ñieàu aùc, thì phaûi ñoïa vaøo ñòa nguïc, chòu haønh phaït khoå sôû. Moät phen ñeå maát thaân ngöôøi roài, khoù maø trôû laïi ngöôøi ñöôïc.

VI. DAÃN CHÖÙNG

Phaùp moân nieäm Phaät, chaéc chaén ñöôïc keát quaû myõ maõn nhö yù muoán. Kinh Di-ñaø, Kinh Thaäp Luïc Quaùn, Kinh Hoa Nghieâm, Kinh Phöông Ñaúng v.v... ñeàu taùn thaùn phaùp moân nieäm Phaät.

Caùc vò Boà Taùt cuõng ñeàu tu phaùp moân nieäm Phaät. Nhö ngaøi Vaên Thuø Boà Taùt, trong baøi keä phaùt nguyeän, coù noùi: “Nguyeän ngaõ laâm duïc maïng chung thôøi, taän töø nhöùt thieát chö chöôùng ngaïi, dieän kieán bæ Phaät A Di Ñaø, töùc ñaéc vaõng sanh An Laïc quoác.” (Nghóa laø: Nguyeän khi toâi laâm chung, döùt töø caùc ñieàu ngaên ngaïi, thaáy ñöùc A Di Ñaø tröôùc maét, lieàn ñöôïc vaõng sanh veà coõi An Laïc). Ngaøi Phoå Hieàn, ngaøi Maõ Minh, ngaøi Long Thoï, ngaøi Voâ Tröôùc, ngaøi Thieân Thaân beân Töôùng toâng, ngaøi Trí Giaû Ñaïi sö beân Thieân Thai toâng, ngaøi Hieàn Thuû beân Hieàn Thuû toâng, vaø coøn nhieàu vò Toå sö khaùc cuõng chuyeân nieäm Phaät caàu vaõng sanh Cöïc Laïc. Phaùp moân nieäm Phaät coù söï linh nghieäm roõ raøng. Nhö ôû Trung Hoa, ngaøi Hueä Vieãn laäp hoäi Lieân Xaõ, chuyeân tu phaùp moân nieäm Phaät, ba laàn thaáy Phaät, khi laâm chung, bieát tröôùc ngaøy giôø vaõng sanh. Taïi Vieät Nam, ngaøi Nhaát Ñònh chuøa Töø Hieáu, ngaøi Töôøng Vaân (ôû Hueá), ngaøi Hoøa Thöôïng Teá Xuyeân (ôû Haø Nam) ñeàu bieát tröôùc ngaøy thò tòch. Chaúng nhöõng caùc ngaøi xuaát gia, maø beân haøng cö só nhö oâng chuû Thôøi (Gia Ñònh), oâng Phoù Kinh ôû Nam Ñònh (Baéc Vieät) v.v... cuõng bieát tröôùc ngaøy seõ laâm chung. Phaùp nieäm Phaät coøn coù nhieàu linh nghieäm laï thöôøng khaùc nöõa, khoâng theå keå xieát ñöôïc.

VII. LÔÏI ÍCH CUÛA NIEÄM PHAÄT TRONG ÑÔØI SOÁNG HIEÄN TIEÀN Nieäm Phaät coù nhieàu lôïi ích, khoâng nhöõng ñôøi sau ñöôïc vaõng sinh veà coõi Phaät, laø lôïi ích chính, maø hieän taïi cuõng coù nhieàu lôïi ích thieát thöïc. 1. Nieäm Phaät seõ töø ñöôïc nieäm chuùng sinh: Nieäm chuùng sinh töùc laø nhôù nghó ñeán nhöõng ñieàu xaáu xa nhö tham, giaän, kieâu caêng... Do nhöõng ñieàu nhôù nghó aáy maø lôøi noùi hay vieäc laøm ñeàu vöông mang toäi loãi. Neáu ta nieäm Phaät, thì taâm trí khoâng coøn nhôù nghó ñeán nhöõng ñieàu xaáu xa, mieäng vaø thaân khoâng taïo ra nghieäp aùc, nghóa laø ta dieät ñöôïc nieäm chuùng sinh. Moät giôø nieäm Phaät, laø moät giôø

bôùt nieäm chuùng sinh; moät ngaøy, moät thaùng, moät naêm, moät ñôøi chuyeân nieäm Phaät, laø moät ngaøy, moät thaùng, moät naêm, moät ñôøi traùnh ñöôïc ñieàu aùc vaø laøm ñöôïc vieäc laønh. 2.- Nieäm Phaät seõ tröø ñöôïc taâm buoàn phieàn: Trong nhöõng luùc buoàn phieàn ñau khoå, nhö khi gaëp caûnh con caùi bieät ly, vôï choàng xa caùch, nhaø cöûa tieâu tan v.v... neáu ta nieäm Phaät, thì buoàn phieàn ñau khoå seõ tieâu tan. Vì sao vaäy? Vì moät khi ta nhôù nghó ñeán Phaät A Di Ñaø, ñeán caûnh giôùi cuûa Ngaøi, thì khoâng coøn baän taâm nghó ñeán nhöõng noãi nieàm rieâng cuûa ta nöõa. Nieäm Phaät ñoåi ñöôïc nieäm phieàn naõo laø theá. Neáu nieäm Phaät taêng thì nieäm phieàn naõo phaûi giaûm. Cho neân coå ñöùc coù noùi: “Moät caâu nieäm Phaät giaûi oan khieân.”

Toùm laïi, saùu chöõ Nam moâ A Di Ñaø Phaät, coù lôïi ích raát nhieàu vaø thieát thöïc laø laøm tieâu tan ñöôïc phieàn naõo nghieäp chöôùng. Neáu ngöôøi khoâng tin coù nöôùc Cöïc Laïc, coù Phaät A Di Ñaø maø nieäm Phaät, cuõng vaãn coù lôïi ích nhieàu. VIII. QUYEÁT NGHI 1. Coù ngöôøi hoûi raèng: - Phaät coù voâ soá, vì sao chæ nieäm Phaät A Di Ñaø? Traû lôøi: - Taát caû chö Phaät ñeàu ñoàng moät theå taùnh chôn nhö bình ñaúng. Nieäm Phaät A Di Ñaø töùc laø nieäm taát caû chö Phaät. Ví nhö trong moät caên phoøng roäng, quanh töôøng coù treo traêm caùi göông, ta chæ ñöùng soi vaøo moät taám göông, maø caû traêm taám göông ñeàu phaûn chieáu hình aûnh ta. 2. Laïi coù ngöôøi hoûi: - Phaät ñaõ coù khaép nôi, thì caûnh Phaät cuõng coù khaép nôi. Taïi sao khoâng nieäm Ñoâng phöông Phaät, Nam phöông Phaät, maø chæ caàu veà Taây phöông Cöïc Laïc? Traû lôøi: - Ñuùng laø coõi Phaät ôû ñaâu cuõng coù, muoán caàu veà coõi naøo cuõng ñöôïc, nhöng chuùng ta chæ caàu veà Taây phöông Phaät, vì hai lyù do: a) Caûnh Cöïc Laïc Taây phöông laø caûnh maø nhôø ñöùc

Phaät Thích Ca giôùi thieäu, chuùng ta bieát roõ hôn caû. Ñeán moät caûnh giôùi maø ta ñaõ coù yù nieäm bao giôø cuõng hôn laø ñeán moät nôi ta coøn xa laï, khoâng roõ bieát gì caû. b) Ta chuyeân töôûng nieäm moät caûnh giôùi nhaát ñònh, thì taâm seõ ñöôïc duy nhaát. Neáu hoâm nay nieäm caûnh giôùi naøy, hoâm sau nieäm caûnh giôùi khaùc, thì taâm seõ taùn loaïn, yù nieäm khoâng ñöôïc taäp trung. Cuõng nhö nhieàu ngaû thì deã laïc. Baén teân phaûi nhaém vaøo moät ñích nhaát ñònh, môùi hy voïng truùng. Tu phaùp moân nieäm Phaät coát nhaát laø ñöôïc “nhaát taâm baát loaïn.”

C. KEÁT LUAÄN Phaùp moân nieäm Phaät laø moät phaùp moân deã tu haønh hôn caû. Nieäm Phaät khoâng phaûi hao coâng nhoïc söùc, khoù khaên. Ngöôøi trí thöùc, keû ñi buoân, ngöôøi laøm ruoäng, keû thôï thuyeàn, baát luaän ôû ñaâu vaø luùc naøo, ñeàu coù theå nieäm ñöôïc caû. Phaùp moân nieäm Phaät ñaõ deã tu maø laïi coù keát quaû chaéc thaät, vieân maõn laø vaõng sanh veà Taây phöông Cöïc laïc. Song muoán coù keát quaû, ñieàu kieän tieân quyeát laø phaûi coù: Tín, Haïnh, Nguyeän ñaày ñuû; phaûi coù söï, lyù vieân dung, khoâng neân chaáp söï boû lyù, hay chaáp lyù boû söï. Coát yeáu laø phaûi nieäm ñeán nhaát taâm baát loaïn, caàu sanh veà Cöïc Laïc, khoâng coøn khoå: sanh, giaø, beänh, cheát nöõa. Chuùng ta ñaõ troùt sinh ra ôû coõi ñôøi naøy, ai laïi khoâng bieát coù thaân laø khoå, duø coù vui ñi nöõa, cuõng chæ

vui trong choác laùt, maø caùi khoå laïi ñeo ñuoåi theo luoân,

nhö hai baùnh xe laên theo sau chaân con boø. Vaäy chuùng ta neân chuyeân caàu nieäm Phaät, ñeå sôùm ñöôïc giaûi thoaùt. Saùch coù caâu: “Maïc ñaõi laõo lai phöông nieäm Phaät. Coâ phaàn ña thò thieáu nieân nhaân.” Nghóa laø: Chôù ñôïi ñeán giaø môùi nieäm Phaät; trong nghóa ñòa, thieáu chi moà cuûa haøng thieáu nieân. Vì vaäy, trong giôø phuùt coøn maïnh khoûe, chuùng ta phaûi chuyeân caàn nieäm Phaät. Bieát voâ thöôøng coøn kieân taâm chôø ñôïi chuùng ta cho ñeán ngaøy mai chaêng?

NAM MOÂ A DI ÑAØ PHAÄT HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ MÖÔØI MOÄT
LÖÔÏC SÖÛ ÑÖÙC PHAÄT A DI ÑAØ
VAØ 48 ÑAÏI NGUYEÄN
DAØN BAØI
A.- MÔÛ ÑEÀ
Phaät töû tu phaùp moân nieäm Phaät caàn phaûi bieát lai lòch vaø haïnh nguyeän cuûa Ñöùc Phaät
A Di Ñaø.
I.- Giaûi nghóa danh hieäu “A DI ÑAØ.”
II.- Löôïc söû: Ñöùc Phaät A Di Ñaø:
1) Con cuûa Ñöùc Ñaïi Thoâng Trí Thaéng, theo kinh Phaùp Hoa.
2) Tyø-kheo quaùn baïch haøo cuûa Ñöùc
B.- CHAÙNH Phaät Khoâng Vöông, theo kinh Quaùn
ÑEÀ: Phaät Tam Muoäi Haûi.
3) Voâ Traùnh Nieäm Chuyeån Luaân Vöông, theo Kinh Bi Hoa.
4) Kieàu Thi Ca laø con cuûa Nguyeät Thöôïng
Luaân Vöông boû ngoâi baùu xuaát gia, tu chöùng Phaät quaû.
III- 48 Ñaïi nguyeän cuûa Phaät A Di Ñaø
C.- KEÁT LUAÄN
Nhaân ñaïi haïnh nguyeän cuûa Phaät A Di Ñaø, do nhôø Phaät Thích Ca chæ daïy.
Khuyeân Phaät töû noi theo göông Phaät, nguyeän ñoä chuùng sanh.
BAØI THÖÙ MÖÔØI MOÄT LÖÔÏC SÖÛ ÑÖÙC PHAÄT A DI ÑAØ VAØ 48 ÑAÏI NGUYEÄN
A.MÔÛ ÑEÀ: Caây coù coäi, nöôùc coù nguoàn. Phaät töû chuùng ta phaàn nhieàu tu phaùp moân nieäm Phaät ñeå caàu sanh veà Tònh ñoä (Cöïc Laïc) thì phaûi hieåu bieát lòch söû cuûa ñöùc Phaät A Di Ñaø theá naøo, vaø 48 lôøi nguyeän ra sao. Ñöùc Phaät A Di Ñaø coù coâng ñöùc raát lôùn vaø haïnh nguyeän raát quaûng ñaïi. Ngaøi coù nhaân duyeân hoùa ñoä chuùng sanh ôû theá giôùi Ta-baø naøy raát nhieàu. Muoán cho chuùng sanh coõi naøy vöôït khoûi kieáp laàm than cuûa nhöõng caùi khoå, sanh, giaø, beänh, cheát, neân Ñöùc Phaät Thích Ca noùi roõ nhaân ñòa haïnh nguyeän cuûa Phaät A Di Ñaø vaø khai thò phaùp moân Tònh ñoä tu haønh raát deã daøng. Töø thöôïng löu trí thöùc ñeán haïng daân thöôøng, neáu ai chuyeân tu, cuõng ñeàu ñöôïc vaõng sanh caû.

B. CHAÙNH ÑEÀ: I. GIAÛI NGHÓA DANH HIEÄU “A DI ÑAØ" A Di Ñaø laø dòch aâm chöõ Amita. Haùn dòch nghóa laø Voâ löôïng thoï vaø Voâ löôïng quang. Voâ löôïng thoï nghóa laø tuoåi soáng laâu khoâng coù soá löôïng; Voâ löôïng quang, laø Ngaøi coù haøo quang saùng suoát khoân löôøng.

II. LÖÔÏC SÖÛ TU NHAÂN VAØ CHÖÙNG QUAÛ CUÛA ÑÖÙC PHAÄT A DI ÑAØ Choã nhaân ñòa cuûa Ñöùc Phaät A Di Ñaø ôû kieáp tröôùc raát nhieàu, khoâng theå keå xieát, nay löôïc noùi 4 kieáp nhö sau: 1. Kinh Dieäu Phaùp Lieân Hoa ôû Phaåm Thí duï, Hoùa thaønh coù cheùp: “Ñöùc Phaät A Di Ñaø, kieáp tröôùc laø con cuûa Ñöùc Ñaïi Thoâng Trí Thaéng Nhö Lai. Ngaøi nhôø coâng ñöùc thöôøng giaûng Kinh Phaùp Hoa cho chuùng sanh nghe, neân thaønh Phaät hieäu laø A Di Ñaø, ôû coõi Taây phöông Cöïc Laïc.” 2. Kinh Quaùn Phaät Tam Muoäi Haûi, cheùp: “Ñôøi quaù khöù Ngaøi laøm Tyø-kheo, chaêm loøng kính leã quaùn töôûng töôùng loâng maøy traéng cuûa ñöùc Phaät Khoâng Vöông, neân ñöôïc thoï kyù laø Phaät hieäu laø A Di Ñaø.” 3. Kinh Bi Hoa cheùp: “Ñôøi quaù khöù haèng haø sa kieáp tröôùc, Ngaøi laø vua Chuyeån Luaân teân laø Voâ Traùnh Nieäm. Ngaøi coù moät quan Ñaïi Thaàn teân laø Baûo Haûi, raát giaøu loøng tín ngöôõng. Moät hoâm vua nghe Ñöùc Phaät Baûo Taïng ñeán thuyeát phaùp taïi vöôøn Dieâm Phuø ôû gaàn beân thaønh, Ngaøi vôùi quan Ñaïi thaàn Baûo Haûi lieàn ñeán nghe vaø raát haøi loøng. Vua phaùt taâm thænh Phaät vaø ñaïi chuùng vaøo vöông cung cuùng döôøng troïn ba thaùng ñeå caàu phuùc baùu.

“Ñöùc Phaät khuyeân vua neân phaùt Boà-ñeà taâm caàu ñaïo Voâ thöôïng chaùnh ñaúng chaùnh giaùc. “Khi ñoù Ñöùc Phaät Baûo Taïng lieàn phoùng haøo quang saùng ngôøi, soi khaép caû theá giôùi cuûa chö Phaät möôøi phöông, cho chuùng hoäi ñoàng thaáy. Baûo Haûi ñaïi thaàn lieàn taâu vôùi vua Voâ Traùnh Nieäm: Nay Beä haï nhôø oai thaàn cuûa Phaät, ñöôïc thaáy caùc theá giôùi, vaäy Beä haï muoán caàu laáy theá giôùi naøo? “Vua ñaûnh leã Phaät, quyø goái chaép tay phaùt lôøi ñaïi nguyeän, caàu xin sau khi tu haønh thaønh Phaät, quoác ñoä vaø nhaân daân cuûa Ngaøi, ñeàu ñöôïc trang nghieâm thanh tònh. Do nhaân duyeân aáy, sau Ngaøi thaønh Phaät hieäu laø A Di Ñaø ôû coõi Taây phöông Cöïc Laïc.” 4. Phaät Thích Ca noùi: “Ñôøi quaù khöù laâu xa, caùch hôn 10 kieáp, coù moät nöôùc teân laø Dieäu Hyû, vua cha laø Nguyeät Thöôïng Luaân vöông, meï laø Thuø Thaéng Dieäu Nhan. Vöông haäu sanh ra ba ngöôøi con: ngöôøi con tröôûng laø Nhöït Nguyeät Minh, ngöôøi con thöù hai laø Kieàu Thi Ca, ngöôøi con thöù ba laø Nhaät Ñeá Chuùng. Khi aáy coù Ñöùc Phaät ra ñôøi hieäu laø Theá Töï Taïi Vöông Nhö Lai. Kieàu Thi Ca boû ngoâi vinh quí theo Phaät Theá Töï Taïi xuaát gia, thoï Tyø- kheo giôùi, Phaät cho hieäu laø Phaùp Taïng Tyø-kheo. Ngaøi Phaùp Taïng ñoái tröôùc Phaät, phaùt 48 lôøi nguyeän roäng lôùn, ñoä khaép taát caû möôøi phöông chuùng sanh; neáu coù moät nguyeän naøo chaúng vieân maõn, thì Ngaøi theà chaúng thaønh Phaät. Khi aáy chö thieân raûi hoa, taùn thaùn, quaû

ñaát ruùng ñoäng, giöõa khoâng trung coù tieáng khen raèng: “Phaùp Taïng quyeát ñònh seõ thaønh Phaät hieäu laø A Di Ñaø.” Nhö theá, chuùng ta bieát raèng, ñöùc

Phaät A Di Ñaø tieàn thaân laø Thaùi Töû Kieàu Thi Ca, boû ngoâi sang, xuaát gia tu chöùng thaønh quaû Phaät laø A Di Ñaø. III. 48 ÑAÏI NGUYEÄN CUÛA ÑÖÙC PHAÄT A DI ÑAØ Nguyeän thöù 1: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu trong coõi nöôùc toâi, coù ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 2: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, sau khi thoï chung, coøn trôû laïi sa vaøo ba aùc ñaïo, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 3: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, thaân chaúng maøu vaøng taát caû, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 4: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, thaân hình coù keû toát ngöôøi xaáu chaúng ñoàng nhau, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 5: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi chaúng coù Tuùc maïng thoâng, ít nhaát laø bieát roõ nhöõng vieäc traêm nghìn öùc na-do-tha kieáp (voâ soá kieáp) thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 6: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, chaúng ñaëng Thieân nhaõn thoâng, ít nhaát laø thaáy roõ traêm nghìn öùc na-do-tha theá

giôùi cuûa chö Phaät, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 7: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, chaúng ñöôïc Thieân nhó thoâng, ít nhaát laø nghe vaø thoï trì taát caû lôøi thuyeát phaùp cuûa traêm nghìn öùc na-do-tha Ñöùc Phaät, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 8: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, chaúng ñöôïc Tha taâm thoâng, ít nhaát laø bieát roõ nhöõng taâm nieäm cuûa taát caû chuùng sanh, trong traêm nghìn öùc na-do-tha theá giôùi, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 9: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, chaúng ñaëng Thaàn tuùc thoâng, khoaûng moät nieäm, ít nhaát laø ñi qua khoûi traêm nghìn öùc na-do-tha theá giôùi, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 10: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, coøn coù quan nieäm tham chaáp laáy thaân, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 11: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, chaúng truï ñònh tu, nhaãn ñeán troïn dieät ñoä, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 12: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu quang minh coøn höõu haïn, ít nhaát cuõng chieáu thaáu traêm nghìn na-do-tha theá giôùi, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc.

Nguyeän thöù 13: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu thoï maïng coøn höõu haïn, ít nhaát cuõng ñeán traêm nghìn öùc na-do- tha kieáp, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 14: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Thanh Vaên trong coõi nöôùc toâi, neáu coù ai tính ñeám bieát ñöôïc soá bao nhieâu, daàu ñoù laø voâ löôïng Bích Chi Phaät ñoàng tính ñeám trong traêm nghìn kieáp, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 15: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, thoï maïng coøn höõu haïn, tröø ngöôøi coù boån nguyeän rieâng, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 16: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, coøn coù ngöôøi nghe danh töø

baát thieän thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 17: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu voâ löôïng chö Phaät thaäp phöông theá giôùi, chaúng ñeàu ngôïi khen xöng danh hieäu toâi, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 18: Luùc toâi thaønh Phaät, thaäp phöông chuùng sanh, chí taâm tín moä, muoán sanh veà coõi nöôùc toâi, nhaãn ñeán 10 nieäm, neáu khoâng ñöôïc sanh, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc, tröø keû taïo toäi nguõ nghòch, cuøng huûy baùng Chaùnh phaùp. Nguyeän thöù 19: Luùc toâi thaønh Phaät, thaäp phöông chuùng sanh phaùt Boà-ñeà taâm, tu caùc coâng ñöùc, nguyeän sanh veà coõi nöôùc toâi, ñeán luùc laâm chung, neáu toâi chaúng

cuøng ñaïi chuùng hieän thaân tröôùc ngöôøi ñoù, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 20: Luùc toâi thaønh Phaät, thaäp phöông chuùng sanh nghe danh hieäu toâi, chuyeân nhôù coõi nöôùc toâi, vaø tu caùc coâng ñöùc, chí taâm hoài höôùng, muoán sanh veà coõi nöôùc toâi, neáu chaúng ñöôïc toaïi nguyeän, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 21: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, taát caû chaúng ñuû ba möôi hai töôùng ñaïi nhaân, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 22: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt ôû coõi khaùc sanh veà nöôùc toâi, cöùu caùnh ñeàu quyeát ñeán baäc Nhöùt sanh boå xöù, tröø ngöôøi coù boån nguyeän rieâng, töï taïi hoùa hieän, vì chuùng sanh maø phaùt hoaèng theä nguyeän, tu caùc coâng ñöùc, ñoä thoaùt moïi loaøi, ñi khaép theá giôùi, tu Boà Taùt haïnh, cuùng döôøng thaäp phöông chö Phaät, khai hoùa voâ löôïng chuùng sinh, laøm cho taát caû ñeàu ñöùng vöõng nôi ñaïo voâ thöôïng chaùnh giaùc, sieâu xuaát coâng haïnh cuûa caùc baäc thoâng thöôøng, hieän tieàn tu taäp Ñaïi nguyeän cuûa Phoå Hieàn, neáu chaúng nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 23: Luùc toâi thaønh Phaät, caùc Boà Taùt trong coõi nöôùc toâi, thöøa thaàn löïc cuûa Phaät, maø ñi cuùng döôøng thaäp phöông chö Phaät, trong khoaûng thôøi gian moät böõa aên, neáu khoâng ñeán khaép voâ löôïng voâ soá öùc na-do-tha theá giôùi, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc.

Nguyeän thöù 24: Luùc toâi thaønh Phaät, caùc Boà Taùt trong coõi nöôùc toâi, khi ôû tröôùc thaäp phöông chö Phaät, hieän coâng ñöùc cuûa mình, muoán coù nhöõng vaät cuùng döôøng, neáu khoâng ñöôïc ñuùng nhö yù muoán, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 25: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu chuùng Boà Taùt trong coõi nöôùc toâi, khoâng ñöôïc Nhöùt thieát trí, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 26: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu chuùng Boà Taùt trong coõi nöôùc toâi, chaúng ñeàu ñöôïc thaân kim cöông Na-la-dieân, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 27: Luùc toâi thaønh Phaät, thì trong coõi nöôùc toâi, taát caû ñoà duøng cuûa nhaân thieân, hình saéc ñeàu saùng ñeïp saïch seõ, raát toät vi dieäu, khoâng theå tính bieát, daàu laø ngöôøi ñöôïc thieân nhaõn. Neáu coù ngöôøi bieát danh soá caùc ñoà vaät aáy ñöôïc roõ raøng, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 28: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu Boà Taùt trong coõi nöôùc toâi, daàu laø ngöôøi ít coâng ñöùc nhöùt, chaúng thaáy bieát ñöôïc coäi caây ñaïo traøng cao boán traêm muoân do-tuaàn, voâ löôïng quang saéc, thôøi toâi khoâng

ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 29: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt trong coõi nöôùc toâi, neáu thoï trì, ñoïc tuïng, giaûng thuyeát kinh phaùp maø chaúng ñöôïc trí hueä bieän taøi, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc.

Nguyeän thöù 30: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu coù ai haïn löôïng ñöôïc trí tueä bieän taøi cuûa Boà Taùt trong coõi nöôùc toâi, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 31: Luùc toâi thaønh Phaät, coõi nöôùc toâi thanh tònh, caùc nôi ñeàu soi thaáy taát caû voâ löôïng voâ soá baát tö nghò theá giôùi ôû möôøi phöông, nhö laø thaáy maët mình trong göông saùng. Neáu chaúng ñöôïc nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 32: Luùc toâi thaønh Phaät, trong coõi nöôùc toâi töø maët ñaát traøn leân ñeán hö khoâng, laàu nhaø cung ñieän ao nöôùc hoa caây, taát caû vaïn vaät ñeàu laø voâ löôïng chaát baùu vaø traêm nghìn thöù höông, hieäp chung laïi maø thaønh; vaïn vaät ñeàu xinh ñeïp kyø dieäu, muøi thôm xoâng khaép thaäp phöông theá giôùi. Boà Taùt caùc nôi ngöûi ñeán muøi thôm aáy, thôøi ñeàu tu haïnh cuûa Phaät. Neáu chaúng nhö theá, toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 33: Luùc toâi thaønh Phaät, caùc loaøi chuùng sanh trong voâ löôïng baát tö nghò theá giôùi ôû möôøi phöông, ñöôïc quang minh cuûa toâi chieáu ñeán thaân taâm hoï, thôøi thaân taâm hoï meàm dòu nheï nhaøng hôn thieân nhaân, neáu chaúng nhö vaäy, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 34: Luùc toâi thaønh Phaät, caùc loaøi chuùng sanh trong voâ löôïng baát tö nghò theá giôùi ôû möôøi phöông, nghe danh hieäu cuûa toâi maø khoâng ñöôïc voâ sanh phaùp nhaãn, cuøng caùc moân thaâm toång trì, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc.

Nguyeän thöù 35: Luùc toâi thaønh Phaät, caùc ngöôøi nöõ trong voâ löôïng baát tö nghò theá giôùi ôû möôøi phöông, vui möøng tin meán phaùt Boà-ñeà taâm, nhaøm gheùt thaân gaùi. Neáu sau khi maïng chung maø coøn laøm thaân ngöôøi nöõ nöõa, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 36: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt trong voâ löôïng baát tö nghò theá giôùi ôû möôøi phöông, nghe danh hieäu toâi, vaãn thöôøng tu phaïm haïnh, maõi ñeán thaønh Phaät. Neáu chaúng ñöôïc nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 37: Luùc toâi thaønh Phaät, haøng nhaân thieân trong voâ löôïng baát tö nghò theá giôùi ôû möôøi phöông, nghe danh hieäu toâi, cuùi ñaàu ñaûnh leã, naêm voùc gieo xuoáng ñaát, vui möøng tin meán tu Boà Taùt haïnh, thôøi chö thieân vaø ngöôøi ñôøi ñeàu kính troïng ngöôøi ñoù. Neáu chaúng nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 38: Luùc toâi thaønh Phaät, haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi muoán coù y phuïc, thôøi y phuïc toát ñuùng phaùp lieàn theo taâm nieäm cuûa ngöôøi ñoù maø ñeán treân thaân. Neáu coøn phaûi caét may nhuoäm giaët, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 39: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, höôûng thoï söï vui söôùng khoâng nhö vò Laäu taän Tyø-kheo, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc Nguyeän thöù 40: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu haøng nhaân thieân trong coõi nöôùc toâi, tuøy yù muoán thaáy voâ löôïng

theá giôùi nghieâm tònh cuûa chö Phaät ôû möôøi phöông, thôøi lieàn ñöôïc thaáy roõ caû nôi trong caây baùu, ñuùng theo yù muoán, nhö thaáy maët mình trong göông

saùng. Neáu chaúng nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 41: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt ôû theá giôùi phöông khaùc nghe danh hieäu toâi, töø ñoù nhaãn ñeán luùc thaønh Phaät, maø caùc caên coøn thieáu xaáu, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 42: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt, ôû theá giôùi phöông khaùc nghe danh hieäu toâi, thaûy ñeàu ñöôïc giaûi thoaùt tam-muoäi. Truï tam-muoäi ñoù, trong khoaûng thôøi gian moät nieäm, cuùng döôøng voâ löôïng baát tö nghò chö Phaät Theá Toân, maø vaãn khoâng maát chaùnh nieäm. Neáu chaúng nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 43: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt ôû phöông khaùc nghe danh hieäu toâi, sau khi maïng chung thaùc sanh nhaø toân quí, neáu chaúng nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 44: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt ôû phöông khaùc nghe danh hieäu toâi vui möøng hôn hôû, tu Boà Taùt haïnh, troøn ñuû coâng ñöùc, neáu chaúng nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 45: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt ôû phöông khaùc nghe danh hieäu toâi, ñeàu ñaëng Phoå ñaúng tam-muoäi, truï tam-muoäi naøy maõi ñeán luùc thaønh Phaät, thöôøng ñöôïc thaáy voâ löôïng baát tö nghò taát caû

chö Phaät. Neáu chaúng nhö theá thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 46: Luùc toâi thaønh Phaät, chuùng Boà Taùt ôû trong coõi nöôùc toâi, muoán nghe phaùp gì, thôøi lieàn töï nhieân ñaëng nghe phaùp aáy. Neáu chaúng nhö theá, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 47: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu chuùng Boà Taùt ôû theá giôùi phöông khaùc, nghe danh hieäu toâi maø chaúng ñöôïc ñeán baäc baát thoái chuyeån, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc. Nguyeän thöù 48: Luùc toâi thaønh Phaät, neáu chuùng Boà Taùt ôû theá giôùi phöông khaùc nghe danh hieäu toâi, maø chaúng lieàn ñöôïc Ñeä nhaát aâm höôûng nhaãn, ôû nôi Phaät phaùp chaúng lieàn ñöôïc baäc baát thoái chuyeån, thôøi toâi khoâng ôû ngoâi Chaùnh giaùc.

C. KEÁT LUAÄN Noùi toùm laïi, lòch söû Ñöùc Phaät A Di Ñaø, vôùi 48 ñaïi nguyeän. Coâng ñöùc cuûa Phaät A Di Ñaø raát roäng lôùn, laø do loøng ñaïi bi ñaïi nguyeän lôïi tha. Ngaøi ñaønh boû taát caû ngoâi sang cao quí, nguyeän tu haønh khi thaønh Phaät, ôû treân moät caûnh giôùi huy hoaøng trang nghieâm, ñeå tieáp ñoä chuùng sanh. Traûi qua moät thôøi gian ñöôïc keát quaû, y baùo, chaùnh baùo xuaát hieän röïc rôõ nhö lôøi Ngaøi ñaõ theä nguyeän. Phaät töû chuùng ta, töø hoài naøo ñeán baây giôø, bieát nieäm danh hieäu Phaät A Di Ñaø, bieát ñöôïc phaùp moân

nieäm Phaät caàu sanh Cöïc Laïc (Tònh ñoä) laø nhôø ñöùc Phaät Thích Ca chæ daïy. Vaäy xin khuyeân taát caû Phaät töû, noi theo göông ñaïi nguyeän cuûa Phaät A Di Ñaø, neân phaùt taâm theä nguyeän roäng lôùn, caàu khi laâm chung sanh veà Cöïc Laïc, hoùa sanh töø hoùa sen, tu chöùng leân baäc Baát thoái, roài trôû laïi coõi Ta-baø hoùa ñoä baø con quyeán thuoäc vaø taát caû chuùng sanh tu haønh, ñoàng thaønh Phaät ñaïo. HOAÈNG PHAÙP

PHAÄT HOÏC PHOÅ THOÂNG KHOÙA III

BAØI THÖÙ NHÖÙT
KHAÙI NIEÄM TOÅNG QUAÙT VEÀ
TÖÙ DIEÄU ÑEÁ (ARIYA SACCANI)
DAØN BAØI
A.- MÔÛ ÑEÀ Nguyeân nhaân vaø hoaøn caûnh Ñöùc Phaät Thích Ca giaûng veà phaùp Töù dieäu ñeá laàn ñaàu tieân.

I.- Ñònh nghóa veà chöõ Töù Dieäu Ñeá.
1.- Khoå ñeá
II.- Töù Dieäu Ñeá 2.- Taäp ñeá goàm nhöõng gì? 3.- Dieät ñeá
B.- CHAÙNH
ÑEÀ 4.- Ñaïo ñeá
III.- Boá cuïc kyø dieäu cuûa Töù Dieäu Ñeá.
IV.- Ñòa vò quan troïng cuûa Töù Dieäu Ñeá trong toaøn boä giaùo lyù Ñöùc Phaät Thích Ca.
C.- KEÁT LUAÄN Phaät töû phaûi hoïc vaø thöïc haønh phaùp Töù Dieäu Ñeá.

BAØI THÖÙ NHÖÙT
KHAÙI NIEÄM TOÅNG QUAÙT VEÀ
TÖÙ DIEÄU ÑEÁ (ARIYA SACCANI)
DAØN BAØI
A.- MÔÛ ÑEÀ NGUYEÂN NHAÂN VAØ HOAØN CAÛNH ÑÖÙC PHAÄT THÍCH CA GIAÛNG VEÀ PHAÙP TÖÙ DIEÄU ÑEÁ LAÀN ÑAÀU TIEÂN Ñöùc Phaät Thích Ca, sau khi thaønh ñaïo döôùi coäi caây boà- ñeà, lieàn nghó ñeán vieäc ñem giaùo lyù cuûa Ngaøi vöøa chöùng ñöôïc ra truyeàn baù cho chuùng sanh. Nhöng giaùo lyù cuûa Ngaøi laø giaùo lyù cao sieâu, thaâm dieäu, coøn chuùng sanh phaàn ñoâng caên cô coøn thaáp keùm, khoù coù theå giaùc ngoä nhanh choùng nhö Ngaøi ñöôïc. Nhöng khoâng leõ vì giaùo phaùp cuûa Ngaøi thaäm thaâm vi dieäu maø khoâng giaùo hoùa chuùng sanh? Ñeå laøm troøn nhieäm vuï hoùa ñoä cuûa Ngaøi, Phaät phöông tieän noùi phaùp Töù Dieäu Ñeá laø Tieäm giaùo ñeå cho chuùng sanh deã beà tu haønh. Quan saùt caên cô naêm ngöôøi baïn ñoàng tu vôùi Ngaøi tröôùc kia laø nhoùm oâng Kieàu Traàn Nhö, coù theå khai ngoä ñöôïc vôùi phaùp Töù Dieäu Ñeá, ñöùc Phaät ñi ñeán Loäc Uyeån laø nôi hoï ñang tu haønh ñeå noùi phaùp Töù Dieäu Ñeá. Sau khi nghe Phaät thuyeát phaùp Töù Dieäu Ñeá, thaønh kieán meâ laàm tan vôõ, trí hueä sieâu thoaùt xuaát hieän, naêm vò naøy ñöôïc ngoä ñaïo, chöùng nhaäp quaû vò A La Haùn. Ñoù laø naêm vò ñeä töû ñaàu tieân cuûa ñöùc Phaät Thích Ca.

Töø ñaây veà sau, Töù Dieäu Ñeá laø giaùo lyù caên baûn veà Tieäm giaùo (phöông phaùp tu chöùng töø töø) vaø ñaõ giaùc ngoä cho khoâng bieát bao nhieâu ñeäï töû cuûa Phaät. Ngaøy nay, chuùng toâi ñem giaùo phaùp Töù Dieäu Ñeá ra trình baøy vôùi quí vò ñoäc giaû trong taäp saùch naøy, cuõng khoâng ngoaøi muïc ñích aáy.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA VEÀ TÖÙ DIEÄU ÑEÁ Töù laø boán; Dieäu laø hay ñeïp, quyù baùu, hoaøn toaøn; Ñeá laø söï chaéc chaén, roõ raøng ñuùng ñaén nhaát. Chöõ Phaïn laø Ariya Saccani. Töù Dieäu Ñeá laø boán söï thaät chaéc chaén, quí baùu, hoaøn toaøn nhaát, khoâng coù moät giaùo lyù ngoaïi ñaïo naøo coù theå saùnh kòp. Vôùi boán söï thaät maø Ñöùc Phaät ñaõ phaùt huy ñaây, ngöôøi tu haønh coù theå töø ñòa vò toái taêm, meâ môø, ñi daàn ñeán quaû vò giaùc ngoä moät caùch chaéc thaät, khoâng sai chaïy, nhö moät ngoïn ñuoác thieâng coù theå soi ñöôøng cho ngöôøi boä haønh ñi trong ñeâm toái ñeán ñích. Vì caùi coâng duïng quí baùu, maàu nhieäm, voâ cuøng lôïi ích nhö theá neân môùi goïi laø Dieäu. Chöõ Ñeá coøn coù nghóa laø moät söï thaät lôùn nhaát, cao nhaát, bao truøm taát caû caùc söï thaät khaùc, vaø muoân ñôøi baát di baát dòch, chöù khoâng phaûi laø söï thaät haïn cuoäc trong khoâng gian vaø thôøi gian. Trong giaùo lyù Tieåu thöøa thì Töù dieäu ñeá laø giaùo lyù caên baûn.

II. TÖÙ DIEÄU ÑEÁ GOÀM NHÖÕNG GÌ? Töù Dieäu Ñeá laø: Khoå ñeá, Taäp ñeá, Dieät ñeá vaø Ñaïo ñeá. 1.- Khoå ñeá (Dukkha). Khoå ñeá laø chaân lyù chaéc thaät, trình baøy roõ raøng cho chuùng ta thaáy taát caû nhöõng noãi ñau treân theá gian naøy maø moãi chuùng sinh ñeàu phaûi chòu, nhö soáng laø khoå, ñau laø khoå, giaø laø khoå, cheát laø khoå v.v... nhöõng noãi khoå daãy ñaày treân theá gian, bao vaây chuùng ta, chìm ñaém chuùng ta nhö nöôùc bieån. Do ñoù, Ñöùc Phaät thöôøng ví coõi ñôøi laø moät beå khoå meânh moâng. 2.- Taäp ñeá (Samuda Dukkha). Taäp ñeá laø chaân lyù chaéc thaät, trình baøy nguyeân nhaân cuûa beå khoå traàn gian, laø lyù do vì ñaâu coù nhöõng noãi khoå aáy. Khoå ñeá nhö laø baûn keâ hieän traïng cuûa chöùng beänh; coøn Taäp ñeá nhö laø baûn noùi roõ nguyeân nhaân cuûa chöùng beänh, lyù do vì sao coù beänh. 3.- Dieät ñeá (Nirodha Dukkha). Dieät ñeá laø chaân lyù chaéc thaät, trình baøy roõ raøng hoaøn caûnh quaû vò an laønh, toát ñeïp maø chuùng sinh seõ ñaït ñeán khi ñaõ dieät töø heát nhöõng noãi khoå vaø nhöõng nguyeân nhaân cuûa ñau khoå. Dieät ñeá nhö laø moät baûn cam ñoan cuûa löông y noùi roõ sau khi ngöôøi beänh laønh thì seõ aên ngon, nguû yeân nhö theá naøo, thaân theå seõ traùng kieän, taâm hoàn khoan khoaùi nhö theá naøo. 4. Ñaïo ñeá (Nirodha Margadukkha). Ñaïo ñeá laø nhöõng phöông phaùp ñuùng ñaén, chaéc thaät ñeå dieät

töø ñau khoå. Ñoù laø chaân lyù chæ roõ con ñöôøng quyeát ñònh ñi ñeán caûnh giôùi Nieát-baøn. Noùi moät caùch giaûn dò, ñoù laø nhöõng phöông phaùp tu haønh ñeå dieät khoå vaø ñöôïc vui. Ñaïo ñeá cuõng nhö caùi toa thuoác maø vò löông y ñaõ keâ ra ñeå ngöôøi bònh mua vaø nhöõng lôøi chæ daãn maø bònh nhaân caàn phaûi y theo ñeå laønh beänh.

III.- BOÁ CUÏC KYØ DIEÄU CUÛA TÖÙ DIEÄU ÑEÁ

Töù Dieäu Ñeá ñaõ ñöôïc Ñöùc Phaät saép ñaët theo moät thöù töï raát khoân kheùo, hôïp lyù, hôïp tình. Ngaøy nay caùc nhaø nghieân cöùu Phaät hoïc AÂu Taây, moãi khi noùi ñeán Töù Dieäu Ñeá, ngoaøi caùi nghóa lyù saâu xa, nhaän xeùt xaùc ñaùng, coøn toùm taét taùn thaùn caùi kieán truùc, caùi boá cuïc, caùi thöù lôùp cuûa toaøn boä phaùp moân aáy. Tröôùc tieân, ñöùc Phaät chæ cho chuùng sinh thaáy caùi thaûm caûnh hieän taïi cuûa coõi ñôøi. Caùi thaûm caûnh bi ñaùt naøy naèm ngay tröôùc

maét ta, beân tai ta, ngay trong chính moãi chuùng ta; nhöõng söï thaät coù theå thaáy, nghe, ngöûi, neám, rôø ñöôïc, chöù khoâng phaûi nhöõng söï thaät xa laï ôû ñaâu ñaâu. Ñaõ laø moät chuùng sanh, ai khoâng coù sanh, ai khoâng ñau oám, ai khoâng giaø, ai khoâng cheát v.v...? Vaø nhöõng traïng thaùi aáy ñeàu mang theo taùnh chaát khoå caû. Ñaõ coù thaân, taát phaûi khoå. Ñoù laø moät chaân lyù roõ raøng, giaûn dò, khoâng ai laø khoâng nhaän thaáy, neáu coù moät chuùt ít nhaän xeùt.

Khi chæ cho moïi ngöôøi thaáy caùi khoå ôû tröôùc maét, ôû chung quanh vaø chính trong moãi chuùng ta roài, Ñöùc Phaät môùi ñi qua giai ñoaïn thöù hai, laø chæ cho chuùng sinh thaáy nguoàn goác, lyù do cuûa nhöõng noãi khoå aáy. Ngaøi ñaõ töø hieän taïi ñi daàn veà quaù khöù, ñaõ töø beà maët ñi daàn xuoáng beà saâu, ñaõ töø caùi deã thaáy ñeán caùi khoù thaáy. Nhö theá laø lyù luaän cuûa Ngaøi ñaõ ñaët caên baûn leân thöïc taïi, leân nhöõng ñieàu coù theå chöùng nghieäm ñöôïc, chöù khoâng phaûi xa laï, vieån voâng, mô hoà. Ñeán giai ñoaïn thöù ba, Ñöùc Phaät neâu leân, trình baøy cho chuùng ta thaáy caùi vui thuù cuûa söï heát khoå. Giai ñoaïn naøy töông phaûn vôùi giai ñoaïn thöù nhaát: giai ñoaïn treân khoå sôû nhö theá naøo, thì giai ñoaïn naøy laïi vui thuù nhö theá aáy. Caûnh giôùi vui thuù maø Ngaøi trình baøy cho chuùng ta thaáy ôû ñaây, cuõng khoâng coù gì laø mô hoà, vieån voâng, vì neáu ñaõ coù caùi khoå,thì taát nhieân phaûi coù caùi traùi laïi vôùi caùi khoå laø caùi vui. Vaø khi ñaõ thaáy roõ ñöôïc caùi khoå nhö theá naøo, thì môùi haêng haùi tìm caùch thoaùt khoå vaø khao khaùt höôùng ñeán caùi vui maø Ñöùc Phaät ñaõ giôùi thieäu. Ñeán giai ñoaïn thöù tö laø giai ñoaïn Phaät daïy nhöõng phöông phaùp ñeå thöïc hieän caùi vui aáy. ÔÛ ñaây chuùng ta neân chuù yù laø Ñöùc Phaät trình baøy caûnh giôùi giaûi thoaùt tröôùc, roài môùi chæ baøy phöông phaùp tu haønh sau. Ñoù laø moät loái trình baøy raát khoân kheùo, ñuùng taâm lyù: tröôùc khi baûo ngöôøi ta ñi, thì phaûi neâu muïc ñích seõ ñeán nhö theá naøo, roài ñeå ngöôøi ta suy xeùt, löïa choïn coù neân ñi hay

khoâng. Neáu ngöôøi ta nhaän thaáy muïc ñích aáy cao quyù, ñeïp ñeõ, khi aáy ngöôøi ta môùi haêng haùi, noã löïc khoâng quaûn khoù nhoïc, ñeå thöïc hieän cho ñöôïc muïc ñích aáy. Nhö theá, chuùng ta coù theå phaùc hoïa laïi caùi boá cuïc cuûa böùc hoïa Töù Dieäu Ñeá nhö sau: Chuùng ta ñang ñöùng tröôùc moät böùc hoïa vó ñaïi goàm coù hai phaàn chính: Phaàn döôùi laø moät beå thaúm meânh moâng, soùng gioù tôi bôøi, trong aáy thuyeàn beø ñang bò ñaém chìm, vôùi voâ soá naïn nhaân ñang laën huïp, keâu la, khoùc loùc, chôùi vôùi... (Khoå ñeá). Trong caùi phaàn naøy cuûa böùc tranh, ta cuõng thaáy ñöôïc nhöõng nguyeân nhaân gaây ra nhöõng thaûm hoïa aáy: ñoù laø nhöõng luoàng gioù duïc voïng, tham, saân, si... nhöõng ñaùm maây voâ minh ñen nghòt, che khuaát caû maët trôøi (Taäp ñeá). Nhìn ñeán phaàn treân cuûa böùc hoïa, ta thaáy quang caûnh daàn daàn saùng suûa, yeân tónh; ôû ñaây, gioâng toá khoâng ñeán ñöôïc, khoâng coù nhöõng vöïc saâu, hoá hieåm, khoâng coù nhöõng naïn nhaân ñang reân xieát, khoùc than... ñaây laø moät mieàn cao nguyeân, caøng leân cao, caûnh trí caøng ñeïp ñeõ, yeân vui. Ngöôøi ôû ñaây troâng coù veû bình tónh, thaûnh thôi, vui veû laém; vaø cuõng nhö caûnh trí, nhöõng ngöôøi caøng ôû taàng baäc cao thì laïi caøng coù dung maïo ñeïp ñeõ, coát caùch phöông phi, giaûi

thoaùt...(Dieät ñeá). Trong phaàn naøy, neáu chuùng ta chuù yù nhìn roõ, thì thaáy töø moät caûnh ôû döôùi leân moät caûnh treân, coù nhöõng con ñöôøng ñi vôùi nhöõng caùi baûng ñeà teân ñöôøng ñi, raát

hay nhö: Töù nieäm xöù, Töù chaùnh caàn, Töù nhö yù tuùc, Baùt chaùnh ñaïo v.v... Treân nhöõng con ñöôøng aáy, coù raát nhieàu ngöôøi ñang ñi leân, vaø raát ít ngöôøi ñi xuoáng. Vaø caøng leân cao thì con ñöôøng laïi caøng roäng raõi maùt meû, toát ñeïp vaø nhöõng khaùch boä haønh laïi caøng mang raát ít haønh lyù... (Ñaïo ñeá) Böùc hoïa aáy coù ghi maáy chöõ ôû phaàn döôùi laø: "Theá gian" vaø phaàn treân laø "Xuaát theá gian." Ñaây, böùc hoïa Töù Dieäu Ñeá roõ raøng trình baøy ra tröôùc maét chuùng ta hai caûnh giôùi: Theá gian vaø Xuaát theá gian, töông phaûn nhö theá ñoù. Nhöõng ai ñaõ nhìn ñöôïc böùc hoïa aáy, taát ñeàu coù moät thaùi ñoä laø muoán xa laùnh caûnh ôû phaàn döôùi vaø mong öôùc ñöôïc soáng trong caûnh giôùi trình baøy ôû phaàn treân böùc hoïa. IV. ÑÒA VÒ QUAN TROÏNG CUÛA TÖÙ DIEÄU ÑEÁ TRONG TOAØN BOÄ GIAÙO LYÙ CUÛA ÑÖÙC PHAÄT THÍCH CA Töù Dieäu Ñeá laø giaùo lyù caên baûn cuûa Ñaïo Phaät, khoâng phaûi rieâng ñoái vôùi Tieåu thöøa maø chung cho caû Ñaïi thöøa nöõa. Ngöôøi tu haønh muoán coù moät keát quaû chaéc chaén, khoâng theå boû qua Töù Dieäu Ñeáá ñöôïc. Phaùp moân naøy, tuy tieán chaäm, nhöng khi tieán ñöôïc böôùc naøo laø chaéc böôùc naáy. Phaùp moân naøy tuy khoâng ñöa thaúng ngöôøi tu haønh ñeán quaû vò Phaät, nhöng vôùi moät söï tinh taán vaø quyeát taâm noù coù theå deã daøng ñöa ngöôøi tu haønh ñeán quaû vò A-la-haùn. Roài töø quaû vò A-la-haùn, haønh giaû seõ tu theâm moät phaùp moân khaùc cuûa Ñaïi Thöøa, ñeå tieán ñeán quaû vò Phaät. Caên cô naøo, trình ñoä naøo cuõng coù

theå tu theo phaùp moân naøy ñöôïc, chöù khoâng nhö moät soá phaùp moân khaùc, phaûi caàn coù moät trình ñoä hoïc thöùc cao vaø moät trí tueä treân möùc trung bình môùi coù theå theo ñöôïc. Vì theá, noù laø moät phaùp moân phoå thoâng cho caû hai phaùi Tieåu thöøa laãn Ñaïi thöøa, Nam toâng vaø Baéc toâng. Ngaøy nay phaùp moân naøy laø phaùp moân ñöôïc phoå bieán nhaát treân theá giôùi. Caùc Phaät töû AÂu Myõ haàu heát ñeàu tu theo phaùp moân naøy vaø nhöõng taäp saùch nghieân cöùu veà ñaïo Phaät cuûa nhöõng nhaø Phaät hoïc Taây phöông ñeàu noùi nhieàu nhaát veà Töù Dieäu Ñeá.

C. KEÁT LUAÄN PHAÄT TÖÛ PHAÛI HOÏC VAØ THÖÏC HAØNH PHAÙP TÖÙ DIEÄU ÑEÁ Moät giaùo lyù caên baûn, quan troïng nhö Töù Dieäu Ñeá, ngöôøi Phaät töû khoâng theå khoâng hieåu ñöôïc. Khoâng hieåu bieát veà Töù Dieäu Ñeá laø khoâng hieåu bieát gì veà giaùo lyù ñaïo Phaät caû. Ngöôøi Phaät töû, hôn ai caû, phaûi thaáu trieät coõi ñôøi laø khoå. Muoán theá, khoâng gì hôn laø haõy laéng nghe Ñöùc Phaät daïy veà Khoå ñeá, vì chæ coù Khoå ñeá môùi noùi leân moät caùch töôøng taän ñaày ñuû, chính xaùc veà moïi noãi khoå ñau cuûa coõi ñôøi. Thaáy roõ ñöôïc moïi noãi khoå ñau roài, ta caàn tìm hieåu vì ñaâu coù khoå, nguyeân nhaân cuûa khoå laø ñaâu. Vì chæ khi nhaän thaáy ñöôïc nguoàn goác cuûa noù, môùi coù theå dieät tröø taän goác noù ñöôïc. Ñieàu naøy, cuõng khoâng choã naøo noùi roõ raøng, phaân tích raønh maïch baèng Taäp ñeá. Nhöng thaáy ñöôïc moïi noãi ñau khoå cuûa coõi ñôøi vaø

nguoàn goác cuûa noù, khoâng phaûi ñeå maø chaùn ngaùn,

khoùc loùc, reân xieát. Neáu theá thì khoâng coù gì tieâu cöïc bi quan baèng. Moät soá dö luaän töôûng laàm ñaïo Phaät laø yeám theá bi quan laø vì hoï ñaõ döøng laïi ôû hai phaàn ñaàu cuûa Töù Dieäu Ñeá. Nhöng ngöôøi Phaät töû khoâng döøng laïi ñoù. Ñaõ thaáy ñau khoå laøm cho cuoäc ñôøi xaáu xa, ñen toái, khoå ñau, thì phaûi dieät tröø ñau khoå. Haïnh phuùc khoâng ñaâu xa, haïnh phuùc hieän ra sau khi ñaõ dieät tröø ñöôïc ñau khoå. Ñau khoå luøi chöøng naøo thì haïnh phuùc ñeán chöøng aáy, nhö boùng toái tan ñi ñeán ñaâu thì aùnh saùng thay vaøo ñeán ñoù. Muoán thaáy aùnh saùng cuûa Nieát-baøn thì phaûi thöïc hieän nhöõng lôøi daïy cuûa Phaät trong Dieät ñeá. Muoán thöïc hieän Nieát-baøn thì phaûi coù ñuû phöông tieän. Nhöõng phöông tieän naøy, ñöùc Phaät ñaõ cung caáp moät caùch ñaày ñuû trong trong Ñaïo ñeá. Nhö theá, Ñöùc Phaät Thích Ca ñaõ laøm ñaày ñuû nhieäm vuï cuûa keû daãn ñöôøng cho chuùng ta ñi töø coõi ñôøi ñen toái ñeán quaû vò A-la-haùn. Ngaøi ñaõ ñaët vaøo tay chuùng ta moät baûn ñoà chæ daãn roõ raøng veà cuoäc haønh trình vaø ban cho chuùng ta ñaày ñuû phöông tieän caàn thieát trong chuyeán ñi vó ñaïi aáy. Chuùng ta chæ coøn leân ñöôøng vaø böôùc ñi. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ HAI KHOÅ ÑEÁ (DUKKHA) DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:

Ñôøi laø moät beå khoå ñaày moà hoâi vaø nöôùc maét.

B-CHAÙNH ÑEÀ:

I.- Ñònh nghóa veà Khoå ñeá
II.- Luaän veà chöõ khoå ôû theá gian:
1.- Tam khoå a) Khoå khoå b) Hoaïi khoå c) Haønh khoå
2.- Baùt khoå a) Sanh khoå
- Khi sanh ra
- Khi soáng b) Laõo khoå
- Xaùc thaân
- Tinh thaàn c) Bònh khoå d) Töû khoå
- Xaùc thaân
- Tinh thaàn e) AÙi bieät ly khoå
- Sanh ly
- Töû bieät g) Caàu baát ñaéc khoå
- Coâng danh
- Phuù quyù
- Tình duyeân h) Oaùn taéng hoäi khoå
- Trong voøng thaân thuoäc
- Ngoaøi voøng thaân thuoäc i) Nguõ aám xí thaïnh khoå.
III.- Bieát khoå coù ích lôïi gì?

1.- Gaëp caûnh khoå, khoâng khuûng khieáp.
2.- Khoâng tham caàu, ít bò hoaøn caûnh chi phoái.
3.- Gaéng söùc tu haønh ñeå thoaùt khoå.
C.- KEÁT LUAÄN:

Bieát khoå phaûi tìm nguyeân nhaân sanh ra khoå, ñeå dieät tröø.

BAØI THÖÙ HAI

KHOÅ ÑEÁ (DUKKHA)

A. MÔÛ ÑEÀ

ÑÔØI LAØ MOÄT BIEÅN KHOÅ ÑAÀY MOÀ HOÂI VAØ NÖÔÙC MAÉT

Coù moät soá ngöôøi cho raèng ñôøi laø moät böõa tieäc daøi, khoâng höôûng thuï cuõng uoång. Do ñoù, hoï khoâng ñeå lôõ moät dòp naøo coù theå ñem laïi cho hoï nhöõng khoaùi laïc vaät chaát. Nhöng hoï khoâng ngôø raèng nhöõng khoaùi laïc aáy ñeàu laø giaû doái, löøa phænh, chaúng khaùc gì caùi khoaùi laïc mong manh cuûa ngöôøi khaùt maø uoáng nöôùc maën, caøng uoáng laïi caøng khaùt; vaø coå hoïng, sau caùi phuùt uoáng vaøo, laïi theâm ñaéng chaùt. Kheá Kinh coù caâu: “Nöôùc maét chuùng sinh nhieàu hôn nöôùc bieån.” Thaät theá! Coõi ñôøi khoâng vui, coõi ñôøi toaøn laø khoå. Nhöõng noãi vui, neáu coù, cuõng chæ laø taïm bôï, haøo nhoaùng nhö moät lôùp sôn beân ngoaøi maø thoâi; chöù baûn chaát cuûa coõi ñôøi laø ñau khoå. Coõi ñôøi laø moät bieån ñaày moà hoâi vaø nöôùc maét, trong aáy chuùng sinh ñang bôi loäi, huïp laën, chìm noåi, troâi laên. Ñoù laø söï thaät. Nhöng söï thaät aáy, khoâng phaûi ai nhìn thaáy moät caùch töôøng taän vaø noùi leân moät caùch roõ raøng nhö ñöùc Phaät ñaõ noùi trong khoå ñeá, phaàn thöù nhaát cuûa Töù Dieäu Ñeá.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA CHÖÕ KHOÅ ÑEÁ (DUKKHA)

Khoå ñeá do chöõ dukkha maø ra. “du”, nghóa laø khoù; “kkha” laø chòu ñöïng, laø nhöõng kham nhaãn. Dukkha nghóa laø khoù chòu ñöïng, khoù kham nhaãn, laø ñau khoå. Haùn dòch laø “khoå”, nghóa laø ñaéng; nghóa roäng laø nhöõng caùi gì laøm cho mình khoù chòu, mình ñau ñôùn nhö: oám ñau, ñoùi khaùt, buoàn raàu, sôï haõi v.v.. “Ñeá” laø moät söï thaät vöõng chaéc, ñuùng ñaén, hoaøn toaøn, cao hôn caû. Khoå ñeá, laø söï thaät ñuùng ñaén vöõng chaéc cao hôn caû veà söï khoå ôû theá gian. Söï thaät naøy noù roõ raøng, minh baïch khoâng ai coù theå choái caõi ñöôïc. Döôùi ñaây, chuùng ta haõy nghe Ñöùc Phaät giaûi baøy moät caùch töôøng taän, saâu saéc, tæ mæ veà söï khoå cuûa theá gian. II. LUAÄN VEÀ SÖÏ KHOÅ CUÛA THEÁ GIAN Keå cho heát caû söï khoå ôû theá gian, thì khoâng bao giôø cuøng. Song caên cöù theo kinh Phaät, coù theå phaân loaïi ra laøm ba thöù khoå (tam khoå) hay taùm thöù khoå (baùt khoå). 1. Ba khoå: Ba thöù khoå laø: khoå khoå, hoaïi khoå vaø haønh khoå. a) Khoå khoå. - Caùi khoå choàng chaát leân caùi khoå, baûn thaân ñaõ laø khoå, maø hoaøn caûnh chung quanh laïi ñeø leân bao caùi khoå khaùc: ñoù laø “Khoå Khoå.”

Thaät theá, moãi moät chuùng sinh, töï mình ñaõ laø naïn nhaân cuûa bao nhieâu caùi khoå, caùi xaáu xa; thaân theå laø moät baàu thòt xöông dô baån, neáu moät vaøi

ngaøy, khoâng saên soùc, röûa raùy, thì thoái tha khoâng theå chòu ñöïng ñöôïc. Hôn nöõa, caùi thaân aáy cuõng khoâng beàn chaén, maø traùi laïi raát mong manh: khaùt nöôùc ñoä ba ngaøy, ngaït thôû ñoä naêm phuùt, ñöùt moät maïch maùu, bò nhieãm moät soá vi truøng ñoäc... theá laø maïng vong. Laïi treân caùi khoå soáng cheát baát ngôø maø con ngöôøi khoâng laøm chuû ñöôïc, coøn nhieàu caùi khoå khaùc nöõa chaát choàng, khoâng sao traùnh khoûi ñöôïc nhö: beänh taät, ñoùi khaùt, baõo luït, hoûa hoaïn, chieán tranh, aùp böùc, söu cao thueá naëng v.v... Vì theá neân goïi laø "Khoå Khoå." b) Hoaïi khoå. - Trong Kheá Kinh cheùp: "Phaøm vaät coù hình töôùng ñeàu phaûi bò hoaïi dieät." Thöïc theá, vaïn vaät trong vuõ truï ñeàu bò luaät voâ thöôøng chi phoái, khoâng toàn taïi maõi ñöôïc. Cöùng raén nhö saét ñaù, laâu naêm cuõng muïc naùt; to lôùn nhö traùi ñaát, maët traêng, maët trôøi, laâu ngaøy cuõng tan raõ. Yeáu ôùt, nhoû nhen nhö thaân ngöôøi, thì maïng soáng laïi caøng ngaén nguûi, phuø du! Caùi buùa taøn aùc cuûa thôøi gian ñaäp phaù taát caû; moãi phuùt moãi giaây ta soáng, cuõng laø moãi phuùt moãi giaây ta ñang bò huûy hoaïi. Vaø duø ta coù söùc maïnh bao nhieâu, quyeàn theá bao nhieâu, giaøu coù bao nhieâu cuõng khoâng theå ngaên caûn, choáng ñôõ khoâng cho thôøi gian huûy dieät ñôøi ta. Ta hoaøn toaøn baát löïc tröôùc thôøi gian. Thaät laø khoå sôû, tuûi nhuïc, ñôùn ñau!

c) Haønh khoå. - Veà phöông dieän vaät chaát, ta bò ngoaïi caûnh, thôøi gian chi phoái, phaù hoaïi; coøn veà phöông dieän tinh thaàn, ta cuõng khoâng heà töï chuû, yeân oån, töï do ñöôïc. Taâm hoàn ta thöôøng bò duïc voïng daèn vaët, loâi keùo, thuùc ñaåy töøng phuùt töøng giaây. Tö töôûng ta cuõng luoân luoân bieán chuyeån nhaûy voït laêng xaêng töø chuyeän naøy sang chuyeän khaùc, nhö con ngöïa khoâng cöông, nhö con vöôïn chuyeàn caây, khoâng bao giôø döøng nghæ. Thaät laø ñuùng nhö lôøi Phaät daïy: "taâm vieân, yù maõ." Neáu xeùt saâu xa hôn nöõa, ta seõ thaáy taâm hoàn ta coøn bò caùi phaàn beân trong kín saâu, naèm döôùi yù thöùc, laø phaàn tieàm thöùc chi phoái, sai söû moät caùch voâ cuøng maõnh lieät trong moãi yù nghó, cöû chæ haønh ñoäng cuûa chuùng ta. Ta giaän, ta thöông, ta gheùt, ta muoán thöù naøy, ta thích thöù kia, phaàn nhieàu laø do tieàm thöùc ta sai söû, ra meänh leänh. Noùi toùm laïi, ta khoâng ñöôïc töï do, ta bò chi phoái bôûi nhöõng yù töôûng, duïc voïng, tieàm thöùc, vaø luoân luoân chòu meänh leänh cuûa chuùng. Ñoù laø "Haønh khoå." 2. Taùm khoå: Neáu chuùng ta phaân tích tæ mæ hôn, thì caùi khoå cuûa theá gian coù theå chia ra laøm taùm loaïi. Taùm loaïi naøy töïu trung cuõng ngoaøi ba khoå kia. Taùm loaïi khoå: sanh khoå, laõo khoå, beänh khoå, töû khoå, aùi bieät ly khoå, caàu baát ñaéc khoå, oaùn taéng hoäi khoå, nguõ aám xí thaïnh khoå. Döôùi ñaây chuùng ta haõy noùi roõ veà taùm noãi khoå aáy.

a) Sanh khoå: - Söï sanh soáng cuûa con ngöôøi coù hai phaàn khoå: Khoå trong luùc sanh, khoå trong ñôøi soáng. - Khoå trong luùc sanh. - Ngöôøi sanh vaø keû bò sanh ñeàu khoå caû. Khi ngöôøi meï môùi coù thai laø ñaõ baét ñaàu bieáng aên, maát nguû, noân oïe, daõ döôïi, thaát thaàn... Thai moãi ngaøy moãi lôùn, thì ngöôøi meï moãi ngaøy moãi meät moûi, naëng neà, ñi ñöùng khoù khaên, laøm luïng chaäm chaïp. Ñeán khi gaàn sanh, söï ñau ñôùn cuûa ngöôøi meï khoâng sao noùi xieát. Daàu ñöôïc thuaän thai ñi nöõa, meï cuõng phaûi chòu dô ueá nhieàu ngaøy, yeáu ñuoái

nhieàu thaùng, vì tinh huyeát hao moøn, nguõ taïng suy keùm. Coøn ruûi bò nghòch thai, thì meï phaûi bò moå xeû, ñau ñôùn nhieàu nöõa. Coù khi sau moät laàn sinh bò giaûi phaåu, meï phaûi chòu taät suoát ñôøi. Coøn con, töø khi môùi ñaàu thai cho ñeán luùc chaøo ñôøi, cuõng phaûi chòu nhieàu ñieàu khoå sôû. Traûi qua chín thaùng möôøi ngaøy, con bò giam haõm trong khoaûng toái taêm, chaät heïp, coøn hôn caû lao tuø! Meï ñoùi côm, khaùt nöôùc, thì con ôû trong thai baøo loûng boûng nhö bong boùng phaäp pheàu. Meï aên no thì con bò eùp nhö boàng boät bò ñeø döôùi thôùt coái, khoù beà cöïa quaäy. Ñeán kyø sanh saûn, thaân con phaûi chen qua choã chaät heïp nhö bò ñaù eùp boán beà, neân khi vöøa thoaùt ra ngoaøi, lieàn caát tieáng khoùc vang: “Khoå a! Khoå a!” Thaät ñuùng nhö hai caâu thô cuûa OÂn Nhö Haàu: “Thaûo naøo luùc môùi choân nhau, Ñaõ mang tieáng khoùc ban ñaàu maø ra!”

- Khoå trong ñôøi soáng. Veà phöông dieän vaät chaát, hay tinh thaàn, ñôøi soáng ñeàu coù nhieàu ñieàu khoå sôû. Veà vaät chaát, con ngöôøi ñoøi hoûi nhöõng nhu caàu thieát yeáu nhö moùn aên, thöùc uoáng, ñoà maëc, nhaø ôû, thuoác men. Muoán coù nhöõng nhu caàu aáy, con ngöôøi phaûi caàn lao kham khoå, ñoå moài hoâi, soâi nöôùc maét, môùi mua ñöôïc cheùn gaïo, baùt côm, manh quaàn, taám aùo. Veà nhaø ôû, thì coù khi suoát ñôøi vaát vaû laøm luïng, vaãn khoâng ñuû söùc taïo ñöôïc moät ngoâi nhaø nho nhoû. Nhöng chaúng phaûi ñôïi ñeán caûnh ñoùi khaùt môùi goïi khoå; aên uoáng thaát thöôøng, thieáu thoán cuõng ñaõ laø khoå roài. Chaúng ñôïi phaûi laâm vaøo caûnh maøn trôøi chieáu ñaát, hay aên loâng ôû loã môùi goïi laø khoå; aùo quaàn khoâng ñuû aám, nhaø cöûa khoâng che ñöôïc naéng möa, cuõng ñaõ laø khoå roài. Nhöng naøo phaûi chæ coù nhöõng ngöôøi ngheøo heøn môùi khoå ñaâu? Ngöôøi giaøu coù cuõng cöù khoå nhö thöôøng: muoán coù tieàn, taát phaûi thöùc khuya daäy sôùm, buoân taûo baùn taàn, ñaàu taét maët toái trong coâng vieäc, ñoå moà hoâi, soâi nöôùc maét môùi coù ñöôïc, chöù ñaâu phaûi tieàn baïc ôû treân hö khoâng rôi xuoáng cho ñaâu! Ñoù laø coøn chöa noùi ñeán nhöõng noãi khoå vaät chaát baát thöôøng khaùc nöõa maø khoâng ai coù theå traùnh khoûi ñöôïc. Veà phöông dieän tinh thaàn, ñôøi ngöôøi cuõng coù nhieàu ñieàu khoå nhuïc, coù nhieàu khi coøn ñau khoå hôn caû nhöõng thieáu thoán vaät chaát. Khoâng noùi gì nhieàu, chæ xin ñôn cöû ôû ñaây moät thí duï veà noãi khoå trong söï hoïc hoûi.

Muoán tìm leõ phaûi, chôn lyù, ñaïo ñöùc, taát phaûi gia coâng hoïc hoûi nhieàu naêm caû veà phöông dieän lyù thuyeát laãn thöïc nghieäm. Veà lyù thuyeát ta hoïc trong saùch vôû vôùi thaày vôùi baïn hay töï hoïc. Veà thöïc nghieäm ta cuõng gaëp laém ñieàu khoå sôû, khoù khaên. Nhö hoïc lyù thuyeát vôùi thaày ôû tröôøng, laém khi gaëp baøi khoù, laïi theâm thaày giaûng daïy quaù cao, hoïc troø khoâng thu nhaän ñöôïc gì heát, theá laø ngöôøi giaän keû buoàn khoå taâm quaù! Coøn töï hoïc ôû nhaø vôùi quyeån saùch trôn, coù luùc gaëp ñoaïn vaên maéc moû, laïi khoâng ñuû taøi lieäu tra cöùu theâm, bò bít loái ra, roài khôûi taâm töùc giaän buoàn phieàn, cuõng laø khoå. Veà söï hoïc thöïc nghieäm ôû ñôøi, laém khi cuõng phaûi traû moät giaù raát ñaét. Ta seõ bò ngöôøi naøy phænh gaït, ngöôøi kia aùp böùc, keû noï oaùn thuø, keû kia khinh bæ... bao nhieâu haïng ngöôøi laø baáy nhieâu taâm taùnh. Vaø hieåu ñôøi ñöôïc moät phaàn naøo laø ta ñaõ phaûi chòu ñöïng bieát bao nhuïc nhaõ, khoå ñau.

Toùm laïi, veà vaät chaát hay tinh thaàn, söï soáng mang theo nhieàu caùi khoå. Sanh khoå laø theá. b) Laõo khoå. Ca dao coù caâu: “Giaø nua laø caûnh caûnh ñieâu taøn Caây giaø caây coãi, ngöôøi giaø ngöôøi suy.” Con ngöôøi ñeán luùc giaø, thaân theå hao moøn, tinh thaàn suy keùm, neân khoå theå xaùc laõn tinh thaàn. - Khoå theå xaùc. - Caøng giaø, khí huyeát caøng hao moøn. Beân trong, nguõ taïng, luïc phuû caøng ngaøy caøng

moûi meät, hoaït ñoäng moät caùch yeáu ôùt; beân ngoaøi caùc giaùc quan daàn daàn hö hoaïi, nhö maét môø, tai ñieác, muõi ngheït, löôõi ñôù, tay chaân run raåy, ñi ñöùng khoù khaên, vieäc gì cuõng nhôø vaû keû khaùc. Ñaõ vaäy, moãi khi thôøi tieát xoay trôû thì caûm nhieãm theo khí haäu maø ñau, nhö trôøi môùi naéng thì ñaõ soát, trôøi môùi möa thì ñaõ reùt v.v.. khoâng chuùt gì goïi laø vui thuù caû! - Khoå tinh thaàn. - Ngöôøi xöa coù noùi: “Ña thoï, ña nhuïc.” Thaät theá, tuoåi nhieàu, nhuïc laém! Caøng giaø thaân theå caøng suy keùm thì trí tueä cuõng caøng lu môø. Do ñoù, sanh ra laãn loän, queân tröôùc, nhôù sau, haønh ñoäng nhö keû ngaây daïi: aên dô, uoáng baån; noùi naêng gioáng ngöôøi maát trí; aên roài baûo chöa aên, chöa aên baûo aên roài; coù khi laïi coøn chöûi bôùi, noùi nhaûm nhí laøm troø cöôøi cho luõ treû. Thaät ñuùng laø “Laõo khoå.” c) Beänh khoå. - Haønh haï xaùc thaân con ngöôøi, laøm cho noù khoå sôû khoâng gì hôn laø caùi ñau! Ñaõ ñau, baát luaän laø ñau gì, töø caùi ñau laët vaët nhö ñau raêng, nhöùc ñaàu, ñeán caùi ñau traàm troïng nhö phung, lao v.v... ñeàu laøm cho con ngöôøi phaûi reân xieát, khoå sôû, khoù chòu. Nhaát laø nhöõng beänh traàm kha (laâu ngaøy khoù chöõa), thì laïi caøng haønh haï xaùc thaân, ñaéng côm, ngheïn nöôùc, caàu soáng khoâng ñöôïc, caàu cheát cuõng khoâng, oan oan öông öông, thaät laø khoå naõo. Thaân ñaõ ñau, maø tieàn laïi heát. Coù nhieàu ngöôøi sau moät traän ñau, chæ coøn hai baøn tay traéng! Cho neân ngaïn ngöõ coù caâu: “Khoâng ñau laøm giaøu bieát maáy.”

Ngoaøi ra, beänh taät laïi coøn laøm cho luïc thaân quyeán thuoäc buoàn raàu, lo sôï. Moãi laàn trong nhaø coù ngöôøi ñau, thì caû gia quyeán ñeàu roän ròp, baên khoaên ngoài ñöùng khoâng yeân, queân aên queân nguû, bieáng noùi, bieáng cöôøi, boû coâng aên vieäc laøm. Thaät ñuùng laø “Beänh khoå.” d) Töû khoå. - Trong boán hieän töôïng cuûa voâ thöôøng; sanh, giaø, beänh, cheát thì “cheát” laø caùi laøm cho chuùng sanh kinh haõi nhaát. Con ngöôøi sôï cheát ñeán ñoãi ôû trong hoaøn caûnh soáng thöøa, ñaùng leõ khoâng neân soáng laøm gì nöõa, theá maø nghe noùi ñeán caùi cheát, cuõng sôï khoâng daùm nghó ñeán. Nhöõng ngöôøi xaáu soá bò bònh nan y nhö ung thö, bònh huûi, soáng theâm moät ngaøy laø khoå theâm moät ngaøy, theá maø nhöõng ngöôøi baïc phöôùc aáy cuõng vaãn muoán soáng maø thoâi. Caùi cheát laøm khoå con ngöôøi nhö theá naøo maø ai cuõng sôï haõi theá? - Veà thaân xaùc. - Coù muïc kích moät ngöôøi beänh khi haáp hoái bò haønh xaùc roài môùi bieát caùi cheát laø ñaùng sôï. Ngöôøi saép cheát, meät ngoät khoâng ngaèn, trôïn maét, meùo mieäng, giöït gaân chuyeån coát, uoán mình, giaêng tay, beû chaân... Trong luùc aáy tai heát nghe, maét heát thaáy, muõi heát thôû, mieäng heát noùi. Sôø thöû vaøo ngöôøi cheát, thì thaáy laïnh ngaét nhö ñoàng, thaân cöùng ñô nhö goã. Xaùc cheát daàn daàn sình leân, troâng raát gheâ tôûm; neáu ñeå laâu ngaøy laïi nöùt ra, chaûy nöôùc tanh hoâi

khoù chòu voâ cuøng. - Veà tinh thaàn. - Khi saép cheát, taâm thaàn roái loaïn, sôï haõi voâ cuøng: phaàn xoùt thöông cha meï, vôï choàng,

anh em, con caùi töø ñaây ñoaïn tuyeät, phaàn lo mình moät thaân coâ quaïnh, böôùc sang theá giôùi mòt muø xa laï. Thaät khoâng coøn gì ñau khoå baèng phuùt chia ly vónh vieãn naøy! Toùm laïi, caùi cheát laøm cho thaân theå tan raõ, thaàn thöùc theo nghieäp daãn ñi thoï sanh ôû moät coõi naøo chöa roõ. Thaät laø "Töû khoå." e) AÙi bieät ly khoå. - Trong caùi tình yeâu thöông giöõa vôï choàng, con caùi, anh em ñang maën noàng, thaém thieát maø bò chia ly, thì thaät khoâng coù gì ñau ñôùn hôn. Söï chia ly coù hai loaïi: sanh ly vaø töû bieät. - Sanh ly khoå. - Moät gia ñình ñang soáng trong caûnh ñaàm aám vui vaày, boãng vì hoaøn caûnh baét buoäc, hay vì moät tai hoïa thình lình xaûy ñeán, nhö giaëc giaõ, baõo luït... laøm cho moãi ngöôøi bô vô thaát laïc moãi nôi: keû ñaàu naøy troâng ñôïi, ngöôøi goùc kia nhôù chôø. Thaät ñau loøng xoùt daï! Ngöôøi ñôøi thöôøng noùi: "Thaø lìa töû, chöù ai nôõ lìa sanh?" Ñoù laø caùi khoå cuûa "Sanh ly." - Töû bieät khoå. - Nhöng maëc duø xa caùch nhau ngöôøi soáng coøn coù ngaøy gaëp gôõ; chöù cheát roài bao thuôû ñöôïc sum vaày? Vì vaäy, ñöùng tröôùc caûnh cheát, laø moät söï bieät ly vónh vieãn, con ngöôøi khoâng ai laø chaúng khoå ñau. Do ñoù, laâm phaûi caûnh töû bieät naøy, coù ngöôøi ñaõ xoùt thöông raàu ró ñeán queân aên, boû nguû, coù ngöôøi ñau ñôùn, tuyeät voïng ñeán noãi toan cheát theo ngöôøi quaù coá. Ñoù laø caùi khoå cuûa "töû bieät." g) Caàu baát ñaéc khoå (thaát voïng). - Ngöôøi ta ôû ñôøi, heã hy voïng caøng nhieàu thì thaát voïng caøng laém. Baát luaän trong moät vaán ñeà gì, soá ngöôøi ñöôïc toaïi nguyeän

thì quaù hieám hoi, maø keû thaát baïi baát nhö yù, thì khoâng sao keå xieát. Muoán ñöôïc keát quaû toát ñeïp, ngöôøi ta phaûi vaän duïng khoâng bieát bao nhieâu naêng löïc, lao taâm, toån trí, maát aên, boû nguû, chæ mong sao cho choùng ñeán ngaøy thaønh coâng. Theá roài, chaúng may nhöõng ñieàu mong öôùc aáy khoâng thaønh, söï ñau khoå khoâng bieát ñaâu laø bôø beán. Döôùi ñaây, xin neâu leân vaøi thí duï veà nhöõng thaát voïng maø ngöôøi ñôøi thöôøng gaëp nhieàu nhaát. - Thaát voïng vì coâng danh. - Trong ñôøi, danh voïng thöôøng laø moät mieáng moài ngon maø phaàn ñoâng ngöôøi ñôøi öa thích. Nhöng mieáng moài aáy, phaûi ñaâu deã giaønh giaät ñöôïc? Khoâng noùi gì ñeán nhöõng keû nhaûy duø, muoán laøm quan taét, neân phaàn nhieàu hay thaát baïi, chæ noùi ñeán tröôøng hôïp nhöõng keû mong caàu danh voïng moät caùch chaùnh ñaùng, baèng naêng löïc, taøi trí, hoïc hoûi cuûa mình. Ñoái vôùi nhöõng haïng ngöôøi naøy, cuõng phaûi neám bao muøi thaát baïi, cuoái cuøng may ra môùi ñöôïc thaønh coâng. Thaät ñuùng nhö lôøi OÂn Nhö Haàu Nguyeãn Gia Thieàu ñaõ noùi: "Goùt danh lôïi, buøn pha saéc xaùm, Maët phong traàn naéng naùm muøi daâu!" - Thaát voïng vì phuù quyù. - Soá ngöôøi thaát voïng vì coâng danh ñaõ nhieàu. Nhöng soá ngöôøi thaát voïng vì phuù quyù cuõng khoâng phaûi ít. Muoán cho mau giaøu, nhieàu ngöôøi tìm möu naøy chöôùc noï ñeå löøa phænh ngöôøi ta; nhöng roài möu gian chöôùc laän ñoå beå ra, taøi saûn bò tòch thu, baûn thaân bò tuø toäi, gia quyeán bò nhuïc nhaõ theo, thöïc laø khoå!

- Thaát voïng vì tình duyeân. Tình duyeân cuõng laø moät ñieàu laøm cho bao ngöôøi phaûi ñieâu ñöùng, khoå sôû. Trong tröôøng tình aùi, thöû hoûi ñaõ maáy ai ñöôïc toaïi nguyeän? Nhan nhaõn treân baùo chí haèng ngaøy, nhöõng caâu chuyeän tình duyeân traéc trôû ñöa ñeán söï quyeân sinh, thaät khoâng sao keå xieát. Ñaáy laø "Caàu baát ñaéc khoå." h) Oaùn taéng hoäi khoå. - Con ngöôøi ôû trong caûnh thöông yeâu, chaúng ai muoán chia ly; cuõng nhö ôû trong caûnh hôøn gheùt, chaúng ai mong gaëp gôõ. Nhöng oaùi oaêm thay! ÔÛ ñôøi khi mong muoán ñöôïc hoäi ngoä, laïi phaûi chia ly; cuõng nhö khi mong öôùc ñöôïc xa lìa, laïi phaûi soáng chung ñuïng nhau haèng ngaøy! Caùi khoå phaûi bieät ly ñoái vôùi hai ngöôøi thöông yeâu nhau nhö theá naøo, thì caùi khoå phaûi hoäi ngoä ñoái vôùi hai ngöôøi gheùt nhau cuõng nhö theá aáy. Ngöôøi ta thöôøng noùi: "Thaáy maët keû thuø, nhö kim ñaâm vaøo maét; ôû chung vôùi ngöôøi nghòch, nhö neám maät, naèm gai." Chöa noùi ñeán tröôøng hôïp nhöõng ngöôøi xa laï, ngay trong gia ñình baø con quyeán thuoäc, giöõa vôï choàng, anh em, khi vì moät lyù do gì ñoù, sanh ra baát hoøa vôùi nhau, cuõng ñuû khoù chòu roài. Muoán laùnh maët nhau, maø moãi khi ñi ra ñi vaøo laïi phaûi gaëp nhau maõi! Quyeát khoâng noùi chuyeän vôùi nhau, maø nhieàu khi baét buoäc nín khoâng ñöôïc, phaûi noùi ra vôùi söï ngöôïng nguøng. Ñònh tuyeät giao haún, ngaët vì coøn phaûi aên chung ôû loän moät nhaø, daàu coá söùc troán traùnh, song laém

luùc cuõng phaûi giao thieäp laáy leä. Thaät laø khoå. Ñaáy laø baø con caät ruoät, coù tình coát nhuïc, coù nghóa ñoàng baøo, maø söï hôøn gheùt coøn thuùc ñaåy con ngöôøi heát muoán thaân meán, khoâng mong gaëp gôõ nhau thay! Huoáng chi ñoái vôùi ngöôøi döng, nöôùc laõ, khaùc gioáng, khaùc noøi, moät khi ñaõ thuø gheùt nhau roài maø phaûi soáng beân caïnh nhau thì theá naøo cuõng coù moät ngaøy xaûy ra ñaïi hoïa. Ñoù laø yù nghóa cuûa "Oaùn taéng hoäi khoå." i) Nguõ aám xí thaïnh khoå. - Caùi thaân töù ñaïi cuûa con ngöôøi cuõng goïi laø thaân nguõ aám (naêm moùn che ñaäy): saéc aám, thoï aám, töôûng aám, haønh aám vaø thöùc aám. Vôùi caùi thaân nguõ aám aáy, con ngöôøi phaûi chòu khoâng bieát bao nhieâu laø ñieàu khoå. Giöõa nguõ aám aáy luoân luoân coù söï xung ñoät, maâu thuaãn, chi phoái laãn nhau. Vì söï xung ñoät, maâu thuaãn aáy, neân caùi thaân con ngöôøi môùi chòu nhöõng caùi khoå sau ñaây: - Bò luaät voâ thöôøng chi phoái khoâng ngöøng, töø treû ñeán giaø, töø maïnh ñeán oám, töø ñau ñeán cheát, luoân luoân laøm cho con ngöôøi phaûi lo sôï, buoàn phieàn. - Bò thaát tình, luïc duïc loâi cuoán, laøm cho con ngöôøi phaûi ñaém nhieãm saùu traàn, phaûi khoå luïy thaân taâm. - Bò voïng thöùc ñieân ñaûo chaáp tröôùc, neân con ngöôøi nhaän thöùc moät caùch sai laàm: coù ta, coù ngöôøi, coøn maát, khoân daïi, coù khoâng, vaø sanh ra saàu lo, khoå naõo. AÁy laø "Nguõ aám xí thaïnh khoå."

III. ÑÖÙC PHAÄT NEÂU ROÕ NHÖÕNG NOÃI KHOÅ AÁY ÑEÅ LAØM GÌ? Coù ngöôøi seõ baên khoaên, thaéc maéc töï hoûi: Ñöùc Phaät neâu leân moät caùch roát raùo nhöõng noãi khoå cuûa theá gian ñeå laøm gì? Cuoäc ñôøi ñaõ ñau khoå nhö theá, thì neân che giaáu bôùt ñi chöøng naøo hay chöøng aáy, chöù sao laïi loät traàn noù ra laøm gì cho ngöôøi ta caøng theâm ñau khoå? Ta coá gaéng taïo neân moät aûo töôûng toát ñeïp veà cuoäc ñôøi ñeå soáng an oån trong aáy, coù hôn khoâng? Ñöùa treû nít

soáng moät caùch hoàn nhieân, yeân oån trong haïnh phuùc, vì noù khoâng bieát ñeán nhöõng noãi ñau khoå, xaáu xa cuûa cuoäc ñôøi. Taïi sao ta laïi khoâng coá baét chöôùc nhö chuùng, ñöøng tìm bieát gì caû veà nhöõng söï xaáu xa, khoå sôû cuûa coõi ñôøi, ñeå soáng moät cuoäc soáng coù haïnh phuùc hôn? Ñöùc Phaät laø moät ñaáng thöôøng ñöôïc goïi laø ñaáng töø bi, sao laïi laøm moät vieäc nhaãn taâm nhö theá? Nhöõng caâu hoûi thaéc maéc treân, môùi nghe thì hình nhö coù lyù, nhöng neáu suy xeùt moät caùch roát raùo, seõ thaáy chuùng laø noâng caïn. Ñöùc Phaät khoâng nhaãn taâm khi neâu leân nhöõng noãi khoå caên baûn cuûa coõi ñôøi; chính laø vì loøng töø bi maø Ngaøi laøm nhö theá. Ñöùc Phaät muoán cho ngöôøi ñôøi bieát roõ nhöõng noãi khoå cuûa traàn gian, vì nhöõng lôïi ích lôùn sau ñaây: 1. Gaëp caûnh khoâng khuûng khieáp: Nhöõng noãi khoå maø Ñöùc Phaät noùi ra ôû treân laø nhöõng noåi khoå caên baûn, khoâng ai traùnh khoûi ñöôïc. Ñaõ soáng, taát phaûi gaëp chuùng. Coù ai khoâng oám, khoâng giaø, khoâng cheát? Coù ai suoát ñôøi khoâng gaëp chia ly vôùi ngöôøi thaân thuoäc,

khoâng bò chung soáng vôùi nhöõng keû thuø nghòch? Coù ai ñaït ñöôïc taát caû nhöõng ñieàu mình mong öôùc? Cho neân duø coù muoán taïo ra moät aûo töôûng ñeïp ñeõ veà cuoäc ñôøi ñeå soáng cho yeân oån, thì aûo töôûng aáy, sôùm hay muoän gì cuõng seõ bò thöïc teá phuû phaøng xeù tan ñi maát! Vaø khi aáy, cuoäc theá traàn truoàng, xaáu xí, gheâ tôûm seõ hieän ra moät caùch voâ cuøng ñoät ngoät, tröôùc maét nhöõng keû thöôøng quen soáng trong aûo töôûng ñeïp ñeõ. Baáy giôø nhöõng keû thieáu chuaån bò ñeå soáng moät cuoäc soáng ñau khoå, seõ hoaûng leân, voâ cuøng tuyeät voïng vaø coù nhieàu khi khoâng ñuû can ñaûm ñeå soáng nöõa. Traùi laïi, khi chuùng ta bieát roõ caûnh Ta-baø naøy coù nhieàu ñieàu khoå, thì gaëp caûnh khoå, chuùng ta khoâng ñeán noãi khuûng khieáp, taùn loaïn tinh thaàn, maø traùi laïi, chuùng ta seõ ñieàm tónh nhaãn naïi ñeå tìm phöông giaûi thoaùt. Tyû nhö nhaø noâng, bieát boån phaän mình laø phaûi vaát vaû vôùi ngheà caøy saâu cuoác baåm, tay laám chaân buøn, môùi coù luùa gaïo ñeå soáng, neân gaëp caûnh möa tuoân, naéng taùp cuõng khoâng nao nuùng chuùt naøo. Traùi laïi, moät keû quyeàn quí, quen soáng trong nhung luïa, trong caûnh ñeàn ñaøi nguy nga, ruûi gaëp thôøi cuoäc hoãn loaïn, ñoåi thay baát ngôø, ñaâm ra kinh haõi vaø lieàu mình töï töû. 2. Khoâng tham caàu neân khoûi bò hoaøn caûnh chi phoái: Khi chuùng ta roõ bieát cuoäc ñôøi vui ít buoàn nhieàu, vaø heã caøng ham muoán nhieàu thì laïi caøng ñau khoå laém, khi bieát roõ nhö theá, chuùng ta seõ tieát cheá duïc voïng cuûa chuùng ta vaø seõ “bieát ñuû”. Do ñoù, chuùng ta khoâng bò hoaøn caûnh chi phoái, khoâng bò soùng ñôøi loâi keùo, vuøi daäp chuùng ta xuoáng vöïc thaúm meânh moâng cuûa

coõi Ta-baø ñen toái. Tyû nhö ngöôøi trí, ruûi bò giam caàm, bieát lo nghó phöông keá ñeå thoaùt ly lao nguïc, chöù khoâng nhö keû daïi, trong khi ngoài tuø, chæ lo tranh giaønh nhöõng moùn côm thöøa, canh caën maø queân raèng mình seõ bò ñem xöû töû, neáu mình khoâng sôùm tìm keá thoaùt thaân. 3. Gaéng söùc tu haønh ñeå thoaùt khoå: Khi ñaõ bieát thaân ngöôøi nhieàu khoå vaø caûnh Ta-baø ít vui, con ngöôøi môùi mong öôùc ñöôïc thoaùt ly ra khoûi caûnh giôùi ñen toái cuûa mình vaø soáng ôû moät caûnh giôùi toát ñeïp hôn. Cuõng nhö luõ treû ñang chôi meâ maån trong

caûnh nhaø ñang chaùy, may nhôø ñaáng cha laønh baùo ñoäng, chuùng môùi bieát vaø gaáp ruùt tìm ñöôøng thoaùt ra.

C. KEÁT LUAÄN BIEÁT KHOÅ PHAÛI TÌM NGUYEÂN NHAÂN SANH RA KHOÅ ÑEÅ DIEÄT TRÖØ Chuùng ta ñaõ ñöôïc Ñöùc Phaät töø bi chæ roõ cho thaáy raèng coõi Ta-baø naøy, cuõng nhö Tam giôùi ñeàu laø bieån khoå. Kinh Phaùp Hoa cuõng noùi: "Ba coõi khoâng an, ví nhö nhaø löûa", tieác vì chuùng sinh meâ muoäi, laáy khoå laøm vui maø khoâng töï bieát, neân phaûi bò traàm luaân. Nay chuùng ta ñaõ bieát roõ maët thaät xaáu xí cuûa ñôøi roài, ñaõ bieát noù laø moät bieån khoå meânh moâng luoân luoân daäy soùng, thì ta phaûi nhaøm chaùn noù, xa laùnh noù. Bieát khoå ñeå tìm caùch thoaùt ly, chöù khoâng phaûi ñeå roài chaùn ñôøi, naûn chí, buoâng xuoâi tay ngoài khoùc than. Nhöng laøm theá naøo ñeå thoaùt ly noù, neáu chuùng ta chöa roõ bieát ngaønh ngoïn, ñöôøng ñi nöôùc böôùc, chöa bieát roõ vì ñaâu phaùt sinh ñau khoå? Nhaø löông y gioûi muoán tröø beänh,

phaûi tìm caên nguyeân cuûa beänh. Moät vieân töôùng gioûi muoán tröø dieät taän goác boïn phieán loaïn, phaûi cho ñieàu tra kyõ löôõng saøo huyeät, toång haønh dinh cuûa chuùng ôû ñaâu, nhieân haäu môùi coù theå bao vaây, ñaùnh baét chuùng noù ñaàu haøng moät caùch deã daøng. Cuõng vaäy, bieát khoå chöa ñuû ñeå dieät khoå. Muoán dieät khoå taän goác phaûi tìm nguyeân nhaân phaùt sanh ra khoå. Nguyeân nhaân phaùt sanh ra khoå, ñöùc Phaät ñaõ thuyeát trong ñoaïn thöù hai cuûa Töù dieäu ñeá laø Taäp ñeá, maø quyù ñoäc giaû seõ ñoïc trong baøi thöù ba cuûa taäp saùch naøy.

BAØI THÖÙ BA TAÄP ÑEÁ (Samuda Dukkha) (hai baøi) DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ:
Vì sao Phaät noùi Khoå ñeá tröôùc vaø Taäp ñeá sau?
B.- CHAÙNH ÑEÀ:
I.- Ñònh nghóa: Taäp ñeá
II.- Haønh töôùng cuûa möôøi moùn caên baûn phieàn naõo:
1.- Tham, 2.- Saân, 3.- Si, 4.- Maïn, 5.- Nghi, 6.-
Thaân kieán, 7.- Bieân kieán, 8.- Kieán Thuû, 9.-
Giôùi caám thuû, 10.- Taø kieán.
III.- Taùnh chaát cuûa möôøi moùn caên baûn phieàn naõo:
1.- Kieát söû a) Lôïi söû b) Ñoän söû
2.- Kieán hoaëc
Taùm möôi taùm moùn kieán hoaëc cuûa
Boán Ñeá trong ba coõi: Duïc, Saéc vaø Voâ saéc giôùi
3.- Tö hoaëc
Taùm möôi moát phaåm Tö hoaëc cuûa
Chín Ñòa trong ba coõi: Duïc, Saéc vaø Voâ saéc giôùi
C.- KEÁT LUAÄN

Toùm taét yù nghóa chöùa ñöïng trong nhöõng danh töø:
kieát söû, kieán hoaëc, tö hoaëc
Phaàn phuï chuù: Traàn sa hoaëc, Voâ minh hoaëc.
BAØI THÖÙ BA

TAÄP ÑEÁ (Sameda Dukkha)

A. MÔÛ ÑEÀ

VÌ SAO PHAÄT NOÙI KHOÅ ÑEÁ TRÖÔÙC VAØ TAÄP ÑEÁ SAU

Trong Khoå ñeá, chuùng ta ñaõ thaáy roõ nhöõng noãi thoáng khoå cuûa traàn gian. Tröôùc nhöõng noãi khoå aáy, khoâng ai laø khoâng nhaøm chaùn, gheâ sôï cho cuoäc ñôøi ôû caûnh giôùi Ta-baø naøy, vaø khoâng ai coù theå an taâm, ñieàm nhieân soáng trong caûnh aáy. Nhieàu caâu hoûi lieàn naûy ra trong ñaàu oùc chuùng ta: - Vì ñaâu sanh ra nhöõng noãi khoå aáy? Ta coù theå thoaùt ra khoûi moùng vuoát cuûa chuùng ñeå soáng ôû moät caûnh giôùi ñeïp ñeõ hôn chaêng? Vaø thoaùt ra baèng caùch naøo? Ñoù laø nhöõng caâu hoûi maø ñöùc Phaät seõ laàn löôït giaûi ñaùp moät caùc töôøng taän ôû ba phaàn: Taäp, Dieät vaø Ñaïo ñeá. Ngay trong phaàn Taäp ñeá naøy, ñöùc Phaät giaûi ñaùp caâu hoûi thöù nhaát cuûa chuùng ta laø noùi roõ nguyeân nhaân cuûa ñau khoå. Ñöùc Phaät raát raønh taâm lyù cuûa chuùng sinh, neân môùi neâu leân caùi khoå tröôùc roài môùi noùi caùi nhaân sau. Neáu vaøo ngay ñaàu, Ngaøi noùi: “Naøy caùc ngöôi! Haõy nghe ta noùi roõ nhöõng nguyeân nhaân sanh ra ñau khoå ñaây!” Neáu Ngaøi baûo nhö theá, chaéc chuùng ta seõ khoâng chuù yù nghe cho laém, vì chuùng ta, maëc duø laø soáng trong

beå khoå, nhöõng vì meâ môø, chuùng ta coù thaáy moät caùch töôøng taän vaø ruøng rôïn taát caû nhöõng noãi khoå cuûa caûnh Ta-baø ñaâu? Coù nhieàu khi chuùng ta coøn cho caûnh giôùi naøy laø vui nöõa laø khaùc. Do ñoù, chuùng ta khoâng thieát tha ñi tìm nguyeân nhaân phaùt sanh ñau khoå. Chæ khi naøo chuùng ta ñaõ yù thöùc moät caùch saâu saéc nhöõng noãi khoå sôû cuûa chuùng ta, khi aáy chuùng ta môùi thaáy söï baên khoaên khaån caáp ñi tìm ñöôøng töï giaûi cöùu cho chuùng ta. Vaø muoán töï giaûi cöùu, taát chuùng ta caàn tìm xem vì ñaâu maø coù ñau khoå; nhö vò löông y, muoán trò beänh, tröôùc phaûi tìm hieåu nguyeân nhaân sanh beänh. Nguyeân nhaân sinh beänh khoå ñau cuûa chuùng sanh, ñöùc Phaät goïi laø Taäp ñeá.

B. CHAÙNH ÑEÀ

I. ÑÒNH NGHÓA Taäp ñeá: Taäp laø chöùa nhoùm, doàn theâm moãi ngaøy moãi nhieàu hôn leân. Ñeá laø söï thaät vöõng chaéc, ñuùng ñaén hôn caû. Taäp ñeá laø söï thaät ñuùng ñaén, vöõng chaéc veà nguyeân nhaân cuûa nhöõng noãi khoå ñaõ chöùa nhoùm, tích tröõ laâu ñôøi, laâu kieáp trong moãi chuùng sanh. Ñoù laø söï thaät veà coäi goác cuûa sanh töû, luaân hoài, cuûa beå khoå traàn gian. II. NGUYEÂN NHAÂN CUÛA ÑAU KHOÅ LAØ NHÖÕNG GÌ? Phaät daïy: Coäi goác cuûa sanh töû luaân hoài do caùc phieàn naõo meâ laàm laø nhöõng duïc voïng xaáu xa, nhöõng yù nieäm sai quaáy, laøm naõo loaïn thaân taâm chuùng ta.

Phieàn naõo raát nhieàu, noùi roäng thì ñeán taùm muoân boán ngaøn (84.000), noùi heïp laïi thì coù möôøi phieàn naõo goác, goïi laø caên baûn phieàn naõo. Do möôøi phieàn naõo goác naøy maø sanh ra voâ soá phieàn naõo ngaønh ngoïn (xin xem quyeån Tu Taâm). Möôøi pheùp phieàn naõo goác laø: 1. Tham: nghóa laø tham lam. Taùnh tham coù ñoäng löïc baét ta phaûi doøm ngoù, theo doõi nhöõng caùi gì noù öa thích, nhö tieàn taøi, danh voïng, mieáng aên, choã ôû v.v... roài noù xuùi ta laäp möu naøy, chöôùc noï ñeå tìm kieám cho ñöôïc nhöõng thöù aáy. Ñieàu tai haïi nhaát laø loøng tham khoâng coù ñaùy, thaâu goùp bao nhieâu cuõng khoâng vöøa; ñöôïc moät muoán coù möôøi, ñöôïc möôøi muoán coù traêm. Tham cho mình chöa ñuû, coøn tham cho baø con quyeán thuoäc vaø xöù sôû cuûa mình. Cuõng vì tham maø cha meï vôï con xung ñoät; cuõng vì tham maø beø baïn chìa lìa; cuõng vì tham maø ñoàng baøo trôû laïi xung ñoät, xaâu xeù nhau; cuõng vì tham maø chieán tranh tieáp dieãn, gieát haïi khoâng bieát bao sanh linh. Toùm laïi, cuõng vì tham maø nhaân loaïi, chuùng sinh chòu khoâng bieát bao nhieâu ñieàu thoáng khoå. Tham khoâng nhöõng haïi cho mình vaø cho ngöôøi, trong hieän taïi maø caû ñeán töông lai nöõa. 2. Saân: nghóa laø noùng giaän. Khi gaëp nhöõng caûnh traùi yù nghòch loøng, nhö loøng tham khoâng ñöôïc toaïi nguyeän, thì saân noåi leân, nhö moät ngoïn löûa döõ ñoát chaùy loøng ta. Theá laø maët maøy ñoû tía hay taùi xanh, boä daïng thoâ bæ, noùi naêng hung döõ, coù khi duøng ñeán voõ löïc hay

khí giôùi ñeå haï keû ñaõ laøm traùi yù, phaät loøng ta. Vì noùng giaän maø cha meï, vôï con, anh em xa lìa, baïn beø ly taùn; vì noùng giaän maø ñoàng baøo trôû neân thuø ñòch, nhaân loaïi ñua nhau ra chieán tröôøng; vì noùng giaän maø keû bò taøn taät, ngöôøi vaøo khaùm ñöôøng, keû maát ñòa vò, ngöôøi tan söï nghieäp. Kinh Hoa Nghieâm cheùp: "Nhaát nieäm saân taâm khôûi, baùch vaïn chöôùng moân khai", nghóa laø moät nieäm saân haän noåi leân, thì traêm ngaøn cöûa nghieäp chöôùng ñeàu môû ra. Saùch Phaät cheùp: "Nhaát saân tinh chi hoûa, naêng thieâu vaïn khoaûnh coâng ñöùc chi sôn", nghóa laø moät ñoùm löûa giaän, coù theå ñoát heát muoân maãu röøng coâng ñöùc. Thaät vaäy, löûa saân haän ñaõ böøng chaùy leân giöõa loøng nhaân loaïi, vaø ñaõ ñoát thieâu khoâng bieát bao nhieâu laø coâng lao, söï nghieäp maø nhaân loaïi ñaõ toán bao nhieâu moà hoâi vaø nöôùc maét ñeå taïo neân. 3. Si: nghóa laø si meâ, môø aùm. Si nhö laø moät taám maøn daøy ñaëc, ñen toái truøm leân trí hueä cuûa ta, laøm cho ta khoâng theå nhìn thaáy ñöôïc söï thaät, phaùn ñoaùn ñöôïc caùi hay, caùi dôû, caùi toát, caùi xaáu. Do ñoù, ta gaây ra khoâng bieát bao nhieâu toäi loãi, laøm haïi mình, haïi ngöôøi maø khoâng hay. Vì si maø loøng tham trôû thaønh khoâng ñaùy, bôûi vì neáu ngöôøi saùng suoát thaáy caùi tai haïi cuûa tham, thì ngöôøi ta ñaõ keàm haõm ñöôïc moät phaàn naøo taùnh tham. Vì si maø löûa saân töï do buøng chaùy; neáu ngöôøi saùng suoát bieát caùi tai haïi cuûa löûa saân thì khoâng ñeå cho noù hoaønh haønh nhö theá. Toå sö ñaõ daïy: "Baát uùy tham saân khôûi, duy khuûng töï giaùc trì." Nghóa laø khoâng sôï tham vaø saân noåi leân, maø chæ sôï mình giaùc ngoä chaäm.

Noùi moät caùch deã hieåu hôn: Khoâng sôï tham vaø saân, maø chæ sôï si meâ. Thaät ñuùng nhö theá: Neáu tham, saân noåi leân, maø coù trí saùng suoát ngaên chaän laïi,

thì tham, saân khoâng theå toàn taïi ñöôïc; nhö khi ñaõ coù aùnh saùng maët trôøi leân, thì boùng toái taát nhieân phaûi töï tan bieán. Ba taùnh tham, saân, si naøy, Phaät goïi laø ba moùn ñoäc; vì do chuùng noù maø chuùng sanh phaûi chòu nhieàu kieáp sanh töû luaân hoài, ñoïa vaøo ñòa nguïc, ngaï quæ vaø suùc sinh. 4. Maïn: nghóa laø töï naâng cao mình leân vaø haï ngöôøi khaùc xuoáng; töï thaáy mình laø quan troïng maø khinh reû moïi ngöôøi; yû mình coù tieàn cuûa, taøi trí hay quyeàn theá maø döông döông töï ñaéc, muïc haï voâ nhaân, khinh ngöôøi giaø caû, hoãn laùo vôùi ngöôøi ñöùc haïnh, chaø ñaïp ngöôøi döôùi, laán löôùt ngöôøi treân. Vì loøng ngaõ maïn cho mình laø hôn heát, neân chaúng chòu hoïc hoûi theâm, khoâng nghe lôøi noùi phaûi. Do ñoù, laøm nhieàu ñieàu laàm laãn sai quaáy, phöôùc laønh toån giaûm, toäi loãi caøng taêng, phaûi chòu sanh töû luaân hoài khoâng bao giôø cuøng. Maïn coù baûy thöù: a) Maïn: hôn ngöôøi ít, maø nghó mình hôn nhieàu. b) Ngaõ maïn: yû mình hay gioûi maø laán löôùt ngöôøi. c) Quaù maïn: mình baèng ngöôøi maø cho laø hôn ngöôøi, ngöôøi hôn mình maø cho laø baèng. d) Maïn quaù maïn: ngöôøi hôn mình nhieàu maø cho mình hôn ngöôøi.

ñ) Taêng thöôïng maïn: chöa chöùng thaùnh quaû maø cho mình ñaõ chöùng. e) Ty lieät maïn: mình thua ngöôøi nhieàu maø noùi raèng thua ít. g) Taø maïn: ngöôøi tu veà taø ñaïo, ñöôïc chuùt ít thaàn thoâng, hoaëc hieåu bieát ñöôïc ñoâi chuùt vieäc quaù khöù, vò lai, roài khinh löôùt ngöôøi. 5. Nghi: nghóa laø nghi ngôø, khoâng coù loøng tin. Ngöôøi nghi ngôø khoâng laøm neân ñöôïc vieäc gì heát. Ñoái vôùi ngöôøi thaân trong gia ñình, hoï khoâng tin caäy giao phoù coâng vieäc; ñoái vôùi baïn beø, hoï nghi ngôø taát caû moïi thieän chí. Ngay ñoái vôùi mình, hoï cuõng khoâng töï tin nöõa. Ñaõ khoâng töï tin, hoï coøn gaây hoang mang cho ngöôøi chung quanh, laøm cho ngöôøi theá gian ngaõ loøng, thoái chí. Ñoái vôùi ñaïo lyù chaân chaùnh, hoï cuõng khoâng haêng haùi tin theo. Nhöõng phaùp tu giaûi thoaùt vaø caùc ñieàu phöôùc thieän, hoï do döï khoâng laøm. Nghi coù ba phöông dieän: a) Töï nghi: nghóa laø nghi mình. Chaúng haïn nhö nghe chö Taêng baûo: “Tu haønh seõ ñöôïc giaûi thoaùt”, nhöng laïi töï nghi raèng: “Chaúng bieát mình tu coù ñöôïc khoâng?” Vì loøng do döï nghi ngôø aáy, neân khoâng tu. b) Nghi phaùp: nghóa laø nghi phöông phaùp mình tu. Chaúng haïn nhö nghe kinh Di Ñaø noùi: “Ngöôøi chí

taâm nieäm Phaät, töø moät ngaøy cho ñeán baûy ngaøy, ñöôïc nhaát taâm baát loaïn, ñeán khi laâm chung seõ ñöôïc Phaät Di Ñaø tieáp daãn sanh veà nöôùc Cöïc Laïc”; nhöng hoï laïi nghi ngôø “Phöông phaùp aáy khoâng bieát coù keát quaû ñuùng nhö vaäy khoâng? ” Do söï nghi ngôø ñoù maø khoâng tu. c) Nghi nhaân: nghóa laø nghi ngöôøi daïy mình. Nhö coù ngöôøi daïy raèng: “Laøm laønh seõ ñöôïc phöôùc, laøm aùc seõ bò toäi.”; nhöng laïi nghi raèng: “Chaúng bieát ngöôøi naøy noùi coù thaät khoâng.” Do söï nghi ngôø aáy maø khoâng laøm. Toùm laïi, taùnh nghi ngôø laøm caûn trôû söï tieán trieån cuûa mình, ngaên ngaïi moïi coâng taùc höõu ích vaø laøm cho cuoäc ñôøi khoâng vöôït ra khoûi caûnh toái taêm khoå sôû. 6. Thaân kieán: nghóa laø chaáp thaân nguõ aám, töù ñaïi giaû hieäp naøy laøm ta. Vì caùi chaáp sai laàm aáy, neân thaáy coù moät caùi Ta rieâng bieät, chaéc thaät khoâng bieán ñoåi, thaáy caùi Ta aáy laø rieâng cuûa ta, khoâng dính daáp ñeán ngöôøi khaùc, vaø laø moät

thöù raát quyù baùu. Vì töôûng laàm nhö theá, neân kieám moùn ngon, vaät laï cho ta aên, may saém quaàn aùo toát ñeïp cho Ta maëc, lo xaây döïng nhaø cao, cöûa lôùn cho Ta ôû, thaâu goùp thaät nhieàu cuûa caûi, ñaát ruoäng ñeå daønh cho Ta haõnh dieän vôùi moïi ngöôøi. Do söï quyù chuoäng phuïng söï cho caùi Ta aáy, maø taïo ra laém ñieàu toäi loãi, chaø ñaïp leân bao nhieâu caùi Ta khaùc, laøm cho hoï ñau khoå vì Ta. Vaø theá giôùi trôû thaønh moät baõi chieán tröôøng cuõng vì caùi Ta.

7. Bieân kieán: nghóa laø chaáp moät beân, nghieâng veà moät phía, coù moät thaønh kieán cöïc ñoan. Bieân kieán coù hai loái chaáp sai laàm lôùn nhaát laø: a) Thöôøng kieán: nghóa laø chaáp raèng khi cheát roài, caùi Ta vaãn toàn taïi maõi: ngöôøi cheát seõ sanh ra ngöôøi, thuù cheát seõ trôû laïi thuù, thaùnh nhaân cheát trôû laïi laøm thaùnh nhaân. Do söï chaáp aáy, hoï cho raèng tu cuõng vaäy, khoâng tu cuõng vaäy, neân khoâng sôï toäi aùc, khoâng thích laøm thieän. Loái chaáp naøy, ñaïo Phaät goïi laø "Thöôøng kieán ngoaïi ñaïo." b) Ñoaïn kieán: nghóa laø chaáp raèng cheát roài laø maát haún. Ñoái vôùi haïng ngöôøi chaáp ñoaïn kieán, thì heã taét thôû laø khoâng coøn gì toàn taïi nöõa; toäi cuõng khoâng maø phöôùc cuõng chaúng coøn. Hoï khoâng tin nhaân quaû luaân hoài, neân maëc tình laøm caùc ñieàu toäi loãi. Hoï töï baûo: "Tu nhaân tích ñöùc giaø ñôøi cuõng cheát; hung haêng, baïo ngöôïc taét thôû cuõng khoâng coøn." Coù ngöôøi ñoái tröôùc nhöõng caûnh buoàn loøng, nghòch yù, nhöõng chuyeän tình duyeân traéc trôû, töôûng raèng cheát laø heát ñau khoå, laø giaûi thoaùt taát caû, neân hoï ñaõ khoâng ngaàn ngaïi möôïn cheùn thuoác ñoäc, hay doøng soâng saâu ñeå keát lieãu ñôøi mình. Hoï ñaâu coù ngôø raèng cheát roãi vaãn chöa heát! Loái chaáp naøy, kinh Phaät goïi laø "Ñoaïn kieán ngoaïi ñaïo." 8. Kieán thuû: nghóa laø chaáp chaët söï hieåu bieát sai laàm cuûa mình. Kieán thuû coù hai phöông dieän:

a) Kieán thuû vì khoâng yù thöùc ñöôïc sai laàm cuûa mình. - Haønh vi cuûa mình sai quaáy, yù kieán cuûa mình sai laàm, nhöng vì khoâng ñuû saùng suoát ñeå nhaän thaáy, neân cöù baûo thuû haønh vi, yù kieán cuûa mình, töï cho laø gioûi, ai noùi cuõng chaúng nghe. b) Kieán thuû vì töï aùi hay vì cöùng ñaàu. - Bieát mình laøm nhö theá laø sai, noùi nhö vaäy laø dôû, nhöng vì töï aùi, cöù baûo thuû caùi sai caùi dôû cuûa mình, khoâng chòu thay ñoåi. Nhö oâng baø tröôùc ñaõ lôõ theo taø ñaïo, nay con chaùu vaãn bieát ñoù laø taø, nhöng cöù theo nhö theá maõi khoâng chòu ñoåi. Hoï cöù noùi moät caùch lieàu lónh: "Xöa sao nay vaäy", hay "Xöa baøy naøy laøm." Hay nhö cha meï tröôùc ñaõ lôõ laøm ngheà toäi loãi, ñeán ñôøi con chaùu, vaãn cöù baûo thuû ngheà aáy khoâng chòu thay ngheà khaùc. Noùi roäng ra trong theá giôùi, coù moät soá ñoâng ngöôøi, maëc duø thôøi theá ñaõ caûi ñoåi, tieán boä maø hoï cöù vaãn giöõ laïi nhöõng leà thoùi, coå tuïc huû baïi maõi. Chaúng haïn nhö ôû Vieät Nam ta, ñeán baây giôø maø vaãn coù nhöõng Phaät töû, heã trong nhaø coù ngöôøi cheát laø gieát heo boø ñeå cuùng kieán; khi ñöa ñaùm tang, gaùnh theo nhöõng con heo quay to töôùng, ñi bieåu dieãn qua caùc ñöôøng phoá; moãi khi tuaàn töï hay kî gioã, thì ñoát giaáy tieàn vaøng baïc, aùo quaàn kho phöôùng, moãi naêm phaûi hoäi hoïp ñeå cuùng teá taø thaàn, aùc quyû v.v... Chaáp chaët nhöõng huû tuïc nhö theá, ñeàu thuoäc vaø "Kieán thuû" caû. 9. Giôùi caám thuû: nghóa laø laøm theo lôøi raên caám cuûa ngoaïi ñaïo taø giaùo. Nhöng söï raên caám naøy nhieàu khi thaät voâ lyù, meâ

muoäi, daõ man, khoâng laøm sao ñöa

ngöôøi ta ñeán söï giaûi thoaùt ñöôïc, theá maø vaãn coù nhieàu ngöôøi tin vaø laøm theo. Chaúng haïn nhö ôû AÁn Ñoä, coù phaùi ngoaïi ñaïo laáy ñaù daèn buïng, ñöùng moät chaân giöõa trôøi naéng, naèm choã baån thæu, leo leân cao nhaûy xuoáng, gieo mình vaøo löûa, hay nhaûy xuoáng soâng traàm mình ñeå ñöôïc phöôùc. Coù ñaïo, moãi naêm laïi baét tín ñoà gieát moät ngöôøi ñeå teá thaàn, hay nhö ñaïo cuûa anh chaøng Voâ Naõo, phaûi gieát moät traêm ngöôøi laáy moät traêm ngoùn tay xaâu laøm chuoãi haït môùi ñaéc ñaïo. Nhöõng thöù cuoàng tín nhö theá, khoâng laøm cho cuoäc ñôøi saùng suûa, maø coøn laøm ñen toái, khoå ñau theâm. 10. Taø kieán: nghóa laø chaáp theo loái taø, khoâng chôn chaùnh, traùi vôùi söï thaät, traùi vôùi luaät nhaân quaû. Noùi moät caùch khaùc, taø kieán nghóa laø meâ tín dò ñoan, nhö thôø ñaàu traâu, ñaàu coïp, bình voâi, oâng taùo, xin xaêm, boùi queû, buoäc toâm, ñeo nieät, coi sao, cuùng haïn v.v... Noùi roäng ra, caû boán moùn chaáp treân, ñeàu thuoäc vaø Taø kieán caû. (Tieáp baøi thöù tö)

BAØI THÖÙ TÖ TAÄP ÑEÁ (LAMADA DUKKHA) (TIEÁP THEO)

III. TAÙNH CHAÁT CUÛA 10 MOÙN CAÊN BAÛN PHIEÀN NAÕO

Taùnh chaát cuûa möôøi moùn phieàn naõo caên baûn khoâng gioáng nhau: coù thöù nhanh nheïn, coù thöù chaäm chaïp; coù thöù maõnh lieät, coù thöù yeáu ôùt; coù thöù ñaâm saâu goác reã trong loøng ngöôøi, coù thöù naèm khôi khôi ôû treân yù thöùc; coù thöù deã döùt tröø, coù thöù khoù tieâu dieät. Vì tính chaát khoâng ñoàng aáy maø ñöùc Phaät ñaët cho chuùng nhöõng danh töø khaùc nhau, ñeå deã phaân bieät, nhö Kieát söû, Kieán hoaëc, Tö hoaëc. 1. Kieát söû: Möôøi thöù phieàn naõo goác: tham, saân, si, maïn, nghi, thaân kieán, bieân kieán, kieán thuû, giôùi caám thuû, taø kieán cuõng goïi laø “Thaäp Kieát söû”. Kieát laø troùi buoäc; Söû laø sai khieán. Möôøi phieàn naõo naøy goïi laø Kieát Söû, vì chuùng noù coù maõnh löïc troùi buoäc loaøi höõu tình khoâng cho ra khoûi ba coõi vaø sai söû chuùng sinh phaûi quay loän trong voøng sanh töû luaân hoài, töø ñôøi naøy ñeán kieáp noï, vaø phaûi chòu khoâng bieát bao nhieâu ñieàu khoå naõo. Tuy ñeàu coù taùnh chaát sai söû, troùi buoäc caû, nhöng möôøi kieát söû naøy coù thöù maïnh, thöù yeáu, thöù chaäm chaïp, thöù mau leï, neân ñöùc Phaät chia chuùng ra laøm hai thöù vôùi hai teân goïi khaùc nhau laø: lôïi söû vaø ñoän söû.

a) Lôïi söû laø nhöõng moùn phieàn naõo raát lanh leï, deã sanh khôûi maø cuõng deã tröø boû (lôïi laø lanh lôïi). Lôïi söû goàm coù naêm laø: thaân kieán, bieân kieán, kieán thuû, giôùi caám thuû, taø kieán. b) Ñoän söû laø nhöõng moùn phieàn naõo naëng neà, chaäm chaïp, sanh khôûi moät caùch ngaám ngaàm, saâu xa, nhöng maõnh lieät, khoù döùt tröø (ñoän laø chaäm luït). Thuoäc veà ñoän söû goàm coù naêm phieàn naõo laø: tham, saân, si, maïn, nghi. Ngöôøi hoïc Phaät muoán giaûi thoaùt, taát nhieân phaûi chaët ñöùt möôøi thöù daây nhôï, xieàng xích naøy môùi ñöôïc. Tröôùc khi muoán chaët ñöùt chuùng moät caùch coù hieäu quaû, phaûi hieåu roõ taùnh chaát meàm hay cöùng, bôû hay dai cuûa chuùng ñeå lieät chuùng vaøo loaïi deã chaët

hay khoù chaët. Nhö ngöôøi böûa cuûi, chia cuûi ra laøm hai loaïi: loaïi deã böûa vaø loaïi khoù böûa; loaïi deã böûa thì duøng buùa nhoû, loaïi khoù böûa thì duøng buùa lôùn; cuõng vaäy, haønh giaû tröôùc khi muoán chaët ñöùt phieàn naõo, phaûi lieät chuùng laøm hai loaïi: loaïi Kieán hoaëc deã tröø, vaø loaïi Tö hoaëc khoù dieät. 2. Kieán hoaëc: Chöõ kieán hoaëc coù hai nghóa: a) Loaïi meâ laàm naøy mong manh caïn côït, chæ tu haønh ñeán ñòa vò Kieán ñaïo (thaáy chaân lyù) thì ñoaïn ñöôïc. b) Loaïi meâ laàm naøy thuoäc veà phaàn voïng kieán (voïng chaáp), phaân bieät cuûa yù thöùc ñoái vôùi söï voâ thöôøng, voâ ngaõ v.v.... maø sinh ra; hay do laàm nghe theo lôøi khuyeân daïy cuûa taø sö ngoaïi ñaïo maø sinh ra.

Noùi moät caùch deã hieåu hôn, Kieán hoaëc laø caùi laàm thuoäc veà meâ lyù, do voïng chaáp (chaáp sai) phaân bieät cuûa yù thöùc sanh ra. Ñeán ñòa vò Kieán ñaïo laø ñoaïn tröø ñöôïc caùi hoaëc naøy. Bôûi chuùng noù deã tröø, cuõng hö coû moïc khôi treân maët ñaát, heã daãy (phaùt) thì heát, neân cuõng goïi laø “Phaân bieät hoaëc” (nghóa laø caùi laàm veà phaàn phaân bieät cuûa yù thöùc). Toùm laïi, Kieán hoaëc hay Phaân bieät hoaëc laø do meâ lyù maø sanh, vaø seõ bò dieät tröø khi ngoä ñöôïc chaân lyù. Möôøi phieàn naõo noùi treân, hay Kieán hoaëc, neáu ñem phoái hôïp vôùi boán ñeá trong ba coõi, thì thaønh ra taùm möôi taùm hoaëc. Ñeå coù moät yù nieäm roõ raøng hôn, chuùng ta haõy phaân taùch nhö sau: Möôøi moùn Kieán hoaëc laø: tham, saân, si, maïn, nghi, thaân kieán, bieân kieán, kieán thuû, giôùi caám thuû vaø taø kieán. Trong ba coõi (Duïc giôùi, Saéc giôùi, Voâ saéc giôùi), moãi coõi coù boán Ñeá (khoå, taäp, dieät, ñaïo), moãi ñeá coù caùc hoaëc (meâ laàm) chung hieäp laïi thaønh taùm möôi taùm Kieán hoaëc. Nhö Duïc giôùi coù boán Ñeá: Khoå, Taäp, Dieät, Ñaïo. Khoå ñeá coù ñuû möôøi hoaëc. Taäp ñeá vaø Dieät ñeá chæ coù baûy hoaëc (vì tröø thaân kieán, bieân kieán vaø giôùi caám thuû). Ñaïo ñeá coù taùm hoaëc (tröø thaân kieán vaø bieân kieán). Boán Ñeá coäng thaønh ba möôi hai Kieán hoaëc.

Coõi Saéc vaø Voâ saéc cuõng y nhö Duïc giôùi, song ôû trong ñoù moãi Ñeá ñeàu tröø ra moät moùn saân (vì hai coõi naøy chæ coù vui trong thieàn ñònh, neân chaúng coù saân) neân moãi coõi chæ coù hai möôi taùm hoaëc. Hai coõi hieäp laïi thaønh naêm möôi saùu hoaëc; coäng vôùi ba möôi hai hoaëc ôû coõi Duïc nöõa, toång coäng thaønh ra taùm möôi taùm moùn Kieán hoaëc. Ñaây laø bieåu ñoà 88 moùn Kieán hoaëc a) Tham, b) Saân c) Si, d) Maïn, ñ) Nghi e) Thaân kieán 1. Khoå ñeá: 10 eâ) Bieân kieán g) Kieán thuû h) Giôùi caám thuû I.- Duïc giôùi i) Taø kieán (coù 32) Nhö Khoå ñeá, tröø 2. Taäp ñeá: 7 Thaân kieán, Bieân kieán vaø Giôùi caám thuû 3. Dieät ñeá: 7 (nhö Taäp ñeá) 88 KIEÁN HOAËC

Tröø Thaân kieán vaø
4. Ñaïo ñeá: 8
Bieân kieán
Nhö Khoå ñeá ôû
1. Khoå ñeá: 9
Duïc giôùi, tröø Saân.
II. Saéc giôùi

Nhö Taäp ñeá ôû (coù 28) 2. Taäp ñeá: 6
Duïc-giôùi, tröø Saân.
Nhö Dieät ñeá ôû
3. Dieät ñeá: 6 Duïc-giôùi, tröø Saân.
Nhö Ñaïo ñeá ôû
4. Ñaïo ñeá: 7 Duïc-giôùi, tröø Saân.
Nhö Khoå, Taäp, Dieät,
III. Voâ saéc giôùi (coù 28)
Ñaïo ôû Saéc giôùi.
Saéc giôùi vaø Voâ saéc giôùi ñeàu tröø Saân, laø vì hai coõi naøy ôû trong thieàn ñònh, coù hyû coù laïc, neân Saân khoâng sanh khôûi. Khoå ñeá ñuû möôøi hoaëc laø vì thuoäc veà Quaû. Taäp ñeá ít hôn (coù 7) laø vì thuoäc veà Nhaân. Dieät ñeá laø quaû xuaát theá neân chæ coù 7. Ñaïo ñeá veà phaàn tu haønh neân chæ coù 8. 3. Tö hoaëc: Trong soá möôøi phieàn naõo caên baûn noùi treân, coù boán thöù aên saâu goác reã töø voâ thæ raát khoù dieät tröø laø Tham, Saân, Si, Maïn (boán Ñoän söû) thì goïi laø Tö hoaëc. Theo taân dòch thì Tö hoaëc coù hai nghóa: a) Noù ngaám ngaàm khôûi leân, do meâ muoäi veà söï vaät maø sanh; nhö ñoái vôùi söï vaät aên, maëc, ôû (saéc, thanh, höông, vò, xuùc) sanh tham tröôùc. b) Söï meâ laàm naøy phaûi ñeán ñòa vò Tu ñaïo môùi tröø döùt ñöôïc. Chuùng noù coù töø voâ thæ ñeán giôø, heã coù ta laø coù noù, noù vôùi ta ñoàng sinh moät löôït, neân cuõng goïi laø “caâu sanh hoaëc”. Chuùng noù coù tieàm taøng saâu kín, vaø chi phoái sai söû chuùng ta moät caùch maõnh lieät, neân haønh giaû phaûi heát söùc tu trì, môùi coù theå laàn hoài tröø ñöôïc. Cuõng nhö coû cuù, phaûi ra coâng moi ñaøo nhieàu laàn, môùi nhoå saïch taän goác. Toùm laïi, Tö hoaëc cuõng coù teân Caâu sanh hoaëc, do söï meâ maø sanh, vaø chæ khi ñeán ñòa vò Tu ñaïo môùi ñoaïn ñöôïc.

Möôøi moùn naøy phoái hôïp vôùi boán Ñeá ôû ba coõi, seõ thaønh taùm möôi moát moùn nhö sau:

Duïc giôùi, coù 4: Tham, Saân, Si, Maïn.
MÖÔØI MOÙN
Saéc giôùi, coù 3: Tham, Si, Maïn.
TÖ HOAËC
Voâ saéc giôùi, coù 3: Tham, Si, Maïn.
(Hai coõi sau vì ôû trong thieàn ñònh, neân khoâng coù saân)

Boán thöù Tö hoaëc naøy laïi chia ra laøm ba haïng: haïng nhaát laø hoaëc baäc thöôïng; haïng vöøa laø hoaëc haïng baäc trung; haïng keùm hôn laø hoaëc baäc haï. Moãi haïng nhö theá laïi chia ra laøm ba baäc hay ba phaåm nöõa (thöôïng, trung, haï), coäng taát caû thaønh chín phaåm. (Xem ñoà bieåu 9 phaåm Tö hoaëc döôùi ñaây):

1.- Thöôïng thöôïng I.- Thöôïng 2.- Thöôïng trung 3.- Thöôïng haï

MÖÔØI THÖÙ TÖ 1.- Trung thöôïng

HOAËC CHIA LAØM II.- Trung 2.- Trung trung
CHÍN PHAÅM 3.- Trung haï
1.- Haï thöôïng
III.- Haï 2.- Haï trung
3.- Haï haï
Chín phaåm Tö hoaëc, nhaân cho ba coõi (goàm 9 ñòa) thaønh ra 81 thöù hoaëc.

(Xem ñoà bieåu 81 moùn Tö hoaëc döôùi ñaây):

1.-Nguõ thuù taïp cö ñòa, coù: 9 phaåm Tö hoaëc
I.- Duïc giôùi 2.- Sô Thieàn, ly sanh hyû laïc ñòa: -
3.- Nhò thieàn, ñònh sanh hyû laïc ñòa: -
4.- Tam thieàn ly hyû laïc ñòa: -
II.- Saéc giôùi 5.- Töù thieàn xaû nieäm thah tònh ñòa: -
3 COÕI
6.- Khoâng voâ bieân xöù ñòa: -
7.- Thöùc voâ bieân xöù ñòa: -
III.- Voâ
8.- Voâ sôõ höõu xöù ñòa: saéc giôùi
9.- Phi phi töôûng xöù ñòa: -
Coäng: 9 ñòa Thaønh: 81 phaåm Tö hoaëc

IV.- TOÙM TAÉT VEÀ YÙ NGHÓA KIEÁN HOAËC VAØ TÖ HOAËC Noùi toùm laïi, nhöõng caùi meâ laàm thuoäc veà phaàn phaân bieät (do yù thöùc phaân bieät maø sanh) ñeàu thuoäc veà Kieán hoaëc. Nhöõng caùi meâ laàm thuoäc veà phaàn Caâu sanh (ngaám ngaàm cuøng vôùi ta ñoàng sanh) thì thuoäc veà phaàn Tö hoaëc. Laïi moät nghóa nöõa, nhöõng caùi meâ laàm thuoäc veà phaàn meâ lyù, ñeán khi Kieán ñaïo laø ñoaïn tröø ñuôïc, neân goïi laø Kieán hoaëc. nhöõng caùi meâ laàm thuoäc veà phaàn meâ söï, phaûi tu haønh ñeán ñòa vò Tu ñaïo, môùi laàn ñoaïn tröø, thì goïi laø tö hoaëc. Ñoaïn Kieán hoaëc chæ môùi laø heát caùi laàm treân phöông dieän kieán thöùc; ñeán khi ñoaïn Tö hoaëc theá gian thì caû caùi laàm treân phöông dieän yù thöùc, haønh vi ñeàu khoâng coøn nöõa.

Ñoaïn 88 caùi laàm veà Kieán hoaëc vaø 81 caùi laàm veà Tö hoaëc thì seõ chöùng ñöôïc 4 quaû thaùnh Thanh vaên cuûa Tieåu thöøa, trong ñoù quaû vò cao nhaát laø A-la-haùn.(1)

C. KEÁT LUAÄN:

Sôû dó chuùng sinh chòu ñöôïc caùc ñieàu khoå naõo, nguyeân nhaân laø do phieàn naõo gaây taïo ra nghieäp Taäp ñeá. Taäp ñeá goàm coù nhieàu thöù phieàn naõo; nhöng coù möôøi thöù caên baûn phieàn naõo laø: tham, saân, si, maïn, nghi, thaân kieán, bieân kieán, kieán thuû, giôùi caám thuû vaø taø kieán. Trong möôøi moùn naøy, vì caên cöù theo baûn taùnh cuûa nhöõng caùi deã phaùt sinh vaø deã tröø laø naêm moùn sau, thì goïi laø Nguõ lôïi söû; coøn 5 moùn tröôùc, taùnh noù ngaám

ngaàm phaùt sanh vaø khoù ñoaïn tröø thì goïi laø Nguõ ñoän söû. Ñöùng veà phöông dieän Tu chöùng maø xeùt, thì haønh giaû trong khi tu haønh, chia 10 moùn phieàn naõo treân laøm hai loaïi, ñeå ñoaïn tröø trong thôøi kyø sau ñaây: 1.- Nhöõng caùi meâ laàm khi thaáy ñaïo (chaân lyù) môùi ñoaïn ñöôïc, thì goïi laø Kieán hoaëc. 2.- Nhöõng caùi meâ laàm khi ñeán ñòa vò tu ñaïo môùi ñoaïn ñöôïc thì goïi laø Tö hoaëc. Veà Kieán hoaëc, ôû coõi Duïc giôùi coù 32 moùn meâ laàm, ôû coõi Saéc giôùi coù 28 vaø Voâ saéc giôùi cuõng coù 28, coäng laïi thaønh 88 moùn meâ laàm. Caùi laàm ôû coõi Duïc raát thoâ,

(1) Xem phaàn chuù thích trang 438.

ñeán coõi Saéc vaø Voâ saéc giôùi thì vi teá hôn. Ñoaïn ñöôïc 88 thöù Kieán hoaëc trong Ba coõi thì chöùng ñaëng quaû thaùnh thöù nhaát trong boán quaû cuûa Tieåu thöøa laø Tu-ñaø-hoaøn (Taøu dòch laø Döï löu). Ñeán quaû naøy, 81 phaåm tö hoaëc cuûa Ba coõi vaãn chöa ñoaïn tröø. Veà Tö hoaëc thì coõi Duïc giôùi coù 4: tham, saân, si, maïn. Coõi Saéc giôùi vaø Voâ saéc, moãi coõi coù ba (vì tröø saân). Coäng chung laïi laø möôøi moùn Tö hoaëc. Vì chuùng coù thoâ vaø teá khoâng ñoàng neân phaân ra coù thöôïng, trung, haï phaåm. Moãi phaåm laïi phaân ra ba phaåm nöõa laø: thöôïng, trung, haï coäng thaønh 9 phaåm. Trong Ba coõi coù chia ra laøm 9 ñòa, moãi ñòa coù 9 phaåm Tö hoaëc töø thoâ ñeán teá, coäng chung 9 ñòa thaønh ra 81 phaåm Tö hoaëc.(1) Chín phaåm Tö hoaëc ôû coõi Duïc thì raát thoâ, coøn hai coõi treân daàn vi teá hôn. Caùc thöù phieàn naõo Tö hoaëc vi teá ñaây, chieâu caûm vôùi nhöõng khoå quaû sanh töû, luaân hoài trong Ba coõi. Neáu caùc söï meâ laàm naøy ñoaïn heát thì döùt ñöôïc sanh töû trong Ba coõi, chöùng quaû A-la-haùn.

(1) Sôû dó goïi laø phaåm maø khoâng goïi laø moùn, loaïi hay thöù laø vì trong moãi meâ laàm aáy, khoâng khaùc chaát, chæ khaùc phaåm löôïng maø thoâi, nghóa laø noù ñaäm hay nhaït, maïnh hay yeáu maø thoâi.

PHAÀN PHUÏ CHUÙ:

Töù ñeá laø thuoäc veà giaùo lyù Tieåu thöøa. Trong khi nghieân cöùu vaø trung thaønh vôùi giaùo lyù naøy, chuùng toâi chæ keå chæ coù hai thöù hoaëc laø Kieán hoaëc vaø Tö hoaëc. Nhöng theo giaùo lyù Ñaïi thöøa thì ngoaøi hai hoaëc treân, coøn coù hai thöù hoaëc khaùc nöõa laø Traàn sa hoaëc vaø Voâ minh hoaëc. Neáu chöùng quaû vò Ñaïi thöøa Boà Taùt hay Phaät, thì phaûi ñoaïn tröø hai hoaëc sau naøy. Ñeå coù moät yù nieäm toång quaùt veà caùc thöù hoaëc, chuùng toâi xin ñöôïc phuï chuù döôùi ñaây hai loaïi hoaëc aáy. 1. Traàn-sa-hoaëc: Traàn sa hoaëc laø caùi meâ laàm nhö caùt buïi. Caùi meâ laàm khoâng phaûi cuûa mình, vì khi chöùng ñöôïc quaû A-la-haùn thì caùi meâ laàm veà phaàn Kieán Hoaëc vaø Tö hoaëc nôi caù nhaân mình ñaõ heát. Caùi chôn trí ôû nôi taâm mình ñaõ saùng suoát roài. Nhöng so vôùi mình, coøn thaáy caùi meâ laàm cuûa chuùng sinh nhieàu nhö caùt buïi, neân sanh taâm chaùn ngaùn, thoái chí ñoä sanh, cöù traàm khoâng thu tòch, thuû caûnh thieân khoâng Nieát-baøn cuûa Tieåu thöøa, khoâng chòu ra hoùa ñaïo ñoä sanh (vì coøn phaùp chaáp, meâ laàm thaáy thaät coù phaùp mình tu, Nieát- baøn mình chöùng). 2.

Voâ minh hoaëc: Voâ minh laø meâ laàm, khoâng roõ ñöôïc baûn chaát chôn taâm. Thöù meâ laàm naøy laø goác cuûa caùc thöù meâ laàm khaùc, neân goïi laø caên baûn voâ minh. Noù raát vi teá, phaù tröø Traàn sa hoaëc roài môùi phaù tröø ñöôïc Voâ minh hoaëc.

Cöù theo loái tu chöùng cuûa Ñaïi thöøa maø luaän, thì phaûi traûi qua 52 ñòa vò, môùi phaù heát döôïc caùc Voâ minh. Khi maõn ñòa vò Thaäp tín roài, baét ñaàu leân Thaäp truï (10 vò) phaù moät phaàn Voâ minh thì ñöôïc moät phaàn ba ñöùc Phaùp taùnh (3 ñöùc: Phaùp thaân, Baùt nhaõ thaân, Giaûi thoaùt thaân), chöùng leân vò Sô truï. Nhö theá cöù phaù theâm moät phaàn Voâ minh laø chöùng leân moät ñòa vò; cho ñeán phaù ñöôïc 10 phaàn thì chöùng ñöôïc Thaäp truï. Böôùc qua Thaäp haïnh (10 vò), Thaäp hoài höôùng (10 vò) vaø Thaäp ñòa (10 vò) cuõng theá, nghóa laø phaù moät phaàn Voâ minh thì chöùng leân moät ñòa vò. Cho ñeán ñòa vò thöù 51; laø Ñaúng giaùc, duøng trí Kim cöông phaù saïch heát töôùng Voâ minh raát vi teá roài, thì chöùng ñöôïc ñòa vò thöù 52 laø quaû Dieäu giaùc (Phaät). Luùc baáy giôø Voâ minh dieät heát, trí giaùc toaøn minh, cuõng nhö traêng raèm Trung thu, bao nhieâu maây môø veït heát, toûa aùnh saùng khaép möôøi phöông. Chuùng ta neân löu yù: Kieán hoaëc, Tö hoaëc laø chieâu caûm phaàn ñoaïn sanh töû trong ba coõi. Coøn Traàn sa hoaëc vaø Voâ minh hoaëc thì chieâu caûm bieán dòch sanh töû ngoaøi ba coõi. Ñoaïn Kieán hoaëc, Tö hoaëc thì khoâng thoï phaàn sanh töû ra ngoaøi Tam giôùi, ñöôïc lyù thieân chôn, chöùng Nhò thöøa: Thanh vaên, Duyeân giaùc. Ñoaïn Traàn sa hoaëc chöùng quyeàn thöøa Boà Taùt. Ñoaïn töøng phaàn Voâ minh thì chöùng Phaùp taùnh Boà Taùt. Ñoaïn saïch Voâ minh chöùng quaû Phaät voâ thuôïng. Xeùt nhö theá thì töø khi phaùt taâm tu haønh cho ñeán thaønh Phaät, phaûi traûi qua moät coâng trình lôùn lao vaø moät thôøi gian laâu xa môùi ñöôïc.

BAØI THÖÙ NAÊM DIEÄT ÑEÁ (Nirodha Dukkha) DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ: Sau khi noùi veà phöông dieän ñau khoå xong, Ñöùc Phaät noùi veà phöông dieän an laïc. B.- CHAÙNH ÑEÀ: I.- Ñònh nghóa: Sao goïi laø Dieät ñeá? II. Thöù lôùp I.- Kieán ñaïo sôû ñoaïn hoaëc ñoaïn hoaëc II.- Tu ñaïo sôû ñoaïn hoaëc a) Noaõn vò 1.- Baäc töù b) Ñaûnh vò gia haïnh c) Nhaãn vò d) Theá ñeä nhaát vò III.- Caùc töøng Baäc tu chöùng 2.- Quaû Tu-ñaø-hoaøn 3.- Quaû Tö-ñaø-haøm 4.- Quaû A-na-haøm 5.- Quaû a) Baát hoài taâm A-la-haùn ñoän A-la-haùn b) Hoài taâm ñaïi A-la-haùn IV.- Giaù trò (dieäu duïng) cuûa boán quaû thaùnh V.- Dieät ñeá 1.- Höõu dö y Nieát-baøn töùc Nieát-baøn 2.- Voâ dö y Nieát-baøn VI.- Nieát-baøn 1.- Voâ truï xöù Nieát-baøn cuûa Ñaïi thöøa 2.- Taùnh tònh Nieát-baøn

VII.- Bieän minh veà Nieát-baøn: Nieát-baøn, khoâng phaûi caûnh hö voâ tòch dieät, khoâng phaûi caûnh thieân ñöôøng.

C.- KEÁT LUAÄN

Dieät ñeá laø Nieát-baøn. Muoán ñöôïc Nieát-baøn taát phaûi ñem nhieàu coâng phu tu taäp, dieät tröø taát caû phieàn naõo.

BAØI THÖÙ NAÊM DIEÄT ÑEÁ (Nirodha Dukkha) A. MÔÛ ÑEÀ

SAU KHI NOÙI VEÀ PHÖÔNG DIEÄN KHOÅ ÑAU XONG, ÑÖÙC PHAÄT NOÙI VEÀ PHÖÔNG DIEÄN AN LAÏC

Sau khi giaûi baøy ñaày ñuû hieän töôïng nhaân quaû veà phaàn nhieãm, veà phöông dieän ñau khoå xong, Ñöùc Phaät lieàn thuyeát minh caùc hieän töôïng nhaân quaû veà phaàn tònh, veà phöông dieän an laïc. Noùi moät caùch khaùc, sau khi daïy xong Khoå ñeá vaø Taäp ñeá, Ñöùc Phaät lieàn daïy Dieät ñeá vaø Ñaïo ñeá. Coù ngöôøi chæ thaáy hai phaàn ñaàu cuûa Töù ñeá laø Khoå vaø Taäp, neân ñaõ töôûng Phaät laø ñaïo yeám theá, bi quan. Hoï cho raèng Phaät giaùo gieo vaøo loøng ngöôøi söï chaùn ñôøi vaø tuyeät voïng. Hoï ñaõ laàm lôùn! Keû bi quan, chaùn ñôøi laø keû thaáy cuoäc ñôøi xaáu xa, ñau khoå, maø khoâng tìm ra phöông phaùp ñeå giaûi thoaùt caûnh aáy, maø chæ buoâng xuoâi tay ngoài nhìn vaø khoùc than, saàu khoå. Ñaïo Phaät khoâng laøm nhö theá. Ñaïo Phaät trình baøy cho moïi ngöôøi nhìn thaáy caùi hieän taïi ñen toái cuûa mình, caùi hoaøn caûnh xaáu xa, coù nhieàu söï khuyeát ñieåm, ñeå caûi ñoåi noù, kieán taïo laïi moät cuoäc soáng ñeïp ñeõ, an vui hôn. Moät giaùo lyù nhö theá, khoâng theå goïi laø yeám theá, bi quan ñöôïc maø chính laø yeâu ñôøi, laïc quan, vì coøn tin töôûng ôû khaû naêng kieán taïo cuûa mình vaø chuùng sinh. Caûnh giôùi maø Ñöùc Phaät trình baøy cho chuùng ta thaáy ôû ñaây laø moät caûnh giôùi hoaøn toaøn traùi ngöôïc vôùi caûnh giôùi toái

taêm, saàu khoå, ñôùn ñau maø chuùng ta ñang soáng. Caûnh giôùi aáy laø caûnh giôùi huy hoaøng, an laïc, maø chæ nhöõng ngöôøi dieät tuïc, heát meâ môùi ñaït ñöôïc. Caûnh giôùi aáy, chuùng ta seõ nghe Ñöùc Phaät trình baøy trong phaàn Dieät ñeá sau ñaây:

B. CHAÙNH ÑEÀ

I. ÑÒNH NGHÓA Sao goïi laø Dieät ñeá? Dieät laø tieâu dieät, töø dieät. Dieät ôû ñaây töùc laø dieät duïc voïng meâ môø, phieàn naõo. Ñeá laø lyù leõ chaéc chaén, ñuùng ñaén do trí tueä saùng suoát soi thaáu vaø thuyeát minh. Dieät ñeá, chöõ Pali goïi laø “Nirodha Dukkha” töùc laø Söï thaät ñuùng ñaén, maø Ñöùc Phaät ñaõ thuyeát minh veà hoaøn caûnh toát ñeïp maø moïi ngöôøi coù theå ñaït ñöôïc khi ñaõ dieät heát moïi phieàn naõo, meâ môø. Phieàn naõo, meâ môø laø nguyeân nhaân cuûa ñau khoå, nhö chuùng ta ñaõ nghe Phaät thuyeát trong Taäp ñeá. Khoå laø quaû, maø Taäp laø nhaân, dieät khoå maø chæ dieät caùi quaû thì khoâng bao giôø heát khoå ñöôïc. Muoán dieät khoå taän goác, thì phaûi dieät caùi nhaân cuûa noù, nhö muoán nhoå caùi thaân caây, thì phaûi bôùi cho heát reã cuûa noù aên saâu trong loøng ñaát. Trong Kinh Nhaân Quaû, Phaät daïy raèng: “Caùc oâng phaûi bieát, vì taäp nhaân phieàn naõo môùi coù quaû khoå sanh töû, vaäy caùc oâng phaûi döùt töø phieàn naõo taäp nhaân. Khi ñaõ döùt töø ñöôïc roài, laïi thöôøng thöôøng naém chaët choã

döùt töø cho chaén chaéc, khoâng khi naøo nôùi boû. Ñeán khi chöùng ñöôïc ñaïo quaû Nieát-baøn, thì taát nhieân taäp nhaân phieàn naõo phaûi dieät heát, maø quaû khoå luaân hoài cuõng khoâng coøn.” Theá cho neân bieát, muoán giaûi thoaùt taát phaûi tu haønh. Maø tu haønh laø gì? Laø dieät töø taäp nhaân phieàn naõo vaäy.

Dieät tröø phaàn naøo taäp nhaân laø ñaõ böôùc ñeán gaàn giaûi thoaùt chöøng aáy, nhö moät caùi phao; caøng bôùt daàn chöøng naøo vaät naëng dìm noù xuoáng, thì noù laïi noåi daàn leân maët nöôùc chöøng aáy vaäy. II. THÖÙ LÔÙP ÑOAÏN HOAËC (meâ laàm) Nhö chuùng ta ñaõ bieát trong baøi Taäp ñeá, taäp nhaân phieàn naõo raát phöùc taïp, coù thöù mong manh, caïn côït, coù thöù in saâu vaøo taâm thöùc töø laâu ñôøi laâu kieáp raát khoù döùt tröø. Do tính chaát caïn saâu cuûa caùc thöù phieàn naõo aáy, neân ñoaïn tröø cuõng phaûi tuaàn töï, theo thöù lôùp. Coù hai lôùp ñoaïn hoaëc chính laø: 1. Kieán ñaïo sôû ñoaïn hoaëc: Nhöõng meâ laàm naøy, khi thaáy chaùnh ñaïo môùi ñoaïn ñöôïc. Ñaây laø söï döùt tröø nhöõng sai laàm veà phaàn lyù trí. Nhöõng phieàn naõo naøy thuoäc loaïi caïn côït gaây ra bôûi söï gaàn guõi taø sö, söï tuyeân truyeàn taø vaïy cuûa saùch vôû, cuøng nhöõng ngöôøi tri kieán khoâng chaân chaùnh. Neáu gaëp ñöôïc minh sö, thaáy ñöôïc chaân lyù, thì lieàn ñoaïn heát. Vì theá söï döùt tröø nhöõng phieàn naõo naøy goïi laø “Kieán ñaïo sôû ñoaïn hoaëc.”

2. Tu ñaïo sôû ñoaïn hoaëc: Nhöõng meâ laàm naøy, khi tu ñaïo môùi ñoaïn ñöôïc. Ñaây laø söï ñoaïn tröø nhöõng phieàn naõo saâu kín, ñaõ ñaâm saâu goác reã trong taâm thöùc, bieán thaønh thoùi quen, nhö söï chaáp ngaõ, söï say ñaém nhuïc duïc, tham, giaän, kieâu caêng v.v... Ñoái vôùi nhöõng thöù phieàn naõo naøy, phaûi caàn nhieàu coâng phu tu haønh deûo dai, chaéc chaén môùi coù theå ñoaïn tröø ñöôïc. Do ñoù, môùi goïi laø “Tu ñaïo sôû ñoaïn hoaëc.” III. CAÙC TAÀNG BAÄC TU CHÖÙNG Ñoaïn treân ñaõ noùi toång quaùt veà hai loaïi ñoaïn dieät phieàn naõo cho deã phaân bieät vaø deã hieåu. Ñeán ñaây, ñeå coù moät yù nieäm roõ raøng veà caùc taàng baäc tu chöùng maø moät haønh giaû caàn phaûi traûi qua, chuùng ta haõy tuaàn töï ñieåm qua caùc quaû vò töø thaáp ñeán cao. 1. Töù gia haïnh: Muoán ñoaïn tröø kieán hoaëc, tröôùc tieân ngöôøi tu haønh phaûi rôøi xa caùc taø thuyeát, xoay taâm yù, tö töôûng daàn vaøo chaân lyù: voâ thöôøng, voâ ngaõ, baát tònh, töù ñeá, ñeå nhaän chaân ñöôïc caùc taùnh caùch voâ thöôøng, voâ ngaõ, baát tònh, khoâng thaät v.v... cuûa cuoäc ñôøi. Nhôø söï gaàn guõi vôùi chaân lyù nhö theá, neân nhöõng ñieàu thaáy bieát sai laàm ñieân ñaûo seõ tan heát vaø 88 moùn kieán hoaëc cuõng khoâng coøn. Tuy nhieân, khoâng phaûi chæ trong moät luùc maø ñoaïn ñöôïc taát caû kieán hoaëc; traùi laïi, phaûi caàn nhieàu thôøi giôø, coâng phu tu taäp. Töø nhöõng tö töôûng, thaønh kieán meâ laàm cuûa phaøm phu maø ñeán Thaùnh trí ñeå döï vaøo doøng Thaùnh quaû, ngöôøi tu haønh phaûi tu boán gia haïnh sau ñaây:

a) Noaõn vò: Noaõn laø hôi noùng, vò laø ñòa vò. Ngöôøi xöa, khi muoán laáy löûa, hoï duøng hai thanh cuûi tre coï xaùt vaøo nhau; tröôùc khi löûa saép baät leân, phaûi qua giai ñoaïn phaùt ra hôi noùng. Ngöôøi tu haønh muoán coù löûa trí tueä, cuõng phaûi traûi qua giai ñoaïn hôi noùng. Taát nhieân hôi noùng löûa trí tueä chöa ñoát chaùy ñöôïc cuûi phieàn naõo, nhöng khoâng theå khoâng qua giai ñoaïn naøy ñöôïc. Ñoù laø giai ñoaïn “Noaõn vò.” b) Ñaûnh vò: Ñaûnh laø choùp cao. Qua khoûi giai ñoaïn Noaõn vò, ngöôøi tu haønh tieáp tuïc tieán böôùc vaø leân ñöôïc treân choùp ñænh nuùi meâ laàm. Ñöùng ôû ñòa vò naøy, toaøn thaân haønh giaû ñöôïc taém trong khoaûng khoâng gian roäng raõi voâ bieân, nhöng chaân chöa rôøi khoûi choùp nuùi meâ laàm. c) Nhaãn vò: Nhaãn laø nhaãn nhòn, chòu ñöïng. Ngöôøi bieát nhòn, luoân luoân vaãn

yeân laëng saùng suoát tröôùc söï khuaáy phaù cuûa ñoái phöông. Ngöôøi tu haønh leân ñeán baäc naøy, trí giaùc ngoä ñaõ gaàn saùng toû, thaân taâm vaãn giöõ ñöôïc möïc yeân laëng trong saùng, maëc duø caùc phaùp coù laêng xaêng vaø aån hieän. d) Theá ñeä nhaát vò: Baäc naøy cao quí nhaát trong ñôøi. Tu ñeán baäc naøy laø moät coâng phu raát to taùt, gaàn giaûi thoaùt ra ngoaøi voøng Duïc giôùi, nhö con dieàu giaáy bay lieäng giöõa khoâng trung, töï do qua laïi, khoâng coøn bò caùi gì laøm ngaên ngaïi, ngoaøi sôïi daây gai nhoû. Neáu böùt sôïi daây kia laø dieàu bay luoân. Cuõng nhö theá, ngöôøi tu haønh phaù heát phaàn kieán hoaëc nhoû nhít sau cuøng laø ñöôïc giaûi thoaùt luoân.

Toùm laïi, ngöôøi tu haønh thöôøng xuyeân qua boán moùn gia haïnh naøy, töùc laø phaù ñöôïc caùi laàm veà tri kieán hay kieán hoaëc, caùi laàm cuûa Phi phi töôûng maø chöùng ñaëng quaû Tu-ñaø-hoaøn laø quaû vò ñaàu tieân trong Thanh vaên thöøa. 2. Tu-ñaø-hoaøn: Taøu dòch laø Döï löu quaû (döï vaøo doøng Thaùnh). ÔÛ quaû vò naøy, yù thöùc ñaõ saùng suoát, khoâng coøn bò meâ laàm nöõa, song thaàn thöùc coøn chaáp ngaõ, neân phaûi trôû laïi trong coõi Duïc, nhieàu nhaát laø baûy phen sanh töû nöõa, môùi goät saïch caùc kieát söû phieàn naõo thaàm kín, naèm neùp trong taâm thöùc, vaø chöùng quaû A-la-haùn. 3. Tö-ñaø-haøm: Haùn dòch laø Nhaát lai, nghóa laø moät phen sanh laïi coõi Duïc ñeå tu haønh vaø döùt cho saïch phaàn meâ laàm ôû coõi Duïc, môùi tieán ñeán böïc A-la-haùn. Treân kia, quaû Tu-ñaø-hoaøn chæ laø keát quaû cuûa coâng phu tu haønh ñoaïn ñöôïc kieán hoaëc, chöù chöa ñaù ñoäng ñeán tö hoaëc. Sau khi chöùng quaû Thaùnh ñaàu tieân roài, phaûi tu nöõa ñeå ñoaïn tröø tö hoaëc, môùi chöùng ñöôïc baäc naøy. Tuy nhieân, ôû coõi Duïc coù chín phaåm tö hoaëc, maø vò naøy chæ môùi ñoaïn coù 6 phaåm, coøn 3 phaåm nöõa chöa ñoaïn. Nghóa laø môùi ñoaïn saùu phaåm thoâ thieån beân ngoaøi, coøn ba phaåm saâu kín beân trong chöa ñoaïn. Vì theá, phaûi trôû laïi moät phen ñeå ñoaïn cho heát ba phaàn sau, môùi böôùc leân Thaùnh quaû thöù ba laø A-na-haøm ñöôïc. 4. A-na-haøm: Haùn dòch laø Baát lai (nghóa laø khoâng trôû laïi coõi Duïc nöõa). Khi coøn bò meâ laàm cuûa coõi Duïc loâi keùo, môùi sanh vaøo coõi Duïc. Ñeán ñòa vò A-na-haøm

naøy nhöõng meâ laàm aáy khoâng coøn nöõa, neân khoâng bò taùi sanh ôû ñaáy nöõa, tröø tröôøng hôïp phaùt nguyeän trôû laïi coõi naøy ñeå ñoä sanh. Vò naøy ôû coõi Trôøi Nguõ tònh cö thuoäc Saéc giôùi, cuõng goïi laø Nguõ baát hoaøn thieân hay Nguõ na-haøm. Vò naøy ñaõ caùch xa chuùng ta nhö trôøi vöïc, ñaõ thoaùt ra ngoaøi coõi Duïc. Tuy theá, hoï vaãn coøn mang trong mình nhöõng meâ laàm vi teá caâu sanh cuûa hai coõi Saéc vaø Voâ saéc. Vì vaäy, ôû Nguõ tònh cö thieân, hoï phaûi tu luyeän ñeå döùt cho heát vi teá hoaëc, môùi böôùc leân Thaùnh quaû A-la-haùn (Tö hoaëc goàm coù 9 phaåm. Töø-ñaø-haøm quaû ñoaïn saùu hoaëc, A-na-haøm quaû ñoaïn theâm ba hoaëc; ñeán A-la-haùn quaû laø ñoaïn heát). 5. A-la-haùn: Ñaây laø quaû vò cao nhaát, trong Thanh- vaên thöøa. Haùn dòch coù ba nghóa: a) ÖÙng cuùng. - Vò naøy coù phöôùc ñöùc hoaøn toaøn, trí hueä hôn caû, ñaùng laøm nôi phöôùc ñieàn cho chuùng sinh cuùng döôøng. b) Phaù aùc. - Vò naøy ñaõ phaù tan nhöõng nhieàn naõo toäi aùc, khoâng coøn bò chuùng khuaáy phaù sai söû troùi buoäc nöõa.

c) Voâ sanh. - Vò naøy khoâng coøn bò xoay vaàn trong sanh töû luaân hoài nöõa, vì ñaõ phaù tröø ñöôïc phieàn naõo laø yeáu toá cuûa sanh töû luaân hoài. Trong ba nghóa naøy, Voâ sanh laø nghóa quan troïng hôn heát, neân ñaõ ñöôïc neâu leân trong chöõ A-la-haùn. Vò naøy khoâng nhöõng ñaõ phaù heát meâ hoaëc noâng caïn, maø chính ngay chuûng töû meâ laàm thaàm kín cuõng ñaõ döùt saïch. Cho ñeán chuûng töû chaáp ngaõ laø nguoàn goác phieàn

naõo, nguoàn goác luaân hoài, cuõng bò deïp laïi moät beân, khoâng coøn boùng daùng ra vaøo trong A-laïi-da thöùc nöõa. Taùch caùch cuûa loøng ngaõ chaáp laø khieán chuùng sanh luoân luoân coá chaáp baûn thaân nhoû heïp, taïo thaønh ranh giôùi giöõa mình vaø ngöôøi, mình vaø söï vaät, ñeå roài gaây neân voâ löôïng toäi nghieäp vaø chòu voâ löôïng khoå baùo. Moät taùch caùch nguy haïi cuûa loøng ngaõ chaáp nöõa laø thöôøng laøm cho chuùng sanh khoâng toû ngoä, khoâng theå chaáp ñöôïc caùi taùnh "ñoàng nhaát, khoâng maát" cuûa vaïn söï vaïn vaät. Do ñoù, chuùng sanh phaûi chòu laém noãi thaêng traàm vôùi xaùc thaân beù nhoû cuûa mình. Vò A-la-haùn, do söï coá coâng beàn chí, ñaõ dieät ñöôïc loøng chaáp ngaõ aáy, neân khoâng bò soáng cheát khoå ñau, lo buoàn sôï haõi chi phoái. Nhö ñoà ñeä cuûa aû phuø dung, moät khi ñaõ boû ñöôïc beänh nghieän thì khoâng coøn ra vaøo nôi tieäm huùt laøm baïn vôùi baøn ñeøn oáng khoùi nöõa. A-la-haùn laø vò ñaõ ñoaïn ñöôïc caùi sai laàm cuûa coõi trôøi Saéc cöùu caùnh, hay caùi laàm cuûa trôøi Phi phi töôûng, neân khoâng coøn vöông vaán vôùi caùc coõi trôøi aáy nöõa. Song quaû A-la-haùn cuõng chia laøm hai böïc, tuøy theo caên cô lanh lôïi hoaëc chaäm luït cuûa caùc vò aáy. a) Baát hoài taâm ñoän A-la-haùn: laø vò A-la-haùn traàm khoâng treä tòch, töï thoûa chí vaøo ñòa vò ñaõ chöùng, chöù khoâng phaùt taâm xoay veà Ñaïi Thöøa. b) Hoài taâm ñaïi A-la-haùn: laø vò A-la-haùn lôïi caên lôïi trí, phaùt taâm xoay veà Ñaïi thöøa roäng lôùn chöù khoâng töï maõn ôû ñòa vò ñaõ chöùng.

IV. GIAÙ TRÒ (DIEÄU DUÏNG) CUÛA 4 COÕI THAÙNH Boán quaû thaùnh cuûa Thanh vaên treân ñaây, ñeàu laø nhöõng keát quaû giaûi thoaùt hieån nhieân cuûa coâng phu tu taäp. Khoâng cöù caên cô naøo ñeàu coù theå ôû ngay trong caûnh giôùi cuûa mình (kinh goïi laø töï ñòa, töï giôùi), maø tu taäp ñeå ñaït ñeán boán quaû vò aáy. Heã ñoaïn tröø meâ laàm ñöôïc chöøng naøo thì chöùng quaû ñeán chöøng aáy, chöù khoâng phaûi chôø sanh qua theá gian khaùc môùi chöùng quaû kia ñaâu. Khi chöùng ñeán quaû Tu-ñaø-hoaøn thì goïi laø "Kieán ñaïo sôû ñoaïn." ÔÛ ñaây, yù thöùc ñaõ töông öùng vôùi Hueä taâm sôû, saùng suoát, tröïc nhaän ñaïo lyù moät caùch roõ raøng. Coøn caùc vò sau, thuoäc veà "Tu ñaïo sôû ñoaïn", nghóa laø sau khi ñaõ goäi röûa caùc chuûng töû meâ laàm (tö hoaëc) cuûa A-laïi-da thöùc môùi chöùng ñöôïc. Do söï döùt tröø phieàn naõo saâu hay caïn ñoù, maø dieäu duïng cuûa moãi quaû vò khaùc nhau. ÔÛ ñòa vò "Kieán ñaïo sôû ñoaïn" laø ñaõ thaønh töïu ñöôïc naêm pheùp thaàn thoâng (coâng duïng töï taïi khoâng bò chöôùng ngaïi). a) Thieân nhaõn thoâng: Nhaõn löïc soi thaáy khaép muoân loaøi cuøng söï sanh hoùa trong theá gian bao la hieän taïi. b) Thieân nhó thoâng: Nhó löïc nghe khaép moïi nôi, ñuû caùc tieáng taêm ñoàng loaïi vaø dò loaïi. c) Tha taâm thoâng: Taâm löïc bieát ñöôïc taâm nieäm, sôû caàu cuûa keû khaùc. d) Tuùc maïng thoâng: Trí löïc hay bieát caùc kieáp tröôùc cuûa

mình.

ñ) Thaàn tuùc thoâng: Coù hai nghóa: moät laø ñöôïc thaàn thoâng töï taïi nhö yù muoán, hai laø trong giaây laùt muoán ñi ñaâu lieàn ñöôïc nhö yù muoán, khoâng bò söï vaät höõu hình laøm chöôùng ngaïi. Naêm pheùp thaàn thoâng naøy, tuy coù ñaëc bieät hôn nhaân loaïi nhieàu, song chöa phaûi laø ñieåm quan troïng cuûa ngöôøi tu haønh caàu giaûi thoaùt. Ñieåm quan troïng nhaát cuûa ngöôøi tu giaûi thoaùt laø "Laäu taän thoâng." Laäu taän thoâng laø ñöôïc trí tueä thoâng suoát caû ba ñôøi, khoâng coøn bò caùc phieàn naõo höõu laäu laøm ngaên ngaïi, nghóa laø giaûi thoaùt sanh töû. Chæ nhöõng vò A-la-haùn môùi ñöôïc quaû naøy. (Xem tieáp baøi thöù saùu)

BAØI THÖÙ SAÙU DIEÄT ÑEÁ (Nirodha Dukkha) (Tieáp theo)

V. DIEÄT ÑEÁ TÖÙC LAØ NIEÁT-BAØN Kinh Nieát-baøn daïy: "Caùc phieàn naõo dieät goïi laø Nieát Baøn, xa lìa caùc phaùp höõu vi cuõng goïi laø Nieát-baøn." Nhö caùc ñoaïn tröôùc cuûa baøi naøy ñaõ noùi, ñeán boán quaû Thaùnh thì phieàn naõo noâng caïn vaø saâu kín ñaõ tuaàn töï bò tieâu dieät. Vaäy chöùng ñöôïc boán quaû Thaùnh aáy, töùc laø ñaõ chöùng ñöôïc Nieát-baøn. Noùi moät caùch khaùc, Dieät ñeá töùc laø Nieát-baøn. Nieát-baøn hay Nieát-baøn-na hay Neâ-hoaøn laø do dòch aâm chöõ Phaïn Nirvana maø ra. Nieát-baøn coù nhieàu nghóa nhö sau: - Nieát (Nir) laø ra khoûi; Baøn (vana) laø röøng meâ, Nieát Baøn laø khoûi röøng meâ. Nieát laø chaúng; Baøn laø deät. Coøn phieàn naõo thì coøn deät ra sanh töû, khoâng phieàn naõo thì khoâng coøn deät ra sanh töû. Vaäy Nieát-baøn laø khoâng deät ra sanh töû luaân hoài. Chöõ Baøn cuõng coù nghóa laø khoâng ngaên ngaïi. Nieátbaøn coøn coù nhieàu nghóa khaùc nöõa, song toùm laïi khoâng ngoaøi ba nghóa: Baát sanh, giaûi thoaùt, tòch dieät. Baát sanh, nghóa laø khoâng sanh ra, khoâng sanh caùc thöù meâ laàm toäi loãi.

Giaûi thoaùt, nghóa laø thoaùt ra ngoaøi söï raøng buoäc, khoâng maéc vaøo caùc huyeãn ngaõ, huyeãn phaùp. Tòch dieät, nghóa laø vaéng laëng, döùt saïch. Vaéng laëng, an laønh, döùt saïch taát caû nguoàn goác meâ laàm. Vì leõ Nieát-baøn coù nhieàu nghóa nhö theá, neân trong kinh thöôøng ñeå nguyeân aâm maø khoâng dòch nghóa. Theo ñònh nghóa cuûa chöõ Nieát-baøn naøy, thì boán quaû vò treân kia ñeàu goïi Nieát-baøn caû. Song vì ñaõ hoaøn toaøn hay chöa hoaøn toaøn maø chia ra laøm hai thöù: 1. Höõu dö y Nieát-baøn: (Nieát-baøn chöa hoaøn toaøn). Töø quaû vò thöù nhaát Tu ñaø hoaøn ñeán quaû vò thöù ba A-na-haøm, tuy ñaõ ñoaïn tröø taäp nhaân phieàn naõo, nhöõng chöa tuyeät dieäu, tuy ñaõ vaéng laëng an vui, nhöng chöa vieân maõn, tuy an vui nhöng chöa hoaøn toaøn, vì phieàn naõo vaø baùo thaân phieàn naõo coøn soùt laïi, neân goïi laø Nieát-baøn höõu dö y. Vì phieàn naõo coøn soùt laïi neân phaûi chòu quaû baùo sanh töû trong naêm baûy ñôøi; song ngaõ chaáp ñaõ phuïc, neân ôû trong sanh töû maø vaãn ñöôïc töï taïi, chöù khoâng bò raøng buoäc nhö chuùng sinh. 2. Voâ dö y Nieát-baøn: (Nieát-baøn hoaøn toaøn). Ñeán quaû vò A-la-haùn, ñaõ ñoaïn heát phieàn naõo, dieät heát caâu sanh ngaõ chaáp, neân hoaøn toaøn giaûi thoaùt caû khoå nhaân laãn khoå quaû. Söï sanh töû khoâng coøn raøng buoäc vò naøy ñöôïc nöõa, neân goïi laø Nieát-baøn voâ dö y. Ñaây laø quaû vò cao toät cuûa haøng Thanh-vaên. Ñeán ñaây ngoïn löûa duïc voïng ñaõ hoaøn toaøn taét heát,

vaø trí voâ ngaïi hieän ra moät caùch ñaày ñuû, khoâng khi naøo coøn trôû laïi khôûi taâm chaáp

ngaõ nöõa. Vì theá, neân ñöôïc töï taïi giaûi thoaùt ngoaøi voøng ba coõi: Duïc, Saéc vaø Voâ saéc giôùi. VI. NIEÁT-BAØN CUÛA ÑAÏI THÖØA GIAÙO Phaät giaùo goàm coù Tieåu thöøa vaø Ñaïi thöøa maø Nieát- baøn laø danh töø chung cho caû hai thöøa aáy. Treân ñaây ñaõ noùi ñeán Dieät ñeá, hay Nieát-baøn cuûa Tieåu thöøa, nhöng chöa noùi ñeán Nieát-baøn cuûa Ñaïi thöøa. Vaäy noùi ñeán Nieát- baøn, thì cuõng neân môû roäng phaïm vi, noùi luoân caû Nieát- baøn cuûa Ñaïi thöøa ñeå ñoäc giaû coù moät quan nieäm ñaày ñuû veà hai chöõ Nieát-baøn. Noùi nhö theá, khoâng coù nghóa laø Nieát-baøn cuûa Tieåu thöøa vaø Ñaïi thöøa laø hai loaïi hoaøn toaøn khaùc nhau veà tính chaát. Neáu coù khaùc, thì chæ khaùc veà phaïm vi roäng heïp, roát raùo hay chöa roát raùo maø thoâi; nghóa laø Nieát- baøn cuûa Ñaïi thöøa roäng raõi hôn coù theå goàm coù Nieát-baøn cuûa Tieåu thöøa, maø Nieát-baøn cuûa Tieåu thöøa khoâng theå goàm coù Nieát-baøn cuûa Ñaïi thöøa. Caùc thaùnh giaû Nhò thöøa (Tieåu thöøa) tuy ñaõ ñoaïn heát phieàn naõo, nhöng taäp khí vaãn coøn, coâng ñöùc trí tueä chöa vieân maõn neân Nieát- baøn maø hoï chöùng, duø laø Nieát-baøn cuûa haøng A-la-haùn ñi nöõa, ñoái vôùi Ñaïi thöøa cuõng chöa hoaøn toaøn, nghóa laø coøn laø Höõu dö y Nieát-baøn. Chæ coù Nieát-baøn cuûa chö Phaät môùi ñöôïc goïi laø Voâ dö y Nieát-baøn. Ngoaøi caùi nghóa roäng heïp treân, Nieát-baøn cuûa Ñaïi thöøa ñaïi khaùi coù hai loaïi: 1. Voâ truï xöù Nieát-baøn: Ñaây laø Nieát-baøn cuûa caùc vò Boà Taùt. Caùc A-la-haùn, do tu nhaân giaûi thoaùt maø

chöùng ñöôïc quaû giaûi thoaùt; nhöng chöa bieát nguoàn goác cuûa nhaân quaû, coøn chaáp coù thöïc phaùp phaûi tu, quaû vò phaûi chöùng, neân chöa ñöôïc hoaøn toaøn töï taïi. Caùc vò Boà Taùt thì traùi laïi, ñaõ hieåu roõ "Tam giôùi duy taâm, vaïn phaùp duy thöùc", phaùp taùnh bình ñaúng nhö nhö; khoâng thaáy moät phaùp gì coá ñònh, moät vaät gì chaân thaät, bieät laäp, chæ thaáy chuùng laø nhöõng hình aûnh giaû doái, do ñoái ñaõi vôùi thöùc taâm, taïo thaønh bôûi thöùc taâm. Caùc vò Boà Taùt khoâng coù taâm ñòa ñaûo ñieân sai laàm, khoâng gaùn cho söï vaät moät giaù trò nhöùt ñònh, nhö toát, xaáu, khoå, vui, neân khoâng sanh ra nhöõng thaùi ñoä oaùn, thaân, bæ, thöû, öa, gheùt. Heã coù tri kieán sai laàm ñoù, laø bò chöôùng ngaïi khoå ñau. Caùc vò aáy tu haønh chöùng theo söï taùnh bình ñaúng, ñem taâm hoøa ñoàng cuøng söï vaät maø laøm vieäc lôïi tha. Tuy laøm vieäc lôïi tha, maø vaãn ôû trong chaùnh quaùn. Quaùn caùc pheùp nhö huyeãn hö hoùa, khoâng coù thaät sanh töû, khoâng coù thaät Nieát-baøn, khoâng bao giôø truï tröôùc (voâ truï). Do ñoù, Boà Taùt thöôøng ra vaøo sanh töû laáy phaùp luïc ñoä ñeå ñoä sanh, maø vaãn ôû trong Nieát-baøn töï taïi. 2. Taùnh tònh Nieát-baøn: Ñaây laø moät thöù Nieát- baøn töï taùnh thöôøng vaéng laëng maø thöôøng saùng suoát, thöôøng saùng suoát maø thöôøng vaéng laëng ra ngoaøi taâm löôïng heïp hoøi cuûa phaøm phu vaø trí thöùc höõu haïn cuûa Nhò thöøa, ngoaïi ñaïo. Noù thöôøng boäc loä saùng suoát nôi chö Phaät, maø vaãn thöôøng saün coù nôi moïi loaøi chuùng sinh. Trong kinh coù khi goïi ñoù laø Phaät taùnh, laø chôn taâm, laø Nhö lai taïng v.v...

Neáu chuùng sinh töï tin mình coù taùnh Nieát-baøn thanh tònh, vaø khôûi taâm tu haønh theo töï taùnh aáy, töùc coù theå thaønh Phaät khoâng sai. Mang töï taùnh Nieát-baøn maø ñeå cho phieàn naõo caáu traàn che laáp, thì laøm chuùng sanh traàm luaân trong beå khoå. Traùi laïi, ngoä töï taùnh Nieát-baøn maø heát voïng töôûng meâ laàm laø thaønh Phaät, vaø coù ñaày ñuû boán ñöùc: thöôøng, laïc, ngaõ, tònh. "Thöôøng" nghóa laø khoâng bò chi phoái bôûi taùnh voâ thöôøng, khi naøo cuõng nhö khi naøo, khoâng leân boång xuoáng traàm khoâng coù giaø treû, cheát soáng, ñoåi thay. "Laïc" nghóa laø khoâng coøn khoå naõo, lo buoàn. "Ngaõ" laø ñöôïc hoaøn toaøn töï chuû, khoâng bò noäi taâm hay ngoaïi caûnh chi phoái. "Tònh" laø khoâng coøn oâ nhieãm, luoân luoân thanh tònh, trong saùng. Chuùng ta ñöøng laàm töôûng taùnh "Chôn thöôøng" naøy vôùi ñieàu thöôøng haèng cuûa theá gian; taùnh "Chôn laïc" vôùi söï vui thích töông ñoái laø söï vui thích coøn che ñaäy maàm moáng ñau khoå beân trong; taùnh "Chôn ngaõ" vôùi söï töï chuû trong nhaát thôøi, töï chuû ngaøy nay bò ñoäng ngaøy mai; taùnh "Chôn tònh" vôùi söï trong saïch töông ñoái ôû theá gian, söï trong saïch vaät chaát, söï töôùng beân ngoaøi, chöù beân trong vaãn coøn nhieãm oâ. Vì tính caùch quyù troïng, cao caû tuyeät ñoái cuûa boán ñöùc Thöôøng, Laïc, Ngaõ, Tònh neân Taùnh tònh Nieát-baøn laø thöù Nieát-baøn cao quí toät ñænh cuûa ñaïo Phaät, vaø ngöôøi Phaät töû Ñaïi thöøa trong khi tu haønh, ñeàu phaùt nguyeän roäng lôùn quyeát taâm chöùng ñöôïc thöù Nieát-baøn aáy môùi thoâi.

VII. BIEÄN MINH VEÀ NIEÁT BAØN Taùnh caùch cuûa Nieát-baøn quaù roäng raõi, caûnh giôùi cuûa Nieát-baøn quaù cao thaâm, neân hay gaây ra nhieàu söï hieåu laàm cho caùc caên cô thieån baïc, maø taäp quaùn, thaønh kieán, hoaøn caûnh haèng ngaøy laøm chuû trí thöùc. Ngöôøi ñôøi hay laáy taâm löôïng heïp hoøi cuûa mình ñeå hình dung Nieát-baøn, vaø ñaõ hình dung moät caùch sai laïc, neân cuoái cuøng hoï keát luaän raèng: cöùu caùnh cuûa ñaïo Phaät laø moät söï khoâng töôûng. Caâu chuyeän nguï ngoân sau ñaây chöùng minh moät caùch huøng hoàn taâm traïng aáy: Ngaøy xöa coù moät con caù, vì noù laø loaøi ôû nöôùc, neân dó nhieân cuoäc ñôøi chæ soáng trong nöôùc, vaø ngoaøi nöôùc ra khoâng bieát gì heát. Moät hoâm noù ñang nhôûn nhô bôi loäi trong hoà, tình côø gaëp moät con ruøa, maø noù ñaõ quen töø tröôùc, ñi du lòch treân ñaát lieàn veà. Noù lieàn chaøo: - Chaøo anh! Ñaõ töø laâu toâi khoâng gaëp anh. Vaäy xöa raøy anh ôû ñaâu? - OÀ! Toâi ñi du lòch töø treân ñaát lieàn veà. Treân aáy, maët ñaát khoâ raùo quaù! - Ñaát khoâ! Anh noùi caùi gì laï vaäy? Toâi chöa bao giôø thaáy nôi naøo kyø laï nhö vaäy. Leõ naøo laïi coù ñaát khoâ? - Xin theà raèng toâi khoâng noùi ñuøa vôùi anh ñaâu. Nhöng neáu quaû tình anh khoâng theå tin ñöôïc thì tuøy anh, khoâng ai ngaên caûn ñöôïc anh; nhöng duø sao, toâi cuõng môùi töø ñoù veà.

- Naøy anh, anh haõy coá gaéng dieãn ñaït cho hôïp lyù hôn. Toâi nghó raèng caùch dieãn ñaït cuûa anh chöa ñöôïc roõ raøng laém. Anh vui loøng cho toâi bieát ñaát maø anh noùi ñoù coù gioáng nhö caùi gì trong theá gian cuûa chuùng ta ôû ñaây? Noù coù aåm öôùt khoâng? - Khoâng! Noù khoâng aåm öôùt. - Theá noù coù maùt dòu vaø laïnh khoâng? - Noù khoâng maùt, khoâng dòu maø cuõng chaúng laïnh. - Theá noù coù trong suoát ñeå cho aùnh saùng xuyeân qua ñöôïc khoâng? - Khoâng, noù khoâng

trong suoát vaø aùnh saùng khoâng theå xuyeân qua ñöôïc. - Theá noù coù meàm vaø deã bò eùp ñeå cho toâi coù theå quaäy vi vaø ñi laïi deã daøng trong aáy khoâng? - Khoâng, noù khoâng meàm, khoâng bò doàn eùp deã daøng vaø trong aáy, anh cuõng khoâng theå bôi loäi ñöôïc. - Theá noù coù löu ñoäng vaø ñoå thaønh thaùc ñöôïc khoâng? - Khoâng, noù khoâng löu ñoäng vaø cuõng khoâng ñoå thaønh thaùc ñöôïc. - Vaäy thì noù coù daâng leân ñeå taïo thaønh nhöõng muõi soùng baïc ñaàu ñöôïc khoâng? - Khoâng, toâi chöa bao giôø thaáy noù daâng thaønh laøn soùng caû. Ñeán ñaây, con caù veânh vaùo töï ñaéc than raèng: - Toâi ñaõ töøng noùi vôùi anh raèng: ñaát maø anh noùi ñoù laø khoâng phaûi caùi gì caû. Toâi cuõng vöøa hoûi anh veà

ñaát aáy vaø vôùi caâu hoûi naøo anh cuõng traû lôøi raèng khoâng. Ñaát anh noùi ñaõ laø khoâng phaûi baát cöù caùi gì toâi neâu ra, vaäy thì ñaát haún laø ngoan khoâng. Anh ñöøng tìm caùch bòp toâi nöõa. - Toát! Anh ñaõ quaû quyeát raèng khoâng coù ñaát lieàn. Toâi cuõng khoâng coù caùch naøo hôn laø cöù ñeå anh tieáp tuïc tin nhö anh ñaõ nghó. Nhöng moät mai, coù ai khaùc hôn toâi vaø ñuû söùc phaân bieät cho anh thaáy söï sai khaùc giöõa ñaát vaø nöôùc, ngaøy aáy anh seõ thaáy raèng anh chæ laø moät con caù ngoác. Taâm traïng cuûa con caù naøy laø taâm traïng cuûa moät soá ngöôøi thöôøng döïa vaøo söï hieåu bieát noâng caïn cuûa mình, ñeå quan nieäm Nieát-baøn. Coù ngöôøi nghó raèng Nieát-baøn laø moät traïng thaùi hö voâ tòch dieät luoân; coù ngöôøi nghó Nieát-baøn laø caûnh Thieân ñöôøng nhö cuûa ngoaïi ñaïo; coù ngöôøi laïi baûo neáu Nieát-baøn khoâng phaûi laø hö voâ tich dieät maø cuõng khoâng phaûi laø Thieân ñöôøng, thì Nieát-baøn laø moät khoâng töôûng. Nieát-baøn khoâng theå laø moät traïng thaùi hö voâ tòch dieät ñöôïc. Tam taïng giaùo ñieån chöa bao giôø noùi ñeán caûnh giôùi hö voâ aáy. Söï hieåu laàm Nieát-baøn vôùi hö voâ laø con ñeû cuûa söï nghieân cöùu thoâ thieån, noâng caïn qua caùc ñònh nghóa cuûa Nieát-baøn. Nghe noùi Nieát-baøn töùc laø “Dieät”, ngöôøi ta voäi töôûng ngay “Dieät” nghóa laø hoaïi dieät khoâng coù gì toàn taïi caû. Ngöôøi ta khoâng ngôø raèng “Dieät” ôû ñaây, coù nghóa laø dieät nguoàn goác ñau khoå, phieàn naõo, meâ laàm. maø khi ñau khoå dieät thì an vui taát phaùt sinh, meâ laàm dieät thì saùng suoát taát toû loä.

Nhö treân ñaõ trình baøy, Nieát-baøn coù ñuû dieäu duïng: Thöôøng, Laïc, Ngaõ, Tònh thì sao goïi laø hö voâ ñöôïc? Nieát-baøn cuûa Phaät cuõng khoâng phaûi laø moät caûnh thieân ñöôøng nhö ngöôøi ñôøi vaø caùc ngoaïi ñaïo thöôøng ca tuïng. Nguyeân nhaân cuûa söï hieåu laàm naøy laø do taäp quaùn xem Phaät Giaùo cuõng nhö caùc “thaàn ñaïo” khaùc. Tröôùc khi Phaät giaùng theá, trong kinh Veä-ñaø (veùda) cuûa ngoaïi ñaïo ôû AÁn Ñoä, cuõng töøng duøng danh töø Nieát-baøn vôùi nhieàu ñònh nghóa khaùc nhau, tuøy theo trình ñoä hieåu bieát cao thaáp cuûa hoï. Coù ñaïo cho cheát roài maát haún laø Nieát-baøn; coù ñaïo cho coõi trôøi cuûa Duïc giôùi laø Nieát-baøn; coù ñaïo cho chöùng ñöôïc taùnh khoâng tham aùi ôû coõi Sô thieàn laø Nieát-baøn; coù ñaïo cho caùc ñònh caûnh Khoâng voâ bieân xöù; Phi phi töôûng xöù ôû coõi trôøi Voâ saéc laø Nieát-baøn. Nhöng, vôùi ñaïo Phaät nhöõng nôi aáy coøn ôû trong voøng tam giôùi luaân hoài. Bôûi ôû ñoù chöa dieät ñöôïc heát loøng chaáp ngaõ, chaáp phaùp, coøn soáng cheát theo voïng töôûng sanh dieät, chöù chöa ñöôïc roát

raùo nhö Nieát-baøn cuûa Phaät. Noùi moät caùch toùm taét deã hieåu, Nieát-baøn cuûa ñaïo Phaät laø söï theå nhaäp vaøo baûn theå saùng suoát, thanh tònh, ñaày ñuû caùc ñöùc Thöôøng, Laïc, Ngaõ, Tònh. Baûn theå aáy khoâng phaûi cheát laëng maø laø soáng ñoäng, coù daày ñuû coâng naêng, moät söï soáng ñoäng vaéng laëng, maø kinh thöôøng goïi laø "vaéng maø thöôøng soi, soi maø thöôøng vaéng" (tòch nhi thöôøng chieáu, chieáu nhi thöôøng tòch). Moät hoïc giaû Taây phöông raát thoâng hieåu veà ñaïo hoïc Ñoâng phöông. OÂng Ram Linsen ñaõ vieát trong quyeån Le Destin du 20 sieøcle (Vaän meänh cuûa theá kyû hai möôi)

nhö sau veà Nieát-baøn: "Nieát-baøn khoâng phaûi tòch nhieân baát ñoäng, cuõng khoâng phaûi laø caùi troáng khoâng, laø caùi cheát maát voâ toâng voâ tích. Nieát-baøn laø söï thöïc chöùng caùi baûn theå cuûa vuõ truï. Khoâng thöïc chöùng ñöôïc caùi baûn theå ñoù laø ngöôøi coøn thieáu soùt, laø soáng moät ñôøi soáng maát quaân bình giöõa xaùc thòt vaø taâm linh. Nieát- baøn khoâng phaûi laø ngoaøi caùi ñoäng, vaø chính Nieát-baøn môùi laø nguoàn goác cuûa nhöõng vieäc laøm chaân chính. Ñaây laø moät söï thaät, nhaát laø ñoái vôùi Ñaïi thöøa Phaät Giaùo." Nhö theá, Nieát-baøn khoâng phaûi laø moät loái khoâng töôûng, vieån voâng khoâng thöïc hieän ñöôïc. Mieãn laø töï tin mình coù taùnh Nieát-baøn vaø coá gaéng taäp soáng theo töï taùnh aáy, thì Nieát-baøn laø moät keát quaû raát thieát thöïc. Meâ muoäi khoâng töï tin mình coù taùnh Nieát-baøn laø chuùng sinh, töï tin mình coù taùnh Nieát-baøn vaø laøm phaùt trieån taùnh aáy laø Thaùnh giaû. Ñeå cho phieàn naõo tham, saân, si voâ minh, chaáp ngaõ laøm chuû, laø luaân hoài. Gaïn loïc caáu baån phieàn naõo voâ minh nôi taâm thöùc cho heát saïch, nhö gaïn boû buøn nhô nôi nöôùc, cho ñeán khi ly nöôùc hoaøn toaøn trong suoát, aáy laø Nieát-baøn hieån hieän. VIII. MOÄT MAÅU CHUYEÄN VEÀ NIEÁT-BAØN Ñeå chöùng minh taùnh caùch trieàn phöôïc cuûa phieàn naõo vaø giaûi thoaùt cuûa Nieát-baøn treân ñaây, trong kinh Samitha Nikaya (Taïp A-Haøm) Phaät keå moät maåu chuyeän nhö sau: "Coù moät teân troäm bò ngöôøi ta baét ñöôïc ñem noäp cho nhaø vua. Muoán giam giöõ noù, nhaø vua ra leänh dôû

naép röông thaû ra boán con raén ñoäc. Con thöù nhaát quaán laáy tay maët toäi nhaân; con thöù hai quaán laáy tay traùi toäi nhaân; con thöù ba quaán laáy ngang hoâng vaø con thöù tö quaán quanh coå noù. Moät ngöôøi ñöùc haïnh ñeán gaàn toäi nhaân, thaáy roõ tình caûnh, lieàn noùi raèng: - Ngöôi ñaõ bò ngöôøi ta giöõ gìn caån thaän, vaäy haõy ñöùng yeân, chôù neân cöïa quaäy maø bò raén caén. Noïc con raén thöù nhaát seõ laø cho thaân ngöôøi cöùng ñô nhö ñaù; noïc con raén thöù hai laøm cho thaân ngöôøi tieâu ra nhö nöôùc; noïc raén thöù ba laøm cho thaân ngöôøi tan ra nhö boät vaø bò gioù cuoán ñi; noïc con raén thöù tö seõ ñoát ngöôøi chaùy nhö ngoïn löûa. Teân troäm traû lôøi: - Khoâng phaûi! Nhöõng con raén aáy ñeàu laø ñoà trang söùc cuûa toâi. Ñaây laø ñoâi voøng cuûa toâi, ñaây laø sôïi daây chuyeàn coå vaø ñaây laø sôïi daây löng. Ngöôøi ñöùc haïnh laïi daïy noù töø töø giöõ boán con raén aáy, ñem boû vaøo trong röông, ñaäy naép laïi, roài mau mau chaïy troán. Noù laøm theo. Hay tin, nhaø vua lieàn truyeàn leänh cho naêm teân lính ñuoåi theo baét teân troäm. Noù raùng chaïy ñöôïc moät quaõng, laïi gaëp ngöôøi ñöùc haïnh khi naõy hoâ to: - Ngöôøi

haõy chaïy thaät mau leân! Coù naêm teân lính ñang ñuoåi theo sau löng kìa! Chuùng laïi thaû ra boán con

raén ñoäc ñeå röôït baét ngöôøi ñaáy. Khi ñaõ ñuoái söùc, teân troäm lieàn döøng chaân laïi, vaø thaáy phía tröôùc coù saùu caùi nhaø boû troáng, vöøa bò saùu teân cöôùp vaøo veùt saïch cuûa caûi. Saùu teân cöôùp laïi nhaäp ñoaøn vôùi naêm teân lính ñeå ñuoåi baét noù. Ngöôøi ñöùc haïnh laïi hoâ to leân nöõa: - Ngöôi raùng chaïy mau leân! Boïn cöôùp vaø lính nhaø vua saép ñeán nôi. Chuùng laïi baét theâm moät ngöôøi baïn thaân cuûa ngöôi ñeå duï ngöôi trôû veà trò toäi. Nhöng chaïy ñöôïc moät quaõng, toäi nhaân laïi gaëp moät caùi bieån ngay tröôùc maët, neân phaûi döøng chaân laïi. Noù heát söùc lo aâu, vì taïi ñaây khoâng coù ghe thuyeàn chi ñeå thoaùt thaân caû. Ngöôøi ñöùc haïnh daïy noù laáy taùm caønh caây khoâ, keát laïi thaønh caùi beø, ñeå bôi ñi troán. Laøm xong beø, noù bôi ra ñöôïc moät quaõng thì gaëp moät hoøn cuø lao. Noù ñònh gheù leân, nhöng doøm ngoaùi laïi phía sau, thaáy quaân lính vaãn coøn ñuoåi naø theo. Noù coá söùc bôi ñeán moät cuø lao thöù nhì, roài thöù ba vaø thöù tö. Nhaân daân ôû taïi choã ñoù lieàn toân noù leân laøm vua. Luùc aáy, ñoaøn ngöôøi ñuoåi theo sau noù ñeàu bò tieâu dieät vaø noù khoâng coøn thaáy hình boùng ñaâu nöõa! Nhaø vua aùm chæ caùi nghieäp; teân troäm, aùm chæ ngöôøi ñi tìm ñaïo; boán con raén ñoäc, aùm chæ töù ñaïi; naêm teân lính, aùm chæ nguõ uaån; saùu caùi nhaø boû troáng sau khi bò cöôùp, aùm chæ saùu caên; saùu teân cöôùp, aùm chæ saùu traàn; taùm caønh caây keát laïi thaønh beø, aùm chæ baùt chaùnh ñaïo;

boán cuø lao, aùm chæ boán böïc thieàn ñònh hay boán quaû Thaùnh; leã toân vöông, aùm chæ söï giaûi thoaùt; söï tieâu dieät cuûa ñoaøn ngöôøi ñuoåi theo sau, aùm chæ söï tan bieán cuûa maøn voâ minh vaø söï beû gaõy baùnh xe luaân hoài.” Maåu chuyeän treân naøy nguï yù raèng: keû phaøm phu bò maøn voâ minh che laáp, ñaém meâ theo vaät duïc, nhaän khoå laøm vui, nhaän xaáu laø toát, khaùc gì keû toäi troäm nhaän raén ñoäc laøm ñoà trang söùc. Neáu noù khoâng nhôø nhaø tu haønh ñöùc haïnh daïy baûo, thì ñaâu bieát mình ñang bò raén ñoäc bao vaây ñeå chaïy thoaùt, vaø ñaâu coù gaéng söùc deûo dai ñeå böôùc leân bôø giaûi thoaùt. Chuùng sinh khi coøn meâ laàm, gaây neân toäi loãi, thì giôø phuùt naøo cuõng bò caàm tuø trong ñau khoå, bò troùi buoäc vì nghieäp nhaân. Nhöng ñeán khi böôùc leân bôø giaûi thoaùt, ñöôïc töï taïi thì chaúng khaùc gì moät vò chuùa teå. Boán cuø lao maø teân troäm ñeán ñöôïc trong caâu chuyeän naøy, chæ môùi coù nghóa laø boán quaû Thaùnh cuûa haøng Nhò thöøa chöa phaûi laø Nieát-baøn roát raùo, hoaøn toaøn cuûa chö Phaät. Nhöng duø sao caâu chuyeän treân cuõng cho chuùng ta moät yù nieäm thoâ thieån veà söï tieán trieån cuûa keû tu haønh ñi töø caûnh giôùi ñau khoå, phieàn naõo laø caûnh giôùi Ta-baø naøy, ñeán traïng thaùi Thöôøng, Laïc, Ngaõ, Tònh laø Nieát-baøn.

C. KEÁT LUAÄN

Noùi toùm laïi, Dieät ñeá töùc laø chaân lyù chaéc thaät noùi veà quaû vò maø moät keû tu haønh coù theå chöùng ñöôïc. Quaû vò aáy töùc laø Nieát-baøn.

Nhöng vì söï tu haønh coù thaáp coù cao, coù roäng coù heïp, neân quaû chöùng töùc laø Nieát-baøn cuõng coù thaáp coù cao, coù hoaøn toaøn, coù chöa hoaøn toaøn. Ñoái vôùi haøng Tieåu thöøa, thì ba quaû ñaàu: Tu-ñaø- hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm laø thuoäc veà Höõu dö y Nieát-baøn, vì phieàn naõo chöa hoaøn toaøn tuyeät dieät. Chæ ñeán quaû vò A-la-haùn laø quaû vò maø moïi phieàn naõo ñaõ tuyeät dieät, môùi thuoäc veà Voâ dö y Nieát-baøn. So vôùi Ñaïi thöøa thì Nieát-baøn cuûa A-la-haùn cuõng coøn laø Höõu dö y Nieát-baøn, vì caùc vò A-la-haùn maëc duø phieàn naõo ñaõ döùt saïch, ngaõ chaáp ñaõ heát, nhöng phaùp chaáp haõy coøn, thaáy coù phaùp mình tu, coù Nieát-baøn mình chöùng, neân chöa coù theå goïi laø ñöôïc Voâ dö y Nieát-baøn. Chæ coù Nieát-baøn cuûa Ñaïi thöøa môùi laø Voâ dö y Nieát-baøn, vì ôû ñaây ñaõ döùt saïch ngaõ chaáp, phaùp chaáp, khoâng coøn thaáy coù phaùp mình tu, Nieát-baøn mình chöùng. Nieát-baøn cuûa Ñaïi thöøa coù hai loaïi: Voâ truï xöù Nieát-baøn cuûa caùc vò Boà Taùt, vaø Taùnh tònh Nieát-baøn laø chaân taùnh baûn lai thanh tònh vaø saùng suoát cuûa vuõ truï, maø caùc ñöùc Phaät ñaõ theå chöùng. Treân ñaây keå sô qua caùc loaïi Nieát-baøn, laø caùc quaû vò cuûa Dieät ñeá Nieát-baøn maø chuùng toâi dieãn taû baèng vaên töï ôû ñaây so vôùi Nieát-baøn thaät, coøn xa caùch muoân truøng. Nhöng vôùi hoaøn caûnh hieän taïi cuûa chuùng ta, khoâng coù phöông tieän naøo khaùc hôn, ñeå trình baøy vaø tìm hieåu Nieát-baøn, thì ñaønh phaûi duøng vaên töï vaäy.

Muoán thaáy ñöôïc Nieát-baøn thaät, phaûi töï mình thaân chöùng, phaûi theå nhaäp Nieát-baøn. Muoán thaân chöùng, theå nhaäp Nieát-baøn, caàn phaûi tu theo phöông phaùp maø Ñöùc Phaät ñaõ daïy trong phaàn Ñaïo ñeá, laø phaàn maø chuùng toâi seõ trình baøy trong nhöõng baøi sau ñaây.

BAØI THÖÙ BAÛY ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) (goàm coù boán baøi)

A.- TÖÙ NIEÄM XÖÙ

DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ

Noùi toång quaùt veà Ñaïo ñeá.
Ñònh nghóa veà Töù nieäm xöù:
1.- Quaùn thaân baát tònh
B.- CHAÙNH ÑEÀ 2.- Quaùn taâm voâ thöôøng
3.- Quaùn phaùp voâ ngaõ
4.- Quaùn thoï thò khoå
C.- KEÁT LUAÄN

Muoán tröø dieät taâm nieäm sai laàm, caàn phaûi quaùn boán söï thaät noùi treân.

BAØI THÖÙ BAÛY ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) A.- MÔÛ ÑEÀ

NOÙI TOÅNG QUAÙT VEÀ ÑAÏO ÑEÁ

Nhö trong baøi tröôùc ñaõ noùi, muoán thöïc chöùng, theå nhaäp Nieát-baøn thì phaûi tu theo phöông phaùp maø Phaät ñaõ daïy. Phöông phaùp chaân chính, coù hieäu quaû chaéc thaät ñeå thaønh Phaät ñoù laø Ñaïo ñeá. Phaàn naøy laø phaàn quan troïng nhaát trong baøi Töù Dieäu Ñeá, vì neáu coù roõ bieát ñôøi laø ñau khoå, nguyeân nhaân cuûa noù laø gì, vaø neáu coù thieát tha caàu giaûi thoaùt khoûi caûnh khoå ñeå ñeán moät coõi an vui toát ñeïp nhaát laø Nieát-baøn, nhöng neáu khoâng coù phöông phaùp hieäu nghieäm ñeå thöïc hieän yù muoán aáy, thì bieát cho nhieàu cuõng voâ ích vaø caøng theâm ñau khoå. Do ñoù, Ñaïo ñeá laø phaàn quan troïng vaø ñöôïc Phaät daïy moät caùch roõ raøng chu ñaùo. Ñaïo ñeá coù 37 phaåm, chia ra laøm 7 loaïi: 1.- Boán moùn Nieäm xöù (Töù nieäm xöù) 2.- Boán moùn Chaùnh caàn (Töù Chaùnh caàn) 3.- Boán moùn Nhö yù tuùc (Töù Nhö yù tuùc) 4.- Naêm Caên (Nguõ caên) 5.- Naêm Löïc (Nguõ löïc) 6.- Baûy phaàn Boà-ñeà (Thaát Boà-ñeà phaàn) 7.- Taùm phaàn Chaùnh ñaïo (Baùt Chaùnh ñaïo phaàn).

B. CHAÙNH ÑEÀ 1.- TÖÙ NIEÄM XÖÙ

ÑÒNH NGHÓA

Töù laø boán; Nieäm laø haèng nhôù nghó; Xöù laø nôi choán. Töù nieäm xöù laø boán chöõ, boán ñieàu maø keû tu haønh thöôøng ñeå taâm nhôù nghó ñeán. Ñoù laø: - Quaùn Thaân baát tònh. - Quaùn Taâm voâ thöôøng. - Quaùn Phaùp voâ ngaõ. - Quaùn thoï thò khoå. 1. Quaùn thaân baát tònh: Quaùn nghóa laø taäp trung tö töôûng ñeå quan saùt cho thaáu ñaùo. Baát tònh nghóa laø khoâng saïch. Quaùn thaân baát tònh nghóa laø taäp trung tö töôûng ñeå quan saùt moät caùch töôøng taän veà söï dô baån cuûa caùi thaân ta. Noùi caùi thaân laø baát tònh, chaéc coù nhieàu ngöôøi ngaïc nhieân, phaûn ñoái cho laø Phaät ñaõ noùi quaù ñaùng. Trong ñôøi coøn caùi gì quyù baùu hôn caùi thaân ñaâu? Ngöôøi ta baûo boïc noù, naâng niu noù, cung phuïng noù ñuû ñieàu. Ngöôøi ta cung caáp cho noù ñuû thöùc ngon vaät laï; ngöôøi ta ñuøm boïc noù trong haøng luïa laø, gaám voùc; ngöôøi ta che chôû noù trong nhaø cao cöûa lôùn; ngöôøi ta daùm laøm taát caû nhöõng vieäc baát nhaân, toån ñöùc ñeå cho noù ñöôïc sung söôùng. Caùi thaân ñöôïc quí chuoäng, toân troïng nhö

theá, maø baûo raèng noù laø dô baån, gôùm ghieác thì ai maø nghe ñöôïc? Song bình tónh maø xeùt laïi, caùi thaân naøy thaät khoâng coù gì laø trong saïch caû. Ngay töø khi môùi ñaàu thai, caùi thaân naøy ñaõ baát tònh roài, vì noù laø do hai thöù nhô nhôùp laø tinh cha vaø huyeát meï maø caáu thaønh. ÔÛ traïng thaùi ñaàu tieân, noù chaúng khaùc gì moät con hoä truøng, roài daàn daàn lôùn baèng haït ñaäu, roài baèng mieáng thòt, naèm laãn trong maùu me nhô nhôùp. Veà sau, nhôø söï duy trì cuûa nghieäp thöùc, noù töôïng thaønh hình ngöôøi, chìm ngaäp trong moät caùi boïc ñaày maùu huyeát. Caùi thaân naèm co ruùt trong ñoù cho ñeán chín thaùng möôøi ngaøy, roài chun theo moät con ñöôøng raát baån thæu, ñeå ra khoûi buïng meï. Töø ñoù, nhôø nhöõng thöïc phaåm phaàn nhieàu cuõng khoâng ñöôïc tinh khieát gì nhö thòt caù, maø caùi thaân lôùn daàn. Neáu xeùt veà söï tieâu hoùa cuûa thöùc aên thì chuùng ta cuõng khoâng khoûi laáy laøm khoù chòu: nhöõng moùn ngon vaät laï, môùi nuoát vaøo thì cuõng öa thích, nhöng khi ñaõ nuoát vaøo khoûi coå caùch moät

ñeâm seõ bieán thaønh ñoà baát tònh, khi baøi tieát ra thì khoâng ai chòu noåi, ngay ñeán chuû nhaân cuûa noù. Chöa noùi ñaâu xa, caùi thaân naøy vaøi ngaøy chöa taém ñaõ thaáy baån thæu, rít raém; caùi mieäng saùng daäy chöa suùc, ñaõ nghe coù muøi hoâi roài. Trong thaân, chín loã thöôøng troâi chaûy ra nhöõng ñoà baát tònh nhö: phaån, nöôùc tieåu, gheøn, raùi, muõi, daõi... laém chuyeän nhô nhôùp. Ñoù laø môùi noùi beà ngoaøi, beà trong thaân ngöôøi laïi dô hôn thaäp

phaàn. Khi moå buïng moät con gaø, con heo ta thaáy moät ñoáng naøo boïc chöùa, ruoät non, ruoät giaø, tim, gan, pheøo, phoåi, bong boùng... nhö theá naøo, thì caùc boä phaän trong cô theå ta cuõng chaúng khaùc gì theá aáy. Nhaát laø boä tieâu hoùa laø choã chöùa ñöïng ñuû thöù vaät thöïc hoâi thuùi, chaúng khaùc gì moät thuøng phaân. Ñoù laø môùi noùi khi laønh maïnh, coøn khi ñau oám laïi caøng deã sôï hôn: naøo ñaøm, naøo muõi, thuùi tha tanh hoâi khoâng sao chòu ñöôïc, nhaát laø gaëp nhöõng beänh nan y nhö lao, cuøi, giang mai, hoa lieãu, thì thaät laø khoâng ai daùm laïi gaàn. Ñoù laø khi treû, coøn khi giaø ñaàu baïc raêng long, löng coøm, da nhaên, maù coùp, ñi ñöùng yeáu ôùt, khoâng coøn ñuû söùc ñeå söûa soaïn beà ngoaøi thì laïi caøng nhôùp nhuùa hôn nöõa. Ñeán khi cheát, nghieäp thöùc khoâng coøn duy trì ñeå thay lôùp môùi ñoåi lôùp cuõ, thì da thòt raõ rôøi, ñuïng ñaâu reäu ñaáy. Neáu khoâng ñem choân caát cho kín, thì ruoài boï, troi gioøi ruùc ræa, muøi hoâi thuùi xoâng leân khoâng ai chòu noåi. Vaäy caùi thaân naøy quaû thaät laø baát tònh, khoâng coøn choái caõi vaøo ñaâu ñöôïc. Nhöng ngöôøi ñôøi vì khoâng xeùt kyõ neân môùi yeâu quyù noù, cöng döôõng noù ñuû ñieàu: Heã thaân öa thì mình öa, thaân gheùt thì mình gheùt; laøm noâ leä cho thaân, gaây nghieäp, chòu quaû baùo ñôøi ñôøi kieáp kieáp khoâng döùt. Cuõng vì thaân, maø tham, saân, si noåi leân; cuõng vì thaân maø saùt, ñaïo, daâm sinh ra; cuõng vì thaân maø voïng ngoân, yû ngöõ, löôõng thieät, aùc khaåu hoaønh haønh. Traêm ngaøn vaïn ñieàu loãi laàm, cuõng vì quaù cöng döôõng caùi thaân naøy maø taïo thaønh ra.

Vaäy haønh giaû caàn phaûi quan saùt roõ caùi thaân laø baát tònh, môùi traùnh ñöôïc nhöõng nghieäp tham aùi. Nhöng quaùn saùt nhö theá naøo? Xöa ôû AÁn Ñoä, khi moät haønh giaû muoán quaùn saùt thaân baát tònh, thì tìm ñeán khu röøng ngöôøi ta boû xaùc ngöôøi cheát, goïi laø Thi laâm ñeå quaùn theo loái “Cöûu töôûng quaùn” cuûa Phaät daïy: Pheùp quaùn naøy goàm caùc giai ñoaïn nhö sau: a) Tröôùng töôûng: Ngaøy ñaàu ôû gaàn beân caïnh thaây cheát, quaùn thaây sình tröôùng to leân. b) Thanh öù töôûng: Ngaøy thöù hai quaùn thaây bò gioù naéng xanh xaùm. c) Hoaïi töôûng: Ngaøy thöù ba quaùn thaây bò raõ naùt. d) Huyeát ñoà töôûng: Ngaøy thöù tö, quaùn thaây maùu thòt rôi rôùt lai laùng. ñ) Nuøng laõnh töôûng: Ngaøy thöù naêm, quaùn thaây cheát da thòt ruïc raõ. e) Haùm töôûng: Ngaøy thöù saùu, quaùn chim thuù ñeán moå aên thaây. eâ) Taùn töôûng: Ngaøy thöù baûy, quaùn sau khi chim thuù aên, gaân xöông, ñaàu mình, tay chaân chia tan naùt vôõ. g) Coát töôûng: Ngaøy thöù taùm, quaùn huyeát thòt ñaõ heát, chæ coøn boä xöông traéng böøa baõi. h) Thieâu töôûng: Ngaøy thöù chín, quaùn boä xöông traéng ñoát chaùy thaønh tro ñaát.

Chín pheùp quaùn töôûng naøy, ñeå ñoái trò loøng tham saéc duïc. Moät khi pheùp quaùn naøy ñaõ thuaàn thuïc, thì keû tu haønh thaáy moät caùch töôøng taän nhö ôû tröôùc maét, thaân mình vaø taát caû moïi ngöôøi ñeàu baát tònh, khoâng coù gì ñaùng quyù chuoäng, ham muoán. Do ñoù, coù theå ñoái trò ñöôïc bònh tham saéc duïc laø moät bònh raát traàm troïng vaø nguy hieåm cuûa con ngöôøi treân böôùc ñöôøng tu haønh. Nhöng quaùn thaân baát tònh laø ñeå tröø loøng tham saéc duïc, chöù khoâng phaûi ñeå gheâ tôûm thaân mình, ñeán noãi huûy boû maïng soáng, nhö saùu möôi vò Tyø-kheo trong thôøi Phaät taïi theá, sau khi quaùn thaân baát tònh, thuaàn thuïc roài, thaáy gheâ tôûm mình vaø ngöôøi chung quanh, ñeán noãi thueâ ngöôøi gieát ñi. Ñaáy laø moät ñieàu maø Ñöùc Phaät nghieâm caám. Ngaøy nay, chuùng ta khoâng coù ñöôïc hueä nhaõn nhö Phaät ñeå troû vaøo boïn nöõ saéc maø Thieân ma sai ñeán ñeå quaáy roái, vaø baûo raèng: “Nhöõng caùi tuùi da ñöïng toaøn nhöõng ñoà dô baån kia, haõy ñi ñi, ta khoâng duøng!” Nhöng nhôø khoa hoïc ñaõ phaùt minh ra quang tuyeán X, chuùng ta coù theå thaáy ñöôïc roõ raøng nhöõng boä xöông söôøn, xöông soáng, ñaàu laâu, tim, gan, pheøo, phoåi cuûa moät tuyeät theá giai nhaân, qua oáng roïi kieáng. Vaø chæ chöøng aáy cuõng ñuû cho chuùng ta quan nieäm raèng: Caùi ñeïp chæ laø boä maõ beân ngoaøi, laø lôùp da boïc, chöù beân trong thì boä xöông naøo cuõng gioáng nhau caû, vaø chieáu qua quang tuyeán X, thì caùi ñaàu laâu cuûa moät ngöôøi ñeïp, cuõng chaúng

khaùc gì caùi ñaàu laâu traéng pheáu ñang naèm laên loùc ngoaøi baõi tha ma. Hôõi Phaät töû, neáu ai ñaõ phaùt taâm chaân thaät tu haønh, thì haõy coá gaéng thi haønh phaùp “quaùn thaân baát tònh”; neáu chöa ñuû phöông tieän ñeå thöïc haønh pheùp quaùn aáy, thì cuõng ñöøng bao giôø neân queân raèng: thaân ngöôøi khoâng trong saïch, khoâng coù gì ñaùng say meâ ñaém ñuoái ñeå ñeán noãi phaûi gaây ra bao nhieâu tai haïi, toäi loãi khoân löôøng cho mình vaø ngöôøi chung quanh. 2. Quaùn taâm voâ thöôøng: Taâm voâ thöôøng, nghóa laø caùi töôùng cuûa töï taâm chuùng ta luoân luoân ñoåi thay, khoâng thöôøng. Caùi töôùng cuûa töï taâm laø gì? Chính laø caùi phaân bieät, hieåu bieát haèng ngaøy, caùi thöùc. Ngöôøi khoâng hoïc Phaät thì khoâng nhaän bieát theå chaân nhö roäng lôùn cuøng khaép caû vuõ truï, maø nhaän laàm caùi phaân bieät, caùi thöùc laø Ta, vaø cho raèng caùi Ta aáy laø thöôøng coøn, khoâng thay ñoåi, nhö nhöõng ngoaïi ñaïo chaáp coù thaàn ngaõ hay coù linh hoàn thöôøng truï. Thaàn ngaõ laø loái chaáp cuûa “Soá luaän sö”. Hoï cho raèng moãi chuùng ta coù thaàn ngaõ töï taïi, trong saïch, nhöng vì phaân bieät, neân nhaän thaáy coù vuõ truï vaïn höõu, roài sanh loøng öa muoán, boû maát thaàn ngaõ töï taïi trong saïch aáy. Vaäy muoán cho thaàn ngaõ ñöôïc giaûi thoaùt, thì phaûi döùt caû caùc moùn phaân bieät. Döùt cho heát saïch, khoâng thaáy, khoâng nghe, khoâng bieát nöõa, thì thaàn ngaõ môùi hieån loä ra, vaø khi aáy môùi nhaän bieát raèng vì mình môùi sanh ra coù vuõ truï. Hoï cho nhö theá laø roát

raùo, maø khoâng bieát thaàn ngaõ aáy cuõng chæ laø voïng thöùc maø thoâi. Coøn linh hoàn laø loái chaáp cuûa ña soá thaàn giaùo. Hoï cho raèng duy coù xaùc thòt cheát, chöù caùi linh hoàn trong tröôøng hôïp naøo cuõng vaãn nhaän bieát mình, bieát ngöôøi, cuõng thaáy nghe nhö xaùc thòt, khoâng bao giôø cheát... Nhöng söï thaät

khoâng phaûi theá: caùi taâm cuûa chuùng ta khoâng thöôøng chuùt naøo heát. Noù thay ñoåi luoân, khi nhoû khaùc, khi lôùn khaùc, khi coù hoïc khaùc, khi chöa hoïc khaùc, khi vui khi buoàn, khi thöông khi gheùt, khi chuyeân nieäm veà moät choã, khi taûn maùt ra caùc traàn duyeân... thaät khoâng coù gì laø thöôøng heát. noù laø taâm phaùp voâ thöôøng, noù thay ñoåi ñuû caùch, tuøy choã tu taäp cuûa mình maø tieán hoùa. Neáu taâm laø thöôøng thì khoâng coù sanh töû. Neáu taâm laø thöôøng, thì duø coù tu haønh cuõng khoâng taêng tröôûng, thì ngöôøi doát cöù doát, ngöôøi vuïng cöù vuïng, ngöôøi döõ cöù döõ. Neáu taâm laø thöôøng thì khoâng coù nhaân quaû, tu cuõng chöøng aáy, maø laønh cuõng chöøng aáy, cho ñeán ngöôøi hoïc, ngöôøi khoâng hoïc cuõng nhö nhau, chaúng coù gì sai khaùc, thay ñoåi caû. Vì muoán ñoái trò caùi voïng chaáp kia, neân Phaät môùi daïy pheùp quaùn “Taâm voâ thöôøng”, ñeå cho chuùng sinh nhaän bieát raèng caùi taâm khoâng phaûi nhö moät vaät baát bieán voâ duïng, khoâng phaûi laø caùi “Ta” chaéc thaät muoân ñôøi, roài nöông vaøo ñoù maø sanh ra khoâng bieát bao nhieâu laø voïng töôûng phieàn naõo. Nhöõng taùnh tham,

saân, si, maïn, nghi, aùc kieán v.v... ñeàu do ngaõ chaáp maø sanh ra caû. Laïi cuõng vì chaáp taâm laø thöôøng neân chi chi cuõng laø do baûn taùnh cuûa mình, khoâng theå söûa ñoåi ñöôïc , nhö baûo: “Taùnh toâi hay noùng giaän, hay tham lam”; “Taùnh toâi hay ñam meâ ñôøn ca xöôùng haùt”; “Taùnh toâi thích côø baïc röôïu cheø.” Hoï cho ñoù laø moät loái baøo chöõa, vì khoâng phaûi loãi taïi hoï, maø taïi caùi baûn ngaõ chaéc thaät cuûa hoï nhö theá roài, khoâng laøm sao söûa ñoåi ñöôïc. Do ñoù, hoï khoâng theå naâng cao taâm trí theo con ñöôøng chaân chaùnh ñöôïc. Vaäy, Phaät töû chuùng ta caàn phaûi quaùn saùt caùi “taâm voâ thöôøng”, ñoåi caùi taâm meâ laàm ra caùi taâm giaùc ngoä, phaûi tröø ngaõ chaáp ñeå ra khoûi voøng sanh töû luaân hoài. 3. Quaùn phaùp voâ ngaõ: Phaùp, theo tieáng Phaïn laø Dharma, Haùn dòch laø quyõ trì, nghóa laø naém giöõ phaïm vi cuûa mình, nhö vuoâng, daøi, troøn meùo... ñeå moãi khi ngöôøi ta troâng ñeán, lieàn nhaän bieát caùi naøy laø gì, vaø khoûi laãn loän vôùi vaät khaùc. Nghóa chöõ Phaùp roäng lôùn meânh moâng, chæ cho taát caû moïi söï thaät treân vuõ truï, chaúng nhöõng caùc vaät höõu hình, cho ñeán caùc vaät voâ hình töôûng töôïng nhö loâng ruøa, söøng thoû, cuõng goïi laø Phaùp caû. Coøn Ngaõ coù nghóa laø chuû teå, laø rieâng coù töï töôùng cuûa mình. Ngöôøi ta thöôøng chaáp caùc phaùp ñeàu coù töï töôùng, ngöôøi coù töï töôùng cuûa ngöôøi, vaät coù töï töôùng

cuûa vaät, theá giôùi coù töï töôùng cuûa theá giôùi, quoác gia coù töï töôùng cuûa quoác gia, xaõ hoäi coù töï töôùng cuûa xaõ hoäi. Ñaõ chaáp coù töï töôùng cuûa mình, taát nhieân thaáy coù töï töôùng cuûa ngöôøi khaùc. Ñoái vôùi töï töôùng cuûa moät vaät, heã thuoäc veà mình thì khoâng thuoäc veà ngöôøi khaùc, coøn thuoäc veà ngöôøi khaùc thì khoâng thuoäc veà mình. Do ñoù sinh ra taâm nieäm nhaân, ngaõ, bæ, thöû, quí troïng, khinh reõ, tranh chaáp, ñaáu tranh trong xaõ hoäi. Song, xeùt ra cho kyõ thì caùc phaùp naøo phaûi thaät coù “töï töôùng”? Noùi veà luïc traàn thì saéc ñoái vôùi khoâng, ñoäng ñoái vôùi tònh, sanh ñoái vôùi dieät... naøo coù caùi gì rieâng moät mình thaät coù töï töôùng ñaâu? Traàn ñoái vôùi caên maø coù hình töôùng, caên ñoái vôùi traàn maø coù taùc duïng, ngoaøi traàn khoâng coù caên, ngoaøi caên

khoâng coù traàn. Nhö theá, thì bieát taát caû caùc phaùp, duø caên, duø traàn cuõng ñeàu khoâng coù töï töôùng. Trong Kinh Laêng Nghieâm coù caâu: “Nhaân duyeân hoøa hôïp, hö voïng höõu sanh, nhaân duyeân bieät ly, hö voïng höõu dieät.” Nghóa laø: “Caùc nhaân duyeân nhoùm hoïp thì giaû doái coù sanh, caùc nhaân duyeân chia reõ, thì giaû doái coù hoaïi dieät.” Vaäy ñuû bieát: Taát caû caùc phaùp laøm nhaân duyeân cho nhau, in tuoàng laø coù, chöù khoâng coù töï töôùng. Khoâng coù töï töôùng, töùc laø “voâ ngaõ”. Ví nhö trong giaác chieâm bao, vì nhaân duyeân chieâm bao hieän ra thaáy coù caûnh naøy caûnh khaùc. Ñöông khi aáy, ngöôøi chieâm bao cuõng laàm töôûng laø thaät coù, ñeán khi thöùc daäy, môùi nhaän ra ñoù laø caûnh giaû doái trong chieâm

bao. Chuùng ta cuõng theá, vì meâ laàm neân khoâng nhaän ra ñöôïc söï giaû doái cuûa söï vaät. Trong khi taâm duyeân vôùi caûnh, caûnh duyeân vôùi taâm, vaïn phaùp hieän ra giöõa vuõ truï, chuùng ta töôûng laø thaät coù. Thaät ra, caùc phaùp ñeàu khoâng töï töôùng, ñeàu laø “voâ ngaõ.” Chuùng ta khoâng bieát lyù “phaùp voâ ngaõ”, cho neân ngoaøi bò hoaøn caûnh kích thích, trong bò phieàn naõo lay ñoäng, quay cuoàng theo söï muùa roái cuûa giaû caûnh. Vì theá, tuy muoán töï taïi maø chöa luùc naøo chuùng ta ñöôïc töï taïi, muoán an vui maø chöa luùc naøo ñöôïc an vui, muoán thöôøng truï maø vaãn phaûi troâi laên trong voøng sanh töû... Neáu chuùng ta chöùng ñöôïc phaùp voâ ngaõ roài, thì moät theå voâ ngaõ truøm khaép caû phaùp giôùi. Caûnh cuõng voâ ngaõ, taâm thöùc cuõng voâ ngaõ, thì coøn caùi chi maø gheùt, maø thöông, maø chòu sanh töû luaân hoài nöõa? Phaùp voâ ngaõ laø loái tu giaûi thoaùt roát raùo. Neáu ai ai cuõng bieát tu haïnh voâ ngaõ moät ñoâi phaàn thì ñaâu coù söï ích kyû haïi nhaân, vaø caûnh töôïng theá giôùi hoøa bình ñaâu phaûi laø ñieàu khoâng theå thöïc hieän ñöôïc? 4. Quaùn thoï thò khoå: Thoï laø chòu, nhaän laõnh. Thoï thò khoå nghóa laø coù nhaän laõnh laø coù khoå. Nhaän laõnh ñaây laø nhaän laõnh caùi gì? Vaø vì sao nhaän laõnh laïi khoå? Nhaän laõnh ôû ñaây coù moät nghóa voâ cuøng roäng raõi, nghóa laø nhaän laõnh taát caû nhöõng gì maø ngöôøi ñôøi coù theå nhaän ñöôïc trong cuoäc soáng. Tröôùc tieân nhaän laõnh

caùi thaân naøy laø caùi thaân rieâng cuûa ta, caùi taâm naøy laø caùi taâm rieâng cuûa ta. Söï thoï nhaän naøy laø nguoàn goác ñaàu tieân ñeå thoï nhaän nhöõng caùi khaùc nhau veà sau: ñeå giöõ gìn thaân maïng, ta thoï caùi aên, thoï caùi maëc, thoï caùi ôû, thoï saéc, thanh, höông, vò, xuùc; thoï nhöõng caùi gì laøm cho ta khoaùi traù, thích thuù, vui veû. Vaø loøng tham caøng nhieàu thì thoï laïi caøng laém. Töø caùi thoï caàn thieát cho cuoäc soáng, ta tieán daàn ñeán nhöõng caùi thoï ít caàn thieát, roài ñeán nhöõng caùi thoï xa xæ, thöøa thaûi voâ ích, nhöng vì thoùi quen goùp nhaët, tham lam, ta khoâng theå boû qua ñöôïc. Noùi toùm laïi, moãi chuùng sanh, moãi cuoäc ñôøi laø moät chuoãi thoï nhaän lieân tieáp. Vaø chính thoï nhaän aáy laø maàm chính cuûa ñau khoå. Tröôùc tieân ta thoï nhaän cuoäc ñôøi; nhöng cuoäc ñôøi laø gì neáu khoâng phaûi laø moät tröôøng ñau khoå, nhö chuùng ta ñaõ thaáy trong phaàn Khoå ñeá? Naøo sanh, naøo laõo, naøo beänh, naøo töû, naøo yeâu maø phaûi xa lìa, naøo oaùn maø phaûi gaëp gôõ v.v... thaät laø toaøn nhöõng khoå. Nhöng ñoù laø môùi noùi nhöõng noãi khoå caên baûn. Ngoaøi ra, coøn bao nhieâu noãi khoå khaùc, cuõng

do thoï maø ra nhö: nhaän ñöôïc moät caùi gì cho laø quyù thì nôm nôùp sôï maát, lo tìm kieám caùch naøy, chöôùc noï ñeå giöõ gìn noù. Nhöng cuoäc ñôøi ñaõ laø voâ thöôøng thì coøn caùi gì laø toàn taïi maõi? Ngay cuoäc ñôøi cuûa ta maø cuõng khoâng giöõ maõi ñöôïc thì coøn caùi gì ñöôïc nöõa? Do ñoù, sanh buoàn thöông, tieác nuoái, maát aên boû nguû. Vaø ngöôøi caøng thoï nhieàu chöøng naøo laïi caøng khoå chöøng aáy. Keû giaøu thì sôï maát cuûa, keû coù ñòa

vò thì sôï maát ñòa vò, keû coù ngöôøi yeâu ñeïp thì sôï maát ngöôøi yeâu, keû coù danh voïng lôùn thì sôï maát danh voïng... Nhöng coù phaûi muoán thoï laõnh thì bao giôø cuõng ñöôïc thoï laõnh theo yù muoán ñaâu? Thoï maø may gaëp thuaän caûnh thì ñöôïc thoûa daï trong phuùt ñaàu tieân, nhöng thoï maø gaëp nghòch caûnh thì caøng theâm ñau khoå. ÔÛ ñôøi, thuaän caûnh thì ít, maø nghòch caûnh thì quaù nhieàu. Thöôøng thöôøng, ta ngöûa tay mong nhaän laõnh moät caùi naøy, maø moät caùi traùi ngöôïc khaùc laïi rôi vaøo tay ta! Do ñoù, sanh giaän döõ, thaát voïng, khoå ñau. Ñoù laø nghóa cuûa "Thoï thò khoå". Pheùp quaùn naøy muïc ñích ñoái trò beänh tham laø moät beänh traàm troïng nhaát trong caùc beänh phieàn naõo, ñaõ aên saâu goác reã trong loøng chuùng sanh töø laâu ñôøi laâu kieáp. Vaäy Phaät töû chuùng ta, muoán dieät tröø taùnh tham, phaûi quaùn "thoï thò khoå". Ta phaûi luoân luoân nhôù lôøi Phaät daïy: heã coù laõnh thoï thì coù khoå; caøng laõnh thoï nhieàu thì caøng khoå laém. Caøng ít laõnh thoï, thì khoå ñau caøng ít. Taát nhieân chuùng ta khoâng theå xaû boû taát caû trong moät luùc; nhöng chuùng ta neân tuaàn töï xaû nhöõng gì deã xaû, coù theå xaû ñöôïc, roài ñi daàn ñeán nhöõng caùi khoù xaû. Caøng xaû chöøng naøo laïi caøng nheï gaùnh ñau thöông. Ngöôøi ñôøi thöôøng cho raèng caøng gaùnh nhieàu vaøng baïc chaâu baùu, danh voïng, ñòa vò, saéc ñeïp, vui thuù, laïi caøng söôùng; nhöng ñaõ goïi laø gaùnh thì gaùnh gì cuõng laø gaùnh, vaø caøng gaùnh naëng thì vai caøng ñau, chaân caøng moûi, ñi caøng chaäm; toùm laïi khoå caøng nhieàu. Traùi laïi, neáu chuùng ta khoâng laõnh thoï, nhö saéc ñeïp, muøi ngon, vò

laï v.v... thì thaân taâm ta khoâng bò lay ñoäng. Ñoái vôùi caûnh ta thaáy khoâng coù gì ñaùng öa, cuõng khoâng coù gì ñaùng khoå sôû. Nhö theá môùi ñöôïc an nhieân töï taïi thoaùt voøng khoå ñau.

C. KEÁT LUAÄN "Töù nieäm xöù" laø giaùo lyù caên baûn trong phaàn Ñaïo ñeá. Coù hieåu ñöôïc giaùo lyù naøy moät caùch töôøng taän thì söï tu haønh môùi vöõng chaéc ñöôïc. Noù ñaùnh ñoå ñöôïc moät caùch roát raùo boán thaønh kieán sai laàm lôùn lao cuûa con ngöôøi laø: töôûng thaân mình laø quyù baùu toát ñeïp trong saïch; töôûng taâm mình laø vónh vieãn thöôøng coøn, nhö moät linh hoàn baát dieät; töôûng moïi söï vaät treân ñôøi naøy chaéc thaät tröôøng cöõu; töôûng thu nhaän tom goùp ñöôïc nhieàu chöøng naøo thì sung söôùng chöøng aáy. Nhöng söï thaät laïi raát traùi ngöôïc: 1) Thaân thì baát tònh, nhö moät caùi ñaõy ñöïng ñoà dô, khoâng ñaùng naâng niu chìu chuoäng. 2) Taâm thì voâ thöôøng, luoân luoân bieán ñoåi theo vôùi hoaøn caûnh beân ngoaøi, khoâng coù gì laø tröôøng toàn, baát dieät. 3) Phaùp thì voâ ngaõ, khoâng coù töï taùnh nhaát ñònh, khoâng chaéc thaät maø ñeàu laø nhö huyeãn nhö hoùa. 4)

Thoï thì khoå, chaúng haïn, ta thoï laõnh caùi thaân, thì caùi thaân laø dô baån; ta thoï laõnh caùi taâm, thì taâm laø voâ thöôøng, luoân luoân bieán ñoåi; ta thoï laõnh söï vaät ôû chung quanh, thì söï vaät ñeàu laø giaû traù, nhö khoùi, nhö

maây. Do ñoù, caøng thoï laõnh nhieàu chöøng naøo, laïi caøng ñau khoå nhieàu chöøng aáy. Vaäy chuùng ta phaûi luoân luoân quaùn saùt, ghi nhôù boán söï thaät treân ñaây. Caøng chöùng ñöôïc boán söï thaät aáy chöøng naøo thì söï chaáp ngaõ, chaáp phaùp, tham, saân, si laïi caøng bôùt daàn chöøng aáy. Phaät töû caøng naém vöõng boán söï thaät aáy chöøng naøo, thì söï tu haønh theo caùc moân trong Ñaïo ñeá sau naøy, nhö boán moùn chaùnh caàn, boán moùn Nhö yù tuùc, Nguõ caên, Nguõ löïc v.v... môùi doõng maõnh vaø choùng coù keát quaû chöøng aáy.

BAØI THÖÙ TAÙM

ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) (tieáp theo)

2.- TÖÙ CHAÙNH-CAÀN

DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ: Hieåu bieát ñuùng ñaén chaân lyù laø quyù, nhöng sieâng naêng, tinh taán ñeå thöïc hieän chaân lyù laïi caøng quyù hôn.

I.- Ñònh nghóa: Töù Chaùnh caàn II.- Quan nieäm veà ñieàu döõ vaø ñieàu laønh trong ñaïo Phaät. III.- Noäi dung cuûa Töù chaùnh caàn: B.- CHAÙNH 1.- Tinh taán ngaên ngöøa nhöõng ñieàu ÑEÀ: aùc chöa phaùt sanh. 2.- Tinh taán döùt tröø nhöõng ñieàu aùc ñaõ phaùt sinh 3.- Tinh taán laøm phaùt sanh nhöõng ñieàu laønh chöa phaùt sanh. 4.- Tinh taán tieáp tuïc phaùt trieån nhöõng ñieàu laønh ñaõ phaùt sanh.

C.- KEÁT LUAÄN YÙ nghóa vaø dieäu duïng cuûa Töù chaùnh caàn.

BAØI THÖÙ TAÙM ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) (tieáp theo)

2.- TÖÙ CHAÙNH-CAÀN A. MÔÛ ÑEÀ

Nhôø Töù Nieäm Xöù, chuùng ta ñaõ thaáy roõ söï thaät cuûa ñôøi. Ñoù laø: thaân baát tònh, taâm voâ thöôøng, phaùp voâ ngaõ vaø thoï thò khoå. Thaáy roõ ñöôïc söï thaät ñau khoå aáy roài, chuùng ta phaûi gia coâng, coá söùc laøm theá naøo ñeå thoaùt ra ngoaøi moùng vuoát nguy hieåm cuûa chuùng. Muoán theá, söï sieâng naêng, tinh taán laø ñieàu kieän treân heát trong coâng cuoäc giaûi thoaùt cuûa chuùng ta. Ngoaøi ñôøi cuõng nhö trong ñaïo, moãi ngöôøi muoán ñaït ñöôïc keát quaû toát ñeïp trong ñôøi mình thì phaûi luoân luoân gia coâng gaéng söùc. Nhaát laø ngöôøi tu haønh, maø caùi quaû laø xuaát traàn, caùi cöùu caùnh laø an vui vónh vieãn, thì söï gia coâng, söùc coá gaéng laïi caøng phaûi beàn bæ, deûo dai vöôït böïc môùi thaønh töïu ñöôïc. Hôn ai caû, Ñöùc Phaät hieåu roõ söï quan troïng cuûa söï tinh taán, neân ñaõ daïy baûo chuùng ta tröôùc khi ñi saâu vaøo Ñaïo, phaûi chuaån bò nhöõng phöông tieän caàn thieát, phaûi toû roõ moät thaùi ñoä quyeát taâm: Quyeát taâm xa laùnh ñieàu döõ vaø thöïc hieän nhöõng ñieàu laønh. Ñoù laø yù nghóa cuûa “Töù Chaùnh caàn” maø chuùng ta seõ nghieân cöùu döôùi ñaây.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA TÖÙ CHAÙNH CAÀN Töù Chaùnh caàn laø boán pheùp sieâng naêng tinh taán hôïp vôùi chaùnh ñaïo. Boán pheùp tinh taán aáy laø: 1.- Tinh taán ngaên ngöøa nhöõng ñieàu aùc chöa phaùt sinh. 2.- Tinh taán döùt tröø nhöõng ñieàu aùc ñaõ phaùt sinh. 3.- Tinh taán phaùt trieån nhöõng ñieàu laønh chöa phaùt sinh. 4.- Tinh taán tieáp tuïc phaùt trieån nhöõng ñieàu laønh ñaõ phaùt sinh. II. QUAN NIEÄM VEÀ ÑIEÀU DÖÕ VAØ ÑIEÀU LAØNH TRONG ÑAÏO PHAÄT Tröôùc khi laøm ñieàu laønh traùnh ñieàu döõ, chuùng ta phaûi bieát roõ theá naøo laø laønh, theá naøo laø döõ. Nhöõng ñieàu döõ laø nhöõng ñieàu gì coù theå laøm toån haïi cho mình vaø ngöôøi trong hieän taïi cuõng nhö trong töông lai. Chuùng bao giôø cuõng nghòch vôùi töø bi, bình ñaúng, trí tueä vaø chaân lyù. Traùi laïi, nhöõng ñieàu laønh laø nhöõng ñieàu coù theå lôïi ích cho mình vaø ngöôøi, trong hieän taïi cuõng nhö töông lai. Chuùng bao giôø cuõng hôïp vôùi töø bi, bình ñaúng, trí tueä vaø chaân lyù. Vôùi hai ñònh nghóa naøy, khoâng phaûi ñôïi ñeán khi phaùt loä ra baèng haønh ñoäng, môùi goïi laø laønh hay döõ. Ngay trong yù nghó, vaø quan troïng nhöùt laø yù nghó, cuõng

ñaõ phaân bieät ñöôïc laønh hay döõ roài. Theo ñaïo Phaät, ba nôi phaùt sanh cuûa laønh hay döõ laø: thaân, khaåu, yù. Nhö theá, moät cöû chæ, moät lôøi noùi hay moät yù nghó, ñeàu coù theå laø laønh hay döõ. Do ñoù, ñöùc Phaät daïy chuùng ta phaûi ngaên ngöøa nhöõng ñieàu döõ, hay thöïc hieän nhöõng ñieàu laønh, ngay khi chuùng coøn ôû trong yù thöùc. (Xem laïi baøi taäp Thaäp Thieän trong khoùa nhì)

III. NOÄI DUNG CUÛA TÖÙ CHAÙNH CAÀN

1. Tinh taán ngaên ngöøa nhöõng ñieàu aùc chöa phaùt sanh: Taâm mình chöa moùng töôûng ñieàu aùc thì mình phaûi raùng giöõ gìn, ñöøng cho noù phaùt khôûi leân, cuõng nhö sôïi daây buoäc muõi con traâu, keàm noù, khoâng cho aên luùa. Sau ñaây laø moät ít thí duï cuï theå coù theå xaûy ra haèng ngaøy trong ñôøi chuùng ta: Khi chuùng ta muoán toå chöùc moät cuoäc ñi saên baén, ñeå laáy thòt röøng cuïng ly ñaùnh cheùn vôùi beø baïn, nhöng chuùng ta laïi nghó: "Ta ñaõ laø ñeä töû Phaät, ñaõ thoï Tam quy, trì Nguõ giôùi roài, khoâng leõ daùm queân lôøi höùa nguyeän, saùt haïi chuùng sinh vaø uoáng röôïu!" Theá laø chuùng ta khoâng thi haønh cuoäc saên baén nöõa. Khi phaùt khôûi taâm gian laän, muoán laäp möu keá laáy cuûa ngöôøi, chuùng ta lieàn xeùt laïi raèng: "Cuûa mình maát mình bieát buoàn raàu, thì cuûa ngöôøi maát ngöôøi ñaâu coù vui! Vaû laïi, mình ñaõ nguyeän troïn ñôøi khoâng tham moät vaät nhoû cuûa ai, leõ naøo mình daùm queân lôøi theä nguyeän?"

Sau khi nghó theá roài, chuùng ta khoâng thi haønh möu keá ñen toái treân nöõa. Khi moùng taâm hoa nguyeät, chuùng ta laïi nghó raèng: "Mình ñaõ nguyeän troïn ñôøi khoâng taø daâm, thì phaûi trì chí giöõ gìn tieát haïnh." Vaø do yù nghó aáy, chuùng ta ngaên chaën ñöôïc loøng hoa nguyeät. Khi muoán noùi doái ñeå cho ñöôïc vieäc rieâng cuûa mình, chuùng ta lieàn nghó raèng: "Mình ñaõ nguyeän troïn ñôøi noùi lôøi ngay thaät, thì phaûi coá gaéng giöõ cho troïn lôøi theä nguyeän." Nhö theá, chuùng ta khoûi phaïm toäi voïng ngöõ. Noùi toùm laïi, moãi khi taâm chuùng ta moùng leân moät yù nghó sai quaáy, muoán thöïc hieän moät ñieàu aùc gì, chuùng ta phaûi tìm nhöõng lyù

do chaùnh ñaùng, töôûng nghó ñeán haäu quaû tai haïi cuûa noù, ñeå daäp taét ngay nhöõng yù nghó baát chính, vaø ngaên ngöøa khoâng ñeå cho noù phaùt sinh trong haønh ñoäng. Ngöôøi tu haønh sôï caùc giaëc phieàn naõo, si meâ len loûi vaøo taâm mình cöôùp maát cuûa baùu coâng ñöùc, neân luoân luoân caån thaän giöõ gìn, nhö ngöôøi nhaø giaøu giöõ cuûa: ngaên töôøng ñoùng ngoõ, boû tuû, khoùa chaët khoâng ñeå cho keû gian vaøo nhaø troäm maát. Söï ngaên chaën, giöõ gìn khoâng cho ñieàu aùc phaùt khôûi naøy, khoâng phaûi haïn cuoäc trong moät thôøi gian nhaát ñònh naøo, maø traùi laïi, phaûi tieáp tuïc luoân luoân trong töøng saùt-na, töøng giaây phuùt, töøng ngaøy thaùng, töø naêm naøy sang naêm khaùc, cho ñeán chöøng naøo taâm

mình ñöôïc thuaàn thuïc an nhieân, khoâng nghó ñeán ñieàu aùc nöõa môùi thoâi. Coâng cuoäc ngaên chaän naøy ñoøi hoûi moät söï sieâng naêng, tinh taán, deûo dai, beàn bæ môùi coù hy voïng thaønh töïu ñöôïc nhö yù muoán. 2. Tinh taán döùt tröø nhöõng ñieàu aùc ñaõ phaùt sanh: Trong ñôøi soáng cuûa chuùng ta, nhaát laø khi chöa hieåu bieát Phaät phaùp vaø khoâng tu haønh, chuùng ta ñaõ phaïm raát nhieàu toäi aùc. Nhöõng toäi aùc naøy laøm cho taâm cuûa ta caøng ngaøy caøng toái taêm, lu môø, nhö moät taám göông boû laâu ngaøy, khoâng ai chuøi röûa, khoâng theå soi ñöôïc nöõa. Nay chuùng ta ñaõ nhaän thaáy caùi nguy haïi cuûa nhöõng ñieàu aùc, thì chuùng ta phaûi quyeát taâm döùt tröø. Ñieàu aùc khoâng ôû ñaâu xa, chuùng phaùt sinh trong thaân, khaåu, yù cuûa moãi chuùng ta. Vaäy, tröø toäi aùc töùc laø ngaên chaän khoâng cho thaân, khaåu, yù chuùng ta tieáp tuïc taïo nghieäp döõ nöõa. Nhöng caùi ñaø toäi loãi, nhö caùi ñaø moät chieác xe xuoáng doác, caøng xuoáng caøng mau, caøng maõnh lieät, cho neân muoán dieät tröø toäi loãi, chuùng ta phaûi vaän duïng nhieàu nghò löïc, nhieàu coá gaéng, phaûi luoân luoân sieâng naêng tinh taán. Ñeå ngaên chaän caùi ñaø toäi loãi, Phaät töû chuùng ta phaûi luoân luoân nhôù nghó nhö vaày: - Saùt sanh laø ñieàu aùc ñaõ gaây toäi loãi cho mình phaûi maéc nôï maùu thòt vaø maïng soáng, laïi laøm haïi cho ngöôøi laãn vaät. - Troäm cöôùp laøm khoå cho ngöôøi bò ngheøo ñoùi, raùch röôùi, buoàn raàu ñau khoå khoâng theå keå xieát. - Taø daâm laø ñieàu khoâng hôïp leã tieát, thöôøng gaây

söï roái ren trong gia ñình vaø nhaát laø mang tieáng xaáu hoå, laøm maát phaåm giaù con ngöôøi. - Noùi doái maát loøng tin caäy. - Noùi theâu deät laøm chia lìa aân nghóa. - Noùi löôõi hai chieàu laøm taêng tröôûng oaùn thuø. - Noùi lôøi hung aùc, tröôùc dô mieäng mình, sau chieâu laáy hoïa. - Ham muoán quaù söùc (tham) thaáy mình thieáu maõi, caøng khoå thaân nhoïc trí. - Giaän hôøn töùc toái, löûa saân noåi leân, laøm hö coâng hoûng vieäc vaø bao nhieâu röøng coâng ñöùc ñeàu tieâu tan. - Si meâ khoâng roõ chaùnh taø, môø aùm chaân lyù gaây ñuû caùc toäi. Xeùt nhö vaäy roài, neáu toäi aùc ñaõ troùt lôõ sanh, thì baát cöù toäi naøo chuùng ta phaûi ñoaïn tröø taän goác reã, ñöøng cho noù ñaâm choài naåy nhaùnh nöõa. Trong luùc ñoù, chuùng ta laïi huaân taäp caùc hoät gioáng laønh thay theá vaøo taïng thöùc, thì laàn hoài, chuùng ta seõ trôû thaønh ngöôøi thuaàn thieän. 3. Tinh taán laøm phaùt sanh nhöõng ñieàu laønh chöa phaùt sanh: Nhieàu khi chuùng ta coù nhöõng yù ñònh hay ñeïp, muoán giuùp ích ngöôøi naøy, naâng ñôõ ngöôøi khaùc, nhöng vì taùnh giaûi ñaõi, hay thieáu

nghò löïc, chuùng ta khoâng thöïc hieän ñöôïc nhöõng yù ñònh toát ñeïp aáy. Nhö theá, duø coù thieän chí bao nhieâu, cuõng khoâng ñem laïi lôïi ích gì cho ta vaø cho ngöôøi chung quanh caû. Muoán

taïo nhöõng thieän nghieäp, nhö noùi lôøi hoøa nhaõ vôùi moïi ngöôøi trong moïi tröôøng hôïp, boá thí cho ngöôøi ngheøo tuùng, giuùp ñôõ cho ngöôøi coù coâng aên vieäc laøm, thì chuùng ta ñöøng chaàn chôø, maø traùi laïi, phaûi haêng haùi, tinh taán laøm ngay. Ta phaûi luoân luoân thuùc ñaåy ta, bieán nhöõng yù nghó toát thaønh haønh ñoäng. Ngöôøi Phaùp coù caâu tuïc ngöõ raát coù yù nghóa, ñeå chaâm bieám nhöõng ngöôøi coù döï ñònh toát maø khoâng bao giôø thöïc hieän: “Ñòa nguïc loùt ñaày nhöõng döï ñònh toát.” (L'enfer est paveù de bonnes intentions). Thaät ñuùng nhö vaäy, ôû ñôøi coù bao nhieâu ngöôøi coù nhieàu thieän chí, coù yù ñònh laøm ñieàu hay ñieàu phaûi, nhöng cho ñeán cheát vaãn chöa thöïc hieän ñöôïc, vaø mang theo xuoáng ñòa nguïc. Vaäy chuùng ta phaûi luoân luoân haêng haùi laøm phaùt trieån nhöõng ñieàu laønh, moãi khi chuùng vöøa moùng khôûi trong taâm, ñöøng chaàn chôø, giaûi ñaõi cho ñeán khi töû thaàn ñeán goõ cöûa môùi aân haän laø mình chöa gaây taïo ñöôïc cho mình nhöõng nhaân laønh gì caû, neân phaûi rôi vaøo ñòa nguïc. 4. Tinh taán tieáp tuïc phaùt trieån nhöõng ñieàu laønh ñaõ phaùt sanh: Nhöõng ñieàu laønh khi ñaõ phaùt loä ra haønh ñoäng roài, chuùng ta ñöøng cho theá laø vöøa, laø ñuû, khoâng caàn phaûi coá gaéng laøm theâm nöõa. Khi chuùng ta laøm ñieàu troïn laønh, chuùng ta coù lôïi veà hai phöông dieän: moät maët, ngaên chaën ñieàu aùc khoâng cho taùc haïi; moät maët, laøm ñieàu thieän coù lôïi ích cho mình vaø cho ngöôøi. Chaúng haïn, nhö khi chuùng

ta thoï giôùi baát saùt sinh vaø thaät haønh theo giôùi aáy, laø chuùng ta vöøa ngaên chaän söï gieát haïi ngöôøi vaø vaät, maø vöøa chuoäc ngöôøi vaø phoùng sinh nöõa. Caùc giôùi khaùc cuõng vaäy, nghóa laø moät maët vöøa “döøng vieäc aùc”, moät maët vöøa “tu vieäc thieän”, roài cöù nhö theá maø sieâng naêng tinh taán luoân luoân môùi ñöôïc. Chuùng ta phaûi taäp laøm ñieàu thieän cho thaät thuaàn thuïc, cho thaønh thoùi quen, cho ñeán khi moãi yù nghó, moãi lôøi noùi, moãi vieäc laøm ñieàu thieän caû môùi ñöôïc.

C. KEÁT LUAÄN

YÙ NGHÓA ROÄNG LÔÙN VAØ DIEÄU DUÏNG CUÛA TÖÙ CHAÙNH CAÀN Töù Chaùnh caàn laø boán pheùp sieâng naêng chaân chính trong coâng cuoäc dieät tröø toäi aùc vaø phaùt trieån ñieàu thieän. Noù bao goàm taát caû nhöõng quy ñieàu caên baûn thieát yeáu cuûa moïi toân giaùo, ñaïo ñöùc, luaân lyù. Thaät theá, neáu suoát ñôøi, chuùng ta chæ theo cho ñuùng 4 pheùp sieâng naêng naøy laø: ngaên ngöøa khoâng cho nhöõng ñieàu aùc phaùt sinh, dieät tröø nhöõng ñieàu aùc ñaõ lôõ phaùt sinh; thuùc ñaåy thöïc hieän nhöõng ñieàu laønh vöøa moáng leân ôû trong taâm, vaø tieáp tuïc thöïc hieän nhöõng ñieàu laønh ñaõ thöïc hieän ñöôïc. Neáu chuùng ta tinh taán laøm ñöôïc nhö theá, thì chaéc chaén chuùng ta seõ ñaït ñöôïc ñòa vò Thaùnh hieàn.

BAØI THÖÙ TAÙM

(Tieáp theo)
3.- TÖÙ NHÖ YÙ TUÙC
DAØN BAØI
A.- MÔÛ ÑEÀ Haønh giaû muoán ñi xa caàn phaûi coù moät höôùng tieán nhaát ñònh, vaø phaûi quyeát taâm thöïc hieän theo ñuùng höôùng tieán aáy.

I.- Ñònh nghóa: Töù nhö yù tuùc
II.- Thaønh phaàn vaø noäi dung cuûa Töù nhö yù tuùc:
B.- CHAÙNH 1.- Duïc nhö yù tuùc
ÑEÀ
2.- Tinh taán nhö yù tuùc
3.- Nhaát taâm nhö yù tuùc
4.- Quaùn nhö yù tuùc
C.- KEÁT LUAÄN YÙ nghóa vaø dieäu duïng cuûa Töù nhö yù tuùc.

BAØI THÖÙ TAÙM (Tieáp theo)

3.- TÖÙ NHÖ YÙ TUÙC

A. MÔÛ ÑEÀ

Sau khi ñaõ nhaän roõ ñöôïc chaân töôùng cuûa coõi ñôøi (Töù nieäm xöù), ñaõ quyeát taâm boû aùc theo thieän (Töù Chaùnh caàn), haønh giaû muoán ñi xa treân ñöôøng ñaïo, caàn phaûi vaïch cho mình moät höôùng tieán nhaát ñònh vaø phaûi coù moät thaùi ñoä quyeát taâm nhaém theo ñuùng höôùng ñaõ vaïch maø ñi, khoâng nhìn ngang nhìn ngöûa, khoâng mong öôùc caùi naøy caùi khaùc. Haønh giaû chæ quyeát ñi moät ñöôøng, taäp trung taát caû mong öôùc, chí nguyeän, yù chí, naêng löïc tinh thaàn cuûa mình vaøo ñoù cho ñeán khi ñöôïc toaïi nguyeän nhö yù môùi thoâi. Muoán ñöôïc nhö theá, haønh giaû phaûi tu theo phaùp moân "Töù Nhö yù tuùc", moät trong nhöõng phaùp moân cuûa Ñaïo ñeá döôùi ñaây.

B. CHAÙNH ÑEÀ I.- ÑÒNH NGHÓA TÖÙ NHÖ YÙ TUÙC

Töù nhö yù tuùc laø boán pheùp thieàn ñònh. Noùi cho roõ ñoù laø boán phöông tieän giuùp chuùng ta thaønh töïu caùc tam-ma-ñòa (samadhi: chaùnh ñònh), vì theá neân cuõng goïi laø ñònh phaùp. "Nhö yù" laø ñöôïc nhö yù mình muoán. "Tuùc" laø chaân, coù nghóa nöông töïa maø cuõng coù nghóa

laø ñaày ñuû. Töù Nhö yù tuùc, coù nghóa laø boán pheùp laøm nôi nöông töïa cho caùc coâng ñöùc thieàn ñònh, thaàn thoâng ñöôïc thaønh töïu myõ maõn nhö yù muoán cuûa mình. Bôûi lyù do aáy, neân cuõng goïi noù baèng teân Töù thaàn tuùc. Luaän Caâu xaù quyeån 25 coù noùi: "Vì sao ñònh maø goïi laø thaàn tuùc? Vì caùc coâng ñöùc linh dieäu thuø thaéng ñeàu nöông nôi boán ñònh naøy maø ñöôïc thaønh töïu." Boán ñònh aáy laø: - Duïc nhö yù tuùc. - Tinh taán nhö yù tuùc. - Nhaát taâm nhö yù tuùc. - Quaùn nhö yù tuùc. II. THAØNH PHAÀN VAØ NOÄI DUNG CUÛA TÖÙ NHÖ YÙ TUÙC 1. Duïc Nhö yù tuùc: Duïc laø mong muoán. Mong muoán moät caùch thieát

tha, mong muoán cho kyø ñöôïc, mong muoán cho ñeán khi maõn nguyeän môùi thoâi. Ñoù goïi laø duïc nhö yù tuùc. Nhöng mong muoán caùi gì? Taïi sao ñaõ laø Phaät töû maø coøn "duïc", coøn mong muoán? Tröôùc tieân, chuùng ta neân nhaän ñònh roõ raøng taùnh chaát cuûa söï mong muoán ôû ñaây. Coù thöù mong muoán thoûa maõn nhöõng thuù taùnh, nhöõng tham voïng, ñoù laø mong muoán toäi loãi, neân dieät tröø. Coù thöù mong muoán höôùng thöôïng, trong laønh, nhö mong muoán soáng moät cuoäc ñôøi ñeïp ñeõ, thanh cao, mong muoán ñöôïc giaûi thoaùt ra ngoaøi bieån khoå sanh töû, ñoù laø thöù mong muoán hôïp lyù, ñaùng khuyeán khích. Ngöôøi Phaät töû mong muoán ñöôïc thaønh

ñaït phaùp thieàn ñònh mình ñang tu, ñeå tieán leân chöùng caùc Thaùnh quaû. Thöù mong muoán naøy raát caàn cho ngöôøi tu haønh; neáu khoâng mong muoán thieát tha, maõnh lieät thì khoù maø ñi ñeán ñích giaûi thoaùt ñöôïc. Ñaây cuõng laø moät söï caûi chính raát huøng hoàn ñeå ñaùnh tan quan nieäm sai laàm cho raèng: ngöôøi Phaät töû phaûi dieät duïc, maø dieät duïc nghóa laø dieät taát caû, dieät luoân caû söï soáng. Thaät ra dieät duïc ôû ñaây töùc laø duïc voïng, dieät nhöõng phaàn ham muoán xaáu xa ñeâ heøn, laøm cho con ngöôøi bò ñoïa xuoáng haøng thaáp thoûi nhö loaøi suùc sanh, ñòa nguïc, chöù ñaâu coù dieät luoân caû nhöõng chí nguyeän, nhöõng mong öôùc, nhöõng ñöùc taùnh toát ñeïp cuûa con ngöôøi. Söï mong muoán sau naøy, ngöôøi Phaät töû khoâng bao giôø laõng queân, traùi laïi hoï truùt caû taâm tö höôùng veà caùi ñích mình ñang nhaém, nhöõng phaùp mình ñang tu. Ngöôøi theá gian öa thích vaät duïc maïnh meõ nhö theá naøo, thì ngöôøi tu haønh mong muoán thaønh töïu nhöõng phaùp thieàn ñònh cuûa mình cuõng maïnh meõ nhö theá aáy. Coù nhö theá, haønh giaû môùi taêng tieán maõi treân böôùc ñöôøng tu haønh cuûa mình. 2. Tinh taán Nhö yù tuùc: Tinh taán laø duõng maõnh, chuyeân nhaát vaøo phaùp thieàn ñònh mình ñang tu. Phaàn treân chæ môùi laø söï öôùc muoán. Söï öôùc muoán duø ñeïp ñeõ bao nhieâu maø khoâng ra coâng, gaéng söùc, luoân luoân beàn taâm vöõng chí, nghóa laø thieáu söï tinh taán duõng maõnh, thì öôùc muoán muoân ñôøi cuõng chæ laø öôùc muoán suoâng maø thoâi. Chuùng ta neân nhôù raèng: Tinh taán khoâng phaûi chæ laø söï haêng haùi, boàng boät trong choác laùt, nhö söï oà aït,

boác chaùy cuûa ngoïn löûa rôm. Tinh taán laø nghò löïc tu taäp maïnh meõ, thöôøng haèng, khoâng bao giôø giaùn ñoaïn. Trong kinh Di Giaùo ñöùc Theá Toân coù daïy: "Nhö ngöôøi keùo caây laáy löûa, caây chöa noùng ñaõ thoâi, tuy muoán ñöôïc löûa, nhöng khoù theå ñöôïc." Vaäy ngöôøi muoán chöùng ñaïo quaû, phaûi thöôøng tinh taán ñaày ñuû nhö yù mình öôùc nguyeän. 3. Nhaát taâm Nhö yù tuùc: Nhaát taâm laø taâm chuyeân nhaát vaøo ñònh caûnh, khoâng bao giôø taùn loaïn. Moät con soâng lôùn, neáu bò chia nhieàu ngaønh taát nhieân söùc chaûy cuûa noù bò yeáu. Traùi laïi, moät gioøng suoái nhoû, neáu chæ chaûy moät ñöôøng, cuõng ñuû söùc xoi thuûng ñaù. Ngöôøi tu haønh, taâm ñöôïc chuyeân nhaát, khoâng bò taùn loaïn, thì muoân söï ñeàu thaønh. Phaät coù daïy: "Nhö ngöôøi chöùa nöôùc, kheùo giöõ bôø ñeâ, ngöôøi tu haønh giöõ nöôùc trí tueä cuõng vaäy, phaûi kheùo tu thieàn ñònh, chôù cho taùn ñoäng." 4. Quaùn Nhö yù tuùc: Quaùn nghóa laø duøng trí tueä saùng suoát quaùn saùt phaùp mình ñang tu. Quaùn trí aáy do ñònh maø phaùt sanh, trí aáy laø tònh trí. Vì

tònh cho neân noù coù theå nhö thaät thoâng ñaït thaät nghóa (chaân lyù) cuûa caùc phaùp (vuõ truï).

C. KEÁT LUAÄN

TOÙM TAÉT YÙ NGHÓA VAØ DIEÄU DUÏNG CUÛA TÖÙ NHÖ YÙ TUÙC Sôû dó duïc, tinh taán, nhaát taâm vaø quaùn ñeàu ñöôïc goïi laø Nhö yù tuùc, vì chuùng laø nhöõng thöù ñeå cho taát caû coâng ñöùc tu haønh, thaàn löïc nöông vaøo ñoù maø phaùt sanh, hôïp nhö yù muoán cuûa haønh giaû.

Boán pheùp naøy nhö boán naác thang keá tieáp theo nhau, ñeå ñöa haønh giaû töø caùi nhaân höõu laäu meâ môø, ñeán caùi nhaân voâ laäu giaûi thoaùt: Tröôùc heát, do tu taâm haèng mong muoán (Duïc) cho neân söï tu taäp duõng maõnh (Tinh taán); nhôø söï tu taäp duõng maõnh neân phieàn naõo tieâu, taùn ñoäng heát, do ñoù taâm ñöôïc chuyeân nhaát (Nhaát taâm), nhôø taâm chuyeân nhaát neân quaùn trí ñöôïc thanh tònh maõnh lôïi (Quaùn), vaø coù naêng löïc phaù tan coäi goác voâ minh. Khi voâ minh heát thì voâ soá nghieäp chöôùng phaûi tieâu, haèng sa trí ñöùc phaùt hieän. Ngöôøi tu haønh, khi trí tueä vaø coâng ñöùc vieân maõn töùc khaéc ñaày ñuû voâ bieân thaàn duïng trong söï hieän thaân, hieän ñoä ñeå cöùu khoå chuùng sanh, chöù ñaâu coù phaûi chæ khi chöùng ñöôïc luïc thoâng môùi ñöôïc töï taïi?

BAØI THÖÙ CHÍN ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) (Tieáp theo)

4.- NGUÕ CAÊN - NGUÕ LÖÏC DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ

Söï quan troïng cuûa nguõ caên vaø nguõ löïc trong 37 phaåm trôï ñaïo
I.- Ñònh nghóa: Nguõ caên
1.- Tín caên
B.- CHAÙNH
II.- Thaønh phaàn 2.- Taán caên
ÑEÀ vaø noäi dung 3.- Nieäm caên cuûa nguõ caên:
4.- Ñònh caên
5.- Hueä caên
III.- Ñònh nghóa: Nguõ löïc
1.- Tín löïc
IV.- Thaønh phaàn 2.- Taán löïc vaø noäi dung 3.- Nieäm löïc cuûa nguõ löïc: 4.- Ñònh löïc
5.- Hueä löïc
C.- KEÁT LUAÄN
Dieäu duïng cuûa nguõ caên vaø nguõ löïc.
BAØI THÖÙ CHÍN ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) (tieáp theo)

4.- NGUÕ CAÊN - NGUÕ LÖÏC A.- MÔÛ ÑEÀ

Trong 37 moùn trôi ñaïo, Nguõ caên vaø Nguõ löïc laø nhöõng phöông phaùp quyù baùu, cuõng quan troïng nhö caùc phaùp khaùc; coù theå ñöa ngöôøi tu haønh töø ñòa vò phaøm phu ñeán caùc Thaùnh quaû trong ba thöøa. Chuùng laø söï phuïc söùc trang nghieâm, laø phöông tieän coâng hieäu giuùp ngöôøi thaúng tieán treân böôùc ñöôøng tu ñaïo, chöùng quaû. Vaäy Phaät töû chuùng ta khoâng theå khoâng bieát ñeå haønh trì.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA NGUÕ CAÊN

Nguõ caên laø naêm caên. Caên ñaây töùc laø caên baûn, laø goác reã, laø nguoàn goác ñeå taát caû caùc thieän phaùp xuaát phaùt. Luaän Trí Ñoä, quyeån thöù möôøi, giaûi raèng: “Naêm caên naøy laø caên baûn ñeå phaùt sanh taát caû thieän phaùp, neân goïi laø nguõ caên.” Naêm caên aáy laø: Tín caên, Taán caên, Nieäm caên, Ñònh caên, Hueä caên. II. THAØNH PHAÀN VAØ NOÄI DUNG NGUÕ CAÊN 1.- Tín caên: laø loøng tin maïnh meõ vöõng chaéc. Loøng tin naøy khoâng gioáng nhö loøng tin muø quaùng, voâ

ñieàu kieän, baát chaáp lyù trí cuûa phaàn nhieàu ngoaïi ñaïo. Loøng tin ôû ñaây laø con ñeû cuûa lyù trí, laø keát quaû cuûa söï suy luaän saùng suoát, cuûa söï quan saùt kyõ caøng. Ñöùc Phaät khoâng bao giôø baét buoäc Phaät töû tin moät ñieàu gì maø khoâng suy luaän ñöôïc, khoâng giaûi thích ñöôïc. Vì loøng tin cuûa ngöôøi Phaät töû khôûi töø trí xeùt ñoaùn. Bôûi theá neân noù voâ cuøng vöõng chaéc, maõnh lieät. Chính noù laø caên baûn phaùt sinh caùc haïnh laønh, Phaät daïy: “Tin laø meï cuûa voâ löôïng coâng ñöùc.” Nhöng Phaät töû tin caùi gì? Phaät töû tin Tam Baûo: - Tin Phaät: Phaät töû bieát raèng ñöùc Phaät laø ñaáng hoaøn toaøn giaùc ngoä, giaûi thoaùt. Vì theá, Phaät töû suoát ñôøi tin töôûng theo Phaät, ñeå höôùng tieán ñeán söï giaùc ngoä, giaûi thoaùt maø Phaät ñaõ thaân chöùng. - Tin phaùp: Phaùp laø chaân lyù, laø söï thaät maø ñöùc Phaät ñaõ khaùm phaù ra vaø truyeàn laïi cho chuùng ta. Hay noùi moät caùch khaùc, phaùp laø giaùo lyù ñuùng nhö söï thaät maø ñöùc Phaät ñaõ thuyeát minh. Chuùng ta tin töôûng nhöõng giaùo lyù aáy, vì ngöôøi noùi ra laø ñöùc Phaät, ñaõ thaân chöùng ñöôïc vaø giaùc ngoä ñöôïc nhôø giaùo lyù aáy. - Tin Taêng: Taêng laø ngöôøi thöïc haønh caùc giaùo lyù cuûa Phaät ñeå giaùc ngoä mình vaø ngöôøi, laø keû thay Phaät ñöa cao ngoïn ñuoác Chaùnh phaùp saùng ngôøi, ñeå soi ñöôøng cho chuùng sinh. Vì theá, Phaät töû suoát ñôøi quy höôùng veà Taêng. 2. Taán caên: Taán laø tinh taán. Taán caên laø söï duõng maõnh tinh taán treân böôùc ñöôøng tu taäp khoâng bao giôø thoái lui. Neáu ñaõ coù loøng tin chaéc chaén maø khoâng tinh

taán thöïc hieän, laøm theo nhöõng ñieàu mình tin, thì loøng tin suoâng aáy trôû thaønh voâ duïng, khoâng ñöa chuùng ta ñeán ñaâu caû. Vaäy cho neân ngöôøi Phaät töû ñaõ tin Tam Baûo, thì phaûi luoân luoân tinh taán thöïc haønh giaùo lyù cuûa Phaät. Theo Luaän Nhieáp Ñaïi Thöøa, tinh taán coù ba thöù: - Bò giaùp tinh taán: Nghóa laø mang aùo giaùp tinh taán. Ngöôøi Phaät töû trong cuoäc chieán ñaáu ñeå dieät tröø ñau khoå, tieán tôùi giaûi thoaùt, caàn phaûi mang aùo giaùp tinh taán, ñeå khi xoâng pha vaøo traän ñòa “phieàn naõo”, khoûi bò ma quaân haõm haïi. Nhôø coù

aùo giaùp naøy, ngöôøi Phaät töû tin töôûng ôû naêng löïc cuûa mình, huøng duõng tieán tôùi, khoâng sôï gian nan nguy hieåm, khoâng luøi böôùc tröôùc moät trôû ngaïi hay moät ñòch thuû naøo. - Gia haïnh tinh taán: Nghóa laø luoân luoân gaéng söùc khoâng bao giôø döøng nghæ treân böôùc ñöôøng ñi ñeán giaûi thoaùt. Vôùi thöù tinh taán naøy, ngöôøi Phaät töû caøng tieán caøng haêng, caøng theâm söùc löïc, caøng phaán chí khoâng bao giôø bieát meät moûi. - Voâ hyû tuùc tinh taán: Voâ hyû tuùc tinh taán nghóa laø khoâng vui söôùng töï maõn, cho laø vöøa ñuû khi môùi thu ñöôïc moät ít thaéng lôïi treân ñöôøng tu haønh. Ngöôøi Phaät töû chöa chöùng ñöôïc Phaät quaû, thì coøn gia coâng gaéng söùc tu luyeän maõi, chöù khoâng chòu döøng nghæ, vui thuù vôùi moät quaû vò thaáp thoûi, taïm bôï, nhö ngöôøi boä haønh khi chöa ñeán ñích cuoái cuøng, thì coøn haêng haùi böôùc maõi, chöù khoâng chòu chaám döùt cuoäc haønh trình cuûa mình, baèng caùch an phaän ôû maõi trong quaùn troï beân ñöôøng.

3. Nieäm caên: Nieäm laø ghi nhôù. Ghi nhôù nhöõng gì? a) Thöù nhaát nieäm thí: nghóa laø nhôù tu boá thí. Ngöôøi Phaät töû thöôøng ngaøy nhôù ñem taøi saûn boá thí cho ngöôøi baàn cuøng; ñem huøng löïc cöùu giuùp ngöôøi sôï haõi; ñem chaùnh phaùp chæ giaùo cho ngöôøi si meâ, khieán hoï heát khoå ñöôïc vui. b) Thöù hai nieäm giôùi: nghóa laø nhôù trì tònh giôùi ñeå ñoaïn tröø caùc phieàn naõo nghieäp chöôùng, taêng tröôûng moïi haïnh laønh. Giôùi coù ba thöù: - Nhieáp luaät nghi giôùi: Nhöõng giôùi ñeå ngaên caám caùc haïnh nghieäp thoâ xaáu, ñoaïn dieät caùc nghieäp chöôùng nôi thaân taâm. - Nhieáp thieän phaùp giôùi: Nhöõng quy ñieàu ñuùng phaùp vaø lôïi ích, ngöôøi thöïc haønh theo noù, coù theå thaønh töïu taát caû phaùp laønh. - Nhieâu ích höõu tình giôùi: Nhöõng ñieàu luaät laøm lôïi ích an laïc cho taát caû chuùng sinh. c)- Thöù ba nieäm thieân: Luaän Nhieáp Ñaïi Thöøa coù noùi: “Thieân nieäm laø an truï boán moùn thieàn ñònh.” Vaäy nieäm thieân laø nhôù tu caùc nieäm thieàn ñònh, ñeå gaïn saïch taát caû phieàn naõo, theå chöùng chaân nhö. 4. Ñònh caên: Ñònh hay tònh löï do dòch nghóa chöõ Phaïn laø Dhyana (Thieàn-na). Ñònh laø laéng taâm yeân tònh, chuyeân chuù vaøo chaùnh phaùp, ñeå suy ñaït thaät nghóa cuûa noù. Theo Luaän Nhieáp Ñaïi Thöøa, ñònh coù theå chia laøm ba baäc:

- An truï ñònh: Ñeå taâm an truï vaøo ñònh caûnh, khoâng cho taùn ñoäng, do ñoù phieàn naõo ñöôïc tieâu tröø. - Daãn phaùt ñònh: Do ñoaïn saïch phieàn naõo neân ñöôïc phaùt sanh saùu moùn thaàn thoâng laø caùc coâng ñöùc thuø thaéng. - Thaønh sôû taùc söï ñònh: Do ñaõ phaùt khôûi ñöôïc caùc coâng ñöùc, thaàn thoâng, neân thöôøng laøm lôïi ích cho taát caû chuùng sanh, cöùu ñoä chuùng sanh giaûi thoaùt sanh töû, chöùng ñöôïc Nieát-baøn. 5. Hueä caên: Hueä laø trí hueä saùng suoát, thaâm nhaäp ñöôïc chaân töôùng cuûa vaïn phaùp. Trí hueä aáy khoâng coù söï phaân bieät, vì phaân bieät laø taùc duïng cuûa voïng thöùc, laø meâ laàm. Cuõng theo Luaän Nhieáp Ñaïi Thöøa, trí hueä coù ba thöù: - Voâ phaân bieät gia haïnh hueä: Quaùn trí naøy khoâng coøn thaáy coù phaân bieät, nhöng coøn coù gia haïnh, nghóa laø coøn phaûi duïng coâng tu haønh, ñeå thaønh töïu hoaøn toaøn voâ phaân bieät trí. Vì theá, neân goïi laø “voâ phaân bieät gia haïnh hueä.” - Voâ phaân bieät hueä: Trí hueä naøy khoâng coù söï phaân bieät, maø khoâng caàn phaûi gia haïnh vì ñaõ thuaàn thuïc. Do

khoâng phaân bieät neân khoâng coù meâ voïng. Nhôø trí hueä naøy, ngöôøi tu haønh ñöôïc töï taïi theå chöùng chaân nhö. - Voâ phaân bieät haäu ñaéc hueä: Hay haäu ñaéc trí, nghóa laø trí hueä coù ñöôïc sau khi ñaõ chöùng ñaéc chaân nhö. Trí hueä naøy hoaøn toaøn saùng suoát, toû ngoä ñöôïc

thaät nghóa cuûa caùc phaùp. Chö Phaät nhôø haäu ñaéc trí naøy maø thi taùc voâ löôïng coâng ñöùc ñeå cöùu ñoä chuùng sanh. Noùi moät caùch toång quaùt giaûn dò, hueä caên laø trí hueä do thieàn ñònh ñaõ laøm laëng saïch. Noù thoâng ñaït ñöôïc söï thaät cuûa caùc phaùp; noù laø caên nguyeân phaùt sanh moïi vieäc vó ñaïi ñeå giaûi thoaùt chuùng sinh. II.- ÑÒNH NGHÓA NGUÕ LÖÏC Nguõ löïc töùc laø naêm naêng löïc vó ñaïi, naêm thaàn löïc cuûa Nguõ caên. Noùi moät caùch deã hieåu: Nguõ caên nhö naêm caùnh tay, coøn nguõ löïc nhö laø söùc maïnh cuûa naêm caùnh tay aáy. IV.- THAØNH PHAÀN VAØ NOÄI DUNG CUÛA NGUÕ LÖÏC 1.- Tín löïc: laø thaàn löïc cuûa ñöùc tin, hay söùc maïnh lôùn lao, vi dieäu do tín caên phaùt sinh. 2.- Taán löïc: laø thaàn löïc cuûa ñöùc tinh taán, hay söùc maïnh baát thoái chuyeån, kieân coá, coù theå san baèng moïi trôû löïc, söùc maïnh naøy do taán caên phaùt sinh. 3.- Nieäm löïc: laø thaàn löïc cuûa söï ghi nhôù, hay söùc maïnh lôùn lao beàn chaéc cuûa nieäm caên. 4.- Ñònh löïc: laø thaàn löïc cuûa söï taäp trung tö töôûng hay söùc maïnh vó ñaïi cuûa ñònh caên. 5.- Hueä löïc: laø thaàn löïc cuûa trí hueä hay söùc maïnh voâ bieân cuûa hueä caên. Noùi moät caùch toång quaùt, nhöõng söùc maïnh naøy laø keát quaû thaâu ñaït ñöôïc do söï kieân coá tu luyeän cuûa Nguõ caên. Noù nhö laø moät ngoïn löûa baät leân sau khi ngöôøi ta ñaõ noã löïc coï saùt hai caây cuûi vaøo nhau ñeå laáy löûa.

C. KEÁT LUAÄN DIEÄU DUÏNG CUÛA NGUÕ CAÊN VAØ NGUÕ LÖÏC

Nhö chuùng ta ñaõ thaáy ôû treân, Nguõ caên vaø Nguõ löïc vöøa laøm hai caên baûn, vöøa laø nghò löïc ñeå phaùt sinh, taêng tröôûng voâ löôïng coâng ñöùc thuø thaéng. Baát luaän ngöôøi naøo, heã ñaõ laáy trí laøm neàn taûng, tinh taán thöïc haønh chaùnh phaùp (taán), haèng ghi nhôù chaùnh phaùp ñeå tieán tu (nieäm), taäp trung tö töôûng ñeå tröø saïch voâ minh phieàn naõo, ñem dieäu hueä voâ phaân bieät (hueä) ñeå chöùng chaân nhö, thì ngöôøi aáy theá naøo cuõng naém chaéc trong tay quaû vò voâ thöôïng Boà ñeà. Vì sao? Vì ngöôøi aáy ñaõ coù nhöõng thaàn löïc vó ñaïi (Nguõ löïc) do Nguõ caên gaây taïo. Vôùi nguõ löïc naøy, haønh giaû nhö ngöôøi boä haønh coù ñuû phöông tieän linh lôïi, dieäu duïng ñeå baêng röøng, vöôït bieån vaø ñi ñeán ñích cuoái cuøng. Ñích cuoái cuøng cuûa ngöôøi tu haønh theo chaùnh phaùp töùc laø thaønh Phaät. Ñeán ñích naøy, ngöôøi aáy laø aùnh saùng cuûa chuùng sinh gieo maàm an laïc. Chính ngöôøi môùi coù ñuû thaàn löïc, dieäu duïng laøm cho chuùng sinh trôû thaønh nhöõng keû hoaøn toaøn giaûi thoaùt, hoaøn toaøn giaùc ngoä. Keát quaû cuûa Nguõ caên vaø Nguõ löïc lôùn lao, quyù baùu nhö theá ñoù, chuùng ta khoâng theå khoâng tu theo hai phaùp moân aáy.

BAØI THÖÙ CHÍN (Tieáp theo)

5.- THAÁT BOÀ-ÑEÀ PHAÀN DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Thaát Boà-ñeà phaàn cuõng laø moät phaùp moân quan troïng khoâng keùm gì nguõ caên vaø nguõ löïc.

I.- Ñònh nghóa: Thaát Boà-ñeà phaàn

B.- CHAÙNH 1.- Traïch phaùp ÑEÀ 2. Tinh taán

II.-Thaønh phaàn vaø 3.- Hyû noäi dung cuûa Thaát 4.- Khinh an
Boà-ñeà phaàn 5.- Nieäm
6.- Ñònh
7.- Xaû
C.- KEÁT LUAÄN
Keát quaû quyù baùu cuûa Thaát Boà-ñeà phaàn.

BAØI THÖÙ CHÍN (Tieáp theo)

5.- THAÁT BOÀ-ÑEÀ PHAÀN

A. MÔÛ ÑEÀ

Thaát Boà-ñeà phaàn cuõng laø moät phaùp moân quan troïng khoâng keùm gì nguõ caên. Sôû dó ñöùc Phaät cheá ra nhieàu phaùp moân nhö theá laø ñeå tuøy caên cô töøng ngöôøi, ai hôïp phaùp moân naøo thì tu theo phaùp moân aáy. Nhöõng phaùp moân naøy veà teân goïi, veà chi tieát thì coù khaùc nhau, nhöng veà ñaïi theå, veà tinh thaàn thì coù nhieàu choã gioáng nhau. Vì theá, chuùng ta seõ thaáy trong phaùp moân “Thaát Boà-ñeà phaàn” coù nhieàu ñieåm gioáng nhö trong “Töù Nhö yù tuùc” hay “Nguõ caên, Nguõ löïc”.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA THAÁT BOÀ-ÑEÀ PHAÀN Boà-ñeà do phieân aâm chöõ Phaïn Boddhi maø ra. Ngöôøi Trung hoa dòch laø Giaùc ñaïo, hay ñaïo quaû giaùc ngoä. Phaàn laø töøng phaàn, töøng loaïi. Thaát Boà-ñeà phaàn laø baûy phaùp tu taäp tuaàn töï höôùng ñeán ñaïo quaû voâ thöôïng Boà-ñeà, hay baûy phaùp giuùp ngöôøi tu haønh thaønh töïu ñaïo quaû Ñaïi giaùc. Noù cuõng coù teân laø Thaát giaùc chi. “Giaùc: töùc laø Boà- ñeà, coøn “Chi” töùc cuõng nhö phaàn vaäy. Thaát giaùc chi töùc laø baûy nhaùnh, baûy phöông tieän ñi ñeán ñích giaùc ngoä.

II. THAØNH PHAÀN VAØ NOÄI DUNG CUÛA THAÁT BOÀ-ÑEÀ PHAÀN Thaát Boà-ñeà phaàn goàm coù: 1. Traïch phaùp: Traïch laø löïa choïn; Phaùp laø phaùp moân, laø phöông phaùp tu haønh. Traïch phaùp laø duøng trí hueä ñeå löïa choïn phaùp laønh ñeå tu, phaùp döõ ñeå traùnh. Trong söï tu taäp, neáu ta khoâng coù trí phaân bieät chaùnh taø, taát phaûi laàm laïc. Nhö caùc baøi tröôùc ñaõ noùi, loøng tin cuûa ngöôøi Phaät töû phaûi döïa treân lyù trí, neáu khoâng laø meâ tín. Ñöùc Phaät coù daïy: “Haõy duøng trí hueä suy nghieäm, giaûi traïch caùc phaùp, roài seõ tin thoï, thöïc haønh theo.” Neáu tu laàm, tin chaï, ñeàu coù nguy haïi gaáp traêm nghìn laàn ngöôøi khoâng tu haønh. Vì vaäy, Phaät töû chuùng ta muoán thaúng tieán treân ñöôøng giaùc ngoä, giaûi thoaùt, khoâng phaûi nghe ai baûo gì tin naáy, khoâng phaûi töï baûo moät caùch böøa baõi: “Ñaïo naøo cuõng toát caû”; khoâng phaûi dung hoøa Phaät

giaùo vôùi ngoaïi ñaïo; traùi laïi, Phaät töû caàn saùng suoát ñeå phoøng söï ñaùnh loän soøng cuûa caùc ngoaïi ñaïo, söï xuyeân taïc xaûo quyeät ñeå laøm maát loøng tin saùng suoát cuûa chuùng ta. Chuùng ta phaûi luoân luoân tænh taùo phaân bieät chaùnh, taø, chaân, nguïy; phaûi thöôøng duøng trí hueä maø giaûn traïch caû nhöõng phaùp ôû ngoaøi vaø nhöõng yù töôûng chôn voïng cuûa taâm ñeå tu, ñeå ñoaïn. 2. Tinh taán: Nhöng moät khi ñaõ löïa choïn ñöôïc phaùp moân chaân chính ñeå tu roài, thì phaûi tinh taán, nghóa laø luoân luoân duõng tieán treân böôùc ñöôøng tu taäp, khoâng quaûn ngaïi gian lao khoù nhoïc, khoâng khieáp sôï;

khoâng thoái chuyeån, khoâng töï maõn, töï cao maø boû dôû muïc ñích chöa ñaït ñöôïc (nhö ñaõ noùi ôû baøi nguõ caên). 3. Hyû: Nghóa laø hoan hyû. Nhôø tinh taán tu haønh, neân ñoaïn tröø ñöôïc daàn phieàn naõo, thaønh töïu voâ löôïng coâng ñöùc, do ñoù, sanh taâm hoan hyû vaø phaán chí tu haønh. 4. Khinh an: Khinh laø nheï nhaøng. An laø an oån. Nhôø söï tinh tieán tu taäp neân thaân taâm ñöôïc thanh tònh; do ñoù ngöôøi tu haønh caûm thaáy nheï nhaøng, khoan khoaùi, khinh an, nhö ñaõ truùt ñöôïc gaùnh naëng duïc voïng, meâ môø. 5. Nieäm: (Cuõng nhö chöõ nieäm trong maáy baøi tröôùc) nghóa laø thöôøng ghi nhôù chaùnh phaùp ñeå thöïc haønh. Taâm nieäm cuûa chuùng ta, neáu khoâng thöôøng nhôù chaùnh phaùp, taát nhieân taïp nieäm phaùt sanh, phieàn naõo taêng tröôûng. Cuõng nhö moät ñaùm ñaát neáu khoâng troàng hoa thì coû moïc. Vì theá ngöôøi tu haønh caàn phaûi ñeå taâm ghi nhôù chaùnh phaùp, ñöøng cho xao laõng buoâng lung nghó baäy. 6. Ñònh: (Cuõng nhö chöõ ñònh ôû maáy baøi tröôùc) nghóa laø taâm chuyeân chuù, taäp trung vaøo phaùp mình ñang tu. 7. Xaû: Nghóa laø boû ra ngoaøi khoâng vöôùng baän. Xaû töùc laø haønh xaû taâm sôû, moät trong 11 moùn Thieän taâm sôû. Haønh xaû nghóa laø theá naøo? Ngöôøi tu haønh, nhôø trí saùng suoát, nhaän bieát “thoï laø khoå”, neân khoâng naém giöõ moät thöù naøo heát, duø quyù

baùu bao nhieâu. Ngay trong söï tu haønh cuõng vaäy, hoï khoâng truï tröôùc ôû caùc phaùp mình ñaõ tu, ñaõ chöùng; traùi laïi hoï luoân luoân xaû boû nhöõng gì mình ñaït ñeán, ñeå tieán trieån treân böôùc ñöôøng ñi ñeán giaûi thoaùt. Neáu ngöôøi tu haønh cöù maõi say ñaém vaøo quaû vò mình ñaõ chöùng, thì suoát ñôøi seõ bò traàm moät nôi ñoù, khoâng bao giôø coù theå tieán leân, ñeå ñaït thaønh ñaïo quaû voâ thöôïng Boà ñeà. Sôù giaûi Kinh Kim Cang coù noùi: “Ngöôøi tu haønh phaûi nhö ngöôøi nöông thuyeàn qua soâng, khi thuyeàn ñaõ caäp beán, neáu ta khoâng boû noù ñeå leân bôø, thì ñöøng hoøng ñeán ñaâu vaø bieát ñöôïc gì. Ngöôøi muoán thaønh ñaáng sieâu vieät töï taïi, caàn phaûi töø khöôùc moïi ñaém say.” Phaùp haønh xaû naøy giuùp chuùng ta thaønh töïu söï sieâu vieät.

C. KEÁT LUAÄN

Toùm laïi, ngöôøi tu baûy phaùp Boà ñeà phaàn naøy, chaéc chaén seõ ñöôïc boán keát quaû quyù baùu sau ñaây: 1.- Taát caû phaùp aùc ñeàu ñöôïc tieâu tröø. 2.- Taát caû phaùp laønh caøng ngaøy caøng taêng tröôûng. 3.- Vì thöôøng tu thieän, ñoaïn aùc, neân luoân luoân ñöôïc an laïc, khoâng bò ñau khoå. 4.- Seõ chöùng thaønh Phaät quaû.

BAØI THÖÙ MÖÔØI ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) (Tieáp theo)

6- BAÙT CHAÙNH ÑAÏO DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Baùt chaùnh ñaïo laø moät phaùp moân thoâng duïng nhaát, thaïnh haønh nhaát trong Ñaïo ñeá. I.- Ñònh nghóa: Baùt chaùnh ñaïo

1.- Chaùnh kieán
2.- Chaùnh tö duy
3.- Chaùnh ngöõ
B.- CHAÙNH II.- Noäi dung 4.- Chaùnh nghieäp
ÑEÀ cuûa Baùt
5.- Chaùnh maïng
Chaùnh ñaïo
6.- Chaùnh tinh taán
7.- Chaùnh nieäm
8.- Chaùnh ñònh
Ba coâng naêng 1.- Caûi thieän töï thaân C.- KEÁT LUAÄN lôùn cuûa Baùt 2.- Caûi taïo hoaøn caûnh Chaùnh ñaïo 3.- Chöùng quaû Boà-ñeà

TOÅNG KEÁT VEÀ ÑAÏO ÑEÁ

BAØI THÖÙ MÖÔØI ÑAÏO ÑEÁ (Nirodha Gamadukkha) (Tieáp theo)

6- Baùt chaùnh ñaïo A.- MÔÛ ÑEÀ

Trong 37 moùn trôï ñaïo, Baùt chaùnh ñaïo laø moät phaùp moân thöôøng ñöôïc coi nhö laø phaùp moân chính, ñöôïc nhaéc nhôû ñeán nhieàu nhaát. Vì theá, moãi khi noùi ñeán Ñaïo ñeá laø ngöôøi ta lieân töôûng ñeán Baùt chaùnh ñaïo. Thaäm chí coù ngöôøi töôûng laàm raèng Ñaïo ñeá vôùi Baùt chaùnh ñaïo laø moät. Sôû dó Baùt chaùnh ñaïo ñöôïc xem laø phaùp moân chính cuûa Ñaïo ñeá, vì phaùp moân naøy raát ñaày ñuû, coù theå bao goàm ñöôïc caùc phaùp moân khaùc cuûa Ñaïo ñeá. Noù raát phuø hôïp vôùi moïi caên cô, moïi thôøi ñaïi, moïi phöông sôû; ñoái vôùi Tieåu thöøa cuõng nhö Ñaïi thöøa, ngöôøi Ñoâng phöông cuõng nhö Taây phöông, ai ai cuõng ñeàu coâng nhaän giaù trò hoaøn toaøn cao caû cuûa Baùt chaùnh ñaïo, vaø ñeàu aùp duïng phaùp moân naøy trong söï tu haønh cuûa mình ñeå ñoaïn tröø phieàn naõo, khoå ñau haàu böôùc leân con ñöôøng giaûi thoaùt, an vui, töï taïi.

B.- CHAÙNH ÑEÀ I.- ÑÒNH NGHÓA BAÙT CHAÙNH ÑAÏO Baùt chaùnh ñaïo laø taùm con ñöôøng ngay thaúng, hay taùm phöông tieän maàu nhieäm ñöa chuùng sinh ñeán ñôøi soáng chí dieäu.

Ngöôøi ta cuõng coù theå dòch nghóa “Baùt chaùnh ñaïo” laø con ñöôøng chaùnh coù taùm nhaùnh, ñeå ñöa chuùng sinh ñeán ñòa vò Thaùnh. Cuõng coù khi ngöôøi ta goïi Baùt chaùnh ñaïo laø “Baùt thaùnh ñaïo” vì caùi dieäu duïng cuûa noù sau ñaây: a) Nhöõng keû phaøm phu hoïc ñaïo, noi theo phaùp moân naøy maø tu, thì khoûi laàm laïc vaøo neûo nguy hieåm, laàn hoài seõ chöùng ñöôïc quaû Hieàn Thaùnh. b) Nhöõng

baäc Hieàn Thaùnh nöông theo taùm phöông tieän naøy thì seõ ñi ñeán caûnh Nieát-baøn. Baùt chaùnh ñaïo goàm coù: 1.- Chaùnh kieán 2.- Chaùnh tö duy 3.- Chaùnh ngöõ 4.- Chaùnh nghieäp 5.- Chaùnh maïng 6.- Chaùnh tinh taán 7.- Chaùnh nieäm 8.- Chaùnh ñònh

II.- NOÄI DUNG VAØ GIAÙ TRÒ MOÃI THAØNH PHAÀN CUÛA BAÙT CHAÙNH ÑAÏO

1.- Chaùnh kieán: Chaùnh laø ngay thaúng, ñuùng ñaén; Kieán laø thaáy, nhaän bieát. Chaùnh kieán hay Chaùnh tri kieán laø thaáy, nghe, hay, bieát moät caùch ngay thaúng, coâng minh, ñuùng vôùi söï thaät khaùch quan. Ngöôøi coù chaùnh kieán thaáy nhö theá naøo thì nhaän ñuùng nhö theá aáy, khoâng laáy traéng laøm ñen, xaáu laøm toát, dôû laøm hay, hay traùi laïi. Söï nhaän xeùt söï vaät cuûa ngöôøi aáy khoâng bò taäp quaùn, thaønh kieán, duïc voïng ngaên che hay laøm sai laïc. Ngöôøi coù chaùnh kieán bieát phaân bieät caùi naøo giaû, caùi naøo thaät.

Vaø khi ñaõ bieát caûnh giaû, vaät doái, thì maét khoâng chaêm, taâm khoâng chuù; coøn khi roõ bieát caûnh vaät thaät, lôøi leõ chaân, thì chuyeân taâm vaøo söï lyù chaân thaät laøm cho ñeøn hueä saùng ngôøi, tieàn traàn khoâng caùch gì che aùm ñöôïc. 2.- Chaùnh tö duy: Tö duy laø suy nghó, nghieäm xeùt; noù thuoäc veà yù thöùc. Chaùnh tö duy laø suy nghó, xeùt nghieäm chaân chaùnh, tö töôûng ñuùng vôùi leõ phaûi. Ngöôøi tu theo pheùp Chaùnh tö duy, thöôøng xeùt nghó ñaïo lyù cao sieâu, suy tìm theå taùnh nhieäm maàu, bieát xeùt nhöõng haønh vi loãi laàm, nhöõng yù nghó xaáu xa ñeå saùm hoái; bieát suy nghó veà ba moùn voâ laäu hoïc: Giôùi, Ñònh, Hueä ñeå tu giaûi thoaùt; bieát suy xeùt voâ minh laø nguyeân nhaân ñau khoå, laø nguoàn goác cuûa toäi aùc, vaø tìm phöông phaùp ñuùng ñaén ñeå tu haønh haàu giaûi thoaùt cho mình vaø cho ngöôøi. 3.- Chaùnh ngöõ: Ngöõ laø lôøi noùi; Chaùnh ngöõ laø lôøi noùi chaân thaät, coâng bình, ngay thaúng vaø hôïp lyù. Ngöôøi tu theo chaùnh ngöõ, khoâng bao giôø noùi sai, khoâng thieân vò, thaáy dôû noùi hay, khoâng xuyeân taïc, nghe moät ñöôøng noùi moät ngaû. Ngöôøi theo chaùnh ngöõ raát thaän troïng lôøi noùi; tröôùc khi muoán noùi gì phaûi suy nghó coi coù lôïi ích vaø chaân thaät khoâng. Xöa ñöùc Khoång Töû vaøo vieáng choán coå mieáu, thaáy böùc tranh hoïa moät hình ngöôøi bò keïp mieäng ba laàn, ngaøi quay laïi daïy moân ñoà phaûi caån troïng lôøi noùi. Ngaøy xöa, tröôùc khi Ñöùc Phaät saép nhaäp Nieát-baøn, coù ñeä töû hoûi:

- Baïch Ñöùc Theá Toân, khi Theá Toân nhaäp Nieát-baøn roài, ngöôøi ñôøi sau gaëp nhieàu saùch vôû ngoaïi ñaïo khoâng sao phaân bieät vôùi Kinh Phaät, nhö theá, bieát tin theo lôøi naøo ñeå tu. Phaät daïy: - Chaúng luaän laø lôøi noùi cuûa ai, mieãn lôøi aáy ñuùng söï thaät, hôïp chaân lyù thì cöù tin theo maø tu. Vaäy, phaøm nhöõng lôøi noùi ñuùng lyù, hôïp leõ, coù lôïi ích cho toaøn theå chuùng sinh laø chaùnh ngöõ. Nhöõng lôøi noùi aáy chuùng ta phaûi tin theo vaø taäp noùi cho ñuùng nhö theá. 4.- Chaùnh nghieäp: Nghieäp laø do ngöôøi Trung Hoa dòch chöõ Phaïn Karma maø ra. Nghieäp hay Karma nghóa laø haønh ñoäng taïo taùc. Chaùnh nghieäp laø haønh ñoäng, vieäc laøm chaân chính, ñuùng vôùi leõ phaûi, phuø hôïp vôùi chaân lyù, coù lôïi ích cho ngöôøi laãn vaät. Ngöôøi theo ñuùng “chaùnh nghieäp” laø ngöôøi luoân luoân thaän troïng, giöõ gìn moïi haønh ñoäng cuûa mình, ñeå khoûi laøm toån haïi

ñeán quyeàn lôïi, ngheà nghieäp, ñòa vò, danh giaù, haïnh phuùc, taùnh maïng cuûa ngöôøi khaùc. Hôn nöõa ngöôøi theo ñuùng chaùnh nghieäp bao giôø cuõng toân troïng löông taâm ngheà nghieäp cuûa mình, luoân luoân haønh ñoäng coù lôïi cho moïi ngöôøi, moïi vaät; vaø neáu caàn, coù theå hy sinh quyeàn lôïi hay taùnh maïng mình ñeå giaûi thoaùt noãi ñau khoå cho ngöôøi khaùc.

Ngoaøi ra cuõng goïi laø Chaùnh nghieäp, khi duøng trí hueä ñeå quaùn töôûng nhöõng phaùp chaân chính, hoaëc ngoài Thieàn, nieäm Phaät, hoaëc trì tuïng, kinh haønh, ñeå giöõ gìn thaân, khaåu, yù ba nghieäp cho thanh tònh. 5.- Chaùnh maïng: Maïng laø söï soáng, ñôøi soáng. Chaùnh maïng laø sanh soáng moät caùch chaân chính baèng ngheà nghieäp löông thieän, trong saïch cuûa mình. Ngöôøi theo ñuùng Chaùnh maïng soáng moät cuoäc ñôøi ngay thaät, khoâng gian tham, khoâng laøm giaøu coù treân moà hoâi, nöôùc maét cuûa ngöôøi khaùc, khoâng laøm cho ngöôøi vaø vaät phaûi ñau khoå vì ngheà nghieäp cuûa mình. Ngöôøi theo ñuùng Chaùnh maïng soáng moät cuoäc ñôøi coù yù nghóa lôïi mình, lôïi ngöôøi, xöùng vôùi baùt côm mình aên, manh aùo mình maëc chöù khoâng aên khoâng ngoài roài, soáng baùm vaøo ngöôøi khaùc. Ngöôøi theo Chaùnh maïng soáng ñuùng chaùnh phaùp, khoâng meâ tín dò ñoan, vaø bieát thaân töù ñaïi voán voâ thöôøng, neân laáy tònh giôùi laøm theå, laáy trí tueä laøm maïng, boû nieäm voïng caàu, an vui vôùi chaùnh phaùp. 6.- Chaùnh tinh taán: Chöõ tinh taán ôû ñaây cuõng coù nghóa nhö tinh taán ñaõ noùi trong baøi tröôùc, nghóa laø chuyeân caàn, sieâng naêng, thaúng tieán muïc ñích ñaõ vaïch saün khoâng vì moât lyù do gì maø luøi böôùc. Chaùnh tinh taán laø chuyeân caàn sieâng naêng laøm vieäc chaùnh nghóa, lôïi laïc cho mình cuõng nhö cho ngöôøi vaø vaät. Ngöôøi theo ñuùng Chaùnh tinh taán, tröôùc tieân, bao giôø cuõng haêng haùi söûa mình, cöông quyeát baøi tröø

nhöõng ñieàu aùc, quyeát taâm phaùt trieån moïi haïnh laønh (xem baøi Töù Chaùnh caàn). Ngöôøi theo ñuùng Chaùnh tinh taán quyeát taïo nghieäp voâ laäu xuaát theá gian, laáy chaùnh trí laøm maõnh löïc, laáy Nieát-baøn laøm choã quy höôùng, moät loøng chaúng treã, muoân kieáp khoâng dôøi, quyeát gaéng coâng phu, ñònh thaønh ñaïo quaû tröôùc töï ñoä, sau hoùa ñoä chuùng sinh. 7.- Chaùnh nieäm: Nieäm laø ghi nhôù (cuõng nhö nghóa chöõ nieäm ôû caùc baøi tröôùc). Chaùnh nieäm laø ghi nhôù ñeán nhöõng ñieàu hay leõ phaûi, nhöõng ñieàu lôïi laïc cho mình cho ngöôøi, nhöõng ñaïo lyù chaân chính quyù troïng cao sieâu. Chaùnh nieäm coù hai phaàn: - Chaùnh öùc nieäm: laø nghó nhôù ñeán caùc ñieàu loãi laàm ñeå thaønh taâm saùm hoái, vaø nghó nhôù ñeán Töù troïng aân: aân cha meï, aân toå quoác, aân chuùng sinh vaø aân Tam baûo ñeå lo baùo ñeàn. - Chaùnh quaùn nieäm: laø duøng taâm töø bi xeùt nghó cuoäc ñôøi laø khoå naõo, taät beänh, meâ môø maø chuùng sinh ñang maéc phaûi, ñeå môû roäng loøng thöông yeâu vaø quyeát ra tay cöùu ñoä. Ngöôøi theo ñuùng Chaùnh nieäm, thöôøng quaùn saùt caûnh chaân ñeá, naêng töôûng nieäm caùc phaùp trôï ñaïo; baát luaän ôû ñaâu vaø laøm gì, cuõng nhôù nghó ñeán caùi quaû voâ laäu xuaát theá gian, duø traûi qua bao nhieâu soá kieáp cuõng khoâng thoái taâm xao laõng.

8.- Chaùnh ñònh: Chöõ “Ñònh” ôû ñaây cuõng ñoàng nghóa nhö nhöõng chöõ ñònh trong caùc baøi tröôùc, nghóa laø taäp trung tö töôûng vaøo moät vaán ñeà gì, ñeå thaáy cho roõ raøng. Chaùnh ñònh laø taäp trung tö töôûng vaøo moät vaàn ñeà chính ñaùng, ñuùng vôùi chaân lyù, coù lôïi ích cho mình vaø ngöôøi. Ngöôøi theo ñuùng Chaùnh ñònh, thöôøng taäp trung tö töôûng ñeå quaùn saùt nhöõng vaán ñeà chính sau ñaây: - Quaùn thaân baát tònh: (baát tònh quaùn) töùc laø quaùn töôûng thaân khoâng thanh tònh, ñeå tröø tham duïc, si aùi (xem laïi ñoaïn: “quaùn thaân baát tònh” trong baøi Töù nieäm xöù). - Quaùn töø bi: (töø bi quaùn) laø quaùn töôûng taát caû chuùng sinh ñeàu laø moät chaân taâm, bình ñaúng khoâng khaùc, ñeå ñoaïn tröø thuø haän, vaø môû roäng loøng thöông yeâu ñeå cöùu ñoä chuùng sinh. - Quaùn nhaân duyeân: (nhaân duyeân quaùn) laø quaùn töôûng taát caû phaùp höõu tình nhö muoân vaät, voâ hình nhö taâm nieäm ñeàu laø giaû hôïp, duyeân nhau maø coù, chöù khoâng coù moät caùch chaân thaät, khoâng tröôøng toàn, ñeå ñoaïn tröø ngu si, phaùp chaáp. - Quaùn giôùi phaân bieät: (giôùi phaân bieät quaùn) nghóa laø phaân bieät vaø quaùn töôûng söï giaû hôïp cuûa 18 giôùi: 6 caên, 6 traàn, 6 thöùc, ñeå thaáy khoâng thaät coù “ngaõ, phaùp” ngoõ haàu dieät tröø ngaõ chaáp, phaùp chaáp. - Quaùn hôi thôû: (soå töùc quaùn) nghóa laø quaùn töôûng baèng caùch chuyeân chuù ñeám hôi thôû ra vaøo, ñeå ñoái trò söï taùn loaïn cuûa taâm thöùc.

C.- KEÁT LUAÄN

Nhö ñaõ noùi ôû ñoaïn môû ñeà, Baùt chaùnh ñaïo laø phaùp moân raát ñöôïc thoâng duïng. Söï thoâng duïng naøy sôû dó coù ñöôïc laø nhôø lôïi ích thieát thöïc vaø quyù baùu cuûa noù ñoái vôùi ñôøi soáng caù nhaân cuûa ngöôøi tu haønh, ñoái vôùi xaõ hoäi, vaø ñoái vôùi ñôøi soáng töông lai. Coù theå toùm taét nhöõng lôïi ích, hay coâng naêng cuûa Baùt chaùnh ñaïo trong ba ñieåm sau ñaây: 1.- Caûi thieän töï thaân: Neáu con ngöôøi chuyeân tu theo taùm ñöôøng chaùnh naøy, thì söûa ñoåi ñöôïc taát caû moïi söï baát chính, moïi toäi loãi trong ñôøi soáng hieän taïi cuûa mình, nhö yù nieäm meâ môø, ngoân ngöõ ñaûo ñieân, haønh vi saùi quaáy, ñôøi soáng voâ luaân. Khi nhöõng ñieàu treân naøy ñaõ ñöôïc caûi thieän, thì caû cuoäc ñôøi cuûa moãi ngöôøi seõ chaân chính, lôïi laïc vaø thieän myõ. 2. Caûi thieän hoaøn caûnh: Neáu trong xaõ hoäi ai ai cuõng ñeàu chuyeân tu theo taùm ñöôøng chaùnh naøy, thì caûnh theá gian seõ an laønh, tònh laïc, khoâng coøn chieán tranh xaâu xeù gieát haïi laãn nhau. 3. Seõ chöùng quaû Boà-ñeà: Ngöôøi chuyeân tu theo taùm ñöôøng chaùnh naøy, khoâng nhöõng coù nhieàu lôïi laïc trong cuoäc ñôøi hieän taïi maø coøn gaây taïo cho mình moät töông lai töôi saùng, gieo troàng cho mình nhöõng haït gioáng Boà-ñeà ñeå ngaøy sau gaët haùi quaû voâ thöôïng Nieát- baøn, ñaày ñuû boán ñöùc Thöôøng, Laïc, Ngaõ, Tònh. Vì nhöõng lôïi ích quyù baùu nhö theá, chuùng toâi xin khuyeân moïi Phaät töû haõy phaùt nguyeän cöông quyeát tu theo Baùt chaùnh ñaïo.

TOÅNG KEÁT VEÀ ÑAÏO ÑEÁ

Chuùng ta vöøa bieát qua noäi dung cuûa Ñaïo ñeá, hay 37 moùn trôï ñaïo laø: Töù nieäm xöù, Töù chaùnh caàn, Töù nhö yù tuùc, Nguõ caên, Nguõ löïc, Thaát Boà-ñeà phaàn, Baùt chaùnh ñaïo. Phaàn Ñaïo ñeá ñaõ chieám heát boán baøi trong möôøi

baøi noùi veà Töù ñeá. Chæ caùi soá löôïng aáy cuõng ñuû noùi leân söï quan troïng maø Ñöùc Phaät muoán daønh cho phöông phaùp tu haønh ñeå chöùng nhaäp Nieát-baøn. Nhöng chuùng ta ñöøng neân thaáy quaù nhieàu phaùp moân maø voäi naûn loøng, thoái chí. Vì caên cô chuùng sinh khoâng ñeàu, neân Ñöùc Phaät caàn cheá ra nhieàu phaùp moân, ñeå moãi ngöôøi coù theå tuøy theo caên cô mình maø löïa phaùp moân thích hôïp ñeå tu haønh. Taát nhieân moät ngöôøi coù theå tu nhieàu phaùp moân neáu coù ñuû khaû naêng, trí tueä, söùc khoûe; nhöng neáu khoâng ñuû ñieàu kieän, thì tu moät phaùp moân cuõng ñöôïc. Khi tu thaønh moät phaùp, caùc phaùp kia ñeàu thaønh, vì noù coù nhieáp thuoäc laãn nhau, trôï thaønh cho nhau. Vaäy Phaät töû khoâng neân ngaõ loøng thoái chí. Vôùi söï quyeát taâm, vôùi ñöùc tinh taán, chuùng ta tuaàn töï tieán daàn vaøo Ñaïo ñeá, khoâng lo sôï, khoâng nghi ngôø, cuõng khoâng quaù boàng boät, noùng naûy, roài ñaây chaäm hay nhanh, theá naøo cuõng phaûi ñeán ñích. Hôõi quyù vò Phaät töû! Möôøi phöông caùc Ñöùc Nhö Lai, ñaàu tieân ñeàu nhôø caùc phaùp moân naøy maø daàn daàn ñöôïc vieân thaønh Phaät quaû. Taát caû caùc Thaùnh giaû trong ba thöøa, ñeàu nöông vaøo ñaây ñeå tu haønh cho ñeán ngaøy ñaït ñích. Chuùng ta, ñaøn con Phaät, nhöõng ngöôøi ñang canh caùnh oâm aáp beân loøng chí nguyeän thaønh Phaät,

ñeå töï cöùu ñoä vaø cöùu ñoä chuùng sinh, leõ naøo trong luùc Ñöùc Phaät vì loøng töø bi maø söûa soaïn cho chuùng ta moïi phöông tieän, moïi haønh lyù ñeå tieán leân ñöôøng giaûi thoaùt, chuùng ta laïi do döï, chaàn chôø hay thoái thaùc! Vaäy chuùng ta haõy mau mau caát böôùc leân ñöôøng giaûi thoaùt.

HEÁT

XIN XEM TIEÁP KHOÙA IV

PHAÄT HOÏC PHOÅ THOÂNG KHOÙA IV

LÔØI CHÆ DAÃN TOÅNG QUAÙT (Cho caû troïn khoùa thöù tö)

Khoùa naøy cuõng nhö caùc khoùa tröôùc, goàm caû thaûy 10 baøi giaûng chia ra nhö sau: - Naêm baøi giaûng veà “Nguõ ñình taâm quaùn.” - Ba baøi giaûng veà “Luïc ñoä” hay “Saùu phaùp Ba-la-maät.” - Hai baøi giaûng veà “Töù voâ löôïng taâm” vaø “Nguõ minh.” Trong 10 baøi aáy, tröø baøi Nguõ minh laø baøi giaûng coù tính caùch khaùi quaùt veà nhöõng söï hieåu bieát caàn thieát maø moät Phaät töû chaân chính caàn phaûi trau doài vaø thöïc haønh ñeå laøm lôïi cho Ñaïo vaø nhaân quaàn xaõ hoäi; coøn 9 baøi giaûng tröôùc ñeàu noùi veà caùc pheùp tu. Caùc phaùp tu naøy seõ ñöôïc giaûng giaûi roõ raøng ôû caùc baøi sau. Nhöng ngay baây giôø ñeå quyù vò coù moät yù nieäm toång quaùt veà troïn khoùa thöù tö, chuùng toâi xin trình baøy sô löôïc hai phaàn chính yeáu cuûa noù. Ñoù laø nhöõng baøi noùi veà Nguõ ñình taâm quaùn vaø Luïc ñoä hay Saùu phaùp Ba-la-maät. 1. Nguõ ñình taâm quaùn laø naêm phöông phaùp quaùn töôûng ñeå döøng voïng taâm. Voïng taâm laø caên beänh chính laøm cho con ngöôøi phieàn naõo khoå ñau. Noù thuùc ñaåy ngöôøi ta chaïy theo nguõ duïc, noù che môø löông tri, laøm cho caùi taâm, voán laø saùng suoát trôû neân toái taêm, khoâng bieát ñaâu laø thaät, ñaâu laø giaû, ñaâu laø chính, ñaâu laø taø, ñaâu laø hay,

ñaâu laø dôû.

Muoán söï nhaän ñònh ñöôïc saùng suoát, muoán cho loøng ta ñöøng ñuoåi theo nguõ duïc maø phaûi phieàn naõo khoå ñau, ta phaûi tìm phöông phaùp chaän ñöùng voïng taâm. Moät trong nhöõng phöông phaùp chaän ñöùng voïng taâm laø quaùn töôûng. Quaùn laø duøng trí hueä quaùn saùt, phaân tích hay suy nghieäm ñeå tìm ra söï thaät. Coù naêm phaùp quaùn ñeå chaän ñöùng voïng taâm, ñeå ñoái trò naêm chöùng beänh chính cuûa taâm hoàn chuùng ta, laø: a) Quaùn Soå töùc: ñeå ñoái trò beänh taùn loaïn cuûa taâm trí b) Quaùn Baát tònh: ñeå ñoái trò loøng tham saéc duïc. c) Quaùn Töø bi: ñeå ñoái trò loøng saân haän. d) Quaùn Nhaân duyeân: ñeå ñoái trò loøng si meâ. ñ) Quaùn Giôùi phaân bieät: ñeå ñoái trò chaáp ngaõ. Naêm phaùp quaùn aáy goïi laø "Nguõ ñình taâm quaùn." Moãi phaùp quaùn seõ ñöôïc trình baøy roõ raøng caën keõ trong moät baøi giaûng, theo thöù töï nhö ñaõ trình baøy ôû treân. Sôû dó chuùng toâi ñeå baøi Quaùn Soå töùc ñöùng ñaàu trong naêm phaùp quaùn, vì muoán ñi saâu vaøo caùc phaùp quaùn, tröôùc tieân, phaûi bieát quaùn laø gì, quaùn nhö theá naøo, vaø phaûi coù moät taâm trí ñònh tónh, khoâng taùn loaïn. Muoán ñöôïc theá, tröôùc tieân phaûi taäp quaùn Soå töùc. Khi quaùn Soå töùc ñaõ thuaàn thuïc roài, thì caùc thöù quaùn sau môùi deã coù keát quaû, nghóa laø môùi coù theå tröø dieät daàn caùc taâm beänh: tham, saân, si, maïn. 2. Luïc ñoä hay Saùu phaùp Ba-la-maät: Saùu phaùp tu naøy ñeå ñoái trò saùu moùn "teä" thoâng thöôøng, nhöng

raát nguy hieåm, vì chuùng ñaõ laøm cho chuùng sinh nhieàu kieáp sanh töû luaân hoài, chòu khoâng bieát bao nhieâu ñieàu thoáng khoå. Ñoù laø: a) Tham lam boûn xeûn; b) Saân haän; c) Si meâ; d) Bieáng nhaùc, treã naõi; ñ) Huûy phaïm giôùi luaät; e) Taùn loaïn. Ñeå chuùng sinh thoaùt khoûi nanh vuoát aùc ñoäc cuûa saùu moùn teä naøy, ñöùc Phaät daïy saùu phaùp ñoái trò goïi laø "Luïc ñoä." Chöõ "Ñoä" coù nghóa laø cöùu ñoä hay vöôït qua. Luïc ñoä goàm coù: a) Boá thí: ñeå khoûi caùc teä tham lam boûn xeûn. b) Nhaãn nhuïc: ñeå khoûi caùi teä noùng naûy, saân haän. c) Trí hueä: ñeå khoûi caùi teä si meâ. d) Tinh taán: ñeå khoûi caùi teä bieáng nhaùc, giaûi ñaõi. ñ) Trì giôùi: ñeå khoûi caùi teä huûy phaïm giôùi luaät. e) Thieàn ñònh: ñeå khoûi caùi teä taùn loaïn. Vì duøng saùu phöông phaùp naøy ñeå tröø saùu moùn teä, neân Kinh noùi: "Dó luïc ñoä, ñoä luïc teä." Boà Taùt theo saùu phöông phaùp naøy tu haønh ñeå vöøa ñoä cho mình, vöøa ñoä cho ngöôøi, ñoä cho ñeán choã hoaøn toaøn cöùu caùnh, neân cuõng goïi laø "saùu phaùp Ba-la-maät." Luïc ñoä, hay saùu phaùp Ba-la-maät ñöôïc trình baøy trong taäp saùch naøy: - Baøi thöù saùu, Boá thí vaø Trì giôùi - Baøi thöù baûy, Tinh taán vaø Nhaãn nhuïc

Baøi thöù taùm, Thieàn ñònh vaø trí hueä. Xeùt moät caùch toång quaùt, thì duø laø Nguõ ñình taâm quaùn hay Luïc ñoä, caùi phaàn chính yeáu cuûa taäp "Phaät hoïc Phoå thoâng", khoùa thöù tö naøy, vaãn nhaém ñoái töôïng laø dieät tröø boán moùn phieàn naõo caên baûn cuûa con ngöôøi laø tham, saân, si, maïn. Tröø ñöôïc boán moùn phieàn naõo aáy, töø phaàn thoâ thieån cho ñeán phaàn saâu kín, töø ngaønh ngoïn cho ñeán coäi goác, tröø bao giôø cho ñeán khi khoâng thaáy boùng daùng cuûa chuùng trong taâm ta nöõa, thì khi aáy, con ñöôøng giaûi thoaùt töï nhieân loä baøy ra

tröôùc maét chuùng ta. Vôùi hoaøi baõo thieát tha aáy, chuùng toâi bieân soaïn taäp Phaät hoïc Phoå thoâng naøy, ñeå trình baøy vôùi quyù vò Phaät töû vaø ñoäc giaû quyù meán nhöõng phaùp tu maàu nhieäm ñeå dieät tröø phieàn naõo vaø tieán leân ñöôøng giaûi thoaùt. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ NHÖÙT QUAÙN SOÅ TÖÙC (trong Nguõ ñình taâm quaùn) DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Muoán thöïc haønh caùc phaùp, tröôùc tieân phaûi hieåu quaùn laø gì, quaùn nhö theá naøo vaø lôïi ích ra sao. Ñeå giaûi ñaùp caâu hoûi ñoù, chuùng ta seõ tuaàn töï giaûi thích sau. Tröôùc tieân, haõy noùi veà Quaùn Soå töùc.

B.- CHAÙNH ÑEÀ

I.- Ñònh nghóa Quaùn Soå töùc.
II.- Vì sao phaûi ñình chæ taâm taùn loaïn?
III.- Nhöõng ñieàu caàn bieát tröôùc khi tu Soå töùc
1/ Thöùc aên
2/ Ñoà maëc
3/ Choã ôû
4/ Thì giôø tu
5/ Taém röûa
6/ Caùch ngoài
7/ Löng
8/ Hai tay
9/ Coå
IV.- Phöông phaùp tu Soå töùc
1/ Phaûi thôû möôøi hôi maïnh
2/ Ñeám hôi leû
3/ Ñeám hôi chaün
4/ Ñeám thuaän
5/ Ñeám nghòch
V.- Ba ñieàu laàm loän caàn traùnh trong khi ñeám hôi thôû
C.- KEÁT LUAÄN

- Lôïi ích cuûa phaùp Soå Töùc - Khuyeán tu

BAØI THÖÙ NHÖÙT QUAÙN SOÅ TÖÙC A. MÔÛ ÑEÀ

Baát luaän trong coâng vieäc gì, söï ñònh tónh cuûa taâm trí laø moät yeáu toá chính yeáu ñeå thaønh coâng. Nhaát laø trong vieäc tu haønh, söï ñònh tónh taâm thaàn laïi caøng quan troïng hôn nöõa. Ngöôøi tu haønh maø taâm trí luoân luoân taùn loaïn, hoïc tröôùc queân sau, hoïc sau queân tröôùc, tö töôûng thieáu taäp trung, thì duø coù khoå coâng tu taäp, cuõng khoù ñöôïc keát quaû khaû quan, vì theá trong phaàn nhieàu caùc toân giaùo, ngöôøi ta thöôøng coù nhöõng phuùt “laéng loøng”, taäp trung tö töôûng vaøo beân trong ñeå khaùm phaù noäi taâm vaø soi saùng leõ ñaïo. Rieâng

veà Ñaïo Phaät thì coù nhöõng phaùp quaùn vaø thieàn ñònh. Veà thieàn ñònh, chuùng ta seõ tìm hieåu trong caùc baøi noùi veà Luïc ñoä ôû phaàn sau taäp saùch naøy. Trong baøi naøy vaø boán baøi noái tieáp sau ñaây chuùng toâi seõ ñeà caäp ñeán caùc phaùp quaùn. Phaùp quaùn ñaàu tieân maø chuùng toâi muoán noùi ñeán laø Soå töùc quaùn. Sôû dó chuùng toâi ñeå baøi Quaùn soå töùc naøy ñöùng ñaàu trong naêm phaùp quaùn laø vì, muoán ñi saâu vaøo caùc phaùp quaùn, tröôùc tieân, phaûi bieát quaùn laø gì, quaùn nhö theá naøo, vaø phaûi coù moät taâm trí ñònh tónh khoâng taùn loaïn. Muoán ñöôïc theá, tröôùc tieân phaûi taäp quaùn Soå töùc. Khi quaùn Soå töùc ñaõ thuaàn thuïc roài, thì caùc thöù quaùn sau môùi deã coù keát quaû, nghóa laø môùi coù theå tröø dieät daàn caùc taâm beänh: tham, saân, si, maïn.

•I. ÑÒNH NGHÓA Quaùn Soå töùc laø ñeám hôi thôû. Quaùn laø taäp trung tö töôûng ñeå quan saùt, phaân tích hay suy nghieäm ñeán moät vaán ñeà. Soå töùc quaùn laø taäp trung taâm trí ñeán hôi thôû ra vaøo cuûa mình, maø muïc ñích laø ñeå ñình chæ taâm taùn loaïn. II. VÌ SAO PHAÛI ÑÌNH CHÆ TAÂM TAÙN LOAÏN? - Taâm trí chuùng ta bò muoân vieäc ôû ñôøi chi phoái, khi vui khi buoàn, khi lo vieäc naøy, khi suy nghó chuyeän khaùc, khi möøng khi giaän, khi thöông khi gheùt, khoâng bao giôø ñöôïc ñònh tónh. Duø cho ta coù ngoài yeân moät choã, khoanh tay laïi, taâm trí chuùng ta cuõng khoâng ngöøng nghæ, maø vaãn soáng vôùi ñôøi soáng laêng xaêng roän raøng cuûa noù. Bao nhieâu hình aûnh phöùc taïp nhö moät cuoán phim hieän leân treân maøn aûnh cuûa trí oùc; vaø moãi hình aûnh nhö theá laïi mang theo noù moät caûm töôûng vui buoàn thöông gheùt, cho neân khi ta ngoài yeân, chæ laø ñeå cho thaân xaùc ñöôïc yeân nghæ, chöù coøn tinh thaàn thì vaãn hoaït ñoäng, coù nhieàu khi laïi hoaït ñoäng nhieàu hôn caû luùc laøm vieäc. Haàu heát chuùng ta ñeàu khoå taâm, böïc töùc veà söï hoaït ñoäng loãi thôøi aáy cuûa taâm trí chuùng ta: Khoâng muoán nhôù nöõa maø vaãn cöù nhôù, khoâng muoán thöông nöõa maø vaãn cöù thöông, khoâng muoán giaän nöõa maø vaãn cöù giaän. Laøm chuû theå xaùc ñaõ laø khoù, maø laøm chuû tinh thaàn laïi caøng khoù hôn. Nhaát laø trong theá giôùi maùy moùc, phöùc taïp ngaøy nay, moät theá giôùi ñaày maøu saéc roän raøng, aâm thanh chaùt chuùa, hình aûnh kyø dò, moät theá giôùi cuoàng loaïn trong aáy, trí oùc khoâng maïnh meõ vöõng

vaøng thì raát deã bò roái loaïn. Vì theá, theo caùc baûn thoáng keâ cuûa caùc nhaø baùc hoïc, soá ngöôøi maéc beänh ñieân moãi ngaøy moãi nhieàu trong theá giôùi ngaøy nay. Rieâng trong phaïm vi nhoû heïp, chuùng ta cuõng nhaän thaáy coù nhieàu ngöôøi hoïc haønh chaúng nhôù, gaëp vieäc hay queân, nieäm Phaät khoâng thaønh coâng, tham thieàn quaùn töôûng chaúng keát quaû, ñeàu do söï taùn loaïn cuûa taâm trí maø ra. Vaäy, muoán hoïc haønh mau nhôù, gaëp vieäc khoâng queân, nieäm Phaät ñöôïc nhaát taâm baát loaïn, tham thieàn quaùn töôûng ñöôïc thaønh töïu, ñieàu coát yeáu laø phaûi laøm sao cho taâm trí ñöôïc yeân ñònh. Vì sao taâm trí ñöôïc yeân ñònh thì deã ñaït ñöôïc nhöõng keát quaû nhö treân? Ta haõy laáy moät thí duï thoâng thöôøng maø nhieàu ngöôøi ñaõ kinh nghieäm: Khi ta hoïc moät baøi thuoäc loøng hay laøm moät baøi toaùn vaøo luùc hoaøng hoân hay giöõa caûnh naùo nhieät, thì ta thaáy vaát vaû khoù khaên voâ cuøng, vì suoát ngaøy taâm ta ñaõ meät moûi tính

toaùn laêng xaêng, phaân taùn theo traàn caûnh. Traùi laïi, cuõng moät baøi hoïc ñoù, hay baøi toaùn ñoù, maø trong buoåi khuya thanh vaéng, moät mình moät boùng vôùi ngoïn ñeøn, thì ta laïi hoïc baøi raát mau thuoäc, laøm baøi raát mau xong, taâm taùnh ta hình nhö thoâng minh saùng suoát phi thöôøng. Vì sao vaäy? Vì buoåi khuya môùi thöùc daäy, taâm trí ta yeân tònh, chöa bò traàn caûnh chi phoái. Ta coù theå laøm moät thí duï thöù hai nöõa ñeå vaán ñeà caøng theâm saùng toû: Moät caây ñeøn daàu, maëc duø raát lôùn ngoïn, nhöng khi thaép leân bò gioù töù phía ñaøn aùp phaûi

lung lay, leo leùt khi môø khi toû. Moät ngoïn ñeøn nhö theá chæ laøm hao daàu raát nhieàu, chöù khoâng theå soi saùng ñöôïc gì heát. Nhöng khi chuùng ta laáy oáng khoùi chuïp laïi, gioù khoâng ñaùnh baït ñöôïc nöõa, ngoïn ñeøn ñöùng thaúng vaø toûa aùnh saùng khaép gaàn xa, chieáu phaù ñöôïc moät vuøng boùng toái trong ñeâm tröôøng. Cuõng nhö ngoïn ñeøn bò gioù baït kia, taâm haønh giaû bò baùt phong xuy ñoäng, thaát tình luïc duïc chi phoái, luïc traàn buûa vaây, laøm cho taùn loaïn, khoâng soi saùng ñöôïc gì caû. Vaäy haønh giaû, muoán cho taâm ñöôïc minh maãn thì phaûi ñöøng cho noù taùn loaïn, nghóa laø phaûi ñònh taâm, ñònh caøng thaâm thì taâm caøng toû, nhö ngoïn ñeøn caøng ñöùng laëng, thì aùnh saùng caøng toûa. Phaät daïy: “Taâm coù ñònh môùi phaùt sinh trí hueä, coù trí hueä môùi phaù tröø ñöôïc voâ minh ñeå minh taâm kieán taùnh.” Sôû dó, caùc vò Thaùnh hieàn bieát ñöôïc nhieàu ñieàu quaù khöù vò lai vaø coù nhieàu ñieàu thaàn dieäu, ñeàu do taâm ñaõ ñònh maø phaùt minh trí hueä saùng suoát, neân môùi ñöôïc nhö theá. Neân Kinh cheùp: “Cheá taâm nhaát xöù, voâ söï baát bieän”, nghóa laø ngaên voïng taâm laïi ñöôïc moät choã, thì khoâng vieäc gì chaúng thaønh töïu. Haønh giaû muoán cho taâm mình heát taùn loaïn, ñöôïc yeân ñònh, thì phaûi tu phaùp quaùn Soå töùc, moät phaùp quaùn raát deã thöïc haønh vaø raát kieán hieäu, ai cuõng coù theå laøm ñöôïc.

III. NHÖÕNG ÑIEÀU CAÀN BIEÁT TRÖÔÙC KHI QUAÙN SOÅ TÖÙC

Tröôùc khi quaùn Soå töùc caàn phaûi theo ñuùng nhöõng ñieàu sau ñaây:

1. Thöùc aên: - Phaûi aên nhöõng thöùc aên hôïp vôùi cô theå cuûa mình. Neáu aên ñoà noùng naûy quaù, thì thaân theå seõ bò böùt röùt, taâm sanh loaïn ñoäng. Traùi laïi, neáu aên nhöõng vaät sanh laõnh, khoâng tieâu hoùa ñöôïc thì thaân theå seõ naëng neà, löø ñöø deã sanh buoàn nguû. 2. Ñoà maëc: - Phaûi aên maëc cho hôïp thôøi tieát. Khi trôøi noùng nöïc, maëc ñoà moûng, khi trôøi laïnh, maëc ñoà aám. Neáu traùi laïi thaân theå maát söï ñieàu hoøa, quaùn laâu coù hieäu quaû. 3. Choã ôû: - Phaûi ôû choã thanh vaéng, thì söï tu quaùn môùi mau ñöôïc thaønh coâng. Neáu ôû choã oàn aøo, ñoái vôùi ngöôøi môùi tu, khoâng khoûi bò loaïn ñoäng. 4. Thôøi giôø tu: - Neân löïa nhöõng giôø thanh vaéng, nhö 10 giôø ñeâm, hay 4 giôø khuya. Neáu ôû thaønh thò thì löïa giôø naøo gia ñình nguû heát, chung quanh bôùt tieáng ñoäng. 5. Taém röûa: - Thaân theå phaûi thöôøng taém röûa saïch seõ, ñeå khoûi ngöùa ngaùy böùt röùt trong ngöôøi. 6. Caùch thöùc ngoài: - Phaûi ngoài kieát giaø (hai chaân treùo xeáp laïi goïn, thuùc vaøo baép veá cho saùt), hoaëc ngoài baùn giaø (chaân maët treùo leân chaân traùi hay chaân traùi treùo leân chaân maët, thuùc saùt vaøo veá cho goïn gaøng). Caùch ngoài naøy ñaàu tieân chöa quen, khoâng sao khoûi bò teâ chaân (chæ

teâ chaân khi ñang ngoài thoâi); qua thôøi gian heát teâ roài thì ñau moûi caû hai chaân. Khi heát ñau moûi, veà sau ngoài bao laâu cuõng ñöôïc. 7. Löng: - Löng phaûi ngoài thaúng nhö vaùch töôøng, ñeå cho caùc khôùp xöông soáng aên chòu ñeàu nhau, nhö

theá ngoài môùi laâu ñöôïc. Haønh giaû neân xem taám vaùch töôøng kia, nhö noù ñöùng thaúng, caùc vieân gaïch aên chòu ñoàng ñeàu, neân môùi ñöùng laâu ñöôïc, neáu hôi nghieâng, coá nhieân noù phaûi ngaõ. 8. Hai tay: - Hai caùnh tay voøng xuoâi xuoáng, hai baøn tay ñeå treân hai chaân, tay phaûi gaùc leân tay traùi, caùch thöùc nhö Phaät ngoài (xem hình Ñöùc Trung Toân ngoài trong moãi chuøa). 9. Coå vaø ñaàu: Coå phaûi thaúng, ñaàu hôi ngaõ tôùi, hai maét chæ môû moät phaàn tö (neáu môû maét lôùn thì taâm deã bò loaïn ñoäng, coøn nhaém laïi thì sanh hoân traàm). IV. PHÖÔNG PHAÙP SOÅ TÖÙC Khi ñaõ ngoài yeân oån vaø ñuùng caùch thöùc ñaõ noùi treân, haønh giaû baét ñaàu ñeám hôi thôû. Tröôùc khi ñeám, phaûi thôû ra hít vaøo chín möôøi hôi thaät daøi, ñeå cho hôi thôû ñieàu hoøa vaø nhöõng tröôïc khí, uaát kieát, naëng neà trong ngöôøi ñeàu tuoân ra caû, vaø thay theá vaøo baèng nhöõng thanh khí maùt meû, trong saïch cuûa thieân nhieân. Khi thôû ra, haønh giaû phaûi töôûng: “nhöõng ñieàu phieàn naõo: tham, saân, si caùc chaát baån tröôïc trong ngöôøi ñeàu bò hôi thôû toáng ra saïch heát, khoâng coøn moät maûy may naøo.” Khi hít vaøo, haønh giaû neân töôûng: “Nhöõng chaát nheï nhaøng trong saïch saùng suoát cuûa vuõ truï ñeàu theo hôi thôû thaám vaøo buûa khaép thaân taâm.” Khi ñuû möôøi hôi roài, haønh giaû baét ñaàu thôû ñeàu ñeàu, khoâng daøi khoâng ngaén, khoâng mau khoâng chaäm, phaûi thôû nheï nhaøng nhö hôi ruøa thôû. Neáu thôû mau vaø

daøi thì taâm sanh loaïn ñoäng, coøn thôû chaäm vaø ngaén, thì taâm sanh hoân traàm, hoaëc bò uaát kieát, coù khi laïi sanh ra giaûi ñaõi, roài taâm dong ruoåi duyeân theo ngoaïi caûnh. Neân phaûi thôû cho nheï nhaøng vaø ñeàu ñaën, khoâng mau khoâng chaäm, thì trong ngöôøi môùi ñöôïc thö thôùi khoûe khoaén. Töø ñaây môùi baét ñaàu ñeám hôi thôû. Phöông phaùp ñeám hôi thôû coù boán caùch nhö sau: 1. Ñeám hôi leû: - Nghóa laø thôû hôi ra ñeám moät, thôû hôi voâ ñeám hai, thôû hôi ra ñeám ba, thôû hôi voâ ñeám boán, ñeám cho ñeán möôøi, khoâng theâm khoâng bôùt, roài baét ñaàu ñeám töø moät cho ñeán möôøi laïi. Cöù ñeám ñi ñeám laïi töø moät ñeán möôøi, trong khoaûng nöûa giôø, moät giôø hay hai giôø tuøy yù. 2. Ñeám hôi chaün: - Nghóa laø thôû vaøo roài thôû ra ñeám moät, thôû vaøo roài thôû ra laàn nöõa ñeám hai, cöù tuaàn töï nhö theá cho ñeán möôøi. Khi ñeám möôøi roài, laïi baét ñaàu töø moät cho ñeán möôøi, maõi nhö theá cho ñeán khi nghæ. Phöông phaùp ñeám hôi chaün naøy raát thoâng duïng, xöa nay ngöôøi ta vaãn thöôøng duøng, vaø ñeám hôi thôû ra deã hôn, khoûi bònh toàn khí (chöùa hôi laïi trong phoåi). 3. Ñeám thuaän: - Nghóa laø ñeám theo hai caùch treân, caùch naøo cuõng ñöôïc, nhöõng tuaàn töï töø moät ñeán möôøi. 4. Ñeám nghòch: - Nghóa laø cuõng duøng hai caùch ñeám treân, nhöng ñeám ngöôïc töø möôøi ñeán moät. Boán phöông phaùp naøy, tuøy yù haønh giaû muoán duøng moät phöông phaùp hay caû boán phöông phaùp thay ñoåi

cho nhau cuõng ñöôïc. Mieãn sao thuaän tieän cho mình vaø khoûi loän, laø thaønh coâng; nghóa laø ñoái trò ñöôïc taâm taùn loaïn. V. NHÖÕNG ÑIEÀU LAÀM LOÄN THÖÔØNG XAÛY RA TRONG KHI ÑEÁM HÔI THÔÛ Nhöõng ñieàu laàm loän maø haønh giaû thöôøng maéc phaûi trong khi môùi baét ñaàu tu phaùp Soå töùc laø: 1. Taêng. - Nghóa laø thôû ít maø ñeám nhieàu, ñeám nhaûy voït, nhö ba lieàn ñeám ñeán naêm, hoaëc môùi naêm lieàn nhaûy leân ñeám taùm v.v... 2. Giaûm. - Nghóa laø thôû nhieàu maø ñeám ít, ñeám thuït luøi, nhö ñeán boán roài laïi ñeám ba, hay baûy roài laïi ñeám saùu v.v.. 3. Voâ kyù. - Nghóa laø khoâng nhôù roõ mình ñaõ ñeám ñeán soá maáy roài. Moãi khi laàm loän nhö theá, phaûi baét ñaàu ñeám laïi. Phaûi taäp cho ñeán khi naøo khoâng coøn maéc phaûi nhöõng laàm loän noùi treân, thì taâm trí môùi ñöôïc yeân tònh.

C. KEÁT LUAÄN:

Quaùn Soå töùc laø moät phöông phaùp ñoái trò taâm taùn loaïn raát hieäu nghieäm vaø raát thoâng duïng trong caùc moân phaùi cuûa Phaät giaùo, töø Tieåu thöøa cho ñeán Ñaïi thöøa, töø caùc nöôùc AÙ chaâu ñeán Taây phöông. Nhaát laø trong caùc giôùi Phaät töû Nhaät Baûn vaø AÂu chaâu, phaùp quaùn naøy raát ñöôïc thònh haønh. Ngöôøi tu haønh aùp duïng phaùp quaùn naøy thì taâm heát taùn loaïn, nieäm Phaät

mau ñöôïc "nhaát taâm baát loaïn", tham thieàn quaùn töôûng mau ñöôïc thaønh coâng. Khoâng nhöõng keû tu haønh, ngöôøi theá gian cuõng neân theo phaùp quaùn naøy, thì thaân theå seõ ñöôïc khoûe maïnh, tinh thaàn seõ ñöôïc yeân tònh thö thôùi, trí tueä laïi saùng suoát, hoïc haønh mau nhôù, suy tính, phaùn ñoaùn coâng vieäc laøm aên ñöôïc mau leï vaø phaân minh. Nhöng trong moïi coâng vieäc gì cuõng vaäy, muoán thaønh coâng, taát phaûi kieân nhaãn beàn chí. Phöông phaùp naøo hay ñeïp bao nhieâu maø thieáu chuyeân taâm trì chí, thì cuõng khoâng ñöa ñeán keát quaû khaû quan naøo caû. Chuùng ta haõy xem ngöôøi laùi ñoø cheøo ngöôïc nöôùc kia, neáu cheøo ñöôïc naêm baûy maùi cheøo laïi buoâng tay ngoài nghæ, thì khoâng nhöõng chaúng ñi tôùi ñöôïc beán bôø ñaõ ñònh, maø coøn thuït luøi raát xa nöõa. Coå nhaân cuõng daïy: "Giaû söû coù moät thöù gioáng gì deã troàng, maø moät ngaøy naéng, möôøi ngaøy laïnh, thì gioáng ñoù cuõng khoù sinh." Vaäy haønh giaû ñöøng neân thaáy pheùp quaùn naøy deã maø khinh lôøn, giaûi ñaõi, tu moät ngaøy nghæ möôøi ngaøy, laøm nhö theá taát nhieân khoâng bao giôø ñöôïc thaønh coâng. Ngoaøi söï chuyeân caàn, haønh giaû coøn phaûi theo ñuùng lôøi chæ daãn treân naøy, aùp duïng ñuùng phöông phaùp thì môùi ñöôïc keát quaû myõ maõn. Laø Phaät töû, phaûi thöïc haønh phaùp moân Soå töùc naøy ñeå cho taâm trí heát taùn loaïn, trí hueä deã phaùt sinh, voâ minh chaám döùt vaø trôû laïi vôùi baûn taâm thanh tònh cuûa mình.

Noùi moät caùch thieát thöïc hôn nöõa, neáu muoán tu caùc phaùp quaùn trong "Nguõ ñình taâm quaùn", maø chuùng toâi seõ ñeà caäp ñeán trong nhöõng baøi sau, tröôùc tieân phaûi taäp quaùn cho thuaàn thuïc pheùp Soå töùc naøy. Neáu quaùn naøy chöa thaønh coâng, nghóa laø taâm ñang coøn taùn loaïn, maø ñaõ voäi quaùn nhöõng phaùp khaùc, nhö "Baát tònh quaùn, Töø bi quaùn" v.v... thì chaúng khaùc chi xaây

laàu treân caùt, theá naøo cuõng seõ bò suïp ñoå. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ HAI QUAÙN BAÁT TÒNH DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Loøng tham lam quyù troïng thaân mình vaø say meâ saéc duïc laø nguyeân nhaân saâu xa laøm chuùng sinh quay cuoàng maõi trong voøng sanh töû luaân hoài. Moät phöông thuoác thaàn dieäu ñeå dieät tröø loøng tham aùi noùi treân laø phaùp quaùn Baát tònh.

I.- Ñònh nghóa: Quaùn Baát Tònh

II.- Quaùn 1) Quaùn chuûng töû Baát tònh
Baát Tònh 2) Quaùn truï xöù Baát tònh
B.- CHAÙNH nhö theá naøo 3) Quaùn töï töôùng Baát tònh
ÑEÀ 4) Quaùn töï theå Baát tònh
5) Quaùn chung caùnh
Baát tònh
III. Muïc ñích vaø lôïi ích cuûa Quaùn Baát tònh

C. KEÁT LUAÄN Phaùp quaùn Baát tònh raát hieäu nghieäm trong vieäc dieät tröø tham duïc, nhöng muoán coù keát quaû caàn phaûi thaønh thaät, saùng suoát vaø kieân nhaãn.

BAØI THÖÙ HAI QUAÙN BAÁT TÒNH A.- MÔÛ ÑEÀ

Trong theá gian naøy, khoâng coù ai laø khoâng tham soáng. Söï tham soáng naøy voâ cuøng maõnh lieät, vì noù ñöôïc di truyeàn, tieáp noái töø muoân vaïn theá kyû cho ñeán nay. Vì tham soáng neân chuùng sinh tìm heát moïi caùch ñeå ñöôïc soáng, ñeå trau doài thaân maïng, vaø ñeå di truyeàn söï soáng. Vì tham soáng neân ngöôøi baát chaáp caû söï baát coâng, phi lyù vaø taøn nhaãn, xaáu xa maø mình coù theå phaïm ñoái vôùi nhöõng ngöôøi vaø vaät khaùc ôû chung quanh. Vì tham soáng, ngöôøi ta ñaõ khoâng töø choái hieáp ñaùp, giaønh giöït, cöôùp boùc, cheùm gieát ñoàng loaïi, vaø coù khi caû ñeán ñoàng baøo thaân thích nöõa. Toùm laïi, söï tham soáng laø moät nguyeân nhaân chính cuûa khoå ñau, taùn phaù vaø cheát choùc. Vaû laïi, caøng tham soáng bao nhieâu laïi caøng sôï cheát baáy nhieâu. Maø ñaõ sôï thì khoâng bao giôø coù theå vui ñöôïc. Hôn nöõa, coù ai sôï cheát maø thoaùt ñöôïc cheát ñaâu? Ñaõ coù soáng thì taát phaûi coù caùi traùi laïi laø cheát. Chuùng ta thaáy ñoù, loøng tham soáng ñem laïi cho ta bieát bao haäu quaû tai haïi, buoàn thaûm, xaáu xa. Nhöng cuoäc ñôøi, thaân maïng, thaät coù quyù baùu, thaät coù xöùng ñaùng cho chuùng ta tham lam, meán chuoäng ñeán theá khoâng.

Ñeå xeùt ñoaùn ñuùng ñaén giaù trò cuûa thaân maïng, Ñöùc Phaät daïy chuùng ta thöïc haønh moät phaùp quaùn. Phaùp quaùn ñoù meänh danh laø “quaùn Baát tònh”.

B. CHAÙNH ÑEÀ

“Baát tònh” nghóa laø khoâng saïch seõ, trong laønh. Quaùn Baát tònh töùc laø quaùn saùt moät caùch tyû mæ, cuøng toät thaân con ngöôøi ñeå nhaän thaáy roõ raèng noù

laø khoâng trong saïch, nhö haàu heát ngöôøi ñôøi ñeàu laàm töôûng. II. QUAÙN BAÁT TÒNH NHÖ THEÁ NAØO? Trong baøi thöù baûy cuûa taäp Phaät hoïc Phoå thoâng khoùa III, chuùng ta ñaõ ñöôïc bieát sô qua veà phaùp quaùn Baát tònh nhö theá naøo roài. Nhöng trong baøi ñoù, chuùng ta chæ môùi bieát moät phaàn cuûa phaùp quaùn Baát tònh maø thoâi, nghóa laø haønh giaû, muoán thaáy thaân xaùc laø Baát tònh nhö theá naøo, thì vaøo "thi laâm" (röøng boû xaùc ngöôøi cheát) ñeå quaùn saùt. Nhöng quaùn saùt nhö theá, cuõng chæ môùi bieát moät phaàn cuûa caùi thaân Baát tònh naøy maø thoâi. Hôn nöõa, caùi phaàn aáy cuõng khoâng phaûi laø phaàn quan troïng, vì noù thuoäc veà giai ñoaïn sau khi cheát. Nhaát laø ñoái vôùi haïng ngöôøi coù quan nieäm: "cheát laø heát", thì "quaùn thaây ma" nhö theá chöa phaûi laø phöông thuoác maàu nhieäm ñeå hoï nhaøm chaùn caùi theå xaùc cuûa mình vaø cuûa ngöôøi khaùc. Muoán cho hoï nhaøm chaùn, gheâ tôûm caùi theå xaùc thì phaûi chæ cho hoï thaáy taän maét caùi "baát tònh" cuûa noù, töø khi noù baét ñaàu thaønh hình cho ñeán khi noù bò huûy hoaïi, töø trong cho ñeán ngoaøi, töø theå cho ñeán töôùng. Ñeå söï quaùn saùt ñöôïc roát raùo, haønh

giaû phaûi chia ra laøm naêm phaàn, tuaàn töï nhö sau: - Quaùn chuûng töû baát tònh. - Quaùn truï xöù baát tònh. - Quaùn töï töôùng baát tònh. - Quaùn töï theå baát tònh. - Quaùn chung caùnh baát tònh. Döôùi ñaây chuùng toâi seõ laàn löôït giaûi roõ naêm phaàn quaùn treân 1. Quaùn chuûng töû baát tònh. - Chuûng töû laø moät hoät gioáng, laø yeáu toá hay nguyeân nhaân ñeå phaùt sinh. Söï vaät naøo cuõng coù nguyeân nhaân cuûa noù. Thaân ta laø vaät höõu vi dó nhieân cuõng phaûi coù chuûng töû cuûa noù. Chuûng töû cuûa thaân maïng goàm coù hai phaàn: Phaàn tinh thaàn vaø phaàn vaät chaát. Phaàn tinh thaàn naøy cuõng goïi laø phaàn thöùc. Thöùc naøy laø nôi dung chöùa taát caû nghieäp nhaân laønh, döõ cuûa thaân, khaåu, yù trong quaù khöù; vì theá neân cuõng goïi laø Taïng Thöùc (taïng hay taøng nghóa laø nôi chöùa nhoùm). Khi con ngöôøi cheát caùi taïng thöùc aáy vaãn coøn, vaø theo nghieäp löïc thieän, aùc cuûa noù maø daãn sanh ôû caùc loaøi, hoaëc traàm luaân, hoaëc giaûi thoaùt. Noù laø chuû nhaân oâng cuûa kieáp soáng, laø sanh löïc cuûa loaøi höõu tình. Caùi taïng thöùc hay thaàn thöùc naøy leõ dó nhieân laø khoâng bao giôø trong saïch caû, vì noù laø keát tinh cuûa nhöõng nghieäp nhaân phieàn naõo: tham, saân, si... laø nhieãm oâ, laø baát tònh.

Ñaõ baát tònh thì taát phaûi tìm baïn baát tònh maø keát giao (ñoàng thanh töông öùng, ñoàng khí töông caàu). Thaàn thöùc naøy, ñeå theå hieän moät ñôøi soáng khaùc, ñaõ gaù vaøo, hoøa mình vaøo moät chaát baát tònh. Chaát aáy töùc laø caùi ñieåm hoøa hieäp cuûa tinh cha, huyeát meï. Noùi moät caùch khaùc roõ raøng hôn, töùc laø caùi thai môùi keát tuï vaäy. Maø tinh huyeát laø gì? Chính laø hai chaát hoâi tanh ôû trong con ngöôøi. Söï baát tònh cuûa noù, töôûng khoâng caàn noùi, ai ai cuõng ñaõ roõ. Xem theá thì ñuû bieát caùi chuûng töû, caùi ñieåm khôûi ñaàu cuûa moät thaân maïng con ngöôøi, töø tinh thaàn cho ñeán vaät chaát, ñeàu laø nhieãm oâ baát tònh caû, khoâng coù gì ñaùng ñeå töï haøo vaø quí chuoäng. Trong khi quaùn, haønh giaû phaûi vaän duïng, taäp trung yù löïc ñeå töôûng töôïng moät caùch roõ raøng, nhö thaáy tröôùc maét taát caû söï baát tònh cuûa chuûng töû, ñeå maø nhaøm

chaùn thaân ngöôøi, deïp loøng tham luyeán. 2. Quaùn truï xöù baát tònh: - Truï xöù laø choã ôû. Nhö chuùng ta ñaõ thaáy ôû ñoaïn treân, chuûng töû, caùi thai hay con ngöôøi môùi caáu thaønh laø moät khoái hoâi tanh, thì nôi ôû cuûa noù cuõng khoâng saïch. Keû xaáu xa, dô baån thì tìm hoaøn caûnh xaáu xa, dô baån maø soáng, ñoù laø moät leõ thöôøng, khoâng coù gì laø khoù hieåu. Noùi moät caùch roõ raøng hôn, choã ôû cuûa caùi thai maø chuùng toâi muoán noùi ñaây, töùc laø caùi baøo thai. Caùi baøo thai, khoâng noùi, ai cuõng bieát laø moät caùi boïc chöùa ñaày maùu nhôùt hoâi tanh, dô baån. Caùi baøo thai naèm laãn loän vaø lôùn daàn trong caùi boïc beù nhoû dô baån aáy, nhö trong moät caùi nguïc

toái. Nhöng trong nguïc, duø sao cuõng coøn coù khoaûng troáng ñeå xeâ dòch, coøn coù cöûa thoâng hôi ñeå aùnh saùng vaø khoâng khí loït vaøo. Chöù trong baøo thai thì caùi thai phaûi naèm co ruùt laïi, ñaãm mình trong nhöõng chaát nöôùc, maùu vaø nhôùt voâ cuøng tanh hoâi, vaø khoâng coù ñöôïc moät chuùt khoâng khí hay aùnh saùng maët trôøi loït vaøo. Caùi thai phaûi soáng trong hoaøn caûnh aáy khoâng phaûi chæ moät ngaøy, moät tuaàn hay moät thaùng maø phaûi ñeán chín thaùng möôøi ngaøy môùi thoaùt ra ñöôïc. Khoâng traùch gì, khi môùi ra chaøo ñôøi, noù ñaõ khoùc theùt leân... Cuï OÂn Nhö Haàu Nguyeãn Gia Thieàu thì baûo noù... “Khoùc vì noãi thieát tha söï theá, Ai baøy troø baõi beå nöông daâu.” Nhöng theo choã chuùng toâi nghó, noù khoùc vì thieát tha cho söï theá voâ thöôøng thì chæ moät phaàn, maø khoùc vì tuûi cöïc, khoùc ñeå phaûn ñoái söï giam caàm quaù laâu laéc, quaù taøn nhaãn, quaù thieáu veä sinh, quaù maát “nhaân phaåm” thì ñeán möôøi! Vaäy quaùn truï xöù baát tònh coù nghóa laø vaän duïng toaøn löïc yù nieäm ñeå nhaän chaân moät caùch roõ raøng nhö thaáy tröôùc maét caùi dô baån, caùi baát tònh cuûa baøo thai laø choã ôû chuûng töû, haàu deïp loøng raïo röïc ham muoán tham ñaém saéc thaân ngöôøi. 3. Quaùn töï töôùng baát tònh: - Sau khi ñaõ ñöôïc thoaùt baøo thai maø ra chaøo ñôøi baèng nhöõng tieáng khoùc, ñöùa beù baét ñaàu soáng moät ñôøi soáng rieâng bieät, coù ñaày ñuû giaùc quan ñeå tieáp xuùc vôùi ngoaïi caûnh, coù ñuû boä phaän

caàn thieát ñeå ñieàu hoøa cuoäc soáng theå xaùc cuûa mình. Nhöõng giaùc quan beân ngoaøi vaø boä phaän beân trong aáy, thöôøng baøi tieát nhöõng chaát dô baån, hoâi haùm; do ñoù, ta bieát raèng caùi thaân naøy khoâng trong saïch. Vaäy quaùn töï töôùng baát tònh laø quaùn nhöõng hình töôùng khoâng saïch seõ, maø moãi ngöôøi ñeàu coù theå nhaän thaáy ñöôïc, khi nhìn qua caùi hình töôùng beân ngoaøi cuûa xaùc thaân... Trong moãi xaùc thaân, ngoaøi nhöõng loã chaân loâng thöôøng baøi tieát nhöõng moà hoâi laø nhöõng thöù nöôùc gaàn gioáng nhö nöôùc tieåu, coøn coù chín loã nöõa, moãi ngaøy cuõng tieát ra nhieàu chaát nhô nhôùp, hoâi haùm, gôùm ghieác. Chín loã aáy laø: ñöôøng ñaïi, ñöôøng tieåu, mieäng, hai loã tai, hai loã muõi vaø hai con maét. Chín loã naøy chaúng khaùc gì chín “caùi coáng”, lôùn coù, nhoû coù ñeå taûi nhöõng thöù nhô nhôùp töø trong ra ngoaøi. Noùi moät caùch khoâng quaù ñaùng, thì chín loã coáng naøy coøn dô hôn caû nhöõng loã coáng ta thöôøng thaáy ôû caùc ñoâ thò nöõa. Thaät theá, moät loã coáng dô nhaát cuõng chæ chöùa ñöïng nhöõng thöù nhö nöôùc tieåu, phaân, ñôøm, muõi, daõi, gheøn, nhöng ít ra nhöõng thöù aáy cuõng coøn pha troän vaø chaûy theo vôùi nöôùc laõ; chöù chín loã trong

ngöôøi chuùng ta, chæ baøi tieát raët nhöõng thöù nguyeân chaát noùi treân, maø khoâng pha troän vôùi nöôùc laõ nhö ôû caùc loã coáng. Ñaáy laø môùi noùi khi thaân xaùc ñang coøn maïnh khoûe, cöôøng traùng; chöù khi ñau oám, giaø nua thaân xaùc khoâng töï laøm chuû ñöôïc nöõa, thì nhöõng loã aáy töï ñoäng xuaát phaùt, hay töï do ñeå cho caùc thöù dô baån trong ngöôøi chaûy ra, thì laïi caøng gheâ ghôùm hôn nöõa. Nhöõng

luùc aáy thì nhöõng "nguyeân chaát" noùi treân laïi caøng hoâi haùm, ung ñoäc khoâng khí moät caùch gay gaét, khoù thôû hôn nöõa. Nhöõng ñieàu chuùng toâi noùi treân ñaây khoâng phaûi laø quaù ñaùng. Neáu bình taâm maø xeùt, chuùng ta seõ thaáy thaân cuûa moãi chuùng ta thaät ñaùng gheâ tôûm. Nhöng ít khi chuùng ta thöøa nhaän nhö theá, vì töø laâu ñôøi laâu kieáp, vôùi taùnh meâ chaáp, vôùi taâm tham ñaém, nhaõn quan cuûa chuùng ta nhö coù moät böùc maøn nhung luïa phuû ngang, neân chuùng ta troâng caùi gì cuõng thaáy ñeïp. Vaø cho ñeán khi böùc maøn aáy ñaõ bò xeù toang roài, söï thöïc xaáu xa, duø coù baøy ra loä lieãu tröôùc maét, chuùng ta cuõng baøng hoaøng, khoâng cho laø thöïc. Vì theá cho neân haønh giaû muoán thaønh coâng vaø nhaøm chaùn caùi thaân naøy, phaûi quaùn töôûng nhieàu laàn, töø ngaøy naøy sang ngaøy khaùc, cho ñeán khi naøo nhaän thaáy moät caùch roõ raøng thaân naøy quaû thaät laø baát tònh môùi thoâi. 4. Quaùn töï theå baát tònh: - Nhö chuùng ta ñaõ thaáy chín loã coáng trong ngöôøi, moãi ngaøy baøi tieát khoâng bieát bao laø thöù nhô nhôùp. Vaäy chaéc chaén beân trong thaân xaùc, nhöõng chaát lieäu caáu keát neân theå xaùc chuùng ta, cuõng khoâng trong saïch ñöôïc. Vaäy quaùn töï theå baát tònh laø quaùn saùt caùi theå chaát cuûa thaân ngöôøi, ñeå nhaän thaáy noù baát tònh nhö theá naøo. Theå chaát cuûa con ngöôøi, ñaïi khaùi goàm 3 chaát: Chaát cöùng: nhö xöông, toùc, loâng, moùng tay v.v... Chaát loûng: nhö maùu, nöôùc mieáng, nöôùc maét v.v...

Chaát seät: (khoâng cöùng maø cuõng khoâng loûng) nhö môõ, oùc, tuûy v.v... Trong caùc chaát aáy, duø cöùng, hay loûng cuõng chaúng coù thöù naøo laø trong saïch. - Veà chaát cöùng, nhö toùc chaúng haïn, laø moät vaät myõ quan ñeå chöng dieän treân ñaàu. Theá thöôøng ai cuõng quyù noù. Nhöng neáu khoâng saên soùc noù moät caùch chu ñaùo, khoâng söûa soaïn noù moät caùch coâng phu, nghóa laø khoâng traâm caøi, löôïc giaét, khoâng chaûi chuoát, goäi röûa, xöùc öôùp nöôùc hoa, maø ñeå beâ tha cho noù töï do queùt buïi, töï do daàm söông daõi naéng, töï do roái nuøi laïi ñeå laøm oå cho tröùng chí sinh nôû, thì duø cho khoâng xua ñuoåi, ngöôøi ta cuõng chaïy daøi, khoâng daùm laïi gaàn. Ñoù laø chöa noùi khi noù bò ñoát chaùy hay rôøi da ñaàu, rôi vaøo thöùc aên hay vaøo trong mieäng, thì thaät laø nguy hieåm voâ cuøng. Toùc laø thöù ôû nôi cao quyù cuûa ngöôøi maø coøn baát tònh nhö vaäy, thì nhöõng thöù khaùc nhö ruoät, gan v.v...laïi coøn baát tònh bieát chöøng naøo? Veà chaát loûng, thì nöôùc mieáng laø saïch nhaát, vì noù ñöôïc ôû trong mieäng laø nôi haèng ngaøy ñöôïc lau chuøi suùc röûa nhieàu nhaát. Theá maø luùc ra khoûi mieäng, duø laø cuûa keû khaùc hay cuûa chính mình, ruûi bò dính vaøo maët, vaøo aùo, thì ta lieàn coù nhöõng cöû chæ toû roõ söï nhôøm gôùm ngay. Veà chaát seät, thì naõo laø phaàn quan troïng vaø ñöôïc ôû trong ñaàu oùc laø nôi cao quyù nhaát. Nhöng thöû

töôûng töôïng, khi chuùng ta ñi xe hôi chaúng haïn, ruûi bò tai naïn, ngöôøi ngoài beân caïnh ta bò beå ñaàu, naõo traéng nhö

ñaäu huû tung toùe vaøo maët maøy chuùng ta, thì chaéc chaén nhöõng ngöôøi thieáu bình tónh seõ cheát giaác vì gheâ tôûm. Chæ ñôn cöû moät vaøi ví duï treân, cuõng ñuû thaáy roõ ñöôïc caùi baát tònh cuûa nhöõng chaát caáu taïo thaønh thaân theå chuùng ta. Neáu noùi nhieàu hôn nöõa laïi caøng thaáy baát tònh nhieàu nöõa, vaø chaéc chaén moät soá quyù vò ñoäc giaû seõ nhôøm gôùm maø khoâng ñoïc tieáp nöõa. 5. Quaùn chung caùnh baát tònh: Chung caùnh ôû ñaây laø muoán noùi caùi giai ñoaïn hö hoaïi cuûa thaân ngöôøi sau khi truùt hôi thôû cuoái cuøng. Vaäy quaùn chung caùnh baát tònh nghóa laø caùi baát tònh cuûa thaân ngöôøi sau khi cheát. Ñaây laø thôøi kyø chung keát cuûa maáy möôi naêm sinh tröôûng cuûa thaân theå. Trong kinh Ñöùc Phaät ñaõ baûo: Thaân ngöôøi do töù ñaïi giaû hieäp maø thaønh, nhö theá dó nhieân khi cheát, xaùc con ngöôøi phaûi traû veà cho töù ñaïi. Tröôùc heát, laø hôi thôû veà vôùi phong ñaïi. Keá laø hôi aám trôû veà vôùi hoûa ñaïi. Tieáp theo laø chaát loûng trong ngöôøi trôû veà vôùi thuûy ñaïi, vaø cuoái cuøng chaát cöùng vaø seät nhö thòt xöông... hoùa daàn theo ñòa ñaïi. Nhaát laø hai thöù sau naøy, trong thôøi kyø meàm hö, tan raõ thì theá gian naøy khoâng coøn thöù gì nhô nhôùp, hoâi haùm, gheâ tôûm hôn nöõa. Duø cho xaùc cheát tröôùc kia laø ngöôøi thaân meán nhaát ñôøi, nhöng ñeå naêm baûy ngaøy chöa kòp taản lieäm, choân caát, thì ta vaãn gheâ tôûm, khoâng theå ñeán gaàn beân caïnh maø khoâng bòt muõi. Söï thaät taøn nhaãn naøy ñöôïc phôi baøy nhan nhaõn khaép nôi trong nhöõng giai ñoaïn chieán tranh. Noùi moät caùch toång quaùt töø keû sang ñeán ngöôøi heøn, töø keû giaøu ñeán ngöôøi ngheøo, töø keû giaø ñeán ngöôøi

treû, töø keû ñeïp ñeán ngöôøi xaáu, ai ai ñeán giai ñoaïn chung caùnh naøy, cuõng chæ coù moät muøi gioáng nhau: muøi hoâi; moät chaát nhö nhau: chaát thuùi. Caùi baát tònh cuûa con ngöôøi trong giai ñoaïn keát thuùc naøy ñaõ roõ raønh raønh, töôûng khoâng caàn giaûi baøy theâm nöõa. Vaû laïi, trong baøi thöù baûy cuûa taäp Phaät hoïc Phoå thoâng khoùa thöù ba, cuõng ñaõ noùi moät caùch töôøng taän ñeán caùi baát tònh cuûa thaân ngöôøi trong giai ñoaïn naøy roài. Neáu quyù ñoäc giaû naøo khoâng nhôù, xin haõy ñoïc laïi ñoaïn aáy. Toùm laïi, qua naêm giai ñoaïn quaùn baát tònh naøy: chuûng töû, truï xöù, töï töôùng, töï theå vaø chung caùnh, chuùng ta ñaõ coù moät quan nieäm roõ raøng, chaân xaùc veà caùi baát tònh cuûa thaân ngöôøi. Caû moät thôøi gian ñaèng ñaüng, töø luùc ñaàu thai ñeán khi bò vuøi xuoáng ñaát, quaû thaät thaân ngöôøi khoâng tìm thaáy moät tí gì thôm saïch. Daàu coù taøi huøng bieän ñeán ñaâu, cuõng khoâng ai coù theå nguïy bieän cho caùi thaân baát tònh trôû thaønh thanh tònh ñöôïc. III. MUÏC ÑÍCH VAØ LÔÏI ÍCH CUÛA QUAÙN BAÁT TÒNH Coù ngöôøi seõ hoûi: Taïi sao trong khi cuoäc ñôøi ñaõ xaáu xa, ñau khoå, Ñöùc Phaät laïi coøn vaïch theâm cho ngöôøi ta thaáy caùi dô baån nhôùp nhuùa cuûa thaân ngöôøi laøm gì? Taïi sao khoâng cho ngöôøi ñôøi coù caùi aûo aûnh raèng thaân ngöôøi laø ñeïp ñeõ, trong saïch ñeå hoï coù theå ñöôïc an uûi vaø queân laõng moät phaàn naøo caùi xaáu xa cuûa kieáp ngöôøi, maø laïi laøm cho ñôøi theâm chaùn chöôøng, tuyeät voïng khi nhaän roõ caùi thaân baát tònh cuûa mình? Tröôùc tieân,

chuùng ta phaûi nhaän ñònh döùt khoaùt raèng: Ñaïo Phaät laø “Ñaïo nhö thaät”, ñaïo cuûa chaân lyù.

Ñöùc Phaät khoâng muoán löøa phænh chuùng sinh, laáy xaáu laøm toát, laáy dôû laøm hay, hoaëc traùi laïi. Thöù ñeán, chuùng ta ñöøng bao giôø queân raèng chính caùi voïng töôûng raèng thaân ngöôøi laø thôm saïch, ñeïp ñeõ ñaõ gaây tai hoïa lôùn cho ngöôøi ñôøi. Vì laàm töôûng thaân ngöôøi coù giaù trò quyù baùu, neân ñoái vôùi chính thaân mình thì ngöôøi ta naâng niu, cöng döôõng, tìm heát moïi caùch, khoâng töø moät haønh vi xaáu xa naøo ñeå nuoâi döôõng phuïng söï noù; ñoái vôùi thaân ngöôøi khaùc phaùi thì say meâ, ñaém ñuoái, tìm moïi caùch ñeå chinh phuïc, laøm cuûa rieâng cuûa mình. Vì söï ñaùnh laàm giaù trò, tham ñaém saéc thaân giaû doái aáy maø cuoäc ñôøi chung cuõng nhö cuoäc ñôøi rieâng, ñaõ xaáu xa laïi caøng theâm xaáu xa, ñaõ ñen toái laïi caøng theâm ñen toái. Laïi nöõa, khi ñaõ ñaùnh laàm giaù trò laáy xaáu laøm ñeïp, laáy dôû laøm hay, laáy thuùi laøm thôm, thì taát nhieân caùi ñeïp caùi hay, caùi thôm chaân thaät seõ bò boû rôi, khoâng coøn ñöôïc bieát vaø duøng ñeán. Loaøi ngöôøi ñaõ vì tham ñaém caùi xaùc thaân nhoû heïp, xaáu xa, ngaén nguûi, maø boû maát caùi taâm roäng lôùn ñeïp ñeõ tröôøng toàn. Vaäy Ñöùc Phaät khi ñaõ xeù tan caùi maøn aûo aûnh bao boïc xaùc thaân vaø laøm loä nguyeân hình caùi xaùc thaân baát tònh laø nhaém muïc ñích höôùng taàm maét vaø söï hoaït ñoäng cuûa keû tu haønh vaøo caùi giaù trò chaân thaät ñeïp ñeõ, roäng lôùn vaø tröôøng toàn hôn. Nhöng chuùng ta cuõng ñöøng neân keát luaän moät caùch sai laàm raèng: caùi thaân naøy ñaõ laø baát tònh, thoái tha, thì haõy dieät ngay noù ñi, nhö naêm chuïc vò Tyø-kheo ñaõ laøm,

sau khi nghe Phaät thuyeát phaùp veà caùi thaân baát tònh. Laøm nhö vaäy laø ñaõ xeùt ñoaùn moät caùch noâng noåi, maùy moùc! Ñöøng khinh trong tuùi ñaát dô khoâng coù ngoïc, chôù cho trong beå nöôùc maën khoâng coù vaøng, chôù neân töôûng raèng trong thaân baát tònh naøy khoâng coù Phaät taùnh ôû ñaâu xa. Ñöùc Phaät thöôøng daïy: Moãi chuùng sinh ñeàu coù Phaät taùnh. Trong Kinh Laêng Nghieâm, Ngaøi laïi phaùt minh Phaät taùnh “baát sinh dieät” trong caùi sinh dieät. Phaät taùnh hay taùnh baát sinh dieät laø caên baûn tinh thaàn cuûa ta ñoù. Noù thì voâ hình nhöõng khoâng maát, laãn loän trong “baát tònh” maø thöôøng vaãn thanh tònh. Bieát lôïi duïng caùi thaân baát tònh, voâ thöôøng naøy, maø tìm ra caùi “tònh” caùi “thöôøng”, aáy chính laø boån yù cuûa Ñöùc Phaät khi daïy phaùp quaùn töôûng naøy.

C. KEÁT LUAÄN

Chôn taâm con ngöôøi vaãn laø taâm thanh tònh; noù naèm saün trong xaùc thaân baát tònh cuûa moãi chuùng sinh. Nhöng vì ngöôøi ñôøi bò phieàn naõo tham, saân, si loâi cuoán, phænh gaït neân say meâ quay cuoàng ñeo ñuoåi theo nguõ traàn, luïc duïc, maø khoâng thaáy ñöôïc baûn taâm thanh tònh. Muoán chaän ñöùng söï tham ñaém quay cuoàng aáy, Ñöùc Phaät daïy phaûi quaùn baát tònh. Vaäy quaùn baát tònh coù muïc ñích: Ñoái trò loøng tham saéc duïc, chöù khoâng phaûi ñeå chaùn ñôøi, töï huûy dieät mình.

Döùt tröø voïng nieäm vaø giaùc ngoä Phaät taùnh, ñeå tieán maïnh treân ñöôøng giaûi thoaùt cho mình vaø cho ngöôøi. Nhöng, vaøng khoâng töï nhieân naèm saün trong tuû, ngoïc chaúng phaûi naèm khôi treân ñaát. Phaät taùnh cuõng vaäy: Noù khoâng töï hieán cho ta khi ta an nhieân ngoài ñôïi. Vaäy keû tu haønh muoán thaønh töïu phaùp quaùn naøy ñeå giaùc ngoä Phaät taùnh, caàn phaûi gia coâng tu luyeän, vaø nhaát laø phaûi trau doài ba ñöùc taùnh sau ñaây: - Saùng suoát (trí hueä): Ñöøng ñeå cho duïc voïng laøm môø maét, laáy giaû laøn chôn, laáy xaáu laøm ñeïp. Ñöøng hôøi hôït nhìn beân ngoaøi, maø phaûi saâu saéc nhìn haún vaøo beân trong. - Thaønh thaät: Thaáy thôm thì noùi thôm, thaáy thoái thì noùi thoái, ñöøng töï aùi, ñöøng thieân vò, chæ moät möïc toân thôø söï thaät, duø söï aáy laøm cho ta ñau loøng, buoàn tuûi. - Kieân nhaãn: Phaûi beàn taâm, trì chí, ñöøng thaáy khoù maø ngaõ loøng; ñöøng thaáy ñöôøng daøi maø luøi böôùc. ÔÛ ñôøi khoâng coù coâng vieäc gì toát ñeïp maø chaúng gaëp khoù khaên. Moät nöûa söï thaønh coâng laø do ôû kieân nhaãn. Neáu chuùng ta coù ñuû ba ñöùc taùnh noùi treân, nhaát ñònh ta seõ thaønh töïu toát ñeïp, trong phaùp quaùn Baát tònh naøy. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ BA QUAÙN TÖØ BI DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ
Muoán dieät tröø loøng saân, phaûi tu phaùp
Quaùn Töø bi
I.- Ñònh nghóa: Quaùn Töø bi
II.- So saùnh Töø bi vôùi Baùc aùi.
III.- Töø bi cöùu khoå cho vui baèng caùch naøo?
B.- CHAÙNH IV.- Phöông phaùp 1.- Chuùng sanh
ÑEÀ Quaùn Töø bi duyeân töø
2.- Phaùp duyeân töø
3.- Voâ duyeân töø
V.- Lôïi ích cuûa phaùp Quaùn Töø bi
C.- KEÁT LUAÄN Quaùn Töø bi laø naác thang ñöa phaøm phu leân quaû Thaùnh.

BAØI THÖÙ BA QUAÙN TÖØ BI A. MÔÛ ÑEÀ

Trong caùc nguyeân nhaân gaây ra ñau khoå cho mình vaø cho ngöôøi, taùnh noùng giaän laø moät nguyeân nhaân lôùn, chaúng keùm gì loøng tham lam vaø taùnh ngu si. Töø voâ thæ ñeán nay söï xaây döïng cuûa loaøi ngöôøi lôùn lao voâ keå, nhöng söï phaù hoaïi vì loøng giaän döõ cuûa hoï, cuõng lôùn lao voâ cuøng. Loaøi ngöôøi xaây roài phaù, phaù roài xaây khoâng ngöøng, chaúng khaùc gì nhöõng ñöùa treû xaây nhaø treân caùt, xaây xong roài ñaïp ñi, ñeå roài xaây laïi. Vaø nguyeân nhaân cuûa söï phaù hoaïi aáy laø loøng noùng giaän. Coù nhöõng söï noùng giaän nho nhoû trong nhaø giöõa vôï choàng laøm ñoå vôõ cheùn baùt; coù nhöõng söï noùng giaän giöõa anh em laøm u ñaàu söng traùn; coù nhöõng söï noùng giaän giöõa baïn beø laøm ñoaïn tuyeät ñöôøng ñi loái veà; coù nhöõng söï noùng giaän giöõa tình ñöch, hay ñoàng nghieäp kinh doanh caàn phaûi thanh toaùn baèng löôõi dao, muõi suùng hay

loï aùt- xít; coù nhöõng söï noùng giaän lôùn lao hôn, giöõa nöôùc naøy vôùi nöôùc khaùc, maøu da naøy vôùi maøu da noï, chuû nghóa naøy vôùi chuû nghóa kia, maø keát lieãu laø nhöõng thaây ma naèm ngoån ngang treân baõi chieán tröôøng, nhöõng keû taät nguyeàn trong caùc beänh vieän, vaø nhöõng chieác khaên tang treân ñaàu caùc coâ nhi, quaû phuï... Taát caû nhöõng tai hoïa treân ñeàu do saân haän maø ra. Saân haän naèm saün trong loøng moãi ngöôøi, nhö nhöõng

ngoïn löûa aâm æ chaùy, nhö nhöõng ngoøi thuoác suùng saün saøng buøng noå baát luaän luùc naøo. Löûa gaëp löûa, thuoác suùng gaëp thuoác suùng, khoâng noùi, chaéc ai cuõng bieát tai haïi do chuùng gaây ra lôùn lao nhö theá naøo!

B.- CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA Thoâng thöôøng, ngöôøi ta coù quan nieäm sai laàm raèng: Töø bi laø bi luïy, meàm yeáu, than khoùc, tieâu cöïc... Ngöôøi ta töôûng raèng heã ñaõ Töø bi, thì ai muoán laøm theá naøo mình cuõng chòu, soáng trong hoaøn caûnh theá naøo mình cuõng theo, thieáu tinh thaàn tieán thuû... Toùm laïi, Töø bi theo nghóa thoâng thöôøng laø than khoùc vaø nhu nhöôïc. Nhöng thaät ra, Töø bi theo ñaïo Phaät coù nghóa khaùc xa. Phaät daïy: "Töø naêng döõ nhöùt thieát chuùng sinh chi laïc; Bi naêng baït nhöùt thieát chuùng sinh chi khoå." Nghóa laø Töø cho vui taát caû chuùng sinh; Bi laø dieät tröø caùi khoå cho taát caû moïi loaøi. Dieät khoå vaø cho vui ñoù laø taát caû nguyeän voïng vaø haønh ñoäng lôïi tha, cöùu ñôøi cuûa ngöôøi coù loøng Töø bi. Theá neân, Töø bi khoâng phaûi laø thuï ñoäng, laø troán ñôøi hay nhu nhöôïc. Caùi khoå vaø caùi vui noùi ôû ñaây khoâng chæ laø khoå vaø vui vaät chaát maø coøn caû khoå vaø vui tinh thaàn. Heát khoå vaø ñöôïc vui töùc laø hai khía caïnh cuûa cuoäc ñôøi, nhöng khoâng theå rôøi boû nhau ñöôïc. Khi ñöôïc vui moät phaàn naøo, töùc laø ñaõ bôùt khoå moät phaàn naøo, aáy laø trong Töø coù Bi; vaø traùi laïi, khi bôùt khoå moät phaàn naøo, töùc laø ñaõ ñöôïc vui moät phaàn aáy, nhö theá laø trong Bi coù Töø. Cuõng nhö moät ñöùa beù ñang khoå sôû vì ñi laïc

ñöôøng, boãng coù ai chæ ñöôøng cho noù, noù lieàn vui möøng vaø heát khoå. Vaäy Töø bi laø moät loøng thöông roäng lôùn voâ bieân, noù xui khieán ngöôøi ta vaän duïng taát caû khaû naêng, taâm tö, phöông tieän ñeå laøm cho moïi ngöôøi, moïi vaät thoaùt khoå, ñöôïc vui. II. SO SAÙNH TÖØ BI VÔÙI BAÙC AÙI Baùc aùi laø tình thöông yeâu roäng lôùn. Nhö theá thì baùc aùi vaø Töø bi ñeàu coù moät taùnh chaát gioáng nhau, chæ khaùc nhau ôû choã roäng heïp, saâu caïn maø thoâi. Coù ngöôøi cho raèng baùc aùi roäng hôn Töø bi. Cho nhö theá laø vì chöa hieåu roõ hai chöõ Töø bi. Nhö treân ñaõ ñònh nghóa: Töø laø cho vui taát caû chuùng sinh; Bi laø dieät tröø moïi noãi khoå cho taát caû moïi loaøi. Chuùng ta ñaõ bieát Ñöùc Phaät duøng hai chöõ chuùng sinh laø ñeå chæ cho taát caû moïi sinh vaät. Vaäy Töø laø cho vui taát caû moïi sinh vaät, chöù khoâng phaûi rieâng cho loaøi ngöôøi. Taát caû moïi vaät coù söï soáng ñeàu ñöôïc chung höôûng tình thöông aáy. Coøn Bi laø dieät tröø moïi noãi khoå cho chuùng sinh. Chuùng ta neân ñeå yù laø trong caâu ñònh nghóa chöõ Haùn, caùc kinh duøng chöõ "baït" nghóa laø nhoå taän goác reã. Vaâng, nhoå taän goác reã cuûa caùi khoå chöù khoâng phaûi chæ thoa dòu caùi quaû khoå trong hieän taïi, maø ñeå maëc cho caùi nhaân gaây ra khoå maõi veà sau. Ngöôøi coù loøng Bi laø vöøa thoa dòu veát

thöông ñau khoå trong hieän taïi vaø vöøa chöõa cho khoûi nguyeân nhaân gaây ra ñau khoå, nhö ngöôøi laøm vöôøn, khoâng phaûi chæ phaùt cho saïch coû treân maët ñaát, maø coøn ñaøo saâu xuoáng döôùi, nhoå cho heát goác reã cuûa coû nöõa.

Nhö theá thì Töø bi, veà phöông dieän khoâng gian, bao goàm taát caû moïi loaøi, coøn veà phöông dieän thôøi gian, bao goàm taát caû quaù khöù, hieän taïi vaø töông lai. Coøn Baùc aùi thì chæ chuù troïng nhieàu veà loaøi ngöôøi maø ít ñeå yù ñeán sinh vaät; vaø chæ lo cöùu khoå, cho vui trong hieän taïi maø ít nghó ñeán caùi quaû trong töông lai. III. TÖØ BI CÖÙU KHOÅ VAØ CHO VUI NHÖ THEÁ NAØO? Trong khi so saùnh Töø bi vôùi Baùc aùi, chuùng toâi ñaõ noùi, veà phöông dieän khoâng gian, Töø bi bao goàm taát caû moïi loaøi. Thaät theá, tình thöông cuûa Ñaïo Phaät voâ cuøng roäng lôùn. Phaät daïy khoâng ñöôïc saùt sinh ngöôøi maø caû muoân loaøi vaät nöõa. Ngöôøi Phaät töû chaân chính, trieät ñeå tuaân theo lôøi Phaät daïy, khoâng nhöõng khoâng gieát haïi sinh vaät ñeå aên, maø cuõng khoâng gieát haïi sinh vaät trong caùc cuoäc saên baén hay caâu caù ñeå mua vui. Ngaøy xöa, caùc vò Tyø-kheo tröôùc khi uoáng nöôùc ao hoà, phaûi duøng moät caùi loïc ñeå loïc nöôùc, nhö theá vöøa hôïp veä sinh, vöøa traùnh khoûi saùt sinh nhöõng sanh vaät nhoû ôû trong nöôùc. Moãi khi vaøo caàu, nhöõng ngöôøi tu haønh phaûi goõ xuoáng ñaát ba tieáng, ñeå cho nhöõng sinh vaät döôùi caàu bieát maø traùnh tröôùc. Nhöõng cöû chæ aáy maëc duø nhoû nhaët, nhöng ñaõ theå hieän ñöôïc moät caùch chaân thaønh loøng Töø bi cuûa ngöôøi Phaät töû chaân chính. Chính nhôø loøng Töø bi aáy maø cuoäc ñôøi bôùt taøn khoác, chieán tröôøng ñöôïc thu heïp, ngöôøi vaø vaät khoâng coøn saùt haïi nhau, maø traùi laïi coøn xem nhau nhö anh em. Nhöng neáu chæ cho vui vaø dieät khoå trong hieän tieàn maø khoâng nghó ñeán cho vui vaø dieät khoå trong

töông lai thì cuõng chöa goïi laø Töø bi. Bôûi theá, caàn phaûi gaây nhaân vui vaø dieät nhaân khoå. Nhaân vui vaø nhaân khoå ôû ñaâu maø coù? Trong Kinh thöôøng daïy: “Khoå do nghieäp, nghieäp do hoaëc.” Hoaëc töùc laø phieàn naõo. Phieàn naõo ñeàu ôû trong taâm moãi chuùng ta. Taâm laø nguoàn goác cuûa moïi haønh ñoäng, cuûa moïi keát quaû. Vaäy thì quaû khoå hay vui chæ do taâm caû. Taâm chuùng sinh ñaày daãy phieàn naõo taät xaáu, dung chöùa voâ soá haït gioáng cay chua, ñaéng ñoäc. Dó nhieân, nhöõng maàm moáng aáy seõ troå ra nhöõng quaû khoå gian lao. Bôûi theá, Ñaïo Phaät raát chuù troïng vaán ñeà tu taâm, döôõng taùnh cho chính mình vaø ngöôøi. Muoán cöùu khoå cho thaät tình, chaúng nhöõng lo cöùu khoå quaû, maø coøn phaûi tröø nhaân khoå cho sôùm. Theá môùi ñuùng nhö ñònh nghóa ñaõ noùi ôû treân veà chöõ Bi (Baït nhöùt thieát chuùng sinh chi khoå). Chaúng haïn, muoán moät ngöôøi naøo khoûi bò caùi khoå tuø ñaøy, lao lyù, baét bôù, haønh haï, ta phaûi daïy hoï ñöøng tham lam, troäm cöôùp vaø caàn thieát phaûi bieát boá thí, quyù troïng cuûa caûi cuûa ngöôøi. Muoán cho ngöôøi naøo khoûi khoå vì söï chia reõ, saùt haïi, thuø haèn, ta phaûi daïy cho hoï ñöøng saân maø caàn phaûi bieát nhu hoøa, nhaãn nhuïc. Muoán cho ngöôøi naøo khoûi khoå vì söï ngu si caùm doã, boùc loät, khinh heøn, ta phaûi daïy cho hoï ñöôïc saùng suoát, giaùc ngoä caûnh ñôøi. Khi hoï hieåu roài, taát nhieân khoâng baûo hoï traùnh khoûi, hoï vaãn traùnh. Muoán cho söï nghieäp lôïi tha naøy ñöôïc hoaøn toaøn, ngöôøi tu haïnh Töø bi, coøn coù boån phaän

phaûi chæ baûo cho ngöôøi chung quanh nhöõng phöông phaùp tu haønh cho coù hieäu quaû, nhö nieäm Phaät, tham thieàn chaúng haïn, ñeå cho taâm ñòa cuûa hoï ñöôïc taêng tröôûng coâng ñöùc laønh.

IV. PHÖÔNG PHAÙP QUAÙN TÖØ BI Trong caùc ñoaïn treân, chuùng ta ñaõ phaân taùch yù nghóa vaø taùc duïng cuûa Töø bi. Chuùng ta ñaõ thaáy ñöôïc giaù trò toát ñeïp vaø lôùn lao cuûa Töø bi. Ñeán ñaây chuùng ta haõy ñeà caäp ñeán vaán ñeà: "Laøm theá naøo ñeå huaân taäp ñöôïc loøng Töø bi." Moät trong nhöõng phöông phaùp hieäu nghieäm ñeå huaân taäp ñöôïc loøng Töø bi laø "Quaùn Töø bi." Quaùn Töø bi coù ba taàng baäc thaáp cao, tuøy theo caên cô cuûa ba haïng tu haønh: 1. Chuùng sinh duyeân töø: - Phaùp quaùn naøy thöôøng daønh cho haïng tu Tieåu Thöøa thöïc haønh. Chuùng sinh duyeân töø, nghóa laø loøng Töø bi do quaùn saùt caûnh khoå cuûa chuùng sinh maø phaùt khôûi. Chuùng sinh töùc laø muoán noùi ñeán nhöõng haïng coøn ñang say meâ, chìm ñaém trong beå khoå sanh töû, coøn ñang troùi mình trong voøng phieàn naõo nhieãm oâ. Chaúng haïn nhö loaøi ôû ñòa nguïc bò haønh phaït ñuû ñieàu, ngaï quyû bò ñoùi raùch böùc baùch, suùc sanh bò caûnh dao thôùt haønh hình, a-tu-la ñaáu tranh, cheùm gieát. Ñeán nhö chuùng sinh ôû coõi trôøi tuy vui thuù, nhöng vaãn coøn bò nguõ suy töôùng hieän, luaân hoài, ñoïa laïc nhö thöôøng. Vaø gaàn hôn heát laø loaøi ngöôøi, cuõng chòu khoâng bieát bao nhieâu laø caûnh khoå, töø vaät chaát ñeán tinh thaàn, töø caù nhaân ñeán ñoaøn theå. Nhaát laø ñoái vôùi luaät voâ thöôøng: sanh, giaø, bònh, cheát, chöa ai thoaùt khoûi ñöôïc. Ñaõ khoâng thoaùt ñöôïc maø laïi coøn voâ tình ñi gaây chuoác theâm laáy khoå,

laém khi cöù queân maát caùi tuoåi giaø, moãi ngaøy moãi choàng chaát, thaät ñaùng thöông haïi! Vaäy, ñöùng tröôùc nhöõng caûnh khoå cuûa chuùng sinh, ngöôøi Phaät töû phaûi laøm nhö theá naøo? Phaûi phaùt loøng Töø bi! Nhöng laøm sao cho loøng Töø bi aáy ñöôïc phaùt? Ñöùc Phaät coù daïy chuùng ta phaûi quaùn saùt taát caû chuùng sinh trong luïc ñaïo, möôøi phöông ñeàu nhö baø con thaân thuoäc. Ñaây laø phöông phaùp ñaàu tieân ñeå hoøa hôïp vôùi moïi chuùng sinh. Duøng caûm tình maø taäp quaùn Töø bi. Tröôùc kia, chuùng ta coù thoùi quen laø caùi gì ngoaøi "ta" thì ít khi quan taâm ñeán. Giôø ñaây, quaùn Töø bi töùc laø chuùng ta ñaõ phaù boû caùi voû ích kyû heïp hoøi aáy maø giaùc ngoä vaø nhaän ñònh raèng: Theá giôùi cuûa loaøi ngöôøi chuùng ta ñang ôû ñaây, tyû nhö moät caùi nhaø lôùn, nôi sum hoïp vaø ñoaøn keát cuûa ñaïi gia ñình. Vaãn bieát raèng nhaân loaïi khaùc nhau veà maøu da, chuûng toäc; nhöõng caùi khaùc ñoù, chaúng qua laø khaùc veà beà ngoaøi, chöù ñaõ laø ngöôøi thì ai ai cuõng coù moät thaân hình xöông thòt nhö nhau cuõng ñoàng sôï khoå, öa vui, bieát xaáu, bieát toát v.v...Vì theá ñoái vôùi ngöôøi lôùn tuoåi, ta phaûi kính troïng nhö oâng baø cha meï; ngöôøi ngang haøng hay tuoåi xaáp xæ, xem nhö anh chò em ruoät thòt; ngöôøi nhoû tuoåi hôn nöõa xem nhö con caùi chaùu chaét... Roäng ra moät taàng nöõa, ñoái vôùi chuùng sinh trong naêm loaøi, chuùng ta xem nhö nhöõng thaønh phaàn cuûa ñaïi gia ñình laø chuù, baùc, coâ, dì... Vaãn bieát raèng veà

hình thöùc, loaøi ngöôøi khaùc vôùi loaøi khaùc, vaø nhieàu khi ta khoâng gaëp maët nöõa, nhöng xeùt cho cuøng, ñaõ laø chuùng sinh, thì taát nhieân ñoàng chung moät nguoàn soáng, vaø ñaõ coù soáng thì taát nhieân ñeàu ham soáng sôï cheát, ñeàu bieát caûm noãi vui söôùng vaø khoå ñau. Gaàn vôùi chuùng ta nhaát maø chuùng ta coù theå thaáy, gaëp vaø nhôø caäy ñöôïc laø loaøi suùc sinh. Tuy chuùng khoâng bieát noùi nhö chuùng ta, nhöng neáu chuùng ta ñoái ñaõi töû teá, chuùng cuõng bieát thöông meán vaø trung thaønh vôùi ta. Tuy khoâng coù hoïc thöùc, chuùng vaãn bieát nghe lôøi ta vaø giuùp ñôõ ta trong nhieàu coâng vieäc naëng neà. Chaúng qua vì nghieäp naëng, neân ñôøi naøy chuùng laøm suùc vaät, nhöng bieát ñaâu ñôøi tröôùc, chuùng khoâng phaûi laø anh em cuûa ta? Vaø sau naøy, bieát ñaâu chuùng laïi khoâng seõ laø baø con quyeán thuoäc cuûa ta? Phöông phaùp tu taäp cuûa Tieåu thöøa naøy tuy chöa phaù ñöôïc ngaõ chaáp, nhöõng cuõng ñaõ môû roäng ñöôïc phaïm vi heïp hoøi cuûa caùi ngaõ nhoû vaø theå nhaäp vaøo caùi ngaõ to hôn laø ñaïi gia ñình; roài töø caùi ngaõ to tình caûm aáy, seõ chuyeån daàn sang giai ñoaïn lyù trí cao sieâu hôn, baèng phaùp quaùn “Phaùp duyeân töø” sau ñaây. 2. Phaùp duyeân töø: - Phaùp duyeân töø laø loøng Töø bi do duyeân “Phaùp taùnh” maø phaùt khôûi. Ñaây laø phaùp quaùn daønh cho caùc baäc Trung thöøa. Haønh giaû trong khi tu phaùp moân naøy, quaùn saùt thaáy taát caû chuùng sinh, cuøng mình ñeàu ñoàng moät “phaùp giôùi taùnh”, neân chuùng sinh ñau khoå laø mình ñau khoå;

vì vaäy haønh giaû khôûi loøng Töø bi cöùu khoå ban vui cho taát caû chuùng sinh. Ñeán ñòa vò naøy, caùc ngaøi khoâng coøn phaân bieät laø nam hay nöõ, khoâng coøn quan nieäm mình khaùc vôùi ngöôøi, khoâng nghó raèng ñoù laø baø con quyeán thuoäc, chæ thaáy mình cuøng ngöôøi ñoàng moät “phaùp giôùi taùnh” maø thoâi. Boà Taùt ñaõ nhaän chuùng sinh vaø mình ñoàng moät baûn theå, neân khi cöùu khoå, khoâng caàn bieát ñoù laø ai, vaø khi laøm, khoâng chaáp mình ñaõ laøm. Chuùng sinh coù khoå thì Boà Taùt coù Bi. Söï thoâng caûm töï nhieân aáy nhö tình thieâng lieâng giöõa meï vaø con, heã coù caûm laø coù öùng, nhö taùnh soát saéng cuûa vò y só coù löông taâm nhaø ngheà, heã thaáy beänh thì lieàn trò. Vôùi yù nghóa naøy, trong kinh Trung A-Haøm coù tyû duï: Tröôùc moät naïn nhaân bò truùng teân ñoäc, vieäc caàn kíp hôn heát cuûa vò thaày thuoác laø phaûi ruùt teân ñoäc aáy ra ngay laäp töùc. OÂng khoâng caàn phaûi hoûi ngöôøi aáy teân gì, ôû ñaâu, con ai, cuõng khoâng caàn coi caây teân aáy laøm baèng gì, ai baén v.v... Söï cöùu khoå cho chuùng sinh, ñoái vôùi caùc vò Boà Taùt ñaõ chöùng ñöôïc “phaùp duyeân töø” naøy cuõng nhö theá, chæ nhaèm muïc ñích laøm sao cho keû khaùc heát khoå ñöôïc vui maø thoâi. 3. Voâ duyeân töø: - Trong phaïm vi baøi naøy, chuùng ta chæ neân hoïc qua hai haïng Töø bi treân maø thoâi, laø: Loøng Töø bi do duyeân mình vôùi chuùng sinh khoå sôû maø phaùt ra, hay do duyeân mình vaø chuùng sinh ñoàng moät theå taùnh maø phaùt khôûi. Coøn loaïi Töø bi thöù ba töùc laø “Voâ duyeân töø” laø moät loaïi cao sieâu ñaëc bieät cuûa Ñaïi thöøa, chuùng ta chöa ñuû caên cô, trình ñoä tu taäp. Tuy

nhieân, ñeå coù moät yù nieäm ñaày ñuû veà loøng Töø bi, chuùng ta cuõng neân bieát qua veà loaïi naøy. Voâ duyeân töø, laø loøng Töø bi khoâng coù taâm naêng duyeân

vaø caûnh bò duyeân, khoâng coøn duïng coâng, khoâng coøn quan saùt, ñoái ñaõi giöõa mình vôùi ngöôøi, mình vaø vaät nhö hai thöù Töø bi tröôùc. Loøng Töø bi naøy xöùng theo theå taùnh chôn taâm maø töï khôûi ra bao la, truøm khaép, khoâng thieân leäch moät nôi naøo. Cuõng nhö aùnh saùng maët trôøi chieáu khaép caû gaàn xa, khoâng phaân bieät thaáp cao, khoâng chuù yù moät nôi naøo, chieáu soi taát caû moät caùch voâ tö vaø khoâng duïng coâng. V. LÔÏI ÍCH CUÛA PHAÙP QUAÙN TÖØ BI Coù ngöôøi lo raèng neáu ai cuõng Töø bi thì seõ trôû thaønh nhu nhöôïc, daân toäc seõ yeáu heøn, vaø söï tham taøn boùc loät seõ löøng laãy v.v... Lo nhö theá laø quaù lo xa maø thaønh ra khoâng thöïc teá. Töø xöa ñeán nay, loaøi ngöôøi khoâng phaûi khoå sôû vì quaù Töø bi, xaõ hoäi khoâng phaûi yeáu heøn, ñaûo ñieân vì tình thöông quaù roäng lôùn. Traùi laïi, söï ñau khoå cuûa caù nhaân cuõng nhö cuûa ñoaøn theå, moät phaàn raát lôùn laø do loøng ngöôøi coøn quaù ñoäc aùc. Moät nhaän xeùt khoâng ai coù theå choái caõi ñöôïc laø moät xaõ hoäi caøng vaên minh thì loøng aùc ñoäc caøng bôùt, tình thöông caøng taêng theâm, hay ngöôïc laïi, tình thöông caøng taêng, hay aùc ñoäc caøng giaûm, thì xaõ hoäi caøng vaên minh haïnh phuùc. Haõy khoan lo sôï Töø bi laøm cho con ngöôøi meàm yeáu, maø chæ neân lo sôï, neáu söï thuø haèn, ñoäc aùc khoâng giaûm, thì loaøi ngöôøi chaéc chaén seõ bò tieâu dieät.

Khaùi löôïc theo Kinh Taêng Nhaát A-Haøm thì quaùn Töø bi seõ ñöôïc nhöõng lôïi ích nhö sau: a) Khi thöùc hay nguû ñeàu ñöôïc an vui. b) Hieän taïi ñöôïc nhieàu ngöôøi thöông. c) Soáng trong ñôøi khoâng bò tai naïn troäm cöôùp. Nhöng thöïc haønh phaùp Quaùn töø bi, khoâng phaûi chæ ñeå cho chuùng ta caàu nhöõng quaû baùo lôïi ích rieâng cho mình, maø chæ coù baáy nhieâu ñoù. Muïc ñích chuùng ta tu laø coát laøm sao cho chuùng ta vaø moïi chuùng sinh trong luïc ñaïo ñeàu khoûi khoå ñöôïc vui. Leõ taát nhieân, trong khi tu chuùng ta seõ: - Töø ñöôïc loøng saân haän ñoäc aùc. - Deïp ñöôïc ngaõ chaáp heïp hoøi. - Ñoaøn keát ñöôïc vôùi moïi ngöôøi. - Ñôøi soáng caù nhaân vaø ñoaøn theå nhôø theá ñöôïc vui veû, coù yù nghóa.

C. KEÁT LUAÄN

Töø bi laø moät phöông thuoác trò taâm saân haän. Saân haän laø ñaàu moái saùt haïi gheâ ghôùm, laø caùi chìa khoùa cuûa taát caû kho toäi loãi. Töø ñöôïc noù töùc laø töø ñöôïc cheát choùc, vaø daäp taét ñöôïc caùi ngoøi bieán loaïn. Bao nhieâu suùng ñaïn vaø nhaát laø bom nguyeân töû seõ trôû thaønh voâ duïng. Trong nhaân loaïi, khoâng coøn ai laø cöøu ñòch, khoâng coøn coù giai caáp boùc loät, ñaáu tranh. Ai cuõng laø ngöôøi ñaùng thöông, ñaùng giuùp ñôõ. Giöõa ngöôøi vaø ngöôøi,

giöõa ngöôøi vaø vaät seõ coù moät söï lieân laïc, ñoaøn keát maät thieát. Con ngöôøi seõ voâ cuøng sung söôùng khi thaáy xung quanh mình ñeàu laø baø con quyeán thuoäc, boán bieån ñeàu laø anh em vaø cuøng chan hoøa trong Phaät taùnh. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ TÖ QUAÙN NHAÂN DUYEÂN DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Moïi söï vaät trong vuõ truï ñeàu do nhaân duyeân sanh. Phaät daïy phaùp quaùn nhaân duyeân ñeå chuùng ta khoûi meâ laàm veà nguyeân nhaân ñôøi

soáng cuûa chuùng ta.

B.- CHAÙNH ÑEÀ:

I.- Ñònh nghóa 1.- Nhaân: Nguyeân nhaân veà nhaân duyeân 2.- Duyeân: Trôï Duyeân

3.- Nhaân duyeân: Caùc nhaân noù duyeân nhau

II.- Thaønh phaàn 1 - Voâ minh, 2- Haønh

2 - Thöùc, 4- Danh saéc cuûa nhaân duyeân

5- Luïc nhaäp, 6- Xuùc

7- Thoï, 8- AÙi

9- Thuû, 10- Höõu

11- Sanh, 12- Laõo, töû.

1- Quaùn a) Voâ thæ III- Phöông phaùp löu b) Ba ñôøi quaùn chuyeån c) Ñöông nieäm hieän tieàn 2- Quaùn hoaøn a) Dieät voâ minh dieät goác reã b) Dieät voâ minh ngaønh ngoïn

IV – Hieäu quaû cuûa 1 – Tröø taâm si meâ pheùp quaùn 12 2 – Chöùng quaû nhaân duyeân Duyeân giaùc

C.- KEÁT LUAÄN - Toùm taét caùc yeáu ñieåm - Khuyeán tu

BAØI THÖÙ TÖ QUAÙN NHAÂN DUYEÂN A.- MÔÛ ÑEÀ

Ngöôøi ñôøi, vì khoâng hieåu söï vaät trong vuõ truï naøy töø ñaâu maø coù, cho neân sanh ra nhieàu quan nieäm sai laàm. Coù ngöôøi nghó raèng vuõ truï do töï nhieân sanh. Coù ngöôøi laïi nghó vuõ truï do moät vò thaàn toaøn trí, toaøn naêng taïo ra v.v... Theo Ñaïo Phaät thì vuõ truï laø voâ thæ, nghóa laø khoâng coù ñieåm khôûi ñaàu, vaø moïi söï moïi vaät trong vuõ truï khoâng theå ñöùng rieâng moät mình maø coù ñöôïc; traùi laïi, phaûi nöông nhôø nhau maø thaønh. Noùi moät caùch khaùc, töø vaät lôùn cho ñeán vaät nhoû, töø vaät höõu hình cho ñeán voâ hình, ñeàu khoâng ngoaøi nhaân duyeân maø coù. Vì theá, trong kinh Phaät thöôøng noùi: “Chö phaùp tuøng duyeân.” Söï hieän höõu cuûa loaøi höõu hình, hay noùi rieâng cuûa loaøi ngöôøi, cuõng khoâng ngoaøi coâng leä aáy ñöôïc. Muoán hieåu roõ moät caùch töôøng taän caùi guoàng maùy cuûa söï sanh töû luaân hoài cuûa kieáp ngöôøi trong beå khoå traàn gian, chuùng ta caàn phaûi hoïc lyù “Thaäp nhò nhaân duyeân.” Sau khi hieåu roõ lyù thaäp nhò nhaân duyeân, chuùng ta laïi coøn phaûi tìm hieåu phöông phaùp ñeå döùt tröø caùi voøng laån quaån sanh töû luaân hoài nöõa. Muoán hieåu vaø döùt tröø caùi voøng sanh töû luaân hoài, chuùng ta phaûi hoïc vaø thöïc haønh phaùp quaùn nhaân duyeân, maø chuùng toâi xin trình baøy trong baøi giaûng naøy.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA Sao goïi laø “nhaân duyeân”? Nhaân laø nguyeân nhaân, chæ cho nhöõng söï vaät chính noù laøm nhaân, tröïc tieáp sanh ra moät vaät khaùc, nhö haït luùa laø nhaân sanh ra caây luùa. Duyeân laø trôï duyeân, chæ cho nhöõng vaät gì coù tính caùch trôï giuùp tröïc tieáp hay giaùn tieáp cho vaät khaùc ñöôïc thaønh. Nhö phaân, nöôùc, aùnh saùng, nhaân coâng... laø trôï duyeân giuùp cho haït luùa ñöôïc thaønh caây luùa. Vaäy nhaân duyeân laø chæ cho caùc vaät laøm

nhaân cho noù maø cuõng vöøa laø trôï duyeân cho taát caû vaät chung quanh noù. Chöõ "nhaân duyeân" laïi coù nghóa thöù hai: Caùc vaät ñeàu laø "nhaân", caùc "nhaân" ñoù "duyeân" vôùi nhau maø thaønh ra caùc vaät khaùc. Nhö voâi, gaïch, ngoùi, goã v.v... laø nhaân, caùc nhaân naøy duyeân nhau (nöông giuùp) maø thaønh ra caùi nhaø. Vì caùc phaùp truøng ñieäp nhieàu lôùp laøm duyeân cho nhau, maø thaønh ra vaät theá naøy hay theá khaùc, neân trong kinh cheùp: "Chö phaùp truøng truøng duyeân khôûi." II. THAØNH PHAÀN CUÛA NHAÂN DUYEÂN Ñoaïn treân ñaõ noùi: "Caùc phaùp do nhaân duyeân hoøa hôïp sanh." Vaäy nhöõng nhaân duyeân gì sanh ra loaøi höõu tình? Ñoù laø 12 nhaân duyeân sau ñaây: 1. Voâ minh, 2. Haønh, 3. Thöùc, 4. Danh saéc, 5. Luïc nhaäp, 6. Xuùc, 7. Thoï, 8. AÙi, 9. Thuû, 10. Höõu, 11. Sanh, 12. Laõo töû.

1.- Voâ minh coù nhieàu nghóa vaø nhieàu loaïi: a) Theo Ñaïi thöøa giaûi thích: "Khoâng toû ngoä chaân taâm goïi laø voâ minh." (Baát giaùc ñeä nhaát nghóa ñeá, vò chi voâ minh.) b) Thoâng caû Ñaïi thöøa vaø Tieåu thöøa giaûi thích: "Hieåu bieát caùc phaùp khoâng ñuùng nhö thaät (hieåu sai laàm), neân goïi laø voâ minh." (Baát nhö thaät tri chö ñeá lyù, vò chi voâ minh.) Nhö voâ ngaõ maø chaáp thaät ngaõ, voâ phaùp maø chaáp thaät phaùp v.v... c) Ngoaøi ra, coøn nhöõng nghóa thoâng thöôøng nhö: voâ minh laø khoâng saùng, toái taêm, môø aùm, si meâ v.v... Voâ minh, laïi coù khi ñeå chæ caùc phieàn naõo nhö tham, saân, si. Xöa coù ngöôøi ñeán chuøa hoûi: - Theá naøo laø voâ minh? Toå sö traû lôøi: - Queâ muøa doát naùt ñeán theá, cuõng ñeán chuøa hoûi ñaïo lyù! OÂng khaùch noåi giaän, maët maøy ñoû böøng... Toå sö noùi tieáp: - Voâ minh laø ñoù (chæ caùi saân), ñoù laø voâ minh. Voâ minh coù khi chæ rieâng cho si taâm sôû. Nhö noùi "ñoäc haønh voâ minh" hay "töông öng voâ minh" laø ñeàu chæ rieâng cho "si taâm sôû". Khi noù khôûi rieâng moät mình, hoaëc chung cuõng vôùi phieàn naõo, tham, saân v.v...

Voâ minh laïi phaân ra hai loaïi: caên baûn voâ minh vaø chi maït voâ minh. Nhö trong möôøi hai nhaân duyeân, caùi "voâ minh" ñaàu laø caên baûn, vì noù laø goác sanh ra caùc voâ minh sau; coøn "aùi, thuû, höõu" laø chi maït voâ minh. Trong töù hoaëc, thì kieán hoaëc, tö hoaëc, traàn sa hoaëc laø chi maït voâ minh; coøn voâ minh hoaëc laø caên baûn voâ minh. Trong nguõ truï ñòa, thì kieán nhaát xöù truï ñòa, duïc aùi truï ñòa, saéc aùi truï ñòa vaø höõu aùi truï ñòa laø chi maït voâ minh, coøn voâ minh truï ñòa laø caên baûn voâ minh. Noùi chung laïi, taát caû phieàn naõo, hoaëc thoâ, hoaëc teá cuûa Ñaïi Thöøa hay Tieåu Thöøa, coù taùnh caùch laøm cho chaân taâm bò aån, göông trí tueä lu môø thì goïi laø voâ minh. 2.- Haønh laø haønh ñoäng, taïo taùc. Do voâ minh phieàn naõo noåi leân, laøm cho thaân, khaåu, yù taïo taùc ra caùc nghieäp laønh hay döõ neân goïi laø "haønh". 3.- Thöùc laø thaàn thöùc, chæ cho phaàn tinh thaàn. Do thaân, khaåu, yù, ba nghieäp taïo taùc nhöõng nghieäp laønh hay döõ neân khi cheát roài, caùc nghieäp daãn daét thaàn thöùc ñi laõnh thoï quaû baùo (thaân) khoå hay vui ôû ñôøi sau. 4.- Danh saéc laø thaân theå. Trong thaân theå ngöôøi coù hai phaàn: a) Phaàn tinh thaàn (taâm) chæ coù teân keâu goïi, chöù khoâng coù hình saéc neân goïi laø "danh." b) Phaàn theå chaát coù hình saéc, neân goïi laø "saéc". 5.- Luïc nhaäp, goïi noâm na laø saùu choã vaøo. Khi ñaõ coù thaân theå roài,

coá nhieân phaûi coù saùu caên (maét, tai, muõi,

löôõi, thaân vaø yù) laø choã cuûa saùu traàn (saéc, thinh, höông, vò, xuùc vaø phaùp) phaûn aûnh vaøo, neân goïi laø “luïc nhaäp”. 6.- Xuùc laø tieáp xuùc. Trong saùu caên, ngoaøi saùu traàn thöôøng gaëp gôõ tieáp xuùc vôùi nhau, nhö maét tieáp xuùc vôùi saéc, tai tieáp xuùc vôùi tieáng, muõi tieáp xuùc vôùi muøi, löôõi tieáp xuùc vôùi vò, thaân tieáp xuùc vôùi aám laïnh, trôn nhaùm, yù tieáp xuùc vôùi phaùp traàn. 7.- Thoï laø laõnh thoï. Khi saùu caên tieáp xuùc vôùi saùu traàn, roài laõnh thoï nhöõng caûnh vui hay buoàn, söôùng hay khoå, hay caûnh bình thöôøng. 8.- AÙi laø öa muoán. Khi laõnh thoï caûnh vui thì sinh loøng tham, muoán laøm sao cho ñöôïc, khi gaëp caûnh khoå thì sanh taâm saân haän, buoàn raàu, muoán xa lìa, gaëp caûnh bình thöôøng thôøi si meâ. Ñaây laø caùi ñoäng cô thuùc ñaåy thaân, khaåu, yù taïo taùc caùc nghieäp. 9.- Thuû laø giöõ laáy, tìm caàu; noùi roäng ra laø caùc haønh ñoäng taïo taùc. Do gaëp caûnh thuaän thì tham caàu, gaëp caûnh nghòch laïi saân, si muoán xa lìa; muïc ñích laø muoán tìm phöông naøy keá noï ñeå baûo thuû cho ñöôïc baûn ngaõ cuûa mình. Do ñoù maø taïo ra caùc nghieäp sanh töû. 10. Höõu laø coù. Vì ñôøi naøy ñaõ coù nhaân laønh hay döõ do mình taïo ra, thì ñôøi sau quyeát ñònh phaûi “coù” quaû khoå hay vui maø mình phaûi thoï nhaän. 11. Sanh. Laø sanh ra. Do “aùi, thuû, höõu” laøm nhaân hieän taïi taïo ra caùc nghieäp, cho neân qua ñôøi sau, phaûi sanh ra ñôøi ñeå thoï quaû baùo.

12. Laõo, töû. Laø giaø, cheát. Ñaõ coù sanh ra, taát nhieân phaûi chòu caùc khoå giaø vaø cheát v.v... Möôøi hai nhaân duyeân naøy lieân quan maät thieát vôùi nhau, vöøa laøm quaû cho nhaân tröôùc, vöøa laøm nhaân cho quaû sau, noái tieáp khoâng döùt trong thôøi gian vaø laøm cho chuùng sinh phaûi maõi maõi xoay troøn trong voøng sanh töû. III. PHÖÔNG PHAÙP QUAÙN

Phöông phaùp quaùn möôøi hai nhaân duyeân coù theå chia laøm hai phaàn laø: quaùn Löu chuyeån vaø quaùn Hoaøn dieät. 1. Quaùn löu chuyeån. Laø quaùn saùt traïng thaùi sanh khôûi vaø luaân löu cuûa möôøi hai nhaân duyeân. Söï quaùn saùt naøy coù ba loaïi: a) Quaùn saùt, traïng thaùi sanh khôûi cuûa möôøi hai nhaân duyeân trong quaù khöù xa xoâi, töø voâ thæ. Töø voâ thæ, vì voâ minh voïng ñoäng, laøm cho baûn taâm thanh tònh phaûi aån khuaát, nhö maây aùng neân traêng môø (voâ minh), do ñoù, caùc voïng ñoäng töø töø sanh khôûi (haønh), thaønh ra coù taâm (thöùc) vaø caûnh, ñuû caû theá giôùi vaø chuùng sinh (danh saéc); trong thaân chuùng sinh coù saùu caên laø choã cuûa saùu traàn thöôøng phaûn aûnh vaøo (luïc nhaäp), roài caên, traàn thöôøng tieáp xuùc (xuùc) nhau sanh ra caûm thoï (thoï), nhaân thoï sanh ra öa (aùi), vì öa môùi giöõ (thuû); do ñoù maø coù (höõu) sanh (sanh) vaø giaø, cheát (laõo, töû). Ñaây laø noùi veà traïng thaùi cuûa möôøi hai nhaân duyeân

töø voâ thæ, do voâ minh voïng ñoäng, taïo taùc maø coù theá giôùi vaø chuùng sinh, roài cöù nhö theá, tieáp tuïc sanh khôûi cho ñeán ngaøy nay, vaø maõi maõi veà sau v.v... b) Quaùn saùt traïng thaùi löu chuyeån cuûa möôøi hai nhaân duyeân trong ba ñôøi: quaù khöù, hieän taïi, vò lai. Ñaây laø quaùn saùt söï xoay vaàn cuûa möôøi hai

nhaân duyeân trong thôøi gian töø quaù khöù ñeán hieän taïi, töø hieän taïi ñeán vò lai. Möôøi hai nhaân duyeân cuõng nhö sôïi daây chuyeàn coù möôøi hai voøng, voøng naøy moùc vaøo voøng kia, voøng kia moùc vaøo voøng noï, noái tieáp nhau khoâng coù moái manh, vaø lieân quan caû ba ñôøi: quaù khöù, hieän taïi, vò lai. Nhöng trong quaù khöù voâ minh vaø haønh (caên baûn voâ minh) laøm nhaân, sinh ra quaû hieän taïi (thaân ñôøi naøy) laø "thöùc, danh saéc, luïc nhaäp, xuùc, thoï"; quaû hieän taïi (thaân ñôøi naøy) trôû laïi taïo nhaân (trong hieän taïi) laø "aùi, thuû, höõu" (chi maït voâ minh); nhaân hieän taïi laïi seõ thaønh quaû vò lai (thaân ñôøi sau) laø "sanh, laõo, töû). Noùi toùm laïi, do meâ hoaëc (voâ minh) neân taïo nghieäp (haønh), vì taïo nghieäp neân chòu quaû khoå, nhaân chòu quaû khoå, roài laïi meâ hoaëc taïo nghieäp v.v... nhaân sanh quaû, quaû laïi sanh nhaân, noái tieáp trong ba ñôøi, quanh quaån trong saùu ñöôøng sanh töû luaân hoài, nhö caùi baùnh xe laên troøn treân sôïi daây. Chæ coù khaùc laø baùnh xe thaät thì chæ coù moät caùi vaø bieán ñoåi raát chaäm chaïp; coøn baùnh xe möôøi hai nhaân duyeân thì vöøa chaïy tôùi maø vöøa bieán ñoåi, luoân luoân hoaïi vaø thaønh, thaønh vaø hoaïi... lieân tieáp trong ba ñôøi; quaù khöù, hieän taïi vaø töông lai.

c) Quaùn saùt söï sanh khôûi vaø löu chuyeån cuûa möôøi hai nhaân duyeân trong moät nieäm cuûa hieän taïi. Neáu laáy moät khoaûng thôøi gian ngaén trong hieän taïi ñeå quaùn saùt, haønh giaû cuõng coù theå thaáy ñöôïc söï sanh khôûi vaø löu chuyeån cuûa möôøi hai nhaân duyeân, chöù khoâng caàn phaûi quaùn saùt ba ñôøi. Nhö khi ñoái caûnh, khoâng roõ caùc phaùp ñeàu laø löu chuyeån (voâ minh) maø khôûi voïng nieäm (haønh) phaân bieät (thöùc) caùc caûnh vaät (saéc); roài traàn caûnh laïi phaûn aûnh vaøo caên (luïc nhaäp), caên laïi tieáp xuùc (xuùc) vôùi traàn, sanh ra laõnh thoï (thoï), nhaân thoï sanh ra öa muoán (aùi), tìm caàu (thuû), do ñoù taïo ra caùc nghieäp (höõu) roài theo nghieäp thoï quaû baùo (sanh, laõo, töû). Phaân taùch ba phaùp quaùn treân, haønh giaû seõ ruùt ra nhöõng nhaän xeùt sau ñaây: Trong möôøi hai nhaân duyeân, coù hai nhoùm laøm nhaân vaø hai nhoùm laøm quaû: Moät nhoùm nhaân quaù khöù (goàm coù voâ minh vaø haønh) vaø moät nhoùm nhaân hieän taïi (goàm coù aùi, thuû, höõu). Veà phía quaû, thì coù moät nhoùm quaû hieän taïi (goàm coù thöùc, danh saéc, luïc nhaäp, xuùc, thoï) vaø moät nhoùm quaû vò lai (goàm coù sanh, laõo, töû). "Voâ minh, haønh" laø caên baûn voâ minh, "aùi, thuû, höõu" laø chi maït voâ minh. Coù theå noùi "voâ minh, haønh" laø caùi bieät hieäu cuûa "aùi, thuû, höõu", coøn "thöùc, danh saéc, luïc nhaäp, xuùc, thoï" laø caùi dò danh cuûa "sanh, laõo, töû". Noùi nhö theá laø vì, neáu ta ñoåi qua traùo laïi, seõ thaáy roõ: trong "aùi, thuû, höõu", coù "voâ minh vaø haønh", coøn trong "sanh, laõo, töû" coù "thöùc, danh saéc, luïc nhaäp, xuùc, thoï".

Voâ minh thuoäc veà "hoaëc"; haønh thuoäc veà "nghieäp"; thöùc, danh saéc, luïc nhaäp, xuùc, thoï, thuoäc veà "khoå"; aùi thuoäc veà "hoaëc"; thuû, höõu thuoäc veà "nghieäp"; sanh, laõo, töû thuoäc veà "khoå".

HOAËC

KHOÅ NGHIEÄP

Xem baûn ñoà:
1. Voâ minh (hoaëc)
1. Nhaân Caên baûn voâ (quaù khöù) minh (coù aùi,
2. Haønh (nghieäp) thuû, höõu)
1. Thöùc
2. Danh saéc
2. Quaû
3. Luïc nhaäp (khoå) Thaân hieän taïi 12 nhaân (hieän taïi)
4. Xuùc duyeân lieân
5. Thoï quan 3 ñôøi nhaân quaû 1. AÙi (hoaëc)
3. Nhaân Chi maït voâ (hieän taïi) 2. Thuû minh (coù voâ
3. Höõu (nghieäp) minh, haønh)
4. Quaû 1. Sanh (khoå) Thaân vò lai (vò lai) 2. Laõo, töû

2. Quaùn hoaøn dieät. - Laø quaùn saùt söï tieâu dieät cuûa möôøi hai nhaân duyeân. Coù hai caùch quaùn:

a) Dieät voâ minh goác reã (caên baûn voâ minh). Trong phaàn quaùn saùt treân, haønh giaû ñaõ thaáy roõ: do voâ minh maø coù haønh, do haønh maø coù thöùc v.v... Vaäy thì baây giôø, neáu ta dieät voâ minh, thì haønh seõ bò dieät, haønh bò dieät thì thöùc cuõng khoâng coù v.v... Hay noùi moät caùch khaùc: do “meâ hoaëc” neân taïo “nghieäp”, do taïo nghieäp neân môùi chòu quaû “khoå.” Vaäy muoán heát khoå, leõ taát nhieân laø phaûi dieät nghieäp, muoán döùt nghieäp tröôùc phaûi tröø voâ minh. Tröø caên baûn voâ minh coù hai caùch: - Ñoái vôùi caùc baäc Ñaïi thöøa Boà Taùt, vì thaáy roõ theå taùnh chaân taâm do voâ minh voïng ñoäng maø coù theá giôùi chuùng sinh, ngaõ vaø phaùp, neân caùc Ngaøi duøng trí Baùt-nhaõ phaù tröø “sinh töôùng voâ minh”, ñeå trôû laïi vôùi baûn theå chaân taâm. Khi ñaõ ngoä ñöôïc chaân taâm roài, thì taát caû sanh töû luaân hoài ñeàu heát. Nhö trong Baùt-nhaõ Taâm kinh coù cheùp: “Ngaøi Quaùn töï taïi Boà Taùt khi ñi saâu vaøo trí Baùt-nhaõ Ba-la-maät ña roài, thì thaáy taát caû naêm uaån ñeàu khoâng, neân khoûi caùc ñieàu khoå aùch....” Hay nhö trong kinh Laêng Nghieâm coù cheùp: “Ñoái vôùi ngöôøi toû ngoä ñöôïc chôn taâm, thì möôøi phöông theá giôùi ñeàu tieâu heát.” - Ñoái vôùi ngöôøi khoâng theå phaù tröø ngay ñöôïc caên baûn voâ minh ñeå tröïc ngoä chaân taâm, thì phaûi laàn hoài traûi qua voâ soá kieáp tu haønh, khi ñeán ñòa vò Ñaúng giaùc, duøng trí Kim cang phaù tröø ñöôïc “sanh töôùng voâ minh”, môùi chöùng quaû Dieäu giaùc (Phaät). b) Dieät voâ minh ngaønh ngoïn (chi maït voâ minh). - Ñoái vôùi haøng phaøm phu vaø Tieåu thöøa, caên cô thaáp heïp, thì khoâng theå tröïc tieáp phaù tröø voâ minh goác reã nhö hai

baäc treân, maø chæ coù theå phaù tröø voâ minh ngaønh ngoïn laø “aùi, thuû, höõu.” Khi ngaønh ngoïn ñaõ bò chaët roài, thì goác reã daàn daàn bò tieâu dieät, nhö buïi tre maø bò xaén heát caû maêng, thì seõ phaûi taøn ruïi. Dieät tröø voâ minh ngaønh ngoïn cuõng goàm hai phöông dieän: Quaùn lyù: Laø duøng lyù leõ ñeå nhaän thaáy

raèng caùc phaùp chæ do nhaân duyeân hoøa hôïp maø sanh ra, chöù khoâng coù thaät (khoâng höõu); bôûi khoâng coù thaät, neân khoâng neân tìm caàu chaáp thuû (khoâng thuû). Ñaõ khoâng chaáp thuû, thì cuõng khoâng tham muoán (khoâng aùi). Nghóa laø baét ñaàu quaùn "höõu", roài ñeán "thuû", roài cuoái cuøng laø "aùi." Neáu ba caùi nhaân naøy khoâng coù, thì caùi quaû "sanh, laõo, töû" cuõng chaúng coù. Quaùn söï: Laø y theo söï töôùng maø quaùn saùt roài thöïc haønh. Haønh giaû baét ñaàu quaùn "aùi" tröôùc, roài ñeán "thuû" vaø "höõu." Kinh cheùp: "Höõu aùi sinh öu, höõu aùi sinh uùy, voâ sôû aùi nhaïo haø öu haø uùy?" Nghóa laø: Bôûi coù tham muoán neân môùi coù sanh lo sôï, neáu khoâng tham muoán thì coù lo sôï gì? Vì khi ñoái caûnh, sanh taâm tham muoán (aùi), neân môùi taïo taùc ra caùc nghieäp (thuû), do ñoù phaûi chòu sanh töû luaân hoài (höõu). Baây giôø, neáu ñoái caûnh khoâng tham öa (khoâng aùi), thì chaúng tìm caàu chaáp thuû (khoâng thuû), vì khoâng chaáp thuû neân chaúng coù sanh töû luaân hoài (khoâng höõu). Cuõng nhö trong kinh Laêng nghieâm Phaät daïy: "... Chæ khi caùc oâng ñoái caûnh, khoâng khôûi voïng nieäm phaân bieät, thì tham, saân, si chaúng khôûi; tham, saân, si khoâng khôûi thì saùt, ñaïo, daâm, voïng khoâng sanh...."

Toùm laïi, meâ hoaëc heát (aùi) thì nghieäp chaúng coù (thuû), nghieäp khoâng thì khoå chaúng coøn (höõu). Trong boán caùch tröø voâ minh, chæ coù phaùp "quaùn söï" naøy deã daøng vaø thieát thöïc nhaát, laïi hôïp vôùi caên cô cuûa ngöôøi tu haønh hieän taïi. IV. HIEÄU QUAÛ CUÛA PHAÙP QUAÙN 12 NHAÂN DUYEÂN Haønh giaû sau khi thaønh töïu phaùp quaùn möôøi hai nhaân duyeân naøy thì seõ tröø ñöôïc taâm si meâ laø nguyeân nhaân chính cuûa khoå ñau vaø luaân hoài cuûa chuùng sinh. Ñöùc Phaät thöôøng baûo: "Söï khoå ôû tam ñoà chöa haún laø khoå, chæ coù ngöôøi thieáu trí hueä môùi laø khoå thoâi." Xem theá thì ñuû bieát tröø ñöôïc taâm si meâ vaø laøm cho trí hueä ñöôïc phaùt chieáu laø moät ñieàu quan troïng baäc nhaát cuûa keû tu haønh. Hôn nöõa, haønh giaû coøn nhôø phaùp quaùn möôøi hai nhaân duyeân naøy maø seõ chöùng ñöôïc quaû Duyeân giaùc. Khi Phaät chöa giaùng sinh, cuõng coù nhieàu vò tu haønh nhôø quaùn saùt söï sanh hoùa cuûa vuõ truï maø ñöôïc ngoä ñaïo. Nhöõng vò aáy ngöôøi ta thöôøng goïi laø Ñoäc giaùc, nghóa laø töï nghieân cöùu moät mình maø ñöôïc giaùc ngoä. Ñeán khi Phaät giaùng sinh, chæ daïy phaùp quaùn nhaân duyeân nhieàu ngöôøi y theo phaùp quaùn naøy tu haønh maø ñöôïc giaùc ngoä, neân goïi laø "Duyeân giaùc" (nghóa laø nhöõng vò giaùc ngoä nhôø quaùn möôøi hai nhaân duyeân). Choã giaûi thoaùt cuûa quaû vò Duyeân giaùc vaø A-la-haùn ñeàu gioáng nhau, nhöng veà trí hueä vaø thaàn thoâng thì quaû Duyeân giaùc cao hôn quaû A-la-haùn.

Sau ñaây laø moät thí duï veà söï thaønh töïu phaùp quaùn möôøi hai nhaân duyeân cuûa hai vò ñaïi Ñeä töû cuûa ñöùc Phaät Thích Ca, laø Ngaøi Xaù Lôïi Phaát vaø Ngaøi Muïc Kieàn Lieân, löôïc thuaät theo kinh Nhaân quaû: ÔÛ thaønh Vöông xaù, coù hai ngöôøi Baø la moân raát thoâng minh trí hueä, moät ngöôøi teân laø Xaù Lôïi Phaát vaø moät ngöôøi teân laø Muïc Kieàn Lieân. Hai ngöôøi ñeàu tu theo ngoaïi ñaïo, coù treân moät traêm ñeä töû, vaø coù höùa heïn vôùi nhau raèng, neáu ai nghe ñöôïc phaùp maàu tröôùc, thì phaûi chæ daïy laïi cho ngöôøi kia. Moät hoâm, oâng Xaù Lôïi

Phaát ñi ñöôøng, ñöôïc nghe moät vò Ñeä töû cuûa Phaät laø Tyø kheo A-xaù-baø-kyø, giaûng giaûi veà ñaïo lyù nhaân duyeân vaø toùm taét laïi trong moät baøi keä nhö sau: “Coäi goác cuûa taát caû phaùp laø nhaân duyeân sinh, khoâng ai laøm chuû, neáu ai hieåu ñöôïc phaùp naøy, thì chöùng ñöôïc ñaïo chaân thaät.”(1)

(1)
PHUÏ CHUÙ: Coù choã noùi baøi keä nhö vaày;
“Chö phaùp tuøng duyeân sanh, dieäc tuøng nhaân duyeân dieät,
Ngaõ Phaät Ñaïi Sa-moân, thöôøng taùc nhö thò thuyeát”
Dòch nghóa:
Caùc phaùp do nhaân duyeân sanh, cuõng do nhaân duyeân dieät,
Ñöùc Phaät cuûa chuùng ta, thöôøng daïy noùi nhö vaäy.
Theo Ñaïi thöøa thì baøi keä veà nhaân duyeân nhö vaày:
“
Nhaân duyeân sôû sanh phaùp, ngaõ thuyeát töùc thò khoâng,
Dieäc danh vi giaû danh, dieäc danh trung ñaïo nghóa.”
Dòch nghóa:
Caùc phaùp do nhaân duyeân sanh, neân Ta noùi laø khoâng,
Chæ laø giaû danh, cuõng goïi laø trung ñaïo.
Khi nghe xong, oâng Xaù Lôïi Phaát lieàn xa lìa traàn caáu, chöùng ñöôïc ñaïo quaû thanh tònh. Luùc trôû veà, oâng Xaù Lôïi Phaát giaûng noùi laïi cho oâng Muïc Kieàn Lieân nghe. OÂng naøy nghe xong, cuõng chöùng ñöôïc ñaïo quaû. Hai oâng naøy lieàn ñem hai traêm ñeä töû cuûa mình, ñeán xin Phaät cho xuaát gia laøm ñeä töû.

C. KEÁT LUAÄN

Ñeå ñoäc giaû coù moät yù nieäm chung veà baøi giaûng naøy vaø deã nhôù, chuùng toâi xin toùm taét nhöõng yeáu ñieåm sau ñaây: A.- Taát caû söï vaät khoâng moät vaät naøo rieâng bieät maø toàn taïi ñöôïc. Chuùng phaûi nöông töïa vaøo nhau môùi thaønh vaät naøy hay vaät khaùc. Ñoù laø lyù nhaân duyeân sanh, hay truøng truøng duyeân khôûi. Rieâng veà loaøi höõu tình nhö kieáp ngöôøi chaúng haïn, thì do möôøi hai nhaân duyeân nöông nhau maø thaønh moät chuoãi sanh töû daøi voâ haïn, noái tieáp töø quaù khöù ñeán hieän taïi vaø vò lai. Tuøy theo caùi taùc duïng cuûa noù maø möôøi hai nhaân duyeân aáy coù theå chia laøm ba nhoùm laø: hoaëc (meâ môø), nghieäp (taïo taùc) vaø khoå (keát quaû). B.- Muoán döùt töø chuoãi sanh töû daøi trong bieån khoå ñau cuûa coõi tuïc, phaûi quaùn möôøi hai nhaân duyeân. Phaùp quaùn naøy coù hai phaàn laø quaùn löu chuyeån vaø quaùn hoaøn dieät: 1. Quaùn löu chuyeån: laø quaùn hieän töôïng sanh khôûi vaø tieán trieån cuûa möôøi hai nhaân duyeân töø voâ minh,

haønh, thöùc... ñeán laõo, töû. trong khi quaùn löu chuyeån haønh giaû coù theå chæ quaùn saùt söï sanh khôûi vaø tieán trieån cuûa möôøi hai nhaân duyeân trong quaù khöù, trong hieän taïi hay caû trong quaù khöù, hieän taïi vaø töông lai. 2. Quaùn hoaøn dieät. - Laø quaùn theo phöông phaùp laøm cho möôøi hai nhaân duyeân phaûi

tieâu dieät. Coù hai phaùp quaùn hoaøn dieät: a) Moät phaùp daønh cho nhöõng baäc ñaïi caên trí, nhö haïng Ñaïi Thöøa Boà Taùt, ñoù laø phaùp "dieät caên baûn voâ minh". b) Moät phaùp daønh cho nhöõng ngöôøi caên cô thaáp thoûi nhö chuùng ta, ñoù laø phaùp "dieät chi maït voâ minh." Phaùp quaùn sau ñaây laïi chia ra laøm hai laø quaùn lyù vaø quaùn söï: - Quaùn lyù: laø quaùn caùc phaùp khoâng thaät coù (höõu) neân khoâng chaáp thuû (thuû); bôûi khoâng chaáp thuû neân khoâng tham aùi (aùi). - Quaùn söï: laø aùp duïng caùi lyù ñaõ quaùn ôû treân trong hoaøn caûnh thöïc taïi. Haønh giaû phaûi coá gaéng thöïc hieän sao cho khi ñoái caûnh khoâng khôûi taâm tham aùi (aùi), nhôø khoâng tham aùi môùi khoâng taïo taùc tìm caàu (thuû); do khoâng tìm caàu neân khoâng coù (höõu) thoï quaû sanh töû veà sau. Haønh giaû thaønh töïu ñöôïc phaùp quaùn möôøi hai nhaân duyeân naøy thì seõ döùt tröø ñöôïc voâ minh, thoaùt khoûi sanh töû vaø chöùng ñöôïc quaû vò Duyeân giaùc.

Caàu mong cho quí vò ñoäc gæa thaáu hieåu ñöôïc chaân giaù trò cuûa phaùp quaùn naøy vaø tinh taán tu haønh ñeå ñaït ñöôïc quaû vò quyù baùu noùi treân. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ NAÊM QUAÙN GIÔÙI PHAÂN BIEÄT DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Ngöôøi ñôøi vì chaáp thaät ngaõ, neân taïo nghieäp vaø thoï khoå trong tam giôùi. Muoán bieát thaät coù ngaõ hay khoâng, phaûi tu phaùp quaùn Giôùi phaân bieät.

I.- Ñònh nghóa: Quaùn Giôùi phaân bieät

1.- Saùu caên

II.- Phaân giaûi

2.- Saùu traàn möôøi taùm giôùi

3.- Saùu thöùc

III.- Phaùp 1.- Söï lieân heä giöõa caên,

B.- CHAÙNH quaùn traàn vaø thöùc.

ÑEÀ a) Saùu caên

2.- Söï giaû doái voâ ngaõ cuûa caên, b) Saùu traàn traàn vaø voâ ngaõ thöùc c) Saùu thöùc voâ ngaõ

IV.- Hieäu quaû cuûa phaùp quaùn

Giôùi phaân bieät.

C.- KEÁT LUAÄN Khuyeân tu

BAØI THÖÙ NAÊM QUAÙN GIÔÙI PHAÂN BIEÄT

A. MÔÛ ÑEÀ

Haàu heát ngöôøi ñôøi ñeàu tin raèng, moãi ngöôøi töø khi môùi loït loøng meï cho ñeán cheát vaø caû sau khi cheát nöõa, ñeàu coù moät linh hoàn duy nhöùt, baát bieán laøm chuû taát caû yù nghó, haønh ñoäng cuûa mình. Noùi theo thuaät ngöõ Phaät giaùo thì tin nhö theá goïi laø "ngaõ chaáp", nghóa laø tin coù moät Ngaõ rieâng bieät, toàn taïi baát bieán... Töø caùi ngaõ chaáp aáy maø sinh ra "ngaõ aùi", nghóa laø

thöông yeâu, chaêm soùc, gìn giöõ caùi ngaõ, baát chaáp phaûi traùi, hay dôû; "ngaõ maïn", nghóa laø ngaïo maïn, cho "caùi ta" cuûa mình laø cao quyù, toát ñeïp hôn bao nhieâu "caùi" khaùc, ñoái laäp vôùi taát caû nhöõng gì khoâng phaûi laø ta hay traùi yù vôùi ta. Do söï chaáp ngaõ aáy maø cuoäc soáng ñaùng leõ phaûi roäng raõi voâ bieân, tröôøng toàn baát dieät, laïi bò ngaên caùch chia xeû, giam haõm trong nhöõng caùi voû cöùng laø "caùi ta" rieâng bieät; vaø ngöôøi ñôøi, hay noùi roäng hôn, taát caû chuùng sinh ñeàu phaûi soáng, cheát, quay cuoàng, ñieâu cöùng, khoå ñau vì caùi ta rieâng bieät maø hoï töôûng laø thuaàn nhaát, baát bieán aáy. Nhöng thaät ra, coù moät caùi "Ta" nhö theá khoâng? Neáu coù, thì caùi Ta aáy ôû ñaâu? Trong saùu caên hay trong saùu traàn, hay trong saùu thöùc? Muoán hieåu roõ vaán ñeà naøy moät caùch töôøng taän, chuùng ta phaûi quaùn Giôùi phaân bieät laø moät trong Nguõ ñình taâm quaùn.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA: QUAÙN GIÔÙI PHAÂN BIEÄT Quaùn Giôùi phaân bieät: Giôùi coù yù nghóa laø giôùi haïn, laø phaïm vi phaân chia phaàn naøy vôùi phaàn khaùc, boä phaän naøy vôùi boä phaän khaùc. Chaúng haïn nhö trong vaät chaát ngöôøi ta phaân chia ra nhieàu loaïi: loaïi maøu saéc, loaïi aâm thanh, loaïi muøi vò v.v... Hay trong con ngöôøi, caùc boä phaän tieáp xuùc vôùi ngoaïi caûnh, nhö maét, tai, muõi, löôõi... laø nhöõng Giôùi rieâng bieät. Trong theá giôùi Ta-baø goàm nhöõng vaät höõu hình vaø voâ hình naøy, maëc duø coù thieân hình vaïn traïng, nhöng theo trieát lyù cuûa Ñaïo Phaät, thì coù theå chia ra laøm möôøi taùm giôùi (loaïi, phaïm vi). Vaän duïng trí tueä ñeå quan saùt, nhaän ñònh töøng phaïm vi, töøng giôùi moät trong möôøi taùm giôùi aáy, ñeå xeùt xem thöû coù moät caùi ngaõ tröôøng toàn baát bieán, duy nhaát hay khoâng, ñoù töùc laø quaùn Giôùi phaân bieät. II. PHAÂN GIAÛI MÖÔØI TAÙM GIÔÙI: Möôøi taùm giôùi coù theå phaân ra ba loaïi lôùn: Saùu caên, saùu traàn vaø saùu thöùc. 1. Saùu caên: - Caên töùc laø choã nöông töïa, laøm goác cho nhöõng caùi khaùc naåy nôû, phaùt sinh. Saùu caên ôû ñaây töùc laø: nhaõn caên, nhó caên, tyû caên, thieät caên, thaân caên vaø yù caên. a) Nhaõn caên: töùc laø hai con maét, boä phaän ñeå laøm choã nöông töïa cho söï nhaän thaáy cuûa ngöôøi ñöôïc roõ raøng, khi tieáp xuùc vôùi caûnh vaät chung quanh.

b) Nhó caên: töùc laø hai loã tai, boä phaän laøm choã phaùt sinh cho söï nghe bieát cuûa ngöôøi ñöôïc roõ raøng, khi tieáp xuùc vôùi tieáng ñoäng ôû chung quanh. c) Tyû caên: töùc laø loã muõi, boä phaän laøm choã nöông töïa cho söï ngöûi bieát ñöôïc xaùc thöïc, khi tieáp xuùc vôùi caùc muøi nhö thôm, thuùi... ôû chung quanh. d) Thieät caên: töùc laø caùi löôõi, boä phaän laøm choã nöông töïa cuûa söï neám bieát cuûa ngöôøi ñöôïc roõ raøng khi tieáp xuùc vôùi caùc chaát nhö chua, maën v.v... ôû ngoaïi caûnh. ñ) Thaân caên: töùc laø da bao boïc thaân ngöôøi, boä phaän laøm cho nhaän bieát ñöôïc caûm giaùc, noùng, laïnh, cöùng, meàm cuûa caùc vaät chung quanh. Naêm caên naøy laø naêm boä phaän thuoäc veà theå chaát naèm ôû beân ngoaøi, deã tieáp xuùc vôùi ngoaïi vaät. Chuùng coù hình töôùng do töù ñaïi hôïp thaønh, coù theå thaáy ñöôïc, chæ ñöôïc, rôø moù ñöôïc. Duy thöùc hoïc lieät chuùng veà noäi caên saéc phaùp. Noäi caên saéc phaùp naøy coù theå phaân taùch ra laøm hai phaàn: phuø traàn caên vaø tònh saéc caên. Phuø traàn caên laø chæ cho hình töôùng thoâ phuø

hieän ra beân ngoaøi, nhö troøng maét, vaønh tai, löôõi ñoû v.v... Coøn tònh saéc caên laø chæ cho phaàn aån phuïc cuûa naêm caên, töùc laø phaàn öùng duïng, phaàn hoaït ñoäng, phaàn soáng cuûa naêm caên. Noùi moät caùch roõ raøng ñôn giaûn hôn, töùc laø nhöõng daây thaàn kinh heä cuûa con ngöôøi vaäy. Phuø traàn thì thoâ thieån, tònh saéc laïi teá aån. Neáu hai phaàn naøy rôøi nhau, naêm caên seõ thaønh voâ duïng.

e) YÙ caên: töùc laø boä phaän ñeå cho söï phaân bieät phaùt sinh, töùc laø yù thöùc. Phaàn naøy raát tinh teá thuoäc veà phaàn tinh thaàn. Cho neân khoâng coù hình saéc nhö naêm caên tröôùc. 2. Saùu traàn: - Traàn, nghóa ñen laø buïi. Buïi thì nhô nhôùp luoân luoân dôøi ñoåi laêng xaêng, tuï taùn khoâng chöøng. Nghóa boùng, traàn töùc laø chæ cho phaàn vaät chaát, caûnh vaät chung quanh con ngöôøi. Saùu traàn laø: saéc traàn, thanh traàn, höông traàn, vò traàn, xuùc traàn vaø phaùp traàn. a) Saéc traàn: laø saùu saéc, ñöôøng neùt hình daùng, nhöõng gì maø maét coù theå thaáy ñöôïc. b) Thanh traàn: laø tieáng do vaät höõu hình hay voâ hình phaùt ra, nghóa laø nhöõng tieáng maø tai nghe ñöôïc. c) Höông traàn: laø muøi do vaät höõu hình hay voâ hình boác leân, toûa ra, vaät maø muøi ngöûi ñöôïc. d) Vò traàn: laø chaát vò trong vaät höõu tình hay voâ tình, vaät maø löôõi neám ñöôïc. ñ) Xuùc traàn: laø nhöõng thöù meàm, cöùng, trôn, nhaùm... cuûa vaät höõu tình hay voâ tình, nhöõng vaät maø thaân tieáp xuùc ñöôïc. e) Phaùp traàn: laø nhöõng hình aûnh, maøu saéc, höông vò... tröøu töôïng cuûa naêm traàn löu laïi sau khi ñaõ bò naêm caên duyeân, chính laø caûnh bò duyeân cuûa yù caên. Maøu saéc tieáng taêm, höông vò ôû ñaây khoâng phaûi laø vaät thaät cuûa ngoaïi caûnh maø chæ laø nhöõng hình boùng, aâm vang... cuûa ngoaïi caûnh sau khi ñaõ loït qua naêm giaùc quan, vaø ñang bò yù caên duyeân.

Chuùng ta coù theå laøm moät thí duï thoâ thieån sau ñaây cho deã hieåu: - Saéc traàn duï nhö caûnh vaät beân ngoaøi. - Nhaõn traàn duï nhö caùi maùy quay phim. - Phaùp traàn duï nhö nhöõng hình aûnh ñaõ giöõ ñöôïc trong cuoán phim. - YÙ caên duï nhö ngöôøi xem hình trong cuoán phim chieáu leân. Coù theå laøm moät thí duï thöù hai sau ñaây: - Thanh traàn duï nhö tieáng haùt cuûa moät ca só. - Nhó caên duï nhö caùi maùy ghi aâm. - Phaùp traàn duï nhö cuoán baêng nhöïa ñaõ ghi aâm. - YÙ caên duï nhö ngöôøi nghe tieáng do caùi maùy phaùt ra. 3. Saùu thöùc: - Thöùc laø söï phaân bieät, hieåu bieát, phaùn ñoaùn do saùu caên tieáp xuùc vôùi saùu traàn maø phaùt sinh. Noù thuoäc veà taâm phaùp (voâ hình). Saùu thöùc laø: nhaõn thöùc, nhó thöùc, tyû thöùc, thieät thöùc, thaân thöùc vaø yù thöùc. a) Nhaõn thöùc laø söï phaân bieät, hieåu bieát do nhaõn caên tieáp xuùc vôùi saéc traàn maø phaùt sinh. b) Nhó thöùc laø söï phaân bieät hieåu bieát do nhó caên tieáp xuùc vôùi thanh traàn phaùt sinh. c) Tyû thöùc laø söï phaân bieät hieåu bieát do tyû caên tieáp xuùc vôùi höông traàn maø phaùt sinh. d) Thieät thöùc laø söï phaân bieät do thieät caên tieáp xuùc vôùi vò traàn maø phaùp sinh.

ñ) Thaân thöùc laø söï phaân bieät, hieåu bieát do thaân caên tieáp xuùc vôùi phaùp traàn maø phaùt sinh. e) YÙ thöùc laø söï phaân bieät, hieåu bieát, pheâ phaùn do yù caên tieáp xuùc vôùi xuùc traàn maø phaùt sinh. Chuùng ta coù theå laøm moät thí duï

cuï theå sau ñaây cho deã nhaän: Saùu thöùc nhö moät hoäi ñoàng giaùm khaûo cuûa cuoäc thi veà vaên ngheä, nöõ coâng vaø gia chaùnh. Hoäi ñoàng naøy goàm coù saùu ngöôøi: Moät oâng chuû tòch vaø naêm hoäi vieân chuyeân moân veà naêm ngaønh: - Moät ngöôøi chuyeân veà maøu saéc vaø hình aûnh. - Moät ngöôøi chuyeân veà aâm thanh. - Moät ngöôøi chuyeân veà muøi vò. - Moät ngöôøi chuyeân veà chaát vò. - Moät ngöôøi chuyeân veà xuùc giaùc. Naêm hoäi vieân naøy sau khi laáy khaû naêng chuyeân moân cuûa mình ra phaân taùch, pheâ phaùn roài, lieàn trình söï nhaän xeùt cuûa mình leân oâng chuû tòch, oâng naøy thu goùp taát caû nhöõng nhaän xeùt cuûa naêm hoäi vieân, laøm toång keát vaø tuyeân boá keát quaû cuûa cuoäc thi aáy. OÂng chuû tòch naøy chính laø yù thöùc hay laø thöùc thöù saùu. III. PHÖÔNG PHAÙP QUAÙN Sau khi chuùng ta ñaõ bieát ñöôïc roõ raøng phaïm vi vaø coâng naêng cuûa moãi giôùi trong möôøi taùm giôùi roài, ñeán ñaây, chuùng ta coù theå baét ñaàu taäp phöông phaùp quaùn. Phaùp quaùn naøy goàm coù hai phaàn: Quaùn saùt söï lieân heä

giöõa caên, traàn vaø thöùc; vaø quaùn saùt söï giaû doái cuûa caên, traàn vaø thöùc. 1. Quaùn saùt söï lieân heä giöõa caên, traàn vaø thöùc: - Vaãn bieát caên laø moät noäi saéc, traàn laø ngoaïi saéc, hai thöù rieâng bieät nhau, nhöng chuùng quan heä raát maät thieát. Caên laø phaàn chuû ñoäng, coù khaû naêng duyeân ñöôïc vôùi traàn, coøn traàn laø phaàn bò ñoäng “ñöôïc duyeân” vôùi caên. Nhôø coù caên phuø traàn vaø tònh saéc, neân con ngöôøi môùi coù theå nhaän bieát caùc caûnh vaät chung quanh trong söï soáng haèng ngaøy. Neáu khoâng coù caên, dó nhieân khoâng coù thöùc, thì con ngöôøi khoâng phaûi laø con ngöôøi. Hoï khoâng saùng taùc, xaây döïng, caûi caùch, tieán hoùa, vaø theá giôùi naøy phaûi laø theá giôùi “cheát”, môø mòt khoâng coù yù nghóa. Neáu khoâng coù traàn, con ngöôøi cuõng khoâng soáng noåi. Ngoaïi caûnh laø tröôøng hoaït ñoäng cuûa con ngöôøi. Noù daïy khoân daïy kheùo cho con ngöôøi trong cuoäc sinh hoaït vaø laøm cho con ngöôøi coù yù thöùc veà cuoäc soáng cuûa mình. Thöùc laïi taùc ñoäng vaøo caên vaø traàn laøm cho cuoäc soáng caøng theâm tieán boä, sung tuùc thònh vöôïng. Ba thöù naøy aûnh höôûng laãn nhau nhö caây queït, chaát ñieän vaø ñoám löûa. Söï lieân quan naøy chöùng minh moät caùch huøng hoàn söï khoâng ñoäc laäp cuûa saéc phaùp vaø taâm phaùp, caû veà phöông dieän caù theå laãn phöông dieän toång theå. Möôøi taùm giôùi naøy, nhö ñoaïn ñaàu ñaõ noùi, goàm caû theá giôùi vaø nhaân sinh, caû vaät voâ tình vaø vaät höõu tình.

Moät khi chuùng ñaõ khoâng töï laäp, thì trong vuõ truï naøy, khoâng coù moät vaät gì, keå caû con ngöôøi, caû caùi ngaõ, do chuùng caáu taïo ra laïi coù theå bieät laäp, thuaàn nhaát ñöôïc. 2. Quaùn saùt söï giaû doái cuûa caên, traàn vaø thöùc: - Phaàn treân, chuùng ta thaáy caùi ngaõ khoâng theå do toång hôïp cuûa caên, traàn vaø thöùc maø coù ñöôïc moät caùch thuaàn nhöùt. Ñeán ñaây, chuùng ta seõ ñi saâu vaøo moät taàng nöõa, quaùn saùt xem caùi ngaõ coù theå coù trong moät phaàn naøo cuûa caên, traàn vaø thöùc naêng? a) Saùu caên laø ngaõ chaêng? - Tröôùc tieân, chuùng ta haõy xeùt baûn chaát cuûa saùu caên laø gì? - Chính laø moät khoái xöông da thòt, hôïp laïi coù traät töï, coù toå chöùc, chöù khoâng gì khaùc. Maø ñaõ laø thòt da, xöông

maùu thì khoâng coù gì laø beàn bæ, thuaàn nhaát. Töø “khi traéng raêng ñeán thuôû baïc ñaàu”, thöû xem con ngöôøi ñaõ maáy laàn thay ñoåi. Vaø sau moät traêm naêm, thöû hoûi theå xaùc aáy seõ coøn laïi gì, ngoaøi “naém coû khaâu xanh rì”? Giaû söû coù moät caùi ngaõ ôû saùu caên, thì thöû hoûi: - Neáu caùi ngaõ ôû nôi maét, thì naêm caên kia khoâng phaûi laø ngaõ. Neáu caùi ngaõ ôû nôi tai, thì naêm caên kia khoâng phaûi laø ngaõ. Laàn löôït xeùt caû saùu caên, chuùng ta khoâng theå noùi ñöôïc caùi ngaõ ôû moät phaàn naøo trong saùu caên. - Neáu cho raèng saùu caên ñeàu laø ngaõ, thì thaønh ra con ngöôøi coù ñeán saùu caùi ngaõ. Noùi theá chaéc khoâng ai coâng nhaän ñöôïc.

- Coøn neáu baûo: Do saùu caên hoøa hôïp maø coù caùi ngaõ, thì vôùi traùi vôùi ñònh nghóa veà caùi ngaõ, laø thuaàn nhaát, baát bieán. Vaû laïi khi ñaõ cho raèng caùi ngaõ do nhieàu thöù hôïp laïi, thì cuõng phaûi coâng nhaän luoân laø caùi ngaõ aáy laø khoâng thaät, laø giaû hôïp. Do ñoù, Duy thöùc hoïc baûo “nhaân voâ ngaõ”. b) Saùu traàn laø ngaõ chaêng? - Traàn vôùi caên khoâng khaùc gì maáy. Caên ñaõ khoâng töï taïi trong cuoäc sinh toàn, thì traàn laøm sao ñöùng vöõng, coøn hoaøi. Giaû söû, “ngaõ” naèm trong saéc, thì treân theá giôùi naøy phaûi khoâng coù söï ñoåi traéng, thay ñen. Nhö hoa nôû roài taøn, heát ngaøy roài ñeâm, baõi beå bieán thaønh vöôøn daâu, cuoäc ñoåi thay ñaõ baøy raønh raønh ra tröôùc maét. Vaäy “ngaõ” naèm trong aâm thanh chaêng? Cuõng khoâng coù lyù. AÂm thanh khoâng bao giôø töï nhieân maø coù. Neáu coù khoâng do vaät höõu tình phaùt ra, thì cuõng do söï va chaïm cuûa nhöõng vaät voâ tình maø coù. Nhö theá, thanh roõ raøng laø moät phaùp höõu vi, coù taïo taùc. Maø ñaõ laø höõu vi, thì theá naøo cuõng voâ thöôøng. Vaû laïi, vaät sinh ra noù laø saéc kia ñaõ laø voâ ngaõ, voâ thöôøng, thì noù khoâng theå naøo thöôøng, laø ngaõ ñöôïc. Cho ñeán höông, vò, xuùc, phaùp cuõng ñeàu laø voâ thöôøng, voâ ngaõ nhö saéc, thanh caû. Chuùng chæ nhö laøn gioù thoaûng qua, nhö maøn söông phaûng phaát, ñaõ voâ hình laïi baát ñònh, neân söï voâ ngaõ cuûa chuùng laïi caøng roõ reät hôn saéc, thanh nhieàu.

c) Saùu thöùc laø ngaõ chaêng? - Nhö ñoaïn treân ñaõ noùi, thöùc laø söï nhaän bieát do caên vaø traàn ñoái nhau maø coù. Ñieàu aáy ñaõ chöùng minh raèng thöùc khoâng thaät coù. Noùi moät caùch ñôn giaûn thì thöùc laø do caên vaø traàn ñoái nhau maø thaønh, nhöng neáu chia cheû moät caùch roát raùo theo Duy thöùc hoïc, thì thöùc sôû dó coù ñöôïc coøn laø nhôø nhieàu nhaân duyeân khaùc nöõa. Chaúng haïn nhö nhaõn thöùc, sanh khôûi ñöôïc laø nhôø chín duyeân sau ñaây: - Khoâng: laø khoaûng troáng khoâng, caùch bieät giöõa caên vaø caûnh vaät. - Minh: laø aùnh saùng soi chieáu bôûi maët trôøi, traêng, sao, hay ñeøn ñoùm. - Caên: laø choã nöông töïa cuûa thöùc. - Caûnh: laø caùc söï vaät maø caên duyeân ñöôïc. - Taùc yù: laø söï mong muoán ñöôïc thaáy. - Phaân bieät y: laø choã nöông ñeå phaân bieät, töùc laø yù thöùc, hay thöùc thöù saùu. - Nhieãm tònh y: laø thöùc thöù baûy hay laø tieàm thöùc. - Caên baûn y: laø thöùc thöù taùm. - Chuûng töû: baûn naêng seõ ñöôïc phaùt sinh. Ñeå coù moät yù nieäm roõ raøng hôn veà nhaõn thöùc, chuùng toâi xin giaûng giaûi chín duyeân treân ra nhö sau: Khi maét ta thaáy moät vaät gì, noù phaûi ôû caùch vaät aáy gaàn hay xa (khoâng), khi thaáy phaûi laø ban ngaøy, hay ban ñeâm coù traêng,

sao, hoaëc pha ñeøn (minh). Söï thaáy aáy dó nhieân laø phaûi töø con maét maø coù (caên) vaø ñoàng

thôøi, luùc ñoù phaûi coù vaät gì môùi thaønh söï thaáy (caûnh). Tröôùc luùc thaáy, ta ñaõ coù yù muoán ngoù roài (taùc yù). Taùc yù ñaây laïi do yù thöùc ñaõ khôûi ñoäng tröôùc (phaân bieät y). yù thöùc laïi phaûi nöông thöùc thöù baûy, vì laø caên cuûa noù (nhieãm tònh y). Thöùc thöù baûy laïi luoân luoân vaø chaáp thöùc thöù taùm laø ngaõ (caên baûn y). Thöùc naøy laïi laø nôi dung chöùa caùc thöùc chuûng töû. Chuûng töû laø caùi nhaân chaùnh ñeå coù ra söï vaät. Xeùt töø trong ñeán ngoaøi, töø duyeân ñaàu ñeán duyeân choùt, nhaõn thöùc ñaõ khoâng coù maûy may gì laø chôn thaät caû. Caùc thöùc kia nhö nhó thöùc, tyû thöùc, thieät thöùc cuõng nhö vaäy caû; nhöng ít duyeân hôn, nhö nhó thöùc thì chæ coù taùm duyeân (vì khoâng coù Minh: nghe khoâng caàn coù aùnh saùng). Coøn tyû, thieät vaø thaân thöùc, thì chæ baûy duyeân (vì khoâng caàn coù Minh vaø Khoâng). YÙ thöùc thì chæ coù naêm duyeân, laø: caên, caûnh, taùc yù, caên baûn y, chuûng töû. Xem theá thì ñuû roõ saùu thöùc ñeàu laø khoâng thaät, nghóa laø cuõng voâ ngaõ nhö saùu caên vaø saùu traàn. Toùm laïi, töø caên thaân cho ñeán theá giôùi, goàm trong möôøi taùm giôùi, ñeàu khoâng thaät coù, khoâng thaät ngaõ. Haønh töôùng do nhaân duyeân hoøa hôïp thì coù, nhöng thaät theå thì hoaøn toaøn khoâng. IV. HIEÄU QUAÛ CUÛA PHAÙP QUAÙN GIÔÙI PHAÂN BIEÄT Phaùp quaùn giôùi phaân bieät coù coâng naêng phaù tan caùi ngaõ khoâng coøn manh giaùp. Caùi ngaõ ñaõ bò taán coâng ñuû moïi maët, töø ngoaøi vaøo cho ñeán taän saøo huyeät, vaø

cuoái cuøng, bò phaân taùn, chia xeû, phanh phui cho ñeán maûy muùn. Töø tröôùc ñeán nay, caùi ngaõ chaáp sôû dó hoaønh haønh ñöôïc laø nhôø nuùp vaøo boùng toái cuûa si meâ. Töø nay phaùp quaùn Giôùi phaân bieät nhö laø moät ngoïn ñeøn pha chieáu saùng caû voøm trôøi u toái laøm cho caùi hình boùng giaû doái laø caùi ngaõ cuõng tan bieán nhö maây khoùi. Ngaõ chaáp ñaõ khoâng coøn, thì ngaõ aùi, ngaõ maïn cuõng khoâng bieát nöông töïa vaøo ñaâu ñeå toàn taïi. Noùi moät caùch khaùc, phieàn naõo, aùc nghieäp, khoå ñau, do ngaõ chaáp maø sanh. Nay ngaõ chaáp ñaõ bò dieät, thì phieàn naõo khoå ñau cuõng seõ heát. Phieàn naõo, khoå heát thì an vui, töï taïi töùc thôøi hieän ra. Ñoù laø caùi keát quaû chaéc thaät ñaàu tieân cuûa phaùp quaùn Giôùi phaân bieät. Roài töø söï an vui, töï taïi töông ñoái aáy, haønh giaû seõ coá gaéng tieán daàn treân ñöôøng ñaïo. Caøng tieán, haønh giaû caøng saùng suoát theâm, caøng nhaän roõ theâm chaân lyù. Haønh giaû seõ daàn daàn chöùng ñöôïc caùc quaû vò Tu-ñaø- hoaøn, Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn. Nhöng haønh giaû cuõng khoâng döøng laïi ôû caùc quaû vò aáy. Haønh giaû khoâng coá chaáp ôû quaû vò ñaõ chöùng ñöôïc cuûa mình, do ñoù seõ giaûi thoaùt ñöôïc Tam giôùi, laøm baäc Thanh vaên, Duyeân giaùc. Neáu haønh giaû coá gaéng tu theâm, ñeán khi khoâng coøn chaáp tröôùc caùc phaùp mình tu, maø chæ coi ñoù nhö laø ngoùn tay chæ maët traêng, nhö lieàu thuoác trò beänh, chæ caàn trong luùc ñau, neáu coá gaéng tu ñöôïc nhö theá, thì haønh giaû seõ ñeán baäc “Voâ trí, voâ ñaéc”, töùc laø chöùng ñöôïc ñaïo quaû Voâ thöôïng Boà-ñeà.

C. KEÁT LUAÄN Chuùng ta ñaõ thaáy roõ coâng naêng, dieäu duïng vaø hieäu quaû toát ñeïp cuûa phaùp quaùn Giôùi phaân bieät. Nhöng thaáy ñöôïc, maëc duø ñaõ laø quyù, maø laøm ñöôïc môùi thaät laø quyù hôn. Trong ñoaïn treân, chuùng toâi ñaõ hai ba laàn nhaán maïnh ôû nhöõng chöõ “neáu coá gaéng....”. Thaät theá, neáu khoâng coá gaéng thì ñaâu seõ hoaøn ñoù, vaø caùi ngaõ, maëc duø giaû doái, vaãn coøn toàn taïi maõnh lieät vaø taùc oai, taùc quaùi nhö thöôøng. Caùi chaáp ngaõ ñöôïc taïo döïng vaø cuûng coá töø muoân ngaøn kieáp, moãi khi moät ít, nhöng laâu ngaøy trôû thaønh raén chaéc, nhö nhöõng voû ngheâu, voû oác baùm vaøo moõm ñaù. Ngaøy nay chuùng ta may maén ñöôïc Ñöùc Boån Sö chæ baøy phaùp quaùn Giôùi phaân bieät, ñeå cho chuùng ta thaáy ñöôïc caùi giaû töôùng cuûa noù. Nhöõng ñaâu phaûi chæ quaùn naêm baûy laàn, hay vaøi ba chuïc laàn laø thaønh töïu? Caùi ngaõ ñöôïc boài ñaép laâu ñôøi laâu kieáp, thì coâng phu tu luyeän ñeå phaù tröø noù cuõng caàn phaûi nhieàu thôøi gian. Lyù trí coù theå chaáp nhaän deã daøng khoâng coù thaät ngaõ, nhöng tình caûm ñaâu coù chaáp nhaän deã daøng nhö theá? Töø tröôùc ñeán nay ta ñang tin töôûng quí chuoäng, cöng döôõng caùi ngaõ, boãng hoâm nay coù ngöôøi baûo raèng noù khoâng coù, noù khoâng thaät, thì theá naøo tình caûm cuõng noåi daäy phaûn doái, bòt tai khoâng muoán nghe, bòt maét khoâng muoán thaáy. Ta phaûi caàn nhieàu kieân nhaãn laém, may ra môùi thuyeát phuïc ñöôïc tình caûm. Nhöõng traän giaëc chieán ñaáu vôùi caùi ngaõ ñeán giai ñoaïn naøy, ñaâu phaûi ñaõ chaám döùt! Caùi ngaõ chöa ñaàu haøng maø lui vaøo saøo huyeät saâu kín nhaát, vaøo “maät khu” nguy

hieåm nhaát laø tieàm thöùc hay noùi theo danh töø Duy thöùc hoïc laø thöùc thöù baûy. Söï chaáp ngaõ ôû ñaây coù moät hình thöùc toaøn dieän, voâ cuøng beùn nhaïy, nhö trong maät khu cuûa moãi ngöôøi daân, töø treû ñeán giaø, töø ñaøn oâng, ñaøn baø ñeán con nít, laø moät chieán só; vaø moãi khoaûng ñaát, moãi luøm caây, moãi caønh laù laø caïm baãy laøm trôû ngaïi raát lôùn cho söï chieán ñaáu choáng caùi ngaõ. Söï chaáp ngaõ cuûa tieàm thöùc hay voâ thöùc dieãn ra trong moãi cöû chæ, moãi haønh ñoäng, trong luùc thöùc cuõng nhö trong khi nguû, trong khi laønh maïnh cuõng nhö trong khi meâ saûng, trong khi soáng cuõng nhö trong khi cheát (theo thaàn thöùc vaø ñi ñaàu thai). Löïc löôïng cuûa ñòch (chaáp ngaõ) maïnh meõ vaø huøng haäu nhö theá ñaáy. Chuùng ta caàn phaûi hieåu roõ tröôùc khi chieán ñaáu. Bieát mình, bieát ngöôøi, traêm traän traêm thaéng. Chuùng ta khoâng bao giôø ñöôïc pheùp khinh ñòch. Phaûi chuaån bò ñaày ñuû tröôùc khi chieán ñaáu. Vaø trong khi chieán ñaáu phaûi quyeát taâm vaø kieân nhaãn. Vôùi hai ñieàu kieän caên baûn aáy, chaéc chaén haønh giaû seõ thaønh coâng trong cuoäc chieán ñaáu, deïp tan caùi ngaõ, teân giaëc nguy hieåm nhaát trong moãi chuùng ta, vaø caàm ñaàu caùc teân giaëc khaùc laø: tham, saân, si. Töø ñöôïc teân ñaàu ñaûng naøy laø haønh giaû ñaõ hoaøn toaøn thaønh coâng trong traän giaëc choáng phieàn naõo, khoå ñau vaø baét ñaàu böôùc leân ñaøi giaûi thoaùt. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ SAÙU

LUÏC ÑOÄ

Ñoä thöù nhaát: BOÁ THÍ BA-LA-MAÄT

DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Loøng Töø bi phaûi ñöôïc theå hieän trong söï boá thí. I.- Ñònh nghóa veà boá thí Ba-la-maät

II.- Thaønh phaàn 1.- Taøi thí: noäi taøi, cuûa Boá thí ngoaïi taøi

B.- CHAÙNH

Ba-la-maät 2.- Phaùp thí

ÑEÀ

3.- Voâ uùy thí

III.- Phaûi boá thí 1.- Boá thí chaáp nhö theá naøo töôùng môùi ñuùng 2.- Boá thí khoâng chaùnh phaùp? chaáp töôùng

IV.- Coâng ñöùc cuûa 1.- Ñoái vôùi ngöôøi boá thí Ba-la-maät 2. Ñoái vôùi mình

C.- KEÁT LUAÄN

BAØI THÖÙ 6 LUÏC ÑOÄ Ñoä thöù nhaát: Boá Thí Ba-La-Maät

A. MÔÛ ÑEÀ

Ñaïo Phaät thöôøng ñöôïc goïi laø Ñaïo Töø bi, vì tình thöông trong Ñaïo Phaät raát bao la, saâu roäng. Ñöùc Phaät toå vì Töø bi maø xuaát gia ñeå tìm ñaïo cöùu khoå cho chuùng sinh. Vaäy ngöôøi Phaät töû, khi noi theo daáu chaân Phaät, cuõng phaûi laáy Töø bi laøm ñoäng löïc chính cho söï tu haønh cuûa mình. Nhöng laøm theá naøo ñeå theå hieän ñöôïc loøng Töø bi vaø laøm cho noù taêng tröôûng? Phöông phaùp maàu nhieäm nhaát laø thöïc haønh phaùp moân Boá thí Ba-la-maät, moät trong saùu phaùp moân (luïc ñoä) maø Ñöùc Phaät ñaõ cheá ra cho keû tu haønh coù taâm trí roäng lôùn thöïc haønh ñeå ñoä mình vaø ñoä ngöôøi ra khoûi bieån sanh töû luaân hoài vaø ñeán bôø giaùc ngoä.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA VEÀ BOÁ THÍ BA-LA-MAÄT Boá laø cuøng khaép: thí laø cho, laø trao taëng. Boá thí laø cho cuøng khaép, cho taát caû moïi ngöôøi, moïi vaät, moïi nôi. Ba-la-maät nguyeân aâm tieáng Phaïn laø Paramita. Ngöôøi Trung hoa dòch nghóa laø “ñaùo bæ ngaïn”, noùi theo tieáng Vieät laø “ñeán bôø beân kia.” Boá thí Ba-la-maät, töùc laø moät moân tu haønh baèng phöông phaùp Boá thí, coù coâng naêng nhö moät chieác

thuyeàn, ñöa mình vaø ngöôøi töø bôø meâ laàm cuûa chuùng sinh sang bôø giaùc ngoä cuûa chö Phaät. II. THAØNH PHAÀN CUÛA BOÁ THÍ BA-LA-MAÄT Boá thí Ba-la-maät goàm caùc loaïi sau ñaây: Taøi thí, Phaùp thí, Voâ uùy thí. Döôùi ñaây chuùng ta laàn löôït tìm hieåu yù nghóa cuûa caùc loaïi boá thí aáy: 1. Taøi thí: - Taøi thí töùc laø ñem tieàn baïc, cuûa caûi, vaät thöïc cuûa mình ra cho. Taøi thí coù hai loaïi: a) Noäi taøi: - Laø nhöõng vaät chí thaân quí baùu nhaát cuûa mình nhö thaân maïng, ñôøi soáng cuûa mình. Thí noäi taøi ôû ñaây töùc laø hy sinh thaân maïng ñeå cöùu vôùt keû khaùc ra khoûi nguy nan. Trong caùc chuyeän tieàn thaân cuûa Ñöùc Phaät Thích Ca, chuùng ta ñaõ thaáy nhieàu göông thí noäi taøi, nhö caâu chuyeän ngöôøi laùi buoân kia, trong khi ñi bieån bò thuyeàn chìm ñaõ töï hy sinh thaân maïng

baèng caùch buoâng tay khoûi coät buoàm maø mình ñang baùm vaøo, ñeå nhöôøng choã cho nhöõng haønh khaùch xaáu soá khaùc khoûi cheát ñuoái. Thí noäi taøi laø moät cöû chæ hy sinh cao ñeïp nhaát maø chæ nhöõng ngöôøi giaøu loøng töø bi môùi laøm ñöôïc. Neáu coøn xem thaân maïng mình laø quyù, laø troïng hôn thaân maïng keû khaùc thì chaéc chaén khoâng bao giôø thöïc hieän ñöôïc loaïi boá thí naøy. b) Ngoaïi taøi: - Ngoaïi taøi laø nhöõng vaät thöôøng duøng cuûa mình nhö thöùc aên, ñoà maëc, tieàn baïc, xe coä, ruoäng vöôøn, nhaø cöûa v.v... Ñem nhöõng vaät aáy ra cho nhöõng ngöôøi tuùng thieáu, ngheøo khoå thì goïi laø thí ngoaïi taøi.

2. Phaùp thí: - Ñem lôøi hay, leõ phaûi, nhöõng chaân lyù ñuùng ñaén, nhöõng lôøi daïy quyù baùu cuûa Ñöùc Phaät ñeå chæ baøy, khuyeân baûo ngöôøi khaùc; hoaëc y theo giôùi luaät cuûa Phaät tu haønh thaønh thaät ñeå laøm khuoân maãu cho ngöôøi baét chöôùc, boû döõ theo laønh, caûi taø quy chaùnh ñeàu laø phaùp thí. Phaùp thí coù moät giaù trò raát lôùn lao hôn caû taøi thí, vì taøi thí chæ giuùp ngöôøi khaùc ñöõ tuùng thieáu veà phöông dieän vaät chaát trong moät thôøi gian, hay nhieàu nhaát laø cöùu giuùp moät ñôøi ngöôøi, nhöng phaùp thí giuùp ñöõ raát nhieàu ngöôøi veà phöông dieän tinh thaàn, khoâng rieâng gì ñoái vôùi ngöôøi ngheøo khoù, maø caû ngöôøi giaøu sang, chöùc töôùc; khoâng phaûi chæ coù aûnh höôûng toát trong moät giai ñoaïn, maø gieo nhaân laønh cho nhieàu ñôøi, nhieàu kieáp veà sau. Vì nhöõng leõ ñoù, neân ngöôøi Phaät töû chaân chính, khoâng bao giôø boû maát moät dòp naøo maø khoâng laøm phaùp thí, caû veà phöông dieän khaåu giaùo (duøng lôøi leõ ñuùng Phaät phaùp ñeå chæ daïy) laãn phöông dieän thaân giaùo (duøng ñôøi soáng chaân chính hôïp ñaïo ñeå chæ daïy). 3. Voâ uùy thí: - Voâ uùy nghóa laø khoâng sôï. Voâ uùy thí laø laøm cho ngöôøi khaùc khoâng sôï, heát sôï. Pheùp thí naøy môùi nghe thì töôûng nhö laø khoâng quan troïng gì caû. Nhöng neáu suy nghó moät caùch chín chaén, chuùng ta seõ thaáy Ñöùc Phaät thaät voâ cuøng thaâm thuùy khi cheá ra phaùp thí naøy. Chuùng ta haõy nghó laïi maø xem, coù phaûi trong moät ñôøi ngöôøi, caùi sôï ñaõ chieám nöûa cuoäc ñôøi roài khoâng? Khi nhoû chuùng ta sôï la raày, sôï ñaùnh ñaäp, sôï ma quæ... khi traùng nieân sôï thieáu aên, thieáu maëc, sôï giaëc, sôï thieáu

coâng danh, söï nghieäp; khi giaø sôï ñau, sôï oám, sôï giaø, sôï cheát... Chæ toaøn sôï vaø sôï. Ñoù laø chöa noùi ñeán gaëp thôøi buoåi loaïn laïc, coøn phaûi sôï söu cao, thueá naëng, sôï quan tham, laïi nhuõng, sôï troäm cöôùp, löu manh, sôï tuø, sôï toäi, sôï cheùm, sôï gieát... Bao nhieâu thöù sôï choàng chaát leân ñaàu ngöôøi, laøm cho hoï khoâng daùm ngöûng leân, löng hoï coøm xuoáng, ñaàu goái hoï saép quî. Muoán coù moät hình aûnh töôïng tröng cho söï sôï haõi, thì haõy laáy hình aûnh cuûa ngöôøi daân queâ Vieät Nam trong thôøi Phaùp thuoäc thì roõ: Hai tay hoï saün saøng chaép laïy, maét khoâng daùm nhìn leân, löng coøng xuoáng vaø hai ñaàu goái saün saøng ñeå quyø xuoáng moãi khi nghe tieáng naït cuûa oâng quan hay oâng thöïc daân hoáng haùch. Ñôøi soáng ñaõ khoå, laïi caøng khoå theâm vì sôï. Cho neân laøm cho ngöôøi heát sôï, chính laø ñaõ cöùu cho hoï bôùt ñi quaù nöûa khoå ñau trong kieáp soáng. Loøng Töø bi cuûa Ñöùc Phaät khoâng nôû thaáy chuùng sinh khoå sôû vì sôï, neân ñaõ cheá ra phaùp thí voâ uùy. Muoán thöïc haønh phaùp moân naøy, haønh

giaû tröôùc tieân phaûi luyeän cho mình moät ñöùc tính ñöøng sôï gì caû. Maø keû tu haønh chaân chính, hieåu roõ giaùo lyù cuûa Phaät, thì coøn sôï noãi gì? Tieàn cuûa, hoï khoâng tham cho neân khoâng sôï maát; danh lôïi, hoï khoâng maøng, neân khoâng sôï thieáu, sanh maïng, hoï xem nhö giaû taïm, neân khoâng sôï cheát. Do caùi taâm lyù ñoù maø coõi loøng hoï luoân luoân khoâng xao ñoäng, neùt maët hoï luoân luoân bình tónh tröôùc moïi söï ñoåi thay, gian nan nguy hieåm. Ngöôøi tu haïnh thí voâ uùy saün saøng ñeå nhaûy xuoáng nöôùc vôùt ngöôøi saép

cheát chìm, nhaûy vaøo löûa ñeå cöùu ngöôøi saép cheát thieâu, xoâng vaøo ñaùm cöôùp ñeå cöùu ngöôøi löông thieän, ñeán goõ cöûa coâng, ñeå minh oan cho ngöôøi voâ toäi... Toùm laïi, ngöôøi tu haïnh thí voâ uùy, heã ñi ñeán ñaâu thì ñem ñeán ñoù moät noãi bình tónh, an vui cho moïi ngöôøi vaø moïi vaät. III. PHAÛI BOÁ THÍ NHÖ THEÁ NAØO MÔÙI ÑUÙNG CHÍNH PHAÙP Chuùng ta ñaõ bieát qua caùc loái Boá thí Ba-la-maät. Ñeán ñaây, chuùng ta cuõng caàn bieát roõ thaùi ñoä cuûa ngöôøi tu haønh boá thí phaûi nhö theá naøo? Söï boá thí nhö ñaõ noùi treân, thaät ra khoâng khoù vaø khoâng hieám. Raát nhieàu ngöôøi coù theå laøm ñöôïc. Trong ñôøi, chuùng ta thöôøng thaáy coù nhieàu keû giaøu coù ñem baïc ngaøn baïc vaïn ra boá thí, coù nhieàu ngöôøi boû caû taøi saûn ra laäp nhaø thöông, kyù nhi vieän, tröôøng hoïc, coù nhieàu ngöôøi daùm lieàu maïng xoâng vaøo löûa ñeå cöùu keû saép cheát thieâu, nhaûy xuoáng nöôùc cöùu ngöôøi saép cheát ñuoái; coù nhöõng keû anh huøng ñem taøi naêng ra baûo veä keû yeáu heøn, hay daùm ñöông ñaàu vôùi boïn xaâm laêng ñeå giöõ gìn ñaát nöôùc. Veà phöông dieän thí phaùp, coù nhieàu ngöôøi ñi ñaâu cuõng ñem ñaïo lyù ra giaûng noùi, ñi ñaâu cuõng toû ra ta ñaây hieåu ñaïo, chöùng quaû. Neáu nhìn beà ngoaøi, thì nhöõng haønh ñoäng aáy ñeàu laø boá thí caû. Nhöng neáu xeùt veà taâm lyù vaø ñoäng löïc thuùc ñaåy beân trong, thì coù theå coù hai tröôøng hôïp khaùc xa nhau.

1. Boá thí chaáp töôùng: - Nghóa laø boá thí vôùi moät duïng taâm khoâng trong saïch. Chuùng ta ñaõ bieát boá thí do töø taâm maø ra. Boá thí laø moät phaùp moân ñeå töï ñoä vaø ñoä tha. Nhöng neáu boá thí vôùi moät duïng taâm khaùc nhö caàu danh, caàu taøi lôïi (cho ít maø caàu ñöôïc traû nhieàu), hoaëc vì ganh ñua, hoaëc vì muoán laøm nhuïc ngöôøi chòu ôn, hoaëc vì bò eùp buoäc, hoaëc cho vôùi moät taâm lyù khinh reû, hoái tieác hoaëc cho vôùi moät taâm lyù löøa loïc, baát coâng, thieân vò; neáu boá thí vôùi moät taâm lyù, moät thaùi ñoä nhö theá, thì taát laø boá thí chaáp töôùng. Chaúng haïn ñem tieàn cuûa ra laäp nhaø thöông, tröôøng hoïc ñeå ñöôïc neâu teân treân baùo, ñeå ñöôïc nhaéc nhôû ñeán luoân; hoaëc nhaûy xuoáng soâng cöùu ngöôøi cheát ñuoái ñeå ñöôïc “ngöôøi ñeïp” taùn thöôûng; hoaëc gieát giaëc ñeå mong ñöôïc taám huy chöông, hoaëc giaûng ñaïo lyù ñeå toû ra mình hoïc roäng bieát nhieàu. Nhöõng haønh vi beân ngoaøi ñeïp ñeõ aáy, beân trong thaät khoâng coù giaù trò gì. 2. Boá thí khoâng chaáp töôùng: - Nghóa laø boá thí vôùi moät duïng yù trong saïch, ñuùng vôùi yù nghóa cuûa noù. Trong khi boá thí, haønh giaû vì taâm Töø bi bình ñaúng, xem chuùng sinh nhö con, neân khoâng sinh taâm vò kyû, khoâng phaân bieät bæ thöû, thaân sô. Haønh giaû vì bieát taøi saûn cuõng nhö thaân maïng mình ñeàu laø giaû taïm, voâ thöôøng, neân khoâng tham lam, tieác nuoái. Haønh giaû vì bieát caùi ngaõ

khoâng coù thaät, neân khi cho khoâng thaáy coù keû cho vaø ngöôøi nhaän, khoâng töï cao, töï ñaïi. Boá thí vôùi moät taâm ñòa trong saïch nhö treân seõ ñöôïc phöôùc voâ laäu thanh tònh, môùi ñuùng laø Boá thí Ba- la-maät.

IV. COÂNG ÑÖÙC BOÁ THÍ BA-LA-MAÄT Phaùp boá thí laø caùi nhaân laønh cuûa quaû phuùc ôû theá gian vaø xuaát theá gian. Trong Luïc ñoä vaïn haïnh, phaùp boá thí ñöùng ñaàu, vì noù töông ñoái deã laøm hôn taát caû caùc phaùp, maø coâng ñöùc laïi lôïi laïc ñöôïc caû ñoâi beân ngöôøi nhaän vaø keû cho: 1. Ñoái vôùi ngöôøi nhaän: - Ngöôøi ñôøi khoâng ai laø ñaày ñuû. Keû ñöôïc phaàn naøy thì thieáu phaàn khaùc: keû ñöôïc vaät chaát thì maát tinh thaàn, keû ñaày ñuû tinh thaàn thì thieáu thoán vaät chaát. Keû ñang thieáu thöùc aên maø ñöôïc aên, keû ñang thieáu maëc maø ñöôïc maëc, keû ñang ñau xoùt maø ñöôïc voã veà, an uûi, keû ñang lo sôï maø ñöôïc ñuøm boïc che chôû thì thaät laø may maén sung söôùng voâ cuøng. Trong moät xaõ hoäi coù ñöôïc nhieàu ngöôøi giaøu loøng Töø bi, luoân luoân tìm caùch giuùp ngöôøi, thì xaõ hoäi aáy chaéc chaén seõ ñöôïc an vui thònh ñaït. 2. Ñoái vôùi ngöôøi cho: - Söï boá thí ñaõ ñaønh laø lôïi laïc cho ngöôøi nhaän, nhöng ñoái vôùi ngöôøi cho cuõng khoâng keùm phaàn quyù baùu. Ngoaøi söï sung söôùng ñöôïc thaáy mình laøm vieäc phaûi, ñöôïc thaáy quaàn sinh sung söôùng, vui möøng, haønh giaû coøn nhôø boá thí maø tieán mau, tieán xa treân ñöôøng ñaïo. Moãi khi ñem cuûa caûi ra cho laø haønh giaû coù dòp ñeå chieán thaéng loøng tham lam, boûn xeûn, ích kyû vaø nôùi roäng loøng Töø bi; moãi khi hy sinh taùnh maïng ñeå cöùu giuùp ngöôøi, laø haønh giaû coù dòp ñeå thöû thaùch loøng tham soáng, sôï cheát, vaø trau doài

ñöùc taùnh lôïi tha, bình tónh. Moãi khi cho maø khoâng keå keû thaân ngöôøi thuø, laø haønh giaû coù dòp ñeå chieán ñaáu vôùi vôùi loøng saân haän, vaø trau doài theâm ñöùc tính Töø bi bình ñaúng. Moãi khi cho maø khoâng nghó ñeán keû cho hôn ngöôøi nhaän, laø haønh giaû coù dòp ñeå chieán ñaáu vôùi ngaõ chaáp, ngaõ aùi, ngaõ maïn. Neáu haønh giaû thí phaùp, thì ñoù laø nhöõng cô hoäi ñeå mình töï nhaéc nhôû, ghi nhôù nhöõng lôøi Ñöùc Phaät daïy, nhöõng coâng ñöùc maø Ngaøi ñaõ laøm ñeå noi theo.

C. KEÁT LUAÄN

Chuùng ta ñaõ thaáy roõ giaù trò cuûa phaùp Boá thí Ba- la-maät. Coâng ñöùc cuûa noù khoâng nhöõng chæ rieâng cho ngöôøi nhaän, maø laãn caû ngöôøi cho nöõa. Noù vöøa ñoä ngöôøi maø vöøa ñoä mình. Noù coù coâng naêng ñöa mình vaø ngöôøi töø bôø meâ laàm ñeán bôø giaùc ngoä, töø ñòa vò phaøm phu ñeán quaû vò Boà Taùt. Vaäy xin khuyeân caùc Phaät töû ñeàu phaùt taâm Boà-ñeà, tu haïnh boá thí Ba-la-maät, ñeå treân caàu thaønh quaû Phaät, döôùi hoùa ñoä chuùng sinh, ñeàn ôn Tam Baûo.

BAØI THÖÙ SAÙU (tieáp theo) Ñoä thöù hai: TRÌ GIÔÙI BA-LA-MAÄT DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Söï quan troïng cuûa giöõ giôùi trong vieäc tu haønh

I.- Ñònh nghóa: Trì giôùi Ba-la-maät.
B.- CHAÙNH II.- Thaønh phaàn 1.- Giôùi taïi gia

ÑEÀ cuûa giôùi luaät 2.- Giôùi xuaát gia
3.- Giôùi Boà Taùt
III.- Phaûi trì giôùi 1.- Trì giôùi chaáp nhö theá naøo môùi töôùng ñuùng chaùnh phaùp 2.- Trì giôùi khoâng chaáp töôùng

IV.- Coâng ñöùc cuûa Trì giôùi Ba-la-maät

C.- KEÁT LUAÄN Khuyeán tu.

BAØI THÖÙ SAÙU (tieáp theo) Ñoä thöù hai: TRÌ GIÔÙI BA-LA-MAÄT

A. MÔÛ ÑEÀ

Baát luaän moät ñoaøn theå, moät toå chöùc naøo trong xaõ hoäi, muoán coù qui cuû, coù ñöôøng loái ñeå tieán trieån, ñeàu phaûi coù kyû luaät hay giôùi ñieàu. Kyû luaät caøng chaët cheõ thì ñôøi soáng chung cuûa toå chöùc, cuõng nhö cuûa moãi caù nhaân trong toå chöùc aáy laïi caøng mau tieán phaùt. Traùi laïi, moät ñoaøn theå khoâng kyû luaät laø moät toaùn ngöôøi oâ hôïp, duø ban ñaàu coù ñoâng ñaûo, huøng maïnh bao nhieâu, roài chaúng bao laâu cuõng seõ tan raõ. Kyû luaät bao giôø cuõng do nhöõng ngöôøi laõnh ñaïo ñaët ra. Moät ngöôøi laõnh ñaïo caøng saùng suoát bao nhieâu, coù kinh nghieäm bao nhieâu, thì qui luaät, giôùi ñieàu maø hoï cheá ra, laïi caøng coù giaù trò thöïc tieãn, coù coâng duïng quí baùu baáy nhieâu. Ñaïo Phaät laø moät caùi Ñaïo coù muïc ñích ñöa ngöôøi ñeán choã giaùc ngoä, vaø vò saùng laäp laø Ñöùc Thích Ca, moät ñaáng giaùc ngoä hoaøn toaøn. Vaäy nhöõng giôùi luaät, nhöõng giaùo ñieàu cuûa Ñaïo Phaät taát nhieân laø phaûi coù moät giaù trò, moät coâng duïng quí baùu, boå ích voâ cuøng cho nhöõng ai muoán theo daáu chaân cuûa Ñöùc Phaät. Chính vì söï quan troïng vaø lôïi ích lôùn lao cuûa giôùi luaät nhö theá, neân Ñöùc Phaät ñaõ nhieàu laàn nhaén nhuû vôùi caùc haøng ñeä töû cuûa Ngaøi, phaûi nghieâm trì giôùi luaät.

Ngaøi thöôøng daïy: “Gaëp thôøi khoâng coù Phaät, haõy laáy giôùi luaät laøm thaày.” Kinh Phaïm voõng cuõng coù cheùp: “Giôùi saùng nhö maët nhaät, quí baùu nhö ngoïc chaâu anh laïc, caùc vò Boà Taùt ñeàu do trì giôùi thanh tònh maø thaønh Chaùnh giaùc.”

B. CHAÙNH ÑEÀ I.- ÑÒNH NGHÓA “Trì” laø giöõ gìn chaët cheõ; “Giôùi” laø nhöõng ñieàu raên daïy, ngaên caám, nhöõng qui luaät maø Ñöùc Phaät ñaõ cheá ra ñeå höôùng daãn caùc ñeä töû cuûa Ngaøi ñi vaøo con ñöôøng chaùnh, vaø traùnh cho hoï nhöõng haàm saâu hoá hieåm maø hoï coù theå rôi vaøo, treân con ñöôøng ñi ñeán quaû vò Phaät. Vaäy trì giôùi Ba-la-maät laø moät moân tu ñeå ñi ñeán bôø giaùc ngoä baèng caùch giöõ gìn nghieâm chænh, troïn veïn giôùi luaät maø Ñöùc Phaät ñaõ raên daïy. II.- THAØNH PHAÀN CUÛA GIÔÙI LUAÄT Caên cô cuûa chuùng sanh khoâng ñoàng nhau, vaø söï tu haønh cuûa ñeä töû Phaät cuõng coù nhieàu caùch; vì theá, Ñöùc Phaät phaûi cheá ra raát nhieàu giôùi luaät vaø phaân ra nhieàu loaïi ñeå aùp duïng cho saùt vôùi caên cô vaø loái tu cuûa moãi haïng ngöôøi. Tuy theá, chuùng ta coù theå phaân chia giôùi luaät cuûa Phaät ra laøm ba phaàn vaø hai caáp baäc: -

Giôùi taïi gia cho haøng Tieåu thöøa. - Giôùi xuaát gia - Giôùi Ñaïo vaø Tuïc thoâng haønh (Boà Taùt giôùi) cho haøng Ñaïi thöøa.

1. Giôùi taïi gia: Giôùi taïi gia laø nhöõng giôùi daønh cho nhöõng ngöôøi chöa xuaát gia trong haøng Tieåu thöøa, töùc laø nhöõng caän söï nam vaø caän söï nöõ (cö só taïi gia). Nhöõng ngöôøi naøy coù theå thoï trì töø moät ñeán naêm giôùi (nguõ giôùi) hay taùm trai giôùi (baùt quan trai). 2. Giôùi xuaát gia: Xuaát gia goàm coù naêm chuùng: Sa-di, Sa-di ni, Thöùc-xoa-ma-na-ni, Tyø-kheo vaø Tyø- kheo ni. Caùc chuùng naøy, cöù tuøy theo söï tu haønh cao hay thaáp, nam hay nöõ maø giöõ giôùi nhieàu hay ít: - Sa-di vaø Sa-di ni phaûi giöõ 10 giôùi. - Thöùc-xoa-ma-na-ni phaûi giöõ 6 ñieàu giôùi vaø taäp 296 haïnh giôùi. - Tyø-kheo phaûi giöõ 250 giôùi - Tyø-kheo ni phaûi giöõ 348 giôùi. 3. - Giôùi ñaïo tuïc thoâng haønh: Giôùi ñaïo tuïc thoâng haønh chính laø giôùi Boà Taùt. AÁy laø giôùi maø Phaät töû taïi gia vaø xuaát gia trong haøng Ñaïi thöøa phaûi thoï trì, sau khi ñaõ phaùt taâm Boà-ñeà tu Boà Taùt haïnh ñeå môû roäng beà laøm Phaät söï vaø hoùa ñoä chuùng sinh. Phaïm vi baøi naøy chæ noùi veà Ñaïi thöøa Boà Taùt giôùi vaø ñaây nhöõng giôùi maø ngöôøi tu haïnh trì giôùi Ba-la-maät caàn phaûi bieát vaø giöõ cho ñuùng. Boà Taùt giôùi goàm coù: - Nhieáp luaät nghi giôùi. - Ngöôøi thoï trì “Nhieáp luaät nghi giôùi” laø ngöôøi quyeát giöõ ñuùng möôøi hai giôùi troïng vaø boán möôi taùm giôùi khinh, nghóa laø quyeát khoâng laøm moät vieäc aùc naøo caû.

- Nhieáp thieän phaùp giôùi. - Ngöôøi thoï trì “Nhieáp thieän phaùp giôùi” laø ngöôøi quyeát taâm laøm taát caû caùc vieäc laønh. - Nhieâu ích höõu tình giôùi. - Ngöôøi thoï trì giôùi naøy laø ngöôøi quyeát taâm tu haïnh Töø bi, hyû xaû, laøm caùc ñieàu lôïi ích cho taát caû chuùng sinh, khoâng moät loaøi naøo maø chaúng hoùa ñoä. III. PHAÛI TRÌ GIÔÙI NHÖ THEÁ NAØO MÔÙI ÑUÙNG CHAÙNH PHAÙP Cuõng nhö phaùp tu boá thí noùi ôû baøi tröôùc; trì giôùi ba-la-maät cuõng coù hai caùch: Trì giôùi sai chaùnh phaùp vaø trì giôùi ñuùng chaùnh phaùp, hay noùi theo danh töø nhaø Phaät laø: Trì giôùi chaáp töôùng vaø trì giôùi khoâng chaáp töôùng. 1. Trì giôùi chaáp töôùng. - Trì giôùi chaáp töôùng laø trì giôùi maø chæ coù hình thöùc beân ngoaøi, chöù beân trong thì raát nhieãm oâ. Chaúng haïn, trì giôùi vì haùo thaéng ñeå ñöôïc ngöôøi ñôøi khen ngôïi; trì giôùi vôùi moät taâm lyù töï cao töï ñaïi, cho mình hôn ngöôøi, vaø khinh deã ngöôøi phaïm giôùi; trì giôùi vì bò eùp buoäc, neân thieáu hoan hyû maø sanh taâm buoàn phieàn, mieãn cöôõng... Trì giôùi nhö theá laø thieáu thaønh taâm, laø giaû doái, ñaùnh löøa mình vaø ngöôøi. Trì giôùi nhö theá chaúng ích lôïi gì, chæ theâm maát thôøi giôø vaø khoâng phaûi laø trì giôùi Ba-la-maät. 2. Trì giôùi khoâng chaáp töôùng. - Trì giôùi khoâng chaáp töôùng laø laøm theo ñuùng veïn toaøn caùc ñieàu raên caám maø Ñöùc Phaät ñaõ chæ daïy, khoâng vì danh lôïi, khoâng vì haùo thaéng, khoâng vì bò hoaøn caûnh eùp buoäc maø laøm.

Trong khi giöõ giôùi, haønh giaû khoâng heà nghó mình gioûi hôn ngöôøi, cuõng khoâng chaáp neâ theo giôùi luaät, khinh deã ngöôøi phaïm giôùi. Haønh giaû chæ vì thuaän theo ñöùc taùnh voán khoâng nhieãm tröôùc maø laøm ñieàu lôïi ích cho taát caû chuùng sinh vaø nhìn nhaän “trì giôùi” laø boån phaän cuûa mình khoâng theå

boû qua ñöôïc. Trì giôùi nhö theá môùi ñuùng laø trì giôùi Ba-la-maät, coâng ñöùc seõ voâ löôïng voâ bieân. IV. COÂNG ÑÖÙC TRÌ GIÔÙI BA-LA-MAÄT Nhö treân ñaõ noùi, trì giôùi Ba-la-maät coù moät hieäu löïc raát lôùn lao cho vieäc tu haønh cuûa ngöôøi Phaät töû. Phaät töû thoï trì giôùi luaät nghieâm trang thanh tònh thì luùc hieän tieàn taâm ñöôïc thô thôùi an vui, khoâng coù gì phaûi aân haän. Ñoái vôùi laøng nöôùc, haønh giaû ñöôïc nieàm nôû kính nhöôøng, nhaát laø ñoái vôùi caùc tín ñoà, luùc naøo cuõng ñöôïc hoan hyû, quyù troïng. Trong kieáp vò lai, haønh giaû chaéc chaén ñöôïc chöùng quaû Boà-ñeà, thoaùt khoûi voøng sinh töû luaân hoài. Neáu chuùng ta ñem so saùnh phaùp moân boá thí vôùi trì giôùi Ba-la-maät, thì seõ thaáy pheùp trì giôùi hôn haún boá thí moät baäc. Ngöôøi Phaät töû coù taøi thí, phaùp thí maø khoâng coù trì giôùi, thì khoâng theå thaønh Phaät, vì ngöôøi aáy vöøa taïo phöôùc vaø cuõng vöøa gaây toäi, do choã khoâng trì giôùi, thaønh thöû gaây nghieäp thieän aùc xen taïp, ñaâu ñöôïc troïn laønh maø mong chöùng ñeán quaû Thaùnh? Traùi laïi, ngöôøi Phaät töû, neáu chæ chaêm chuù nghieâm trì giôùi luaät, thì chaéc chaén seõ thaønh Phaät. Vì sao vaäy?

Vì trong luùc chuyeân taâm trì giôùi laø ñaõ coù taøi thí vaø phaùp thí haøm suùc roài. Khi haønh giaû trì giôùi ñöôïc thanh tònh, thì taâm töø bi, hyû xaû buûa khaép. Heã hoï thaáy keû naøo laøm haïnh taøi thí, phaùp thí cho ai, thì lieàn sanh taâm hoan hyû taùn thaønh coâng ñöùc, nhö theá töùc laø ngöôøi aáy ñöôïc moät phaàn coâng ñöùc "tuøy hyû boá thí". Hôn nöõa, khi haønh giaû thaønh thaät chuyeân trì giôùi luaät, thöïc haønh theo ñuùng lôøi Phaät daïy, laøm göông maãu cho quaàn sinh baét chöôùc, töùc laø ñaõ thí phaùp baèng thaân giaùo. Coøn khi haønh giaû trì tuïng giôùi luaät cho nhaäp taâm thuaàn thuïc, cuõng töùc laø thí phaùp baèng khaåu giaùo. Xem nhö theá thì trì giôùi Ba-la-maät laø moät phaùp moân raát thaàn dieäu, coù theå bao goàm caû boá thí laãn trì giôùi, chaéc chaén seõ ñöa haønh giaû ñeán bôø giaûi thoaùt.

C. KEÁT LUAÄN

Giaù trò vaø coâng naêng cuûa trì giôùi Ba-la-maät ñaõ ñöôïc chöùng minh moät caùch roõ raøng, chuùng ta khoâng coøn nghi ngôø ñieàu gì nöõa. Giôø ñaây chuùng ta chæ coøn moät quyeát ñònh döùt khoaùt laø phaûi phaùt taâm doõng maõnh thöïc haønh trì giôùi Ba-la-maät. Söï tu chæ coát ôû thöïc haønh. Duø thoâng minh taøi trí ñeán ñaâu, duø thaâm hieåu giaùo lyù ñeán ñaâu, maø khoâng thöïc haønh thì cuõng voâ ích. Chuùng ta ñöøng neân queân raèng chöõ "haønh" thöôøng ñi theo chöõ "hoïc" vaø chöõ "tu" (hoïc haønh, tu haønh). Ñaïo Nho cuõng coù caâu: "Hoïc nhi thôøi

taäp chi." Ñaïo Phaät laïi daïy moät caùch maïnh meõ hôn: "Tu maø khoâng hoïc laø tu muø; hoïc maø khoâng tu laø caùi ñaûy saùch." Nhaát laø khi ñaõ mang danh Phaät töû, ñaõ thoï giôùi maø khoâng giöõ giôùi, thì chaúng khaùc gì ñem giôùi luaät cuûa Phaät ra maø phæ baùng vaø laøm troø cöôøi cho theá nhaân. Vaäy chuùng toâi xin khuyeân quí Phaät töû, sau khi ñaõ nhaän chaân giaù trò cao quí vaø lôïi ích lôùn lao cuûa phaùp moân trì giôùi Ba-la-maät, haõy mau mau phaùt taâm roäng lôùn tu haønh trì giôùi naøy, ñeå choùng thoaùt voøng sinh töû khoå ñau. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ BAÛY
LUÏC ÑOÄ (tieáp theo)
Ñoä thöù ba: TINH TAÁN BA-LA-MAÄT
DAØN BAØI
A.- MÔÛ ÑEÀ Tinh taán laø moät ñoäng löïc maïnh meõ thuùc ñaåy moïi ngöôøi ñi ñeán thaønh coâng, trong vieäc ñôøi cuõng nhö vieäc ñaïo. I.- Ñònh nghóa: Tinh taán Ba-la-maät II.- Thaønh phaàn 1.- Tinh taán laøm cho cuûa tinh taán caùc ñieàu aùc ñöøng ba-la-maät sinh 2.- Tinh taán laøm cho caùc ñieàu aùc mau dieät B.- CHAÙNH 3.- Tinh taán laøm cho ÑEÀ caùc ñieàu laønh mau phaùt sinh 4.- Tinh taán laøm cho caùc ñieàu laønh taêng tröôûng III.- Phaûi Tinh taán 1.- Tinh taán coù nhö theá naøo môùi chaáp töôùng ñuùng chaùnh phaùp? 2.- Tinh taán khoâng chaáp töôùng IV.- Coâng ñöùc cuûa tinh taán Ba-la-maät. C.- KEÁT LUAÄN: Khuyeân tu.

BAØI THÖÙ BAÛY LUÏC ÑOÄ (tieáp theo)

Ñoä thöù ba: TINH TAÁN BA-LA-MAÄT

A. MÔÛ ÑEÀ

Ngaïn ngöõ ta coù caâu: “AÊn khoâng lo, cuûa kho cuõng heát.” Thöïc vaäy, duø tieàn röøng baïc bieån maø aên roài ngoài khoâng, thì cô nghieäp cuõng coù ngaøy tieâu tan. Ñoái vôùi ngöôøi giaøu, löôøi bieáng coøn nhö theá, huoáng hoà ñoái vôùi ngöôøi ngheøo tuùng, thì löôøi bieáng laø moät chöùng beänh raát nguy hieåm... - Ngöôøi laøm ruoäng khoâng sieâng naêng caøy caáy, boùn phaân, taùt nöôùc, thöùc khuya, daäy sôùm, lo laéng moïi vieäc, thì ñeán muøa luùa, chaéc chaén seõ bò thaát baïi, thieáu tröôùc huït sau, nôï naàn vaây keùo, caû naêm buoàn baõ. - Anh thôï maùy hay chò thôï may khoâng sieâng naêng vôùi ngheà nghieäp, löôøi bieáng aên chôi maõn thaùng suoát naêm, vì tieàn baïc khoâng dö neân phaûi vaát vaû, ñeán khi ñau oám laïi caøng khoå voâ cuøng. - Ngöôøi ñi buoân baùn, khoâng sieâng naêng thöùc khuya daäy sôùm, mua baùn taûo taàn, thì phaûi bò loã laõ, thaâm thuûng nhieàu ngaøy, mang coâng maéc nôï, neân phaûi sang tieäm theá ñoà, gia taøi khaùnh kieät. Trong ñaïo cuõng vaäy, löôøi bieáng laø moät caùi toäi. Ngöôøi hoïc ñaïo khoâng tinh taán thöùc khuya daäy sôùm

tham thieàn, quaùn töôûng, nieäm Phaät tuïng kinh, khoâng lo hoaèng döông chaùnh phaùp, cöù bieáng nhaùc qua ngaøy, tieâu pha cuûa ñaøn-na thí chuû; nhö theá mình ñaõ khoâng töï ñoä, thì laøm sao ñoä tha ñöôïc! Hieän taïi khoâng laøm lôïi ích gì cho ñaïo, sau khi cheát phaûi traû nôï cho ñaøn na thí chuû. Noùi chung laïi, ngöôøi löôøi bieáng duø ôû ngoaøi ñôøi hay trong ñaïo, duø laøm vieäc gì cuõng khoâng thaønh coâng. Muoán traùnh nhöõng ñieàu tai haïi treân, ta phaûi tu phaùp Tinh taán Ba-la-maät.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA: TINH TAÁN BA-LA-MAÄT

“Tinh” laø tinh chuyeân (roøng raët) moät vieäc khoâng coù xen taïp. “Taán” laø tieán tôùi maõi maõi khoâng döøng, khoâng giaùn ñoaïn hay thoái lui. Hai chöõ tinh taán

noùi theo nghóa thoâng thöôøng laø sieâng naêng chuyeân caàn; theo Duy thöùc hoïc, thì tinh taán laø moät trong möôøi moät moùn thieän taâm sôû, khoâng phaûi thuoäc veà phaàn toäi aùc. Bôûi vaäy, ngöôøi sieâng naêng laøm nhöõng ñieàu sai quaáy nhö sieâng naêng ñaøo töôøng khoeùt vaùch, côø baïc röôïu cheø thì khoâng phaûi laø tinh taán, maø duy thöùc hoïc goïi laø “phoùng daät” (buoâng lung) II. THAØNH PHAÀN CUÛA TINH TAÁN BA-LA-MAÄT a) Tinh taán ngaên caùc ñieàu aùc ñöøng sanh. - Nghóa laø caùc ñieàu aùc, töø tröôùc ñeán giôø mình chöa laøm ñeán, thì töø nay veà sau cuõng phaûi tinh taán ñöøng cho noù phaùt sinh. Thí duï nhö töø hoài naøo ñeán giôø, ta khoâng heà

saùt sinh haïi vaät, troäm cöôùp gian giaûo, treâu hoa gheïo nguyeät, noùi lôøi doái traù hung aùc vaø côø baïc röôïu cheø v.v... thì töø ñaây veà sau ta cuõng phaûi tinh taán theâm leân, coá gaéng giöõ gìn cho ñöøng sanh khôûi. b) Tinh taán dieät cho mau caùc ñieàu aùc ñaõ sanh. - Nghóa laø caùc ñieàu aùc maø mình ñaõ lôõ laøm roài, thì phaûi tinh taán dieät töø cho mau. Thí duï nhö ta lôõ taïo nhöõng toäi aùc tham lam troäm cöôùp, ñam meâ saéc duïc, giaän döõ kieâu caêng, thì nay ta phaûi tinh taán ñöøng cho noù taêng tröôûng theâm nöõa, maø traùi laïi phaûi dieät töø cho choùng. c) Tinh taán laøm cho caùc ñieàu laønh phaùt sinh. - Nghóa laø töø tröôùc ñeán nay coù nhöõng ñieàu laønh ta chöa thöïc hieän ñöôïc, thì nay ta phaûi tinh taán ñeå cho noù phaùt hieän ra trong haønh ñoäng. Thí duï, laâu nay ta chöa laøm nhöõng vieäc thieän xaõ hoäi, boû coâng boû cuûa ra giuùp ngöôøi ngheøo ñoùi taät nguyeàn, hay ta chöa quy y thoï giôùi, aên chay nieäm Phaät, hoïc ñaïo nghe kinh v.v... thì töø ngaøy hoâm nay ta phaûi tinh taán laøm cho caùc ñieàu naøy ñöôïc phaùt sanh. d) Tinh taán laøm cho caùc ñieàu laønh taêng tröôûng. - Nghóa laø caùc ñieàu laønh ñaõ ñöôïc phaùt sanh roài, nay ta phaûi tinh taán laøm cho noù taêng tröôûng hôn nöõa. Thí duï nhö ta ñaõ laøm caùc vieäc töø thieän roài, nay ta laïi caøng laøm theâm nöõa, hay ta ñaõ quy y roài, baây giôø phaûi tinh taán phaùt nguyeän trì giôùi. Neáu ta ñaõ thoï nguõ giôùi roài, baây giôø phaûi tinh taán tu baùt quan trai... Toùm laïi, taát caû vieäc laønh töø ngoaøi ñôøi cho ñeán trong ñaïo, mình ñaõ laøm thì phaûi tinh taán laøm sao cho moãi ngaøy ñöôïc phaùt trieån.

III. PHAÛI TINH TAÁN NHÖ THEÁ NAØO MÔÙI ÑUÙNG CHAÙNH PHAÙP? Tinh taán, cuõng nhö boá thí vaø trì giôùi, ñeàu coù hai phöông dieän: a) Tinh taán coù chaáp töôùng. - Coù ngöôøi, tröôùc maët moïi ngöôøi thì raát tinh taán, laêng xaêng laøm vieäc naøy vieäc khaùc, toû ra caàn maãn chaêm chæ ñeå ñöôïc tieáng khen, nhöng khi khoâng ai nhoøm ngoù, thì laïi raát giaûi ñaõi. Coù ngöôøi vì sôï ngöôøi treân la raày, quôû phaït maø tinh taán; nhöng khi ñöôïc töï do, khoâng ai kieåm soaùt thì laïi buoâng lung. Coù ngöôøi tinh taán vôùi moät taâm lyù haùo thaéng, quyeát hôn ngöôøi ñeå töï cao töï ñaïi. Tinh taán vôùi moät duïng taâm khoâng trong saïch, nhö vì danh, vì lôïi, vì söï kieâu caêng v.v... ñeàu laø tinh taán chaáp töôùng, khoâng ñuùng laø tinh taán Ba-la-maät. b) Tinh taán khoâng chaáp töôùng. Tinh taán khoâng chaáp töôùng töùc laø tinh taán moät caùch chaân thaønh, khoâng vì duïc voïng maø chính vì mình nhieàu toäi loãi, neân quyeát taâm söûa chöõa, thaáy mình caàn giaûi thoaùt ra khoûi luaân hoài, neân phaûi gaáp ruùt chuyeân caàn tu luyeän. Ngöôøi tinh taán khoâng

chaáp töôùng thì duø ôû giöõa ñaùm ñoâng ngöôøi hay ôû moät mình, duø coù ngöôøi nhaéc nhôû kieåm soaùt hay khoâng, duø ñaït ñöôïc quaû vò cao hay thaáp v.v... cuõng khoâng bao giôø thay ñoåi yù chí vaø thaùi ñoä quyeát tieán cuûa mình, maø muïc ñích laø giaûi thoaùt mình vaø ngöôøi ra khoûi caûnh khoå sanh töû luaân hoài.

IV. COÂNG ÑÖÙC CUÛA TINH TAÁN BA-LA-MAÄT Trong taát caû söï nghieäp, vó ñaïi ôû ñôøi, hay keát quaû veû vang trong ñaïo, caùi bí quyeát duy nhöùt ñeå thaønh coâng laø phaùp tinh taán. Tinh taán nhö laø chaát daàu xaêng laøm cho chieác xe hôi chaïy. Ñoäng cô duø toát, ngöôøi laùi duø gioûi, con ñöôøng duø baèng phaúng, muïc ñích duø gaàn, maø khoâng daàu xaêng thì chieác xe vaãn ôû nguyeân moät choã. Cho neân caâu noùi cuoái cuøng cuûa Ñöùc Phaät Thích Ca vôùi caùc ñeä töû tröôùc khi nhaäp dieät laø: “Hôõi caùc ngöôøi, haõy tinh taán leân ñeå giaûi thoaùt.” Ngöôøi thoï trì Tam quy, tinh taán giöõ naêm giôùi vaø laøm caùc ñieàu phöôùc thieän, thì seõ ñöôïc sanh laïi laøm ngöôøi, phuùc thoï song toaøn. Ngöôøi tinh taán tu Thaäp thieän vaø tu Töù thieàn, Baùt ñònh, thì seõ sanh veà coõi trôøi Duïc giôùi, Saéc giôùi vaø Voâ saéc giôùi. Ngöôøi thaáy caùc khoå caûnh sanh loøng nhaøm chaùn caûnh ñôøi, quyeát taâm döùt tröø caùc phieàn naõo, tinh taán tu ba möôi baûy phaåm trôï ñaïo, keát quaû seõ chöùng ñöôïc boán quaû Thanh vaên. Ngöôøi quaùn thaáy möôøi hai nhaân duyeân laø nguoàn goác cuûa nhieàu kieáp sanh töû luaân hoài, tinh taán tu haønh, quyeát ñoaïn tröø möôøi hai nhaân duyeân, seõ thaønh quaû Duyeân giaùc. Caùc vò Boà Taùt, xöùng theo töï taùnh voâ tham cuûa mình, tinh taán tu phaùp Boá thí ba-la-maät; xöùng theo töï taùnh voâ saân, tinh taán tu phaùp Nhaãn nhuïc ba-la-maät; xöùng theo töï taùnh voâ si, tinh taán tu phaùp Trí hueä ba-la-maät; xöùng theo töï taùnh thanh tònh, tinh taán tu phaùp Trì giôùi ba-la-maät; xöùng theo töï taùnh tòch tònh, tinh taán tu phaùp Thieàn ñònh ba-la-maät... Toùm laïi, caùc vò Boà Taùt trong khi tu, vì xöùng vôùi theå taùnh chaân taâm cuûa mình maø tu phaùp Luïc ñoä, khoâng chaáp

ôû nôi ngaõ töôùng, nhaân töôùng, chuùng sinh töôùng, thoï giaû töôùng, khoâng thaáy coù mình, coù ngöôøi, coù naêng sôû, bæ thöû, thì khi nhaân haïnh Boà Taùt ñöôïc vieân maõn, seõ thaønh quaû Phaät. Xem theá ñuû bieát coâng ñöùc cuûa tinh taán lôùn lao bieát chöøng naøo. Tu phaùp moân naøo cuõng vaäy, heã coù tinh taán môùi coù hieäu quaû, khoâng tinh taán thì hoaøn toaøn thaát baïi. C. KEÁT LUAÄN Giaù trò vaø lôïi ích cuûa tinh taán khoâng theå nghó baøn, vaäy trong khi laøm vieäc ñôøi cuõng nhö vieäc ñaïo, chuùng ta phaûi luoân luoân chuaån bò saün ñöùc tinh taán, nhö ngöôøi taøi xeá chuaån bò xaêng nhôùt, tröôùc khi laøm nhöõng cuoäc haønh trình xa xoâi. Neáu chuùng ta khoâng luyeän ñöôïc ñöùc tinh taán, khoâng chieán thaéng ñöôïc taùnh giaûi ñaõi, buoâng lung thì chuùng ta haõy caân nhaéc raèng, coâng vieäc maø chuùng ta saép laøm seõ hoaøn toaøn thaát baïi. Coâng vieäc tu haønh, ñi töø bôø meâ ñeán beán ngoä, ñöôøng daøi muoân truøng vaïn daëm, traûi qua baõo taùp möa sa, neáu khoâng coù ñöôïc ñöùc tinh taán, nhö caùc buøa hoä meänh vaø bí quyeát tieán thuû, thì chuùng ta chæ quanh quaån maõi trong bieån sanh töû luaân hoài. Moät laàn nöõa, haõy nghe lôøi Ñöùc Boån Sö daïy coøn vaêng vaúng beân tai: “Hôõi caùc ngöôøi! Haõy tinh taán leân ñeå giaûi thoaùt.” HOAÈNG

PHAÙP

BAØI THÖÙ BAÛY (tieáp theo) Ñoä thöù tö: NHAÃN NHUÏC BA-LA-MAÄT DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Saân haän laø moät maàm ñoäc haïi, voâ cuøng nguy hieåm. Muoán tröø saân haän phaûi tu phaùp Nhaãn nhuïc Ba-la-maät.

I. Ñònh nghóa: Nhaãn nhuïc Ba-la-maät.
B.- CHAÙNH
II.- Thaønh phaàn 1.- Thaân nhaãn
ÑEÀ cuûa Nhaãn nhuïc 2.- Khaåu nhaãn
Ba-la-maät 3.- YÙ nhaãn
III.- Phaûi Nhaãn nhuïc nhö theá naøo môùi ñuùng chaùnh phaùp?
IV.- Coâng ñöùc cuûa phaùp Nhaãn nhuïc
Ba-la-maät.
C.- KEÁT LUAÄN Khuyeân tu.

BAØI THÖÙ BAÛY (tieáp theo)

Ñoä thöù tö: NHAÃN NHUÏC BA-LA-MAÄT

A.- MÔÛ ÑEÀ

Kinh Hoa Nghieâm coù noùi: “Nhaát nieäm saân taâm khôûi, baù vaïn chöôùng moân khai” (Moät nieäm saân haän noåi leân, thì traêm ngaøn muoân öùc cöûa nghieäp chöôùng ñeàu môû ra.) Thaät vaäy, laém ngöôøi vì moät phuùt khoâng daèn ñöôïc côn töùc giaän, maø ñaùnh ñaäp vôï con ñeán taøn taät, ñoát phaù cuûa caûi quyù baùu cuûa oâng cha ñeå laïi, roài phaûi aân haän suoát ñôøi. Laém luùc, vì khoâng laøm chuû ñöôïc taùnh noùng naûy maø tình coát nhuïc phaûi chia ly, nghóa vôï choàng phaûi phaân reõ, baïn chí thaân trôû thaønh keû oaùn thuø... Ngöôøi hoïc ñaïo cuõng vaäy, neáu gaëp nghòch caûnh khoâng nhaãn nhòn ñöôïc, thoái chí naûn loøng, ñoâi khi phaûi bò ñoïa ñaøy. Nhö oâng Ñoäc giaùc tieân nhaân, vì moät nieäm saân haän khoâng nhaãn ñöôïc, maø phaûi bò maát naêm phaùp thaàn thoâng. OÂng Uaát-ñaàu-lam-phaát, vì saân haän maø phaûi ñoïa laøm loaøi phi ly truøng (choàn bay). Neân saùch coù noùi: “Nhaát saân tinh chi hoûa naêng thieâu vaïn khoaûnh coâng ñöùc chi sôn.” (Nghóa laø: Moät ñoùm löûa saân, coù theå ñoát tan muoân maãu röøng coâng ñöùc). Vaäy muoán tröø saân haän moät caùch coù hieäu quaû, phaûi tu phaùp Nhaãn nhuïc Ba-la-maät.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA NHAÃN NHUÏC BA-LA-MAÄT “Nhaãn” laø nhòn, chòu ñöïng nhöõng caûnh traùi maét nghòch loøng. “Nhuïc” laø ñieàu sæ nhuïc, ñieàu xaáu hoå, laøm toån thöông ñeán loøng töï aùi cuûa mình. Nhaãn nhuïc Ba-la-maät laø nhaãn nhuïc ñeán choã cuøng toät khoâng coøn ai coù theå nhaãn nhuïc hôn theá nöõa. II. THAØNH PHAÀN CUÛA NHAÃN NHUÏC BA-LA-MAÄT 1. Thaân nhaãn: - Ñoái vôùi nghòch caûnh nhö naéng möa, noùng laïnh, ñoùi khaùt, ñau oám, hoaëc bò ngöôøi ñaùnh ñaäp, haønh haï, laøm böùc naõo nôi thaân, mình cuõng cam chòu,

khoâng phaøn naøn hay choáng cöï laïi. Ñaây laø chòu ñöïng veà theå xaùc. 2. Khaåu nhaãn: - Thaân ñaõ nhaãn chòu khoâng choáng laïi ngöôøi vaø mieäng cuõng khoâng thoát ra nhöõng lôøi nguyeàn ruûa ñoäc aùc, tröôùc nhöõng lôøi nhuïc maï chua cay, maéng nhieác toài teä hay ñaùnh daäp taøn nhaãn. 3. YÙ nhaãn. - Nhaãn nhuïc caû trong taâm, khoâng caêm hôøn, khoâng oaùn giaän, khoâng noåi leân yù phaûn ñoái, nhöõng tö töôûng haéc aùm ñeå traû thuø. Trong ba thöù nhaãn naøy, "yù nhaãn" laø khoù nhaát vaø quan troïng nhaát. Coù nhieàu khi thaân coù theå chòu ñöïng ñöôïc cöïc hình, nhöng mieäng vaãn laåm baåm nguyeàn ruûa. Theâm moät laàn nöõa, mieäng tuy khoâng thoát ra nhöõng lôøi phaûn ñoái, nguyeàn ruûa, nhöng yù vaãn ngaám ngaàm phaûn ñoái, vaø töùc giaän ñoát chaùy tim gan.

Ñeán khi "taâm yù" cuõng khoâng ngaám ngaàm noåi daäy phaûn ñoái, söï töùc giaän laéng xuoáng taän ñaùy loøng; ñöùng tröôùc moïi nghòch caûnh, loøng vaãn phaúng laëng nhö khoâng, thì nhaãn nhuïc môùi thaät laø hoaøn toaøn. Neáu beân trong vaãn chöa nhaãn ñöôïc, thì theá naøo söï giaän döõ cuõng coù ngaøy xuaát hieän ra trong lôøi noùi vaø haønh ñoäng.

III. PHAÛI NHAÃN NHUÏC NHÖ THEÁ NAØO MÔÙI ÑUÙNG CHAÙNH PHAÙP?

1. Nhaãn nhuïc coù chaáp töôùng: - Nhaãn nhuïc vì sôï quyeàn theá; nhaãn nhuïc vì ñang naèm trong hoaøn caûnh baát lôïi chöa theå traû thuø ñöôïc; nhaãn nhuïc ñeå mong caàu ñöôïc ngöôøi khen, hay ñöôïc chöùc troïng, quyeàn cao; nhaãn nhuïc vì khinh bæ ñoái thuû, hay töï cho mình cao hôn ngöôøi, khoâng theøm chaáp neâ, phaûn ñoái. Nhaãn nhuïc nhö theá laø Nhaãn nhuïc chaáp töôùng, vì coøn do duïc voïng tham, saân, si, maïn thuùc ñaåy, chöa phaûi laø nhaãn nhuïc Ba-la-maät. 2. Nhaãn nhuïc khoâng chaáp töôùng. - Ngöôøi tu haïnh Nhaãn nhuïc Ba-la-maät, tröôùc heát phaûi do yù muoán dieät tröø loøng saân haän, kieâu maïn, taät ñoá, töï aùi, tham lam... Neáu coù ngöôøi chöûi maéng, mình phaûi bình tónh töï nghó raèng: "Ta coù laøm ñieàu gì saùi quaáy khoâng? Neáu coù, thì ta bò sæ nhuïc laø phaûi, ta neân caûm ôn ngöôøi. Neáu ta trong traéng, thì nhöõng lôøi sæ nhuïc aáy coù dính líu gì ñeán ta ñaâu, maø phaûi khoå taâm nghó ñeán?"

Hôn nöõa, ngöôøi tu nhaãn nhuïc coøn nhaèm muïc ñích trau doài loøng töø bi vaø hæ xaû. Ta nhaãn nhuïc khoâng oaùn giaän, khoâng traû thuø laø vì ta thöông ngöôøi, ta muoán xem moïi ngöôøi nhö thaân thuoäc anh em. Ta nhaãn nhuïc vì ta khoâng muoán cuoäc ñôøi laø moät ñaáu tröôøng, moät baõi chieán, moät loø löûa cuûa saân haän, ñoát thieâu taát caû. Chuùng ta haõy taäp cho ñöôïc nhaãn nhuïc nhö oâng Purna trong caâu chuyeän sau ñaây: "Khi Phaät coøn taïi theá, moät Ñeä töû cuûa Phaät, oâng Purna xin Phaät ñi qua truyeàn ñaïo taïi xöù Chronaparanta, laø moät xöù coù tieáng raát hung aùc. Phaät hoûi oâng Purna: - OÂng ñaõ phaùt nguyeän ñem ñaïo phaùp cuûa Ta ñeán truyeàn baù cho daân xöù aáy, nhöng neáu hoï khoâng nghe, laïi coøn duøng lôøi hung aùc maéng chöûi oâng, thì oâng nghó sao? - Baïch Theá toân, con nghó: Hoï laø ngöôøi toát, vì hoï khoâng duøng caây ñaùnh ñaäp con, hay laáy ñaù neùm con. Phaät hoûi tieáp: - Neáu hoï laáy caây ñaùnh oâng, hay duøng ñaù neùm oâng, thì oâng nghó sao? - Baïch Theá toân, con nghó: Hoï vaãn coøn loøng nhaân, vì

hoï khoâng cheùm gieát hay ñaäp con ñeán cheát. Phaät laïi hoûi: - Neáu hoï cheùm gieát hoaëc ñaùnh cheát oâng thì oâng nghó sao? - Baïch Theá toân, con nghó: Hoï laø aân nhaân cuûa con, vì nhôø hoï maø con thoaùt ñöôïc thaân ñau khoå, boû ñöôïc boïc thuùi tha, töø bieät ñôøi soáng khoán naïn naøy.

Ñöùc Phaät khen: - Hay laém! OÂng nhaãn nhuïc ñöôïc nhö vaäy thì môùi coù theå qua xöù aáy truyeàn ñaïo ñöôïc! OÂng Purna qua xöù Chronaparanta truyeàn ñaïo, khoâng bao laâu, daân chuùng xöù aáy ñeàu qui ñaàu Phaät phaùp caû. Nhaãn nhuïc nhö oâng Purna môùi thaät ñuùng laø nhaãn nhuïc Ba-la-maät, nghóa laø nhaãn töø ngoaøi thaân ñeán trong taâm, nhaãn maø khoâng thaáy mình nhaãn vaø caûnh nhuïc ñeå nhaãn. IV. COÂNG ÑÖÙC CUÛA PHAÙP NHAÃN NHUÏC BA-LA-MAÄT Nhö ñoaïn môû ñaàu ñaõ noùi, löûa saân haän coù theå ñoát thieâu taát caû nhöõng gì quyù baùu, maø loaøi ngöôøi ñaõ xaây döïng ñöôïc treân theá giôùi naøy. Löûa saân haän chæ coù theå bò daäp taét baèng nöôùc nhaãn nhuïc Ba-la-maät. Khoâng nhaãn nhuïc thì gia ñình ly taùn, baïn höõu chia lìa, tôù thaày ñoaïn tuyeät, ñoàng baøo xung ñoät, theá giôùi chieán tranh. Coù nhaãn nhuïc thì gia ñình sum hoïp, baïn höõu töông thaân, tôù thaày trung tín, ñoàng baøo ñoaøn keát, theá giôùi hoøa bình. Rieâng ñoái vôùi baûn thaân, khoâng nhaãn nhuïc thì löûa giaän thieâu ñoát loøng mình vaø duïc voïng hoaønh haønh, söï nghieäp tieâu tan, moïi ngöôøi xa laùnh, ñaïo quaû khoù troøn. Coù nhaãn nhuïc thì loøng töø chan chöùa, thanh tònh traøn lan, söï nghieäp daâng cao, ngöôøi ngöôøi quí troïng, quaû ñaïo vieân thaønh.

Vì nhaän thaáy coâng ñöùc lôùn lao vaø quyù baùu cuûa nhaãn nhuïc cho neân coå nhaân ñaõ coù nhaén nhuû vôùi ngöôøi ñôøi moät caùch maïnh meõ nhö sau: Nhaãn nhaãn nhaãn, traùi chuû oan gia tuøng thöû taän. Nhieâu nhieâu nhieâu, thieân tai vaïn hoïa nhaát teà tieâu. Maëc maëc maëc, voâ haïn thaàn tieân tuøng thöû ñaéc. Höu höu höu, caùi theá coâng danh baát töï do. Nghóa laø: Nhaãn nhaãn nhaãn (thaân nhaãn, mieäng nhaãn, taâm nhaãn) thì nhöõng ñieàu traùi chuû oan gia töø ñaây döùt heát. Nhòn nhòn nhòn (thaân nhòn, mieäng nhòn, taâm nhòn) thì ngaøn tai muoân hoïa ñoàng thôøi tieâu. Nín nín nín (thaân nín, mieäng nín, taâm nín) thì caûnh giôùi thaàn tieân voâ haïn cuõng do ñaây maø ñöôïc. Thoâi thoâi thoâi (thaân, mieäng, taâm ñeàu thoâi) thì nhöõng coâng danh caùi theá khoâng coøn töï do. C. KEÁT LUAÄN: Chuùng ta khoâng coøn nghi ngôø gì nöõa giaù trò vaø coâng ñöùc lôùn lao, quyù baùu cuûa nhaãn nhuïc. Giôø ñaây chuùng ta chæ coøn quyeát taâm thöïc haønh ngay phaùp moân naøy. Nhaát laø ñoái vôùi Phaät töû naøo ñaõ nhieàu laàn bò löûa giaän taøn phaù taâm can, gia ñình vaø söï nghieäp cuûa mình, haõy mau mau tu taäp phaùp nhaãn nhuïc naøy. Ñöøng ñeå phaûi aên naên, hoái tieác vaø khoå ñau theâm moät laàn nöõa vì löûa noùng giaän. Keû tu haønh laïi caøng gaáp ruùt thöïc haønh phaùp moân

naøy. Khoâng coù gì tai haïi cho söï nghieäp tu haønh cuûa mình maø laøm cho moïi ngöôøi chung quanh khinh lôøn, xa laùnh baèng söï noùng giaän, coäc caèn nôi moät keû xuaát gia caàu ñaïo. Duø nhöõng ngöôøi aáy coù tinh thoâng kinh ñieån bao nhieâu, tu haønh bao nhieâu, maø khi thaáy neùt maët hoï ñoû gay, gioïng noùi hoï

quaùt thaùo, cöû chæ hoï maát töï chuû, thì ngöôøi chung quanh khoâng coøn tin töôûng ôû söï tu haønh cuûa hoï nöõa, vì söï noùng giaän toá caùo hoï moät caùch huøng hoàn. Chuùng toâi töôûng khoâng caàn phaûi noùi nhieàu hôn nöõa veà nhöõng tai haïi cuûa giaän döõ; vì chaéc raèng nhöõng ai ñaõ coù laàn giaän döõ cuõng ñaõ thaáy roõ nhö theá roài. Ñeå keát luaän baøi naøy, chuùng toâi chaân thaønh caàu mong cho moïi ngöôøi cuøng chuùng toâi, ñeàu thaät haønh phaùp moân nhaãn nhuïc naøy moät caùch coù hieäu quaû, ñeå coõi ñôøi theâm phaàn an laïc. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ TAÙM
LUÏC ÑOÄ
(Tieáp theo)
Ñoä thöù naêm: THIEÀN ÑÒNH BA-LA-MAÄT
DAØN BAØI
A.- MÔÛ ÑEÀ Ñaïo Phaät laø Ñaïo Töø bi maø cuõng laø Ñaïo trí tueä. Muoán coù trí hueä, phaûi tu Thieàn ñònh Ba-la-maät.

I.- Ñònh nghóa veà Thieàn ñònh Ba-la-maät.

II.- Caùc loaïi 1.- Theá gian thieàn B.- CHAÙNH Thieàn ñònh 2.- Xuaát theá gian thieàn ÑEÀ 3.- Xuaát theá gian thöôïng thöôïng thieàn III.- Coâng naêng cuûa Thieàn ñònh Ba-la-maät

C.- KEÁT LUAÄN Khuyeân tu

BAØI THÖÙ TAÙM
LUÏC ÑOÄ
(Tieáp theo)
Ñoä thöù naêm: THIEÀN ÑÒNH BA-LA-MAÄT
A.- MÔÛ ÑEÀ

Keû tu haønh muoán ñeán bôø giaûi thoaùt hoaøn toaøn, caàn phaûi tu caû phöôùc laãn hueä. Trong boán ñoä tröôùc cuûa Luïc ñoä maø chuùng ta ñaõ hoïc, chæ noùi veà tu phöôùc. Trong hai ñoä cuoái cuøng laø Thieàn ñònh vaø Trí hueä, chuùng ta seõ hoïc veà tu hueä. Tröôùc tieân, chuùng ta haõy tìm hieåu tính caùch quan troïng vaø giaù trò cuûa Thieàn ñònh.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA Thieàn ñònh laø gì? Thieàn phieân aâm theo tieáng Phaïn laø Thieàn-na, xöa dòch laø tö duy, nay caùc hoïc giaû dòch laø Tónh löï. Tu Tö duy coù nghóa laø tu taäp baèng phöông phaùp suy nghieäm, nghieân taàm vaø suy cöùu veà nhöõng ñoái töôïng cuûa taâm thöùc. Tónh löï coù nghóa laø duøng taâm theå vaéng laëng ñeå thaåm saùt caùc vaán ñeà ñaïo phaùp. Coøn chöõ Ñònh phieân aâm theo tieáng Phaïn laø Tam- muoäi (Samadhi), coù nghóa laø taäp trung taâm yù vaøo moät ñoái töôïng duy nhaát, khoâng ñeå cho taâm yù taùn loaïn. Hôïp hai chöõ Thieàn vaø Ñònh laïi, ta coù moät ñònh nghóa chung: Taäp trung taâm yù vaøo moät ñoái töôïng duy nhaát

khoâng cho taùn loaïn, ñeå taâm theå ñöôïc vaéng laëng vaø cho taâm duïng ñöôïc maïnh meõ, haàu quan saùt vaø suy nghieäm chaân lyù.

II. CAÙC LOAÏI THIEÀN ÑÒNH

Thieàn ñònh coù theå goïi laø moät traïng thaùi cuûa taâm lyù, traïng thaùi aáy goïi laø traïng thaùi tónh löï. Song ôû Duïc giôùi, taâm lyù khoâng theå coù ñöôïc traïng thaùi aáy, vì noù chæ phaùt hieän ôû Saéc giôùi, vaø Voâ saéc giôùi. Roõ hôn nöõa laø Thieàn thuoäc veà Saéc giôùi vaø Ñònh thuoäc veà Voâ saéc giôùi. ÔÛ moãi giôùi, Thieàn vaø Ñònh ñeàu phaân laøm boán caáp baäc töø thaáp leân cao, cho neân coù danh töø laø Töù thieàn vaø Töù ñònh. Töù thieàn vaø Töù ñònh naøy, tuy laø keát quaû cuûa coâng phu tu taäp Thieàn ñònh, hay gieo troàng thieän caên, nhöng cuõng laø chung cho caû Phaät phaùp, caû Theá gian phaùp, caû Thaùnh caû Phaøm. Noùi roõ hôn, laø duø theo phöông phaùp Ñaïo Phaät hay phöông phaùp naøo, neáu coù ñöôøng loái, coù coâng phu ñeàu coù theå ñaït ñeán Töù thieàn vaø Töù ñònh; nhöng ñaây cuõng chæ laø theá gian phaùp maø thoâi. Coøn noùi veà phaùp Ñònh cuûa chö Phaät, Boà Taùt vaø A-la-haùn thì khaùc. Ñoù laø Thieàn ñònh thuoäc Xuaát theá gian phaùp, khoâng theå phaùt hieän trong phaïm vi Duïc giôùi, Saéc giôùi vaø Voâ saéc giôùi ñöôïc. Muoán ñaït ñeán traïng thaùi tónh löï cuûa caùc baäc aáy, ngöôøi ta phaûi ñaït ñeán söï thoaùt ly tam giôùi. Coøn laån quaån trong Tam giôùi thì taâm yù chæ coù theå ñaït ñeán Töù ñònh laø cuøng.

Muoán coù ñöôïc Töù thieàn vaø Töù ñònh, chæ phaûi thoaùt ly vaø ñoaïn dieät phieàn naõo ôû Duïc giôùi. Nhöng neáu muoán ñaït caùc phaùp Ñònh voâ laäu, thì phaûi dieät tröø taát caû caùc phieàn naõo cuûa Voâ saéc giôùi. Tröôùc khi mong ñeán ñöôïc Ñònh voâ laäu, phaûi caàn ñeán Thieàn, bôûi vì Thieàn laø caên baûn cuûa Ñònh. Coù ñöôïc nguõ nhaõn, luïc thoâng cuõng nhôø Thieàn. Vaû laïi, Thieàn coù coâng duïng thaåm saùt, nghieân cöùu. Neáu muoán quan nieäm chaân lyù, taát phaûi nhôø ñeán Thieàn, do ñoù Thieàn laø phaùp toái yeáu cho keû hoïc ñaïo. Ñöùng veà phöông dieän caùc trình ñoä cuûa Thieàn, kinh saùch coù daïy nhö sau: 1. Theá gian thieàn: Thieàn naøy coù hai loaïi: Caên baûn vò thieàn vaø Caên baûn tònh thieàn. Caên baûn vò thieàn goàm coù möôøi hai phaåm, phaân laøm ba: Töù thieàn, Töù voâ löôïng vaø Töù khoâng. Ngöôøi phaøm chaùn caûnh taùn loaïn cuûa Duïc giôùi thì tu Töù thieàn. Ngöôøi muoán phöôùc lôùn thì tu Töù voâ löôïng. Keû nhaøm chaùn caûnh Saéc giôùi chaät heïp thì tu Töù khoâng. Vì möôøi hai phaåm Thieàn naøy coù theå laøm caên baûn cho thieän phaùp xuaát theá gian, neân goïi laø caên baûn Thieàn. Vôùi laïi, an truù trong möôøi hai phaåm aáy, ngöôøi tu Thieàn coøn öa thích caûm giaùc laïc thoï cuûa Thieàn, neân goïi laø caên baûn vò Thieàn. Caên baûn vò thieàn, phaân laøm hai: Luïc dieäu moân vaø Thaäp luïc ñaëc thaéng. Ai coù hueä taùnh nhieàu thì tu Luïc dieäu moân, keû naøo coù Ñònh taùnh nhieàu thì tu Thaäp luïc

ñaëc thaéng. Nhöõng ai coù Hueä taùnh vaø Ñònh taùnh baèng nhau thì coù theå tu caû hai loaïi. Vì ngöôøi ta coù theå caên cöù vaøo phaùp Thieàn naøy ñeå phaùt sinh Voâ laäu trí, khoâng phaûi chæ thuaàn höõu laäu, nhö ôû Caên baûn vò thieàn, neân goïi laø Caên baûn tònh thieàn. Tuy nhieân, caû hai loaïi ñeàu chæ laø theá gian thieàn

maø thoâi, vì tröôùc thôøi Phaät giaùng theá, pheùp Thieàn naøy ñaõ coù. 2. Xuaát theá gian thieàn: Phaùp Thieàn naøy laø cuûa baäc xuaát theá. Coù boán thöù Thieàn quaùn: Cöûu töôùng quaùn, Baùt boái xaû quaùn, Baùt thaéng xöù quaùn vaø Thaäp nhaát thieát xöù quaùn. Tu boán thöù Thieàn quaùn naøy, tuy laø laáy caùc phaùp höõu vi laøm ñoái töôïng suy nghieäm, nhöng coù theå ñi ñeán keát quaû ly duïc, phaùt sinh Voâ laäu trí, neân goïi laø Xuaát theá gian thieàn. 3. Xuaát theá gian thöôïng thöôïng Thieàn. - Ñaây laø phaùp Thieàn cao toät cuûa caùc baäc ñaïi nhaân. Kinh Ñòa Trì coù giaûi veà chín moân ñaïi thieàn naøy nhö sau: - Moät laø "Töï taùnh thieàn", nghóa laø quaùn saùt thaät töôùng cuûa töï taâm, khoâng caàn laáy ñoái töôïng ngoaïi caûnh. - Hai laø "Nhaát thieát thieàn", coù coâng naêng töï haønh vaø hoùa tha. - Ba laø "Nan thieàn", moân Thieàn gian nan, thaâm dieäu, khoù tu. - Boán laø "Nhaát thieát moân thieàn", coù nghóa laø taát caû caùc phaùp Thieàn ñònh ñeàu do moân (cöûa) naøy maø phaùt xuaát.

- Naêm laø "Thieän nhaân thieàn", moân Thieàn cuûa nhöõng chuùng sanh coù ñaïi thieän caên cuøng tu. - Saùu laø "Nhaát thieát haïnh thieàn", bao nhieáp taát caû haïnh phaùp cuûa Ñaïi Thöøa. - Baûy laø "Tröø naõo thieàn", coù naêng löïc tröø dieät phieàn naõo, khoå ñau cho chuùng sinh. - Taùm laø "Thöû theá tha theá laïc thieàn", coù naêng löïc laøm cho chuùng sinh an laïc trong hieän taïi vaø töông lai. - Chín laø "Thanh tònh tònh thieàn", coù naêng löïc ñoaïn tröø hoaøn toaøn caùc hoaëc nghieäp, vaø chöùng ñöôïc Tònh baùo ñaïi Boà-ñeà. Ñeán moân Thieàn naøy, taâm yù hoaøn toaøn thanh tònh vaø laïi cuõng khoâng coøn thaáy caùi töôùng thanh tònh aáy nöõa, neân goïi laø Tònh baùo.

III. COÂNG NAÊNG CUÛA THIEÀN ÑÒNH

Theo Boà Taùt haønh, coù theå tu taäp Thieàn ñònh vaø ñaït ñeán möôøi keát quaû toát ñeïp sau ñaây: - Moät laø ñöôïc an truï trong phaùp thöùc uy nghi. Tu Thieàn ñònh phaûi theo phaùp thöùc maø haønh trì, nhö vaäy traûi qua moät thôøi gian khaù laâu, thì nguõ caên ñöôïc tòch tònh, chaùnh ñònh phaùt khôûi, khoâng caàn coù söï coá gaéng maø vaãn ñöôïc an truï trong phaùp thöùc oai nghi. - Hai laø ñöôïc thöïc haønh caûnh giôùi töø bi. Khi tu Thieàn ñònh, thì giöõ ñöôïc taâm töø bi, thöông yeâu chuùng sinh, muoán cho taát caû ñöôïc an oån.

- Ba laø khoâng coøn phieàn naõo. Nhôø naêng löïc Thieàn ñònh maø caùc phieàn naõo tham, saân, si, khoâng coøn phaùt sinh nöõa. - Boán laø gìn giöõ ñöôïc caùc giaùc quan. Khoâng cho saéc, thanh, höông, vò, xuùc lay ñoäng. - Naêm laø vui veû laïc thuù. Xem Thieàn ñònh laø moät moùn aên ngon laønh hôn taát caû caùc moùn aên khaùc trong theá gian. - Saùu laø xa lìa ñöôïc aùi duïc. Moät khi taâm nieäm ñaõ laéng yeân, aùi duïc khoâng coøn phaùt sinh vaø laøm nhieãm tröôùc ñöôïc nöõa. - Baûy laø chöùng ñöôïc chaân khoâng, nhöng khoâng bao giôø bò rôi vaøo choã chaáp ñoaïn dieät hö voâ. - Taùm laø côûi môû ñöôïc taát caû nhöõng daây troùi buoäc söï giaûi thoaùt. - Chín laø khai phaùt ñöôïc trí hueä voâ löôïng vaø an truù trong caûnh giôùi cuûa chö Phaät. - Möôøi laø ñaït ñeán söï giaûi thoaùt thaønh thuïc, ñeán choã maø taát caû hoaëc nghieäp khoâng coøn nhieãu loaïn ñöôïc nöõa.

C. KEÁT LUAÄN:

Chuùng ta coù theå toùm taét thaønh quaû toát ñeïp cuûa Thieàn ñònh nhö sau: Nguõ caên ñöôïc töï taïi, phieàn naõo ñöôïc döùt tröø, Töø bi ñöôïc môû roäng, trí hueä ñöôïc phaùt chieáu, caûnh giôùi giaûi thoaùt ñöôïc phoâ baøy ra tröôùc maét. Moät phaùp moân

coù coâng naêng quí baùu, coù dieäu duïng phi thöôøng nhö theá, laøm sao chuùng ta coù theå boû qua ñöôïc? Mong raèng vì lôïi ích thieát thöïc noùi treân, quí vò Phaät töû haõy gaéng coâng tu taäp phaùp moân Thieàn ñònh naøy cho choùng coù keát quaû. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ TAÙM (tieáp theo)

Ñoä thöù saùu: TRÍ HUEÄ BA-LA-MAÄT DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Voâ minh laø nguoàn goác cuûa moïi toäi loãi, khoå ñau. Muoán döùt tröø voâ minh, phaûi tu trí hueä.

I.- Ñònh nghóa Trí hueä Ba-la-maät

B.- CHAÙNH II.- Caùc loaïi Trí hueä

ÑEÀ III.- Laøm theá naøo ñeå coù ñöôïc Trí hueä

IV.- Coâng naêng cuûa Trí hueä

C.- KEÁT LUAÄN Khuyeân tu.

BAØI THÖÙ NAÊM (tieáp theo)

Ñoä thöù saùu: TRÍ HUEÄ BA-LA-MAÄT

A. MÔÛ ÑEÀ

Trong Ñaïo Phaät, hai tieáng voâ minh ñöôïc nhaéc nhôû ñeán luoân, vì chính voâ minh laø nguoàn goác, laø ñaàu daây moái nhôï cuûa ñau khoå, cuûa sanh töû luaân hoài. Phaät thöôøng daïy: “Caùi khoå cuûa laïc ñaø, cuûa löøa ngöïa chôû naëng maõn kieáp, caùi khoå troâi laên trong tam giôùi chöa goïi laø khoå. Ngu si khoâng trí hueä, tin töôûng sai laïc, khoâng bieát höôùng ñi, caùi aáy môùi thaät laø khoå.” Ngaøi coøn daïy moät caùch maïnh meõ, döùt khoaùt hôn: “Si laø goác cuûa toäi loãi, trí hueä laø goác cuûa muoân haïnh laønh.” Chuùng ta laø Phaät töû, chuùng ta khoâng muoán gaây toäi loãi ñeå chòu quaû khoå ñau, chuùng ta chæ mong laøm ñöôïc caùc haïnh laønh ñeå höôûng phöôùc quaû vaø ñöôïc giaûi thoaùt. Vaäy taát nhieân chuùng ta phaûi tu Hueä. Trong caùc moân tu Hueä, thì Trí hueä Ba-la-maät laø hôn caû.

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA TRÍ HUEÄ BA-LA-MAÄT Trí hueä laø gì? “Trí hueä” phieân aâm chöõ Phaïn laø Prajnaø (laø Baùt-nhaõ); “Trí” coù nghóa laø quyeát ñoaùn; “Hueä” coù nghóa laø giaûn traïch. Töï ñieån Phaät hoïc Trung Hoa ñònh nghóa nhö sau: “Trí laø bieát Tuïc ñeá vaø Hueä laø thoâng hieåu Chaân ñeá.”

Cuõng coù theå noùi: “Trí laø theå taùnh saùng suoát trong saïch, Hueä laø caùi dieäu duïng xeùt soi töï taïi. Trí hueä Ba- la-maät laø theå taùnh saùng suoát coù khaû naêng

soi saùng söï vaät moät caùch thaáu ñaùo tinh töôøng ñeán nôi ñeán choán, khoâng theå sai laàm ñöôïc.

II. CAÙC LOAÏI TRÍ HUEÄ Trí hueä nhö ñònh nghóa treân laø Trí hueä cuûa Ñaïo Phaät, chöù khoâng phaûi trí hueä phoå thoâng, thöôøng duøng trong caùc söï hoïc hoûi hieåu bieát, suy luaän haèng ngaøy trong ñôøi. Theo trieát hoïc Phaät Giaùo, khaû naêng nhaän thöùc coù hai loaïi: Hieän löôïng vaø tyû löôïng. 1. Hieän löôïng: laø söï nhaän thöùc tröïc tieáp khoâng caàn qua trung gian suy luaän. Hieän löôïng laïi chia laøm hai loaïi: - Chaân hieän löôïng, laø nhaän thöùc tröïc tieáp maø ñuùng. - Tôï hieän löôïng, laø nhaän thöùc tröïc tieáp maø sai. 2. Tyû löôïng: laø söï nhaän bieát qua trung gian suy luaän. Tyû löôïng cuõng coù hai thöù: - Chaân tyû löôïng, laø loái hieåu bieát baèng suy luaän ñuùng ñaén. - Tôï tyû löôïng, laø loái hieåu bieát baèng suy luaän maø sai laàm. Hieän löôïng cuûa ñòa vò phaøm phu raát keùm coûi vaø phaàn nhieàu laø tôï hieän löôïng.

Tyû löôïng cuûa ñòa vò phaøm phu laïi coøn keùm coûi hôn nöõa vaø phaàn nhieàu laø tôï tyû löôïng. Ñöùng veà phöông dieän tính chaát, Ñaïo Phaät chia trí hueä ra laøm hai loaïi lôùn laø “Caên baûn trí” vaø “Haäu ñaéc trí”. 1. Caên baûn trí: Caên baûn trí, laø giaùc tính minh dieäu maø moãi chuùng sinh voán ñaõ coù saün, nhöng vì bò phieàn naõo che laáp, neân chöa phaùt chieáu ra ñöôïc. Coù theå so saùnh caên baûn trí nhö laø moät chaát kim khí quí baùu (vaøng, baïc) ñang ôû trong traïng thaùi khoaùng chaát, naèm laãn loän vôùi ñaù (phieàn naõo voâ minh). 2. Haäu ñaéc trí: Haäu ñaéc trí, laø trí hueä coù ñöôïc nhôø coâng phu tu taäp nhö trì giôùi, thieàn ñònh v.v... Coù theå so saùnh Haäu ñaéc trí nhö chaát kim khí (vaøng, baïc) ñöôïc loïc töø khoaùng chaát ra vaø khoâng coøn laãn loän vôùi ñaát ñaù, buïi baëm nöõa (phieàn naõo, voâ minh). Theo Duy thöùc hoïc, sau khi ñaït ñeán ñòa vò Giaùc ngoä, nghóa laø coù ñöôïc “Haäu ñaéc trí”, thì taùm thöùc chuyeån thaønh boán trí: - Thöùc thöù taùm, A-laïi-da coù taùc duïng laø chaáp trí sanh maïng vaø chuûng töû, ñöôïc ñaït ñeán ñòa vò voâ laäu vaø bieán thaønh “Ñaïi vieân caûnh trí” (trí saùng nhö böùc göông lôùn vaø troøn ñaày, töôïng tröng cho bieån caû chôn nhö). - Thöùc thöù baûy, Maït-na coù taùc duïng laø chaáp ngaõ, bieán thaønh “Bình ñaúng taùnh trí” (trí coù naêng löïc nhaän thöùc tính caùch bình ñaúng, voâ ngaõ cuûa vaïn phaùp).

- Thöùc thöù saùu, yù thöùc coù taùc duïng laø phaân bieät, bieán thaønh “Dieäu quan saùt trí” (trí coù naêng löïc quan saùt thaâm dieäu). - Naêm thöùc cuoái (nhaõn thöùc, nhó thöùc, tyû thöùc, thieät thöùc, thaân thöùc) bieán thaønh “Thaønh sôû taùc trí” (trí coù naêng löïc nhaän thöùc cuøng khaép vaø thaàn dieäu). III. LAØM THEÁ NAØO ÑEÅ COÙ ÑÖÔÏC TRÍ HUEÄ? Muoán coù ñöôïc trí hueä, Ñöùc Phaät cheá ra nhieàu Phaùp tu. Trong soá nhieàu phaùp tu aáy thì “Vaên, Tö, Tu” vaø: “Giôùi, Ñònh, Hueä” laø nhöõng phaùp thöôøng ñöôïc nhaéc nhôû vaø thöïc haønh nhieàu nhaát. Vaên, Tö, Tu: Vaên, Tö, Tu laø ba phaùp tu ñeå coù ñöôïc trí hueä: Vaên hueä: laø hueä do tai nghe aâm thanh, maét thaáy vaên töï cuûa Phaät, hay qua caùc kinh ñieån maø hieåu ñöôïc nghóa lyù. Tö hueä: laø hueä do trí suy nghó, tìm toøi, roõ ñöôïc nghóa lyù, hieåu ñöôïc söï thaät. Tu hueä: laø hueä do tu haønh theå nghieäm vaø theå nhaäp chaân lyù, maø

giaùc ngoä, chöùng ñöôïc söï thaät. Vaên, Tö, Tu raát töông quan maät thieát vôùi nhau, haønh giaû caàn phaûi chuyeân tu caû ba thöù, khoâng theå boû qua moät thöù naøo maø thaønh töïu ñöôïc. Haõy nghe Phaät daïy: “Vaên hueä, Tö hueä, Tu hueä, ba moân khuyeát moät khoâng ñöôïc. Neáu nghe maø khoâng suy nghó, thì nhö

laøm ruoäng maø khoâng gieo maï; neáu suy nghó maø khoâng tu, thì nhö laøm ruoäng maø khoâng taùt nöôùc, böøa coû, roát cuoäc khoâng coù keát quaû. Ba hueä ñöôïc ñaày ñuû thì chöùng quaû Tam thöøa.” (Sa-di thaäp giôùi). - Giôùi: laø lôøi raên daïy cuûa Phaät. (Xem laïi baøi Trì giôùi Ba-la-maät.) - Ñònh: laø thieàn ñònh, giöõ cho taâm yù khoâng loaïn ñoäng, ñeå suy nghieäm ñeán nhöõng vaán ñeà caên baûn cuûa Ñaïo (xem laïi baøi Thieàn Ñònh Ba-la-maät). - Hueä: laø söï phaùt chieáu cuûa Trí, sau khi ñöôïc taåy saïch phieàn naõo vaø voâ minh. Giôùi, Ñònh, Hueä töông quan maät thieát vôùi nhau: Do trì giôùi maø thaân taâm khoâng loaïn ñoäng. Do thaân taâm khoâng loaïn ñoäng maø taâm trí ñöôïc Ñònh. Taâm trí khi ñaõ ñònh thì Trí hueä phaùt chieáu. Ngöôïc laïi, Trí hueä phaùt chieáu thì taâm deã Ñònh, taâm deã Ñònh thì Trí hueä phaùt chieáu khoâng khoù khaên. Toùm laïi: Giôùi, ñònh, hueä ñeàu töông duyeân, töông quan vôùi nhau, moät caùi taêng thì hai caùi kia cuøng taêng, moät caùi giaûm thì hai caùi kia cuøng giaûm. IV. COÂNG NAÊNG CUÛA TRÍ HUEÄ Nhö chuùng ta ñaõ thaáy trong phaàn chia loaïi, trí hueä khi ñaõ ñaït ñeán ñòa vò Giaùc ngoä (taùm thöùc chuyeån thaønh boán trí) thì coâng naêng, dieäu duïng cuûa noù roäng lôùn voâ cuøng, khoâng theå noùi heát. Tuy theá, ñeå coù moät quan nieäm töông ñoái roõ raøng, chuùng ta coù theå neâu leân ba coâng naêng chính cuûa trí hueä nhö sau:

1. Döùt tröø phieàn naõo: Phieàn naõo laø do meâ laàm phaùt sinh. Khi trí hueä ñaõ coù thì meâ laàm phaûi maát, nhö khi aùnh saùng phaùt ra thì boùng toái taát phaûi tan bieán. Meâ laàm ñaõ maát thì phieàn naõo taát khoâng coøn phaùt sinh nöõa. 2. Chieáu saùng söï vaät: Söï vaät bò voâ minh che khuaát, nhö maøn söông sôùm che phuû caûnh vaät, nay trí hueä phaùt chieáu vaøo söï vaät, chaúng khaùc gì khi aùnh saùng maët trôøi leân, maøn söông aét phaûi tan bieán, luùc baáy giôø thöïc töôùng, thöïc taùnh cuûa söï vaät ñöôïc loä baøy nhö thaät. 3. Theå nhaäp chaân lyù: Khi bò voâ minh phuû laáp, ngaên che thì ta vôùi ngöôøi, ta vôùi vaät töôûng nhö rieâng bieät, sai khaùc. Nay nhôø trí hueä soi saùng, thaáy roõ ñöôïc taâm caûnh ñeàu chôn khoâng, neân theå nhaäp ñöôïc chaân lyù, giaùc ngoä hoaøn toaøn.

C. KEÁT LUAÄN

Giaù trò vaø coâng naêng cuûa trí hueä lôùn lao khoâng theå noùi heát. Noù laø cöùu caùnh cuûa ngöôøi Phaät töû. Cöùu caùnh aáy, chuùng ta phaûi coá ñaït cho ñöôïc. Tröôùc khi nhaäp Nieát-baøn, Ñöùc Phaät cuõng ñaõ thieát tha khuyeân caùc ñeä töû phaûi trau doài trí hueä nhö sau: “Trí hueä laø chieác thuyeàn kieân coá chôû ngöôøi khoûi bieån giaø, ñau, cheát; laø ngoïn ñeøn lôùn choùi saùng voâ minh haéc aùm, laø lieàu thuoác hay chöõa heát thaûy beänh taät, laø chieác buùa saét chaët gaõy caây phieàn naõo. Vaäy caùc ngöôøi phaûi laáy söï nghe, söï suy nghó, söï tu taäp maø töï taêng ích cho trí hueä mình.” (Kinh Di Giaùo).

Nhöõng lôøi nhaén nhuû thoáng thieát cuûa Ñöùc Boån Sö, chuùng ta khoâng theå khoâng ghi nhôù vaø thöïc haønh ñöôïc. Vaû chaêng, trong saùu ñoä Ba-la-maät maø chuùng ta ñaõ hoïc trong ba baøi keá tieáp naøy, muïc ñích cuõng chæ ñeå daãn ñeán ñoä thöù saùu laø Trí hueä, caùi möùc ñoä cuoái cuøng cuûa ñaïo Giaùc ngoä vaø Giaûi thoaùt. Caàu mong taát caû quyù vò Phaät töû coù ñöôïc Trí hueä ñeå töï ñoä vaø töï tha ñeán beân kia bôø giaûi thoaùt.

TOÅNG KEÁT VEÀ LUÏC BA LA MAÄT Ñaïo Phaät laø ñaïo töø bi, maø cuõng laø ñaïo Giaùc ngoä. Töø bi thuoäc veà phöôùc, giaùc ngoä thuoäc veà hueä. Phöôùc vaø Hueä laø hai caùnh laøm cho con chim ñaïi baøng laø haønh giaû bay thaúng ñeán bôø giaûi thoaùt. Do ñoù, trong kinh thöôøng noùi: “Phöôùc, Hueä song tu môùi thaønh ngoâi Chaùnh giaùc.” Trong saùu phaùp Ba-la-maät, boá thí vaø nhaãn nhuïc thuoäc veà tu phöôùc; thieàn ñònh vaø trí hueä thuoäc veà tu hueä; coøn trì giôùi vaø tinh taán laø hai chaát lieäu coù coâng duïng kieåm soaùt vaø ñoác thuùc cho vieäc tu phöôùc vaø hueä ñöôïc thaønh töïu hoaøn toaøn. Neáu chuùng ta ñem so saùnh moät caùch moäc maïc vaø ñôn giaûn saùu phaùp Ba-la-maät vôùi chieác thuyeàn Baùt- nhaõ ñöa ngöôøi töø bôø meâ ñeán beán giaùc, thì: Töø bi laø thöùc aên, nhaãn nhuïc laø nöôùc uoáng, tinh taán laø caùnh buoàm vaø cheøo, trì giôùi laø baùnh laùi, thieàn ñònh laø la baøn vaø trí hueä laø ñeøn ñuoác. Saùu thöù aáy ñeàu caàn thieát cho ngöôøi thuûy thuû laø haønh giaû, thieáu moät thöù, ngöôøi thuûy thuû seõ gaëp khoù khaên trong coâng cuoäc haønh trình vaïn daëm cuûa mình.

Ñöùng veà moät khía caïnh khaùc ñeå nhaän xeùt giaù trò cuûa Luïc ñoä, chuùng ta seõ thaáy nhö theá naøy: Boá thí vaø nhaãn nhuïc thuoäc veà Bi, thieàn ñònh vaø trí hueä thuoäc veà Trí, coøn trì giôùi vaø tinh taán thuoäc veà Duõng. Moät Phaät töû hoaøn toaøn phaûi coù ñuû ba phöông tieän Bi, Trí, Duõng môùi mong ñi ñeán bôø giaùc ngoä moät caùch thoâng suoát vaø nhanh choùng. Vaäy troâng mong quí vò Phaät töû taïi gia cuõng nhö xuaát gia, trong khi hoïc vaø haønh saùu phaùp Ba-la-maät, ñöøng neân xem thöôøng moät phaùp naøo. Coù nhö theá môùi ñuû phöông tieän vaø naêng löïc ñeå töï ñoä vaø ñoä tha, ñeán nôi cuøng toät vaø ñuùng vôùi yù nghóa Ba-la-maät. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ CHÍN BOÁN MOÙN TAÂM VOÂ LÖÔÏNG DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ

Taâm coù giaù trò hay khoâng laø do ôû choã roäng hay heïp. Muoán taâm coù giaù trò thì phaûi trau doài cho ñöôïc nhö taâm Phaät, taâm Boà

Taùt laø nhöõng taâm voâ löôïng.

I.- Ñònh nghóa boán moùn taâm voâ löôïng

1.- Bi voâ löôïng

II.- Thaønh phaàn

2.- Töø voâ löôïng boán moùn taâm

B.- CHAÙNH 3.- Hyû voâ löôïng voâ löôïng

ÑEÀ 4.- Xaû voâ löôïng

III.- Söï ñoái trò cuûa boán moùn taâm voâ löôïng

C.- KEÁT LUAÄN Toùm taét yù nghóa boán moùn taâm voâ löôïng vaø khuyeân tu.

BAØI THÖÙ CHÍN BOÁN MOÙN TAÂM VOÂ LÖÔÏNG A. MÔÛ ÑEÀ

Ñöùng veà phöông dieän tuyeät ñoái, hay chôn nhö moân, thì taâm cuûa chuùng sinh hay taâm cuûa Phaät cuõng vaãn laø moät, khoâng coù roäng heïp, thaáp cao, sai khaùc, ngaên caùch. Nhöng ñöùng veà phöông dieän töông ñoái hay sinh dieät moân, thì taâm coù muoân hình vaïn traïng, tuøy theo chuûng taùnh cuûa chuùng sinh maø coù cao thaáp, roäng heïp khoâng ñoàng. Heã nghó ñeán tham, saân, si, maïn v.v... thì taâm trôû thaønh nhoû heïp vaø bò quay cuoàng trong luïc ñaïo phaøm phu. Coøn laøm theo loái Töù ñeá, Luïc ñoä v.v... thì taâm trôû thaønh roäng lôùn, vaø ñöôïc giaûi thoaùt leân ñaïi nhaân, töù thaùnh. Cuõng nhö moät thöù taâm, maø do chuùng sinh hay Phaät xaây döïng maø coù roäng heïp, lôùn beù, ngaøn sai, muoân khaùc, cuõng nhö cuøng moät thöù boät maø do ngöôøi thôï laøm baùnh, kheùo hay vuïng maø coù baùnh ngon, baùnh dôû, baùnh toát, baùnh xaáu, baùnh laït, baùnh maën v.v... Cho neân saùch Toâng caûnh luïc coù cheùp: “Taâm taïo chö Phaät, taâm taïo chuùng sinh, taâm taïo thieân ñöôøng, taâm taïo ñòa nguïc. Taâm voïng ñoäng thì ngaøn söï sai bieät sanh khôûi, taâm bình thì theá giôùi thaûn nhieân, taâm phaøm thì ba moùn ñoäc troùi buoäc, taâm thaùnh thì saùu moùn thaàn thoâng töï taïi, taâm khoâng thì nhöùt ñaïo thanh tònh, taâm höõu thì vaïn caûnh tung hoaønh. Töï mình ñaïp maây maø uoáng nöôùc

cam loà, chaúng coù ai cho mình. Naèm trong löûa höøng maø uoáng maùu muû cuõng töï mình gaây neân, khoâng phaûi trôøi sanh ra, cuõng khoâng phaûi do ñaát maø coù.” Xem theá thì cuõng ñuû bieát taâm laø ñoäng löïc chính ñeå laøm cho ta söôùng hay khoå, vui hay buoàn, traàm luaân hay giaûi thoaùt. Vaäy muoán thoaùt khoûi khoå sanh töû luaân hoài, muoán ñöôïc quaû vò Thaùnh nhaân, Boà Taùt, chuùng ta caàn trau doài cho ñöôïc moät taâm voâ cuøng roäng lôùn, moät “voâ löôïng taâm.”

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA TAÂM VOÂ LÖÔÏNG Voâ löôïng laø gì? Voâ löôïng nghóa laø nhieàu, roäng lôùn, khoâng theå löôøng tính ñöôïc. Taâm voâ löôïng laø taâm voâ cuøng roäng lôùn thoaùt ra khoûi söï raøng buoäc cuûa caùc thöù phieàn naõo ñeâ heøn cuûa phaøm phu, phaù vôõ ñöôïc caùc thöù quan nieäm chaáp tröôùc heïp hoøi cuûa Nhò thöøa, laø taâm coù moät vuøng thöông yeâu roäng lôùn coù theå bao truøm ñeán voâ löôïng chuùng sinh, vaø tìm phöông cöùu cho taát caû. Voâ löôïng taâm cuõng coù nghóa laø “ñaúng taâm”, caùi taâm bình ñaúng, phoå bieán; bình ñaúng, vì taâm naøy chæ töï nhieân, khoâng phaân bieät so ño thaáp cao, hôn keùm; phoå bieán, bôûi noù trang traûi moïi nôi chaúng khu bieät, giôùi haïn. Vaø dó nhieân, nhaân naøo quaû naáy: do thi haønh bình ñaúng, phoå lôïi cho voâ löôïng chuùng sinh, neân chi taâm naøy coù coâng naêng daãn sinh voâ löôïng phöôùc ñöùc, laøm

cho söï kieän caên baûn ñeå caûm thaønh voâ löôïng quaû baùo toát ñeïp, aáy laø quaû vò Boà Taùt vaø Phaät-ñaø. Hôn nöõa, taâm naøy khoâng nhöõng laøm lôïi ích

cho voâ löôïng chuùng sinh, daãn sinh voâ löôïng phöôùc ñöùc, vaø taïo thaønh voâ löôïng quaû vò toát ñeïp trong moät theá giôùi vaø trong moät ñôøi, maø coøn lan roäng ra ñeán voâ löôïng theá giôùi trong voâ löôïng kieáp sau naøy, vaø taïo thaønh voâ löôïng chö Phaät. Toùm laïi, chöõ voâ löôïng ôû ñaây haøm nhieàu nghóa, voâ löôïng nhaân laønh, voâ löôïng quaû ñeïp, voâ löôïng chuùng sinh, voâ löôïng theá giôùi, voâ löôïng ñôøi kieáp, voâ löôïng chö Phaät vaø Boà Taùt. II. THAØNH PHAÀN VAØ HAØNH TÖÔÙNG CUÛA BOÁN MOÙN TAÂM VOÂ LÖÔÏNG Taâm voâ löôïng goàm coù boán phaàn laø: Bi voâ löôïng, Töø voâ löôïng, Hyû voâ löôïng vaø Xaû voâ löôïng. 1. Bi voâ löôïng: Bi laø loøng thöông xoùt roäng lôùn tröôùc nhöõng noãi ñau khoå cuûa chuùng sinh vaø quyeát taâm laøm cho döùt töø nhöõng ñau khoå aáy. Nhöng chuùng ta ñaõ hoïc trong khoùa thöù ba noùi veà Töù ñeá, caùi khoå cuûa chuùng sinh thaät laø meânh moâng, roäng lôùn khoâng theå noùi heát. Noù bao truøm caû nhaân laãn quaû, caû thôøi gian laãn khoâng gian, caû phaøm laãn thaùnh, thaät ñuùng laø voâ löôïng khoå. - Khoå naèm trong nhaân. - Trong caùc kinh ñieån thöôøng coù caâu: “Boà Taùt sôï nhaân, chuùng sinh sôï quaû.” Chuùng sinh vì khoâng saùng suoát cho neân chæ khi naøo quaû khoå hieän ra môùi lo sôï, chöù trong khi ñang gaây

nhaân khoå thì laïi khoâng nhaän thaáy, maø vaãn cöù thaûn nhieân nhö khoâng. Hoï ñang soáng trong caûnh khoå maø hoï khoâng bieát, nhieàu khi laïi cho laø vui. Hoï hoan hoâ taùn thaùn vaø khuyeán khích nhau gaây khoå maø cöù töôûng laø vui, nhö nhöõng ñöùa treû queït dieâm quaêng leân maùi nhaø laù, roài voã tay reo möøng vôùi nhau. Vì thieáu saùng suoát cho neân ñoâi khi hoï gaây khoå ñeå cöùu khoå, chaúng khaùc gì laøm cho ñôõ khaùt baèng caùch uoáng nöôùc maën. - Khoå naèm trong quaû. - Ñaõ gaây nhaân khoå, thì taát phaûi chòu quaû khoå, ñoù laø leõ taát nhieân. Coù ai troàng khoai maø ñöôïc ñaäu bao giôø? Theá maø ngöôøi ñôøi ít ai chòu coâng nhaän nhö theá. Ngöôøi ta oaùn trôøi traùch ñaát, reân khoùc thaûm thieát, laøm cho coõi ñôøi ñaõ ñen toái laïi caøng ñen toái theâm, cuoäc soáng ñaõ khoå sôû laïi caøng khoå sôû theâm. - Khoå sôû bao truøm caû thôøi gian. - Töø voâ thæ ñeán nay, caùi khoå chöa bao giôø döùt, maø cöù choàng theâm leân maõi. Noù gaây nhaân roài laïi keát quaû, keát quaû roài lai gaây nhaân, cöù theá tieáp tuïc maõi trong moät voøng laån quaån, nhö baùnh xe laên troøn treân ñöôøng thieân lyù, khoâng bao giôø döøng nghæ. - Khoå bao truøm caû khoâng gian. - Caùi khoå khoâng coù phöông sôû vaø quoác ñoä; ôû ñaâu coù voâ minh thì ôû ñoù coù khoå! Maø voâ minh thì nhö moät taám maøn voâ taän, bao truøm khoâng chæ moät theá giôùi khaùc naøy, maø coøn voâ soá, voâ löôïng theá giôùi khaùc nöõa. Khoaûng khoâng gian meânh moâng voâ taän nhö theá naøo, thì noãi ñau khoå cuõng meânh moâng voâ taän nhö theá aáy:

- Khoå chi phoái caû phaøm laãn thaùnh. - Chuùng sinh ôû ñòa nguïc, ngaï quyû, suùc sanh ñaõ ñaønh laø khoå voâ cuøng, loaøi ngöôøi vì say ñaém nguõ duïc laïc, vaø tham saân, si chi phoái, neân cuõng quay cuoàng laën huïp trong bieån khoå, coøn chö thieân maëc duø khoâng khoå nhö ngöôøi, nhöng cuõng khoâng traùnh ñöôïc caùi khoå vì nguõ suy töôùng hieän. Cho ñeán caùc haøng thaùnh nhö Thanh vaên, Duyeân giaùc, vì coøn meâ phaùp, truï tröôùc Nieát-baøn, neân cuõng khoâng traùnh khoûi noãi khoå bieán dòch sanh töû. Xem theá ñuû bieát noãi khoå thaät laø lôùn lao voâ

löôïng. Coù ñöôïc moät loøng thöông xoùt lôùn lao voâ löôïng caân xöùng vôùi noãi ñau khoå voâ löôïng vaø coù moät chí nguyeän cöùu ñoä taát caû thoaùt khoûi noãi ñau khoå voâ löôïng, aáy laø taâm bi voâ löôïng. Caùc vò Boà Taùt nhôø coù loøng ñaïi bi neân ñaõ phaùt taâm boà ñeà roäng lôùn, theä nguyeän ñoä khaép taát caû. Caùc Ngaøi nhaän thaáy mình coù söù maïng vaøo trong sanh töû ñeå hoùa ñoä chuùng sinh, neân khoâng chaáp treä ôû Nieát-baøn. Söù maïng chính cuûa caùc Ngaøi laø gaàn guõi chuùng sinh ñeå: - Laøm cho chuùng sinh nhaän ñöôïc maët thaät cuûa coõi ñôøi, roõ theá naøo laø taø, laø chaùnh, laø khoå, laø vui. - Laøm cho chuùng sanh nhaän roõ ñöôïc thaân phaän cuûa mình maø thoâi laøm caùc ñieàu aùc, chöøa caùc ñieàu toäi loãi. Xem nhö theá ñuû bieát loøng ñaïi bi chính laø ñoäng löïc chaùnh ñeå ñi ñeán quaû vò Boà Taùt vaø Phaät. Trong Ñaïi hoäi Hoa Nghieâm, Ñöùc Boà Taùt Phoå Hieàn cuõng töï nhaän vaø noùi nhö theá naøy: “Nhaân vì chuùng sinh maø khôûi loøng ñaïi bi. Nhaân loøng ñaïi bi maø phaùt taâm Boà-ñeà. Nhaân phaùt taâm Boà-ñeà tieán thaønh ngoâi Chaùnh giaùc.”

Caâu noùi cuûa Ngaøi Phoå Hieàn ñaõ roõ raøng, khoâng coøn nghi ngôø gì nöõa. Phaät ñaõ daïy: “Haït gioáng Boà- ñeà, khoâng theå gieo treân hö khoâng, chæ troàng treân ñaát chuùng sinh maø thoâi.” Vaäy, chuùng ta laø Phaät töû, muoán tu Boà Taùt haïnh, taát phaûi môû roäng loøng Bi, thöông xoùt taát caû, khoâng phaân chia nhaân, ngaõ, bæ, thöû, vaø phaûi phaùt nguyeän ñoä khaép taát caû, nghóa laø phaûi tu luyeän cho coù ñöôïc moät loøng Bi voâ löôïng. 2. Töø voâ löôïng. - Töø laø meán thöông vaø vì meán thöông maø gaây taïo caùi vui cho ngöôøi. Töø voâ löôïng laø loøng thöông meán voâ cuøng roäng lôùn, ñoái vôùi toaøn theå chuùng sanh, vaø gaây taïo cho chuùng sanh caùi vui chaân thaät. Vui cuûa theá gian sôû dó goïi laø giaû taïm, vì caùi vui aáy khoâng beàn, caùi vui aáy coøn phieàn naõo chi phoái: khi tham, saân, si, maïn ñöôïc thoûa maõn thì vui, nhöng coù bao giôø nhöõng thöù duïc voïng aáy coù theå thoûa maõn ñöôïc hoaøn toaøn vaø laâu beàn ñaâu? Coøn vui xuaát theá gian laø caùi vui chaân thaät, vì noù laâu beàn, thoaùt ra ngoaøi voøng phieàn naõo cuûa tham, saân, si, maïn; noù khoâng bò duïc voïng chi phoái. Caùi vui naøy khoâng oàn aøo, soâi noåi nhöng vónh vieãn nheï nhaøng, vì laø caùi vui cuûa caûnh giôùi giaûi thoaùt sieâu phaøm. Muoán coù ñöôïc caùi vui naøy, thì tröôùc tieân phaûi döùt tröø cho heát caùc khoå do phieàn naõo gaây ra. Neáu khoâng ngaên chaën ñöôïc tham, saân, si hoaønh haønh, thì chæ coù theå coù ñöôïc moät caùi vui nhaát thôøi giaû doái.

Bôûi theá, caùc vò Boà Taùt muoán ban vui cho chuùng sinh, thì tröôùc tieân phaûi coù loøng töø bi voâ löôïng nhö ñaõ noùi treân, ñeå luoân luoân raên nhaéc chuùng sinh ñöøng gaây toäi, dìu daét chuùng sinh traùnh xa nhöõng hoá haàm nguy hieåm. Qua caùc giai ñoaïn ñaàu tieân aáy roài, caùc Ngaøi môùi höôùng daãn chuùng sinh ñi leân con ñöôøng quang minh chaùnh ñaïi, con ñöôøng saùng ñeå tieán leân ñòa vò giaûi thoaùt maø höôûng caùi vui vónh vieãn. Noùi moät caùch roõ raøng hôn laø loøng Töø phaûi ñi theo loøng Bi: Bi ñeå chæ nguyeân nhaân cuûa ñau khoå vaø khuyeân baûo chuùng sinh ñöøng gaây nhaân khoå; Töø ñeå chæ roõ phöông phaùp dieät khoå vaø ñöôïc vui. Tyû duï Boà Taùt muoán cho chuùng sinh höôûng caûnh Nieát-baøn, thì tröôùc heát caùc Ngaøi chæ cho bieát theá naøo laø khoå (Khoå ñeá)

vaø ñaâu laø nhaân cuûa khoå (Taäp ñeá), sau môùi chæ cho thaáy caùi vui Nieát-baøn nhö theá naøo (Dieät ñeá) vaø ñöa ra phöông phaùp ñeå ñoaïn khoå (Ñaïo ñeá). Neáu chuùng sinh y theo lôøi daïy cuûa caùc Ngaøi maø thi haønh, thì caùi vui Nieát-baøn seõ xuaát hieän. Nhö theá, ñoäng löïc daïy cho chuùng sinh bieát Khoå ñeá vaø Taäp ñeá laø Bi, coøn ñoäng löïc daïy cho chuùng sanh bieát Dieät ñeá vaø Ñaïo ñeá laø Töø. Nhöng noãi khoå cuûa chuùng sinh ñaõ laø voâ löôïng, loøng Bi ñaõ laø voâ löôïng, thì loøng Töø cuõng phaûi nhö theá. Muoán thaønh töïu taâm Töø naøy, Boà Taùt phaûi duøng ñuû phöông tieän ñeå laøm lôïi laïc cho chuùng sinh. Töïu trung coù hai ñieåm quan troïng sau ñaây maø Boà Taùt khoâng theå boû qua trong khi hoùa ñoä chuùng sinh laø: Tuøy cô vaø tuøy thôøi.

Tuøy cô: -Nghóa laø quan saùt trình ñoä caên baûn cuûa chuùng sinh nhö theá naøo roài tuøy theo ñoù maø daïy baûo. Taâm beänh cuûa chuùng sinh voâ löôïng, neân thuoác phaùp cuûa Boà Taùt cuõng voâ löôïng. Nhöng chính vì beänh voâ löôïng maø thuoác cuõng voâ löôïng, neân cho thuoác ñuùng vôùi beänh laø moät ñieàu maø chæ coù caùc vò löông y ñaïi taøi nhö Hoa Ñaø, Bieån Thöôùc môùi laøm ñöôïc. Caùc vò Boà Taùt sôû dó hoùa ñoä ñöôïc nhieàu chuùng sanh laø nhôø, ngoaøi Trí hueä saùng suoát, coøn coù moät taâm Töø voâ löôïng, khoâng quaûn khoù khaên, khoâng ngaïi gian nguy, moät loøng kieân nhaãn voâ bieân nhö loøng kieân nhaãn cuûa ngöôøi meï ñoái vôùi con, quyeát taâm taùc thaønh cho con neân ngöôøi môùi thoâi. Neáu khoâng coù ñöôïc trí hueä, chí kieân nhaãn vaø nhaát laø loøng töø bi voâ löôïng nhö caùc vò Boà Taùt thì khoù traùnh khoûi caùi naïn thoái chuyeån vì traàn sa hoaëc. Döôùi ñaây laø moät ñoaïn vaên trong Kinh Hoa Nghieâm coù theå chöùng minh moät caùch huøng hoàn loøng Töø voâ löôïng cuûa Ñöùc Phoå Hieàn: "... Haèng thuaän chuùng sinh laø nhö theá naøo? Nghóa laø coù bao nhieâu chuùng sinh ôû coõi nöôùc möôøi phöông trong caû phaùp giôùi, hö khoâng giôùi... toâi ñeàu tuøy thuaän maø chuyeån moïi thöù thöøa söï, moïi caùch cuùng döôøng, nhö kính cha meï, nhö phuïng söï sö tröôûng vaø A-la-haùn, cho ñeán baäc Nhö Lai ñeàu ñoàng khoâng khaùc. Vôùi keû beänh khoå thì laøm löông y cho hoï, vôùi keû laïc ñöôøng, chæ loái thaúng cho hoï, vôùi keû trong ñeâm toái, laøm cho hoï ñöôïc saùng leân

vaø vôùi keû ngheøo cuøng, khieán cho hoï ñöôïc gaëp cuûa... Boà Taùt laøm lôïi ích bình ñaúng vôùi taát caû chuùng sinh nhö theá laø vì Boà Taùt nhaän thaáy raèng tuøy thuaän chuùng sinh töùc laø tuøy thuaän cuùng döôøng chö Phaät, neân toân troïng thöøa söï chuùng sinh töùc laø toân troïng thöøa söï Nhö lai..." Tuøy thôøi. - Töùc laø thích öùng vôùi thôøi ñaïi vôùi giai ñoaïn maø hoùa ñoä chuùng sinh. Thôøi gian xoay vaàn, cuoäc theá bieán chuyeån moãi khi moät khaùc. Thôøi tieát coù khi möa, khi naéng, thay ñoåi theo boán muøa, thì loøng ngöôøi cuõng coù khi thích caùi naøy, khi öa caùi khaùc. Neáu phöông phaùp hoùa ñoä khoâng bieán chuyeån, khoâng thay ñoåi ñeå cho thích nghi vôùi hoaøn caûnh, vôùi giai ñoaïn thì phöông phaùp duø hay ho bao nhieâu, cuõng chaúng thu ñöôïc keát quaû gì toát ñeïp. Boà Taùt hieåu roõ nhö theá, neân khi daïy chuùng sinh cuõng phaûi theo thôøi theá, bieát khi naøo laø töôïng phaùp, khi naøo maït phaùp ñeå cho giaùo phaùp ñöôïc thích hôïp vôùi caên cô. Toùm laïi, muoán hoùa ñoä chuùng sinh moät caùch coù hieäu quaû thì Boà Taùt bao giôø

cuõng khoâng queân hai ñieàu chính laø tuøy cô vaø tuøy thôøi. Kinh “Taâm Ñòa Quaùn” cuõng coù daïy: “Caùc Ñöùc Phaät chuyeån phaùp luaân, vaãn tuøy cô maø noùi phaùp, bao giôø cuõng traùnh boán ñieàu sai laïc; moät laø noùi khoâng phaûi choã; hai laø noùi khoâng phaûi thôøi; ba laø noùi khoâng phaûi laø caên cô; boán laø noùi khoâng phaûi phaùp.” Bôûi nhöõng leõ treân neân Boà Taùt trong luùc hoùa ñoä khi thì hieän thaân, khi thì aån thaân luùc laøm thuaän haïnh,

luùc laïi nghòch haïnh, khi duøng oai duõng, luùc laïi töø hoøa. Coâng haïnh cuûa Boà Taùt sai khaùc nhieàu ñeán voâ löôïng, nhöng chæ phaùt sinh töø moät yù duy nhaát laø taïo caùi vui chaân thaät cho chuùng sinh. Neân nhôù “taïo caùi vui chaân thaät” ôû ñaây, khoâng coù nghóa laø taïo ra caûnh giôùi thieân ñaøng hay caûnh giôùi cöïc laïc ñeå cho nhöõng chuùng sinh thaân yeâu cuûa mình vaøo höôûng, nhö ngöôøi ta ban pheùp laï, maø chæ coù nghóa laø taïo cho chuùng sinh caùi maàm an vui chaân thaät baèng caùch thöùc tænh daãn daét chuùng sinh traùnh caùc ñieàu döõ laøm caùc ñieàu laønh moät caùch tích cöïc maïnh meõ, cho ñeán khi caùi maàm vui, nhôø caùc haønh ñoäng laønh aáy maø keát quaû vui môùi thoâi. Ñaáy, loøng Töø voâ löôïng laø theá. Nhö treân ñaõ noùi Töø phaûi ñi vôùi Bi. Neáu chæ coù Bi khoâng, thì ñaïi nguyeän cuûa Boà Taùt chöa thaønh, vì môùi chæ cöùu khoå, chöù chöa ban vui. Chuùng ta laø Phaät töû, muoán tu haïnh Boà Taùt phaûi luyeän taäp cho loøng Töø môû roäng, môû roäng maõi cho ñeán voâ löôïng voâ bieân. 3. Hyû voâ löôïng: - Hyû laø gì? Noùi cho ñuùng laø tuøy hyû, nghóa laø “vui theo.” “Vui theo” coù nhieàu caùch: Phoùng taâm vui theo nhöõng caûnh traàn: naøo saéc, naøo thanh, naøo höông, naøo vò, naøo xuùc, naøo phaùp.. ñeå maëc cho noù laøm chuû, khoâng bieát phaûn giaùc, khoâng bieát tænh ngoä maø deïp tröø nhöõng hieän haønh phieàn naõo, aáy laø vui theo duïc voïng, theo thoùi quen phoùng tuùng cuûa loøng phaøm.

Vui theo aùc nghieäp, nhö khi thaáy moät ngöôøi saùt sanh, uoáng röôïu, troäm cöôùp... ñaùng leõ ta neân khuyeân can maø laïi khoâng, coøn baèng loøng theo hoï ñi vaøo con ñöôøng aùc. Söï vui theo ôû ñaây coù nghóa laø khuyeán khích, ñoàng loõa vôùi keû aùc vaäy. Vui theo nhöõng vieäc nhaân töø phöôùc thieän, nhö khi thaáy ngöôøi ñem cuûa ra boá thí, laäp nhaø thöông, ta taùn thaønh, giuùp ñôõ vui theo vôùi coâng vieäc cuûa hoï. Söï vui theo naøy laø moät böôùc tieán ñi ñeán con ñöôøng thieän nghieäp. Tuy theá, ta neân phaân bieät hai tröôøng hôïp: Neáu loøng mình cuõng muoán laøm thieän, neân khi thaáy ngöôøi khaùc laøm thì mình hoan hyû taùn thaønh, ñoù laø tröôøng hôïp toát seõ ñöôïc nhieàu phöôùc baùo, coøn neáu khoâng vì loøng thieän, nhöng vì thaáy ngöôøi laøm thieän ñöôïc ngöôøi ta ca tuïng, danh tieáng vang löøng maø mình cuøng huøa theo taùn thaønh, giuùp ñôõ ñeå ñöôïc tieáng khen laây, thì khoâng kheùo chæ gaây theâm ngaõ aùi, ngaõ maïn. Khaùc vôùi nhöõng loái vui treân, laø nhöõng loái vui taàm thöôøng cuûa theá gian, haøng Nhò thöøa chæ vui theo caûnh giôùi Nieát-baøn tòch tònh. Thöù vui theo naøy, tuy khoâng coù taùnh caùch truïy laïc, aùc ñoäc, nhöng theo chaùnh giaùo, thì cuõng coøn heïp hoøi, thieáu loøng Töø bi roäng raõi vaø chöa phaûi ñuùng nghóa “hyû” voâ löôïng taâm. Ñöùc Phaät coøn quôû ñoù laø caùi vui “khoâi thaân dieät trí” hay “thu tòch Nieát-baøn.” Chæ coù söï “vui theo” sau ñaây cuûa Boà Taùt môùi ñuùng vôùi nghóa taâm Hyû voâ

löôïng.

Trong khi thaät haønh phöông tieän töø bi ñeå ñoä sinh vaø sau khi coâng haïnh naøy ñöôïc keát quaû, nhaän thaáy chuùng sinh heát khoå, höôûng vui, taâm cuûa Boà Taùt töï nhieân cuõng vui theo. Trong luaän Ñaïi thöøa Trang nghieâm ngaøi Traàn Na Boà Taùt daïy raèng: “Söï vui naøy coøn nhieàu gaáp boäi söï vui cuûa chuùng sinh ñöôïc höôûng.” Boà taùt coøn xaùc nhaän raèng: “Neáu laøm chuùng sinh ñöôïc vui, töùc laøm cho taát caû chö Phaät ñöôïc vui möøng.” Ñoù laø lôøi noùi cuûa ñöùc Phoå Hieàn. Neân nhôù caùi “Hyû” cuûa Boà Taùt coù nhöõng ñaëc ñieåm sau ñaây: Chaúng nhöõng khoâng laøm cho chuùng sinh meâ laàm maø coøn giaùc ngoä caùi meâ vaø ñöôïc giaûi thoaùt. Khoâng coøn bò cuoäc trong voøng vui töï ñaéc laøm taêng tröôûng ngaõ maïn, chaáp tröôùc ôû theá gian, maø traùi laïi, laøm cho chuùng sinh xuaát theá. Thoaùt ra khoûi phaïm vi tö lôïi maø phoå bieán vaø bình ñaúng ñoái vôùi taát caû chuùng sinh. Toùm laïi, söï vui ôû ñaây baét nguoàn töø loøng töø bi maø phaùt ra. Loøng töø bi roäng lôùn bao nhieâu thì caùi “hyû” naøy cuõng roäng lôùn nhö theá. Chuùng ta laø Phaät töû, tu haïnh Boà Taùt, chuùng ta phaûi taäp cho ñöôïc caùi vui trong saïch, giaûi thoaùt cuûa caùc vò Boà Taùt, chöù ñöøng quay cuoàng theo caùi vui nhieãm oâ, ích kyû, heïp hoøi cuûa phaøm phu hay haøng Nhò thöøa. 4. Xaû voâ löôïng: Xaû laø caùi gì? - Xaû laø boû, khoâng chaáp khoâng keå.

Thoùi thöôøng, khi chuùng ta laøm ñieàu gì, nhaát laø khi ñöôïc keát quaû toát, thì hay töï haøo, ñaéc chí ñoâi khi ngaïo ngheã khoù chòu. Söï baát bình, caõi vaû xung ñoät giöõa baïn beø thaân thuoäc hay giöõa nhoùm naøy vaø nhoùm khaùc cuõng do taùnh chaáp tröôùc, töï cho laø quan troïng aáy. Nguyeân nhaân cuûa taùnh naøy laø do söï chaáp ngaõ, chaáp phaùp maø ra. Phaøm phu thì vöøa thaáy coù mình laøm (chaáp ngaõ) vöøa thaáy coù coâng vieäc keát quaû mình ñaït ñöôïc (chaáp phaùp) neân cöù bò troùi buoäc trong caùi giôùi haïn phaân chia nhaân ngaõ, bæ thöû vaø do ñoù, khoâng bao giôø thoaùt ñöôïc caûnh giôùi phaøm phu. Coøn haøng Nhò thöøa tuy ñaõ xaû ñöôïc chaáp ngaõ, nhöng chöa xaû ñöôïc chaáp phaùp. Sau khi nhôø tu taäp, caùc ngaøi thoaùt ly ñöôïc tam giôùi, chöùng ñöôïc quaû Höõu dö y Nieát-baøn, caùc ngaøi coi nhö ñoù laø phaàn thöôûng xöùng ñaùng cuûa bao coâng phu tu taäp vaø yeân trí nôi caûnh giôùi sôû ñaéc aáy. Do ñoù, haøng Nhò thöøa vaãn coøn bò bieán dòch sanh töû. Chæ coù caùc vò Boà Taùt laø nhöõng baäc chöùng ñöôïc phaùp khoâng, neân ñaõ ly khai quan nieäm phaùp chaáp. Khi caùc ngaøi ra coâng cöùu khoå cho chuùng sinh, thì ñoù laø moät söï caûm öùng töï nhieân, giöõa caùc ngaøi vôùi chuùng sinh, caùc ngaøi duøng trí hoaøn toaøn voâ phaân bieät ñeå ñöôïc bình ñaúng phoå bieán theo ñoàng theå ñaïi bi. Chuùng sinh coù höôûng ñöôïc vui chaêng, Boà Taùt khoâng thaáy mình laø keû aân nhaân chuû ñoäng. Traùi laïi,

caùc ngaøi coøn thaáy chuùng sinh laø aân nhaân cuûa mình treân böôùc ñöôøng lôïi tha tieán ñeán coâng haïnh vieân maõn. Bôûi theá, loøng Töø, loøng Bi cuûa Boà Taùt thoaùt khoûi voøng aùi kieán vaø truï tröôùc, töùc laø xaû vaäy. Ñeán nhö loøng “Hyû” cuõng theá, Boà Taùt vui loøng töø bi, thaáy chuùng sinh ñöôïc vui chöù khoâng phaûi loái vui töï ñaéc, vui vì thaønh thaät taùn thaùn coâng ñöùc chung cuøng chö Phaät,

chö Boà Taùt vaø chuùng sinh, chöù khoâng phaûi vui vì ñaém meán rieâng tö. Cho neân taâm tuøy hyû ñaây cuõng hoaøn toaøn giaûi thoaùt, nghóa laø cuõng thanh tònh treân tinh thaàn "Xaû". Nhö vaäy, Xaû laø moät taâm löôïng quaûng ñaïi cao caû. ÔÛ ñoù, khoâng kieán laäp moät töôùng naøo. Keû gaàn, ngöôøi xa ñeàu bình ñaúng, keû trí ngöôøi ngu vaãn nhö nhau, mình vaø ngöôøi khoâng khaùc; laøm taát caû maø thaáy nhö khoâng laøm gì caû; noùi maø thaáy mình khoâng coù noùi gì caû, chöùng maø khoâng thaáy mình coù chöùng vaø quaû chöùng ñöôïc. Cho neân trong kinh Töù Thaäp Nhò Chöông coù cheùp: "Nieäm maø khoâng chaáp nôi nieäm môùi laø nieäm, haønh maø khoâng chaáp nôi haønh môùi laø haønh, noùi maø khoâng chaáp nôi noùi môùi laø noùi, tu maø khoâng chaáp nôi tu môùi laø tu. Lyù hoäi nghóa aáy laø gaàn ñaïo, meâ môø khoâng roõ laø xa ñaïo." Laøm nhö theá töùc laø Xaû: Xaû heát taát caû môùi thaät laø Boà Taùt. Neáu coøn chaáp moät töôùng gì, duø nhoû nhaët bao nhieâu cuõng chöa phaûi laø Boà Taùt. Haõy nghe trong kinh Kim Cang Phaät daïy oâng Tu-Boà-ñeà. "Naøy oâng Tu-Boà-ñeà, neáu coù vò Boà Taùt coøn töôùng ngaõ, töôùng nhaân, töôùng chuùng sinh, töôùng thoï giaû, töùc chaúng phaûi laø Boà Taùt."

YÙ nghóa chöõ Xaû ñaõ roõ raøng. Baây giôø chuùng ta chæ coøn coá gaéng tu taäp daàn daàn cho ñöôïc caùi taâm xaû aáy. Thaønh töïu ñöôïc caùi Xaû moät caùch hoaøn toaøn, caùi Xaû voâ löôïng töùc laø chöùng quaû Boà-ñeà. III. SÖÏ ÑOÁI TRÒ CUÛA BOÁN MOÙN TAÂM VOÂ LÖÔÏNG

Boán moùn Taâm voâ löôïng laø boán traïng thaùi cuûa Taâm Boà Taùt, nhöng ñoù cuõng laø boán phaùp tu cuûa nhöõng Phaät töû tu haïnh Boà Taùt. Trong moãi con ngöôøi ñeàu coù hai xu höôùng: xu höôùng caûi thieän vaø xu höôùng aùc. Hai xu höôùng naøy cöù xung ñoät nhau luoân: heã thieän thaéng thì aùc luøi, heã aùc thaéng thì thieän luøi. - Khi loøng Giaän höøng haåy, thì taâm Bi bò laán. - Khi loøng saân böøng daäy, thì taâm Töø bò che khuaát. - Khi öu naõo daãy ñaày, thì taâm Hyû khoâng phaùt hieän. - Khi loøng AÙi duïc coøn naëng neà, thì taâm xaû khoâng sanh. Traùi laïi, khi taâm Bi lôùn maïnh, thì loøng Haän phaûi yeáu moøn. Khi taâm Töø lan roäng, thì loøng Saân phaûi luøi. Khi taâm Hyû böøng leân, thì loøng öu naõo phaûi xeïp xuoáng. Söï chieán ñaáu vôùi phieàn naõo cuõng nhö söï chieán ñaáu vôùi giaëc cöôùp, phaûi tieáp tuïc maõi cho ñeán khi toaøn thaéng môùi döøng nghæ. Neáu chuùng sinh môùi chieán thaéng

vaøi ba traän ñaõ voäi thoûa maõn vaø döøng nghæ, thì giaëc cöôùp seõ taùi phaùt vaø hoaønh haønh trôû laïi. Cuõng theá, trong traän chieán ñaáu cuûa Töø, Bi, Hyû, Xaû choáng Saân, Haän, Öu, Duïc chuùng ta phaûi tieáp tuïc thi haønh cho ñeán toaøn thaéng, nghóa laø Baønh tröôùng caùc ñöùc Töø, Bi, Hyû, Xaû cho ñeán voâ cuøng taän ñeå Saân, Haän, Öu, Duïc hoaøn toaøn bò tieâu dieät môùi thoâi. Moät khi boùng toái ñang coøn, laø vì aùnh saùng chöa maïnh, muoán boùng toái hoaøn toaøn tieâu tan, thì aùnh saùng phaûi ñuû söùc chieáu soi cuøng khaép. Khi Töø, Bi, Hyû, Xaû, ñaõ trôû thaønh voâ löôïng thì phieàn naõo seõ khoâng coøn vaø haønh giaû ñaït ñeán quaû vò Boà Taùt. Ñoù laø yù nghóa "phieàn naõo töùc laø Boà-ñeà" maø ngaøi Boà Taùt Traàn-Na ñaõ daïy trong Luaän Ñaïi thöøa Trang nghieâm.

C. - KEÁT LUAÄN

Chuùng ta thöôùng nghe quen tai vaø noùi quen mieäng boán tieáng “Töø Bi Hyû Xaû.” Nhöõng chính vì “quen” quaù maø chuùng ta khoâng ñeå yù phaân taùch yù nghóa saâu xa cuûa noù. Boán ñöùc tính aáy coù moät söï töông quan maät thieát vaø boå tuùc cho nhau, thieáu moät khoâng ñöôïc. Vì thaáy chuùng sinh voâ cuøng khoå sôû, neân thöông xoùt chuùng sinh. Vì thöông xoùt chuùng sinh neân ra tay cöùu chuùng sinh khoûi khoå (Bi). Cöùu chuùng sinh khoûi khoå cuõng chöa phaûi laøm xong nhieäm vuï cuûa tình thöông, neân caàn phaûi tieáp tuïc laøm cho chuùng sinh ñöôïc vui (Töø). Khi chuùng sinh heát khoå ñöôïc vui, mình môùi vui

ñöôïc (Hyû). Nhöng neáu caùi vui naøy maø coøn vöôùng ngaõ maïn, töï ñaéc vì töï cho mình ñaõ thaønh töïu nhöõng coâng haïnh lôùn lao, thì caùi vui aáy trôû thaønh aùi duïc, dô baån naëng neà, keùo haønh giaû xuoáng haøng phaøm phu. Vaäy caùi vui aáy caàn phaûi laø moät thöù vui trong saïch, hoaøn toaøn xa lìa caùc thöù chaáp tröôùc nhö nhaân, ngaõ, bæ, thöû, chuùng sinh, Boà Taùt... (Xaû). Ñoù laø veà phaàn phaåm, coøn noùi veà phaàn löôïng, thì boán ñöùc taùnh naøy caàn phaûi roäng lôùn voâ cuøng, hay noùi theo danh töø thöôøng duøng, laø phaûi voâ löôïng. Coù voâ löôïng môùi ñuû söùc cöùu ñoä chuùng sinh cuõng nhieàu voâ löôïng. Coù voâ löôïng môùi laán aùt taát caû nhöõng phieàn naõo vaø khoâng cho chuùng coù ñaát soáng ñeå taùi phaùt vaø nhieãu loaïn. Ñoù laø haønh töôùng vaø yù nghóa cuûa boán moùn Taâm voâ löôïng, hay cuûa boán ñöùc: Ñaïi töø, Ñaïi bi, Ñaïi hyû, Ñaïi xaû, maø chuùng ta thöôøng taùn thaùn moãi khi nieäm caùc danh hieäu Boà Taùt hay Phaät. Phaûi coâng nhaän raèng coù ñöôïc boán moùn Taâm voâ löôïng khoâng phaûi laø deã, maëc duø boán ñöùc aáy ñaõ naèm saün trong baûn taùnh thanh tònh cuûa chuùng sinh. Nhöng cuøng ñöøng thaáy khoù maø laïi chuøn chaân, luøi böôùc. Coù coâng vieäc gì ñöôïc thaønh coâng lôùn lao, röïc rôõ maø deã daøng ñaâu? Yeáu toá quan troïng giuùp cho söï thaønh coâng laø söï quyeát taâm vaø loøng kieân nhaãn. Ngöôøi tu haønh cuõng nhö keû treøo nuùi. Ñöøng thaáy nuùi cao maø naûn chí, sôøn loøng. Tröôùc tieân phaûi laäp chí quyeát treøo leân treân cho ñeán

choùt nuùi, roài sau ñoù tuaàn töï kieân nhaãn böôùc töøng böôùc moät, ñöøng haáp taáp vaø cuõng ñöøng treã naûi thì moät ngaøy kia theá naøo cuõng ñaët chaân leân ñöôïc choùt nuùi cao. Ngöôøi tu haønh cuõng vaäy, haõy phaùt boán lôøi theä nguyeän lôùn, roài cöù tuaàn töï, kieân nhaãn, maø tu taäp theo nhöõng phaùp moân Phaät ñaõ cheá cho ñeán khi thaønh töïu môùi thoâi. Caàu mong quí vò Phaät töû ñeàu phaùt taâm doõng maõnh tu boán moùn Taâm voâ löôïng. HOAÈNG PHAÙP

BAØI THÖÙ MÖÔØI NGUÕ MINH DAØN BAØI

A.- MÔÛ ÑEÀ Ngöôøi haønh ñaïo caàn coù ñuû phöông tieän vaø khaû naêng chuyeân moân ñeå ñi saâu vaøo caùc ngaønh hoaït ñoäng cuûa xaõ hoäi, thì vieäc hoaèng phaùp môùi coù keát quaû toát. Muoán theá caàn phaûi hoïc Nguõ Minh.

I.- Ñònh nghóa Nguõ Minh.

II.- Giaûi roõ veà 1.- Noäi minh B.- CHAÙNH Nguõ minh vaø 2.- Nhaân minh ÑEÀ noùi taàm 3.- Thanh minh quan troïng 4.- Coâng xaûo minh cuûa moãi minh 5.- Y phöông minh

C.- KEÁT LUAÄN Mong raèng moãi Phaät töû laø moät chieán só töø thieän xaõ hoäi ñeå thöïc hieän hoaøi baõo cöùu teá cao roäng cuûa Ñöùc Boån Sö.

BAØI THÖÙ MÖÔØI NGUÕ MINH A.- MÔÛ ÑEÀ

Ngöôøi Taây phöông thöôøng cheâ ñaïo Phaät laø tieâu cöïc. Thaät ra, giaùo lyù cuûa Ñöùc Phaät nhö chuùng ta ñaõ hoïc trong maáy khoùa phoå thoâng vaø nhaát laø trong khoùa IV naøy, chöùng toû moät tinh thaàn voâ cuøng tích cöïc, lôïi tha, cöùu theá. Nhöng trong thöïc teá, chuùng ta phaûi coâng nhaän raèng, phaàn ñoâng caùc nhaø haønh ñaïo trong quaù khöù; vì thieáu phöông tieän vaø khaû naêng chuyeân moân neân chæ hoaèng phaùp lôïi sinh baèng phöông tieän noäi ñieån, maø khoâng ñi saâu vaøo caùc ngaønh sinh hoaït khaùc cuûa xaõ hoäi. Do ñoù, Ñaïo Phaät bò thu heïp phaïm vi hoaït ñoäng vaø maát raát nhieàu aûnh höôûng trong ñôøi soáng ñaïi ña soá quaàn chuùng. Nhaát laø trong theá giôùi phöùc taïp ngaøy nay, maø loøng ngöôøi bò chi phoái raát nhieàu vì nhöõng sinh hoaït kinh teá, chính trò, vaên hoùa,... neáu ngöôøi haønh ñaïo cöù giöõ nhöõng leà loái cuõ, khoâng coù nhöõng phöông thöùc hoaèng phaùp thích hôïp vôùi xaõ hoäi môùi, khoâng coù nhöõng kieán thöùc vaø khaû naêng thích hôïp vôùi caùc ngaønh hoaït ñoäng trong xaõ hoäi, thì ñaïo Phaät seõ maát daàn aûnh höôûng vaø khoâng giöõ ñöôïc vai troø laõnh ñaïo cuûa mình nöõa. Nhöõng yù nghó treân ñaây khoâng phaûi laø nhöõng phaùt minh môùi meû gì cuûa chuùng toâi, maø chính hôn 2.500 naêm tröôùc, Ñöùc Phaät ñaõ nghó ñeán trong khi daïy caùc

ñeä töû cuûa Ngaøi phaûi hoïc Nguõ minh, neáu muoán truyeàn giaùo cho coù hieäu quaû. Vaäy Nguõ minh laø gì vaø coù taàm quan troïng theá naøo? Ñoù chính laø vaán ñeà maø chuùng ta seõ ñeà caäp döôùi ñaây:

B. CHAÙNH ÑEÀ I. ÑÒNH NGHÓA NGUÕ MINH Nguõ minh laø gì? Nguõ minh laø naêm kieán thöùc ngöôøi hoaèng phaùp caàn phaûi coù, phaûi hieåu bieát. Nhöõng kieán thöùc aáy laø nhöõng kieán thöùc naøo? Ñoù laø nhöõng kieán thöùc veà noäi minh, nhaân minh, thanh minh, coâng xaûo minh vaø y phöông minh. II.- GIAÛI ROÕ VEÀ NGUÕ MINH 1. Noäi minh: - Tröôùc tieân, ngöôøi hoaèng phaùp phaûi caàn coù noäi minh, nghóa laø phaûi coù kieán thöùc veà noäi ñieån Phaät giaùo. Muoán hoaèng phaùp, nghóa laø muoán ñem giaùo phaùp truyeàn baù trong quaàn chuùng ñeå moïi ngöôøi ñeàu höôûng söï lôïi ích, thì tröôùc tieân mình phaûi töï tìm hieåu giaùo lyù cuûa Ñaïo Phaät ñaõ. Chuùng ta ñaõ bieát raèng khoâng hieåu giaùo lyù, thì khoâng ai coù theå thöïc haønh ñuùng theo Phaät phaùp ñöôïc. Nhöõng tình traïng loän xoän, meâ tín, loá laêng cuûa ñaïo Phaät Vieät Nam, sôû dó coù ra cuõng vì ngöôøi haønh ñaïo thieáu söï am töôøng giaùo lyù noäi ñieån. Vì khoâng bieát roõ noäi ñieån cho neân khoâng bieát chuû tröông chaân chính cuûa Ñaïo Phaät. Do ñoù, ngöôøi ta môùi ñi saâu vaøo

nhöõng haønh ñoäng sai laàm: vaøng maõ, ñoàng boùng, cuùng sao, cuùng haïn, dôøi maû, gieát haïi sinh vaät ñeå teá Thaàn teá Thaùnh, cuùng kieán oâng baø. Muoán cho tình traïng aáy chaám döùt, ngöôøi hoaèng phaùp phaûi töï mình thoâng hieåu giaùo ñieån vaø truyeàn baù giaùo lyù cho taát caû tín ñoà. Bao giôø cuõng neân nhôù raèng Ñaïo Phaät chuû tröông hieåu roài môùi laøm, maø khoâng hieåu töùc laø bò laïc ñöôøng laàm neûo. Ñöùng ra höôùng daãn tín ñoà maø chöa hieåu ñöôïc noäi giaùo, laø moät chuyeän nguy hieåm voâ chöøng. Khoâng ai coù theå tha thöù ñöôïc caùi thaùi ñoä "nhöùt manh daãn quaàn manh" aáy. Taêng giôùi phaûi laø baäc thoâng hieåu giaùo lyù ñaõ ñaønh. Caùc baäc cö só ñöùng ra laøm Phaät söï, ñieàu khieån nhöõng toå chöùc Phaät hoïc cuõng khoâng theå khoâng hieåu giaùo lyù. Moät teä ñoan maø chuùng ta thaáy caàn phaûi söûa chöõa gaáp laø phaûi laøm theá naøo cho nhöõng phaàn töû trong boä maùy cuûa caùc toå chöùc Phaät hoïc phaûi laø nhöõng ngöôøi coù hoïc ñaïo. Chuùng ta khoâng theå naøo khoâng lo sôï khi thaáy nhöõng ngöôøi thieáu hoïc Phaät, ñöùng giöõ ñòa vò toå chöùc vaø ñieàu khieån trong moät Hoäi Phaät hoïc, hay moät cô quan giaùo duïc nhö Gia ñình Phaät töû chaúng haïn. Cho neân ngöôøi hoaèng phaùp coù boån phaän phaûi am töôøng noäi ñieån. Phaûi tìm hieåu giaùo lyù haøm chöùa trong ba taïng: Kinh, Luaät, Luaän. Giaùo lyù cao sieâu trong ba taïng phaân laøm ba heä thoáng roõ raøng: a) Heä thoáng Baùt nhaõ: Giaùo lyù chaân khoâng chuû tröông raèng vaïn phaùp laø khoâng thöïc, ñeå hieån lyù taùnh chaân khoâng.

b) Heä thoáng Phaùp töôùng: Giaùo lyù Duy thöùc chuû tröông vaïn phaùp khoâng thöïc taùnh vaø coù laø do thöùc bieán hieän ra ngaøn sai muoân khaùc. c) Heä thoáng Phaùp taùnh: Giaùo lyù Phaùp taùnh laø daãn töôùng qui taùnh, chuû tröông ñaït ñeán chôn nhö, caùc phaùp ñeàu do chôn nhö duyeân khôûi maø coù. Veà moãi heä thoáng giaùo lyù: coù voâ soá phaùp moân ñeå chuùng sinh thöïc haønh vaø ñaït ñeán quaû vò giaùc ngoä. Ngöôøi hoaèng phaùp caàn thoâng hieåu caùc heä thoáng giaùo lyù vaø caùc phaùp moân phöông tieän ñeå coù theå ñem ra öùng tieáp vôùi xaõ hoäi cho hôïp thôøi vaø hôïp cô. Toùm laïi, söï hieåu bieát veà noäi ñieån laø ñieàu quan heä vaøo baäc nhaát. 2. Nhaân minh: Am töôøng giaùo lyù chöa ñuû. Muoán trình baøy giaùo lyù aáy moät caùch roõ raøng, khuùc chieát, muoán laäp thuyeát vöõng vaøng, ngöôøi hoaèng phaùp caàn phaûi döïa treân moät phöông phaùp luaän lyù; phöông phaùp luaän lyù aáy goïi laø nhaân minh. Nhaân minh laø gì? Laø moät moân luaän lyù hoïc cuûa Phaät Giaùo, chuû tröông chöùng minh laäp thuyeát baèng "Nhaân", nghóa laø baèng caùch suy cöùu ñeán lyù do. Boä saùch vó ñaïi laøm caên baûn cho Nhaân minh hoïc laø Nhaân minh ñaïi sôù. ÔÛ ñaây, chuùng ta tìm hieåu qua ñaïi cöông ñeå hieåu theá naøo laø Nhaân minh maø thoâi. Moät laäp luaän ñaày ñuû theo Nhaân minh phaûi coù ba phaàn: TOÂN, NHAÂN, DUÏ, goïi laø tam chi taùc phaùp. Toân laø chuû tröông cuûa mình. Nhaân laø lyù do thaønh laäp chuû tröông aáy. Duï laø nhöõng söï kieän ñem ra ñeå chöùng minh (coù thuaän vaø nghòch). Ví duï:

Toân: OÂng Nguyeãn Vaên A phaûi cheát. Nhaân: Vì oâng Nguyeãn Vaên A ñaõ coù luùc bò sinh ra. Duï: Phaøm caùi gì coù sinh taát phaûi coù cheát, nhö Khoång Töû,

Traàn Troïng Kim v.v...(ñoàng duï). Traùi laïi, phaøm caùi gì khoâng coù sinh taát khoâng coù cheát, nhö hö khoâng (dò duï) v.v... Ñoàng duï laø nhöõng thí duï ñoàng loaïi (coù sinh coù dieät). Dò duï laø nhöõng thí duï khaùc loaïi (khoâng sinh thì khoâng cheát). Ta theâm moät ví duï khaùc: Toân: Troø B seõ bò phaït. Nhaân: Vì troø B hoïc baøi khoâng thuoäc. Duï: Phaøm, ai khoâng thuoäc baøi thì ñeàu bò phaït caû, nhö troø C, troø D (ñoàng duï). Phaøm, ai thuoäc baøi thì ñeàu khoâng bò phaït nhö troø Mít, troø OÅi. Ta nhaän thaáy moân luaän lyù nhaân minh coù hôi gioáng vôùi luaän lyù hoïc hình thöùc (syllogisme) cuûa phöông Taây, vaø laïi ñaày ñuû tinh vi hôn luaän lyù hoïc naøy, vì noù coù ñuû tính caùch dieãn dòch vaø qui naïp. Ba phaàn chính cuûa moân luaän thöùc nhaân minh, phaûi coù lieân laïc maät thieát vôùi nhau. Nhaân bao giôø cuõng quan heä ñeán Toân, phaûi trieät ñeå coù tính caùch cuûa ñoàng duï vaø tuyeät ñoái khoâng coù tính caùch cuûa dò duï. Coøn Duï bao giôø cuõng phaûi dính líu ñeán Toân vaø Nhaân. Moãi phaàn Toân, Nhaân, Duï muoán ñöùng vöõng ñöôïc, caàn phaûi traùnh nhieàu loãi. (Xem quyeån Phaät Hoïc Phoå Thoâng khoùa IX).

Hoïc nhaân minh coù muïc ñích laø bieát phaùn ñoaùn chaân nguïy, thuyeát phuïc ngoaïi ñaïo vaø ñoïc ñöôïc caùc boä luaän veà phaùp töôùng hoïc, bôûi vì caùc Toå ngaøy xöa theo loái laäp luaän naøy trong khi vieát caùc boä luaän kia. 3. Thanh minh. Ñaây laø moân hoïc veà ngöõ ngoân vaên töï, veà aâm thanh vaø veà vaên hoïc. Söï truyeàn giaùo cuõng raát caàn ñeán moân hoïc naøy. Xöa caùc vò Toå sö muoán ñem giaùo phaùp truyeàn baù ôû caùc nöôùc, ñaõ phaûi thoâng hieåu veà caùc thöù sinh ngöõ, ñaõ phaûi coù taøi phieân dòch vaø tröôùc taùc. Nhieàu boä saùch ñaïo lyù löu truyeàn ñeán taän nay maø cuõng phaûi nhaän laø coù nhöõng gioïng vaên saùng suûa löu loaùt, chính laø nhôø ôû caên baûn veà thanh minh raát roäng raõi vaäy. Trong Phaät giaùo, chæ coù Thieàn toâng chuû tröông khoâng chuù troïng maáy veà vaên töï. Caùc toâng phaùi khaùc ñeàu caàn ñeán Thanh minh: Ngöôøi tu hoïc caàn phaûi coù kieán thöùc veà vaên hoïc môùi coù theå hoïc hieåu giaùo lyù tu taäp; ngöôøi truyeàn giaùo phaûi coù kieán thöùc veà vaên hoïc ñeå phieân dòch, tröôùc taùc, dieãn giaûng vaø laøm coâng vieäc trao ñoåi vaên hoùa vôùi caùc nöôùc Phaät giaùo treân hoaøn caàu. Hieän nay, ngöôøi Phaät töû Vieät Nam raát caàn ñeán Thanh minh: Phaät Giaùo Vieät Nam ñang ñoøi hoûi moät kho kinh ñieån baèng tieáng Vieät laøm taøi lieäu hoïc taäp vaø truyeàn baù. Nhö theá caùc nhaø höõu taâm cuûa Phaät Giaùo phaûi löu yù ñeán vieäc hoïc taäp vaên chöông vaø ngoaïi ngöõ ñeå coù theå kieán thieát moät neàn Phaät hoïc baèng quoác vaên.

4.- Coâng xaûo minh: - Ñaây laø moân hoïc veà coâng ngheä vaø kyõ thuaät: Trong coâng cuoäc haønh ñaïo, ngöôøi tín ñoà cuûa Phaät Giaùo nhaän thaáy caàn coù ñuû ñieàu kieän kinh teá, môùi coù theå laäp ra nhöõng cô quan tu hoïc cho Taêng giôùi, cho cö só, môùi coù theå thaønh laäp ñöôïc nhöõng toå chöùc cöùu teá, giuùp ñôõ cho ngöôøi ngheøo ñoùi taät nguyeàn, theå hieän loøng töø bi baùc aùi. Coâng ngheä vaø kyõ thuaät moãi ngaøy moãi theâm tieán boä, ngöôøi Phaät töû caàn phaûi hoïc taäp ñeå coù nhöõng phöông tieän haønh ñaïo roäng raõi trong phaïm vi xaõ hoäi nhaân sinh. Coâng ngheä vaø kyõ thuaät, neáu chæ laø lôïi khí cho söï kinh doanh vuï lôïi ích

kyû, thì khoâng ñaùng cho ta phaûi baän taâm. Coâng ngheä vaø kyõ thuaät aáy tieán boä chöøng naøo, thì gaây ñau khoå cho loaøi ngöôøi chöøng aáy, bôûi vì chuùng seõ bieán ra lôïi khí tranh giaønh, cöôùp ñoaït vaø boùc loät. Kyõ thuaät tieán boä cuûa maùy moùc, cuûa bom ñaïn ñaõ laø moät söï ñe doïa gheâ ghôùm. Ngöôøi Phaät töû hoïc laáy coâng ngheä vaø kyõ thuaät roài ñem coâng ngheä vaø kyõ thuaät phuïng söï nhaân loaïi, theå theo loøng vò tha vaø baùc aùi muoán cho muoân loaøi coù haïnh phuùc chaân thöïc, traùnh nhöõng tai hoïa do duïc voïng gaây neân. 5. Y phöông minh: - Ñaây laø moân hoïc veà caùc phöông phaùp chöõa beänh. Caùc Ñöùc Phaät laø nhöõng nhaø löông y, trò caû taâm beänh vaø caû thaân beänh cho chuùng sinh, Ñöùc Döôïc Sö Löu Ly laø moät göông saùng. Theá

gian naøy ñaày daãy nhöõng beänh nhaân ñau khoå veà vaät chaát laãn tinh thaàn. Nhöõng phöông thuoác chöõa beänh tinh thaàn ñaõ ñaønh raèng raát caàn thieát, nhöng nhöõng phöông thuoác chöõa beänh veà vaät chaát cuõng khoâng phaûi laø khoâng quan troïng. Ngöôøi Phaät töû neáu coù ñöôïc nhöõng thôøi giôø raûnh rang neân hoïc chuyeân moân veà thuoác, ñeå coù thöïc haønh moät coâng taùc xaõ hoäi raát thích hôïp vôùi loøng töø bi: ñoù laø söï chöõa beänh. Caùc baùc só caùc löông y, neáu laø Phaät töû thì ñaõ coù trong tay moät phöông tieän haønh ñaïo raát quan troïng. Ñem söï an uûi ñeán cho ngöôøi beänh, naâng ñôõ hoï trong côn ñau oám, cöû chæ ñoù thöïc coù theå tieâu bieåu ñöôïc moät phaàn naøo tinh thaàn cöùu theá tích cöïc cuûa ñaïo Phaät. Chuùng ta hy voïng raèng sau naøy Phaät Giaùo seõ coù ñöôïc nhöõng beänh vieän do Phaät töû chaêm nom, vaø moãi moät ngoâi chuøa ñòa phöông coù theå coù moät cô quan caáp cöùu töông trôï cho ñoàng baøo trong nhöõng luùc nguy bieán ngaët ngheøo.

C. KEÁT LUAÄN:

Trong thôøi ñaïi hieän taïi, xaõ hoäi ñoøi hoûi moät phöông thöùc hoaèng phaùp roäng raõi hôn. Chuùng ta khoâng theå aùp duïng nhöõng phöông tieän nhoû heïp, maø caàn phaûi môû roäng phaïm vi cuûa hoaèng phaùp theo Ñaïi thöøa Phaät Giaùo; ngöôøi Phaät töû caàn phaûi y lôøi Phaät daïy hoïc Nguõ minh vaø moãi ngöôøi seõ laø moät chieán só töø thieän xaõ hoäi, lo xaây ñaép cho neàn Phaät giaùo töông lai höng thònh vaø thöïc hieän ñöôïc hoaøi baõo cöùu teá to roäng cuûa ñöùc Boån sö.

HOAÈNG PHAÙP

MUÏC LUÏC

KHOÙA I Lôøi noùi ñaàu..... Baøi thöù nhöùt: Ñaïo Phaät.....11 Baøi thöù hai: Löôïc söû Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni.....22 (töø Giaùng sanh ñeán Thaønh ñaïo) Baøi thöù ba: Löôïc söû Ñöùc Phaät Thích Ca Maâu Ni.....36 (töø Thaønh ñaïo ñeán nhaäp Nieát-baøn) Baøi thöù tö: Quy y Tam Baûo.....55 Baøi thöù naêm: Nguõ giôùi.....69 Baøi thöù saùu: Saùm hoái.....92 Baøi thöù baûy: Thôø Phaät, laïy Phaät, cuùng Phaät.....103 Baøi thöù taùm: Tuïng kinh, trì chuù, nieäm Phaät.....119

Baøi thöù chín: AÊn chay.....133 Baøi thöù möôøi: Baùt quan trai giôùi.....149 Phuï baøi soá 10: - Nghi thöùc thoï baùt quan trai giôùi.....163 - Nghi thöùc thoï trai.....173 - Nghi thöùc: xaû baùt quan trai giôùi.....177 - Kyû luaät Tu baùt quan trai giôùi trong 24 giôø.....182

KHOÙA II Baøi thöù nhöùt: Boån phaän cuûa Phaät töû taïi gia.....187 Baøi thöù hai: Vu lan boàn.....203 Baøi thöù ba: Voâ thöôøng.....216 Baøi thöù tö: Thieåu duïc vaø tri thöùc.....230 Baøi thöù naêm: Nhaân quaû.....241 Baøi thöù saùu: Luaân hoài.....255 Baøi thöù baûy: Thaäp thieän nghieäp.....274 Baøi thöù taùm: Töù nhieáp phaùp.....292 Baøi thöù chín: Luïc hoøa.....305 Baøi thöù möôøi: Tònh ñoä.....317 Baøi thöù möôøi moät: Löôïc söû Ñöùc Phaät A Di Ñaø vaø 48 ñaïi nguyeän.....334

KHOÙA III Baøi thöù nhöùt: Khaùi nieäm toång quaùt veà Töù dieäu ñeá.....351 Baøi thöù hai: Khoå ñeá.....362 Baøi thöù ba: Taäp ñeá .....382 Baøi thöù tö: Taäp ñeá (Tieáp theo).....393 Baøi thöù naêm: Dieät ñeá.....405 Baøi thöù saùu: Dieät ñeá (Tieáp theo).....417 Baøi thöù baûy: Ñaïo ñeá (Töù nieäm xöù).....432 Baøi thöù taùm: Ñaïo ñeá (Töù chaùnh caän).....448 Ñaïo ñeá (Töù nhö-yù-tuùc).....448

Baøi thöù chín: Ñaïo ñeá (Nguõ caên - Nguõ löïc).....464 Ñaïo ñeá (Thaát Boà-ñeà phaàn).....472 Baøi thöù möôøi: Ñaïo ñeá (Baùt chaùnh ñaïo).....477

KHOÙA IV Lôøi chæ daãn toång quaùt.....491 Baøi thöù nhöùt: Quaùn soå töùc.....495 Baøi thöù hai: Quaùn baát tònh.....507 Baøi thöù ba: Quaùn töø bi.....522 Baøi thöù tö: Quaùn nhaân duyeân.....535 Baøi thöù naêm: Quaùn giôùi phaân bieät.....553 Baøi thöù saùu: Luïc ñoä (Boá thí Ba-la-maät).....569 Luïc ñoä (Trì giôùi Ba-la-maät).....579 Baøi thöù baûy: Luïc ñoä (Tinh taán Ba-la-maät).....588 Luïc ñoä (Nhaãn nhuïc Ba-la-maät).....595 Baøi thöù taùm: Luïc ñoä (Thieàn ñònh Ba-la-maät).....604 Luïc ñoä (Trí hueä Ba-la-maät).....612 Baøi thöù chín: Boán moùn taâm voâ löôïng.....621 Baøi thöù möôøi: Nguõ minh.....641

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.